

Lagasafn handa alþýðu - 5. bindi

Útgáfa 1.0 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðu eintaki af téðu riti. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið rafrænt eintak af því án endurgjalds. Hvorki Alþingi né stjórnvöld standa að gerð skjals þessa.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Höfundur skjals þessa álitur að hvers kyns höfundaréttur á prentaða eintakinu sé útrunninn.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skrifað inn á bls. V.

Skorinn texti á bls. 11-14, 170, 172-173, 175, 178, og 193-194.

Bleikblæðing á bls. 49-64.

Meiriháttar galli á bls. 317.

Minniháttar galli á bls. 277.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

LAGASAFN

HANDA

ALÞÝÐU

ÚTGEFENDUR:

JÓN JENSSON og JÓN MAGNÚSSON

YFIRDÓMARI

BÆJARFÓGETI

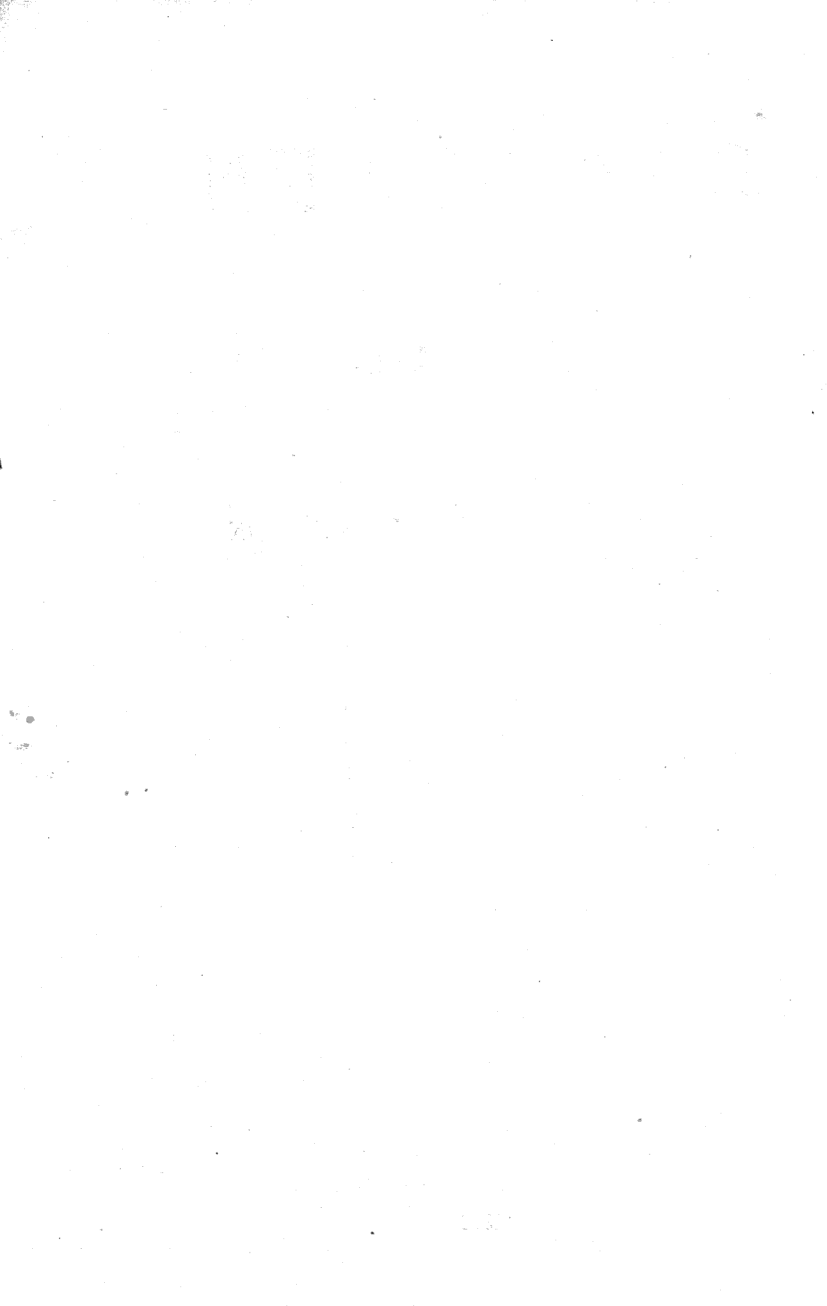
FIMTA BINDI

(1901—1906)

REYKJAVÍK

ÍSAFOLDARPRENTSMÍÐJA

1910

Efnisyfirlit.

	Bls.
<i>Akureyri</i> (sjá kaupstaðir).	
<i>Alidýrasjúkdómar:</i>	
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um skýrslur um alidýrasjúkdóma	208
Reglugjörð ¹ / ₉ 06, um fyrirkomulag og samning skýrslna um alidýrasjúkdóma	324
<i>Alþingi:</i>	
Lög ⁶ / ₁₁ 02, um breyting á 18. gr. í lögum um kosning- ar til alþingis 14. sept. 1877	52
Lög ³ / ₁₀ 03, um kosningar til alþingis	69
Lög ³ / ₁₀ 03, um kosning fjögurra nýrra þingmanna	84
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um breyting á þeim tíma, er hið reglu- lega alþingi kemur saman	229
Lög ¹⁰ / ₁₁ 05, um þingsköp handa alþingi	271
<i>Asetýlengasgerðarstöðvar</i> (sjá kaupstaðir).	
<i>Atvinna við siglingar:</i>	
Lög ¹⁰ / ₁₁ 05, um atvinnu við siglingar	290
Reglur ³¹ / ₃ 06, um skipstjórapróf á smáskipum*	310
<i>Auglýsingar, almennar:</i>	
Lög ²³ / ₈ 03, um breyting á gildandi ákvæðum um al- mennar auglýsingar og dómsmálaauglýsingar	64
<i>Ábyrgðarsjóðir fyrir nautgripi</i> (sjá samþykktir).	
<i>Áfangastaðir:</i>	
Heimildarlög ²³ / ₁₀ 03, um áfangastaði	92
<i>Ártsanir</i> (sjá peningar, peningaígildi).	
<i>Bankar:</i>	
Reglugjörð ¹⁷ / ₃ 02, fyrir útbú Landsbankans á Akur- eyri*	33

* merkir, að þar sé prentuð aðeins fyrirsögnin.

Reglugjörð ³⁰ / ₆ 02, um viðauka við reglugjörð fyrir útbú Landsbankans á Akureyri ¹⁷ / ₃ 02*	34
Lög ⁷ / ₆ 02, um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi (sjá lög ¹⁰ / ₁₁ 05)*	34
Viðaukalög ⁷ / ₆ 02 við lög ¹² / ₁ 1900 um stofnun veðdeildar í Landsbankanum í Reykjavík	34
Viðaukalög ²⁵ / ₉ 02, við lög ¹² / ₁ 1900 um stofnun veðdeildar í Landsbankanum í Reykjavík	41
Leyfisbréf ⁵ / ₁₁ 02, til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi*	42
Reglugjörð ²¹ / ₄ 03, um breyting á reglugjörð fyrir veðdeild Landsbankans, staðfestri ¹⁵ / ₆ 1900	61
Auglýsing ²⁵ / ₁₁ 03, um staðfesting á reglugjörð fyrir Íslandsbanka	112
Reglugjörð ²⁰ / ₂ 04, fyrir útbú Landsbankans á Ísafirði*	137
Reglugjörð ⁵ / ₇ 05, um breyting á reglugjörð fyrir veðdeild Landsbankans, staðfestri ²¹ / ₄ 03, og um að reglugjörð um sama, staðfest ³¹ / ₁₂ 03, sé úr gildi feld	173
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um heimild fyrir veðdeild Landsbankans til að gefa út nýjan flokk (seríu) bankavaxtabréfa	216
Lög ¹⁰ / ₁₁ 05, um innköllun seðla landssjóðs og útgáfu nýrra seðla	287
Lög ¹⁰ / ₁₁ 05, um heimild fyrir Íslandsbanka til að gefa út bankavaxtabréf, sem hljóði upp á handhafa	294
Lög ¹⁰ / ₁₁ 05, um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi	304
Reglugjörð ¹ / ₄ 06, fyrir veðdeild Landsbankans í Reykjavík um útgáfu á nýjum flokki (seríu) bankavaxtabréfa samkvæmt lögum nr. 27, ²⁰ / ₁₀ 05*	310
Breyting ⁵ / ₇ 06, á reglugjörð fyrir Íslandsbanka frá ²⁵ / ₁₁ 03	312
Reglugjörð ⁷ / ₇ 06, fyrir Íslandsbanka, um útgáfu bankavaxtabréfa samkvæmt lögum ¹⁰ / ₁₁ 05*	313
Beitutekja:	
Lög ¹⁰ / ₁₁ 05, um beitutekju	301
Berklaveiki (sjá læknaSKIPUN, sóttvarnir).	
Botnvörpuveiðar (sjá fiskiveiðar).	
Bólusetningar (sjá læknaSKIPUN).	
Brunamál:	
Lög ¹⁸ / ₉ 01, um að stofna slökkvilið á Seyðisfirði	7

Lög ¹³ / ₉ 01, um skipun sólara í kaupstöðum, öðrum en Reykjavík	7
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um váttrygging sveitabæja og annara húsa í sveitum utan kaupfélaga	210
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um að stofna slökkvilið á Akureyri	229
Reglugjörð ²⁰ / ₁₀ 06, um hversu haga skuli eldstæðum og reykþípum í húsum, váttrygðum í brunabótasjóðum sveitarfélaga, svo og um annað það, sem nauðsynlegt er til varnar eldsvoða*	326
Reglugjörð ²⁰ / ₁₀ 06, um brunabótasjóði sveitarfélaga*	326
<i>Byggingarsamþykktir:</i>	
Lög ¹³ / ₉ 01, um breyting á tilsk. ²⁰ / ₄ 72 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík	1
Byggingarsamþykkt ⁷ / ₉ 03, fyrir Reykjavík*	64
Viðaukalög ²³ / ₁₀ 03, við lög nr. 17, ¹³ / ₉ 01, um breyting á tilsk. ²⁰ / ₄ 72 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík	92
Samþykkt ¹⁶ / ₅ 04, um breyting á byggingarsamþykkt fyrir Reykjavík ⁷ / ₉ 03, og viðauka við hana*	144
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um byggingarsamþykktir (í verzlunarstöðum)	201
Lög ¹⁰ / ₁₁ 05, um breyting á opnu bréfi ⁶ / ₁ 57, um að stofna byggingarnefnd á Akureyri	298
<i>Byggingarsjóður:</i>	
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um stofnun byggingarsjóðs og bygging opinberra bygginga	219
<i>Bændaskólar (sjá skólar).</i>	
<i>Dómar, dómsmál:</i>	
Lög ²⁸ / ₈ 03, um breyting á gildandi ákvæðum um almennar auglýsingar og dómsmálaauglýsingar	64
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um landsdóm	173
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um stefnufrest frá dómstólum á Íslandi til hæstaréttar í einkamálum, fyrir þá, sem eru til heimilis á Íslandi	200
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um málaflutningsmenn við landsyfirdóminn í Reykjavík	225
Lög ¹⁰ / ₁₁ 05, um varnarþing í skuldamálum	300
<i>Eldsvoðaabyrgð (sjá brunamál).</i>	
<i>Ellistyrkur (sjá embætti).</i>	

Embætti, embættismenn:

Lög ¹³ / ₉ 01, um breyting á 4. gr. laga ¹⁴ / ₁₂ 77, um laun sýslumanna og bæjarfógeta	7
Lög ³ / ₁₀ 03, um aðra skipun á æðstu umboðsstjórn Íslands	68
Lög ⁴ / ₃ 04, um ábyrgð ráðherra Íslands	137
Lög ⁴ / ₃ 04, um eftirlaun	139
Lög ⁴ / ₃ 04, um skyldu embættismanna til að safna sér ellistyrk eða kaupa sér geymdan lífeyri	142
Tilskipun ²³ / ₈ 04, um hvernig gegna skuli embættisstörfum amtmanna, stiftsyfirvalda og landfógeta á Íslandi, þegar embætti þessi verða lögð niður	145
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um viðauka við opið bréf ³¹ / ₅ 55 um skyldu embættismanna til að sjá ekkjum sínum borgið með fjárstyrk eftir sinn dag	218

Eftirlaun (sjá embætti, embættismenn).

Fátækralög (sjá sveitarstjórn).

Fiskiveiðar :

Lög ¹³ / ₉ 01, fyrir Ísland, um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Norðursjónum	5
Tilskipun fyrir Ísland, ¹³ / ₉ 01, um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Norðursjónum*	8
Lög ²⁷ / ₉ 01, um fiskiveiðar hlutafélaga í landhelgi við Ísland	12
Lög ²⁰ / ₁₂ 01, um breyting á l. nr. 28, ¹⁴ / ₁₂ 77, um ýmisleg atriði er snerta fiskiveiðar á opnum skipum	31
Lög ²⁰ / ₁₂ 01, um viðauka við tilsk. fyrir Ísland ¹² / ₂ 72, um síldar- og upsaveiði með nót	31
Lög fyrir Ísland ⁸ / ₇ 02, um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland	34
Lög ⁸ / ₇ 02, um breyting á lögum ⁶ / ₄ 98, um bann gegn botnvörpuveiðum	35
Viðaukalög ²⁵ / ₉ 02, við lög ⁶ / ₄ 98, um bann gegn botnvörpuveiðum	40
Lög ²⁵ / ₉ 02, um síldarnætur	40
Lög ²⁵ / ₉ 02, um breyting á lögum fyrir Ísland ¹³ / ₉ 01, um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Norðursjónum	41
Tilskipun fyrir Ísland ¹⁹ / ₁₂ 02, um breyting á tilsk. fyrir Ísland ² / ₃ 1900. sbr. tilsk. ¹³ / ₉ 01, um tilhögun á lög-	

gæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Norður- sjónum*	53
Tilskipun fyrir Ísland $\frac{2}{3}$ 03, um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland	53
Leiðarvísir $\frac{26}{3}$ 03, um skrásetning fiskiskipa m. m.* .	61
Auglýsing $\frac{28}{3}$ 03, um samning milli h. h. konungsins í Danmörku og h. h. konungsins í hinu sameinaða kon- ungsríki Bretlandi hinu mikla og Írlandi um tilhög- un á fiskiveiðum þegna þeirra hvors um sig fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ís- land*	61
Lög $\frac{1}{10}$ 03, um eftirlit með þilskipum, sem notuð eru til fiskiveiða eða vöruflytninga	88
Lög $\frac{20}{10}$ 05, um að nema úr gildi lög $\frac{12}{11}$ 75, um þorska- netalagnir í Faxaflóa	228
Lög $\frac{10}{11}$ 05, um stofnun fiskiveiðasjóðs Íslands . . .	296
Lög $\frac{10}{11}$ 05, um viðauka við lög $\frac{14}{12}$ 77, um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum . . .	297
Lög $\frac{10}{11}$ 05, um beitutekju	301
Skipulagsskrá $\frac{31}{7}$ 06, fyrir Fiskiveiðasjóð Íslands . .	320
Reglugjörð $\frac{31}{7}$ 06, fyrir sama sjóð	322
<i>Fiskiveiðasjóður Íslands:</i>	
Lög $\frac{10}{11}$ 05, um stofnun Fiskiveiðasjóðs Íslands . . .	296
Skipulagsskrá $\frac{31}{7}$ 06, fyrir Fiskiveiðasjóð Íslands . .	320
Reglugjörð $\frac{31}{7}$ 06, fyrir Fiskiveiðasjóð Íslands . . .	322
<i>Fjárkláði, fjárveikindi:</i>	
Lög $\frac{8}{11}$ 01, um viðauka og breyting á tilskipun $\frac{5}{1}$ 66, um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi, og tilskipun $\frac{4}{3}$ 71, um viðauka við tilskipun þessa . .	24
<i>Flutningur fólks inn og út úr landinu:</i>	
Lög $\frac{27}{11}$ 03, um eftirlit með mannflutningum til útlanda	123
Lög $\frac{19}{12}$ 03, um fólksinnflutninga til Íslands	127
<i>Forkaupsréttur leiguliða:</i>	
Lög $\frac{20}{10}$ 05, um forkaupsrétt leiguliða o. fl.	220
<i>Friðunarlög:</i>	
Lög $\frac{8}{11}$ 01, um friðun hreindýra	25
Lög $\frac{13}{11}$ 03, um breyting á 1. gr. í lögum $\frac{19}{2}$ 86, um friðun hvala	112

	Bls.
Lög $^{27}/_{11}$ 03, um friðun fugla	124
Lög $^{27}/_{11}$ 03, um heimild til að kaupa lönd til skógar- friðunar og skógargræðslu	125
<i>Fyrning skulda.</i>	
Lög $^{20}/_{10}$ 05, um fyrning skulda og annara kröfu- réttinda	193
<i>Geðveikrahæli:</i>	
Lög $^{20}/_{10}$ 05, um stofnun geðveikrahælis	226
<i>Hafnarfjörður</i> (sjá kaupstaðir).	
<i>Hafnir, hafnsaga, hafnarreglugjörðir:</i>	
Lög $^3/_{10}$ 03, um hafnsöguskyldu í Ísafjarðarkaupstað	89
Reglugjörð $^{16}/_2$ 04, um hafnsögu á Ísafirði*	136
Hafnsögutaxti $^{16}/_4$ 04, fyrir Ísafjarðarkaupstað*	136
Hafnarreglugjörð $^1/4$ 05, fyrir Reykjavíkurborg	171
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um heimild fyrir stjórnarráð Íslands til að setja reglugjörðir um notkun hafna við kaupsún i landinu o. fl.	302
Hafnarreglugjörð $^{26}/_3$ 06, fyrir Seyðisfjarðarkaupstað	309
<i>Hagfræðisskýrslur:</i>	
Lög $^{13}/_9$ 01, um manntal í Reykjavík	2
Ýtarlegar reglur $^3/5$ 02, um manntal í Reykjavík*	33
Lög $^3/_{10}$ 03, um viðauka við lög $^8/_{11}$ 95, um hagfræðis- skýrslur	85
Lög $^{20}/_{10}$ 05, um skýrslur um alidýrasjúkdóma	208
<i>Hefð:</i>	
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um hefð	284
<i>Heilbrigðissamþyktir:</i>	
Fyrirmynd $^{22}/_{10}$ 02, fyrir heilbrigðissamþyktir í kaup- túnum og sjóþorpum*	42
Lög $^{23}/_{10}$ 03, um heilbrigðissamþyktir fyrir bæjar- og sveitarfélög*	90
Heilbrigðissamþykt $^{30}/_1$ 05, fyrir Reykjavík	158
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um heilbrigðissamþyktir fyrir bæjar- og sveitarfélög	303
Heilbrigðissamþykt $^5/5$ 06, fyrir Ísafjarðarkaupstað*	311
<i>Helgidagahald:</i>	
Lög $^{20}/_{12}$ 01, um almannafrið á helgidögum þjóðkirkj- unnar	26

Hjónabönd:

Landshöfðingjabréf ²⁹ / ₁₁ 02, um skrásetningarstofu fyrir kaupmála hjóna*	53
--	----

Hlutleysisstæða ríkisins:

Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um hegning fyrir tilverknað, er stofnar hlutleysisstöðu ríkisins í hættu	200
--	-----

Hreppstjórar:

Lög ¹⁴ / ₂ 02, um viðauka við lög um borgun til hreppstjóra og annara, sem gjöra réttarverk, frá ¹³ / ₁ 82	33
--	----

Hvalir, hvalafurðir:

Lög ¹³ / ₁₁ 03, um breyting á 1. gr. í lögum ¹⁹ / ₂ 86, um friðun hvala	112
Lög ¹³ / ₁₁ 03, um breytt á lögum ¹¹ / ₁₁ 99, um útflutningsgjald af hvalafurðum	112

Iðnaðarnám:

Reglugjörð ²⁸ / ₁₂ 03, um próf iðnaðarnemanda og umsjón með því	127
---	-----

Innflutningur á útlendu kvikfé og húðum:

Lög ¹⁴ / ₂ 02, um heimild til að banna innflutning ósútaðra skinna og húða	32
Auglýsing ¹² / ₇ 02, um bann gegn því, að fluttar sé til Íslands ósútaðar húðir og skinn, nema söltuð sé og óhert*	36
Lög ¹⁰ / ₁₁ 05, um bann gegn innflutningi á útlendu kvikfé	299

*Ísafjörður (sjá kaupstaðir).**Íslands banki (sjá bankar).**Kaupmáli (sjá hjónabönd).**Kaupstaðir:*

Lög ¹³ / ₉ 01, um breyting á tilskipun 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík	1
Lög ¹³ / ₉ 01, um manntal í Reykjavík	2
Lög ¹³ / ₉ 01, um að stofna slökkvilið á Seyðisfirði	7
Lög ¹³ / ₉ 01, um skipun sótara í kaupstöðum, öðrum en Reykjavík	7
Lög ¹⁵ / ₈ 02, um breyting á 1. gr. í lögum ² / ₂ 94, um breyting á opnu bréfi ²⁹ / ₅ 39, um byggingarnefnd í Reykjavík	36

Lög $^{28}/_8$ 03, um stækkun verzlunarlóðarinnar í Reykjavík	64
Lög $^{28}/_8$ 03, um breyting á 24. gr. í lögum um bæjarstjórn á Ísafirði frá $^{8}/_{10}$ 83	64
Byggingarsamþykkt $^{7}/_9$ 03 fyrir Reykjavík*	64
Lög $^{3}/_{10}$ 03, um heimild til lóðarsölu fyrir Reykjavíkurkaupstað	87
Lög $^{3}/_{10}$ 03, um hafnsöguskyldu í Ísafjarðarkaupstað	89
Viðaukalög $^{23}/_{10}$ 03 við lög nr. 17, $^{13}/_9$ 01 um breyting á tilsk. $^{20}/_4$ 72 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík	92
Lög $^{10}/_{11}$ 03, um leynilegar kosningar og hlutfallskosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum	92
Reglugjörð $^{30}/_{12}$ 03, um útbúning og notkun asetýlen-gasgerðarstöðva og svipaðra stofnana í Reykjavík	133
Reglugjörð $^{16}/_2$ 04, um hafnsögu á Ísafirði*	136
Hafnsögutaxti $^{16}/_2$ 04, fyrir Ísafjarðarkaupstað*	136
Auglýsing $^{7}/_3$ 04, um viðauka við lögreglusamþykkt fyrir Akureyrarkaupstað*	144
Samþykkt $^{16}/_5$ 04, um breyting á byggingarsamþykkt fyrir Reykjavík $^{7}/_9$ 03 og viðauka við hana*	144
Heilbrigðissamþykkt $^{30}/_1$ 05, fyrir Reykjavík	158
Hafnarreglugjörð $^{1}/_4$ 05, fyrir Reykjavíkurkaupstað	171
Lög $^{20}/_{10}$ 05, um breyting á opnu bréfi $^{26}/_1$ 66 um byggingarnefnd á Ísafirði	208
Lög $^{20}/_{10}$ 05, um heimild til lóðasölu fyrir Ísafjarðarkaupstað	209
Lög $^{20}/_{10}$ 05, um að stofna slökkvilið á Akureyri	229
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um breyting á opnu bréfi $^{6}/_1$ 57 um að stofna byggingarnefnd á Akureyri	298
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um skyldu eigenda til að láta af hendi við bæjarstjórn Akureyrar eignarrétt og önnur réttindi yfir Glerá og landi meðfram henni	300
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um heilbrigðissamþykktir fyrir bæjar- og sveitarfélög	303
Hafnarreglugjörð $^{26}/_3$ 06, fyrir Seyðisfjarðarkaupstað	309
Samþykkt $^{5}/_5$ 06, um breyting á lögreglusamþykkt fyrir Reykjavíkurkaupstað $^{15}/_{11}$ 90	311
Heilbrigðissamþykkt $^{5}/_5$ 06, fyrir Ísafjarðarkaupstað*	311

	Bls.
Reglugjörð ²¹ / ₅ 06, fyrir lóðasjóð Ísafjarðarkaupstaðar.	311
<i>Kirkjugarðar, kirkjumál:</i>	
Lög ⁸ / ₁₁ 01, um kirkjugarða og viðhald þeirra	21
Reglugjörð ¹⁶ / ₈ 02, um kirkjugarða	37
Lög ⁴ / ₃ 04, um breyting á lögum nr. 4, ¹⁹ / ₂ 86, um utanþjóðkirkjumenn	143
<i>Kynbætur</i> (sjá samþyktir).	
<i>Lagaskóli</i> (sjá skólar).	
<i>Landsbanki Íslands</i> (sjá bankar).	
<i>Landsbókasafn:</i>	
Viðauka-skipulagsskrá ²⁷ / ₁₁ 02, fyrir fastasjóð Lands- bókasafnsins í Reykjavík*	53
<i>Landsdómur</i> (sjá stjórnarskipun).	
<i>Landstjórn</i> (sjá stjórnarskipun).	
<i>Læknaskipun, lækningar, heilbrigðismál, sóttvarnir:</i>	
Lög ²⁷ / ₉ 01, um bólusetningar	8
Lög ⁸ / ₁₁ 01, um viðauka og breyting á tilsk. ⁵ / ₁ 66, um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi, og tilsk. ⁴ / ₃ 71 um viðauka við tilskipun þessa	24
Lög ¹⁴ / ₂ 02, um heimild til að banna innflutning ósút- aðra skinna og húða	32
Auglýsing ¹² / ₇ 02, um bann gegn því, að fluttar sé til Íslands ósútaðar húðir og skinn, nema söltuð sé og óhert*	36
Fyrirmynd ²² / ₁₀ 02, fyrir heilbrigðissamþyktir í kaup- túnum og sjóþorpum*	42
Reglugjörð ²² / ₁₀ 02, um bólusetningar og bóluskoðanir*	42
Lög ⁶ / ₁₁ 02, um varnir gegn því, að næmir sjúkdómar berist til Íslands	42
Reglugjörð ¹⁴ / ₅ 03, handa sóttvarnarnefndum*	63
Auglýsing ⁹ / ₆ 03, um tilslökun á ákvæðum 7. og 8. gr. í l. ⁶ / ₁₁ 02 um varnir gegn því, að næmir sjúkdómar berist til Íslands, er gildir fyrir herskip, sem hafa lækni, og gufuskip, sem fara reglulegar ferðir milli Íslands og annara landa eftir auglýstri áætlun*	63
Reglur ¹⁵ / ₆ 03, um sóttthreinsun á skipum*	63
Reglur ¹⁹ / ₆ 03, um afnot sóttvarnarhúsa*	63
Lög ²³ / ₁₀ 03, um heilbrigðissamþyktir fyrir bæjar- og sveitarfélög (sjá lög ¹⁰ / ₁₁ 05)*	90

	Bls.
Lög ²³ / ₁₀ 03, um varnir gegn berklaveiki	90
Reglur ²¹ / ₆ 04, um hrákallát og gólfraestingu til varnar gegn berklaveiki	145
Viðauki ²² / ₉ 04, við reglur um hrákallát og gólfraestingu til varnar gegn berklaveiki frá ²¹ / ₆ 04.	158
Heilbrigðissamþykkt ³⁰ / ₁ 05, fyrir Reykjavík	158
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um stofnun geðveikrahælis	226
Lögaldur:	
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um lögaldursleyfi handa konum	201
Lögreglusamþyktir:	
Auglýsing ⁷ / ₃ 04, um viðauka við lögreglusamþykkt fyrir Akureyrarkaupstað*	144
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um lögreglusamþyktir utan kaupstaðanna	201
Samþykkt ⁵ / ₆ 06, um breyting á lögreglusamþykkt fyrir Reykjavíkurkaupstað ¹⁶ / ₁₁ 90	311
Mannflutningar (sjá Flutningur fólks inn og út úr landinu).	
Manntal:	
Lög ¹³ / ₉ 01, um manntal í Reykjavík	2
Ytarlegar reglur ³ / ₅ 02, um manntal í Reykjavík*	33
Málaflutningsmenn:	
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um málaflutningsmenn við landsyfirdóm-inn í Reykjavík	225
Merki Íslands:	
Auglýsing ³ / ₁₀ 03, um breyting á skjaldmerki Íslands	90
Auglýsing ¹⁹ / ₁₂ 03, um samþykkt á uppdrætti af hinu nýja skjaldmerki Íslands*	127
Auglýsing ¹² / ₃ 04, um breyting á innsigli Íslands*	144
Peningar, peningagildi (sbr. bankar):	
Lög ¹³ / ₉ 01, um forgangsrétt veðhafa fyrir vöxtum	6
Lög ³ / ₁₁ 01, um tékk-ávisanir	18
Lög ³ / ₁₁ 01, um bann gegn verðmerkjum og vöruseðlum	25
Lög ¹⁴ / ₂ 02, um greiðslu verkkaups	32
Prentlög, prentsmiðjur:	
Lög ¹³ / ₉ 01, um viðauka við lög um prentsmiðjur ⁴ / ₁₂ 86	8
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um rithöfundarétt og prentrétt	184
Ráðherraábyrgð (sjá stjórnarskipun).	
Reykjavík (sjá kaupstaðir).	
Rithöfundaréttur (sjá prentlög).	
Rítsími (sjá símar).	

Ræktunarsjóður Íslands:

Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um breyting á og viðauka við lög um stofnun Ræktunarsjóðs Íslands ² / ₃ 1900	227
Endurskoðuð skipulagsskrá ³¹ / ₇ 06 fyrir Ræktunarsjóð Íslands	317
Reglugjörð ³¹ / ₇ 06 fyrir Ræktunarsjóð Íslands	318

Samþyktir í héruðum (sbr. byggingarsamþyktir, lög-reglusamþyktir, heilbrigðissamþyktir).

Lög ²⁰ / ₁₂ 01, um samþyktir til varnar skemdum af vatna-ágangi, um vatnsveitingar og um skurði.	28
Lög ²⁰ / ₁₂ 01, um samþyktir um ábyrgðarsjóði fyrir nautgripi	30
Viðaukalög ²⁰ / ₁₂ 01, við lög ¹¹ / ₁₂ 91, um samþyktir um kynbætur hesta	30
Lög ²⁰ / ₁₂ 01, um breyting á lögum nr. 28, ¹⁴ / ₁₂ 77, um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum	31
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um samþyktir um kynbætur nautgripa	206
Lög ¹⁰ / ₁₁ 05, um viðauka við lög ¹⁴ / ₁₂ 77 um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum	297

Seyðisfjörður (sjá kaupstaðir).*Siglingar, skip, skipströnd:*

Reglugjörð ² / ₁ 01, um viðurværi skipshafna á íslenskum skipum, svo og um það, hver læknislyf skuli vera á skipi og hve mikið af þeim*	1
Tilskipun ²⁰ / ₃ 01, um viðauka við tilsk. ²⁸ / ₉ 99 um neyðarbendingar, er við hafa skal á íslenskum skipum*	1
Lög fyrir Ísland ¹³ / ₉ 01, um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Norðursjónum	5
Tilskipun fyrir Ísland ¹³ / ₉ 01, um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Norðursjónum*	8
Auglýsing ¹⁴ / ₅ 02, um ásigkomulag ljóskera og hljóðbendingaverkfæra, er viðhafa skal á íslenskum gufuskipum og seglskipum, og hvernig þeim skuli fyrir komið*	33
Lög fyrir Ísland ⁸ / ₇ 02, um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland	34
Lög ²⁵ / ₉ 02, um breyting á lögum fyrir Ísland ¹³ / ₉ 01, um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Norðursjónum	41

Tilskipun fyrir Ísland $^{19}/_{12}$ 02, um breyting á tilsk. fyrir Ísland $^{2}/_{3}$ 1900, sbr. tilsk. $^{13}/_{9}$ 01, um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Norðursjónum*	53
Auglýsing $^{20}/_{12}$ 02, um samning milli Danmerkur og Rússlands um mælingar skipa*	53
Auglýsing $^{20}/_{12}$ 02, um viðaukagrein við verzlunar- og siglingasamning milli Danmerkur og Ítalíu frá $^{1}/_{5}$ 64*	53
Tilskipun fyrir Ísland $^{2}/_{3}$ 03, um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland	53
Leiðarvisir $^{26}/_{3}$ 03, um skrásetning fiskiskipa m. m.*	61
Auglýsing $^{28}/_{3}$ 03, um samning milli h. h. konungsins í Danmörku og h. h. konungsins í hinu sameinaða konungsríki Bretlandi hinu mikla og Írlandi um til- högun á fiskiveiðum þegna hvors þeirra um sig fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland*	61
Lög $^{3}/_{10}$ 03, um eftirlit með þilskipum, sem notuð eru til fiskiveiða eða vörufutninga	88
Lög $^{3}/_{10}$ 03, um hafnsöguskyldu í Ísafjarðarkaupstað	89
Lög $^{27}/_{11}$ 03, um eftirlit með mannflutningum til útlanda	123
Reglugjörð $^{16}/_{2}$ 04, um hafnsögu á Ísafirði*	136
Hafnsögutaxti $^{16}/_{2}$ 04, fyrir Ísafjarðarkaupstað*	136
Hafnarreglugjörð $^{1}/_{4}$ 05, fyrir Reykjavíkarkaupstað	171
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um atvinnu við siglingar	290
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um heimild fyrir stjórnarráð Íslands til að setja reglugjörðir um notkun hafna við kaupsún í landinu o. fl.	302
Hafnarreglugjörð $^{26}/_{3}$ 06, fyrir Seyðisfjarðarkaupstað	309
Tilskipun $^{11}/_{12}$ 06, um breyting á 9. gr. í tilsk. $^{20}/_{1}$ 99 um alþjóðlegar sjóferðareglur, er fylgt skal á íslensk- um skipum*	326
<i>Síldar- og upsaveiði (sjá fiskiveiðar).</i>	
<i>Símar:</i>	
Lög $^{20}/_{10}$ 05, um ritsíma, talsíma o. fl.	178
Auglýsing $^{28}/_{7}$ 06, um leyfi fyrir hlutafélagið „Hið stóra norræna ritsímafélag“ til að stofna og starfrækja neðansjávarritsíma milli Hjaltlands, Færeyja og Ís- lands.	313

Reglugjörð ²⁹ / ₁₂ 06, um starfrækslu landsimasambanda á Íslandi*	326
---	-----

Sjóðir og stofnanir:

Skipulagsskrá ¹⁴ / ₁₁ 01, fyrir styrktarsjóð handa ekkjum í Skagafjarðarsýslu	26
Skipulagsskrá ¹⁰ / ₁₂ 01, fyrir legat geheimekonferensráðs C. Liebe	26
Viðaukaskipulagsskrá ²⁷ / ₁₁ 02, fyrir fastasjóð Landsbókasafnsins í Reykjavík*	53
Skipulagsskrá ²⁹ / ₁ 03, fyrir styrktarsjóð hjónanna Carl Höepfners og konu hans	53
Skipulagsskrá ²² / ₅ 03, fyrir styrktarsjóð handa ekkjum og börnum þeirra í Hvammshreppi, er í sjó eða vötnum drukna eða hrapa til bana	63
Skipulagsskrá ¹⁰ / ₆ 03, fyrir styrktarsjóð Hjálmars kaupmanns Jónssonar	63
Skipulagsskrá ²⁶ / ₆ 03, fyrir styrktarsjóð handa ekkjum og börnum Seyðfirðinga þeirra, er í sjó drukna	63
Skipulagsskrá ⁹ / ₆ 04, fyrir styrktarsjóð gamalla formanna í Norður-Ísafjarðarsýslu og Ísafjarðarkaupstað	144
Skipulagsskrá ⁹ / ₆ 04, fyrir Framfarasjóð Stykkishólms	144
Skipulagsskrá ⁹ / ₁₁ 04, fyrir íþróttasjóð Seyðisfjarðarkaupstaðar	158
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um stofnun byggingarsjóðs og bygging opinberra bygginga	219
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um breyting á og viðauka við lög um stofnun Ræktunarsjóðs Íslands ² / ₃ 1900	227
Lög ¹⁰ / ₁₁ 05, um stofnun Fiskiveiðasjóðs Íslands	296
Reglugjörð ²¹ / ₅ 06, fyrir lóðasjóð Ísafjarðarkaupstaðar	311
Endurskoðuð skipulagsskrá ³¹ / ₇ 06, fyrir Ræktunarsjóð Íslands	317
Reglugjörð ³¹ / ₇ 06, fyrir Ræktunarsjóð Íslands	318
Skipulagsskrá ³¹ / ₇ 06, fyrir Fiskiveiðasjóð Íslands	320
Reglugjörð ³¹ / ₇ 06, fyrir Fiskiveiðasjóð Íslands	322

Skattar og gjöld (sbr. hafnir):

Lög ¹³ / ₉ 01, um viðauka við lög ⁶ / ₁₁ 97, um undirbúning verðlagsskráa	6
Toll-lög fyrir Ísland ⁸ / ₁₁ 01 (1. gr. 1.—14. úr gildi numin með l. ³¹ / ₃ 09)	13

Lög $^{14}/_2$ 02, um viðauka við lög um borgun til hreppstjóra og annara, sem gjöra réttarverk, frá $^{13}/_1$ 82 .	33
Lög $^3/_{10}$ 03, um viðauka við lög $^{14}/_{12}$ 77, um tekjuskatt	87
Lög $^3/_{10}$ 03, um hafnssöguskyldu í Ísafjarðarkaupstað .	89
Lög $^{18}/_{11}$ 03, um breyting á lögum $^{11}/_{11}$ 99, um útflutningsgjald af hvalafurðum	112
Lög $^4/_3$ 04, um breyting á lögum nr. 4, $^{19}/_2$ 86, um utanþjóðkirkjumenn	143
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um heimild fyrir stjórnarráð Íslands til að setja reglugjörðir um notkun hafna við kauptún í landinu o. fl.	302
<i>Skjaldmerki Íslands (sjá merki Íslands).</i>	
<i>Skógrækt, skógfriðun :</i>	
Lög $^{27}/_{11}$ 03, um heimild til að kaupa lönd til skógarfriðunar og skógargræðslu	125
<i>Skólar, kensla :</i>	
Lög $^{13}/_9$ 01, um próf í gufuvélafræði við stýrimannaskólann í Reykjavík	4
Ýtarlegar reglur $^{14}/_5$ 02, um tilhögun á prófi í gufuvélafræði við stýrimannaskólann í Reykjavík*	33
Lög $^4/_3$ 04, um stofnun lagaskóla á Íslandi (sjá lög $^{16}/_{11}$ 07)*	139
Auglýsing $^9/_9$ 01, um bráðabirgðareglugjörð fyrir hinn almenna mentaskóla í Reykjavík	148
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um bændaskóla	288
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um breytingu á 6. gr. í lögum um stofnun stýrimannaskóla á Íslandi $^{22}/_5$ 90	300
Auglýsing $^{11}/_{11}$ 05, um reglugjörð fyrir gagnfræðaskólann á Akureyri	309
Reglur $^{21}/_5$ 06, um skipstjórapróf á smáskipum*	310
Reglur $^4/_7$ 06, um tilhögun heimavista í gagnfræðaskólannum á Akureyri*	312
Reglugjörð $^3/_9$ 06, fyrir búnaðarskólann á Eiðum*	326
<i>Skuldir, skuldamál :</i>	
Lög $^{20}/_{10}$ 05, um fyrning skulda og annara kröfuréttinda	193
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um varnarþing í skuldamálum	300
<i>Smjörbúastyrkur :</i>	
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um styrk úr landssjóði til samvinnusmjörbúa	289

Sóttarar (sjá brunamál).

Sóttvarnir:

Lög $^{14}/_2$ 02, um heimild til að banna innflutning ósútaðra skinna og húða	32
Auglýsing $^{12}/_7$ 02, um bann gegn því, að fluttar séu til Íslands ósútaðar húðir og skinn, nema söltuð séu og óhert*	36
Lög $^6/_11$ 02, um varnir gegn því, að næmir sjúkdómar berist til Íslands	42
Reglugjörð $^{14}/_5$ 03, handa sóttvarnarnefndum*	63
Auglýsing $^9/_6$ 03, um tilslökun á ákvæðum 7. og 8. gr. í lögum $^6/_11$ 02, um varnir gegn því, að næmir sjúkdómar berist til Íslands, er gildir fyrir herskip, sem hafa lækni, og gufuskip, sem fara reglulegar ferðir milli Íslands og annara landa eftir auglýstri áætlun*	63
Reglur $^{15}/_6$ 03, um sótthreinsun á skipum*	63
Reglur $^{19}/_6$ 03, um afnot sóttvarnarhúsa*	63
Lög $^{23}/_{10}$ 03, um varnir gegn berklaveiki	90
Reglur $^{21}/_6$ 04, um hrákailát og gólfræstingu til varnar gegn berklaveiki	145
Viðauki $^{22}/_9$ 04 við reglur þessar	158
Lög $^{10}/_{11}$ 05, um bann gegn innflutningi á útlendu kvikfé	299

Stjórnarskipun, sbr. alþingi:

Stjórnarskipunarlög $^3/_10$ 03, um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874	65
Lög $^3/_10$ 03, um aðra skipun á æðstu umboðsstjórn Íslands	68
Auglýsing $^3/_10$ 03, um breyting á skjaldmerki Íslands	90
Auglýsing $^{19}/_{12}$ 03, um samþykkt á uppdrætti af hinu nýja skjaldmerki Íslands*	127
Lög $^4/_3$ 04, um ábyrgð ráðherra Íslands	137
Auglýsing $^{12}/_3$ 04, um breyting á innsigli Íslands*	144
Lög $^{20}/_{10}$ 05, landsdóm	173

Sunnu- og helgidagahald (sjá helgidagahald).

Sveitarstjórn, sveitarmálefni:

Lög $^3/_10$ 03, um að skifta Kjósar- og Gullbringusýslu í tvö sýslufélög	86
Sveitarstjórnarlög $^{10}/_{11}$ 05	230
Fátækralög $^{10}/_{11}$ 05	250

Sýsluskifting (sjá sveitarstjórn).

Talstími (sjá símar).

Tékk-ávísanir (sjá peningar).

Tollur (sjá skattar og gjöld).

Utanþjóðkirkjumenn:

Lög $\frac{4}{3}$ 04, um breyting á lögum nr. 4, $\frac{19}{2}$ 86, um utanþjóðkirkjumenn 143

Útflutningur manna sjá flutningur fólks inn og út úr landinu).

Vatna-ágangs skemdir, vatnsveitingar og skurðir (sjá samþyktir).

Vátrygging sveitabæja (sjá brunamál).

Veð, veðsetningar:

Lög $\frac{13}{9}$ 01, um forgangsrétt veðhafa fyrir vöxtum . . . 6

Veði (sjá friðunarlög).

Verðlagsskrár:

Lög $\frac{13}{9}$ 01, um viðauka við lög $\frac{6}{11}$ 97, um undirbúning verðlagsskráa 6

Verðmerki, vöruseðlar (sjá peningar).

Verkkaupsgreiðsla:

Lög $\frac{14}{2}$ 02, um greiðslu verkkaups 32

Verzlun:

Lög $\frac{8}{11}$ 01, um löggildingu verzlunarstaðar á Hjallasandi í Neshreppi utan Ennis innan Snæfellsness- og Hnappadalssýslu* 26

Lög $\frac{8}{11}$ 01, um löggildingu verzlunarstaðar við Sandgerðisvík (á Miðnesi) í Gullbringusýslu* 26

Lög $\frac{6}{11}$ 02, um að selja salt eftir vikt 52

Lög $\frac{6}{11}$ 02, um löggildingu verzlunarstaðar við Flatey á Skjálfanda* 52

Lög $\frac{6}{11}$ 02, um löggildingu verzlunarstaðar við Járngerðarstaðavík í Grindavík* 53

Lög $\frac{6}{11}$ 02, um löggildingu verzlunarstaðar við Óshöfn við Héraðsflóa* 53

Auglýsing $\frac{29}{12}$ 02, um viðaukagrein við verzlunar- og siglingasamning milli Danmerkur og Ítalíu frá 1. maí 1864* 53

Lög $\frac{13}{11}$ 03, um verzlunaskrár, firmu og prókúrumboð . . . 97

Lög $\frac{13}{11}$ 03, um vörumerki 106

Lög ²⁷ / ₁₁ 03, um löggilding verzlunarstaðar við Selvík í Skagafjarðarsýslu*	126
Lög ²⁷ / ₁₁ 03, um löggilding verzlunarstaðar við Kálfs- hamarsvík í Vindhælishreppi í Húnavatnssýslu*	126
Lög ²⁷ / ₁₁ 03, um löggilding verzlunarstaðar í Bolungar- vík í Hólshreppi í Norður-Ísafjarðarsýslu	126
Lög ²⁷ / ₁₁ 03, um löggilding verzlunarstaðar í Grenivík við Eyjafjörð*	126
Lög ²⁷ / ₁₁ 03, um löggilding verzlunarstaðar á Ökrum í Hraunhreppi í Mýrasýslu*	127
Lög ²⁷ / ₁₁ 03, um löggilding verzlunarstaðar við Heiði á Langanesi í Norður-Þingeyjarsýslu*	127
Lög ²⁷ / ₁₁ 03, um löggilding verzlunarstaðar á Óspaks- eyri við Bitrufjörð í Strandasýslu*	127
Auglýsing ³⁰ / ₁₂ 04, um tilkynningar samkvæmt lögum um vörumerki ¹³ / ₁₁ 03	158
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um ákvörðun verzlunarlóðarinnar í Vest- manneyjum	210
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um löggilding verzlunarstaða	227
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um stækkun verzlunarlóðarinnar í Bolung- arvík	228
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um löggilding verzlunarstaðar að Skildinga- nesi við Skerjafjörð	228
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um stækkun verzlunarlóðarinnar á Búðar- eyri við Reyðarfjörð	229
Lög ¹⁰ / ₁₁ 05, um ákvörðun verzlunarlóða	302
<i>Verzlunarlóðir</i> (sjá verzlun).	
<i>Vextir</i> :	
Lög ¹³ / ₉ 01, um forgangsrétt veðhafa fyrir vöxtum	6
<i>Vörumerki</i> :	
Lög ¹³ / ₁₁ 03, um vörumerki	106
Auglýsing ³⁰ / ₁₂ 04, um tilkynningar samkvæmt lögum um vörumerki ¹³ / ₁₁ 03	158
<i>Þjóðjarðir</i> :	
Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um sölu þjóðjarða	222
<i>Þjóðkirkja</i> :	
Lög ²⁰ / ₁₂ 01, um almannafrið á helgidögum þjóðkirkj- unnar	26

Lög ⁴ / ₃ 04, um breyting á lögum nr. 4, ¹⁹ / ₂ 86, um ut- anþjóðkirkjumenn	143
--	-----

Þorskanetalagnir:

Lög ²⁰ / ₁₀ 05, um að nema úr gildi lög ¹² / ₁₁ 75, um þorskanetalagnir í Faxaflóa	228
---	-----

Reglugjörð um viðurværi skipshafna á íslenskum skipum, 1901
svo og um það, hver læknislyf skuli vera á skipi og hve mikið 2. jan.
af þeim. (Útgefin samkv. farmannalögum 22. marz 1890, 71. gr.).

Tilskipun um viðauka við tilskipun 28. septbr. 1899 um 20. marz
neyðarbendingar, er viðhafa skal á íslenskum skipum. (Útgefin
samkvæmt lögum 9. septbr. 1899).

Lög um breyting á tilskipun 20. apríl 1872 um bæjarstjórn 13. sept.
í kaupstaðnum Reykjavík.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. K. Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Störf þau, sem hafnarnefndinni eru falin í reglugjörð fyrir hafnarnefndina í Reykjavík frá 15. maí 1856, skulu lögð undir valdsvið bæjarstjórnarinnar, en landshöfðingi tekur við yfirstjórn þeirra mála, sem eftir nefndri reglugjörð liggja undir úrskurð amtmanns og dómsmálastjórnar. Stjórnarráð Íslands skal þó staðfesta alla taxta um hafnargjöld. — Um endurskoðun og úrskurð reikninga hafnarsjóðs fer sem um ársreikning kaupstaðarins. Eigum hafnarsjóðs má eins og hingað til að eins verja í þarfir hafnarinnar. **2. gr.** Störf þau, sem byggingarnefndin og amtmaður hafa á hendi samkvæmt opnu bréfi 29. maí 1839 viðvíkjandi byggingarnefnd í Reykjavík, skulu liggja undir bæjarstjórnina og ræður hún framvegis byggingarmálum kaupstaðarins sem öðrum málum hans. **3. gr.** Eftir því sem ákveðið verður í samþykktinni um

13. sept. stjórn bæjarmálefna kaupstaðarins,¹ annast hafnarnefnd störf þau, er greind eru í 1. gr., og skulu í henni vera bæjarfógeti og tveir menn aðrir valdir af bæjarstjórninni, að minsta kosti annar þeirra úr hennar flokki, og byggingarnefnd þau störf, sem nefnd eru í 2. gr., og skulu í henni sitja bæjarfógeti og slökkviliðsstjórinn og 4 menn aðrir, er bæjarstjórnin kýs, 2 þeirra úr sínum flokki. Nefndarmenn þeir, sem kosnir eru utan bæjarstjórnar, eru skyldir til að taka við kosningu; þó gilda sömu synjunarástæður og sama starfstímatakmörkun fyrir þá og fyrir bæjarstjórnarmenn samkvæmt tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík frá 20. apríl 1872.
4. Ef lóðareiganda þykir rétti sínum hallað með úrskurði bæjarstjórnar eða byggingarnefndar í þeim málum, er greind eru í 2. gr., má hann skjóta honum til landshöfðingja. 5. gr. Nú þykir bæjarstjórninni æskilegt, að sett verði fyllri ákvæði um byggingarmál kaupstaðarins en þá eru í lögum, og má þá setja þau með byggingarsamþykkt, er bæjarstjórn semur samkvæmt tillögum byggingarnefndarinnar og landshöfðingi staðfestir.² 6. gr. 15. og fyrri málslíður 16. gr. í tilskipun um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík frá 20. apríl 1872 falla úr gildi. 7. gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

13. sept. Lög um manntal í Reykjavík.

Vér Ch r. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Lögreglustjórnin í Reykjavík skal síðari hluta októbermánaðar³ ár hvert eftir ítarlegum reglum, er landshöfðingi setur,⁴ gera nákvæma skrá yfir alla íbúa kaupstaðarins. Á skrá þessa skal setja alla, er eiga fast að

¹) Augl. 24. des. 1908.

²) Byggingarsamþykkt fyrir Reykjavík 7. sept. 1903.

³) Sjá nú lög 22. nóv. 1907.

⁴) Útgefnar 3. maí 1902.

setur í lögsagnarumdæmi kaupstaðarins eða hafa þar dvöl; 13. sept.
þó skal eigi telja gesti og ferðamenn. Skal tilgreina fult
nafn hvers manns, fæðingardag, ef þess er kostur, fæð-
ingarár, fæðingarstað, stétt eða atvinnu, hvenær hann hafi
flutzt til kaupstaðarins, og lögheimili hans, sé það annars-
staðar. — Sé einhver eigi viðstaddur þann dag, sem talið
er, heldur fjarverandi í ferðalögum eða á annan hátt, skal
hann engu að síður tekinn í manntalið. — Manntal þetta
skal skráð í manntalsbók, er gerð sé eftir fyrirmynd, sem
landshöfðingi ákveður; þar skal og rita þær breytingar,
sem á verða frá einu manntali til annars jafnskjótt og
lögreglustjóri fær vitneskju um það. **2. gr.** Að viðlagðri alt
að 40 kr. sekt, er rennur í bæjarsjóð, er hver húseigandi eða
húsráðandi skyldur að gefa sjálfur fullnægjandi skýrslu um alla
húsbúa sína, til afnota við manntal það, er þessi lög skifa
fyrir um, eða láta annan hæfan mann, sem hann nefnir
fyrir lögreglustjóra og hefir aðsetur í kaupstaðnum, gefa
skýrsluna fyrir sína hönd. — Að viðlagðri sömu hegningu
er hann skyldur að tilkynna lögreglustjóra innan tveggja
sólarhringa, er einhver maður, er setja ber á manntals-
skrá samkvæmt 1. gr., flytur í hús hans eða úr því.
3. gr. Úr bæjarsjóði skal greiða kostnaðinn við mann-
talið og manntalsskrána, þar með taldar bækur, eyðublöð
o. fl., svo og laun til aðstoðarmanna, sem með þurfa auk
lögreglupjónanna. — Eftirrit eftir manntalsbókinni skal láta
þeim í té, er æskja þess, fyrir 50 aura gjald fyrir örk
hverja, og hálfu minna fyrir hálfa örk og minni hluta úr
örk. **4. gr.** Með mál út af brotum gegu lögum þessum
skal fara sem með almenn lögreglumál. **5. gr.** Öllum
störfum við manntal og samning manntalsskrár er héðan
í frá að því er kaupstaðinn snertir létt af dómkirkju-
prestinum, en hins vegar er hann eins og hingað til einnig
fyrir þann hluta prestakallsins skyldur að halda svofelt
sálnaregistur, að hann eftir því geti samið hina venjulegu
fólkstalsskýrslu, er prestum ber að senda prófasti.

18. sept. **Lög um próf í gufuvélafræði við stýrimannaskólann í Reykjavík.**

Vér Chr. I X. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Hver sá, er staðist hefir hið meira stýrimannapróf á stýrimannaskólanum í Reykjavík, getur krafist þess að hann sé reyndur í gufuvélafræði, þegar próf er haldið á skólanum.

2. gr. Til prófs þess, sem getur um í 1. grein, útheimtist þekking á því, er nú skal greina: Undirstöðuatriðum allfræðinnar og hitafræðinnar, sérstaklega að því er snertir eðli vatnsgufunnar og hagnýting hennar til vinnu; gufuvélum þeim, sem nú tíðkast mest, ásamt kötlum og því, er þeim fylgir; hestaafli gufuvéla; meðferð gufuvéla; framknýtingu og kolaeyðslu; helztu hlutum skips og skiftingu þess í vatnsheld hólfi; tæmingaráhöldum og slökkvitólum; ryði og vörnum gegn því; hjálparvélum á skipum og lagaákvæðum um gufuskip, er snerta trygging á lífi manna og góssi.

3. gr. Prófið er að eins munnlegt og skal haldið opinberlega af prófnefnd, og skal fyrir því standa sá af nefndarmönnum, sem landshöfðingi skipar sem oddvita. Í prófnefndinni er hinn fasti kennari við skólann og tveir menn aðrir, er landshöfðingi setur til þess í hvert skifti, annan eftir uppástungu stiftsyfirvaldanna, en hinn eftir uppástungu bæjarstjórnarinnar í Reykjavík.

4. gr. Stjórnarráð Íslands setur ákvarðanir þær, sem með þarf viðvíkjandi tilhögun á prófinu.¹ — Þeim, sem prófið hefir tekið, skal veitt skírteini um það, og skal þar telja hinar lögboðnu kröfur til prófsins, og tilgreina í tölum einkunn þá, sem gefin er, og jafnframt bæði hina lægstu tölu, er útheimtist til að standast prófið, og hina hæstu tölu, sem unt er að ná við það, og skulu allir nefndarmenn undirskrifa skírteinið. — Nöfn þeirra, sem undir próf ganga, skal rita í bók, sem til þess er löguð og stiftsyfirvöldin geyma; skal í henni skýrt frá fullu nafni hvers

¹) Ítarlegar reglur um tilhögun á prófinu, 14. maí 1902.

eins, fæðingarstað og fæðingardegi, svo og frá einkunn 13. sept. þeirri, sem gefin var við prófið. 5. gr. Hver sá, er staðist hefir próf það, er um er greint í lögum þessum, á kost á að fá viðaukaskírteini það um þekkingu á gufuvélum, er getur um í 12. gr. laga um atvinnu við siglingar frá 26. október 1893.

Lög fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í 13. sept. Norðursjónum.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: 1. gr. Með konunglegri tilskipun¹ má fyrir þann tíma, er lög þessi gilda, setja reglur um sérstaklega skrásetning og fiskiveiðaskírteini fyrir skip þau öll, er heima eiga á Íslandi og stunda fiskiveiðar í Norðursjónum fyrir utan landhelgi, og samkvæmt 1. gr. laga 13. des. 1895 um skrásetning skipa hafa rétt til þess að hafa danskt flagg, svo og um tölusetning og merking skipanna, veiðarfæra þeirra o. fl. Svo má og fyrir sama tíma fyrirskipa nánari ákvæði, er miða til þess að halda uppi góðri reglu við fiskiveiðar á téðu svæði, og koma í veg fyrir spell og skemdir á netum og öðrum áhöldum fiskimanna; loks má setja reglur þær er þurfa þykir um eftirlit með því að fylgt sé ákvæðum þeim, er gefin verða út samkvæmt framansögðu. 2. gr.² Lögreglustjórnir í Reykjavík, á Ísafirði, Akureyri og Seyðisfirði annast um skrásetning skipanna eftir 1. gr., og eins um mæling þá, sem gera þarf í þessu skyni, séu þau eigi þegar eftir hinum almennu reglum mælingarskyld, svo og um útgáfu fiskiveiðaskírteinis og merking skipanna. Fyrir þetta greiðist ekkert gjald, en kostnað við merking skipanna skulu skipaeigendur greiða; á þeim hvílir og sú skylda að halda við bókstöfum þeim, tölum og öðrum merkjum, er hafa sett verið.

¹) Sbr. tilsk. útg. s. d. og lög þessi og tilsk. 19. des. 1902 um breyting á henni. ²) Sbr. lög 25. sept. 1902.

13. sept. **3. gr.** Auk skaðabóta þeirra, er menn eftir almennum lögum geta bakað sér með því að hlýða eigi fyrir mælum þeim, er gerð verða samkvæmt 1. gr., má dæma þá í sekt, allt að 200 kr. — Um sektamál þau og mál um ábyrgð til skaðabóta, þar sem sektir dæmast, fer sem um opinber lögreglumál. **4. gr.** Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B deild Stjórnartíðindanna, og skulu vera í gildi, meðan samningur sá stendur óhaggður, er gerður var í Haag 6. maímán. 1882, um löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Norðursjónum.

13. sept. Lög um viðauka við lög 6. nóvember 1897 um undirbúning verðlagsskráa.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Ef vanræksla verður á því að senda verðlagskýrslu til sýslumanns innan þess frests, sem ákveðinn er í 2. gr. laga 6. nóvbr. 1897, um undirbúning verðlagsskráa, eða á öðrum þeim framkvæmdum, sem mælt er fyrir um í 1. gr. laganna, skal sá af nefndarmönnum, sem valdur er að vanrækslunni, sæta sektum, allt að því 40 kr., sem renna í hlutaðeigandi sveitarsjóð. **2. gr.** Aðalskýrslu þá með fylgiskjölum, sem greind er í 2. gr. laganna, er sýslumaður skyldur að senda svo tímanlega, að hún geti verið komin til stiftsyfirvaldanna¹ í síðasta lagi 15. febrúar ár hvert. **3. gr.** Með mál út af brotum þeim, sem ræðir um í 1. gr., skal farið sem opinber lögreglumál.

13. sept. Lög um forgangsrétt veðhafa fyrir vöxtum.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: Sé skuldunaut veittur gjaldfrestur á vöxtum af skuld, sem fasteignarveð er fyrir, eftir að þeir eru komnir í

¹) Sjá nú tilsk. 23. ágúst 1904.

gjaldþaga, þá helzt eigi forgangsréttur til veðsins fyrir 13. sept. vöxtum þessum gagnvart síðari veðhöfum lengur en eitt ár frá því þeir komu í gjaldþaga.

Lög um breyting á 4. gr. laga 14. desember 1877 um laun 13. sept. sýslumanna og bæjarfógeta.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: Sýslumaðurinn í Suður-Múlasýslu hefir að launum 3000 kr. á ári frá 1. degi janúarmánaðar 1902.

Lög um að stofna slökkvilið á Seyðisfirði.

13. sept.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Á Seyðisfirði skal stofna slökkvilið. **2. gr.** Allir bæjarbúar, sem til þess verða álitnir hæfir, skulu skyldir að mæta 4 sinnum á ári, til þess að æfa sig í að fara með slökkvivelar og önnur slökkvitól, eftir boði bæjarfógetans eður yfirboðara þess, sem af bæjarstjórninni verður settur yfir slökkviliðið. Þegar eldsvoði kemur upp, skulu allir verkfærir karlmenn í bænum vera skyldir til að koma til brunans og gera alt það, sem þeim verður skipað af þeim, er ræður fyrir því, hvað gera skuli til þess að slökkva eða takmarka eldinn, eða aðstoðarmanni hans. — Bæjarstjórnin skal semja og leggja undir samþykki amtmanns reglugerð fyrir slökkviliðið, og má í henni ákveða sektir alt að 20 kr. fyrir brot gegn ákvæðum hennar, er renni í bæjarsjóð. **3. gr.** Með mál út af brotum gegn reglugerð þeirri, er ræðir um í 2. gr., skal farið sem með opinber lögreglumál.

Lög um skipun sótara í kaupstöðum, öðrum en Reykjavík. 13. sept.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: Í

13. sept. kaupstöðunum Akureyri, Ísafirði og Seyðisfirði geta bæjarstjórnirnar krafist, að húseigendur láti sótara, er bæjarstjórnin skipar, hreinsa reykháfa í húsum þeirra, svo oft, sem lögreglusamþykkt kaupstaðarins ákveður. Gjald fyrir hreinsun reykháfa ákveður bæjarstjórnin með gjaldskrá, er landshöfðingi staðfestir, og má taka gjaldið lögtaki sem önnur bæjargjöld. Bæjarstjórnin setur með ráði slökkviliðsstjóra hinar nánari reglur um störf sótara.

13. sept. **Lög um viðauka við lög um prentsmiðjur 4. des. 1886.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Af öllum tímaritum og blöðum, er út eru gefin einu sinni á mánuði eða oftar, eru allar prentsmiðjur á Íslandi, er nú eru, eða síðar verða stofnaðar, skyldar að láta Landsskjalasafninu í té ókeypis eitt eintak á góðum pappír. **2. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1902.

13. sept. **Tilskipun fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Norðursjónum.**

(Útgefin samkvæmt lögum s. d.).¹

27. sept. **Lög um bólusetningar.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Héraðslæknar skulu, hver í sínu héraði, hafa gætur á og bera ábyrgð á, að bólusetningar fari fram samkvæmt lögum þessum. **2.** Hverju læknishéraði skal skift í bólusetningarumdæmi, þannig, að hvert yfirsetukvennaumdæmi sé jafnframt bólusetningarumdæmi, og skal hlutaðeigandi yfirsetukona vera bólusetjari í sínu umdæmi með eftirliti héraðslæknis. Nú telur héraðslæknir yfirsetukonu ekki

¹) Sbr. tilsk. 19. des. 1902.

færa til þess að annast bólusetningu, eða engin yfirsetu- 27. sept.
kona er í umdæminu, og skipar hann þá einhvern annan,
karl eða konu, sem bólusetjara í umdæminu. Héraðslæknir
getur og hvenær sem er vikið bólusetjara frá, ef hann
gerir ekki skyldu sína, en skýra skal hann þá landlækni
frá því með fyrstu póstferð. — Héraðslæknirinn er skyld-
ugur til að veita bólusetjurum í héraði sínu ókeypis
kennslu í að bólusetja, ef þeir ekki hafa frá lækni vottorð
um, að þeir kunni að bólusetja. Yfirsetukonur njóta kaup-
lausrar kenslu í bólusetningu um leið og þær nema yfir-
setukvennafræði. 3. gr. Bólusetjarar skulu skyldugir til
eftir áður að hafa auglýst það, að bólusetja árlega hver í
sínu umdæmi að minsta kosti á tveim stöðum á tímabil-
inu frá 1. maí til 30. sept., og síðan á 6—9 náttu fresti,
að skoða þar alla þá, sem bólusettir voru. 4. gr. Hvert
barn skal bólusetja áður en það er fullra 3 ára að aldri,
ef eigi er sannað með læknisvottorði að það hafi haft
bólusótt. Sé barnið veikt á þeim tíma, sem bólusett er,
skal fresta bólusetningunni til næsta árs. — Nú er barn
orðið fullra 5 ára og hefir ekki verið bólusett sökum
þess, að foreldrar þess eða þeir, sem ganga því í foreldra
stað hafa vanrækt, án þess barnið hafi verið veikt eða
önnur lögleg forföll verið fyrir hendi, að færa það til
bólusetningar á þeim stað og tíma, sem auglýstur er
samkvæmt 3. gr., skulu þá foreldrarnir eða þeir sem
gangna barninu í foreldra stað, greiða 2—20 kr. í sekt,
og þar að auki greiða allan kostnað við bólusetning
barnsins og skoðun eftir á eftir úrskurði lögreglustjóra.
5. gr. Hvert barn skal endurbólusetja á því ári, er það
verður fullra 13 ára, ef ekki sannað með vottorði frá lög-
giltum bólusetjara að það hafi verið bólusett og bóla hafi
komið út á því á síðustu 5 árum. 6. gr. Ef bóla kemur
ekki út á barni, sem bólusett er samkvæmt 4. gr. eða
endurbólusett samkvæmt 5. gr., er sá, sem færa á barnið
til bólusetningar, skyldugur að færa það til hinnar reglu-
legu bólusetningar næsta ár, og ef bólan kemur ekki

27. sept. heldur þá út, að færa það enn þá einu sinni til hinnar reglulegu bólusetningar næsta ár þar á eftir. **7. gr.** Bólusetjalar mega einungis nota það bóluefni, er þeir fá frá héraðslækninum, og aldrei taka bóluefni úr börnum eða fullorðnum, nema læknar vísi þeim á þá, er taka skuli úr bóluefnið; en ef héraðslæknir bólusetur sjálfur, er honum heimilt að taka bóluefnið úr hverjum þeim, er bólusettur hefir verið að tilhlutun hins opinbera. **8. gr.** Hver bólusetjari er skyldugur til að gefa út ókeypis vottorð um árangurinn af bólusetningu, er hann hefir annast. — Ekki má ferma barn, fyr en sannað er með slíku vottorði fyrir prestinum, að barnið hafi verið bólusett, eftir að það varð fullra 8 ára, eða með læknisvottorði, að það hafi haft bólusótt. **9. gr.** Ef bólusóttar verður vart í læknishéraði eða hætta er á að hún berist þangað úr nálægum héruðum, skal lögreglustjóri eftir tillögum héraðslæknis skipa fyrir um almenna bólusetningu í öllu héraðinu eða svo miklum hluta þess, sem héraðslæknir telur nauðsyn til bera. — Landshöfðingi getur í samráði við landlækni fyrirskipað almenna bólusetningu um land alt. — Til þeirrar bólusetningar, er ræðir um í þessari grein, skulu öll börn færð og allir fullorðnir koma, sem ekki hafa annaðhvort haft bólusótt eða verið bólusettir á síðustu 5 árum og bólan komið út á. **10. gr.** Bæjarstjórnir og sveitarstjórnir skulu í samráði við hlutaðeigandi bólusetjara láta í té ókeypis húsnæði til bólusetninga og bóluskoðana þeirra, er fyrirskipaðar eru í lögum þessum. **11. gr.** Kostnaður við opinbera bólusetningu greiðist úr landssjóði. Bólusetjara ber 25 aura fyrir hvern þann, er hann bólusetur eða endurbólusetur og skoðar samkvæmt 3., 4.—6. og 9. gr., hafi bólan komið út, en að öðrum kosti 10 aura. — Fyrir ferðir þær, er héraðslæknir þarf að fara samkvæmt lögum þessum, ber honum borgun sem fyrir aðrar ferðir í opinberar þarfir. — Þá er opinber bólusetning fer fram, getur hver sá, sem þess æskir, látið hlutaðeigandi bólusetjara bólusetja sig fyrir borgun þá,

er ákvæðin er í þessari grein, og hann þá greiðir sjálfur. 27. sept.

12. gr. Hverjum löggiltum lækni er heimilt að bólusetja, ef hann hagar sér eftir ákvæðum þeim, er gilda um bólusetningar. **13. gr.** Í reglugerð, sem landlæknir semur og landshöfðingi staðfestir, skulu gefin nánari ákvæði um opinberar bólusetningar og bóluskoðanir. Þar skal til tekið, hvaða bækur héraðslæknar og bólusetjarar skuli hver um sig halda og hverjar skýrslur þeir skuli gefa og á hvaða tíma; ennfremur skal þar vera ákvörðun um skyldur héraðslækna til að hafa handa héruðum sínum birgðir af kúabóluefni frá hinni konunglegu kúabólusetningarstofnun í Kaupmannahöfn. **14.** Nú kemur einhver ekki til almennrar bólusetningar, sem fyrirskipuð er og auglýst samkvæmt 9. gr., og varðar það sektum frá 5—50 kr., nema lögleg forföll banni. — Ef héraðslækni er meinað að taka bóluefni úr manni, varðar það sektum frá 2—20 kr. — Nú er það barn innan 15 ára, sem eigi kemur til bólusetningar eða meinað hefir verið lækni að taka bóluefni úr, og greiða þá foreldrar þess sektina eða þeir, sem sjá fyrir því og ganga í foreldra stað. — Ef einhver fæst við bólusetningar án þess að hafa heimild til þess samkvæmt lögum þessum, þá sætir hann alt að 200 kr. sekt, ef eigi liggur við þyngri refsing, samkvæmt almennum fyrirmælum laganna. — Ef bólusetjari brýtur skyldur þær, er á honum hvíla samkvæmt lögum þessum eða reglugerð þeirri, er 13. gr. getur um, þá varðar það sektum alt að 100 kr. — Prestur sá, er brýtur ákvæðið í 2. hluta 8. greinar, sætir sektum frá 20—100 kr. — Nú gætir bólusetjari eigi tilhlýðilegrar varkárni við bólusetning og verður þess valdandi, að næmur sjúkdómur berst á heilbrigða menn, og sætir hann frá 50—200 kr. sekt, ef eigi liggur þyngri refsing við samkvæmt almennum fyrirmælum laganna. Sé það embættislæknir, er slíkt gerir, getur það varðað hann embættismissi, ef miklar sakir eru. Sektir samkvæmt lögum þessum renna í landssjóð. **15. gr.** Með mál um brot gegn lögum þessum skal

27. sept. farið sem opinber lögreglumál. **16. gr.** Lög 26. febrúar 1898 um bólusetningar eru úr gildi numin. **17. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1903.

27. sept. **Lög um fiskiveiðar hlutafélaga í landhelgi við Ísland.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru **1. gr.** Fiskiveiðar, þar á meðal síldveiðar, í landhelgi mega eigi aðrir reka en þegnar Danakonungs, hvort heldur eru einstakir menn eða hlutafélög, þar sem alt hlutaféð er eign þegna Danakonungs. Þó mega hlutafélög, er þegnar annara ríkja eiga hlut í, reka fiskiveiðar í landhelgi, ef meir en helmingur félagsfjarins er eign þegna Danakonungs, og félagið hefir heimilisfang á Íslandi og stjórn þess er skipuð þegnum Danakonungs, enda sé meiri hluti hennar heimilisfastur á Íslandi. **2. gr.** Áður en hlutafélag tekur til starfa, skulu samþykktir þess sýndar lögreglustjóra, þar sem félagið hefir heimilisfang eða, ef félagið hefir ekki heimilisfang á Íslandi, þar sem fiskiveiðar er byrjað að reka. Eins skal að fara í hvert sinn sem samþykktunum verður breytt. Í samþykktunum skal meðal annars standa akvæði um, að öll hlutabréfin skuli hljóða upp á nafn, og að engin afhending hlutabréfa sé gild, nema stjórn félagsins sé skýrt skriflega frá henni, en hún skal halda bók yfir alla hlutabréfaeigendur og til greina þar, hve mikla upphæð í hlutabréfum hver eigi. Lögreglustjórar skulu gæta þess, að samþykktirnar séu lögum samkvæmar. **3. gr.** Félög þessi eru að því er fiskiveiðar snertir háð landslögum um fiskiveiðar í landhelgi. **4. gr.**¹ Með brot gegn lögum þessum skal fara eftir reglum þeim, er gilda um almenn lögreglumál; varða brotin sektum frá 20—400 kr., er renna í landssjóð, og skal hið ólögmaeta veiðifang eða andvirði þess gert upp-tækt og falla til landssjóðs. **5. gr.** Lög nr. 7, 19. júní 1888 um síldveiði félaga í landhelgi eru úr gildi numin.

¹) Sbr. lög 31. júlí 1907.

Toll-lög fyrir Ísland.

8. nóv.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefur fall-
 zt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru :
 . gr. Þegar fluttar eru til Íslands vörur þær, er nú
 kal greina, skal af þeim gjöld greiða til landssjóðs þannig:
 — 1. af öli alls konar 5 a. af hverjum potti. — 2. af
 brennivíni með 8° styrkleika eða minna 40 a. af hverjum
 potti, af brennivíni yfir 8° og alt að 12° styrkleika 60 a. af
 hverjum potti, af brennivíni yfir 12° styrkleika 80 a. af
 hverjum potti. Af 16° vínanda, sem aðfluttur er til
 landsneytis eða iðnaðar og gerður óhæfur til drykkjar und-
 ir umsjón yfirvalds, skal engan toll greiða. — 3. af öðr-
 um brendum drykkjum, svo sem rommi, kognaki, arraki,
 whisky og öðrum sams konar drykkjarföngum með 8° styrk-
 leika eða minna 60 a. af hverjum potti, af yfir 8° og alt
 að 12° styrkleika 90 a. af hverjum potti, af yfir 12° styrk-
 leika 120 a. af hverjum potti. — 4. af rauðvíni og sams
 konar borðvínnum hvítum, svo og messuvíni 15 a. af hver-
 um potti. — 5. af öllum öðrum vínföngum 60 a. af hver-
 um potti. — 6. af bittersamsetningum, sem ætlaðar eru
 blandaðar til drykkjar 75 a. af hverjum potti. — 7. af
 öðrum bittertegundum (bitteressents, elixír o. fl. þess
 áttar) 100 a. af hverjum pela eða minni ílátum. Eftir
 sama hlutfalli skal greiða toll, sé varan aðflutt í stærri
 láttum. — Séu vörutegundir þær, sem taldar eru undir
 öðrum 3. 4. 5. og 6., fluttar í ílátum, er rúmi minna en
 1 pott, skal greiða sama gjald af hverjum 3 pelum, sem
 af potti í stærri ílátum. — 8. af tóbaki alls konar, hvort
 seldur reyktóbaki, munntóbaki (rullu) eða neftóbaki (rjóli)
 60 a, af hverju pundi. — 9. a, af vindlum 200 a. af
 hverju pundi, b, af vindlingum (sigarettum) 100 a. af hverju
 pundi. — Tóbaksblöð, sem aðflutt eru undir umsjón yfir-
 valds, og notuð til fjárböðunar, eru undanþegin aðflutn-
 ingsgjaldi. — 10. af kaffi og kaffibæti alls konar 10 a. af
 hverju pundi. — 11. af sykri og sírópi 5 a. af hverju
 pundi. — 12. af tegrasi 30 a. af hverju pundi. — 13. af

8. nóv. súkkulaði 10 a. af hverju pundi. — 14. af öllum brjóstsykur- og konfekttegundum 30 a. af hverju pundi — Brot úr tolleiningu, sem nema helmingi eða meir skulu talin sem heil tolleining, en minni brotum ska sleppt. — Af vörum, sem ætlaðar eru til neyzlu skipverjum sjálfum eða farþegum á því skipi, er vörurnar flytur, ska eigi toll greiða, enda sé skipsforðinn eigi meiri en ætla má að nægi, eftir því, sem tíðkamt hefir til þessa. Akvörðun lögreglustjóra hér að lútandi liggur undir úrskurð landshöfðingja. **2. gr.** Gjaldið skal greiða lögreglustjóra í því lögsagnarumdæmi, þar sem varan er flutt úr skipi eða að því er lausakaupmenn snertir, þar sem skipið er fyrst að sýna skipsskjöl sín, eftir gildandi lögum. Það skal greitt í peningum eða með ávísun, stílaðri upp á borgun við sýningu, á banka eða peningastofnanir í Reykjavík eða á áreiðanlegt verzlunarhús í Kaupmannahöfn, e nægileg skilríki, sem innheimtumaður tekur gild, eru fyrir því, að ávísunin verði greidd. Til þess að ákveða gjaldið, skal farið eftir tollskrá skipsins eða vöruskrá, til vísunarbrjefum eða öðrum skipsskjölum, er snerta hinna tollskyldu vörur. **3. gr.** Hinar tollskyldu vörur má eigi byrja að flytja úr skipi fyrir en skipstjóri eða afgreiðslumaður hefir skilað lögreglustjóra öllum skjölum, er skipsfarminn snerta, og látið fylgja skriflegt vottorð frá skipstjóra upp á æru og samvizku um það, að eigi séu í skipinu aðrar eða meiri tollskyldar vörur til þess staðar en þær, er tilfærðar eru á tollskránni eða vöruskránni, og þær sem hann þá samstundis skýrir frá, að ætlaðar séu skipverjum eða farþegum á skipinu til neyzlu í því, og skal það tilgreint annaðhvort á tollskránni eða sérstakri skrá yfir skipsforðann. Sé uppskipun byrjuð áður en fullnægt er fyrir mælum greinar þessarar, verður skipstjór sekur alt að 100 kr. **4. gr.** Eigi má án samþykkingar innheimtumanns afhenda viðtakendum tollskyldar vörur fyrir en tollgjaldið er greitt. Brot gegn þessu fyrir mæl varða sektum, alt að 200 krónum, á hendur skipstjóra eða

á hendur afgreiðslumanni skipsins, ef hann er þar á 8. nóv. staðnum. — Hafi vörurnar verið afhentar viðtakanda, án samþykkis innheimtumanns, eða áður en hann hefir fengið kvittun innheimtumanns fyrir því, að gjaldið sé þegar greitt, þá er viðtakandi skyldur til að skýra lögreglustjóra frá þessu þegar í stað, í síðasta lagi innan 3 daga frá því, að hann tók við vörunum, og greiði gjaldið um leið, ef það er eigi þegar gert. — Að því er snertir fastar verðlanir gilda þó fyrirmæli laga um tollgreiðslu frá 22. maí 1890, en að öðru leyti er tollurinn fallinn í gjalddaga, þegar skip það, er vörurnar flytur, hefir hafnað sig þar, er gjaldið á að greiða. **5. gr.** Lögreglustjóri hefir vald til þess, hvenær sem vera skal, að heimta af hverjum manni í umdæmi sínu, er ástæða þykir til að ætla, að fái gjaldskyldar vörur frá útlöndum, æru- og samvizkuvottorð skriflegt um það, hvort hann hafi fengið þess konar vörur, og ef svo er, hverjar og hve mikið af þeim. Svo getur hann og krafizt, að viðtakendur sýni reikninga þá (faktúrur), er vörurnar snerta. — Tregðist nokkur við að gefa vottorð þau, sem um ræðir í þessari grein eða sýna faktúru sína, má þvinga hann til þess með dagsektum alt að 20 kr. á dag, og getur lögreglustjóri tiltekið sektirnar í bréfi til viðtakanda. **6. gr.** Í tollskrá skipa og vöruskrám skal tilgreina styrkleik vínfanga þeirra, sem talin eru í 2. og 3. tölulið 1. greinar þessara laga, nema vínföngin flytjist í flöskum, er taki 3 pela eða minna. Sé það eigi tiltekið, skal tollgreiðandi greiða hæsta gjald, nema hann á sinn kostnað láti rannsaka hinar aðfluttu vörur og fái vottorð lögreglustjóra um styrkleik þeirra. — Að því er snertir vörur þær er taldar eru í töluliðunum 8—14 í 1. gr., skal þyngd þeirra tilgreind á tollskrá og vöruskrám skipanna. Sé ógreinilega sagt frá um tollskyldar vörur á tollskránni eða vöruskránni, eða ef skýrslurnar þar að lútandi eru eigi fullnægjandi, eða sé ástæða til að rengja, að rétt sé skýrt frá, má lögreglustjóri eða umboðsmaður hans láta rannsaka farminn og hafa eftirlit

8. nív. með uppskipun svo sem með þarf. Kostnað þann, er af þessu leiðir, skal landssjóður greiða, ef skýrslurnar reynast nákvæmar, en ef þær reynast ónákvæmar, fellur kostnaður á skipstjóra, eða ef nauðsyn krefur, á þá, er við vörum taka. 7. gr. Nú verður maður uppvís að því, að hafa sagt rangt til um gjaldskyldar vörur, sem hann hefir innflutt eða veitt móttöku, eða gefið ranga yfirlýsing þar að lútandi, eða eigi skeytt því, að skýra lögreglustjóra frá tollskyldum vörum, er hann hefir innflutt eða tekið við, innan þess tíma, er segir í 4. gr., og skal hann þá sæta sektum alt að 1000 krónum, og gjaldi auk þess þrefalda þá upphæð gjaldsins, er hann hefir reynt að draga undan. — Við ákvörðun sektanna skal taka sérstakt tillit til þess, hvort viðtakandi hefir haft ástæðu til að álíta, að lögreglustjóri hefði af tollskrá eða öðrum slíkum skilríkjum fengið vitneskju um vöru þá, sem um er að ræða. 8. gr. Hinar aðfluttu tollskyldu vörur skulu vera að veði fyrir tollinum og sektunum, og hefir eigandi ekki rétt til að ráða yfir þeim, fyr en búið er að greiða gjöld þessi. Veðrétturinn helzt eins, þótt vörurnar hafi verið afhentar viðtakanda. Séu ekki tollskil gerð samkvæmt 4. gr. hefir lögreglustjóri vald til að selja vörurnar, án undangengins lögtaks eða fjárnáms, til lúkn-ingar tolli og sektum. Það skal gera á uppboði, er boðað sé með viku fyrirvara, og má lögreglustjóri krefjast borgunar við hamarshögg. Nú næst eigi til vöru þeirrar, er tollinn átti af að greiða, og má þá án undanfarandi birt-ingar gera lögtak fyrir tolli og sektum í öðrum eigum viðtakanda, og selja hið lögtekna á sama hátt og að framan greinir um hina tollskyldu vöru. 9. gr. — Verði sú raun á, þegar tollskyldar vörur eru fluttar til Íslands, að nokkuð af þeim hafi ónýzt eða rýrnað, vínföng lekið niður, eða vörurnar hafi með einhverju móti farið forgörðum á leiðinni eða við uppskipun, skal ekkert gjald greiða af því, sem farizt hefir, ef eigandi eða umboðsmaður hans sannar með vottorði lögreglustjóra eða umboðsmanns hans,

að tollskráin eða vöruskráin telji meira en viðtakandi fær. 8. nóv. Þegar sjóskemdar tollvörur eru seldar á uppboði, skal tollurinn greiddast fyrirfram af uppboðsverðinu, og fáið eigi svo hátt boð, sem tollinum nemur, þá greiðist í toll það, sem uppboðsandvirðið nemur, að kostnaði frádregnum.

10. gr. Mál sem rísa af brotum gegn lögum þessum, skal farið með sem almenn lögreglumál. **11. gr.** Sektir allar eftir 3. og 4. gr. renna í landssjóð. Hið sama er um sektir eftir 5. og 7. gr., nema einhver hafi komið því til leiðar með frásögu sinni, að tollsvikin komust upp, og fær hann þá helming sekta. **12. gr.** Fyrir tollheimtum og sektum eftir lögum þessum skal lögreglustjóri gjöra reikninga samkvæmt reglum þeim, sem settar eru eða settar verða um opinber reikningsskil. — Af upphæð tolls á vörutegundum þeim, sem taldar eru í 1. gr., svo og af sektum, fær lögreglustjóri 2 af hundraði í innheimtulaun.

13. gr. Nú er tollskyld vara, er aðflutningsgjald hefir verið greitt af, flutt út úr landinu aftur, og getur útflytjandi þá fengið hjá lögreglustjóra skírteini þar að lútandi. Ef hann síðan skilar því skírteini aftur, með áritun útlendrar tollstjórnar um það, að vara sú, sem ræðir um í skírteininu, sé þangað innflutt, þá skal endurgreiða honum tollinn að frádregnum innheimtulaunum. **14. gr.** Með lögum þessum er úr gildi numið: tilskipun 26. febr. 1872 um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, lög nr. 10 11. febr. 1876 og lög nr. 10 24. ágúst 1877 um breyting á téðri tilskipun, lög nr. 29 7. nóv. 1879 um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum, lög nr. 10 9. ágúst 1889 um aðflutningsgjald á kaffi og sykri, lög nr. 21 22. sept. 1899 um aðflutningsgjald af tóbaki, svo og lög nr. 29 11. nóv. s. á. um viðauka við lög um breyting á lögum um gjald á brennivíni og öðrum áfengum drykkjum. **15. gr.** Stjórnin annast um, að sérprentuð útlekking af lögum þessum á danska og enska tungu sé afhent lögreglustjórum til útbytingar til kaupmanna og skipstjóra. **16. gr.** Lög þessi öðlast gildi

8. nóv. þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild Stjórnartíðindanna.

8. nóv. **Lög um tjekk-ávisanir.**

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Tjekk-ávisun skal svo gjöra, að hún til greini: nafnið tjekk-ávisun eða check með berum orðum í sjálfum textanum; hve mikla peninga borga skuli; þann, er taka á við borguninni; nafn þess, er á að leysa til sín tjekk-ávisunina (greiðanda); hvar borgun skuli greiða; stað og dag, er tjekk-ávisun er útgefin, og undirskrifað nafn útgefanda. — Tjekk-ávisun má aðeins hljóða um borgun jafnskjótt sem hún er sýnd (við sýning, þegar krafist verður, eða því um líkt); álíta skal að gjalddagi sé við sýning hennar, þegar enginn gjalddagi er nefndur. — Sá staður, er getið er við nafn greiðanda, skal vera greiðslustaður, þegar annar staður er eigi til tekinn. — Sé fjárhæð sú, er greiða skal, nefnd oftár en einu sinni, og eigi hin sama, gildir hin minsta upphæð. — Sé í tjekk ávisun gefið loforð um vexti, skal álíta loforð það sem óskráð. **2. gr.** Tjekk-ávisun má hljóða um borgun til handhafa. Ef hún hljóðar um borgun til nafngreinds manns eða handhafa, skal álíta að hún sé gefin út til handhafa, nema að því, er snertir ákvæði 10. gr. **3. gr.** Ákvæði þau, sem sett eru í víxillögum fyrir Ísland 13. janúar 1882 um framsal víxla, um ábyrgð útgefanda og framseljenda, um borgun víxla, um fullnustu fyrir greiðslufall og um fyrning á víxilkrofum, skulu, með þeim breytingum, sem leiða af ákvæðum laga þessara, einnig gilda um tjekk-ávisanir. **4. gr.** Framsal tjekk-ávisunar verður eigi, svo gilt sé, ritað á eftirrit af henni. **5. gr.** Hljóði tjekk-ávisun um borgun til handhafa, má með framsalsáritun ákveða, að hana skuli borga til nafngreinds manns. **6. gr.** Með

8. nów.

framsali á tjekk-ávísun til greiðanda fær hann ekki fullnusturétt gegn útgefanda eða framseljendum, nema greiðandi hafi fleiri en eina starfsdeild, og framselt hafi verið annari deild en þeirri, sem á tjekk-ávísuninni er til greind sem greiðandi. — Tjekk-ávísun, sem framseld hefir verið greiðanda, má ekki síðan framselja öðrum. **7. gr.** Ef orðin »til banka eða bankara« eða önnur áritun, er þýðir hið sama, stendur milli tveggja þverstrika framan á tékk-ávísun, má ekki greiða borgun fyrir hana neinum öðrum en banka eða bankara. Ef nafn ákveðins banka eða bankara stendur á milli strikanna, má aðeins greiða honum borgunina. — Ráðstöfun þessa getur bæði útgefandi gjört og hver eigandi tjekk-ávísunar, og má eigi taka hana aftur né breyta henni; þó má síðar bæta við nafni ákveðins banka eða bankara, sé hann eigi áður til tekinn. — Að því er ákvæði greinar þessarar snertir teljast allir sparisjóðir með bönkum. **8. gr.** Ef samþykki er ritað á tjekk-ávísun, er sú áritun þýðingarlaus. **9. gr.** Ef eigandi tjekk-ávísunar vill halda fullnusturétti sínum gegn útgefanda og framseljendum, verður hann að sýna tjekk-ávísunina til borgunar innan þess frests, sem settur er í **10. gr.** Að hún hafi sýnd verið og borgun eigi fengist, skal sanna annaðhvort með því að láta innan loka sýningarfrestsins fram fara afsagnargjörð samkvæmt reglunum um víxilafsagnir, eða með yfirlýsing á tjekk-ávísuninni, sem undirrituð er af greiðanda eða einhverjum fyrir hans hönd, og sem til greinir þann dag, er sýnt var. Sé hin síðar greinda aðferð höfð, skal telja frestinn til tilkynningar þeirrar, er **45. gr.** víxillaganna ákveður, frá þeim degi, er yfirlýsingin segir að sýnt hafi verið. — Áskorun um að afsagnargjörð skuli eigi fram fara, hefir þær afleiðingar, sem **42. gr.** víxillaganna ákveður. **10. gr.** Tjekk-ávísun, sem borga skal á sama stað hér á landi og hún er gefin út, skal sýna til borgunar í síðasta lagi innan þriggja náttu frá útgáfu hennar, ef hún hljóðar um borgun annaðhvort til handhafa, eða til nafngreinds manns á

8. nív. þeim stað (hvort sem bætt er við »eða handhafa« eða ekki). Aðrar tjekk-ávísanir, sem borga á hér á landi, skal í seinasta lagi sýna til borgunar innan tíu náttu frá útgáfudegi þeirra, eða, ef lengri tíma en fimm daga þarf til þess að senda þær á venjulegan hátt frá útgáfustaðnum til fyrsta móttakanda og frá honum til greiðslustaðarins, þá í síðasta lagi innan fimm náttu frá því sá tími er liðinn, sem þörf var á til að senda þær. Ef í tjekk-ávísun, sem hljóðar um borgun til nafngreinds manns (hvort sem bætt er við »eða handhafa« eða ekki), hjá nafni maunsins er til greindur staður, skal álíta, að hann búi á hinum til greinda stað. — Ef frestur sá, er ákveðinn er hér á undan, er á enda á sunnudegi eða öðrum almennum helgidegi, má svo gilt sé sýna tjekk-ávísunina næsta virkan dag. Á sama hátt koma ákvæði 92. gr. víxillaganna til greina. — Sýningartími tjekk-ávísana, sem borgast eiga erlendis, fer eftir reglum þeim, sem gilda á greiðslustaðnum. **11. gr.** Sex mánaða- eða ársfrestur sá, sem fullnustukrafa eiganda tjekk-ávísunar fyrnist á (78. gr. víxillaganna), telst frá útgáfudegi ávísunarinnar. **12. gr.** Sé fullnustukrafan fyrnd eða týnd fyrir vangeymslu á henni, koma ákvæði 93. gr. víxillaganna hér til greina. Skal álíta, að útgefandi hafi unnið svo mikið fé úr hendi eiganda tjekk-ávísunar, sem hún hljóðaði um, nema annað verði gjört sennilegt. **13. gr.** Ef tjekk-ávísun hefir glatast, má, hvort sem hún hljóðar á nafn eða á handhafa, fá ógildingardóm á henni samkvæmt gildandi ákvæðum um ógildingardóma á skuldabréfum alment. Þegar stefna í ógildingarmálinu er löglega birt, er útgefandi skyldur að gefa út nýja tjekk-ávísun. **14. gr.** Ákvæðin í 84.—86. gr. víxillaganna um það, hve útlend lög koma til greina, eiga og við um tjekk-ávísanir; þegar þessum lögum er beitt, skal þó álíta peningaávísun sem gilda tjekk-ávísun, ef hún er gjörð samkvæmt reglum þeim, er gilda á greiðslustaðnum um tjekk-ávísanir. **15. gr.** Um mál, er sótt er til fullnustu fyrir tjekk-ávísanir, fer eftir ákvæðum

laga 13. janúar 1882 um víxilmál og víxilafsagnir. **16.** 8. nóv.
gr. Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1902.

Lög um kirkjugarða og viðhald þeirra.

8. nóv.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Eiganda eða umráðanda kirkju er skylt að leggja til hæfilegt kirkjugarðsstæði eða grafreit, svo og hleðslu-efni í girðingu. Þó svo, að þær kvaðir, sem í þessu efni þegar liggja á jörðum eða lóðum, þar sem kirkjur standa, haldist óbreyttar. **2. gr.** Sóknarmönnum, sem gjalda til prests og kirkju, er skylt að koma upp fullnægjandi girðingu um kirkjugarð sinn með hliði og grind og halda henni við. **3. gr.** Þegar kirkjugarð þarf að byggja eða endurbyggja, skal prestur í samráði við sóknarnefnd boða til almenns safnaðarfundar með nægum fyrirvara og taka fundarefni skýrt fram. Á þeim fundi skal ákveða fyrir-
komulag girðingarinnar og úr hvaða efni hún skal vera. Ályktun sú, sem gerð er með $\frac{2}{3}$ atkvæða þeirra sóknar-
manna, sem á fundi eru, er bindandi bæði fyrir þá, sem eru í minni hluta, og eins þá, sem ekki hafa mætt á fundinum, þó því að eins, að helmingur atkvæðisbærra manna hafi mætt. Nú mætir eigi helmingur og skal þá aftur boða til fundar á sama hátt, og gildir þá ályktun $\frac{2}{3}$ þeirra atkvæðisbærra manna, er á fund koma, þó að eigi hafi mætt helmingur, enda hindri eigi farsótt eða ófært veður. **4. gr.** Sóknarnefndin skal að öllu leyti sjá um framkvæmd verksins. Skal hún, ef þörf er á, gera áætlun um það eða kostnaðinn við það, semja reikning yfir kostnaðinn að verkinu afloknu og jafna honum niður á sóknarmenn, þannig, að helmingurinn greiðist eftir efnum og ástæðum, en hinn helmingurinn komi jafnt niður á hvern tilskyldan mann. — Niðurjöfnun þessi skal birt á kirkjufundi og lögð fram til sýnis á kirkjustaðnum í tvær vikur. **5. gr.** Nú vill einhver kæra niðurjöfnun

8. nív. sóknarnefndar og skal hann þá hafa gert það í síðasta lagi tveim vikum eftir, að niðurlögðunin hefir verið birt við sóknarkirkjuna og lögð fram almenningi til sýnis. Sóknarnefnd er skyld að taka kærur til úrskurðar tveim vikum eftir að hún hefir borist henni í hendur. Vilji kærandi ekki hlíta úrskurði sóknarnefndar, getur hann með sama fresti frá birtingu úrskurðarins skotið máli sínu til héraðsfundar, sem leggur fullnaðarúrskurð á málið. Skyldur er þó kærandi að greiða gjald það eða vinnu, sem lagt hefir verið á hann, gegn því, að fá síðar endurgoldið það, sem hann eftir úrskurði kann að hafa of goldið. Eindagi á þessum gjöldum er mánuði eftir að niðurlögðun hefir verið birt á kirkjustað, nema sóknarnefnd gefi lengri gjaldfrest. — Að því leyti, sem því verður við komið að álitu sóknarnefndar, og eftir fyrirkomulagi girðingarinnar, mega þeir, sem þess óska, inna af hendi gjald sitt með vinnu, eftir ákvæði sóknarnefndar.

6. gr. Ef sóknarmaður eigi greiðir tillag sitt til girðingarinnar á þeim tíma, sem sóknarnefnd ákveður, né heldur vinnur af sér gjaldið, má taka það lögtaki. **7. gr.** Nú vilja sóknarmenn leggja kirkjugarð niður, skal þá boða til almenns safnaðarfundar, svo sem fyrir er mælt í upphafi 3. greinar. Er sú ákvörðun gild, sem gerð er með $\frac{2}{3}$ atkvæða atkvæðisbærra manna, ef samþykki prófasts og biskups kemur til. — Ef enginn atkvæðisbærra sóknarmanna mótmælir, má þegar slétta yfir niðurlagðan kirkjugarð og gera hann að grasreit, með umsjón sóknarnefndar eftir ákvæðum 2. og 4. gr., en sóknarmenn skulu vinna verkið. — Nú mótmælir einhver atkvæðisbærra sóknarmanna og skal þá niðurlögðum kirkjugarði halda við með sómasamlegri, gripheldri girðingu að minsta kosti í 15 ár, og lengur, ef það verður ákveðið með meiri hluta atkvæða á almennum safnaðarfundu, sem stofnað er til samkv. 3. gr. Á meðan niðurlögðum kirkjugarði er við haldið, má þar jarða einstaka menn, ef þess er óskað, svo framarlega sem rúm leyfir og klukka er þar til líkhringingar. — Að 15 árum liðnum frá því kirkjugarður

var lagður niður og hætt að grafa þar alment, eru sóknarmenn eigi lengur skyldir að halda girðingunni við, nema öðruvísi hafi verið ákveðið. Eru þá legsteinar og minnismerki í garðinum að öllu leyti í ábyrgð vandamanna hinna látnu; en heimilt er þeim að halda slíkum grafreitum óhöggudum, ef þeir viðhalda þar sæmilegri girðingu. Að öðru leyti skal slétta yfir garðinn, svo sem fyr er sagt, og hann gerður að grasreit, sem fellur undir umráð kirkjuhaldara. — Niðurlagðan grafreit má ekki hafa til haugstæðis né annarar slíkrar notkunar. Þar má eigi neitt jarðrask gera, svo sem með kjallaragrefti, skurðagjörð eða öðru slíku, fyr en liðin eru 50 ár frá því grafreiturinn var síðast notaður til líkgræftrunar. — Séu í niðurlögðum kirkjugarði merkilegir eða fornir legsteinar, en engir vandamenn hins látna á lífi, er annast um þá, skal hlutaðeigandi prestur þegar tilkynna það stiptsyfirvöldunum fyrir milligöngu prófasts. Leita stiptsyfirvöldin þá álits umsjónarmanns Forngripasafnsins og formanns Fornleifafélagsins, og skal því næst svo með legsteinna þá fara, sem kirkjustjórnin mælir fyrir um. Þegar sléttað er yfir niðurlagðan kirkjugarð og þar eru legsteinar eða önnur minnismerki á legstöðum, sem eigi heyra undir ákvæði síðustu málsgreinar, en enginn leiðir sig að eða hirðir um, segir prófastur fyrir um, hvernig með skuli fara; en það skal vera meginregla, að fara sem hlífðarsamlegast með alt slíkt, og varðveita það fyrir skemdum og eyðingu, svo sem unt er. **8. gr.** Með reglugjörð, sem biskup semur, prestastefna (synodus) samþykkir og landshöfðingi staðfestir¹⁾, skal nánar ákveðið um ýms atriði, sem snerta kirkjugarða, svo sem um friðhelgi þeirra, meðferð grafreita, tilhögun á greftri og fleira þess háttar. **9. gr.** Reglugjörð 17. júlí 1782 15. gr., að því leyti, sem hún snertir kirkjugarða, og viðaukalög 12. maí 1882 við lög 27. febr. 1880 um stjórn safnaðarmála og skipun sóknarnefnda og héraðsnefnda, að svo miklu leyti þau ná til kirkjugarða, eru hér með úr gildi numin.

¹⁾ Reglugjörð 16. ág. 1902.

8. nóv.

Lög um viðauka og breyting á tilskipun 5. janúar 1866 um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi, og tilskipun 4. marz 1871 um viðauka við tilskipun þessa.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Amtmanni er heimilt að valdbjóða almenna skoðun og böðun sauðfjár, einangrun fjár og sótthreinsun fjárhúsa í amti sínu, þótt eigi sé fullsannað, að kláða hafi orðið vart þar, sem ráðstöfunin er valdboðin, en hafa verður amtmaður til þess ráð dýralæknis eða annars kláðafróðs manns.

2. gr. Eftirlitsmann eða eftirlitsmenn má setja í sýslu hverri, sýslumanni til aðstoðar. Amtmaður tilnefnir eftirlitsmann eftir tillögum sýslunefndar. Eftirlitsmaður gegnir starfi sínu 3 ár í senn, og sé honum greidd þóknun úr sýslusjóði. Eftirlitsmaður hafi glöggar gætur á heilbrigði sauðfjár í sýslunni, eða þeim hluta sýslu, sem honum er falinn til eftirlits, og gæti þess, að farið sé eftir ráðstöfunum valdstjórnarinnar, enda skýri hann sýslumanni tafarlaust frá því, er hann kann að verða var við á eftirlitsferðum sínum og máli skiftir.

3. gr. Nú verður kláða vart frá byrjun rétta til jólaföstu, og skulu hinar sjúku kindur þá skornar þegar í stað, nema fjárhafi kjósi heldur, að hreppstjóri taki við umsjón þeirra meðan á lækningunni stendur, en borga verður fjárhafi þá kostnað allan, er af því leiðir, annan en böðunar- og sótthreinsunarlyf.

4. gr. Amtmenn annast um, að böðunar- og sótthreinsunarlyf til lögskipaðra ráðstafana séu jafnan til taks hvervetna þar, sem þörf er á. Andvirði lyfjanna greiðist úr landssjóði, svo og flutningsgjald undir þau á viðkomustaði strandsiglingaskipanna, geymslu þeirra og afhending; en þangað vitji fjárhafar þeirra á sinnu kosnað. — Allur annar kostnaður, er leiðir af lögskipuðum ráðstöfunum, þegar öðruvísi stendur á en gjört er ráð fyrir í næstu grein á undan, greiðist úr sjóði hrepps þess eða kaupstaðar, er hlut á að máli.

5. gr. Nú verður sauðkind sjúk með þeim hætti, að kláði kann að vera, og skal

pá sá, er kindina hefir undir hendi, tafarlaust segja hreppstjóra eða aðstoðarmanni hans til um það, enda einangri fjárhafi kindina þangað til næst til annarshvors. **6. gr.** Nú brýtur einhver lög þessi, tilskipun um fjárkláða og önnur næm fjárveikiudi 5. janúar 1866 eða tilskipun um viðauka við nýnefnda tilskipun 4. marz 1871, og verður hann þá útlægur 5—200 kr., er renni í sýslusjóð þar, sem brotið er framið, enda sé farið með mál út af slíkum brotum sem almenn lögreglumál. **7. gr.** Ákvæðin í 3. gr. tilsk. 5. janúar 1866 eru úr gildi numin að því, er snertir niðurfjöfnun á þóknun fyrir störf hreppstjóra og aðstoðarmanna þeirra, samkvæmt 1. og 2. gr. tilskipunarinnar. Jafnframt er seinni málsgrein í 6. gr. nefndrar tilskipunar og sektarákvæðin í 7. gr. feld úr gildi.

Lög um bann gegn verðmerkjum og vöruseðlum.

8. nív.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Euginn má búa til, flytja inn eða gefa út neius konar verðmerki, hvorki myntir né seðla, er gengið geti manna á milli sem gjaldeyrir, hvort sem ætlast er til, að verðmerkin séu innleyst með peningum eða vörum. Þó er brauðgjörðamönnum heimilt, að gefa út brauðseðla, eins og tíðkast hefir til þessa. **2. gr.** Þeir, sem gefið hafa út verðmerki eða vöruseðla til gjaldeyris við viðskiftamenn, áður lög þessi öðlast gildi, skulu hafa innleyst merkin og seðlana fyrir 1. júlí 1902. Eftir þann tíma eru þeir skyldir að borga handhöfum í peningum upphæð þá, er merkin eða seðlarnir hafa táknað að ákvæðisverði. **3. gr.** Brot gegn 1. gr. varða sektum frá 100—1000 króna, er renna í landssjóð. Mál, er rísa af brotum gegn lögum þessum, skal farið með sem almenn lögreglumál.

Lög um friðun hreindýra.

8. nív.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

8. nóv. **1. gr.** Hreindýr skulu friðhelg vera alla tíma árs fyrst um sinn í 10 ár, frá 1. janúar 1902 að telja, og varðar 50 króna sekt fyrir dýr hvert, ef drepit er. **2. gr.** Mál um brot gegn lögum þessum eru almenn lögreglumál. Rennur helmingur sektarfjárins í sveitarsjóð þar, sein brot-ið er framið, en hinn helmingur ber uppljóðarmanni. **3. gr.** Hér með er úr gildi numin 3. gr. í lögum 17. marz 1882, um friðun fugla og hreindýra. — Enn fremur skal sú ákvörðun í tilskipun um veiði á Íslandi 20. júní 1849 7. gr.: »Hreini má veiða og elta hvar sem er«, úr lögum numin.

8. nóv. Lög um löggildingu verzlunarstaðar á Hjallasandi í Nes-hreppi utan Ennis innan Snæfellsness- og Hnappadalssýslu.

8. nóv. Lög um löggilding verzlunarstaðar við Sandgerðisvík (á Miðnesi) í Gullbringusýslu.

14. nóv. Skipulagsskrá fyrir styrktarsjóð handa ekkjum í Skaga-fjarðarsýslu.

»Tilgangur sjóðsins er að styrkja bágstaddar ekkjur, sem eiga lögheimili í Skagafjarðarsýslu, og ekki þiggja styrk af sveitarsjóði, hvort sem þær hafa fyrir fjölskyldu að sjá eða eigi«.

10. desbr. Skipulagsskrá fyrir legat geheimekonferensráðs C. Liebes.

»Tilgangur sjóðsins er að styrkja landbúnaðarnemendur til að leita sér frekari kunnattu í atvinnugrein sinni í Danmörku eða öðrum löndum«.

20. desbr. Lög um almannafrið á helgidögum þjóðkirkjunnar.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Á helgidögum þjóðkirkjunnar er bönnuð öll sú

vinna, úti og inni, er hefir þann hávaða í för með sér, 20. desbr. eða fer fram á þeim stað, eða með þeim hætti, að hún raskar friði helgidagsins. — Fyrirmæli laga 6. nóv. 1897 um heimild til að ferma og afferma skip á helgidögum þjóðkirkjunnar skulu þó óröskuð, og skal það yfir höfuð heimilt vera, að vinna þau verk, sem eigi má fresta, eða miða til þess, að bjarga og hjálpa öðrum, sem í hættu eru staddir, eða eiga hana yfir höfði sér. **2. gr.** Kaup og sala má eigi fram fara á helgidögum þjóðkirkjunnar í sölubúðum kaupmanna né annara sölumanna, og skulu búðir þeirra vera lokaðar. Þó skulu lyfsalabúðir vera undanþegnar þessu banni, að því er snertir lyfsölu, svo og þeir staðir, þar sem mjólk, brauð og annar tilbúinn matur er seldur. — Bann þetta nær einnig til kaupfélaga og annara félaga, er hafa sölubúðir fyrir félagsmenn. Gestgjafar eða aðrir veitingamenn mega ekki á helgidögum þjóðkirkjunnar selja né veita mönnum áfenga drykki. **3. gr.** Eigi má markaði halda á helgidögum þjóðkirkjunnar. **4. gr.** Á helgidögum þjóðkirkjunnar má ekki á neinum almennum veitingastað halda veizlur eða aðra hávaðasama fundi fyr en eftir miðaftan. **5. gr.** Á helgidögum þjóðkirkjunnar má hvorki halda neinar almennar skemtanir né heldur mega nokkrar þær athafnir, sem hávaði er að, eiga sér stað, nema lögreglustjóri leyfi, fyr en eftir miðaftan. **6. gr.** Á helgidögum þjóðkirkjunnar má eigi, nema brýna nauðsyn beri til, halda sveitar- eða bæjarstjórnarfund, þing, gegna fógetastörfum eða skjalaskrifarastörfum, halda skiftafundi, uppboðsþing eða gegna öðrum dómsstörfum. Ekki skal heldur stefna eða boða neinn fyrir dóm eða yfirvald á helgidögum, nema brýna nauðsyn beri til, og þess sé þá beinlínis krafist af valdsmauni þeim, er stefna lætur, og skal þó eigi stefna lesin meðan á messu stendur. **7. gr.** Almenna fundi má eigi halda um veraldleg efni á helgidögum þjóðkirkjunnar fyr en um nónbil. Þá er guðsþjónustan fer fram eftir nóu, er þó heimilt að halda almenna fundi samtímis, sé þess gætt,

20. desbr. að fundurinn sé eigi haldinn svo nálægt kirkju eða bænahúsi, að guðsþjónustan verði trufluð af því. **8. gr.** Bönn þau, er talin eru í undanfarandi greinum, ná yfir allan daginn skírdag, föstudaginn langa og hinn fyrra helgidag stórhátíðanna. **9. gr.** Kveldið fyrir helgidag mega engar almennar skemtanir standa lengur en til miðnættis. — Kveldið fyrir stórhátíðisdaga eru allar almennar skemtanir bannaðar eftir miðaftan. **10. gr.** Brot gegn ákvæðum laga þessara varða sektum frá 1—200 kr., er renna í sveita sjóð; auk þess má með dómi svipta mann rétti til að hafa veitingarhús eða annan almennun veitingastað, hafi hann þrisvar sinnum sætt sektum fyrir brot gegn lögum þessum. Með mál, er rísa út af brotum gegn lögum þessum, skal fara sem almenn lögreglumál. **11. gr.** Nú virðist lögreglustjóra, að brot á móti lögum þessum sé sprottið af afsakanlegum misskilning, og skal hann þá aðeins gefa þeim áminning, er brotið hefir, og ef þörf er á, gefa út almenna auglýsingu mönnum til leiðbeiningar og viðvörunar. **12. gr.** Tilsk. 28. marz 1855 og opið br. 26. sept. 1860, svo og önnur lagaákvæði um sunnu og helgidagahald, er koma í bága við lög þessi, eru feld úr gildi.

20. desbr. Lög um samþykktir til varnar skemmdum af vatna-ágangi, um vatnsveitingar og um skurði.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Sýslunefndum veitist vald til að gjöra samþykktir um vörn gegn skemmdum af vatna-ágangi, um vatnsveitingar og um skurði. **2. gr.** Þegar sýslunefnd þykir þörf á, eða vera hagfelt að gjöra samþykkt fyrir alla sýsluna eða fyrir nokkurn hluta hennar, skal hún kveðja til almenns fundar í héraði því eða svæði, sem ætlast er til að samþykkt sú nái yfir, og eiga atkvæðisrétt á þeim fundi allir, er á svæði því búa og kosningarrétt hafa til

alþingis. — Sýslunefnd kveður á um fundarstað og fundar- 20. desbr.
dag með nægum fyrirvara, en sýslumaður sé fundarstjóri
eða einhver sýslunefndarmanna, er nefndin kys til þess, og
skal hann hafa kjörskrá við hendina. — Ef fundarstjóri verð-
ur að takast ferð á hendur til þess að halda fundinum, ber að
greiða honum 2 kr. á dag í dagpeninga og ferðakostnað
að auki, eftir reikningi, er sýslunefndin úrskurðar, og
greiðist það gjald úr sýslusjóði. **3. gr.** Sýslunefndin
semur frumvarp til samþykta þeirra, er hún vill koma á,
og ber undir álit og atkvæði funda þeirra, er rætt er um
í 2. gr. — Nú hafa fundarmenn fallist á frumvarp nefnd-
arinnar með $\frac{2}{3}$ atkvæða þeirra, er greidd hafa verið, og
skal þá sýslunefndin senda amtmanni frumvarpið til stað-
festingar. En ef breytingartillögur hafa verið gjörðar við
frumvarpið á fundinum og samþykta með $\frac{2}{3}$ atkvæða,
setur sýslunefndin þær inn í frumvarpið, ef henni þykir
þær á rökum byggðar, og sendir síðan amtmanni til stað-
festingar; en álíti sýslunefndin að breytingartillögurnar
eigi ekki að takast til greina, ber hún frumvarp sitt
 óbreytt af nýju undir atkvæði héraðsfundar, og verði það
þá samþykkt með $\frac{2}{3}$ atkvæða, ber að senda það amtmanni
til staðfestingar. — Það frumvarp eða breytingaratkvæði
við frumvarp, sem eigi hefir verið samþykkt með $\frac{2}{3}$ at-
kvæða á héraðsfundi, er fallið, og má eigi koma fram í
nýju frumvarpi sýslunefndar fyrir en að ári liðnu. **4. gr.**
Nú þykir amtmanni nokkur ákvæði samþykta ganga of
nærri rétti manna eða atvinnufrelsi, eða að þær komi á
einhvern hátt í bága við lög og grundvallarreglur lag-
anna, og synjar hann þá um staðfesting sína, en skýra
skal hann sýslunefndinni frá ástæðum fyrir neituninni.
Að öðrum kosti staðfestir hann samþykktina, skipar fyrir
um birting hennar og kveður á, hvenær hún skuli öðlast
gildi, og er hún upp frá því skuldbindandi fyrir alla þá,
sem búa innan takmarka þess svæðis, sem samþykktin nær
yfir. — Samþykkt þeirri, er amtmaður hefir staðfest, má
eigi breyta á annan hátt en þann, er hún var stofnuð á.

20. desbr. — Amtmaður hlutast til um, að samþyktnar séu prentaðar í B deild stjórnartíðindanna. **5. gr.** Í samþyktninni skal ávalt kveða á um viðhald og eftirlit fyrirtækja þeirra, er samþyktnin ræðir um, svo og um það, hvernig kostnaðurinn við það skuli greiddast. **6. gr.** Fyrir brot mótt löggilttri samþyktt má ákveða sektir, 5—100 kr., er renna í sýslusjóð. **7. gr.** Með brot gegn samþykktum skal fara sem opinber lögreglumál. **8. gr.** Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 4, 6. marz 1896, um samþyktnir til hindrunar skemdum af vatna-ágangi.

20. desbr. **Lög um samþyktnir um ábyrgðarsjóði fyrir nautgripi.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Sýslunefndum veitist vald til að gjöra samþyktnir um ábyrgðarsjóði fyrir nautgripi á þann hátt og með þeim takmörkum og skilyrðum, sem sett eru með lögum nr. 34, 11. des. 1891 um kynbætur hesta, 2., 3. og 4. gr. **2. gr.** Í samþykktum þessum skal kveða á um, hverir gripir og með hverjum skilyrðum skuli teknir í ábyrgð, upphæð iðgjalda, greiðslu þeirra til ábyrgðarsjóðsins og eftir hvaða mælikvarða skaðabætur skulu goldnar. **3. gr.** Í samþyktt skal ávalt vera ákvæði um stjórn sjóðanna og eftirlit það, er þarf til þess að samþykttarinnar sé gætt, og hvernig kostnað við það skuli greidda. **4. gr.** Iðgjöld má taka lögtaki samkvæmt lögum 16. des. 1885. **5. gr.** Fyrir brot mótt löggilttri samþyktt má ákveða sektir, 1—20 kr., er renni í ábyrgðarsjóð. **6. gr.** Með brot gegn samþykktum skal fara sem almenn lögreglumál.

20. desbr. **Viðaukalög við lög 11. des. 1891 um samþyktnir um kynbætur hesta.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Bannað er að láta graðhesta eldri en $1\frac{1}{2}$ árs

gamla ganga lausa innan um hross á afréttum eða í heima- 20. desbr.
löndum. Hittist slíkur hestur gæzlulaus annarstaðar en
í heimalandi eiganda eða geymenda skal fara með hann
sem óskilafé. — Bann þetta nær eigi til graðhesta, sem
ætlaðir eru til undaneldis samkvæmt löggiltri samþykkt
eftir lögum 11. des. 1891. **2. gr.** Brot gegn lögum
þessum varða sektum, alt að 50 kr., er renna í sveitar-
sjóð. Mál, sem rísa út af slíkum brotum, skulu rekin
sem almenn lögreglumál.

Lög um breyting á lögum nr. 28, 14. des. 1877 um ýmis- 20. desbr.
leg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
Fiskiveiðasamþykktir, sem gjörðar eru samkvæmt lögum
nr. 28, 14. des. 1877, standa eigi í gildi lengur en 10 ár
í senn, en endurnýja má fiskiveiðasamþykkt fyrir jafn-
langan tíma í senn á sama hátt og hún hefir verið sett.
— Fiskiveiðasamþykir þær, sem nú eru, falla þó eigi úr
gildi samkvæmt lögum þessum fyr en 5 ár eru liðin frá
því, að lögin öðlast gildi.

Lög um viðauka við tilskipun fyrir Ísland 12. febr. 1872 20. desbr.
um síldar- og upsaveiði með nót.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
1. gr. Þilskipum má ekki án samþykkis landeiganda eða
ábúanda leggja við festar að haustinu eða í vetrarlegu
þar, sem tíðkast síldar- eða upsaveiði með nót, þannig, að
þau á nokkurn hátt tálmi veiðinni. Sé það gjört, kærir
landeigandi eða abúandi fyrir lögreglustjóra, er kveður
með sér tvo kunnuga, óvilhalla menn, til að álíta, hvort
skipið liggi svo, að það tálmi veiðinni. Úrskurði þeir, að
svo sé, og annað jafntrygt lægi sé faanlegt í nánd, er
heimilt að færa skipið úr stað eftir tilvísun lögreglustjóra,

20. desbr. svo framarlega að eigandi skipsins eða umsjónarmaður þess ekki gjörir það tafarlaust, eftir að honum hefir verið birtur úrskurðurinn. **2. gr.** Kostnað þann, sem leiða kann af færslu skipsins, skal skipseigandi greiða. Ferðakostnað lögreglustjóra og borgun fyrir álitsgjörðina greiðist af gjörðarbeiðanda samkvæmt 5. gr. laga um að fá útmældar lóðir í kaupstöðum og löggiltum kaupsíðum o. fl. 13. marz 1891.

1902

14. febr. Lög um heimild til að banna innflutning ósútaðra skinna og húða.

Vér Chr. IX. o. s. fr. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Stjórnarráðinu fyrir Ísland veitist heimild til að banna að flytja hingað til lands frá útlöndum ósútaðar húðir eða ósútuð skinn, nema söltuð sé og óhert, eða enn frekari trygging sé fyrir því, að ekki felist í þeim sótt-næmi*. **2. gr.** Brot gegn slíku banni varða sektum, 200—1000 kr., og liggi þó eigi þyngri hegning við að lögum; skinn og húðir skulu og upptæk og ónýtt á opinberan kostnað, enda renni sektir í landssjóð. **3. gr.** Mál út af téðum brotum skulu rekin sem almenn lögreglumál.

14. febr. Lög um greiðslu verkkaups.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Verkkaup skal greitt með gjaldgengum peningum starfsmönnum öllum og daglaunamönnum við verzlánir, verksmiðjur og náma, hásetum og öðrum starfsmönnum á þilskipum, sem á fiskiveiðar ganga eða hvalaveiðar, hvort sem eru seglskip eða gufuskip, nema verkkaupið sé hluti af aflanum sjálfum, svo og starfsmönnum og daglaunamönnum þeim, er á landi vinna hverja þá vinnu, er af

¹⁾ Sjá angl. 12. júlí 1902.

útgerð skipanna leiðir, og má eigi greiða kaupið með 14. febr. skuldajöfnuði, nema svo hafi áður verið sérstaklega um samið. **2. gr.** Nú vinnur maður ákveðið verk fyrir ákveðið kaup (accord) að einhverri þeirri atvinnugrein, er 1. gr. hljóðar um, og fer um greiðslu þess eins og segir í 1. gr.

Lög um viðauka við lög um bergun til hreppstjóra og ann- 14. febr.
ara, sem gjöra réttarverk, frá 13. janúar 1882.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: Þegar vöruflutningaskip eða önnur skip, sem afgreiðslugjald eiga að greiða til landssjóðs samkvæmt lögum nr. 1, 2. febrúar 1894, hafna sig á stöðum, þar er lögreglustjóri er ekki búsettur, skulu þau, auk gjalds þess, sem ákveðið er í 56. gr. nefndra laga, greiða þeim, er ritar á skipaskjölin í umboði lögreglustjóra, 5 auru af smálest hverri, nema skipstjórar kjósi heldur að senda skipaskjölin tafarlaust til lögreglustjóra, og fá áritun hans á þau.

Reglugjörð fyrir útbú Landsbankans á Akureyri. (Staðfest 17. marz af landshöfðingja samkv. lögum 18. sept. 1885).

Ýtarlegar reglur um manntal í Reykjavík. (Útgefnar af 3. maí landshöfðingja samkv. lögum 13. sept. 1901).

Auglýsing um ásigkomulag ljóslera og hljóðbendingaverk- 14. maí
fers, er viðhafa skal á islenzkum gufuskipum og seglskipum, og
hvernig þeim skuli fyrir komið. (Útgefin af ráðgjafanum fyrir Ísland með skýrskotun til tilsk. 20. jan. 1899).

Ýtarlegar reglur um tilhögun á prófi í gufuvélafræði við 14. maí
stýrimannaskólann í Reykjavík. Útgefnar af ráðgjafanum fyrir Ísland samkv. 4. gr. í l. 13. sept. 1901).

30. maí **Reglugjörð um viðauka við reglugjörð fyrir útbú Landsbankans á Akureyri 14. marz 1902.** (Staðfest af landshöfðingja).

7. júní **Lög um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi** (eru prentuð, endursamin með breytingum, við 10. nóv. 1905).

7. júní **Viðaukalög við lög 12. jan. 1900 um stofnun veðdeildar í Landsbankanum í Reykjavík.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Heimilt skal veðdeild Landsbankans að lána fé gegn 2. veðrétti í jarðeignum, sem veðbundnar eru fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, er stofnaður kann að verða á Íslandi, þó svo, að lán það, sem samtals hvílir á fasteigninni gegn 1. og 2. veðrétti, fari aldrei fram úr helmingi virðingarverðs. **2. gr.** Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem þau eru staðfest.

8. júlí **Lög fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Með konunglegri tilskipun¹ má fyrir þann tíma, er lög þessi gilda, setja reglur um sérstaklega skrásetning og fiskiveiðaskírteini fyrir skip þau öll, er heima eiga á Íslandi og stunda fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland, og samkvæmt 1. gr. laga 13. des. 1895 um skrásetning skipa hafa rétt til þess að hafa danskt flagg, svo og um tölusetning og merking skipanna, veiðarfæra þeirra o. fl. Svo má og fyrir sama tíma fyrirskipa nánari ákvæði, er miða til þess að halda á góðri reglu við fiskiveiðar á téðu svæði, og koma í veg

¹) Sjá tilsk. 2. marz 1903 og leiðarvísi um skrásetning fiskiskipa m. m. 26. marz 1903.

fyrir spell og skemdir á netum og öðrum áhöldum fiski- 8. júlí
 manna; loks má setja reglur þær, er þurfa þykir, um
 eftirlit með því, að fylgt sé ákvæðum þeim, er gefin verða
 út samkvæmt framansögðu. **2. gr.** Hlutaðeigandi lög-
 reglustjórar annast um skrásetning skipanna eftir 1. gr.
 og eins um mæling þá, sem gjöra þarf í þessu skyni, séu
 þau eigi þegar eftir hinum almennu reglum mælingar-
 skyld, svo og um útgáfu fiskiveiðaskírteinis og merking
 skipanna. -- Kostnað allan, er af þessu leiðir, þar með
 talin borgun til lögreglustjórans og aðstoðarmanna hans,
 skal greiða úr landssjóði. Skipaeigendur skulu eigi greiða
 nein gjöld fyrir skrásetning, mæling, útgáfu skírteinis né
 merking skipanna, en á þeim hvílir sú skylda, að halda
 við bókstöfum þeim og tölum og öðrum merkjum, er sett
 hafa verið. **3. gr.** Auk skaðabóta þeirra, er menn eftir
 almennum lögum geta bakað sér með því að hlýða eigi
 fyrimælum þeim, er gerð verða samkvæmt 1. gr., má
 dæma þá í sekt, alt að 200 kr. — Um sektamál þau og
 mál um ábyrgð til skaðabóta, þar sem sektir dæmast, fer
 sem um opinber lögreglumál. **4. gr.** Lög þessi öðlast
 gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B deild
 Stjórnartíðindanna, og skulu vera í gildi, meðan samning-
 ur sá stendur óhaggaður, er gerður var í Lundúnum 24.
 júní 1901 um löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan land-
 helgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland¹.

**Lög um breyting á lögum 6. apríl 1898 um bann gegn 8. júlí
 botnvörpuveiðum.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
 ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
 Í stað 3. gr. í lögum 6. apríl 1898 um bann gegn botn-
 vörpuveiðum, er fellur úr gildi, skulu koma þessi ákvæði:

¹) Samningurinn birtur með augl. frá ráðgjafanum fyrir
 Ísland 28. marz 1903.

8. júlí— Nú hittist fiskiveiðaskip í landhelgi með botnvörpu og er þó eigi að veiðum, þá varðar það 200 til 2000 kr. sekt til landssjóðs, nema öll veiðarfæri sé höfð í búlka innanborðs þann tíma allan, er skipið er í landhelgi. — Leggja má löghald á skip, afla og veiðarfæri og selja að undangengnu fjárnámi til lúkningar sektum, eftir þessari grein, svo og kostnaði.

12. júlí Auglýsing um bann gegn því, að fluttar sé til Íslands ósútaðar húðir og skinn, nema söltuð séu og óhert. (Útgefin af ráðgjafanum fyrir Ísland samkv. l. 14. febr. 1902).

15. ág. Lög um breyting á l. gr. í lögum 2. febrúar 1894 um breyting á opnu bréfi 29. maí 1839 um byggingarnefnd í Reykjavík.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Ákvæði það í opnu bréfi 29. maí 1839 um byggingarnefnd í Reykjavík, að ávalt skuli vera 10 álna svæði autt milli nágrannahúsa, skal úr lögum numið. Á steinhúsum mega þó eigi vera gluggar, dyr, né önnur op á veggjum þeim, er vita að annars mauns lóð, nema því að eins, að veggurinn sé að minsta kosti 5 ál. frá lóðarmörkum, og að því er kemur til timburhúsa, þá skal hvert einstakt hús vera greint frá næsta húsi með eldvarnargafli, ef bilið milli þeirra er minna en 10 ál., enda þyki byggingarnefndinni eigi viðsjárvert af sérstökum ástæðum, að húsin standi svo nálægt hvort öðru. — Eldvarnargafli er hér talinn veggur úr (tigul-)steini, einhlaðhlaðinn að minsta kosti og oplaus, er taki 6 þumlunga að minsta kosti upp yfir þakið á hærra húsinu, og sé ei minna en 7—8 þumlunga þykkur. **2. gr.** Með lögum þessum er numin úr gildi l. gr. í lögum 2. febr. 1894 um breyting á opnu bréfi 29. maí 1839 um byggingarnefnd í Reykjavík.

Reglugjörð um kirkjugarða. (Samin samkvæmt 8. gr. í 16. ág. lögum um kirkjugarða frá 8. nóvember 1901 af biskupi, samþykkt af synodus og staðfest af landshöfðingja).

1. gr. Í hverri kirkjusókn skal vera vígður grafreitur eða kirkjugarður á hentugum stað við kirkjuna eða svo nálægt henni, sem við verður komið, til greftrunar sóknarmönnum og þeim mönnum öðrum, sem þar ber að jarða. — Sé grafreitur töluvert langt frá kirkju, skal þar vera líkhús, eða að minsta kosti klukka sæmileg með umbúnaði til líkhringingar. **2. gr.** Grafreitur er friðhelgur, svo og legstaðir þeirra manna, sem þar eru jarðsettir. — Má þar engan hávaða gjöra, skemtanir halda eða neitt það láta fram fara, sem raskar grafarfriðnum og er ótilhlýðilegt á slíkum friðhelgum stað. **3. gr.** Kirkjugarðar skulu vera vandlega umgirtir með hæfilegri girðingu, sem gripheld sé bæði sumar og vetur, og með umbúnaði í sáluhlíði svo sem prófastur telur fullnægjandi. Þeir skulu vera svo reglulegir að lögun, sem við verður komið. — Umráðandi kirkjugarðs má slá hann, þó með varúð og hlífðarsemi, en alls eigi beita hann skepnum né hleypa þeim þar inn á neinum tíma árs. **4. gr.** Þá er nýjan kirkjugarð þarf upp að taka eða auka við grafreit, skal fá vottorð héraðslæknis um, að ekki stafi sótt næmi af kirkjugarðinum, og leita því næst biskups samþykkis og vígja grafreitinn um leið og lík er þar jarðað í fyrsta sinn. En áður en farið er að nota hann, skal, ef við þarf, laga reitinn, slétta hann eða hækka upp, svo að hann verði vel hæfur til greftrunar. — Að kirkjugarði skal liggja greiður vegur, braut eða sæmileg gangstétt, svo að tálmaust sé að færa lík þangað til greftrunar. **5. gr.** Grafir í nýjum kirkjugörðum, og í gömlum, þar sem ástæður leyfa, skulu teknar í reglulegum röðum, með beinum og hæfilega breiðum gangstígum milli raðanna, svo að lík verði borin án þess að ganga yfir leiði eða skemma legstaði. Á milli grafanna skal eigi vera meira bil en nauðsyn krefur. — Gangstígar skulu eftir ákvæð-

16. ág. um sóknarnefndar reglulega afmarkaðir þegar frá upphafi um allan grafreitinn, svo og nauðsynlegir þverstígar, til þess að gott skipulag geti orðið á legstöðunum og grafarstaðin verði notuð með hæfilegum sparnaði. — Enginn má gróf taka í kirkjugarði án leyfis kirkjuhaldara, og eigi annarsstaðar en þar, sem til er vísað af réttum umráðanda. Sá er eigi vill hlýða hans ákvæði, má skjóta málinu undir úrskurð prests og sóknarnefndar; í Reykjavík til yfirkirkjuráðanda. — Ekkert lík má grafa innan kirkju. — Líkkistur má alls eigi brjóta. **6. gr.** Nú æskir einhver að fá útmældan grafreit til legstaða handa sér og ættmönnum sínum, og skal það heimilt látið, að svo miklu leyti sem sóknarnefnd þykir ástæður leyfa. Má krefjast þess, að hlutaðeigandi girði þegar reitinn tilhlýðilega og haldi girðingunni við. Skal legstaðareigandi fá hjá kirkjuhaldara löglegt heimildarskjal fyrir legstaðnum, en kirkjustólnum skal fylgja skrá yfir útmælda legstaði. — Áskilja má árlega þóknun í sjóð kirkjunnar fyrir að hafa útmældan og umgirtan grafreit. Þar með talið að setja legsteina eða önnur varanleg minningarmerki á leiði, eftir nánara ákvæði biskups í hverju einstöku tilfelli. **7. gr.** Yfir hvern nýjan kirkjugarð eða viðbót við kirkjugarð skal, ef sóknarmenn eru 1000 að tölu eða fleiri, gjöra einfaldan uppdrátt, með ámörkuðum aðalgangstígum og öðrum stígum. Skal uppdrátturinn línudur á spjald eða léreft og vera í vörzlu kirkjuhaldara og heyra kirkjunni til. Jafuótt og grafið er, skulu leiðin mörkuð á uppdráttinu og tölusett, með tilgreindu nafni hins jarðaða og greftrumardegi á legstaðaskrá, sem fylgir uppdrættinum. Mælikvarði uppdráttarins sé eigi minni en svo, að hálfur þumlungur svari til hvers faðms í kirkjugarðinum. **8. gr.** Grafir skulu vera svo djúpar, ef við verður komið sökum landslags, að fullar 2 álnir séu frá yfirborði kistunnar upp á barn grafarinnar. Verði eigi grafið svo djúpt, skal leiðið hlaðið upp sem því svarar, er til vantar, nema leyfi héraðslæknis komi til að því megi sleppa. —

Skýldur er sá, sem gröf lætur taka, til þess að ganga 16. ág. hreinlega frá legstaðnum og færa burtu grjót og annað, sem komið kann að hafa upp úr gröfinni, sé það eigi látið ofan í hana aftur. Nú er það vanrækt og kirkjuhaldari hefir tvívegis árangurslaust vandað um við hlutað eiganda, og er honum þá rétt að láta laga það sem með þarf á kostnað hans, og má taka gjaldið lögtaki hálfum mánuði eftir að þess hefir verið reglulega krafist. **9. gr.** Til notkunar við greftranir skulu í hverjum kirkjugarði vera graftól, á kostnað kirkjunnar, eftir þörfum, svo sem skóflur, járnkarl eða klakahögg, grafarstigi, prestaspaði og bönd til að hleypa kistunni niður með. **10. gr.** Kirkjuhaldara er skylt að halda kirkjugarðinum yfir höfuð hreinlegum og þokkalegum, en um hina einstöku legstaði og leiði ber hlutaðeigendum að hirða sómasamlega undir umsjón hans. — Kirkjuhaldari skal sjá um, að vel sé farið með legstaði framliðinna og minningarmörk þau, sem þar eru sett, svo sem legsteina, grindur, blóm og runna, sem þar eru gróðursettir legstöðunum til þyrðis, og má ekkert slíkt burtu taka eða úr stað færa móti vilja réttra hlutaðeigenda, svo lengi sem því er sæmilega viðhaldið. En vanræki hlutaðeigendur það, og séu nefnd mannvirki mikið brotin eða fúin, og sé ei úr bætt, þegar aðvart er gjört um það, er heimilt að flytja þau burt úr garðinum og selja, kirkjunni til hagnaðar, svo framarlega sem enginn leiðir sig að þeim á hæfilegum fresti. — Með merkilega og forna legsteina, sem liggja undir skemddum af einhverjum orsökum, en enginn hirðir um, skal svo fara, sem segir í lögum um kirkjugarða frá 8. nóvember 1901, 7. gr. — Að hafa legsteina í gangstéttir, veggjarhleðslu eða til annarar þess háttar notkunar er með öllu bannað. **11. gr.** Prófastar skulu á kirkjusköðunarferðum sínum og við önnur tækifæri líta eftir því, að kirkjugarðar séu tilhlýðilega umgirtir og vel hirtir og að rækilega sé farið eftir ákvæðum laganna um kirkjugarða frá 8. nóvember 1901 og reglugjörðar þessarar.

25. sept. **Viðaukalög við lög 6. apríl 1898 um bann gegn botnvörpuveiðum.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Hver sá maður, er leiðbeinir skipi við botnvörpuveiðar í landhelgi við Ísland, eða liðsinnir því við slíkar veiðar, eða hjálpar hinum brotlegu til þess að komast andan hegningu fyrir þær, skal sæta 50 til 1000 kr. sektum, er renna í landssjóð. **2. gr.** Hérlandur maður, er leggur það í vana sinn að dvelja á útlendum botnvörpuskipum við veiðar þeirra við Ísland, skal, ef eitt hvert þessara skipa á því ári gjörir sig sekt í fiskiveiðum í landhelgi, sæta sektum eftir 1. gr. Sömu hegningu skal hver sá hérlandur maður sæta, sem er í útlendu botnvörpuskipi eða á bát við skipshliðina, þegar það er að veiðum í landhelgi, nema hann geti gjört þá grein fyrir dvöl sinni þar, að auðsætt er eða að minsta kosti sennilegt, að hann eigi enga hlutdeild í hinum ólöglega veiðiskap þess. **3. gr.** Ákvæði undanfarinna greina gilda eigi um þá menn, sem eru lögskráðir skipverjar á botnvörpuskipinu. **4. gr.** Skipstjóra þann, er gjörir sig sekan í ítrekuðu broti eða broti, er mjög mikið kveður að, gegn 1. gr. laga 6. apríl 1898, má auk hegningar þeirrar, sem getur um í 2. gr. þeirra laga, dæma í fangelsi (sbr. alm. hegningarlög handa Íslandi, 26. gr.).

25. sept. **Lög um sildarnætur.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Þegar sildarnætur eru fluttar til Íslands frá öðrum ríkjum, skal skýra lögreglustjóra frá því. Þegar sildarnæturnar hafa verið notaðar við veiðar, má ekki flytja þær aftur frá landinu. **2. gr.** Brot gegn ákvæðum 1. greinar varða sektum frá 50 til 500 kr., sem renna í landssjóð. Með mál, er af því rísa, fer sem um almenn lögreglumál.

Lög um breyting á lögum fyrir Ísland 13. sept. 1901 um 25. sept. tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Norðursjónum.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Fyrri hluti 2. gr. laga fyrir Ísland 13. sept. 1901 um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar í Norðursjónum skal hljóða svo, sem hér segir: Hlutaðeigandi lögreglustjórar annast um skrásetning skipanna eftir 1. gr. og eins um mæling þá, sem gjöra þarf í þessu skyni, séu þau ekki þegar eftir hinum almennu reglum mælingarskyld, svo og um útgáfu fiskiveiðaskírteinis og merking skipanna. Fyrir þetta greiðist ekkert gjald. **2. gr.** Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B deild stjórnartíðindanna.

Viðaukalög við lög 12. janúar 1900 um stofnun veðdeildar í 25. sept. Landsbankanum í Reykjavík.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Ráðgjafanum fyrir Ísland veitist vald til að auka tryggingarfé veðdeildarinnar með alt að því 200,000 kr. smámsaman, eftir því sem lánsþörfin krefur, en Landsbankinn leggur féð til. Jafnótt og tryggingarféð er aukið, skal því komið fyrir á sama hátt og hinu upphaflega tryggingarfé, og skulu um það yfir höfuð gilda allar hinar sömu reglur sem um upphaflega tryggingarféð (lög 12. jan. 1900, 2. gr., 3. gr. og 5. gr.), nema að vextir af því skulu renna til bankans. **2. gr.** Fyrir endurskoðun á reikningum veðdeildarinnar og til skrifstofuhalds (lög 12. jan. 1900, 19. gr.) má framvegis verja alt að 4,500 kr. á ári, eftir því, sem nánar verður ákveðið í reglugjörð veðdeildarinnar¹. **3. gr.** Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild stjórnartíðindanna.

¹) Reglugjörð 21. apríl 1903.

22. okt. Fyrirmynd fyrir heilbrigðissamþykktir í kaupunum og sjóþorpum.

22. okt. Reglugjörð um bólusetningar og bóluskoðanir.

5. nóv. Leyfisbréf til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi.

6. nóv. Lög um varnir gegn því, að næmir sjúkdómar berist til Íslands.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: 1. kafl. *Orðskýringar og almenn ákvæði. 1. gr.* Í lögum þessum hafa orð þau, er nefnd eru hér á eftir, þá merking, sem tilfærð er við hvert þeirra. »Útlönd« merkir öll lönd önnur en Ísland. »Skip« tekur yfir sérhvert fljótandi far. »Aðkomuskip« er hvert skip, sem hér kemur að landi, ef það annaðhvort síðast hefir lagt út frá útlöndum eða á leið tekið við mönnum eða farangri frá öðru skipi, er síðast hefir lagt út frá útlöndum, eða frá fiski-kipti frá öðru ríki. Er skipið aðkomuskip þar til er það hefir fengið heilbrigðisvottorð á íslenskri höfn. »Sóttgæzluskírteini« merkir skírteini gefið út af heilbrigðisyfirvaldi því, er í hlut á, um það, hvort nokkur erlend eða önnur sérstaklega tilgreind næm sótt gangi á brottfararstaðnum eða þar í nánd. »Erlendar sóttir« tekur yfir pest, ansturlenzka kóleru, bólsótt, blóðsótt, útbrotatanga-veiki, gula hitasótt, mislinga og skarlatssótt. »Heilbrigðisvottorð« merkir vottorð, er aðkomuskip fær hjá sóttgæzlumanni á komustað sínum hér við land, þess efnis, að ekkert sé því til fyrirstöðu samkvæmt lögum þessum, að mönnum eða farangri frá skipinu sé hleypt í land á höfn um á Íslandi. »Sóttgæzlumaður« er sá maður í hafnarstað á Íslandi, er samkvæmt lögum þessum skal skoða sóttgæzluskírteini aðkomuskipa og veita þeim heilbrigðisvottorð. »Höfn« merkir löggilta höfn, þar sem sóttgæzlu-

maður er (5. gr.). »Farangur« tekur yfir alla lausa muni 6. nív.
í skipi, líka afla. »Bannaður farangur« merkir farangur,
sem anglýsing frá ráðgjafa Íslands eða landshöfðingi hefir
bannað að flytja inn vegna sóttthættu eða þá bundið hann
vissum skilyrðum (22. gr.). **2. gr.** Hvert það skip, sem
kemur frá útlöndum hingað til landsins og ætlar að hafa
samband við land eða við landsbúa, skal hafa meðferðis
söttgæzluskírteini frá brottfararstað sínum, og, ef hann er
utanríkis, skal skírteinið staðfest af hinum danska verzl-
unarfulltrúa þar á staðnum, en sé hann þar enginn, þá
af yfirvaldi. **3. gr.** Ekkert aðkomuskip og ekkert fiski-
skip frá öðru ríki má, nema til neytt sé, hleypa mönnum
eða farangri á land annarsstaðar en á höfnunum, sbr. 7. gr.
4. gr. Íslenzk skip skulu ekki utan hafna, hvorki innan
landhelgi né utan, taka við farangri úr utanríkisskipum,
nema brýna nauðsyn beri til. — Enginn má leyfa inn í
hibýli síu eða eiga nokkur uáin mök við menn, er farið
hafa utan hafna á land úr fiskiskipum utanríkis, nema
brýna nauðsyn beri til. 2. kafl. *Um sóttvarnarnefndir
og sóttvarnarhús.* **5. gr.** Sóttvarnarnefnd skal vera í
hverjum kaupstað og á hverjum löggiltum verzlunarstað
hér á landi, þar sem föst verzlun er. — Í kaupstöðum
skulu í nefndinni vera bæjarfógeti, héraðslæknir og einn
maður, er bæjarstjórnin kýs úr sínum flokki. Bæjarfógeti
er formaður nefndarinnar og sóttgæzlumaður. — Á öllum
öðrum stöðum skal í nefndinni vera sýslumaður, hafi hann
aðsetur þar á staðnum, héraðslæknir og einn maður, er
sýslunefnd kýs, búsettur þar. Hafi sýslumaður eigi að-
setur á verzlunarstaðnum, skal umboðsmaður hans þar
koma í hans stað. Sýslumaður eða umboðsmaður hans er
formaður nefndarinnar og sóttgæzlumaður. — Sóttvarnar-
nefndir skulu sjá um, að lögum þessum sé hlýtt, — Hafn-
sögumönnum, hreppstjórum, bæja og sveitastjórnun er
skylt að aðstoða sóttvarnarnefndir við skyldustörf þeirra.
— Landshöfðingi semur í samráði við landlækni reglugjörð

6. nív. handa sóttvarnarnefndum¹. **6. gr.** Í hverjum kaupstað á landi hér skal vera sóttvarnarhús, er sé jafnan til taks með öllum útbúnaði til þess að taka við sjúkum mönnum frá aðkomuskipum, ef þörf gerist að sóttkvía þá. Sóttvarnarnefnd, er í hlut á, skal hafa umsjón yfir húsun þessum, annast viðhald á þeim og öllum útbúnaði þeirra og ráða þjónustumenn til þeirra eftir þörfum, er séu til taks. — Hlutaðeigandi héraðslæknir annast lækning þeirra sjúklinga, sem hafðir eru í sóttvarnarhúsi, nema landshöfðingi eftir tillögum landlæknis skipi til þess annan lækni. — Landshöfðingi semur í samráði við landlækni reglur um afnot þessara sóttvarnarhúsa². **3. kafl. Almenn ákvæði um aðkomuskip.** **7. gr.** Þegar aðkomuskip vill hleypa mönnum eða farangri á land á höfn, sbr. 3. gr., og er eigi skylt að hafa uppi sóttvarnarveifu (11. gr.), þá skal skipstjóri einn manna ganga á land og fara beina leið til sóttgæzlumanns, sýna honum sóttgæzluskírteini skipsins, ef til er, og gjöra grein fyrir heilsufari manna á skipinu. Enginn annar maður má fara á land úr skipinu, ekki heldur hafn sögumaður, og enginn út í skipið úr landi eða frá öðrum skipum og engan farangur má setja á land, fyr en skipstjóri hefir fengið heilbrigðisvottorð hjá sóttgæzlumanni. **8. gr.** Nú er sóttgæzluskírteini skipsins í lagi og þess eigi getið í því, að á brottfararstað skipsins hafi gengið neinn næmur sjúkdómur, og skal þá sóttgæzlumaður þegar veita skipinu heilbrigðisvottorð, ef skipstjóri lýsir því yfir fyrir honum, að í skipinu séu eigi menn, er hafi eða hafi á leiðinni haft sjúkdóma, er grunur gæti leikið á að séu næmir. — Hafi skipið ekkert sóttgæzluskírteini, eða það eitt, sem eigi er löglegt (sbr. 2. gr.), skal sóttgæzlumaður engu að síður að jafnaði tafarlaust veita því heilbrigðisvottorð, ef skipstjóri lætur honum í té skriflega yfirlýsing upp á æru sína og samvizku um, að á skipinu

¹) Reglugjörð 14. maí 1903.

²) Reglur 19. júní 1903.

séu ekki og hafi ekki verið, hvorki á brottfararstað þess 6. nóv.
né á leiðinni, neinir sjúkir menn, sem grunur geti leikið
á um að hafi næman sjúkdóm, eða lík manna, sem dánir
sáu úr slíkum sjúkdómum. — Ef þess er getið í sótt-
gæzluskírteini skipsins, að næmur sjúkdómur hafi verið á
brottfararstaðnum, svo og ef sjúkir menn eru eða hafa
verið á leiðinni á skipinu eða lík, og grunur leikur á, að
um næman sjúkdóm sé eða hafi verið að ræða, eða grunur
er á um, að vottorð skipstjóra, það er ræðir um í næstu
málgrein hér á undan, sé eigi fulltryggilegt, þá má ekki
veita heilbrigðisvottorð fyrir en héraðslæknir hefir rann-
sakað skipið, og sagt fyrir um, hvernar varúðar skuli
gæta, til þess að næmur sjúkdómur berist ekki á land
og breiðist út. Ef þörf gjörist, má fresta að veita skip-
inu heilbrigðisvottorð þangað til ráðstafanir læknis hafa
verið framkvæmdar. Sé ekkert sóttvarnarhús á staðnum
og telji læknir tórnærki á að sóttkvía sjúklinga af skip-
inu, má vísa því með sjúklingana til næsta kaupstaðar,
þó því að eins, að þeim sé eigi hætta búin af þeim flutn-
ingi. — Þegar skip strandar, skal sá, er ræður fyrir björg-
uninni, sjá um að farið sé eftir fyrirmælum greinar þess-
rar og 7. gr., að svo miklu leyti sem því verður við
komið. — Heilbrigðisvottorð skal veitt ókeypis. **9. gr.**
Landshöfðingi getur í samráði við landlækni veitt her-
skipum, sem hafa lækni, og gufuskipum, sem fara reglu-
legar ferðir milli Íslands og annara landa eftir auglýstri
áætlun, þá tilslökun á ákvæðum 7. og 8. gr., sem ráðlegt
þykir og gjörlegt eftir atvikum¹⁾. 4. kafl. *Um skip,
sem eiga að hafa uppi sóttvarnarveifu.* **10. gr.** Í hvert
sinn, sem áreiðanleg vitneskja er fengin um, að einhver
erlend sótt — að undanteknum mislingum og skarlats-
sótt — hafi gjört vart við sig einhversstaðar í útlöndum,
gefur ráðherra Íslands út auglýsingu um, að sjúkdómur
sá sé talinn ganga á þessum stað, og ef svo virðist sem

¹⁾ Angl. 9. júní 1903.

6. nív. eigi sé beitt fulltryggum vörnum gegn því, að sóttin breiðist út þaðan, á stöðum þar í nánd, svo víða sem ástæða þykir til. — Þessu skal þó eigi beitt, ef að eins ein manneskja eða örfáar hafa sóttina, og eigi er ástæða til að ætla, að hún muni breiðast út. — Ráðherra Íslands gefur aftur út auglýsingu um, hvenær ráðstöfunum þessum skuli hætt. — Landshöfðingi hefir vald til að gefa út auglýsingar þær, sem nefndar eru í þessari grein, ef hann hefir fengið áreiðanlega vitneskju um að sótt sé komin upp eða um garð gengin, áður en auglýsing ráðherrans um það er komin til hans. En skýra verður hann ráðherra hið bráðasta frá auglýsing sinni. **11. gr.** Þá er svo ber til: 1) að skip kemur frá eða hefir á leið sinni haft viðskifti við stað, sem auglýsing er gefin út um samkvæmt 10. gr., eða stað, sem getið er um í sóttgæzluskírteini skipsins, að erlend sótt gangi á; 2) að skip á leið sinni hefir átt mök við skip, sem á eru eða hafa verið sjúkir menn eða dauðir, og vissa er fyrir eða grunur á, að um erlenda sótt sé eða hafi verið að ræða; 3) að á skipi eru eða hafa verið á brottfararstað þess eða á leiðinni sjúkir menn eða dauðir, og ástæða er til að ætla, að um erlenda sótt sé eða hafi verið að ræða, — skal skipið, þá er það kemur í landhelgi við Ísland, eða, ef það ætlar til íslenzkrar hafnar, undir eins og land er í sýn, draga gula sóttvarnarveifu upp á framsiglihúni, og ef gul veifa er ekki til á skipinu, þá hvíta veifu, og skal veifan vera uppi þangað til skipið er komið aftur út fyrir landhelgi, eða hefir tekið íslenzka höfn og fengið þar heilbrigðisvottorð. **12. gr.** Ef svo er ástatt fyrir skipi sem sagt er í 11. gr. 1) og 2), er skipinu frjálst að taka hverja höfn sem vill. — Sé aftur á móti svo ástatt sem sagt er í 11. gr., 3), má skipið ekki leita hafnar annarsstaðar en í einhverjum kaupstað landsins, nema það sé til neytt. **13. gr.** Þangað til læknisrannsókn hefir fram farið og leyfi hefir verið gefið til þess að hafa samgöngur við land, skal skipið afkvíað, og má engum, sem á skipinu er,

bleypa úr því á land, og ekki heldur má neinn fara úr 6. nów. landi eða öðrum skipum út í það, nema í embættiserindum. Þeir, sem hafa verið úti í skipinu, eru háðir þeim sóttthreinsunarfyrirmælum, sem sóttvarnarnefnd eða lækniur setur þeim, og má, ef þörf gjörist, láta þá sæta sömu meðferð og þá, er komið hafa á skipinu. — Læknisrannsóku á skipi og þeim, er á því eru, skal fram fara svo fljótt sem auðið er; sé enginn lækniur viðstaddur, skal sóttgæzlumaður svo fljótt sem auðið er gjöra boð eftir héraðslækni; þó skal skipstjóra gefinn kostur á að leita annarar hafnar, þar sem lækniur býr. **14. gr.** Ef lækniur finnur engan mann á skipinu sjúkan eða dauðan af erlendlri sótt, og skipstjóri lætur í té skriflega yfirlýsingu um það, að engiun hafi sýkst eða dáið af slíkri sótt á skipinu, hvorki á brottfararstað þess né á leiðinni, og sé enginn bannaður farangur í því, þá skal veita skipinu heilbrigðisvottorð, ef 5—14 dagar, eftir því um hverja sótt er að ræða, eru liðniur frá því, er skipið hafði síðast mök við sóttmengað bygðarlag eða skip. — Nú er þessi frestur ekki útrunninn, og skal þá sóttvarnarnefnd, ef þörf gjörist, sóttkvía skipið, þar til er sá tími er liðinn, er á vantar. Að þeim tíma liðnum skal veita skipinu heilbrigðisvottorð, ef enginn hefir sýkst á því af erlendlri sótt, meðan það var sóttkvíað. Ef skipið er herskip, þá þarf héraðslækniur ekki að skoða skipið, ef skipslækniur lætur honum í té skýrslu um heilsufar á skipinu. Þær sóttvarnarreglur, er slíku skipi eru settar, samkvæmt þessari eða eftirfarandi greinum og bygðar eru á greindri skýrslu, skulu birtar foringja skipsins. **15. gr.** Nú kemur það upp, að á skipinu hafa á brottfararstaðnum eða á leiðinni verið sjúkiri menn eða dauðir, og er ástæða til að ætla, að um erlenda sótt hafi verið að ræða, eða þá að á skipinu er bannaður farangur, og má þá ekki leyfa neinar samgöngur við land, fyr en skipið hefir verið sóttthreinsað að svo miklu leyti, sem sóttvarnarnefnd eða lækniur hefir ákveðið, og bönnuðum farangri lógað, þeim

6. nív. er eigi hefir auðið verið að sóttthreinsa á skipinu. Að því búnu skal farið eftir ákvæðum undanfarandi greinar. **16. gr.** Nú kemur það í ljós við læknisrannsókn, að annaðhvort eru á skipinu sjúkir menn eða dauðir, og ástæða er til að ætla að um erlenda sótt sé eða hafi verið að ræða, og skal þá sóttvarnarnefndin annast um það, um leið og hún að öðru leyti heldur skipinu alveg afkvíuðu, 1. að sjúkir menn séu fluttir í sóttvarnarhús, og sé ekkert þess konar hús til á komustaðnum, skal skipinu vísað til einhvers kaupstaðanna, 2. að lík séu flutt í land og jarðsett, 3. að skipið sé sóttthreinsað eins og með þarf, 4. að lógað sé bönnuðum farangri, sem ekki er unt að sóttthreinsa á skipinu, og 5. að allir ósjúkir skipverjar og farþegar séu einangraðir annaðhvort úti á skipinu eða í sérstöku húsi á landi, þar til er 5—14 dagar eru liðnir frá því, er skipið var sóttthreinsað eða þeir fluttir á land. **17. gr.** Lýsi skipstjóri yfir því, að hann sé kominn einungis til þess að afla sér kola, vista eða annara nauðsynja, eða fá skipan um ferð sína áfram, þá má hann heimta skipið undanþegið læknisrannsókn, ef hann gengst undir það eftirlit, sem sóttvarnarnefnd telur þörf á að setja til tryggingar því, að erlend sótt berist ekki á land úr skipinu. **18. gr.** Þegar um skip er að ræða, sem ætluð eru til fólksútflutninga, eða skip, sem virðast vera afar óheilmæm vegna óþrifnaðar eða af öðrum ástæðum, getur sóttvarnarnefnd ákveðið, að með þau skuli fara eftir ákvæðum 16. gr., þótt önnur skilyrði fyrir því séu ekki fyrir hendi. **19. gr.** Landshöfðingi semur í samráði við landlækni reglur um sóttthreinsun á skipum og farangri¹⁾. — Það er skylt, ef sóttvarnarnefndin æskir þess, að af skipsins hálfu sé látinn í té við sóttthreinsun þess allur sá vinnukraftur og önnur aðstoð, sem skipinu er auðið. **20. gr.** Þegar skip á að leita hafnar í kaupstað samkvæmt 12. gr., 2. málsgrein, en hefir neyðst til að leita

¹⁾ Reglur 15. júní 1903.

hafnar annarstaðar, skal sóttgæzlumaður á þeim stað tafarlaust kalla saman sóttvarnarnefndina, og skal hún fara með skipið samkvæmt ákvæðum undanfarinna greina, að svo miklu leyti sem unt er. — Nú er brýn nauðsyn að veita skipinu hjálp tafarlaust, áður en lækni er kominn, og skal þá sóttgæzlumaður annast hjálpinu, og skal hún, ef þess er kostur, veitt án þess, að nokkur maður fari á land úr skipinu eða úr landi út í skipið. — Sóttvarnarnefndin skal vísa skipinu til næsta kaupstaðar, svo fljótt sem verða má, og láta lækni fara á því, ef þörf gjörist.

21. gr. Um strandað skip og bannaðan farangur á því gjörir næsta sóttvarnarnefnd eða lögreglustjóri þær ráðstafanir, er með þarf, að svo miklu leyti sem auðið er, samkvæmt ákvæðum undanfarinna greina. — Reki skip á land eða bannaður farangur, sem ætla má að sé frá stað, þar sem pest gengur, skal það látið kyrt liggja, eftir að því hefir verið bjargað undan sjó með mestu varkárni, þangað til lögreglustjóri hefir látið fram fara rannsókn og ákveðið, hvernig með það skuli fara. Ef telja verður hið bjargaða sóttmengað, skulu björgunarmenn einaugraðir á hæfilegan hátt samkvæmt meginreglum undanfarinna greina.

22. gr. Ráðherra Íslands (landshöfðingja) er heimilt, þegar hann gefur út auglýsing samkvæmt 10. gr., að banna það jafnframt, eða binda skilyrðum, að fluttar séu til landsins frá hinum sóttgrunaða stað þær tegundir farangurs, sem nánar verða tilgreindar í auglýsingunni. **23. gr.** Nú ganga mislingar, skarlatssótt eða influenza einhversstaðar í útlöndum og eru þar mjög útbreiddir eða illkynjaðir, og er ráðherra (landshöfðingja) þá heimilt að gefa út auglýsing um þessar sóttir, eftir því sem ákveðið er í 10. gr. um aðrar erlendar sóttir, og sé eins ástætt um einhverja næma sótt, sem eigi er talin með erlendum sóttum í lögum þessum, má með konungsúrskurði ákveða, að ákvæðunum í þessum kafla skuli beitt. — Ef svo mikil hættu stafar af einhverri þess konar sótt, er síðast ræðir um, að eigi tjáir að fresta ráðstöfunum gegn henni,

6. nóv. getur landshöfðingi í samráði við landlækni fyrirskipað þessar ráðstafanir, en skýrslu verður að senda tafarlaust ráðgjafa Íslands, svo fenginn verði úrskurður konungs.

5. kafli. *Kostnaðarákvæði, sektir, ógild lög og stjórnarbréf o. fl.* **24. gr.** Fyrir skoðunargjörð samkvæmt lögum þessum ber lækni 4 kr. borgun af skipum sem eigna 60 smálestum, 6 kr. af skipum, sem eru frá 60 upp að 100 smálestum og 10 kr. af skipum, sem eru yfir 100 smálestir. Auk þess á læknir heimting á ókeypis flutningi og dagpeningum samkvæmt 6. gr. laga 13. okt. 1899 um skipun læknishéraða á Íslandi o. fl., þó heldur læknir dagpeningum, ef þörf gjörist að hann sé sóttkvíaður vegna skoðunargjörðarinnar, þangað til þeirri sóttkvíun er lokið.

25. gr. Sóttvarnarhús þau, sem nefnd eru í 6. gr., skal reisa, útbúa og halda við á kostnað landssjóðs. Sömuleiðis skal greiða úr landssjóði allan legukostnað sjúklinga í húsum þessum, útfararkostnað framlíðinna og allan annan kostnað, sem af lögum þessum leiðir, að því undanteknu, er hér greinir: a. Skipið skal ávalt greiða gjald það, sem nefnt er í 24. gr., svo og kostnað við flutning út í skipið og í land aftur. b. Skipið skal greiða allan kostnað við eftirlit það, sem nefnt er í 17. gr., og þegar svo er ástatt og þar er greint, einnig legukostnað sjúkra í húsum þeim, sem nefnd eru í 6. gr., og útfararkostnað framlíðinna. Hið sama er og, ef menn eru settir í hús þessi með öðrum sjúkdómi en erlendum. c. Sé um fiskiskip frá öðru ríki að ræða, þá skal það greiða allan þann kostnað, sem annars fellur á landssjóð. Hið sama er og um önnur útlend skip, ef þau hafa ekki ætlað sér á íslenska höfn og sóttvarnarnefnd álitur, að þau hafi einungis komið þar vegna veikinda eða til þess að ganga undir sóttkvíun. d. Þann kostnað, sem leiðir af lögum þessum, er skip stranda, skal greiða af strandfénu að svo miklu leyti sem það hrökkur til. e. Fari einhver í banni laga þessara út í skip, sem eiga að hafa uppi sóttvarnarveifu, skal hann sjálfur greiða allan kostnað, er af því

kann að hljóta, að svo miklu leyti sem efni hans hrökkva til. Skal taka kostnað þann lögtaki, ef þörf gjörist.

26. gr. Landssjóður greiði ekki skaðabætur fyrir þær skemdir og tjón á skipi eða farangri, sem leiða kann af ráðstöfunum samkvæmt lögum þessum.

27. gr. Brot gegn ákvæðum laga þessara eða skipunum þeim, sem gefnar eru út samkvæmt þeim, varða sektum frá 20 til 500 kr. ef þyngri hegning er ekki við lögð eftir almennum lögum; en þegar ákvæði 4. kafla laga þessara eru í gildi, varða brotin fangelsi (almenn hegningarlög, 26. gr.), eða 50 til 1000 kr. sektum ef miklar málsbætur eru. Sektir renna í landssjóð. — Ef álíta má, að hegningin muni ekki verða þyngri en sektir, er sóttvarnarnefnd heimilt að taka boði hins seka um að greiða þegar í stað sekt til landssjóðs, til þess að komast hjá málssókn. — Farangur þann, sem reynt hefir verið að flytja inn eða fluttur hefir verið inn gegn banni, útgefnu samkvæmt lögum þessum, skal gjöra upptækan, ef eigi skal lóga honum, og rennur ágóðinn í landssjóð.

28. gr. Hvert það skip, sem afgreitt er hér á landi, á heimting á að fá hjá sóttgæzlumanni skírteini um það, hvort nokkur erlend sótt eða annar tilgreindur næmur sjúkdómur gangi á brottfararstaðnum eða í grendinni. Skírteini þetta veitist ókeypis. — Hver sá, er sóttkvíaður hefir verið, á heimting á eftir afstaðna sóttkvíun að fá vottorð um það. Skipstjóri á heimting á samskonar vottorði fyrir skip sitt, þegar sóttkvíun þess er löglega afstaðin.

29. gr. Tilskipun 8. febr. 1805 um Quarantaine-ráðstafanir í Danmörku og Noregi og opið bréf 20. júní 1838 áhrærandi óútyting opinna bréfa af 18. maí 1787 og 27. maí 1803 fyrir Ísland og Færeyjar eru úr gildi feld. Ennfremur eru úr gildi numinn konungsúrskurður 6. júní 1851 um ráðstafanir viðvikjandi fyrirkomulagi á sóttvörnum, lög 17. des. 1875 um mótvarnir gegn því, að bólusótt, hin austurlenzka kólerusótt og aðrar næmar sóttir flytjist til Íslands, lög 24. okt. 1879 um viðauka við lög þau og lög 18. des.

6. nóv. 1897 um viðauka við téð sóttvarnarlög frá 17. des. 1875.
30. gr. Lög þessi skal prenta á íslenzku, dönskku, þýzku, ensku og frönsku, svo stórt upplag, að nægilega mörg eintök verði send dönskum verzlunarfulltrúum í öðrum löndum, og eitt eintak fengið hverju sóttvarnarskyldu skipi. **31. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1903.

6. nóv. Lög um breyting á 18. gr. í lögum um kosningar til alþingis 14. sept. 1877.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: Vestur-Ísafjarðarsýsla og Norður-Ísafjarðarsýsla ásamt Ísafjarðarkaupstað¹ skulu vera tvö kjördæmi og kjösa 1 alþingismann hvort kjördæmið. — Lög þessi öðlast gildi þann dag, er staðfesting þeirra er auglýst í Bdeild Stjórnartíðindanna.

6. nóv. Lög um að selja salt eftir vikt.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Allir kaupmenn, verzlunar-umboðsmenn og kaupfélög, er reka verzlun hér á landi fyrir eigin reikning eða í umboði annara, skulu, hvort sem verzlun þeirra fer fram á sjó eða landi, selja salt eftir vikt. **2. gr.** Brjóti nokkur gegn fyrstu grein, skal hann sæta 100—500 kr. sektum, er renna að $\frac{2}{3}$ í landssjóð og að $\frac{1}{3}$ til uppljóstrarmanns. **3. gr.** Með mál út af lögum þessum skal farið sem opinbert lögreglumál. **4. gr.** Með lögum þessum eru lög um að selja salt eftir vikt 24. nóv. 1893 úr gildi numin.

6. nóv. Lög um löggjölding verzlunarstaðar við Flatey á Skjálfanda.

¹⁾ Sbr. lög 3. oktr. 1903, um kosningu fjögurra nýrra þingmanna.

Lög um löggilding verzlunarstaðar við Járngerðarstaðavík í Grindavík. 6. nóv.

Lög um löggilding verzlunarstaðar við Óshöfn við Héraðsflóa. 6. nóv.

Viðauka-skipulagsskrá fyrir fastasjóð Landsbókasafnsins í Reykjavík. 27. nóv.

Landshöfðingjabréf um skrásetningarstofu fyrir kaupmála hjóna (sbr. 9. gr. í l. 12. jan. 1900, um fjármál hjóna). 29. nóv.

Tilskipun fyrir Ísland um breyting á tilskipun fyrir Ísland 2. marz 1900, sbr. tilskipun 13. septbr. 1901, um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í Norðursjónum. (Útg. með skýrskotun til laga 25. sept. 1902). 19. des.

Auglýsing um samning milli Danmerkur og Rússlands um mælingar skipa. (Stjórnarráð Íslands). 29. des.

Auglýsing um viðaukagrein við verzlunar- og siglingasamning milli Danmerkur og Ítalíu frá 1. maí 1864. (Stjórnarráð Íslands). 29. des.

Skipulagsskrá fyrir styrktarsjóð hjónanna Carl Høeptsners og konu hans. 1903
29. jan.

»⁹/₁₀ hluta vaxtanna skal verja til styrktar fátækum sjúklingum í Eyjafjarðarsýslu og Akureyrarkaupstað, ásamt Svalbarðs-, Grýtubakka- og Hálshreppum í Þingeyjarsýslu, til borgunar sjúkrahúsvistar og lækninga á sjúkrahúsinu á Akureyri».

Tilskipun fyrir Ísland um tilhögun á löggæzlu við fiskiveiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland. 2. marz

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Samkvæmt lögum fyrir Ísland 8. júlí f. á. um tilhögun á löggæzlu við fiski-

2. marz veiðar fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland og samningi þeim um tilhögun þessa, sem Danmörk og Bretland hið mikla gjörðu sín á milli 24. júní 1901 og fullgiltur var 5. maí f. á., viljum Vér skipa svo fyrir, er hér segir: **Almenn ákvæði. 1. gr.** Takmörk hafsvæðis þess umhverfis Ísland og Færeyjar, sem tilskipun þessi nær til, eru þau, sem nú skal greina: Að sunnan lína dregin úr skurðardepli hádegisbaugs North-Unst-vitans (á Shetlandseyjum) og 61. breiddarstigsbaugs norðurbreiddar í skurðardepil 9. hádegisbaugs vesturlengdar og 60. breiddarstigsbaugs norðurbreiddar og svo þaðan vestur eftir breiddarstigsbaugi þessum að hádegisbaugi 27° vesturlengdar. Að vestan hádegisbaugur 27° vesturlengdar. Að norðan breiddarbaugur 67° 30' norðurbreiddar. Að austan hádegisbaugur North-Unst-vitans. — **Skrásetning, merking, tölusetning o. fl. á skipum og áhöldum. 2. gr.** Öll skip og bátar, er heima eiga á Íslandi og stunda fiskiveiðar í hafinu umhverfis Ísland og Færeyjar fyrir utan landhelgi og rétt hafa, samkvæmt 1. gr. laga 13. des. 1895 um skrásetning skipa, til þess að hafa danskt flagg, skulu tekin upp á sérstaklega skrá yfir fiskiskip. Hvert lögsagnarumdæmi í landinu skal vera skrásetningarumdæmi fyrir sig. Lögreglustjórnir annast um skrásetning þessa, þannig að hvert umdæmi fái sína framhaldandi töluröð og fyrir framan hana einn eða fleiri af upphafsstöfum umdæmisins, og hlýtur þá hvert skip þann eða þá bókstafi, er tákna það umdæmi, er skipið á heima í, og eina skrásetningartölu úr töluröð þeirri, er umdæmið hefir. **3. gr.** Allir skipstjórar og skipaútgjörðarmenn, er ætla að stunda eða láta stunda fiskiveiðar í hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland fyrir utan landhelgi, eru skyldir að senda lögreglustjóra þeim, er skrásetja skal, skriflega beiðni um, að skip það, er til þessa útvegs er ætlað, verði skrásett á framansagðan hátt; svo hvílir og sú skylda á eiganda, samkvæmt almennum skrásetningarlögum, að tilkynna sérhvert eig-

2. marts

andaskifti, er verða kann, flutning þess í annað skrásetningarumdæmi, endurbygging, brot á skipi eða sölu til útlendra manna. — Ennfremur skal eigandi eða skipstjóri einu sinni ár hvert sýna fiskiveiðaskírteinið á skrásetningarskrifstofu, og skal á skrifstofunni rita viðurkenningu aftan á skírteinið um, að það hafi verið sýnt. **4. gr.** Gefa skal út skjal til sönnunar um skrásetninguna, fiskiveiðaskírteinið, og í því tilgreina bókstaf eða bókstafi skipsins og tölu, lýsing á skipinu og nafn eiganda eða nafn félags þess, er á það. Fiskiveiðaskírteinið skal samið eftir þeirri fyrirmynd, er sýnd er aftan við tilskipun þessa. — Með fyrsta pósti eftir að skírteinið hefir verið gefið út, skal lögreglustjóri senda landshöfðingja afrit af því og skýra frá öllu því, er lýtur að skrásetning þessari; landshöfðingi sendir síðan skýrslu um þetta til skrásetningar- og skipamælingarskrifstofunnar í Kaupmannahöfn. **5. gr.** Nafn hvers fiskiskips og nafn staðar þess, er það er frá, skal mála með olíulit á afturstafn skipsins á svörtum grunni með hvítum bókstöfum ekki minni en 2,5 dec. þuml. (8 centimetra) á hæð og 0,5 dec. þuml. (12 millimetra) á breidd. **6. gr.** Bókstafinn eða bókstafina og töluna, sem skipið hlaut við skrásetninguna, skal setja með hvítum olíulit á svörtum grunni á framstafn skipsins beggja megin, 2,5—3 dec. þuml. (8—10 centimetra) fyrir neðan borðstokkinn, ef því verður komið fyrir, og þannig, að sjáist glögt og skýrt. — Á skipum, sem að rúmmáli eru 15 tonnar eða þar yfir, skal hæðin á bókstöfunum og tölunum vera 14 dec. þuml. (45 centimetra) og breidd 1,8 dec. þuml. (6 centimetra). — Á bátum, er eigi ná 15 tonnum, skal hæðin, ef unt er, vera 8 dec. þuml. (25 centimetra) og breiddin 1,3 þuml. (4 centimetra). — Sömu bókstafi og tölur skal og setja með olíulit á báðar hliðar stórseglsins á skipinu, rétt fyrir ofan síðasta reifið, og þannig að sjáist glögt; mála skal með svörtum lit, ef seglin eru hvít, en hvítum á svört segl, millumlit segl með hvítum eða svörtum lit, eftir því sem valds-

2. marz maður sá, er samkvæmt 10. gr. sér um merkinguna, nánar ákveður. — Á fiskiveiða-gufuskipum skal setja hin framan-greindu merki þar að auki á reykháfinn, svo að þau sjáist skýrt. Skal stærð merkja þessara hin sama og þeirra, er á framstafni skipsins eru. — Bókstafur eða bókstafir þessir og tölur á seglunum skulu vera að öllum þriðjungi stærri en þeir, er á framstafni skipsins eru. **7. gr.** Eigi má á hliðum skipanna að utan né á seglum þeirra eða reykháfum hafa önnur nöfn, bókstafi eða tölur en þær, er nefndar eru í 2., 5. og 6. gr. tilskipunar þessarar. **8. gr.** Eigi má afmá, breyta, óskýra, hylja eða með uokkru móti dylja nöfnin, bókstafina eða tölurnar á skipunum, seglum þeirra eða reykháfum. **9. gr.** Bókstaf eða bókstafi og tölur hvers skips skal setja á báta, dufl, helztu flár, dragvaði, stjóra, akkeri og yfir hötuð á öll veiðigögn þau, er skipinu fylgja. Bókstafir þessir og tölur þurfa ekki að vera stærri en svo, að auðvelt sé að greina hvert frá öðru. Eigendur netanna eða annara veiðarfæra mega auk þess merkja þau með öðrum sérstökum merkjum, er þeim þykja hentug. **10. gr.** Hlutaðeigandi lög-reglustjóri annast um þessa skrásetning skipsins, og eins um mæling þá, sem gjöra þarf á því í þessu skyni, sé það eigi þegar eftir hinum almennu reglum mælingarskylt, svo og um útgáfu fiskiveiðaskírteinis og merking skipsins. Fyrir þetta greiðist ekkert gjald, og hefir það yfirleitt engan kostnað í för með sér fyrir skipaeigendur, með því að allur kostnaður við það greiðist úr landssjóði; á skipaeigendum hvílir þó sú skylda að halda við bókstöfum þeim, tölum og öðrum merkjum, er hafa sett verið. **11. gr.** Skipstjóri skal á sjónum ávalt hafa meðferðis fiskiveiðaskírteini það, sem greint er í 4. gr., og sýna með því einkennisbókstafi skipsins, umdæmistölu, registurtonn, aðalmál og hver eigandi er. — Til sönnunar þjóðerni, en því er bannað á nokkurn hátt að leyna, skal, ef skipið er 30 tonnar brúttó eða þar yfir, sýna þjóðernis- og skrásetningarskírteini skipsins og jafnframt hafa uppi hið

danska flagg. — Lög gæzla við fiskiveiðar. **12.** 2. marz
gr. Eigi má neitt fiskiskip frá sólsetri til sólaruppkomu
varpa akkerum á sviðum, þar er reknetafiskarar hafa sett
veiðarfæri sín. — Þó á bann þetta eigi við, er skip hefir
orðið fyrir tjóni eða er í annari nauð statt og fyrir því
legst um akkeri. **13. gr.** Eigi mega skip, er á fiski-
miðin koma, taka stöðvar eða leggja net sín svo, að þau
gjöri hvert öðru skaða, né heldur gjöra á hluta fiskara,
er þeir eru teknir til starfa. **14. gr.** Þá er þilskip og
opnir bátar jafnhliða byrja að gefa út reknet sín til
fiskjar, skulu bátarnir leggja netin á vindborða við skipin.
Þilskipin skulu þar á mót leggja netin á hléborða við
bátana. — Þá er þilskip leggja net sín á vindborða við
opna báta, er þegar eru lagstír til fiskjar, og þá er bátar
gefa út net sín á hléborða við þilskip, er farin eru að
fiska, þá er það aðalreglan, að þá bera þeir, er síðast
byrja að fiska, ábyrgð á skemdum á netum, nema þeir
sanni, að þeir voru til neyddir, eða að skaðinn sé ekki
þeim um að kenna. **15. gr.** Eigi má festa eða binda
við akkeri net eða önnur veiðarfæri á sviðum, þar er rek-
netafiskarar þegar eru teknir til. **16. gr.** Enginn fisk-
ari má festa skip sitt eða binda við net, dufl, flár eða
önnur veiðarfæri, er til heyra öðrum fiskara. **17. gr.**
Er dragvaðsfiskarar eru í sýnum fiskara, er hafa net, vað
eða langlínur að veiðarfærum, þá skulu þeir við hafa þær
varúðarreglur, er nauðsynlegar séu til, að þeir eigi geri
hinum mein; ef skaði verður að, bera þeir ábyrgðina,
nema þeir sanni, að þeir væru til neyddir, eða að skaðinn
sé þeim eigi um að kenna. **18. gr.** Ef net flækjast
saman fyrir fleirum fiskurum, mega þeir eigi skera þau
sundur, nema allir séu samþykkir. — Öll ábyrgð fellur
niður, þá er sannast, að eigi urðu netin á annan veg
greidd sundur. **19. gr.** Er skip fiska með línun og
línur þeirra flækjast saman, þá má eigi sá, er upp-
tekur, skera línurnar sundur, nema hann sé til neyddur,
og skal þá jafnskjótt hnýta hinar skörnu línur saman.

- 2. marz 20. gr.** Enginn fiskari má undir nokkru yfirskini skera sundur, festa sig í eða draga upp net, línur eða önnur veiðarfæri, er eigi tilheyra honum, nema þegar bjarga þarf og þegar svo er ástætt, er getur um í tveim hinum síðustu greinum. — Ef fiskari siglir á veiðarfæri annars fiskara eða á einhvern annan hátt flækist í þeim, skal hann gjöra þær ráðstafanir allar, er með þarf til þess að veiðarfæri eða skip hins fiskarans bíði sem allra minst tjón af þessu. — Bann gegn áhöldum til þess að spilla netum. **21. gr.** Eigi má nota nokkurt það verkfæri, er aðeins er haft til að skera sundur net eða eyðileggja þau. Eigi má heldur hafa slík verkfæri innanborðs. — Lögreglumenn skulu eftir megni koma í veg fyrir að slík verkfæri verði flutt um borð á fiskiskipin og, ef þau finnast þar, gjöra þau upptæk. — Sjóferðareglurnar. **22. gr.** Fiskiskipin skulu gæta tilskipana þeirra um reglur fyrir ljós- og hljóðbendingum, stjórn og siglingu, er gilda um íslensk skip. — Björgun veiðarfæra. **23. gr.** Öllum fiskiskipum, bátum þeirra, hlutum, er snerta útbúnað fiskiskips og reiða, netum, línum, duflum flám eða hvers konar öðrum veiðarfærum, hvort sem þau eru merkt eða ekki, skal, ef þau finnast af íslenskum fiskimönnum eða verða tekin upp í hafi, svo fljótt sem verða má, skila til hlutaðeigandi yfirvalds í þeirri höfn, er skip það, er bjargað hefir þeim, fyrst kemur til eða leitar í. — Yfirvaldið í þeirri höfn á Íslandi, er hin fundnu veiðarfæri eru flutt til, skal, án tillits til þess hvort bjargað hefir þeim íslenskt, danskt eða útlent fiskiskip, svo framarlega sem annaðhvort björgunarskipið eða hinir fundnu eða hirtu og tilhlýðilega einkendu munir eru eigi eign íslenskra eða danskra manna, gjöra það kunnugt konsúli eða konsúlsumboðsmanni þeirrar þjóðar, er skipið eða eigandi hlutanna er frá, svo og skila hlutunum aftur til eigenda eða annara fyrir þeirra hönd, jafnskjótt og þess verður krafist, og rétti björgunarmanna er nægilega borgið. Þau veiðarfæri, er finnast ómerkt, skal farið með samkvæmt

almennum lögum um bjargaða muni. — Eftirlit með 2. marz fiskiveiðum. **24. gr.** Skip úr herskipaflota ríkja þeirra, er samninginn gjörðu, skulu hafa tilsjón með fiskiveiðunum; fyrir danska ríkið er svo um samið, að til þess megi og nota önnur skip ríkisins, er ráða fyrir skipstjórar, er til þess hafa sérstaklega kvaddir verið. **25. gr.** Löggæzluskip þeirrar þjóðar, er fiskiskipin eru frá, skulu ein hafa gætur á því, að fylgt sé reglum þeim, er settar eru um þjóðernisskýrteinið, merkin og tölurnar á fiskiskipunum og veiðarfærunum m. fl., og um að eigi séu höfð óleyfileg verkfæri innanborðs (2.—9., 11. og 21. gr.). — Þó verður foringjum löggæzluskipanna boðið að skýra hver öðrum frá brotum gegn reglum þessum af hálfu fiskimanna annara þjóða. **26. gr.** Löggæzluskip hvors ríkis, er samninginn gjörði, hafa heimild til að fullvissa sig um, hvort brotið hafi verið gegn öðrum reglum í samningi þessum en þeim, er nefndar eru í 25. gr., eða drýgðar aðrar yfirsjónir, er snerta fiskiveiðarnar, án tillits til þess, hverrar þjóðar þeir fiskimenn eru, er drýgt höfðu brotið. **27. gr.** Þegar löggæzluskipaforingjarnir hafa ástæðu til að ætla, að brotið hafi verið gegn reglunum í tilskipun þessari, geta þeir heimtað, að skipstjóri sá, er grunaður er um brot, sýni hið opinbera þjóðernisskýrteini sitt. Um þessa framsýning skal þegar gjörð stutt athugasemd á hinu framlagða skjali. — Löggæzluskipaforingjarnir mega eigi fara lengra en sagt er í að rannsaka eða kanna innanborðs á fiskiskipum, er eigi eru sama þjóðernis og þeir, nema það sé nandsynlegt til þess að útvega sannanir um yfirsjónir eða brot gegn löggæzlureglunum um fiskiveiðarnar. **28. gr.** Löggæzluskipaforingjar þeirra ríkja, er gjörðu samninginn, skulu meta þýðing þeirra atvika, er þeim ber um að dæma, og þeir hafa komist að, og ákveða skaða þann, er fiskiskipin kunna að hafa orðið fyrir af hverjum orsökum sem það hefir hlotist. Ef þörf gjörist, semja þeir skrá til sönnunar um atvikin, eins og þau hafa komið í ljós eftir skýrslum hlutaðeigandi málsparta og framburði þeirra, er við-

2. marz staddir voru. — Ef tilfelli það, er fyrir liggur, virðist vera svo mikilsvert, að slík varúðarregla verði réttlætt, er foringja löggæzluskipsins heimilt að flytja hið brotlega skip á einhverja af höfnum þeirrar þjóðar, er fiskimaðurinn er frá. Hann getur einnig tekið um borð til sín nokkra af skipverjum, til þess að afhenda þá yfirvöldum þeirrar þjóðar, sem skipið er frá. **29. gr.** Skrá sú, er getur um í næstu grein að framan, skal rituð á því máli, er foringi löggæzluskipsins mælir, og í því formi, er haft er í landi hans. — Hinir ákærðu og vitnin hafa heimting á að bæta eða láta bæta við á máli sjálfra þeirra hverri þeirri athugasemd eða vottan, er þeim kann að þykja við eiga. Þessar yfirlýsingar skulu vera tilhlýðilega undirskrafaðar. **30. gr.** Mótþrói gegn skipun löggæzluskipaforingja þeirra, er settir eru til að hafa á hendi löggæzlu á fiskiveiðunum, eða mót þeim, sem eru í umboði þeirra, verður skoðaður eins og mótþrói móti yfirvöldum þess lands, er fiskiskipið á heima í. **31. gr.** Ef verknaður sá, er kært er fyrir, er ekki mjög mikils umvarðandi, en hefir þó orðið öðrum fiskimönnum til meins, geta löggæzluskipaforingjarnir komið á sættum millum hlutaðeigenda á sjó, og ákveðið, hve mikið skal greiða fyrir skaðann, ef málspartar eru á eitt sáttir um það. — Þegar svo er ástatt, en annarhvor málsparta hefir eigi fé til að greiða þegar skaðabæturnar, láta foringjarnir hlutaðeigendur skrifa undir 2 frumrit af skjali, er ákveður, hve miklar skaðabætur skuli greiða. — Annað frumritið skal verða eftir um borð á löggæzluskipinu, en hitt skal afhent þeim skipstjóra, er kröfu á til fjárins, svo að hann, ef þörf gjörist, geti notað það við dómstóla þá, er skuldunautur hans á varnarþing við. — En verði sáttum ekki á komið með málspörtum, fara skipaforingjarnir fram eftir ákvörðunum 28. gr. — H e g n i n g a r á k v æ ð i. **32. gr.** Brot á móti ákvæðum tilskipunar þessarar varða sektum, alt að 200 kr. — H v e n æ r t i l s k i p u n i n öðlast gildi o. fl. **33. gr.** Tilskipun þessi öðlast gildi 31. marz þ. á., og stendur meðan í gildi er samningur sá um tilhögun á löggæzlu við fiski-

veiðar danskra og breskra þegna fyrir utan landhelgi í 2. marz
hafinu umhverfis Færeyjar og Ísland, er gjörður var í
Lundunum 24. júní 1901.

Leiðarvísir um skrásetning fiskiskipa m. m. (Útgefin af 26. marz
landshöfðingja samkv. l. 8. júlí 1902 og ti sk. 2. marz 1903).

Auglýsing um samning milli h. h. konungsins í Danmörku 28. marz
og h. h. konungsins í hinu sameinaða konungsríki Bretlandi
hinu mikla og Írlandi um tilhögun á fiskiveiðum þegna hvors
þeirra um sig fyrir utan landhelgi í hafinu umhverfis Færeyjar
og Ísland. (Stjórnarráð Íslands).

Reglugjörð um breyting á reglugjörð fyrir veðdeild lands- 21. apríl
bankans, staðfestri 15. júní 1900¹. (Staðfest af stjórnarráði
Íslands samkv. l. 12. jan. 1900, sbr. l. 25. sept. 1902).

1. gr. Tryggingarbréf veðdeildarinnar er 200,000 kr.,
sem landssjóður leggur til, og 100,000 kr., sem lands-
bankinn leggur til samkvæmt lögum nr. 30, 25. sept. 1902;
skal kaupa fyrir tryggingarféð ríkisskuldabréf, er séu undir
umsjón landsstjórnarinnar, og eru þau ásamt veðbréfum
þeim, sem veðdeildin fær hjá lánþegum sínum, og öllum
öðrum eignum hennar, til tryggingar því, að hún standi
í skilum. 2. gr. Fé veðdeildarinnar má lána gegn veði
í jarðeignum og húseignum með lóð í kaupstöðum og
verzlunarstöðum, en gegn veði í húseignum því að eins
að þær séu váttrygðar í váttryggingarstofnun, er banka-
stjórnin telur góða og gilda. Eigi má lána nema gegn
1. veðrétti; þó má veita lán gegn 2. veðrétti í jarðeignu-
m næst á eftir veðskuldabréfi með 1. veðrétti, gefnu út
fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, er væntanlega verður
settur á fót á Íslandi, samkvæmt lögum nr. 11, dags. 7.
júní 1902, sbr. lög nr. 13, dags. sama dag; lánsupphæðin
gegn 1. veðrétti, og í síðara tilfallinu gegn 1. og 2. veð-
rétti til samans, má ekki fara fram úr helmingi af virð-

¹) sbr. reglugjörð 5. júlí 1905.

21. apríl ingarverði fasteignarinnar, og skal verð húsa þeirra, er á jörð eru, því að eins telja með, að þau séu váttrygð svo sem fyr er greint. **3. gr.** Til þess að menn geti fengið lán úr veðdeildinni, verða menn að fullnægja þeim skilmálum, er nú skal greina: a. Útvega virðingargjörð samkvæmt því sem segir í 8. gr. reglugjörðarinnar, sem ofan er nefnd; b. Útvega vottorð hlutaðeigandi embættismanns samkvæmt afsals- og veðmálabókunum um, hvort nokkur veðskuld eða önnur eignabönd liggi á eigninni og hver þau séu, svo að það sjáist, að þau séu eigi því til fyrirstöðu, að eignin geti orðið veðsett veðdeildinni; c. Útvega vottorð hlutaðeigandi embættismanns samkvæmt embættisbókum hans um, að hlutaðeigandi hafi þinglesna eignarheimild fyrir eigninni, eða sé það eigi um, þá vottorð hans um, að eignin sé vitanlega hans eign. **4. gr.** Lánum þeim, er veðdeildin veitir, má hún eigi segja upp, meðan lánþegi gegnir að öllu leyti skyldum þeim, er hann hefir undir gengist. En ef ákvæðisgjöld hans eigi eru greidd á réttum gjalddaga, eða ef veðið gengur svo úr sér, að það er eigi lengur fulltryggjandi fyrir því sem ákveðið er, eða haldi skuldunautur ekki váttrygðum húseignum, er að veði eru og talin eru með í matinu (sbr. 2. gr.), eða falli á veðið eftirstöðvar af sköttum eða afgjöldum, eða ógreiddir vextir af veðskuldabréfum, er meiri veðrétt hafa, og sem gefin eru út fyrir hlutum í hlutafélagsbanka, er væntanlega verður settur á fót á Íslandi samkvæmt lögum nr. 11, dags. 7. júní 1902, er bankastjórninni heimilt að telja eftirstöðvar lánsins komnar í gjalddaga þegar í stað án uppsagnar. **5. gr.** Til skrifstofuhalds við veðdeildina má fyrst um sinn verja allt að 3500 kr. á ári. Sem viðbót við þóknun þá, sem endurskoðunarmönnum landsbankans ber samkvæmt lögum nr. 2, 12. jan. 1900, 3. grein veitist hvorum þeirra 250 krónur. **6. gr.** Hér með eru úr gildi feldar 2., 7., 11., 12. og 23. grein í reglugjörð fyrir veðdeild þá, er stofnuð er við landsbanka Íslands í Reykjavík samkvæmt lögum 12. janúar 1900, staðfestri 15. júní s. á.

Reglugjörð handa sóttvarnarnefndum. (Gefin út af lands- 14. maí
höfðingja samkv. 5. gr. laga 6. nóv. 1902).

Skipulagsskrá fyrir styrktarsjóð handa ekkjum og börnum 22. maí
þeirra í Hvammshreppi, er í sjó eða vötnum drukna eða í hrapa
til bana.

»Tilgangur sjóðsins er að styrkja efnalitlar ekkjur og
börn druknaðra eða hrapaðra manna í Hvammshreppi«.

Auglýsing um tilslökun á ákvæðum 7. og 8. gr. í lögum 9. júní
6. nóv. 1902 um varnir gegn því, að næmir sjúkdómar berist
til Íslands, er gildir fyrir herskip, sem hafa lækni, og gufuskip,
sem fara reglulegar ferðir milli Íslands og annara landa eftir
auglýstri áætlun. (Gefin út af landshöfðingja samkv. 9. gr. í
l. 6. nóv. 1902).

Skipulagsskrá fyrir styrktarsjóð Hjálmars kaupmanns 10. júní
Jónssonar.

»Sjóðurinn er stofnaður til styrktar verðugum og fá-
tækum ekkjum og börnum íslenskra fiskimanna, er á sjó
drukna«.

Reglur um sóttthreinsun á skipum. (Gefnar út af lands- 15. júní
höfðingja samkv. 19. gr. l. 6. nóv. 1902).

Reglur um afnot sóttvarnarhúsa. (Gefnar út af landshöfð- 19. júní
ingja samkv. 6. gr. l. 6. nóv. 1902).

Skipulagsskrá fyrir styrktarsjóð handa ekkjum og börnum 26. júní
Seyðfirðinga þeirra, er í sjó drukna.

»Aðaltilgangur sjóðsins er að styrkja fátækar ekkjur og
börn þeirra manna, er í sjó drukna, til þess að hafa ofan
af fyrir sér án fátækrastyrks«.

28. ág. **Lög um breyting á gildandi ákvæðum um almennar auglýsingar og dómsmála-auglýsingar.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: Almennar auglýsingar og auglýsingar um dómsmál, er birta á samkvæmt núgildandi ákvæðum í »Berlingatíðindum«, skal frá 1. apríl 1904 í stað þess birta í Ríkistíðindunum (»Statstidenden«).

28. ág. **Lög um stækkun verzlunarlóðarinnar í Reykjavík.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: Svæði það, sem reisa má á verzlunarhús í Reykjavík, skal stækka þannig, að austurtakmörk séu merkjaskurður og garður austan við Rauðarármýri (Félagstún) frá sjó upp að Laugavegi, suðurtakmörk lína frá enda nefnds garðs við Laugaveg í suðurhorn Grænuborgartúns, og þaðan lína með suðurjaðri Sauðagerðistúns vestur í Kapla skjólsveg, og vesturtakmörkin lína þaðan í enda Framnessvegur við Grandabót. — Merkjasteinar skulu settir fyrir verzlunarlóðinni.

28. ág. **Lög um breyting á 24. gr. í lögum um bæjarstjórn á Ísafirði frá 8. október 1883.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: Gjaldþagi bæjargjalda í Ísafjarðarkaupstað skal eftirleiddis vera 15. janúar og 15. júlí ár hvert. — Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1904.

7. sept. **Byggingarsamþykkt fyrir Reykjavík. (Staðfest af landshöfðingja samkv. 5. gr. 1. 13. sept. 1901)¹⁾**

¹⁾ Sbr. samþykkt 16. maí 1904.

Stjórnarskipunarlög um breyting á stjórnarskrá um hin 3. okt. sérstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874.

Vér Chr. IX. o. s. fr. G. k.: Alþingi hefir á þann hátt, sem fyrir skipaður er í 61. gr. í stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874 tvisvar sinnum fallist á og Vér nú með samþykki Voru staðfest eftirfylgjandi Stjórnarskipunarlög um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874.

Í staðinn fyrir 2. gr., 3. gr., 5. gr., 1. málsg. 14. gr., 15. gr., 17. gr., 19. gr., 1. lið 25. gr., 28. gr., 34. gr., 36. gr., 39. gr. og 2. ákvörðun um stundarsakir í stjórnarskránni komi svo hljóðandi greinar: **1. gr.** (2. gr. stjórnarskrárinnar). Konungur hefir hið æðsta vald yfir öllum hinum sérstaklegu málefnum Íslands með þeim takmörkunum, sem settar eru í stjórnarskrá þessari, og lætur ráðherra Íslands framkvæma það. Ráðherra Íslands má eigi hafa annað ráðherraembætti á hendi, og verður að tala og rita íslenzka tungu. Hann skal hafa aðsetur í Reykjavík, en fara, svo oft sem nauðsyn er á, til Kaupmannahafnar, til þess að bera upp fyrir konungi í ríkisráðinu lög og mikilvægar stjórnarráðstafanir. — Landsþjóður Íslands greiðir laun og eftirlaun ráðherrans, svo og kostnað við ferðir hans til Kaupmannahafnar og dvöl hans þar. — Nú deyr ráðherrann, og gegnir landritarinn þá ráðherrastörfum á eigin ábyrgð, þangað til skipaður hefir verið nýr ráðherra. — Ráðherrann veitir þau embætti, sem landshöfðingja hefir hingað til verið falið að veita. **2. gr.** (3. gr. stjórnarskrárinnar). Ráðherrann ber ábyrgð á stjórnarathöfninni¹. Alþingi getur kært ráðherrann fyrir embættisrekstur hans eftir þeim reglum, er nánara verður skipað fyrir um með lögum². **3. gr.** (5. gr. stjórnarskrárinnar). Konungur stefnir saman reglulegu alþingi annaðhvort ár. Án samþykkis konungs má þingið eigi setu eiga.

¹) Sbr. lög 4. marz 1904, um ábyrgð ráðherra Íslands.

²) Sbr. lög 20. okt. 1905, um landsdóm.

3. okt. lengur en 8 vikur. Ákvæðum greinar þessarar má breyta með lögum. **4. gr.** (1. málsg. 14. gr. stjórnarskrárinnar). Á alþingi eiga sæti 34 þjóðkjörnir alþingismenn og 6 alþingismenn, sem konungur kveður til þingsetu. **5. gr.** (15. gr. stjórnarskrárinnar). Alþingi skiftist í tvær deildir, efri þingdeild og neðri þingdeild. Í efri deildinni sitja 14 þingmenn, í neðri deildinni 26. Þó má breyta tölum þessum með lögum. **6. gr.** (17. gr. stjórnarskrárinnar). Kosningarrétt til alþingis hafa: a, allir bændur, sem hafa grasnyt og gjalda nokkuð til allra stétta; þó skulu þeir, er með sérstakri ákvörðun kynnu að vera undanskildir einhverju þegnskyldugjaldi, eigi fyrir það missa kosningarrétt sinn; b, allir karlmenn, sem ekki eru öðrum háðir sem hjú, ef þeir gjalda að minsta kosti 4 kr. á ári sem aukaútsvar; c, embættismenn, hvort heldur þeir hafa konunglegt veitingarbréf eða eru skipaðir af yfirvaldi því, er konungur hefir veitt heimild til þess; d, þeir, sem tekið hafa lærdómspróf við háskólann, eða við prestaskólann eða læknskólann í Reykjavík, eða eitthvert annað þess háttar opinbert próf, sem nú er eða kann að verða sett, þó ekki sé þeir í embættum, ef þeir eru ekki öðrum háðir sem hjú. — Enginn getur átt kosningarrétt, nema hann sé orðinn fullra 25 ára að aldri, þegar kosningin fer fram, hafi óflekkað mannorð, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár, sé fjár síns ráðandi og honum sé ekki lagt af sveit, eða, hafi hann þegið sveitarstyrk, að hann þá hafi endurgoldið hann eða honum verið gefinn hann upp. — Með lögum má afnema auka-útsvars-greiðsluna eftir stafl. b. sem skilyrði fyrir kosningarrétti. **7. gr.** (19. gr. stjórnarskrárinnar). Hið reglulega alþingi skal koma saman fyrsta virkan dag í júlímánuði annað hvert ár, hafi konungur ekki tiltekið annan samkomudag sama ár. Breyta má þessu með lögum¹. **8. gr.** (1. liður 25. gr. stjórnarskrárinnar). Fyrir hvert reglulegt alþingi,

¹) Lög 20. okt. 1905.

undir eins og það er saman komið, skal leggja frumvarp 3. okt.
til fjárlaga fyrir Ísland, fyrir tveggja ára fjárhagstímabil,
sem í hönd fer. Með tekjunum skal telja tillag það, sem
samkvæmt lögum um hina stjórnarlegu stöðu Íslands í
ríkinu 2. jan. 1871, 5. gr., sbr. 6. gr., er greitt úr hinum
almenna ríkissjóði til hinna sérstaklegu gjalda Íslands.

9. gr. (28. gr. stjórnarskrárinnar). Þegar lagafrumvarp
er samþykkt í annari hvorri þingdeildinni, skal það lagt
fyrir hina þingdeildina í því formi, sem það er samþykkt.
Verði þar breytingar á gjörðar, gengur það aftur til fyrri
þingdeildarinnar. Verði hér aftur gjörðar breytingar, fer
frumvarpið af nýju til hinnar deildarinnar. Gangi þá enn
eigi saman, ganga báðar deildirnar saman í eina málstofu,
og leiðir þingið þá málið til lykta eftir eina umræðu.
Þegar alþingi þannig myndar eina málstofu, þarf til þess,
að gjörð verði fullnaðarályktun á máli, að meira en helm-
ingur þingmanna úr hvorri deildinni um sig sé á fundi
og eigi þátt í atkvæðagreiðslunni; ræður þá atkvæðafjöldi
úrslitum um hin einstöku málsatriði, en til þess að laga-
frumvarp, að undanskildum frumvörpum til fjárlaga og
fjáraukalaga, verði samþykkt í heild sinni, þarf aftur á
móti að minsta kosti, að tveir þriðjungar atkvæða þeirra,
sem greidd eru, séu með frumvarpinu. **10. gr.** (34. gr.
stjórnarskrárinnar). Ráðherra Íslands á, samkvæmt em-
bættisstöðu sinni, sæti á alþingi, og á hann rétt á að taka
þátt í umræðunum eins oft og hann vill, en gæta verður
hann þingskapa. Í forföllum ráðherra má hann veita öðr-
um manni umboð til þess að mæta á alþingi fyrir sína
hönd. Atkvæðisrétt hefir ráðherrann, eða sá, sem kemur
í hans stað, því að eins, að þeir séu jafnframt alþingis-
menn. **11. gr.** (36. gr. stjórnarskrárinnar). Hvorug
þingdeildin má gjöra ályktun um neitt, nema meira en
helmingur þingmanna sé á fundi og greiði þar atkvæði.

12. gr. (39. gr. stjórnarskrárinnar). Þyki þingdeildinni
ekki ástæða til að gjöra ályktun um eitthvert málefni, þá
getur hún vísað því til ráðherrans. **13. gr.** (2. ákv. um

3. okt. stundarsakir). Þangað til lög þau, er getið er um í 2. gr. (3. gr. stj.skr.), koma út, skal hæstiréttur ríkisins dæma mál þau, er alþingi höfðar á hendur ráðherra Íslands út af embættisrekstri hans, eftir þeim málfærslu-reglum, sem gilda við téðan rétt.

3. okt. **Lög um aðra skipun á æðstu umboðsstjórn Íslands.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Samkvæmt stjórnarskipunarlögum, dagsettum í dag, um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu mál-efni Íslands 5. janúar 1874, skal stofna stjórnarráð fyrir Ísland í Reykjavík, og skipa í það landritara og 3 skrifstofustjóra, og veitir konungur þau embætti. **2. gr.** Ráðherra Íslands skal hafa að launum 8000 kr. á ári, og skal honum auk þess látinn í té embættisbústaður og 2000 kr. á ári til risnu. Þangað til ráðherrann fær embættisbústaðinn til afnota, skal honum veitt 2000 kr. uppbót fyrir haun á ári. — Kostnaður við embættisferðir ráðherrans til Kaupmannahafnar og dvöl hans þar greiðist af landssjóði. **3. gr.** Eftirlaun ráðherra skulu ákveðin samkvæmt hinum almennu eftirlaunalögum. Konungi skal þó heimilt að ákveða ráðherranum alt að 3000 króna eftirlaun, ef honum ber minna samkvæmt eftirlaunalögum. **4. gr.** Landritari hefir 6000 kr., og hver skrifstofustjóra 3500 kr., í laun á ári. — Til aðstoðar og skrifstofukostnaðar má verja 14,500 kr. á ári. **5. gr.** Til að breyta hinum núverandi landshöfðingjabústað í stjórnarráðsskrifstofur og búa þær út má verja 11,000 kr. **6. gr.** Landshöfðingjaembættið, landshöfðingjaritaraembættið og hin umboðslega endurskoðunarsýslan skulu lögð niður. — Frá 1. október 1904 skulu amtmannaembættin bæði lögð niður, og stiftsyfirvöldin jafnframt afnumin. — Landfógetaembættið skal lagt niður, þegar embættið losnar. Til að gegna störfum þessa embættis má

þá verja alt að 2500 kr. á ári, og skal með konunglegri tilskipun¹ ákveða, hvernig þeim skuli gegnt. — Á sama hátt skal fyrir skipa, hver störf amtmanna og stiftsyfirvalda skuli fengin stjórnarráðinu fyrir Ísland í hendur, og hverjum önnur störf þeirra skuli falin. Þeim mönnum, er forsetastöðurnar í hinum 4 amtsráðum landsins verða fengnar í hendur, skal greiða af jafnaðarsjóði þóknun fyrir skrifstofukostnað, að upphæð 300 kr. Þó mega amtsráðin hækka upphæð þessa.

Lög um kosningar til alþingis.²

3. okt.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: 1. kafl. *Kosningarréttur og kjörgengi*. **1. gr.** Kosningarrétt til alþingis hafa allir þeir, sem stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands veitir rétt til kosninga, með þeim nánari ákvörðunum, sem eru teknar fram hér á eftir. **2. gr.** Enginn getur átt kosningarrétt, nema hann hafi óflekkað mannorð, en sá verður eigi talinn hafa óflekkað mannorð, sem sekur er orðinn að lagadómi um nokkurt það verk, sem svívirðilegt er að almenningssáliti, nema því að eins, að hann hafi fengið uppreist æru sinnar. **3. gr.** Enginn getur átt kosningarrétt, sé hann eigi fjár síns ráðandi, eða sé bú hans undir skiftameðferð sem gjaldþrota. **4. gr.** Enginn getur átt kosningarrétt, sem þiggur af sveit, eða hefir þegið sveitarsyrk, nema hann sé annaðhvort endurgoldinn eða eftirgefinn. **5. gr.** Enginn getur átt kosningarrétt, hafi hann eigi, þá er kosningin fer fram, haft lögheimili í kjördæminu eitt ár. — Sá, sem hefir heimilisfang víðar en á einum stað, segir sjálfur til, á hverjum staðnum hann vill neyta kosningarréttar síns. **6. gr.** Um kjörgengi til alþingis fer eftir ákvæðum stjórnarskrárinnar um hin sérstaklegu málefni

¹) Sbr. tilsk. 23. ágúst 1904.

²) Sbr. lög 9. júlí 1909.

3. okt. Íslands. 2. kafl. *Kjörstjórnir*. **7. gr.** Í hverju kjördæmi skal vera yfirkjörstjórn. Sitja í henni sýslumaður eða bæjarfógeti og 2 menn, er sýslunefnd kýs, eða bæjarstjórn, ef kaupstaður er kjördæmi sér, annan úr sínum flokki, en hinn úr flokki annara kjósenda. Kjósa skal á sama hátt 2 menn til vara í yfirkjörstjórn. — Nú forfallast annarhvor hinna kosnu manna í yfirkjörstjórninni, og kemur þá varamaður af sama flokki í hans stað. Verði yfirkjörstjórn af einhverjum ástæðum eigi fullskipuð, þá kveður oddviti menn úr flokki kjósenda í hin auðu sæti. Sýslumaður eða bæjarfógeti er oddviti yfirkjörstjórnar. **8. gr.** Yfirkjörstjórn skal hafa gjörðabók, lög-gilta af landshöfðingja, og bóka í hana allar gjörðir sínar, útsending og viðtöku kjörseðla og bréfa, úrskurði, samtölu atkvæða, úrslit kosninga og annað þess háttar. **9. gr.** Undirkjörstjórn skal vera í hverjum hreppi, og sitja í henni hreppstjóri (sáu tveir hreppstjórar, þá sá eldri að aldri), oddviti hreppsnefndarinnar og einn maður af öðrum kjósendum, er hreppsnefnd kýs. Nú er hreppstjóri jafn-framt oddviti, og kýs hreppsnefnd þá tvo menn í kjörstjórnina. — Í kaupstað velur bæjarstjórn undirkjörstjórn, eina fyrir hvern kaupstað, nema hann sé fleiri en eitt kjördæmi, þá velur bæjarstjórn undirkjörstjórn fyrir hvert kjördæmanna. Heimilt er bæjarstjórn að skifta hverju kaupstaðarkjördæmi í kjördeildir, enda skal þá valin undirkjörstjórn fyrir hverja kjördeild. — Undirkjörstjórnir velja sér sjálfar oddvita og skifta að öðru leyti með sér verkum.

3. kafl. *Samning kjörskrár*. **10. gr.** Kjörskrár semja bæjarstjórnir í kaupstöðum, en hreppsnefndir í sveitum. Hafi bæjarstjórn skift kaupstaðnum í kjördeildir, skal semja sérstaka kjörskrá fyrir hverja kjördeild. **11. gr.** Á kjörskrá skal taka alla þá, er heimili eiga í hreppnum eða kaupstaðnum og kosningarrétt hafa í kjördæminu, þá er kjörskrá er samin, eða fyrir 1. júlímánaðar næst á eftir fullnægja þeim skilyrðum, sem sett eru fyrir því að geta neytt kosningarréttar þar. Rita skal í sér-

staka dálka fult nafn kjósanda eftir stafrófsröð, heimili, 3. okt. stétt og aldur. **12. gr.¹** Kjörskrár skulu samdar einu sinni á ári. Á skrá sér skulu þeir settir, sem ekki hafa kosningarrétt, þá er skráin er samin, en vitanlegt þykir að fullnægja muni þeim skilyrðum, sem til kosningarréttar þurfa, einhvern tíma á árinu, er kjörskrá gildir fyrir, og skal um leið tilgreina þann dag, er hver þeirra öðlast kosningarrétt. **13. gr.** Kjörskrá skal semja í janúar-mánuði, svo að hún sé fullbúin 1. dag febrúarmánaðar, og skal hún þann dag lögð fram til sýnis á hentugum stað, einum eða fleirum, í hreppi eða kaupstað. Fjórtán dögum áður en kjörskrá er fram lögð, skal auglýsa, hvar það verður gjört, á þann hátt, sem þar er venja að birta almennar auglýsingar. Kjörskráin skal liggja frammi frá dagmálum til miðaftans dag hvern næstu 14 daga eftir að hún var lögð fram. Staðfest eftirrit af skránni má hafa til þess að leggja fram. **14. gr.** Áður en þrjár vikur eru liðnar frá því, er kjörskráin var fram lögð, skal hver sá, sem kæra vill, að einhverjum sé slept af skrá eða ofaukið þar, hafa afhent oddvita hreppsnefndar eða bæjarstjórnar kæru sína með þeim rökum og gögnum, er hann vill fram færa til stuðnings máli sínu. Sé kæran um það, að einhver sé á skrá tekinn, sem eigi hafi rétt til að standa þar, skal oddviti hreppsnefndar eða bæjarstjórnar innan 3 daga senda þeim, er kærður er, eftirrit af kærinni, og skal gagnert senda með það til viðtakanda. **15. gr.** Aðfinningum þeim við kjörskrárnar, sem þannig eru fram komnar, skal hlutaðeigandi sveitar- eða bæjarstjórn skera úr á opinberum fundi, sem haldinn sé áður en 3 næstu vikur eru liðnar. Til þess fundar skulu með 8 daga fyrirvara kvaddir bæði þeir, sem fram hafa komið með aðfinningarnar, og þeir, sem mælt er á móti. Samkvæmt þeim skjölum, sem aðilar málsins leggja fram, og framburði vitna, sem þeir leiða, skal leggja úrskurð á ágreininginn og rita hann með fám orðum í hina

¹⁾ Lög 9. júlí 1909.

3. okt. venjulegu gjörðabók sveitar- eða bæjarstjórnarinnar. Þegar búið er að leiðrétta kjörskrárnar samkvæmt þessu, skal öll hreppsnefndin eða bæjarstjórnin rita nafn sitt undir þær. Eftir þetta verður á því ári engin breyting gjörð á kjörskránum, nema dómur sé á undan genginn. **16. gr.** Kjörskrár skulu samdar í tvennu lagi, og skal önnur skráin fyrir 1. dag aprilmánaðar send oddvita yfirkjörstjórnar þeirrar, er í blut á. Hann skal fyrir 1. dag maímánaðar skýra landshöfðingja frá, hvort hann hafi tekið við öllum kjörskránum, en ef svo er ekki, hverjar vanti. Landshöfðingi hefir eftirlit með, að fylgt sé fyrir-mælum þessarar greinar. **17. gr.** Sá, sem er óánægður með úrskurð þann, er synjar honum kosningarréttar, má heimta, að sér verði fengið eftirrit af úrskurðinum kauplaust, og getur hann sótt málið fyrir dómi. Mál út af þessu skal farið með sem gestaréttarmál. Réttargjöld skulu engin greidd fyrir undirrétti, og skal hið opinbera skipa mann fyrir hönd sveitar- eða bæjarstjórnar, er stefnt er. Falli dómur þannig, að sækjandi málsins eigi kosningarrétt, skal taka hann upp á kjörskrá þegar er hann leggur fram eftirrit af dóminum. **18. gr.** Kjörskrár gilda frá 1. júlí til 30. júní árið eftir, að báðum dögum meðtöldum. Samkvæmt þessum skráum skulu allar kosningar til alþingis fara fram á því ári. Þeir menn, er standa á aukakjörskrá (12. gr.), hafa rétt til að greiða atkvæði, ef þeir fyrir kjördag hafa fullnægt þeim skilyrðum, er sett eru. Fari fram kosning oftár en einu sinni sama ár, skal við síðari kosningarnar nota eftirrit af kjörskránum, er hreppsnefnd eða bæjarstjórn staðfestir. 4. kaflí. *Undirbúningur af hálfu kjörstjórnar.* **19. gr.** Þegar frestur sá er liðinn, sem ákveðinn er um framboð þingmannaefna (23. gr.), skal yfirkjörstjórnin tafarlaust láta fullgjöra kjörseðla fyrir kjördæmi sitt, þar sem kosning á fram að fara. En hafi eigi fleiri boðið sig fram til kosningar í kjördæmi heldur en kjósa skal, þarf þar engin kosning fram að fara, heldur lýsir kjörstjórnin

þingmannsefni eða þingmannsefnin kosinn eða kosna. 3. okt.
 Kjørseðlar skulu búnir til úr pappír, sem prent eða skrift sést ekki í gegnum, þegar lettrið snýr niður. Séu þeir allir nákvæmlega jafnstórir og eins í lagi og með sama lit. — Á hvern seðil skal skrá með skýru og stóru prentlettri nöfn allra þingmannsefna í kjördæminu og skulu þau standa í stafrófsröð. — Eigi tvö eða fleiri þingmannsefni í sama kjördæmi að öllu samnefnt, skal einkenna þá til aðgreiningar með heimilisnafni eða stöðu. — Nafn hvers þingmannsefnis skal vera sér í línu og ríflengt millibil milli lína. Hæfilegt bil skal vera framan við nöfnin, og framan við nafn hvers þingmannsefnis skal vera feitur hringur prentaður, sem ekki sé minni að þvermáli að innan en $\frac{1}{4}$ úr þumlungi og umgjörð hringsins eigi minni en $\frac{1}{12}$ þumlungs á breidd. Skal kjörseðill vera svipaður þessu:

○	
○	
○	

Seðillinn skal vera um 5 þumlunga á breidd. **20. gr.** Landshöfðingi annast um prentun á eyðublöðum undir kjörseðla og sendir þau yfirkjörstjórnnum. Yfirkjörstjórn annast útbúning kjörseðlanna að öðru leyti og skal vandlega gæta þess, að eigi séu fullgjörðir fleiri seðlar en þeir, er sendir verða undirkjörstjórnnum, og forðast skal hún, að láta nokkurn mann sjá kjörseðlana, áður en hún sendir þá. **21. gr.** Sjö dögum¹ eftir að framboðsfrestur er liðinn, skulu kjörseðlarnir fullgjörðir, og skal yfirkjörstjórnin daginn eftir afhenda til flutnings á næstu póststöð sem ábyrgðarsending þá seðla, sem senda skal undirkjörstjórn hverri, nema nauðsynlegt sé að senda hraðboða með þá, en undirkjörstjórn hverri skal senda jafnmarga seðla sem kjósendur eru á kjörskrá í hennar umdæmi og 10% fram

¹) Sjá nú lög 9. júlí 1909, 3. gr.

3 okt. yfir. Seðlarnir skulu sendir í vönduðum umbúðum, er yfirkjörstjórnin innsiglar með embættisinnsigli sínu svo vandlega, að eigi sé auðið að opna umbúðirnar og ná út seðlum án þess að brjóta innsiglið. **22. gr.** Jafnframt og yfirkjörstjórnin sendir undirkjörstjórnnum kjörseðla, skal hún láta hverri sendingu fylgja umslög fóðruð sterku lérefti og með áprentaðri utanáskrift til yfirkjörstjórnarinnar. Hverri undirkjörstjórn skulu fengin 4 umslög og skal á neðra framhorni vera prentað á tvö þeirra: »ógildir seðlar« og á tvö: »afgangsseðlar«. — Umslög þessi skulu vera svo stór, að allir seðlar af hvorri þessari tegund komist í eitt umslag, en hin umslögin séu til vara. Auk þess skal yfirkjörstjórnin láta fylgja stórt og sterkt léreftsfóðrað umslag, með á prentaðri utanáskrift sinni, og í efra framhorni nafn undirkjördæmisins, og skal í það umslag leggja hin umslögin. Yfirkjörstjórn skal jafnframt senda hverri undirkjörstjórn í kjördæminu löggilta kjörbók til afnota við kosninguna, og skýrslu um, hver þingmannaefni hafi boðið sig fram. 5. kafli. *Framboð þingmannaefna og umboðsmenn.* **23. gr.¹** Nú býður einhver sig fram til þingmensku, og skal hann þá tilkynna yfirkjörstjórninni í kjördæminu framboð sitt skriflega svo snemma, að það komi henni í hendur eigi síðar en 4 vikum á undan kjördegi. — Framboðum skal fylgja skrifleg yfirlýsing að minsta kosti 12 kjósenda í kjördæmi því, þar sem þingmannsefni leitar þingmensku, um að þeir styðji kosningu hans. — Það er eigi nauðsynlegt, að kjörgengi þingmannaefna sé sönnuð fyrir kjörstjórninni, en alþingi fellir úrskurð um kjörgengi þeirra, sem kosnir eru. — Enginn má gefa kost á sér í fleirum ein einu kjördæmi. Brjóti nokkur móti þessu, er sú kosning eða þær kosningar ógildar, er hann kann að verða fyrir. **24. gr.** Hvert þingmannsefni á rétt á, sé hann eigi sjálfur viðstaddur, að gefa einum manni eða tveimur í hverjum hreppi um-

¹⁾ Sbr. lög 9. júlí 1909, 4. gr.

boð sitt til að gæta hagsmuna sinna við kosninguna. 3. okt.

Þessir umboðsmenn hafa rétt til að vera viðstaddir atkvæðagreiðsluna á kjörfundum og gæta þess, að alt fari þar löglega fram. En skyldir eru þeir að hlíta þeim fundarreglum, sem kjörstjórnin ákveður. 6. kafli.

Kjördagur. 25. gr. Þá er almennar, reglulegar kosningar fara fram, skal kjördagur vera hinn sami um land alt, hinn tífundi dagur septembermánaðar¹. Beri þann dag upp á sunnudag, skal kosning fara fram næsta virkan dag á undan. — Bæði er þetta á sér stað og þegar almennar kosningar fara fram eftir þingrof, skulu allar kosningar gilda frá hinum almenna kjördegi, þótt einstöku kosningar hafi eigi fram farið á þeim degi. 7. kafli.

Kjörstaður, kjörherbergi, atkvæðakassi. 26. gr. Kjörstaður í hverjum hreppi skal að jafnaði vera þingstaður hreppsins. Ef gallar á herbergjum á þingstaðnum eða önnur atvik gjöra það torvelt að halda þar kjörfund, er yfirkjörstjórninni heimilt að ákveða annan kjörstað, þar sem fá má viðunandi herbergi, og sé sá staður svo nálægt þingstaðnum, sem vel má við koma. Sé kjörþing haldið annarsstaðar en á þingstað hreppsins, skal yfirkjörstjórnin auglýsa það á kirkjustöðum hreppsins 8 dögum á undan kjörfundi. *27. gr.* Í húsinu, þar sem kosningin fer fram, skal vera annað herbergi áfast svo lagað, að eigi verði í það gengið nema úr kjörherberginu. Sé eigi á slíku vól, má tjalda fyrir eitt hornið í kjörherberginu, svo eigi sjáist þangað. — Tjald skal festa fyrir glugga, er vera kynnu á herberginu eða hinu tjaldaða horni, svo að eigi verði inn þangað séð að utan, og skal tjaldið ná svo langt út fyrir gluggann, að eigi sé auðið að stinga kjörseðli út að glugganum, svo að hann sjáist að utan. Tjald þetta skal á hæfilega mörgum stöðum fest niður á jöðrum með innsigli kjörstjórnar. Í herberginu eða hinu tjaldaða horni skal vera lítið borð, sem skrifa má við.

¹) Sjá nú lög 9. júlí 1909, 5. gr.

3. okt. **28. gr.** Nægum tíma áður en kosningar eftir lögum þessum skulu fram fara í fyrsta sinn, skal landsstjórnin láta gera atkvæðakassa handa öllum undirkjörstjórnnum í landinu, og annast um sendingu þeirra. Skulu kassarnir allir vera með sömu gerð, eigi minni en 12 þuml. að lengd, 8 þuml. á breidd og 6 þuml. á hæð, með loki á hjörum og góðri læsingu fyrir. Langs eftir miðju lokinu skal vera rifa, er sé 6 þuml. löng, $\frac{1}{4}$ þuml. víð að ofan, en víðari að neðan. Með kössunum skal og senda sterka léreftspoka, hæfilega stóra, til að hafa utan um kassana, er undirkjörstjórn sendir þá til yfirkjörstjórnar. — Kostnaður við þetta greiðist úr landssjóði í fyrsta sinn, en ef síðar þarf að endurnýja kassa eða poka, sem hreppstjóri eða bæjarfógeti skal vandlega geyma, kostar sveitar- eða bæjarsjóður þá endurnýjun. 8. kafl. *Kosningarathöfnin.* **29. gr.** Á hádegi skal kjörfund setja, og skulu þá mæta á kjörstað allir undirkjörstjórnarnir; séu eigi allir mættir, kveðja þeir, sem við eru úr kjörstjórninni, valinkunnan mann eða menn af kjósendum til að taka sæti í kjörstjórninni, og halda þeir sæti sínu, þótt hinir komi síðar. **30. gr.** Á meðan á kosningarathöfninni stendur, má aldrei nema einn úr kjörstjórninni ganga út í senn; felur hann öðrum úr kjörstjórninni verk sitt á meðan. **31. gr.** Kjörstjórnin skal sitja við borð í kjörherberginu; auk kjörstjórnarinnar má enginn inni vera í kjörherberginu, nema einn kjósandi í senn, og einn eða tveir umboðsmenn af heudi hvers þingmannsefnis (sbr. 24. gr.), séu þeir eigi sjálfir viðstaddir. **32. gr.** Athöfnin byrjar með því að oddviti kjörstjórnarinnar leggur fram seðlaböggul þann, sem hann hefir fengið frá yfirkjörstjórninni, og skulu allir, sem við eru, gæta þess vel, hvort innsiglin eru heil, eða böggullinn ber þess merki, að hann hafi verið opnaður; skal þessa getið í kjörbókinni, og riti kjörstjórn, þingmannaeftin eða umboðsmenn þeirra undir. Því næst opnar oddviti böggullinn og telur seðlana, en meðkjörstjórnar og umboðsmenn

eða þingmannaefni telja líka; skal þess gætt, hvort tala 3. okt. seðlanna kemur heim við tölu þá, sem tilgreind er í bréfi því, er yfirkjörstjórnin skal fylgja láta hverjum seðla-böggli. Þessa skal getið í kjörbókinni og skrifa kjörstjórar og umboðsmenn eða þingmannaefnin þar undir. **33. gr.** Kjörstjórnin skal, áður en kosning byrjar, skipa til dyra-vörzlu 2 menn eða fleiri, sem skiftast á. — Nú segir kjör-stjórn dyraverði til, að kosning byrji, og skal dyravörður þá hleypa inn kjósendum, einum í senn. — Sé ágreiningur um, í hverri röð kjósendur komist að, skal röðin á kjörskrá ráða, þannig, að dyravörður hleypir þeim fyr inn, sem framar stendur á kjörskrá, af þeim, sem gefa sig fram. — Kjósandinn gengur til oddvita kjörstjórnarinnar, er hann kemur inn í herbergið, og fær oddviti honum einn kjörseðil, ef kjörstjórnin kannast við manninn og hann stendur á kjörskrá. — Þekki kjörstjórnin ekki manninn, er honum kostur gjör að fá inn með sér 2 kjósendur, sem kjörstjórnin þekkir, og ef þeir vilja lýsa yfir því, að viðlögðum drengskap sínum, að maðurinn sé sá, er hann kveðst vera, þá er það næg sönnun, en geta skal þess í kjörbókinni. Að því búnu ganga vitni þessi út, en kjósandi verður eftir. **34. gr.** Engum manni, sem á kjörskrá stendur, má kjörstjórnin meina að greiða atkvæði, og engum leyfa það, sem eigi stendur á henni, nema hann með vottorði sýslumanns sanni, að nafn hans standi á annari kjörskrá í kjördæminu og að hann hafi afsalað þar kosningarrétti sínum. **35. gr.** Þá er kjósandi hefir tekið við kjörseðlinum, sem oddviti afhendir honum, fer kjósandi með hann inn í klefann (afherbergið) að borði því, er þar stendur, og gjörir kross innan í hringinn, við það nafn eða þau nöfn, ef fleiri en einn á að kjósa, sem kjósandinn vill velja, með blýanti, sem kjörstjórnin leggur til; en hún skal hafa næga blýanta, alla samlita og nákvæmlega af sama tagi. Síðan brýtur kjósandinn seðilinn einu sinni saman, svo að letrið snúi inn, gengur inn að

3. okt. kjörborðinu og stingur sjálfur seðlinum í atkvæðakassann gegnum rifuna á lokinu og gætir þess, að enginn sjái, hvað á seðlinum er. **36. gr.** Meðkjörstjórnarnir í hverri kjörstjórn skulu hafa fyrir sér hvor sitt eftirrit af kjörskránni og gjöra merki við nafn hvers kjósanda, um leið og hann hefir neytt kosningarréttar síns **37. gr.** Áður en fyrsti kjósandi lætur seðil í kassann, skal kjörstjórnin og þingmannaefnin eða umboðsmenn þeirra gæta þess, að kassinn sé tómur, og síðan læsa honum. **38. gr.** Engin merki má á seðilinn gjöra önnur en krossinn í hringnum, hvorki rispu né blýantsstrik eða önnur slík einkenni, er gjört geta seðilinn þekkjanlegan frá hinum seðlunum. Finnist slíkt merki á seðli við atkvæðatöluna á eftir, er slíkur seðill ógildur. **39. gr.** Láti kjósandi sjá hvað á seðli hans er, er seðillinn ógildur, og má eigi leggja hann í atkvæðakassaun. Sama er og ef kjósandi setur skakt kjörmerki á seðil, eða seðill merkist hjá honum af vangá. Hvort heldur af þessu á sér stað, skulu seðlarnir afhentir kjörstjórninni, sem skráir athugasemd um það í kjörbókinni. Skulu þessir kjósendur því næst víkja frá atkvæðagreiðslunni að sinni og atkvæðagreiðslunni haldið áfram unz allir kjósendur, þeir er viðstaddir eru, hafa átt kost á að greiða atkvæði. — Þá er kjósandi hefir lagt seðilinn í atkvæðakassann, fer hann út, eu næsti kjósandi kemur inn, og svo koll af kolli, unz atkvæðagreiðslu er lokið. **40. gr.** Atkvæðagreiðslu má ekki slíta meðan kjósendur gefa sig fram án þess hlé verði á; þá er ekki gefa sig fram fleiri, skal enn bíða $\frac{1}{4}$ klukkustundar og taka við atkvæðum þeirra kjósenda, er á þeim tíma gefa sig fram. Þó má eigi slíta atkvæðagreiðslu að þeim fjórðungi klukkustundar liðnum, meðan kjósendur gefa sig fram án þess að hlé verði á, og aldrei má atkvæðagreiðslu slíta fyr en 2 klukkustundir eru liðnar frá því er byrjað var að taka við atkvæðum. — Þegar allir viðstaddir kjósendur hafa átt kost á að greiða atkvæði,

greiða þingmannaefnin og umboðsmenn, ef þeir hafa kosn- 3 okt.]
ingarrétt, svo og kjörstjórnin atkvæði á sama hátt og
aðrir kjósendur. — Því næst skulu þeir kjósendur aftur
kallaðir fram eftir stafrófsröð, sem nefndir eru í 39. gr.,
fyrri málsgrein, og þeim fengnir nýir seðlar, til að greiða
atkvæði á, á meðan seðlaforðinn endist. **41. gr.** Þing-
mannaefni og umboðsmenn þingmannaefna eiga rétt á að
gæta þess, að kjörstjórn og kjósendur hegði sér lögum
samkvæmt við kosningarathöfnina, og má hver þeirra
átelja við kjörstjórnina það, sem honum þykir áfátt. —
Nú þykir þingmannsefni eða umboðsmanni hans eitthvað
ólöglegt við kosningarathöfnina, og fær það eigi leiðrétt,
og á hann þá rétt á að fá ágreiningsálitið bókað þegar í
stað í kjörbókina, og sker alþingi úr því síðar, hver áhrif
það skuli hafa á kosninguna. **42. gr.** Þá er atkvæða-
greiðslu er slitið, skal oddviti kjörstjórnariunar þegar taka
atkvæðakassann, án þess að opna hann, og að meðkjör-
stjórum, þingmannaefnum og umboðsmönnum þeirra ásjá-
andi, vefja lérefti eða öðru slíku haldgóðu efni vandlega
utan um hann á alla vegu og binda utan um; láta síðan
kassann, þannig útbúinn, ofan í léreftspoka þann, sem
honum fylgir, binda vandlega fyrir með snæri eða sterku
seglgarni, sem ekki er hnýtt saman, og setja innsigli
kjörstjórnarinnar á fyrirbandið og pokann, sem næst hnútn-
um; sömuleiðis eiga þingmannaefni og umboðsmenn, sem
viðstaddir eru, rétt á, að setja innsigli sín á enda fyrir-
bandsins. — Þá skal oddviti leggja í umslag sér alla þá
seðla, sem ógildir hafa orðið (39. gr.) og í annað umslag
alla þá seðla, sem afgangs eru ónotaðir. **43. gr.** Til
alls þessa skal nota umslög þau, sem yfirkjörstjórnin hefir
sent í þessu skyni. Í hvort umslag skal jafnframt leggja
miða með samtölu seðlanna, sem í því eru, undirskrifaðan
af kjörstjórn og þingmannaefnum eða umboðsmönnum
þeirra. Seðlatölunnar af hvoru tagi skal geta í kjörbók-
inni. **44. gr.** Þá er kosningarathöfninni er lokið og alt

3. okt. bókað í kjörbókina, skulu kjörstjórnir og umboðsmenn eða þingmannaefni, séu þau viðstödd, rita undir hana. — Neiti kjörstjórnin að bóka eitthvað fyrir þingsmannsefni eða umboðsmann áhrærandi kosningargjörðina, á hann rétt á að bóka það sjálfur og skrifi hann nafn sitt undir. **45. gr.** Þegar búið er að loka báðum umslögunum með kjörseðlunum, skal kjörstjórnin leggja þau ásamt lyklinum að atkvæðakassanum þegar í stað í aðalumslagið og setja innsigli sitt fyrir; einnig eiga þingmannaefni og umboðsmenn þeirra rétt á að setja fyrir aðalumslagið innsigli sitt á þann hátt, að umslagið verði eigi opnað án þess innsiglið raskist. Síðan skal tafarlaust senda áreiðanlegan mann með bréfið, atkvæðakassann og kjörbókina í vatnsheldum umbúðum til formanns yfirkjörstjórnar og viðurkenning hans tekin fyrir. 9. kafl. *Kosningarúrslit.* **46. gr.** Yfirkjörstjórn skal með nægum fyrirvara á undan kosningunum auglýsa stund og stað, þá er hún komi saman til að opna atkvæðakassann og telja atkvæðin. **47. gr.** Þingmannsefni hvert hefir rétt á að hafa einn eða tvo umboðsmenn viðstadda meðan atkvæðakassarnir eru opnaðir og atkvæði eru talin úr því kjördæmi, er hann bauð sig fram í, sé hann eigi sjálfur viðstaddur. Að öðru leyti skal athöfn þessi fram fara fyrir opnum dyrum, svo að kjósendum gefist kostur á að vera við, eftir því sem húsrúm leyfir. — Sé ekki þingmannsefni eða umboðsmenn hans viðstaddir, skal yfirkjörstjórnin kveðja valinkunna menn til að vera við í þeirra stað. **48. gr.** Í viðurvist þessara manna opnar svo yfirkjörstjórnin atkvæðasendingarnar úr hverjum kjörstað kjördæmisins, eftir að þeim hefir verið gefinn kostur á að sannfærast um, að öll innsiglin séu ósködduð. Jafnótt og hver atkvæðakassi er opnaður, skal seðlum þeim, sem í honum eru, óskoðuðum helt í hæfilegt tómmt flát með loki yfir, og þannig haldið áfram unz allir atkvæðakassarnir eru tæmdir. En við og við skal loka flátinu og hrista það, svo að seðlarnir úr hinum einstöku kjörstöðum blandist vel saman. — Því

3. okt.

næst opnar oddviti flátið, tekur upp einn og einn kjörseðil í einu, les upp nafnið eða nöfnin, sem við er merkt á hverjum seðli og réttir hann jafnótt þingmannaefnum eða umboðsmönnum til athugunar, en meðkjörstjórar merkja á meðan á blað atkvæðatöluna við nafn hvers þingmannsefnis. Komi öllum saman um, yfirkjörstjórn, þingmannaefnum og umboðsmönnum, að einhver kjörseðill sé ógildur, skal hann ógildan telja. Verði ágreiningur meðal kjörstjóra um gildi kjörseðils, skal afl atkvæða ráða úrslitum. Nú verður ágreiningur milli kjörstjórnar og einhvers þingmannsefnis eða umboðsmanns um það, hvort kjörseðill sé gildur eða ógildur, og skal þá leggja þá seðla í 2 sérstök umslög, í annað þá seðla, sem kjörstjórn telur gilda, og í hitt þá seðla sem hún telur ógilda. Þá er allir kjörseðlar eru upp lesnir og atkvæðin skráð, telur yfirkjörstjórnin atkvæðin saman með nákvæmu eftirliti þingmannaefna og umboðsmanna, og lýsir þann kosinn eða þá kosna, sem hlotið hafa flest atkvæði, er hún telur gild. — Umslögnum með ágreiningsseðlunum skal því næst lokað með innsigli yfirkjörstjórnar, og eiga þingmannaefni eða umboðsmenn þeirra rétt á að setja einnig fyrir þau innsigli sín. Yfirkjörstjórn sendir landshöfðingja eftirrit af gjörðabók sinni viðvíkjandi kosningunni, ásamt ágreiningsseðlunum, sem landshöfðingi því næst leggur fyrir alþingi í þingbyrjun með sömu ummerkjum og hann tók við þeim. Eftirritin og önnur kjörgögn leggur hann einnig fyrir þingið.

49. gr. Hafi tvö þingmannaefni eða fleiri jöfn atkvæði, varpar yfirkjörstjórn hlutkesti á þann hátt, að hún ritar nöfn þeirra þingmannaefna, sem jöfn hafa atkvæði, á jafnstóra seðla hvert um sig, lætur seðlana samanbrotna í hylki og breiðir yfir, og kveður til einhvern af óviðkomandi áhorfendum, að draga einn seðil úr hylkinu, og segir nafnið á seðlinum til, hver sé kosinn. **50. gr.** Þegar búið er að telja atkvæðin, skal yfirkjörstjórn þegar í stað fá hinum kjörna alþingismanni eða hinum kjörnu alþingismönnum kjörbréf, samið samkvæmt fyrirmynd, er lands-

3. okt. höfðingi segir fyrir um, og senda landshöfðingja tilkynning um úrslit kosningarinnar í kjördæminu, og birtir hann það í B deild stjórnartíðindanna. **51. gr.** Nú ferst kosning fyrir í hreppi á hinum ákveðna degi, af því að kjörseðlasending kemur eigi til skila, og skal þá undirkjörstjórn tafarlaust tilkynna það yfirkjörstjórninni, sem endurnýjar sendinguna svo fljótt sem verða má. — Undir eins og undirkjörstjórn fær kjörseðlana, kveður hún með þingboði til kjörfundar, er eigi má halda síðar en að viku liðinni. Skal þá senda gagngert með þingboðið á hvert heimili. — Komi atkvæðasending eigi til skila til yfirkjörstjórnar, en kosning hafi farið fram, lætur yfirkjörstjórn nýja kosning fara fram í hreppnum, og fer um hana að öllu leyti á sama hátt og segir í hinum fyrri málslíðum þessarar greinar. **52. gr.** Sé atkvæðasending frá einhverjum kjörstað eigi komin til yfirkjörstjórnar á þeim tíma, sem nefndur er í 46. gr., skal yfirkjörstjórn engu að síður opna atkvæðakassa og önnur kjörgögn á ákveðnum degi, svo sem auglýst hafði verið, en að eins eigi lýsa neinn þingmann kosinn fyr en aðkvæðasending sú, er vantaði, er komin, og þau atkvæði talin með. En auglýsa skal þingmannafnum eða umboðsmönnum þeirra, eftir því sem auðið er, hve nær sendingin verði opnuð, til þess að þeir eigi kost á að vera þá viðstaddir. 10. kafl. *Úrskurður um kjörgengi.* **53. gr.** Nú kærir einhver kjósandi, að þingmann þann, er kosningu hlaut, skorti einhver kjörgengisskilyrði, og skal hann þá innan 14 daga frá því, er kosningarúrslit voru auglýst, senda formanni yfirkjörstjórnar kæru í tveim samritum, og afgreiðir hann kærana svo fljótt sem verða má til landshöfðingja. Sendir landshöfðingi þegar í stað annað samritið þingmanni þeim, sem kærana varðar, en hitt skal lagt fyrir alþingi. 11. kafl. *Uppkosningar, aukakosningar og kosningar eftir þingrof.* **54. gr.** Nú verður uppkosning nauðsynleg, eða þingmannssæti autt

áður en kjörtímabil er á enda, og skal þá landshöfðingi 3. okt. fyrirskipa nýjar kosningar svo fljótt, sem því verður við komið eða þurfa þykir, og ákveða kjördag, og getur hann þá, ef þörf þykir, stytt fresti þá, sem ákveðnir eru í lögum þessum, og skal hann auglýsa fyrirskipun sína í B-deild stjórnartíðindanna, og jafnframt tilkynna yfirkjörstjórninni, svo að hún geti í tæka tíð sent undirkjörstjórnnum þau gögn, er lög þessi ákveða. — Að öðru leyti fer um kosninguna eins og lög þessi mæla fyrir. — Aukakosning gildir fyrir svo langan tíma, sem sá átti eftir, er hinn nýkosni kemur í staðinn fyrir. **55. gr.** Nú er þing rofið og boðað til nýrra kosninga, og ákveður þá konungur kjördag, er auglýstur skal yfirkjörstjórnnum í tæka tíð, svo að þær geti sent undirkjörstjórnnum lögboðin kjörgögn. Að öðru leyti fara þessar kosningar fram samkvæmt fyrirmælum laga þessara. **56. gr.** Hve nær sem kosning á þingmanni eða þingmönnum fer fram á öðrum tíma árs en hinum lögskipaða kjördegi, skal fara eftir kjörskrá þeim, sem í gildi eru á þeim tíma, er kosningin fer fram.

12. kafl. *Kostnaður.* **57. gr.** Kjörstjórar í yfirkjörstjórn og undirkjörstjórn fá í þóknun fyrir ferðakostnað og fæðispeninga 4 kr. á dag, er þeir vegna kosningarinnar eru frá heimili sínu, svo og endurgjald fyrir kostnað til ritfanga, sendiferða, húsnæðis o. fl. — Borgun til yfirkjörstjórna skal greiða úr sýslusjóði og í kaupstöðum úr bæjar-sjóði; en kostnað allan við undirkjörstjórn skal greiða úr sveitar- eða bæjarsjóði.

13. kafl. *Afbrot og hegningar o. fl.* **58. gr.** Nú hefir bæjarstjórn eða hreppsnefnd eigi fullgerða kjörskrá í tæka tíð og varðar það hvern nefndarmann alt að 2 króna sekt fyrir hvern dag, er fram yfir liður. Landshöfðingi úrskurðar dagsektir og gerir ráðstafanir til að þær verði innheimtar með lögtaki og getur hann á kostnað bæjar- eða sveitarsjóðs þess, er í hlut á, gert aðrar nauðsynlegar ráðstafanir til þess, að kjörskrá sé samlin svo fljótt, sem kostur er á. **59. gr.** Vanræki nokkur þau störf, sem honum eru á hendur falin með lögum þess-

3. okt. um, sæti hann 10 til 200 kr. sektum, ef eigi liggur þyngri hegning við að lögum. — Sektir allar samkvæmt lögum þessum renna í sýslusjóð eða bæjarsjóð. **60. gr.** Enginn kjósandi, sem greitt hefir atkvæði við kosning til alþingis, skal skyldur að skýra frá því fyrir rétti í nokkru máli, hvernig hann hefir greitt atkvæði. **61. gr.** Kjörstjóri, er reynir að hafa áhrif á atkvæðagreiðslu kjósenda meðan á kosningarathöfn stendur, eða skoðar atkvæðisseðil kjósenda, áður en kjósandi leggur hann í atkvæðahylkið, skal sæta sektum eða fangelsi. — Beiti kjörstjórnir af ásettu ráði ofriki við kosningarathöfn eða gjöri sig seka í frekri rangsleitni, varðar það fangelsi eða betrunarhúsvinnu allt að 2 árum, ef miklar sakir eru. **62. gr.** Hver sem býr til kjörseðla, er líkjast kjörseðlum þeim, er notaðir eru við kosninguna, og hagnýtir þá sjálfur eða lætur þá frá sér, svo að aðrir geti hagnýtt þá, sæti fangelsi, eigi minna en 3 mánaða einföldu fangelsi. **63. gr.** Lög 14. sept. 1877 um kosningar til alþingis eru úr gildi feld, að 18. og 37. gr. undanskilinni. — *Ákvæði um stundarsakir.* Ef kosningar til alþingis fara fram fyrir 1. júlí 1904, skal kjósa eftir þeim kjörskrá, sem gengu í gildi 1. júlí 1903.

Lög um kosning fjögurra nýrra þingmanna.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: Ef frumvarp til stjórnarskipunarlaganna um breyting á stjórnarskrá um hin sérstaklegu málefni Íslands 5. janúar 1874, er eykur tölu hinna þjóðkjörnu alþingismanna upp í 34, verður að lögum, og alþingi verður haldið, eftir að lögin hafa öðlast gildi, áður en ný kjördæmaskipun er komin á, skulu hinir 4 nýju alþingismenn kosnir þannig: 1 af Reykjavíkurborg, 1 af Ísafjarðarkaupstað, 1 af Akureyrarkaupstað og 1 af Seyðisfjarðarkaupstað. — Ef almennar kosningar fara fram, skulu þessir 4 þingmenn kosnir

samtímis og með sama hætti sem aðrir alþingismenn, og 3. okt.
falla þá við þær kosningar kaupstaðirnir Akureyri, Ísafjörður
og Seyðisfjörður úr kjördæmum þeim, sem þeir teljast
til eftir 18. gr. kosningarlaganna 14. sept. 1877. — Fari
almennar kosningar þar á móti eigi fram, segir konungur
nákvæmar fyrir um kosningu þessara 4 þingmanna.

Lög um viðauka við lög 8. nóvember 1895 um hagfræðis- 3. okt.
skýrslur.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
1. gr. Hvert það félag er hér á landi rekur þá starfsemi,
að taka að sér lífsábyrgð eða slysaábyrgð, og teljast þar
til sjúkrasjóðir, eða að váttryggja gegn eldsvoða eða öðru
tjóni, skal senda landshöfðingja fyrir 1. dag aprílmánaðar
hvers árs ágrip af reikningum sínum fyrir síðastliðið reikn-
ingsár, og eftir nákvæmri fyrirmynd, er landshöfðingi fyrir-
skipar, stutta yfirlitsskýrslu yfir allar ábyrgðir, er það hefir
tekið að sér hér á landi og í gildi eru við lok sama reikn-
ingsárs, sérstaklega fyrir hverja tegund ábyrgðar, sem félagið
tekur að sér, og ennfremur yfir áætluð iðgjöld eða tillög
á síðastliðnu reikningsári fyrir ábyrgðir félagsins hér á
landi, yfir inngoldin iðgjöld eða tillög, útborgaðar ábyrgðir
og greiddan sjúkrastyrk hér á landi á sama tímabili. Ákvæði
greinar þessarar ná þá eigi til útlendra váttryggingar-
arféлага, að því leyti sem þau tryggja fyrir sætjóni. **2.**
gr. Þegar skýrslur þær, sem greindar eru í 1. gr., eru
sendar landshöfðingja í fyrsta sinn, skal senda með þeim
eitt eintak af samþykktum félagsins, skilyrðum þeim, sem
sett eru fyrir ábyrgðum hér á landi, ábyrgðarbréfafyrir-
myndum, fyrirmyndum, er við hafa skal, þegar gjörðir eru
ábyrgðarsamningar hér á landi, iðgjaldaskrá og yfir höf-
uð öllu prentuðu, sem almenningi er ætlað að lesa. — Ef
breytingar verða síðar gjörðar á reglunum fyrir starfsemi
félagsins, eins og þær eru samkvæmt þessum skýrslum,

8. okt. skal senda hinar nýju samþyktir eða annað prentað mál viðvíkjandi breytingunni til landshöfðingja um leið og sendar eru skýrslur þær, er greindar eru í 1. gr., fyrir það reikningsár, er breytingin hefir verið gjörð á. **3. gr.** Nú kemur fram við skifti á dánarbúi eða þrotabúi lífsábyrgð eða slysaábyrgð, er greiðast skal, eða það kemur í ljós við skiftin, að hinn látni eða þrotamaðurinn hefir trygt líf sitt eða verið trygður gegn slysum, er skiftaréttur, executor testamenti eða erfingjar, sem skifta sjálfir, skyldir að senda landshöfðingja skýrslu um upphæð ábyrgðarinnar og um það, hjá hvaða félagi hún sé og með hvaða kjörum áður liðinn er fullur mánuður frá skiftalokum. **4. gr.** Vanræksla á að senda landshöfðingja á lögboðnum tíma skýrslur þær, er nefndar eru í 1.—3. gr., varðar sektum frá 10—200 kr. Hafi ábyrgðarfélag gjört sig sekt í þessari vanrækslu, og það hefir heimilisfang á Íslandi, skal stjórn félagsins sæta sektunum. Eigi félagið heimilisfang erlendis, skal erindreki þess eða fulltrúi hér á landi sæta sektunum.

8. okt. **Lög um að skifta Kjósar- og Gullbringusýslu í tvö sýslufélög.**

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Að því er stjórn sveitarmála snertir, skal Kjósar- og Gullbringusýslu skift í tvö sýslufélög. Annað sýslufélagið er hin forna Kjósarsýsla og Seltjarnarnesshreppur. Hitt sýslufélagið er Bessastaðahreppur, Garðahreppur, Vatnsleysustrandarhreppur, Njarðvíkurhreppur, Rosmhvalanesshreppur, Miðnesshreppur, Hafnahreppur og Grindavíkurhreppur. — Hvort sýslufélagið hefir sinn fjárhag og stjórn sveitarmálefna fyrir sig. **2. gr.¹⁾** Í hvoru sýslufélaginu um sig skal vera sýslunefnd, er hafi á hendi stjórn sveitarmálefna þeirra, er varða sýslufélagið samkvæmt tilskipun um

¹⁾ Sbr. nú sveitarstjórnarlög 10. nóv. 1905, 55.—59. gr., sbr. 83. gr.

sveitarstjórn á Íslandi 4. maí 1872. Í sýslunefndum þess. 3. okt.
 um eiga sæti, auk sýslumanns sem oddvita nefndanna, einn maður úr hverjum hreppi, er kosinn sé eftir reglum þeim, sem settar eru í nefndri tilskipun um kosningu sýslunefndarmanna. Sömuleiðis skal eftir sömu reglum kjósa varasýslunefndarmann fyrir hvern hrepp í hinum nýju sýslufélögum samkv. lögum 6. nóv. 1897 um breyting á 6. gr. tilskipunar 4. maí 1872 um sveitarstjórn á Íslandi og um viðauka við lög nr. 1, 9. janúar 1880. **3. gr.** Allar eigur og skuldir sýslufélagsins skiftist milli hinna nýju sýslufélaga að $\frac{2}{3}$ eftir samanlagðri tölu fasteignar- og lausafjárhundraða, en að $\frac{1}{3}$ eftir tölu verkfærra manna. **4. gr.** Landshöfðingi gerir ráðstafanir til þess að koma lögum þessum til framkvæmda svo fljótt sem verða má.

Lög um heimild til lóðarsölu fyrir Reykjavíkurborg. 3. okt.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Þá er beðið er um útmælingu á lóð undir hús í landareign bæjarins, hvort heldur er á verzlunarlóðinni eða utan hennar, getur bæjarstjórn heimtað endurgjald fyrir lóðina, og skal bæjarstjórn ákveða verð hvernar lóðar eftir tillögu byggingarnefndar. **2. gr.** Nú kaupir einhver af bænum lóð undir hús, og skal þá hús reist á lóðinni áður en 2 ár eru liðin frá því, er kaupin fóru fram, ella fellur lóðin aftur til bæjarins endurgjaldslaut; þó skal kaupandi fá endurgoldin eftir óvilhallra manna mati þau verk, er hann hefir unnið til umbóta á lóðinni. **3. gr.** Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem útkoma þeirra er birt í B-deild stjórnartíðindanna.

Lög um viðauka við lög 14. des. 1877 um tekjuskatt. 3. okt.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

8. okt. **1. gr.** Þeir, sem reka hvalveiðar, skulu greiða tekjuskatt af atvinnu, svo sem aðrir atvinnurekendur, sem tekjuskattskyldir eru samkvæmt lögum 14. des. 1877. **2. gr.** Lög þessi öðlast gildi þann dag, er staðfesting þeirra er birt í B-deild stjórnartíðindanna.

8. okt. **Lög um eftirlit með þilskipum, sem notuð eru til fiskiveiða eða vöruflutninga.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Hver sá maður eða félag, sem gerir út þilskip til veiðiskapar eða vöruflutninga, skal láta skoða skipið af þar til kvöddum mönnum, áður það leggur út í fyrsta skifti á almanaksárinu, og má eigi lögskrá menn á skip, fyr en skoðunargerð hefir fram farið eftir lögum þessum. **2. gr.** Í hverju lögsagnarumdæmi í landinu skulu vera svo margir skipskoðunarmenn, er þurfa þykir. Lögskráningarstjóri útnefnir skoðunarmennina, og ákveður starfssvæði þeirra, og skulu þeir vera valinkunnir og óvilhallir menn, og að öðru leyti svo hæfir til starfans, sem föng eru á. — Nú vill skipsútgerðarmaður fá skoðunargjörð framkvæmda, og skal hann þá snúa sér til skipskoðunarmanns á þeim stað, er skipið á að leggja út frá, með skriflegri beiðni um skoðunina, og jafnframt skýra frá, hve margir skipverjar er ætlast til að verði á skipinu; skal hann sjá um, að skoðun fram fari tafarlaust. — Skoðunargjörðin skal jafnan framkvæmd af tveim skoðunarmönnum, og kjósa þeir sér oddamann, ef ágreiningur verður. — Að skoðunargjörðinni lokinni senda skipskoðunarmennirnir lögskráningarstjóra eða umboðsmanni hans bréflega skýrslu um hana, og getur útgerðarmaður krafist, að þeir eiðfesti hana, ef þörf þykir.

3. gr. Álíti skipskoðunarmenn, að skip sé þannig úrgarði gjört, að lífi eða heilsu skipverja sé hættu búin, sakir þess hve skipið er veikbyggt, eður og sakir fúa eða annara galla, ónógra og gamalla segla eða reiða, eða af því, að

skipið hafi eigi svo trausta eða næga báta sem þörf krefur, þá má alls eigi lögskrá menn á slíkt skip, fyr en sann-
að er með vottorði skoðunarmanna, að bætt sé úr því, sem
ábótavant þótti. — Nú virðist skoðunarmönnum, að íbúðar-
rúm skipverja séu illa útbúin, of lítil eða loftill fyrir þá
tölu skipverja, sem ætlað er rúm í þeim, og má þá eigi
lögskrá fleiri menn á skipið en skoðunarmenn meta, nema
læknirinn í því læknishéraði telji það óhult. **4. gr.** Fyrir
skoðunargjörð ber hvorum skoðunarmanna 3 kr. fyrir hvert
skip, er þeir skoða. Sama borgun ber og oddamanni, þeg-
ar hann er kvaddur til. — Gjöld þessi, sem og borgun
til læknis, er hann skoðar íbúðarrúm skipa, greiðist af út-
gerðarmanni, og má taka þau lögtaki. **5. gr.** Ef skoð-
unargjörð sú, er þilskipaábyrgðarfélagið við Faxaflóa eða
önnur hérland þilskipaábyrgðarfélag láta árlega fram fara,
að því er skip þau snertir, sem í sjóábyrgð eru, fullnægir
skilyrðum laga þessara, þá er landsstjórninni heimilt að
samþykkja, að skoðunargjörð sú, er téð félag láta fram
fara, komi í stað skoðunargjörðar þeirrar, er lög þessi
mæla fyrir um. **6. gr.** Brot gegn lögum þessum varða
alt að 1000 kr. sektum, nema þyngri hegning liggi við
eftir hegningarlögunum. **7. gr.** Mál, sem rísa út af
broti gegn lögum þessum, skulu rekin sem opinber lögreglu-
mál. **8. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1904.

Lög um hafnsöguskyldu í Ísafjarðarkaupstað.

3. okt.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
1. gr.¹ Öll skip, sem eru 40 smálestir eða meira að stærð,
skulu, hvort sem þau nota hafnsögu eður eigi, vera skyld
að greiða hafnsögugjald í fyrsta skifti á árinu, er þau
koma frá útlöndum til Ísafjarðarkaupstaðar, ef þau legg-
ast fyrir innan línu, er hugsast dregin úr Norðurtanganum
beint yfir í stein þann á Kirkjubólshlíð, sem er hafnarmerki.

¹) Sjá nú lög 22. nóv. 1907.

8. okt. — Komi skip oftár á sama ári, skal það eigi greiða hafnsögugjald aftur, nema þegar það notar hafnsögumann. — Undanþegin hafnsöguskyldu eru þó herskip, skemtiskip og fiskiskip, sem eru eign innanríkismanna. **2. gr.** Hafnsögugjaldið greiðist eftir reglugerð og taxa,¹ er landsstjórnin setur eftir tillögum bæjarstjórnarinnar á Ísafirði. Gjaldinu skal varið til kostnaðar við hafnsögu á Ísafirði og hefir það lögtaksrétt. **3. gr.** Hafnargjaldkerinn á Ísafirði innheimtir hafnsögugjald það, er getur um í fyrstu málsgrein 1. gr., ásamt öðrum hafnargjöldum, en að öðru leyti innheimtir hlutaðeigandi hafnsögumaður gjöld þau, er ræðir um í lögum þessum. **4. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1904.

3. okt. **Auglýsing um breyting á skjaldmerki Íslands.** (Stjórnarráð Íslands).

Samkvæmt þegnegum tillögum stjórnarráðs Íslands hefir Hans hátign konunginum þóknast í dag allramildilegast að úrskurða, að skjaldmerki Íslands skuli héðan af vera hvítur íslenzkur fálki á bláum grunni, er situr og snýr sér til vinstri. — Þetta gerist hér með almenningi kunnugt, að því við bættu, að fullnaðaruppdráttur af hinu nýja skjaldmerki verður síðar bérinn undir Hans hátign konunginn til allrahæstrar samþyktar.

23. okt. **Lög um heilbrigðissamþyktir fyrir bæjar- og sveitarfélög.** (Breytt með lögum 10. nóv. 1905 og útgefin s. d. í heild sinni endursamin með áorðnum breytingum sem lög 10. nóv. 1905).

23. okt. **Lög um varnir gegn berklaveiki.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

¹) Reglugjörð 16. febrúar 1904 og hafnsögutaxti útgefinn s. d.

1. gr. Ákvæði laga þessara taka til allra sjúkdóma af 23. okt. berklaveikisuppruna, ef samfara er uppgangur eða útferð, sem ætla má að sykingarhætta standi af fyrir aðra. **2. gr.** Héraðslæknar skulu halda bók yfir alla berklaveika sjúklinga, er leita læknishjálpar í héruðum þeirra, hvort sem þeir leita þeirra sjálfra eða annara löggiltra lækna. Hinir síðartöldu eru skyldir að senda héraðslækni skýrslu um hvern berklaveikan mann, er þeir veita læknishjálp. — Um hver áramót skulu héraðslæknar senda landlækni útdrátt úr framangreindri bók. Landlæknir ákveður fyrir komulag bæði á henni og á skýrslum héraðslækna og annara löggiltra lækna. **3. gr.** Læknar eru skyldir að gefa berklaveikum sjúklingum, er leita til þeirra, leiðbeiningar um og brýna fyrir þeim, hverrar varúðar þurfi að gæta til þess að veikin berist ekki á aðra. **4. gr.** Ef berklaveikur maður deyr eða skiftir um heimili, þá skal húsráðandi tilkynna það héraðslækni eða sötthreinsunarmanni, sem skipaður er af héraðslækni, og skal hann annast, að sötthreinsað sé tafarlaust á heimilinu, að svo miklu leyti, sem þurfa þykir, herbergi þau, er sjúklingurinn hefir dvalið í langvistum, svo og eftirlátin föt og sængurfatnaður sjúklingsins. Þessa muni má eigi senda í þvott eða aðgjörð, selja, gefa eða lána öðrum, fyr en þeir hafa verið sötthreinsaðir, og ekki má fá öðrum til íbúðar herbergi, sem berklaveikur maður hefir búið í, fyr en það hefir verið sötthreinsað. — Sé það of miklum umsvifum og erfiðleikum bundið að hreinsa lausa muni, getur héraðslæknir látið brenna þá eða eyða þeim á annan hátt, en skaðabætur skulu greiddar eiganda. **5. gr.** Landshöfðingi setur, í samráði við landlækni, reglur um hrakslát og gólfraestingu í vinnustofum, búðum, gistihúsum, samkomuhúsum (salon) farpegaskipa og opinberum byggingum,¹ og skulu heilbrigðisnefndir hafa gát á því, að þessum reglum sé fylgt.

¹) Reglur 21. júní 1904 og viðauki við þær 22. sept. 1904.

23. okt. **6. gr.** Kostnaður af sóttþreinsunum og ónýtingu lausramuna samkvæmt 4. gr., svo og af að útvega bækur þær, er getur um í 2. gr., greiðist úr landssjóði. **7. gr.** Brot gegn lögum þessum varða sektum frá 2 til 50 kr. og skal farið með þau sem almenn lögreglumál. **8. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1904.

23. okt. **Viðaukalög við lög nr. 17, 13. sept. 1901 um breyting á tilsk. 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Í byggingarsamþykkt þeirri, sem um getur í 5. gr. laga nr. 17, 13. sept. 1901 um breyting á tilskipun 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík, má ákveða hæfileg gjöld fyrir leyfi þau, sem bæjarstjórn eða byggingarnefnd veitir.¹ Nú er byggingarfulltrúi skipaður samkvæmt áminstri samþykkt, og má þá ákveða hæfileg gjöld fyrir þau störf hans, er hann leysir af hendi sem byggingarfulltrúi í þarfir einstakra manna eftir beiðni þeirra. **2. gr.** Gjöld eftir 1. gr. greiðast af leyfisþegum og beiðendum, og skulu hafa lögtaksrétt. Þau renna í bæjarsjóð Reykjavíkur.

23. okt. **Heimildarlög um áfangastaði.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: Sýslunefndum veitist heimild til að greiða úr sýslusjóði hæfilegt árgjald fyrir áfangastaði í sýslunni, þar sem hún álitur þá nauðsynlega.

10. nóv. **Lög um leynilegar kosningar og hlutfallskosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

¹) Samþykkt 16. maí 1904.

1. gr. Kosningar til bæjarstjórna í kaupstöðum skulu 10. nóv. vera leynilegar, og hlutfallskosningar, og skulu þær fram fara á þann hátt, er segir í eftirfarandi greinum. **2. gr.** Kosningin fer fram eftir listum, sem á eru skráð nöfn þeirra manna, er stungið er upp á til fulltrúa. Listar þessir skulu afhentir oddvita kjörstjórnarinnar fyrir hádegi tveim sólarhringum á undan kosningu, og skulu undir hvern lista hafa ritað eigi færri en 5 og ekki fleiri en 15 kjósendur sem meðmælendur; skulu þeir greina við nöfn sín stöðu sína og bústað. — Komi meðmælandi sá, sem afhendir listann, með eftirrit af honum, á hann heimtingu á að fá á það ritað vottorð oddvita um, að hann hafi fengið listann og hvenær. — Gildur er listi, þótt á honum standi færri nöfn en kjósa á fulltrúa, en standi á honum fleiri nöfn, er hann ógildur. Nafn hvers manns, er upp á er stungið, skal vera svo greinilega letrað, með fullu nafni, stöðu og bústað, að enginn vafi sé á, hver hann er, eða hægt sé að villast á honum og öðrum kjörgengum manni. Nú er einhver þeirra, er á lista standa, ekki kjörgengur, eða nafn hans er svo ógreinilegt, að kjörstjórnin getur ekki vitað við hvern er átt, og skal þá strika nafn hans af listanum. — Þegar kjörstjórn þykir ástæða til að álíta einhvern lista ógildan, eða strika nafn af lista, skal það gjört með úrskurði, er færður sé í kjörbókina. Eftirrit af úrskurðinum skal, áður en kosningin byrjar, fengið þeim meðmælanda, sem afhent hefir listann. — Þeir listar, er kjörstjórn tekur gilda, skulu merktir hver með sínum bókstaf (A. B. C. o. s. frv.), og nöfnin á hverjum lista tölusett (1, 2, 3 o. s. frv.) í þeirri röð, er þau standa á listanum. **3. gr.** Kjörstjórnin sér um útvegum á kjörseðlum og hæfilegum umslögum, sem nægja þykir, og skal nota þessa kjörseðla og umslög við kosninguna; fer hún fram á þann hátt að kjósandi afhendir slíkan kjörseðil innlagðan í umslag. — Á kjörseðli skal prentað með skýru letri »A-listinn«, »B-listinn«, »C-listinn« o. s. frv. í svo mörgum línun sem listarnir eru, og skal hvert listamerki

10. nív. standa í línu fyrir sig og lárétt strik á milli. Ekkert annað orð eða bókstafur, og ekkert nafn, tala eða merki má standa á kjörseðli, hvorki prentað, skrifað eða á annan hátt á hann sett. — Umslögin skulu vera ógagnsæ og þannig löguð, að þau alveg hylji kjörseðil, sem innan í er lagður. Á hverju umslagi skal prentað eða stimplað kosningarár og dagur. Ekkert annað nafn, orð, tala eða merki má standa á umslaginu, hvorki prentað, skrifað, eða á annan hátt á það sett. **4. gr.** Bæjarstjórnin sér um að atkvæðakassi og kjörherbergi séu til, og skal kjörherbergi vera þannig lagað: Það skal vera áfast húsi því, er kosningin fer fram í, þannig, að eigi verði í það gengið nema úr því húsi. Tjald skal vera fest fyrir gluggum, er vera kynnu á herberginu, svo að ekki verði inn þangað séð að utan, og skal tjaldið ná svo langt út fyrir gluggann, að eigi sé auðið að stinga kjörseðli út að glugganum, svo að hann sjáist að utan. Herbergið skal vera svo bjart, að hægt sé að lesa skrifað mál þar inni. Í því skal vera borð og hæfilega margir almennir svartir blýantar. — Atkvæðakassi skal vera lokaður og þannig lagaður, að engum kjörseðli verði úr honum náð, nema hann sé opnaður. **5. gr.** Frá því er kosningargjörðin hefst, skulu listar með nöfnum fulltrúaefna uppfestir á kjörstaðnum, þar sem mikið ber á. Þeir skulu vera prentaðir eða skrifaðir greinilega, og táknaðir með bókstöfum sínum. Þar skal og vera uppfest prentuð leiðbeining fyrir kjósendur, sem hefir inni að halda öll hin verulegustu ákvæði þessara laga. **6. gr.** Kosningarathöfnin hefst þannig, að oddviti skýrir frá, hverjir séu í kjörstjórninni, hve marga eigi að kjósa í bæjarstjórn, og hverja lista hann hafi fengið samkvæmt 2. gr.; hann sýnir atkvæðakassann, svo að það sjáist, að hann er tómur, og lokar honum síðan. Án leyfis kjörstjórnar mega ekki vera í kosningarstofunni með henni aðrir en fulltrúaefnin og 2 meðmælendur fyrir hvern lista, svo og hæfilega margir kjósendur, er koma og fara. — Kjósendur koma fram og kjósa í þeirri röð, er þeim sjálf-

um lízt, og eftir því, sem þeir komast að. Þá er kjör- 10. nóv.
stjórnin hefir kannast við manninn og sannfært sig um,
að hann hafi kosningarrétt, afhendir hún kjósanda kjör-
seðil ásamt umslagi, og gengur hann síðan inn í kjör-
herbergið, og má þar enginn annar vera inni. Þar inni
markar hann kross x á kjörseðlinum við bókstafinn á
þeim lista, er hann vill kjósa eftir, leggur síðan kjörseðil-
inn inn í umslagið, gengur að vörmu spori út úr herberg-
inu og afhendir oddvita umslagið með kjörseðlinum í, og
leggur oddviti það svo í auglýsningu kjósanda niður í atkvæða-
kassann, án þess að opna umslagið. Annar úr kjörstjórn-
inni gjörir merki á kjörskrána við nafn þess kjósanda, er
hefir greitt atkvæði, og hinn úr kjörstjórninni ritar nafn
hans á sérstaka skrá. Sérhver kjósandi, er vill neyta
kosningaréttar síns, verður að mæta sjálfur. — Ef kjör-
seðill eða umslag ónýttist á einhvern hátt, eftir að það er
kjósanda afhent, en áður en það er lagt niður í atkvæða-
kassann, þá getur kjósandinn farið aftur til oddvita og
fengið nýjan kjörseðil og umslag, og skili hann þá því,
er ónýttist, aftur um leið. — Nú skýrir kjósandi kjör-
stjórn frá því, að hann sé eigi fær um að kjósa á fyrir-
skipaðan hátt, og færir sérstakar ástæður fyrir því, er
kjörstjórn metur gildar, þá skal sá úr kjörstjórninni, er
kjósandi nefnir til, veita honum aðstoð til þess í kjörherberg-
inu. Þetta skal bókað í kjörbókinni að tilgreindum ástæð-
um. **7. gr.** Kosningargjörðin má eigi standa yfir skem-
ur en 3 tíma. Þegar sá tími er liðinn og engir kjósendur
gefa sig fram, greiðir kjörstjórnin sjálf atkvæði og lýsir
því þar næst yfir, að kosningarathöfninni sé nú lokið, og
má eigi eftir það taka við neinum atkvæðum. — Enginn
kjósandi, er kosið hefir, skal skyldur til fyrir rétti, í hvaða
máli sem er, að skýra frá, hvern hann hafi kosið, eða
hvort hann hafi greitt atkvæði með eða móti einhverju
fulltrúaefni. — Enginn úr kjörstjórninni eða nokkur sá,
sem samkvæmt 6. gr. er staddur í kosningarstofunni, má
meðan á atkvæðagreiðslu stendur gefa nokkrum kjósanda

10. nóv. ráð, tilvísun eða áminningu um það, hvaða lista hann skuli atkvæði gefa. Enginn má heldur skýra frá því, sem hann í kosningarstofunni kann að hafa orðið áskynja um, hvort eða hvernig einhver kjósandi hefir kosið. — Brot gegn þessum ákvæðum varða fangelsi, eigi minna en viku einföldu fangelsi eða sektum, ef málsbætur eru, þó eigi undir 20 krónum. — **8. gr.** Upplestur atkvæða fer fram í heyranda hljóði, þegar að kosningarathöfn lokinni, þannig: Oddviti kjörstjórnarinnar opnar kassann, tekur kjörseðlana, einn í einu, út úr umslaginu, les þá upp hátt og greinilega, og leggur þá síðan frá sér, alla á einn stað. — Kjörseðill er ógildur, ef atkvæði er á honum greitt um annað en einn af listunum. Sé í umslagi fleiri en einn kjörseðill, eru þeir ógildir. Ennfremur er kjörseðill ógildur 1) þegar ekki er full vissa fyrir, hverjum lista kjósandi vill greiða atkvæði, 2) þegar útlit kjörseðils eða umslags þess, er hann var í, gefur ástæðu til að álíta, að kjörseðillinn hafi eigi verið afhentur af kjörstjórninni, eða hann eigi verið merktur í kjörherberginu, 3) ef á kjörseðli eða umslaginu er skrifað, teiknað eða á annan hátt eitthvað það markað, sem bendir á, að með því sé af ásettu ráði skýrt frá, hver atkvæði hafi greitt, eða yfirleitt eitthvað það er táknnað á kjörseðil eða umslag, er gefur kjörseðli séreinkenni, og ætla má, að enginn annar en kjósandi hafi gjört það. Jafnskjótt og oddviti les upp kjörseðlana skrá hinir kjörstjórnarnir, hve mörg atkvæði hafi fallið á hvern lista. Eftir að allir kjörseðlar eru upp lesnir, bera kjörstjórar sig saman; skakki hjá þeim í einhverju, skal lesa upp alla kjörseðlana á ný. Að lokum eru kjörseðlarnir taldir og athugað, hvort þeir séu eins margir og skrá sú sýnir, er haldin var samkvæmt 6. gr. yfir þá, sem neyttu kosningarréttar síns. **9. gr.** Þá er kjörstjórnin hefir gengið úr skugga um, að kosningin hafi farið fram á löglegan hátt, skal leggja saman öll þau atkvæði, er hver listi hefir fengið. Síðan er atkvæðatölu hvers lista deilt, fyrst með 1, svo með 2, svo með 3 o. s. frv., unz

atkvæðatölu hvers lista er deilt með svo hárrí tölu, sem honum geta fremst blotnast fulltrúar hlutfallslega við tölu allra greiddra atkvæða og tölu fulltrúaefna. Hæsta útkomutalan gefur þeim lista, er hana hefir öðlast, rétt til 1. fulltrúa; næst hæsta útkomutalan gefur listanum, sem hana hefir öðlast, 2. fulltrúann, og svo koll af kolli, unz allir fulltrúarnir eru kosnir. Séu tvær útkomutölur jafnháar, ræður hlutkesti. Af hverjum lista fyrir sig skal taka nöfn þeirra, sem kosnir eru, í þeirri röð, sem þeir standa í á listanum; nú er nafn á einhverjum lista þegar kosið á öðrum lista, og skal þá strika það út, og taka næsta nafn fyrir neðan. Nú er listi tæmdur, og á þó rétt á einum fulltrúa til, þá skal taka þann fulltrúa af þeim lista, er þessum lista hefir næstan atkvæðafjölda.

10. gr. Þegar einungis á að velja einn fulltrúa, er hann kosinn með meirihlutakosningu, en að öðru leyti eftir framanskráðum reglum. **11. gr.** Með lögum þessum eru úr gildi númer 2.—6. málsgrein í 8. gr. í tilsk. 20. apríl 1872 um bæjarstjórn í Reykjavík, 7. gr., nema 1. málsgrein, í lögum 8. október 1883 um bæjarstjórn á Akureyri, 7. gr., nema 1. málsgrein, í lögum s. d. um bæjarstjórn á Ísafirði, 8. gr., nema 1. málsgrein, í lögum 8. maí 1894 um bæjarstjórn á Seyðisfirði. **12. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1904.

Lög um verðlanaskrár, firmu og prókúruumboð.

13. nóv.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: Fyrsti kafli. *Verðlanaskrár*. **1. gr.** Í öllum lögsagnarumdæmum á Íslandi skulu lögreglustjórar halda verðlanaskrár, og skal í þær rita tilkynningar þær, er getur um í lögum þessum, eða heimilað verður með öðrum lögum, að setja í skrárnar. **2. gr.** Tilkynning til innritunar á verðlanarskrá skal vera skrifleg og henni fylgja lögbóðin borgun fyrir skrásetning og auglýsing. — Ef tilkynnendur koma ekki sjálfir til skrásetningarvaldsmanns,

13. nóv. skulu undirskriftir þeirra staðfestar af nótaríus. **3. gr.** Ef tilkynning er ekki lögum samkvæm, eða ef í henni stendur eitthvað, sem eigi er lagaheimild fyrir að setja á skrá, skal þeirri tilkynning vísað frá og skal skrásetningarvaldsmaður senda tilkynnanda sem allra fyrst skeyti um frávísun þessa og ástæður fyrir henni. — Ef tilkynnanda þykir frávísun heimildarlaus, getur hann skotið málinu til landshöfðingja, er leggur úrskurð á það, en óskertur skal þó réttur hans til að leita úrskurðar dómstólanna um málið. **4. gr.** Skrásetningarvaldsmaður skal á kostnað tilkynnanda tafarlaust birta hverja tilkynning, sem hefir verið rituð í skrána í blaði því, sem löggilt er til að flytja almennar auglýsingar á Íslandi. Sé eigi öðruvísi ákveðið í lögum, skal tilkynningin öll sett í auglýsinguna, en eigi fylgiskjöl hennar. — Landstjórnin lætur við hver árslok birta í B-deild Stjórnartíðindanna skrá yfir allar tilkynningar, sem auglýstar hafa verið á árinu. **5. gr.**¹ Landshöfðingi setur ýtarlegar reglur um, hvernig halda skuli verðlanaskrár. **6. gr.** Nú þykir einhverjum tilkynning, sem rituð er í verðlanaskrá, vera sér skaðleg, og liggur það þá undir úrskurð dómstólanna, hvort afmá skuli tilkynninguna. **7. gr.** Það, sem skrásett hefir verið samkvæmt lögum þessum og birt í blaði því, sem getur um í 4. gr., skal talið kunnugt almenningi, nema atvik séu svo vaxin að álíta megi, að menn hvorki hafi haft vitneskju um það, né til þess verði ætlað af þeim. — Nú hefir birtingin eigi fram farið, og hefir tilkynningin þá eigi þýðingu gagnvart öðrum, nema sannað verði, að þeir hafi haft vitneskju um hana. *A n n a r k a f l i. Firma.* **8. gr.** Hver sá, er rekur verðlun (35. gr.), handiðnað eða verksmiðjuíðnað, skal hlýða ákvæðum þeim, er hér fara á eftir um nafn það, er hann notar við atvinnuna og um undirskrift fyrir hana (*f i r m a*). **9. gr.** Firma einstaks manns skal vera fult nafn hans; þó má skammstafa skírnarnafnið. Í firmanu má eigi vera neitt, sem bendir

¹) Reglur 8. marz 1904.

á félagsskap eða takmarkaða ábyrgð. — Firma félags, er 13 .nóv. hefir ótakmarkaða ábyrgð, skal að minsta kosti vera nafn eins félagsmanns með viðauka, er bendir á félagsskapinn, svo framarlega nöfn allra félagsmanna eru ekki tekin upp á það. — Firma samlagsfélags skal að minsta kosti vera nafn eins félagsmanns, er hefir ótakmarkaða ábyrgð, með viðauka, sem bendir á félagsskap, eða gefur til kynna, að félagið sé samlagshlutfélag, ef tillög samlagsmanna eru í hlutabréfum. Í firma félags með ótakmarkaðri ábyrgð og í firma samlagsfélags má eigi taka upp nöfn annara en þeirra félagsmanna, er hafa ótakmarkaða ábyrgð, og eigi má taka neitt upp í það, sem fer í þá átt að takmarka ábyrgð þeirra félagsmanna, sem hafa ótakmarkaða ábyrgð. — Firma hlutfélags skal tilgreina, að félagið sé hlutfélag. — Önnur félög með takmarkaðri ábyrgð skulu í firmum sínum hafa orð, er merki starfsemi félagsins; ekkert mannsnafn má í þeim vera. **10. gr.** Enginn má í firma sínu hafa nafn annars manns eða nafn á fasteign annars manns án hans leyfis. Í firma má eigi nefna fyrirtæki, er ekki standa í sambandi við atvinnuna; eigi má heldur halda firma því óbreyttu, er tilgreinir ákveðna atvinnugrein, ef veruleg breyting hefir verið gjörð á henni. — Firmu þau, er sett eru á skrá fyrir sama kaupstað eða hrepp, skal greina glögt hvert frá öðru. Sá, sem tilkynnir firma með nafni sínu, skal því, ef samnefnt firma er þegar sett á skrá fyrir einhvern annan í sama kaupstað eða hrepp, greina firma sitt glögt frá hinu eldra firma með viðauka við nafn sitt eða á annan hátt. Sá, sem eigi tilkynnir firma, en ætlar að reka atvinnu með nafni sjálfs sín (sbr. 16. gr.), má ekki stæla skrásett firma, sem hefir sama nafn, með því að bæta við nafn sitt, fella úr því eða breyta. **11. gr.** Ekkja, sem heldur áfram atvinnu manns síns látins, og kvæntur maður, sem heldur áfram atvinnu þeirri, sem kona hans hefir rekið, má halda firmanu óbreyttu. Sama rétt hafa erfingjar, er halda áfram atvinnu látins manns með ótakmarkaðri ábyrgð, ef hann

13. nív. hefir leyft það, eða allir erfingjar eru því samþykkir, og hinn látni hefir ekki gjört aðra ráðstöfun. **12. gr.** Nú gjörist maður félagsmaður í atvinnu, sem einn maður, félag með ótakmarkaðri ábyrgð eða samlagsfélag hefir rekið til þess tíma, og má þá halda firmanu óbreyttu eftir sem áður. Hið sama er og ef maður fer úr félagi með ótakmarkaðri ábyrgð eða samlagsfélagi; þó má eigi halda nafni hans í firmanu, nema hann hafi leyft það, eða, ef hann er látinn og hefir eigi gjört aðra ráðstöfun, allir erfingjar hans hafa gefið samþykki sitt til þess.
- 13. gr.** Þegar atvinna, sem um getur í 12. gr., er afsöluð einstökum manni, félagi með ótakmarkaðri ábyrgð eða samlagsfélagi, skal heimilt að semja svo um, að halda megi firmanu óbreyttu með viðauka, er sýni að eiganda-skifti hafi orðið. — Firmu verða eigi afsöluð frekar en sagt er hér á undan. **14. gr.** Nú er svo ákveðið í félagi með ótakmarkaðri ábyrgð, að firma verði eigi ritað svo gilt sé, nema fleiri en einn af félagsmönnum gjöri það, og skulu þeir þá undirrita nöfn sín um leið og þeir rita firmað. — Með firmaritun fyrir hönd hlutafélags eða annars félags með takmarkaðri ábyrgð skulu vera undirrituð nöfn þeirra, sem hafa rétt til að rita firmað. **15. gr.** Nú er fulltrúum (skuldarlúkningarmönnum, forráðamönnum) falið á hendur að stjórna atvinnu með rétti til að rita firmað, eða erfingjar halda um sinn áfram atvinnunni að látnum eiganda, og skal þá rita firmað á þann hátt, að breyting þessi sjáist af undirskriftinni. **16. gr.** Firma eins manns er eigi skylt að tilkynna frekar en sjálfur vill, — sjá þó 21. gr. — en öll önnur firmu skal tilkynna, áður en atvinnureksturinn byrjar; tilkynning skal gjöra til innritunar í verzlánaskrá í því umdæmi (1. gr.), þar sem skrifstofa atvinnunnar er. Hið sama er og, þegar atvinnudeild (útibú) er sett á fót undir sérstakri stjórn; sé útibúið ekki í sama umdæmi sem aðalskrifstofan, skal valdsmaður, svo fljótt sem verða má eftir að tilkynningin hefir verið skrásett, auglýsa hana í blaði því, sem löggilt er til að flytja almennar auglýsingar á Íslandi.

Útibú erlendrar atvinnu skal talið sjálfstæð atvinna, og skal stjórn þess tilkynna það. — Í hlutafélögum og öðrum félögum með takmarkaðri ábyrgð hvílir tilkynningar-skyldan á stjórn félagsins; annars hvílir hún á öllum félagsmönnum, er hafa ótakmarkaða ábyrgð. — Tilkynningu skulu allir þeir undirskrifa, er skylt er að tilkynna firmað. **17. gr.** Þegar firma eins manns er tilkynt, skal tilgreint auk firmans: 1. Fult nafn hans og heimili, 2. tegund atvinnunnar, og 3. það bæjar eða sveitarfélag, þar sem skrifstofa atvinnunnar (útibúsins) er. **18. gr.** Tilkynning um félag með ótakmarkaðri ábyrgð skal tilgreina auk firmans: 1. Fult nafn og heimili allra félagsmanna, 2. tegund atvinnunnar, 3. það bæjar- eða sveitarfélag, þar sem skrifstofa atvinnunnar (útibúsins) er; og svo framarlega sem hver einstakur félagsmaður hefir ekki rétt til að rita firmað: 4. hver þá hafi rétt til þess, svo og hvort aðeins fleiri í sameiningu hafi rétt til þess. — Hið sama er og um tilkynning samlagsfélaga; þó skal auk þess tekið fram í henni með berum orðum, að félagið sé samlagsfélag, og sé það alment samlagsfélag, skal hún einnig skýra frá nöfnum allra samlagsmanna og tillögum þeirra, en sé það samlagshlutafélag, skal hún skýra frá atriðum þeim, er talin eru í 19. gr. 1. og 4.—7. lið, og skulu samþykktir félagsins fylgja. Auk þess skal fylgja með yfirlýsing frá samlagsmönnum um, að tilkynning sé gjörð með samþykki þeirra, eða frá eftirlitsnefnd þeirra, ef hún hefir í höndum fullnægjandi heimildarskilríki. Eigi skal auglýsa nöfn samlagsmanna né tillög þeirra. **19. gr.** Tilkynning um hlutafélag skal tilgreina auk firmans: 1. Dagsetning samþykta þess; 2. tegund atvinnunnar; 3. það bæjar- eða sveitarfélag, þar sem skrifstofa atvinnunnar (útibúsins) er; 4. upphæð framboðins hlutafjár og skifting þess í hluti; 5. hvort hlutabréfin hljóði á nafn eða handhafa; 6. hvort hlutir séu goldnir að fullu, og ef svo er eigi, hvenær krefjast megi borgunar; 7. hvort auglýsingar til félagsmanna skuli birta í almennum fréttatíðningi.

13. nív. blöðum, og þá hverjum; 8. fult nafn og heimili stjórnendanna; 9. hverjum þeirra sé heimilt að rita firmað. — Tilkyningu skulu fylgja samþykktir félagsins og mægileg umboðsskilríki fyrir stjórnendur.

20. gr. Ákvæði 19. greinar um tilkyningu um firma hlutafélags eiga og við önnur félög með takmarkaðri ábyrgð, þannig, að í tilkyningu um þau sé gefin skýrsla um ábyrgð félagsmanna gagnvart öðrum, ef ákvæði hafa gerð verið um hana.

21. gr. Nú verður breyting á því, sem ritað er í verzlánaskrá, eða þær breytingar verða, sem getur um í 11.—13. gr. og 15. gr., og skal þá, enda þótt tilkyningu um firma hafi eigi áður gerð verið, gera tilkyningu um þetta svo fljótt sem unt er, á sama hátt sem fyrir er skipað um firmatilkynningar; þó þarf eigi að tilkynna flutningu heimilis. Þegar breyting annars er gerð á samþykktum félaga þeirra, er getur um í 19. gr., sbr. 18. gr. 2. lið og 20. gr., skal tilkynna, hvaða dag breytingin hefir verið samþykkt og senda afrit af henni. — Nú hættir atvinna, og hvílir þá tilkynningarskyldan á hverjum þeim, sem þá rekur atvinnuna eða er hluthafi í henni með ótakmarkaðri ábyrgð eða er meðlimur í félagsstjórn, ef um hlutafélag eða annað félag með takmarkaðri ábyrgð er að ræða. Nú deyr sá, er atvinnu rekur, og hvílir tilkynningarskyldan þá á búi hans; þegar félag með ótakmarkaðri ábyrgð hættir við lát eins félagsmanns, hvílir tilkynningarskyldan bæði á hinum félagsmönnum, er hafa ótakmarkaða ábyrgð, og á búi hins látna. Þegar aðrar breytingar verða, án þess að atvinna hætti, hvílir tilkynningarskyldan á hverjum þeim, sem eftir breytinguna rekur atvinnuna eða er hluthafi í henni með ótakmarkaðri ábyrgð, eða er meðlimur í félagsstjórn, ef um hlutafélag eða annað félag með takmarkaðri ábyrgð er að ræða. — Þegar atvinna flyzt í annað bæjarfélag eða sveitarfélag, eða þegar firmanu sjálfu er breytt, skal einnig gerð fulllkominn firmatilkynning. — Sé það úrskurðað með dómi, að eigi hafi átt að rita tilkyningu í verzlánaskrá, eða að eitthvað það sé

fallið burt eða breytt, sem ritað hefir verið í skrána, skal 13. nóv. gera athugasemd um þetta á hana, ef einhver málsaðila krefst þess, og auglýsa athugasemdina samkvæmt 4. gr. — Þegar gjaldþrot verður, skal skiftaréttur annast um, að gerð sé athugasemd í verðlanaskránni um byrjun og lok gjaldþrotaskiftanna. **22. gr.** Um leið og firma er tilkynnt, skulu þeir, sem rétt hafa til að rita firmað, rita nafn þess með eigin hendi í verðlanaskrána eða viðauka hennar, ef nafnskrift þess eigi stendur í tilkynningunni. Sama er og, þegar tilkynning er gerð um, að einhver hafi fengið heimild til að rita firma, er áður hefir tilkynnt verið. **23. gr.** Sá, sem brýtur á móti ákvæðunum í 9.—13. gr., eða vanrækir að gera einhverja tilkynningu, sem fyrir er skipuð hér að framan, eða vanrækir að gera nýja tilkynningu, þegar tilkynningu hans hefir verið vísað frá eða hún afmáð úr skrá, sætir sektum frá 5—500 kr. Sektirnar renna í landssjóð. **24. gr.** Með mál þau, sem getur um í 23. gr., skal fara sem almenn lögreglumál. Þriðji kafli.

Prókúra. **25. gr.** Ef firmahafi samkvæmt lögum þessum hefir gefið einhverjum umboð, sem með berum orðum er kallað prókúra, eða hefir á annan hátt lýst því yfir, þá hefir umboðsmaðurinn vald til fyrir umbjóðanda að annast alt það, er snertir rekstur atvinnu hans, og rita firmað. Þó má prókúruhafi eigi selja né veðsetja fasteignir umbjóðanda síns, nema hann hafi til þess beint umboð. **26. gr.** Prókúru má veita fleiri mönnum en einum þannig, að þeir aðeins geti notað hana í sameiningu (sameiginleg prókúra).

27. gr. Umboð prókúruhafa samkvæmt 25. gr. má ekki binda við ákveðinn tíma eða tækmarga á annan hátt, ef það skal gilt vera gagnvart öðrum mönnum, þeim er eigi eru vitandi um það. **28. gr.** Þegar prókúruhafi ritar firmað, skal hann bæta við það orðum eða stöfum, sem merkja umboð hans, svo sem per prókúra, p. p. eða annari skammstöfun þessara orða, og auk þess rita nafn sitt. Nú er um sameiginlega prókúru að ræða, og skal þess þá gætt, er ákveðið var um tölu undirskriftanna, þegar prókúran

18. nóv. var gefin. **29. gr.** Prókúruhafi getur eigi afhent öðrum prókúru sína. **30. gr.** Prókúru má taka aftur hvenær sem vill. Prókúra fellur eigi úr gildi við dauða umbjóðanda. **31. gr.** Umbjóðandi getur tilkynt prókúru til upptöku á verzlanskrá þá, sem firmað er ritað í eða ætti að ritast í, ef firmahafi tilkynti firmað, en eigi má þá takmarka hana eða binda skilyrðum, frekar en heimilað er í 25. og 26. gr. — Um leið og prókúra er tilkynt, skal prókúruhafi rita firmað og nafn sitt í verzlanskrána eða viðauka hennar, sé það eigi gert í tilkynningunni. **32. gr.** Sé tilkyntri prókúru breytt eða hún tekin aftur, skal það tilkynt og tekið upp í verzlanskrána. Fjórði kafli. *Almenn ákvæði.* **33. gr.** Við framkvæmd laga þessara skal það athugað er hér segir: a. Samlagsfélag er það félag talið, sem í eru einn eða fleiri félagsmenn, er ábyrgjast með öllum eigum sínum einn fyrir alla og allir fyrir einn skuldir félagsins (félagsmenn með ótakmarkaðri ábyrgð), og einn eða fleiri félagsmenn, er eigi ábyrgjast skuldir félagsins fram yfir það, er tillög þeirra ná eða hlutafé það, sem tilkynt hefir verið á verzlanskrána, að þeir hafi lagt í atvinnuna. Nú eru í félaginu fleiri en einn félagsmaður með ótakmarkaðri ábyrgð, og er það þá jafnframt félag með ótakmarkaðri ábyrgð. b. Nú leggur maður fé í atvinnu, en sendir eigi tilkynningu um það í verzlanskrána, og hefir það þá engin áhrif á ákvæði laga þessara um þá, er reka atvinnuna, hvort sem það er einn maður eða félag. c. Hvert það félag, er hefir breytilega félagatölu eða breytilegan fjárstofn, skal talið félag með takmarkaðri ábyrgð, þótt félagsmenn hafi ótakmarkaða ábyrgð. **34. gr.** Þegar firmahafi er lögsóttur út af einhverju því, er snertir atvinnuna, má höfða málið fyrir sátta- nefnd og rétti þar, sem skrifstofa atvinnunnar er samkvæmt tilkynningu til verzlanskrárinnar. Í málum þessum má og skoða skrifstofuna sem heimili að því er stefnubirtingu og stefnufrest snertir. Nú hefir atvinnurekandi útibú á öðrum stað og stjórn útbúsins er völd að þeirri skuldbind-

ingu, er málið rís af, og má þá og höfða það fyrir sátta- 13. nóv.
nefnd og rétti á þeim stað, og skoða skrifstofu útibúsins
sem heimili að því er stefnubirtingu og stefnufrest snertir.

35. gr. Verzlunarmenn eða í flokki með þeim eru í lög-
um þessum taldir: a. Hver einstaklingur eða félag, sem
rekur verzlun með borgarabréfi eða leyfisbréfi til verzlun-
ar — þar með talin pöntunar- og framleiðslufélög og önn-
ur slík félög, ef starfsemi þeirra verður talin atvinnurekst-
ur — eða rekur að staðaldri víxlara- eða bankastörf, miðl-
unarstörf við vöruflutninga, váttryggingarstörf gegn iðgjöld-
um, eða hefir á hendi erindrekestur fyrir váttryggingarfélög.
b. Sparisjóðir. — Undanskilin eru félög, er samþykktir
þeirra eru ákveðnar með lögum. — Þeir, sem hafa rétt til
að verzla, en eru eigi tilkynningarskyldir, svo og hlutafélög
og samlagsfélög, þó eigi séu tilkynningarskyld, og innbyrðis
tryggingarfélög mega þó krefjast upptöku á verzlánaskrá,
og verða þá að öllu leyti háð ákvæðum laga þessara. **36.**

gr. Fyrir að taka á móti tilkynningum þeim, sem fyrir-
skipaðar eru í lögum þessum, og fyrir að gefa skýrslur
eftir verzlánaskrá og skjölum, er henni fylgja, skulu greidd
gjöld þau, er hér segir, og skulu þau renna til lögreglu-
stjóra: Fyrir firmatilkynning félags, samkvæmt 16. gr.
kr. 8,00. Fyrir firmatilkynning eins manns, og fyrir pró-
kúrutilkynning (31 gr.) kr. 4,00. Fyrir tilkynningar sam-
kvæmt 21. og 32. gr. kr. 2,00; þó skal ókeypis skrásetja
tilkynningu um að atvinnu sé hætt. — Þegar svo stendur
á, sem segir í 2. málsgrein 16. gr., sbr. 21. gr., skal þó
aðeins greitt eitt gjald. — Fyrir tilkynningar um sparisjóði
og félög með breytilegri félagatölu eða breytilegum fjár-
stofni greiðist ekkert gjald. — Fyrir eftirrit úr skránni
um einstakt firma og af öllum skýrslum um það greiðast
kr. 4.00. Fyrir eftirrit af einni tilkynningu kr. 2,00. Fyrir
munnlega skýrslu um einstakt firma kr. 0,80. — Heimilt
er öllum yfirvöldum að krefjast ókeypis eftirrits úr verzl-
ánaskrá eða munnlegrar skýrslu um atriði, sem þar eru
rituð. **37. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. apríl 1904, og

13. nív. gilda einnig um þau firmu, sem nú eru til og tilkynningarskyld verða samkvæmt lögum þessum, þó með þeim nánari ákvæðum, sem hér fara á eftir: 1. Tilkynning skal fram fara innan þriggja mánaða eftir að lög þessi hafa gengið í gildi. 2. Firmu má taka upp á verðlanaskrá, eins og þau hafa verið notuð fyrir 1. júlí 1903, þótt þau fullnægi eigi ákvæðum 9. og 10. gr. laga þessara. Þó skal jafnan, er atvinnurekendur hafa takmarkað ábyrgð sjálfra þeirra, án þess það sé tilgreint í firma því, sem þeir hafa notað, bætt við orðunum: »takmörkuð ábyrgð« eða »limitað«, eða sé um hlutafélag eða samlagsfélag að ræða skal bætt við orði, sem einkennir þetta fyrirkomulag félagsins.

Lög um vörumerki.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Hver sá, er hér á landi rekur verksmiðjuíðnað eða handiðnað, jarðrækt, málmnam, verzlun eða aðra atvinnu, hefir rétt til að nota nafn sitt eða firma eða nafn á fasteign sinni sem vörumerki, en getur jafnframt samkvæmt lögum þessum með skrásetningu öðlast einkarétt til að hafa sérstakt vörumerki til að greina vörur sínar frá vörum annara í viðskiftum manna á milli. Þessi réttur nær til allra vörutegunda, hafi hann eigi með skrásetningunni verið bundinn við ákveðnar vörutegundir. — Vörumerkið er sett á sjálfa vöruna eða umbúðir hennar.

2. gr. Vörumerkjaskrá skal haldin í Reykjavík fyrir land alt af skráritara, er landshöfðingi skipar; ráðherra Íslands ákveður laun hans og ritfé frá því lög þessi öðlast gildi þangað til 31. desember 1905, en upp frá því skal hvortveggja veitt á fjárlögunum.

3. gr.¹ Nú vill maður fá vörumerki skrásett, og skal hann þá afhenda eða senda skráritara í borguðu bréfi tilkynningu um það; skal í henni standa greinileg lýsing á merkinu og skýrsla um nafn eða firma tilkynnanda, atvinnuveg og póstaðskrift; eigi

¹) Sbr. stjórnarráðsauglýsingu 30. desbr. 1904.

vörumerkið eingöngu að ná til ákveðinna vörutegunda, 13. n.ö. skulu þær og tilgreindar. — Tilkynningu skal fylgja: 1. Mynd af merkinu á sterkum pappír í 3 eintökum, eigi stærri en 10 sentimetrar (3,82 þumlungar) á hæð og 15 sentimetrar (5,74 þumlungar) á breidd. 2. Tvö mót (klichè) jafnstór myndinni til að prenta hana eftir. 3. 40 kr. borgun fyrir skrásetning og auglýsing hennar, er renni í landsjóð. — Skráritari skal svo fljótt sem kostur er á afhenda tilkynnanda eða senda honum skriflega viðurkenning fyrir móttöku tilkynningarinnar og nefna dag og stund, er hann fékk hana. Festa skal við viðurkenninguna eitt eintak vörumerkisins. **4. gr.** Nú notar einhver, þá er lög þessi ganga í gildi, ákveðin merki á vörum sínum eða umbúðum þeirra, og getur þá enginn annar með tilkynningu öðlast rétt til notkunar þeirra merkja, ef sá er merkin notaði tilkynnir þau innan 2 vikna frá því, er lögin öðluðust gildi, á þann hátt, er fyrirskipað er í 3. gr. **5. gr.** Vörumerki skal eigi skrásetja: 1. Ef það einungis er tölustafir, bókstafir eða orð, er ekki hafa svo einkennilegt lag, að þau megi teljast mynd; þó skal eigi neita um skrásetning, ef merkið er orð, sem er sérstakt tilbúið heiti fyrir ákveðnar vörutegundir, er tilgreindar eru í tilkynningunni samkvæmt 3. gr., og á ekki að lýsa uppruna vörunnar, ásigkomulagi hennar eða ákvörðun, vörumegni eða verði. 2. Ef í því er heimildarlaust nafn eða firma annars en tilkynnanda eða nafn á fasteign annars manns. 3. Ef í því eru opinber merki, svo sem skjaldmerki. 4. Ef í því stendur nokkuð, er getur valdið hneyksli. 5. Ef það er alveg eins og vörumerki, sem þegar hefir verið skrásett fyrir aðra eða tilhlýðilega tilkynt til skrásetningar, eða er svo líkt því, að hætt sé við að villast á merkjunum yfirleitt, þótt ólík séu í einstöku atriðum; þó skal eigi neita um skrásetningu, ef líkingin er fölginn í táknum þeim og merkjum, sem getur um í 8. gr., eða ef merkin eiga að vera hvort fyrir sína vörutegund. **6. gr.** Ef synjað er um skrásetning, skal gjöra tilkynnanda skrif-

13. nów. lega aðvart samkvæmt 3. gr. um synjunina og ástæður fyrir henni. — Ef tilkynnanda þykir úrskurðurinn heimildarlaus, getur hann innan þriggja mánaða skotið honum til landshöfðingja, og skal honum engu að síður heimilt að leita úrskurðar dómstólanna um málið. **7. gr.** Þá er skrásetning hefir fram farið, skal svo fljótt sem unt er auglýsa hana í blaði því, sem löggilt er til að flytja almennar auglýsingar á Íslandi, og skal þar að auki í hver árslok birta í B-deild stjórnartíðindanna auglýsing um skrásetningar þær, sem gjörðar hafa verið á því ári. **8. gr.** Nú eru í skrásettu vörumerki tölustafir, bókstafir eða orð, sem ekki verða skrásett út af fyrir sig samkvæmt 5. gr., eða vörumerkið er sett saman eingöngu eða að nokkru leyti af táknum eða merkjum, sem alment eru notuð í einhverjum atvinnugreinum, þá sveltir það ekki aðra rétti til að hafa sömu tákn fyrir vörumerki eða einhvern hluta þess. **9. gr.** Skrásett vörumerki má eigi láta af hendi, nema með atvinnu þeirri, sem það er notað við. — Nú selur maður atvinnu sína, og eignast kaupandi þá hið skrásetta vörumerki, sem notað er við atvinnuna, nema svo sé um samið, að seljandi skuli halda vörumerkinu, eða að þeir megi báðir nota merkið, hvor á sinni vörutegund. **10. gr.** Vernd fyrir skrásett vörumerki fellur burt, þegar tilkynning um endurnýjun á því er eigi gerð fyrsta sinn innan 10 ára frá skrásetningardegi og síðan innan 10 ára frá næstu endurnýjun á undan. Skráritari skal að minsta kosti 4 mánuðum áður en frestir þessir eru liðnir, gefa þeim, sem merkið hefir verið skrásett fyrir, eða umboðsmanni hans (sbr. 15. gr.), vísbending í ábyrgðarbréfi um, að vernd á vörumerkinu falli burt, ef endurnýjuð tilkynning er ekki gerð í tækan tíma; bréfið sendist til þess staðar hér á landi er hlutaðeigandi hefir til nefnt. — Nú vill einhver endurnýja skrásetning, og skal hann þá afhenda eða senda skriflega tilkynning, samda samkv. 3. gr., og láta henni fylgja mynd eins og þá, er þar er fyrir skipuð, og 10 kr. í skrásetningar-

gjald til landsjóðs. Ef merkið hefir verið skrásett fyrir 13 nóv. einhvern annan en þann, sem beiðist endurnýjunar, skulu jafnframt færðar sönnur fyrir rétti beiðanda til merkisins. Endurnýjun skal rita í skrána svo fljótt sem verða má, og skal beiðanda gefin viðurkenuing eins og fyrirskipað er í 3. gr. fyrir tilkynning um nýtt merki. — Ef skráritara þykir tilkynningu að einhverju leyti ábótavant, skal hann synja um endurnýjun merkisins, og fer um þá synjun og kæru út af henni eftir ákvæðum 6. gr. **11. gr.** Nú álitur landshöfðingi, að ekki hefði átt samkvæmt ákvæðum í 5. gr. nr. 3 eða 4 að skrásetja vörumerki, og skipar hann þá að ógilda skrásetninguna; um lögmæti skipunar þessarar má leita úrskurðar dómstólanna. — Nú er vörumerki skrásett, og er í því aðeins tákn eða merki, sem alment eru notuð í sérstökum atvinnugreinum, og getur þá hver, er rekur þess konar atvinnu, krafist þess, að skrásetningin sé ógilt. Þegar þetta kemur fyrir, svo og þegar einhver álitur skrásetning vörumerkis sér til skaða, liggur spurningin nm ógilding skrásetningarinnar undir úrskurð dómstólanna. — Nú er synjað um skrásetning vörumerkis samkvæmt 5. gr. nr. 5, og beiðandi höfðar mál gegn þeim, sem hefir hið umbeðna eða skrásetta merki, og sannar, að hann hafi fyrstur notað merki þetta og að hinn hafi síðar tekið það upp, og má þá með dómi úrskurða honum rétt til að fá merkið skrásett með þeim einkarétti til að nota það, er hann hafði heimting á, þegar hinn tilkynnti það, svo framarlega sem hann höfðar mál út af þessu innan eins árs, eftir að auglýsing um skrásetning merkisins hefir verið birt í blaði því, sem löggilt er til að flytja almennar auglýsingar á Íslandi. **12. gr.** Þegar skrásetning vörumerkis er feld úr gildi eða vernd á skrásettu vörumerki fellur burt, eða þegar sá, sem rétt hefir til merkisins, æskir þess, skal afmá merkið úr skránni og skal birta auglýsing um það í blaði því, er löggilt er til að flytja almennar auglýsingar á Íslandi, og við árslok í B-deild stjórnartíðindanna, ásamt auglýsing þeirri, er getur um í 7. gr.,

13. nív. um skrásetningar þær, sem gjörðar hafa verið á árinu.

13. gr. Nú setur maður heimildarlaust á söluvarning eða umbúðir hans nafn eða firma annars manns, eða nafn á fasteign eða skrásett vörumerki annars manns eða maður hefir vörur til sölu, sem auðkendar eru á þenna hátt, og getur þá sá, er fyrir órétti verður, höfðað mál og fengið dómsúrskurð fyrir því, að hinum sé óheimilt að nota merkið eða hafa vörur til sölu, sem auðkendar eru með því. Hafi honum verið kunnugt um rétt hins, verður hann sekur um 100 kr. til 2000 kr., sé brotið ítrekað, getur það varðað fangelsi; auk þess má skylda hann til að bæta skaða þann, er af því hefir leitt, og taka burtu merki þau, er ólöglega hafa sett verið, eða, ef nauðsyn krefur, ónýta vörurnar eða umbúðir þeirra, svo framarlega sem þær eru þá í vörzlum hans eða hann á annan hátt hefir umráð yfir þeim. **14. gr.** Ákvæðum 13. greinar skal einnig beitt, þegar nafn eða firma annars manns eða nafn á fasteign eða skrásett vörumerki annars manns er notað með svo lítilvægum breytingum, að hætt er við að villast á nöfnunum eða merkjunum, þótt ólík séu í einstökum atriðum. **15. gr.** Með konunglegri tilskipun¹ má einnig veita vernd þá, er lög þessi heimila, þeim mönnum erlendis, sem reka einhverja þá atvinnu, sem um er getið í 1. gr., með því skilyrði, að hérlendir menn verði sömu réttinda aðnjótandi í hinu landinu. Skal þá farið eftir þeim sérstöku reglum, er nú skal greina um vörumerki þau, sem skrásett verða: 1. Tilkynningu skal fylgja sönnun fyrir því, að beiðandi hafi fullnægt skilyrðum þeim, sem sett eru í hinu landinu fyrir því, að vörumerkið njóti þar verndar. 2.²) Beiðandi skal undirgangast, að bæjarþing Reykjavíkur sé varnarþing hans í öllum málum viðvíkjandi vörumerkinu og tilnefna

¹) Tilsk. 30. des. 1904 (Danmörk), 20. júlí 1907 (Bretland hið mikla og Írland) og 3. júní 1909 (brezkar nýlendar).

²) Sbr. stjórnarráðsaugl. 30. des. 1904.

umboðsmann búsettan hér á landi, er taki á móti máls- 13. nóv.
sókn fyrir hans hönd. 3. Vörumerkið skal eigi njóta
völdtækari verndar eða verndar fyrir lengri tíma en í hinu
landinu. — Um vörumerki, skrásett í öðru landi, þar er
íslensk vörumerki njóta sömu réttinda, má enn fremur
setja þessi ákvæði með konunglegri tilskipun: 4. Vöru-
merkið skal skrásetja í þeirri mynd, sem löggilt er í hinu
landinu, nema gagnstætt sé velsæmi og allsherjarreglu.
5. Nú er vörumerki tilkynt til skrásetningar hér á landi
í síðasta lagi 4 mánuðum eftir að það hefir verið tilkynt
í hinu landinu, og skal þá gagnvart öðrum tilkynningum
telja, að þessi tilkynning hafi fram farið um leið og til-
kynningin fer fram í því landi. 6. Nú er synjað um
skrásetningu samkv. 5. gr. nr. 5, og beiðandi höfðar mál
gegn þeim, sem áður hefir tilkynt merkið og fengið það
skrásett, og sannar, að hann hafi fyrstur notað merki
þetta, en að hinn hafi síðar tekið það upp, og má þá
með dómi úrskurða honum rétt til að fá merkið skrásett
með einkarétti til að nota það á þær vörutegundir, sem
hann notaði merkið á, þegar vernd komst á í báðum
löndunum, en höfða skal hann þá mál út af þessu innan
6 mánaða frá því verndin komst á. Þetta skerðir þó að
engu leyti rétt þann, sem heimilaður er í 11. gr. 3. málsg.
16. gr. Landshöfðingi setur ýtarlegar reglur um fyrir-
komulag og lögun vörumerkjaskrárinnar og hvernig hún
skal haldin, um auglýsingar samkvæmt lögum þessum, og
um reikningsskil fyrir gjöldum þeim, er renna í landssjóð
samkvæmt þeim. **17. gr.** Um mál, sem höfðuð eru
samkvæmt 13. gr. 2. málsg. í lögum þessum, fer sem um
almenn lögreglumál, en mál skal að eins höfða eftir kröfu
þess, er fyrir órétti hefir orðið sökum lagabrotsins. **18.**
gr. Öllum skal heimilt að kynna sér það, sem stendur
í vörumerkjaskránni, annaðhvort með því að skoða hana
eða fá eftirrit eftir henni; þó verður þess eigi krafizt, að
skrásettar myndir séu sýndar í eftirritum. — Fyrir eftir-
rit eftir skránni eða af frumritaðri tilkynningu greiðist

13. nóv. 2 kr. gjald til landssjóðs. Fyrir að skoða skrána greiðist ekkert gjald. **19. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. apríl 1904.

13. nóv. **Lög um breyting á I. gr. í lögum 19. febr. 1886 um friðun hvala.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Allir hvalir, nema tannhvalir og smáhveli, svo sem hnýsur, höfrungar og marsvín, skulu friðhelgir fyrir allskyns skotum hvervetna í landhelgi, svo fyrir land utan sem á flóum og fjörðum inni, árið um kring, nema í ísvök sé eða fastir á grynningum, eða hamlaðir á annan hátt því líkan. Reka má hvali á land og drepa, ef það er gert með handskutlum eða lagvopnum, en eigi með skotum, og skal þess þá ávalt gætt, að eigi sé síldveiði eða veiðarfærum spilt. **2. gr.** 1. gr. laga 19. febr. 1886 um friðun hvala, svo og lög um breyting á lögum þessum 15. jan. 1892 eru úr gildi feld.

13. nóv. **Lög um breyting á lögum 11. nóv. 1899 um útflutningsgjald af hvalafurðum.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Af hverri tunnu hvallýsis skal greiða útflutningsgjald kr. 1,00. **2. gr.** Lög þessi öðlast gildi þann dag, er staðfesting þeirra er birt í Bdeild Stjórnartíðindanna.

25. nóv. **Auglýsing um staðfesting á reglugjörð fyrir Íslands banka. (Stjórnarráð Íslands).**

I. ka p. *Tilgangur bankans og heimili.* **1. gr.** Nafn bankans er »Íslands banki«. **2. gr.** Það er tilgangur bankans að efla og greiða fyrir framförum Íslands í verzlun, búnaði, fiskiveiðum og iðnaði, og yfir höfuð að bæta úr

peningahögum landsins, svo sem lög 18. september 1885 25. nóv. hafa að augnamiði. **3. gr.** Heimili bankans og varnarþing er í Reykjavík; þar er og aðalskrifstofa hans. Hann skal hafa útibú í hinum stærri kaupþúnum Íslands, einkum á Seyðisfirði, Akureyri og Ísafirði. Eftir ályktun fulltrúaráðsins, er samþykkt sé með 5 atkvæðum að minsta kosti, má stofna útibú annarsstaðar á Íslandi, svo og á Færeyjum, verði hægt að fá því framgengt. Í Kaupmannahöfn má bankinn hafa erindrekastofu, en eigi má hún hafa sjálfstæð bankastörf á hendi. II. kaþ. *Hlutafé bankans.* **4. gr.** Hlutafé bankans er fyrst um sinn 2 miljónir króna, en ákveða má á aðalfundi að auka það upp í 3 miljónir króna.¹⁾ Þegar féð verður þannig aukið, skulu þeir, er upphaflega skrifuðu sig fyrir hlutum, látnir sitja fyrir að skrifa sig fyrir nýjum hlutabréfum eftir ákvæðisverði. — Hlutirnir, er gefin verða út fyrir hlutabréf upp á 100, 200, 1,000 og 2,000 kr., skulu innborgaðir til fulls í reiðupeninga, nema hvað 44,900 kr. borgast með skuldabréfum með 1. veðrétti í íslenskum fasteignum, er þó nema eigi meiru en 20% af virðingarverði fasteignanna; greiðast af þeim skuldabréfum 4% í ársvexti, og er greiðsla á þeim vöxtum trygð bankanum af lands-sjóði samkvæmt lögum 7. júní 1902, er og heimila bankanum að gefa út bankaskuldabréf, sem nemi jafnmikilli upphæð og veðskuldabréfin. — Veðskuldabréfunum getur bankinn eigi sagt upp, en skuldunautur getur innleyst þau með reiðupeningum, eftir uppsögn með 6 mánaða upp sagnarfresti, í júní- eða desember-gjaldþaga. Nú verða veðskuldabréf innleyst, og skal þá jafnmikil upphæð af bankaskuldabréfum leyst inn með reiðupeningum eftir ákvæðisverði, að undangengnu hlutkesti. **5. gr.** Hlutabréfi hverju fylgja arðmiðar og stofn; gegn því að skila honum aftur fá menn afhenta fleiri arðmiða eftir þöfum. — Sé borgunar á arðmiða eigi vitjað hjá bankanum í síðasta

¹⁾ Sbr. augl. 30. jan. 1909.

25. n.év. lagi 5 ár frá gjalddaga, þá er hann ógildur, og rennur andvirðið í varasjóð bankans. **6. gr.** Hlutabréfin skulu rituð á íslenzku og dönsku og hljóða upp á handhafa, en hægt er að nafnskrá þau í bækur bankans. — Framsal á nafnskráðu hlutabréfi verður eigi gilt gagnvart bankanum fyrr en það hefir verið nafnskráð í bækur bankans. — Nú glatast hlutabréf og (eða) arðmiði eða stofn, er því heyrir til, og má þá bæta tapið með nýrri útgáfu á kostnað eiganda, þá er hann hefir fengið ógildingardóm á hinu glataða. Sé eigi hægt að fá ógildingardóm, má bæta tapið með nýrri útgáfu, þegar það að áliti bankastjórnarinnar og fulltrúaráðsins er áhættulaust fyrir bankann. **7. gr.** Enginn hluthafi ábyrgist skuldbindingar bankans fram yfir ákvæðisverð hlutabréfsins. Þessu ákvæði verður eigi breytt né það felt með neinum ályktunum aðalfundar.

III. kaþ. *Seðlaútgáfuréttur bankans.* **8. gr.** Bankinn hefir um 30 ára tímabil einkarétt til þess, eftir því sem viðskiftaþörfin krefur, að gefa út seðla, er nemi alt að 2½ miljón króna, og greiðist handhafa með gullmynt, þegar krafist er, gegn því að bankinn: 1) hafi í vörzlum sínum málmsforða, er ekki nemi minna verði en helmingi¹ af þeirri seðlaupphæð, sem í hvert skifti er úti; 2) hafi vissa og auðselda eign til tryggingar þeim hluta seðlafúlgunnar, sem ekki er trygður með málmsforðanum, svo og öðrum kröfum er á bankanum hvíla, er nemi jafnmiklu verði. **9. gr.** Til málmsforða má teljast: a) lögleg gjaldgeng mynt eftir því verði, sem myntin segir til; b) ómyntað gull og erlend gullmynt, sem nemi 2,480 kr. fyrir hvert kilogram af skíru gulli; c)¹ kröfur, sem greiddar verða þegar heimtað er, hjá Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn, Noregsbanka og Englandsbanka (eða Skotlands), gegn því að kröfur þær, er nefndir bankar hafa með sama skilorði gegn Íslands banka, séu dregnar frá verði málmsforðans; d) seðlar gefnir út af Þjóðbankanum í Kaup-

¹) Sbr. augl. 5. júlí 1906.

mannahöfn, Noregsbanka, Ríkisbanka Svía, ~~Englandsbanka~~, 25. nóv. Skotlandsbanka, Frakklandsbanka og hinum þýzka ríkisbanka. — Þeir hlutar málmforðans, sem taldir eru undir staflið c. og d., mega ekki fara fram úr $\frac{1}{4}$ alls málmforðans. **10. gr.¹** Sá hluti málmforðans, sem er fyrir hendi í bankanum í löglegri, gjaldgengri mynt, skal jafnan nema minst $\frac{1}{4}$ af seðlaupphæð þeirri, sem úti er, og skal helmingur þess vera gullmynt Norðurlanda. Þessi hluti málmforðans skal jafnan vera á Íslandi. Þó má til þess hluta málmforðans telja það gull, sem sannað er um að er á leiðinni frá útlöndum til Íslands, en sem þó má eigi meiru nema en 200,000 kr. í einu. Óslegið gull, sem Íslandsbanki kynni að hafa afhent til myntunar hinni konunglegu peningasmíðju í Kaupmannahöfn, má telja til myntforða bankans. **11. gr.** Til þeirrar eignar, sem tryggja skal seðlaupphæð þá, er málmforðinn nægir ekki til, svo og aðrar kröfur, er hvíla á bankanum, teljast einkum: Skuldabréf gefin út fyrir lánum gegn handveði, víxlar, hvort heldur þeir skulu greiðast innanlands eða erlendis, kröfur á hendur útlendum viðskiftamönnum, öðrum en þeim er getur um í 9. gr. c., er gjaldast skulu þegar heimtað er, opinber verðbréf eftir gangverði og bankaskuldabréf þau, sem fyrir hendi eru samkvæmt 4. gr. **12. gr.** Stjórnarráðið fyrir Ísland leggur samþykki sitt á lögun seðlanna og krónutölu hvers þeirra. IV. kaþ. *Störf bankans.* **13. gr.** Bankinn hefir þess konar störf á hendi, sem nú skal greina: 1. Að taka við peningum á dálk eða sem innláni. 2. Að lána gegn trygging í áreiðanlegum verðbréfum, alt að 75% af verði þeirra. Venjulega veitast lán þessi ekki nema út á skuldabréf, er gefin eru út af ríkjum, sveitar- eða bæjarfélögum og opinberum lánsstofnunum, og eru með kauphallarverðlagi, ennfremur út á bankahlutabréf, sem eru með kauphallarverðlagi, og út á veðskuldabréf fasteigna. Gegn trygging í skuldabréfum,

¹) Sbr. augl. 5. júlí 1906.

25. nív. er út eru gefin af veðdeild landsbanka Íslands, má veita lán, þótt eigi séu skuldabréfin með kauphallarverðlagi.

3. Að veita skyndilán gegn tryggingu í verzlunarvörum.

4. Að kaupa og selja víxla, dýra málma, skuldabréf og hlutabréf. 5. Að ráðstafa lánum og útvega fé til fyrir-

tækja í atvinnuvegum. 6. Að láta í té lán gegn sjálfs-skuldarábyrgð eða veði svo og á hlaupareikning. — Aðrar tegundir af bankastörfum en þær, er að framan eru greindar, má bankinn ekki takast á hendur nema samkvæmt ályktun fulltrúaráðsins, er samþykkt sé með 5 atkvæðum að minsta kosti. V. ka p. *Stjórn bankans.*

14. gr. Hag bankans og málefni annast: a. fulltrúaráð (bankaráð), b. framkvæmdarstjórn og aðrir embættismenn, c. hluthafar á aðalfundum. *A. Fulltrúaráðið.*

15. gr. Í fulltrúaráði bankans eru 7 menn, kýs alþingi 3 af þeim, hluthafar aðra 3. Ráðherra Íslands er sjálfkjörinn formaður í fulltrúaráðinu, en landshöfðingi varamaður, og gengur hann að öllu leyti í ráðherrans stað, þegar hann er eigi sjálfur viðstaddur. Þegar landshöfðingjaembættið legst niður, kemur landritarinn í stað landshöfðingja sem varamaður. Þeir af fulltrúum, er kosnir eru af hluthöfum, verða að vera skráðir hluteigendur í bankanum. Þessir 3 fulltrúar skulu kosnir í fyrsta sinn af félagi því, er með leyfisbréfi 5. nóvember 1902 er veitt leyfi til að stofna bankann. **16. gr.** Á hverjum reglulegum aðalfundi fara tveir af fulltrúum frá, annar úr flokki hinna þingkosnu fulltrúa, hinn úr flokki þeirra, er hluthafar kjósa. Fara menn frá eftir aldursröð í ráðinu, en eftir hlutkesti, ef aldursmismunur er enginn. Endurkjósa má fráfarna. **17. gr.** Nú verður autt sæti í ráðinu á tímabilinu milli tveggja reglulegra aðalfunda, og fyllir þá fulltrúaráðið sjálft hið auða sæti á þann hátt, að ef það er einn af hinum þingkosnu fulltrúum, er farinn er frá, kjósa hinir þingkosnu, er eftir eru, mann í sætið, og sé það einn af fulltrúum þeim, er hluthafar kjósa, er farinn er, þá kjósa hinir fulltrúarnir í sama flokki mann í það. Sá er kosning hlýtur, gegnir

ekki lengur fulltrúastörfum en til þess er kosning getur 25. nóv. fram farið á reglulegan hátt af alþingi eða hluthöfum, eftir því hvorir kjósa eiga. Sá er þá verður kosinn fulltrúi í hið auða sæti, gengur, að því er lengd starfstímans snertir, á veg í stað þess, er sæti hafði orðið autt eftir.

18. gr. Fulltrúaráðið heldur fundi sína í Reykjavík, og boðar formaðurinn til þeirra með svo löngum fyrirvara, að fulltrúar utan Reykjavíkur fái nægan tíma til að koma á fund. Með fundarboðinu skal senda hverjum fulltrúa dagskrá fundarins. Til þess að gjörð verði gild ályktun, verða 4 fulltrúar að minsta kosti að taka þátt í atkvæðagreiðslunni. Þeir fulltrúar, er eigi geta komið sjálfir á fund, geta falið öðrum fulltrúa, er á fundinn kemur, að greiða atkvæði fyrir sína hönd, eða og sent fundinum atkvæði sín skriflega. Á fundinum ræður afl atkvæða, nema þar sem annað er ákveðið í reglugjörðinni. Þegar jöfn verða atkvæði, sker atkvæði formannsins úr. Um atriði utan dagskrár verður ekki gjörð fullnaðarályktun, nema allir fulltrúar séu á fundi eða hafi gefið öðrum umboð. — Framkvæmdarstjórnin á rétt á að vera á fundum fulltrúaráðsins og taka þátt í umræðum, nema rétt sé um mál, er taka til forstjóranna sjálfra. Forstjórnarnir hafa ekki atkvæðisrétt. — Að öðru leyti ákveður fulltrúaráðið sjálft fundarskóp sín. **19. gr.** Fulltrúaráðið hefir hina æðstu forstöðu bankans og allra mála hans á hendi. — Í öllum málefnum öðrum en daglegum störfum bankans gerir fulltrúaráðið ályktun fyrir hans hönd, nema þar sem vald til þess er í reglugjörðinni áskilið aðalfundi. — Að því er snertir hin daglegu bankastörf, er falin eru framkvæmdarstjórninni, þá hefir fulltrúaráðið eigi önnur afskipti af þeim en að gefa almenn ákvæði og segja fyrir leiðbeinandi meginreglur. — Fulltrúaráðið er fyrir hönd bankans í öllum málum gagnvart hinu opinbera og öðrum mönnum, þar sem eigi er um dagleg bankassörf að ræða, svo og gagnvart hluthöfum í bankanum. **20. gr.** Fulltrúaráðið getur ályktað að fela einstökum fulltrúum sérstakar

25. nív. tegundir af störfum sínum til framkvæmda og að annast endurskoðanir í skrifstofum bankans, sumpart hinar reglulegu endurskoðanir, sumpart endurskoðanir á óákveðnum tímum, enda sé ályktunin um það samþykkt með eigi færri en 5 atkvæðum. **21. gr.** Allt það sem fulltrúaráðið gefur út frá sér, skal undirskrifað af formanninum og einum hinna fulltrúanna. Bankinn ábyrgist allar skuldbindingar, er fulltrúaráðið gengst undir fyrir hans hönd, en gagnvart fulltrúunum sjálfum hafa menn engar kröfur í þeim efnum. **22. gr.** Jafnframt því, að landstjórnin með því að hafa þrjá þingkosna fulltrúa í fulltrúaráðinu, getur haft eftirlit með því, að bankinn hlýði fyrirmælum laga 7. júní 1902 og reglugjörðar þessarar og fullnægi sérstaklega skilyrðunum fyrir seðlaútgáfurétti sínum, er enn fremur ákveðið, að ráðherra Íslands hefir rétt til þess, hvenær sem hann vill, að heimta sýnt og sannað, að málmforði bankans sé í hinu lögákveðna hlutfalli við seðla þá, sem í veltu eru, og auk þess hefir hann aðgang að framkvæmdarstjórnar umræðum og rétt til þess, hvenær sem vera skal, að láta sýna sér bækur bankans og skjöl. **23. gr.** Hver fulltrúanna fær í þóknun 1000 kr. á ári auk ágóðahluta samkvæmt 39. gr. og dagpeninga og borgunar fyrir ferðakostnað. *B. Framkvæmdarstjórnin og hinir aðrir embættismenn.* **24. gr.** Störf bankans annast framkvæmdarstjórn, er fulltrúaráðið kýs, og ákveður það, hve margir séu í þeirri stjórn; verður sú tala eigi síðar aukin, nema 5 atkvæði verði fyrir því að minsta kosti. Fulltrúaráðið skiftir störfum milli forstjóranna og ákveður afstöðu þeirra hvers til annars; það gerir samninga við þá og tiltekur í þeim, með hvaða kjörum þeir eru ráðnir. Hin fyrsta framkvæmdarstjórn er kosin af félagi því, er fékk leyfisbréfið 5. nóvember 1902, það ákveður og, með hvaða kjörum hún skuli ráðin, og verður þeim eigi breytt nema með atkvæði allra fulltrúa, og þessari framkvæmdarstjórn verður í 9 fyrstu reikningsárin aðeins vikið frá af fulltrúaráðinu, ef allir fulltrúar greiða með því atkvæði, eða af aðalfundi.

Endransær getur fulltrúaráðið vikið forstjórunum frá sam- 25. nóv.
kvæmt því, er ákveðið er í samningunum við þá, ef álykt-
un um það er samþykkt með eigi færri en 5 atkvæðum.
— Forstöðumaður erindrekastofunnar í Kaupmannahöfn
skal ráðinn af fulltrúaráðinu, er og getur vikið honum frá; það
setur og reglur um starfsemi hans. Hinn fyrsti forstöðumaður
erindrekastofunnar skal kosinn af áðurnefndu félagi; það
setur og reglur um starfsemi hans og gerir samning við hann.

25. gr. Frankvæmdarstjórnin stendur fyrir daglegum
störfum bankans og er fyrir hans hönd í þeim málum. —
Með samþykki fulltrúaráðsins ræður hún útibústjóra, gjald-
kera og bókara og víkur þeim frá, en er ein um að ráða
aðra sýslunarmenn og víkja þeim frá. — Þá er frankvæmd-
arstjórnin gerir samninga við þessa menn, ber henni að
fara eftir þeim hinum nánari ákvæðum, er fulltrúaráðið
kann að setja. Sérstaklega skal þess getið, að gjaldkera
og bókara ber að setja hæfilega trygging. — Forstjórar
bankans mega ekki standa í skuld við hann. **26. gr.**
Allar kvittanir skulu undir firma bankans vera undirskrif-
aðar af gjaldkera og með áritun bókara um, að þær séu
athugaðar. — Ef gefa skal út eða framselja víxla, önnur
peningabréf eða skriflegar skuldbindingar, þá skuld-
bindur það bankann, ef undir firma hans tveir forstjór-
ar undirskrifa eður og einn forstjóri og með honum bókari
eða gjaldkeri. *C. Aðalfundur.* **27. gr.** Hinn reglulegi
aðalfundur skal haldinn í júlímánuði ár hvert, í fyrsta sinn
þó eigi fyrr en liðið er eitt starfsár (38. gr.). — Auka-
fundir verða haldnir samkvæmt ályktun um það annað
hvort á reglulegum aðalfundi eða af fulltrúaráðinu. — Að-
alfundirnir skulu haldnir í Reykjavík. Þó getur fulltrúa-
ráðið ákveðið annan fundarstað innanlands, þegar því þykir
naðsýn til bera. **28. gr.** Til aðalfundar skal boða með
eigi minni en 6 vikna fyrirvara, talið frá síðustu auglýs-
ingu, og skal fulltrúaráðið ætíð gera það. Í fundarboðs-
auglýsingunum skal tilgreina umræðuefnin. **29. gr.** Um-
ræðum á aðalfundum stýrir fundarstjóri, er fundurinn sjálf-
ur kys. Fundarstjóri sker úr öllum formlegum atriðum,

25. nív. er snerta umræðurnar. **30. gr.** Á aðalfundi hefir hver fundarmaður atkvæði í hlutfalli við þá hlutaupphæð, er hann á eða sýnir umboð fyrir — 1 atkvæði fyrir hverjar 100 kr. **31. gr.** Hver hluthafi, er ætlar að neyta atkvæðisréttar síns á aðalfundi, er í hönd fer, verður í siðasta lagi þrem vikum á undan fundinum að gera grein fyrir atkvæðisrétti sínum í einhverri skrifstofu bankans, og fær hann þá aðgöngumiða til fundarins; skal tilgreint á miðanum, hve mörg atkvæði hann hafi. Heimilt er hluthafa að gefa öðrum hluthafa umboð fyrir sína hönd. Aðrar heimildir til að vera fyrir hönd einhvers hluthafa á aðalfundinum verður að sanna fyrir þeirri skrifstofu, er lætur aðgöngumiða úti, áður en það er gert. **32. gr.** Á hinum reglulega aðalfundi skal þetta tekið fyrir: 1. Skýrsla fulltrúaráðsins um starfsemi bankans. 2. framlögð endurskoðuð reikningsuppgjörð með tillögu um, hvernig verja skuli ársarðinum. 3. Tillaga um kvittun til framkvæmdarstjórnarinnar fyrir reikningsskil. 4. Kosning fulltrúa í fulltrúaráðið (16. og 17. gr.). 5. Kosning endurskoðunarmanns. 6. Úrlausn hinna annara mála, er ákveðið hefir verið að bera upp, og umræður um aðrar tillögur og uppástungur, er fulltrúaráðið eða hluthafar kunna að hafa komið fram með. **33. gr.** Tillögur frá hluthöfum er fulltrúaráðinu skylt að gera að umræðuefni, ef þær koma fram skriflega fyrir 1. maí¹ frá hluthöfum eða umboðsmönnum hluthafa að 100,000 kr. hlutafjárins eða þaðan af meira. **34. gr.** Á aðalfundum verður eigi greitt atkvæði um önnur umræðuefni en þau, er tekin hafa verið upp á hina auglýstu dagskrá, og breytingartillögur við þau. **35. gr.** Þá er tillögur koma fram til breytingar á reglugjörðinni, verður að taka þær sérstaklega fram, þegar boðað er til aðalfundar; til að samþykkja breytinguna, svo að gilt sé, verða að vera á þeim fundi hluthafar eða umboðsmenn hluthafa að helmingi alls hlutafjárins að minsta kosti, og verða því næst að minsta kosti tveir þriðjungar allra greiddra atkvæða að vera henni fylgjandi. Nú eru

¹) Sbr. auglýsing 5. júlí 1906.

eigi á þeim aðalfundi, er breytingartillögurnar eru fyrst 25. nóv. bornar undir, hluthafar eða umboðsmenn hluthafa að helmingi alls hlutafjárins, og skal þá boða til nýs aðalfundar með 6 vikna fyrirvara, enda hafi fulltrúaráðið borið upp eða fallist á tillögurnar, og ef þær á þeim fundi verða samþyktaðar með þrem fjórðungum allra greiddra atkvæða, þá eru þær löglega samþyktaðar án tillits til þess, hve margir hluthafar eða umboðsmenn þeirra voru á fundi. — Þegar aðalfundur hefir fallist á tillögur til breytingar á reglugjörðinni, skal bera þær undir stjórnarráð Íslands til samþyktaðar, og fá þær ekki fyrr gildi en sú samþykkt er fengin. — Um allar aðrar ályktanir ræður afl atkvæða þar sem annað er eigi sagt með berum orðum í reglugjörðinni. **36. gr.** Bóka skal umræður á aðalfundi, og skal formaður fulltrúaráðsins og fundarstjóri undirskrifa fundararbók. **37. gr.** Nú þykir ráðherra Íslands einhver ályktun aðalfundar koma í bága við tilgang bankans eftir því, sem að framan er greint, og getur hann þá felt þá ákvörðun úr gildi. VI. kaþ. *Reikningsuppgjörð, skifting ágóða og varasjóður.* **38. gr.** Starfsár bankans er frá 1. janúar til 31. desember, en fulltrúaráðinu er áskilinn réttur til að ákveða, að fyrstu reikningsuppgjörð skuli frestað þar til liðið er heilt starfsár. — Reikningurinn skal endurskoðaður af endurskoðanda þeim er aðalfundur kys, og öðrum endurskoðanda, er ráðherra Íslands skipar. Þeir skulu rannsaka hann og bera saman við bækur bankans og heimaféð. fulltrúaráðið ákveður þóknun fyrir starf þeirra. — Við hver mánaðarlok skal birta stutt yfirlit yfir hag bankans. **39. gr.** Af árlegum arði bankans, að frátöldum 4% af hlutafénu, skal greiða 10% í gjald til landsjóðs. Af afganginum skal fyrst leggja 10% í varasjóð, því næst skal greiða hluthöfum 4% af hlutafénu. Af því sem þá er afgangur skal greiða fulltrúaráðinu 5% í ágóðahluta og 5% til framkvæmdarstjórnarinnar, en hinum 90% skal skift milli varasjóðs og hluthafa, þar til er varasjóður nemur 1 milljón króna; fær varasjóður 20%, en hluthafar hina 70%. En þegar varasjóður er orðinn 1 milljón króna, fá hluthaf-

25. nív. ar einir þessa 90%. VII. ka p. *Almenn ákvæði.* **40. gr.** Allar fundarboðanir og auglýsingar frá bankanum skal birta þrisvar sinnum í blöðum þeim á Íslandi, er löggilt eru til að birta stjórnarvalda-auglýsingar, og í »Berlinga-tíðindum«, annars eru þær eigi gildar. Svo má og birta þær í öðrum blöðum eftir því sem fulltrúaráðinu þykir henta. **41. gr.** Mynt sú, sem gjaldgeng er í Danmörku á hverjum tíma sem er, skal vera sú, sem bankinn notar til viðskifta og í bókfærslu sinni. **42. gr.** Bankinn skal sem handveðshafi hafa rétt til þess, ef ekki er öðru vísi um samið, að selja veðið við opinbert uppboð, þá er hann hefir gjört þeim, er veðið hefir sett, aðvart um það með vottum með 30 daga fyrirvara, eða þá, ef veðsetjandi þekkist ekki eða ef ókunnugt er um heimili hans, eftir að hafa innkallað hlutaðeiganda með 60 daga fyrirvara, til þess að leysa út veðið, með opinberri auglýsingu í blöðum þeim, er ætluð eru til að flytja aðrar lögbirtingar. **43. gr.** Meðan einkarétturinn til seðlaútgáfu varir, verður bankinn ekki lagður niður eftir neinni ráðstöfun af hálfu hluthafa. En landstjórninni er heimilt að ganga að honum og gjöra þær ráðstafanir, er þörf kann að vera á, svo framarlega sem hann fullnægir ekki skyldum þeim, er á honum hvíla samkvæmt lögum 7. júní 1902 og reglugjörð þessari. En ef nokkru sinni skyldi raskast hlutfall það, er ákveðið er um grundvallan bankans, skal honum þó veittur eins mán-aðar frestur til að koma því í lag. **44. gr.** Ályktun um að bankinn — eftir að einkarétturinn til seðlaútgáfu er þrotinn — skuli lagður niður, er því aðeins gild, að á aðalfundinum séu hluthafar eða umboðsmenn hluthafa að helmingi hlutafjárins að minsta kosti, og að þrír fjórðu hlutar allra greiddra atkvæða séu henni fylgjandi. — Nú á að leggja bankann niður, og ákveður þá aðalfundur, hvort bankabúið skuli gjört upp af fulltrúaráðinu eða af sérstakri nefnd, er til þess sé kosin. Að lokinni uppgjörð skal haldinn aðalfundur og á honum skýrt frá niðurstöðu og

kvittan gefin. Viðauki. *Hlunnindi fyrir bankann sam-* 25. nóv.
kvæmt lögum 7. júní 1902. a. Íslands banki skal, á meðan
lög 7. júní 1902 eru í gildi, vera eina stofnunin á Íslandi,
er rétt hafi til að gefa út gjaldmiðil, er komið geti í stað
mótaðra peninga, og er það ákveðið til tryggingar Íslands
banka og handhöfum seðla hans, að ekki skuli, svo lengi
sem lög þessi eru í gildi, gefa út eða leyfa að gefa út
nokkurn slíkan gjaldmiðil. Seðlar þeir, sem útgefnar eru
af stjórninni fyrir hönd landsjóðs, skulu þó vera í fullu
gildi, en ekki má auka þá fram yfir það, sem nú er; þeir
og seðlar Íslands banka skulu vera hinir einu seðlar er
gilt geti manna á milli og sem tekið skuli við í opinbera
sjóði sem reiðu gull væri. b. Hver, sem býr til eftir-
mynd seðla, sem útgefnir eru af Íslands banka, eða falsar
þá, skal sæta sömu hegning sem hin almennu hegningar-
lög 25. júní 1869, 266. gr., ákveða fyrir að búa til eftir-
mynd af eða falsa danska mynt eða seðla Þjóðbankans.
Glæpurinn er drýgður undir eins og búið er að búa til eða
falsa seðilinn, þótt ekki sé búið að láta hann úti. c. Aldrei
má íþyngja Íslands banka með nokkru gjaldi eða skatti,
öðrum en þeim, sem nefndur er í oftnefndum lögum 7.
júní 1902, 11. gr. (39. gr. reglugjörðar þessarar), meðan
hann hefir seðlaútgáfurétt samkvæmt þeim lögum. d. Jafn-
vel þótt stimpilgjald verði leitt í lög á Íslandi, má ekkert
slíkt gjald leggja á seðla bankans, bækur hans, ávísanir
né skuldbindingar, sem útgefast af honum og í nafni hans,
heldur ekki á skuldbindingar, sem veita bankanum hand-
veðsrétt, hlutabréf bankans eða yfirfærslur á þau, né á
yfirfærslur á bankaskuldabréf þau, sem nefnd eru í 3. gr.
laganna (4. gr. reglugjörðar þessarar).

Lög um eftirlit með mannflutningum til útlanda.

27. nóv.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-

27. nóv. ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Hvert það skip, sem flytur farþega frá Íslandi til útlanda á óæðra farrúmi, skal vera háð eftirliti lögreglustjórnarinnar, en »óæðra« er farrúmið, ef það er lakara en 2. farþegarúmi á millilandaskipum þeim, er landsstjórnin notar. Skal það að minsta kosti fullnægja skilyrðum þeim, sem sett eru í 10.—12. gr. laga um tilsjón með útflutningum frá 14. janúar 1876. **2. gr.** Skipstjóri má ekki taka við farþegum í óæðra farrúm, fyr en lögreglustjóri á þeim stað sem skipið kemur fyrst á til að taka slíka farþega, hefir gefið skriflegt leyfi til þess, og skal í því leyfi til taka, hve marga farþega megi taka í farrúmið, enda hafi lögreglustjóri áður sannreynt á þann hátt, er 7. gr. nefndra laga frá 14. janúar 1876 til tekur, að farrúmið fullnægi skilyrðum þeim, sem sett eru að framan. — Skipstjóra ber að heimta af þeim, sem selja farbréf til flutnings á óæðra farrúmi, tvírtaða skrá yfir alla þá, sem þeir hafa selt farbréf þessi. Skráin skal vera gerð eftir fyrirmynd, sem landshöfðingi semur, og skal sá, er farbréfin seldi, rita neðan á hana æru og samvizku vottorði um, að hann hafi eigi selt fleiri farbréf en skráin greinir. **3. gr.** Á síðustu höfn, sem skipstjóri leggur frá til útlanda, skal lögreglustjóri sannprófa, að ekki fari á óæðra farrúmi fleiri en veitt var leyfi til á hinni fyrstu höfn að taka mætti á skipið, enda afhendi skipstjóri lögreglustjóra í því skyni annað eintakið af skrá þeirri, er ræðir um í næstu grein á undan, með árituðu æru og samvizku vottorði sínu um, að farþegar séu ekki fleiri en taldir eru á skránni. **4. gr.** Brot á lögum þessum varða skipstjóra alt að 500 kr. sekt, er renni í landsjóð, og skal farið með mál út af þeim, sem með almenn lögreglumál.

27. nóv. Lög um friðun fugla.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Þessar fuglategundir skulu friðaðar vera árið um 27. nóv. kring: Maríuerlur, steindeplar, prestir, rindlar, auðnutitlingar, snjótitlingar, þúfutitlingar, óðinshanar, þórshanar, kríur, tildrur, sandlour, jaðrakan, rauðbrystingar. **2. gr.** Þessar fuglategundir skulu ekki friðaðir á neinum tíma árs: Ernir, valir, smyrlar, uglur, hrafnar, kjóar, skúmar, veiðibjöllur og aðrar máfategundir, skarfar, súlur, himbrimar, lómar, sefandir, svartfugl, fiskiendur og helsingjar. **3. gr.** Aðrar fuglategundir skulu friðaðar, svo sem hér segir: a) rjúpur, frá 15. febrúar til 15. september. b) allar andategundir, aðrar en þær, sem þegar eru taldar, frá 1. apríl til 1. september. c) svanir, frá 1. apríl til 15. september. d) lundi, frá 10 maí til 20. júní. — Sýslunefndum veitist heimild til að ákveða friðunartímann fyrir fyl, hverri í sínu héraði; þó má friðunartíminn ekki byrja síðar en 20. marz og eigi enda fyrr en 10. ágúst. — Allar þær fuglategundir, er hér hafa ekki verið nefndar, skulu friðaðar frá 1. apríl til 1. ágúst. — Skot og net, nema háfa, má ekki hafa við lunda eða fylaveiði. **4. gr.** Fyrir hvern fugl, sem friðlýstur er í lögum þessum, skal sá, er brotlegur verður, gjalda 2 krónu sekt, er tvöfaldast fyrir hvert brot, alt að 40 kr. **5. gr.** Ráðherrann getur veitt vísindalega mentuðum fuglafræðingum undanþágu frá ákvæðum þessara laga. **6. gr.** Mál þau, sem rísa út af brotum gegn því, sem fyrir er mælt í lögum þessum, skal fara með sem opinber lögreglumál. Rennur helmingur sektarfjárins í landssjóð, en hinn helmingurinn ber uppljóstrarmanni. **7. gr.** Hér með eru úr gildi feld lög 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra og lög 16. des. 1885 um breyting á lögum 17. marz 1882 um friðun fugla og hreindýra.

Lög um heimild til að kaupa lönd til skógarfriðunar og skóg- 27. nóv. argræðslu.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

27. nóv. **1. gr.** Stjórninni veitist heimild til að kaupa til skógarfriðunar og skógargræðslu: 1. Jörðina Hallormsstað í Suðurmúlasýslu með hjáleigum og með húsum þeim og kúgildum, er fylgja og fylgja eiga, svo og ítak hins fyrverandi Þingmúlaprestakalls í Hallormsstaðaskógi, gegn því að gjald það til landssjóðs, að upphæð 1000 kr. á ári, er samkvæmt 1. gr. laga 27. febrúar 1880 greiðist frá Vallanessprestakalli, færast niður í alt að 620 kr. á ári. 2. Jörðina Vagli í Fnjóskadal með húsum þeim og kúgildum, er henni fylgja og fylgja eiga, fyrir alt að 3000 kr. 3. Hálsskóg í Fnjóskadal gegn 80 kr. árlegu gjaldi til Hálsprestakalls úr landsjóði. **2. gr.** Landsstjórnin hefir yfirumsjón með byggingu og ábúð jarðanna og allri meðferð skógarlandanna. **3. gr.** Lög um friðun á Hallormsstaðaskógi frá 5. des. 1899 eru úr gildi numin.

27. nóv. Lög um löggilding verzlunarstaðar við Selvík í Skagafjarðarsýslu.

27. nóv. Lög um löggilding verzlunarstaðar við Kálfskamarsvík í Vindhælishreppi í Húnavatnssýslu.

27. nóv. Lög um löggilding verzlunarstaðar í Bolungarvík í Hóls- hreppi í Norður-Ísafjarðarsýslu.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: Að Bolungarvík í Hólshreppi í Norður-Ísafjarðarsýslu skal vera löggiltur verzlunarstaður, og skal verzlunarsvæðið ná yfir Árbæ, Ytri-Búðir og Malir, frá Hólsá að svo nefndri Bogavör, og beina sjónhending þaðan í Traðarland.

27. nóv. Lög um löggilding verzlunarstaðar á Grenivík við Eyjafjörð.

Lög um löggilding verzlunarstaðar á Ökrum í Hraunhreppi í 27. nóv.
Mýrasýslu.

Lög um löggilding verzlunarstaðar við Heiði á Langanesi í 27. nóv.
Norður-Þingeyjarsýslu.

Lög um löggilding verzlunarstaðar á Óspakseyri við Bitrufjörð 27. nóv.
í Strandasýslu.

Auglýsing um samþykkt á uppdrætti af hinu nýja skjaldmerki 19. des.
Íslands. (Stjórnarráð Íslands).

Lög um fólksinnflutninga til Íslands.

19. des.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
1. gr. Stjórninni veitist heimild til að verja úr landssjóði allt að 5000 kr. til þess að greiða fyrir innflutningi út-
lendinga til Íslands, einkum frá Norðurlöndum. **2. gr.** Þeim innflytjendum, er setjast vilja að á Íslandi og byrja þar búskap, má stjórnin veita til eignar og umráða ákveðna tölu dagsláttna af óræktuðu landi á íslenskum þjóðjörðum, sér í lagi eyðijörðum, samkvæmt ákveðnum reglum, sem stjórnin sjálf setur um ræktun landsins og auglýsir fyrir fram.

Reglugjörð um próf iðnaðarnemanda og umsjón með því. 28. des.
(Landshöfðinginn).

Samkvæmt 10. gr. í lögum nr. 15, 16. septbr. 1893, um iðnaðarnám, eru settar eftirfarandi reglur um próf iðnaðarnemanda og umsjón með því: I. kafli.
Viðfangsefni prófanna. **1. gr.** Prófin eru ýmist haldin í dráttlist og verklagni, ýmist í verklagni

28. des. einni saman. **2. gr.** Þeir iðnaðarmenn, sem hér verða nefndir, eiga að sýna kunnáttupróf bæði í dráttlist og verklagni, og er viðfangsefni þess þannig ákveðið: a) pjátr-
arar: fyrst skulu þeir gjöra dráttmynd, er gild sé tekin, af tesuðuvél, kaffikönnu eða blómkeri, og smíða svo hlut inn eftir henni; b) buðkarar: að gjöra dráttmynd af kerri eða tunnu með tiltekinni lögun og rúmfangi, og reikna flátið út, og smíða svo eftir myndinni ölker eða annað flát, sem alment er tíðkað; c) rennismiðir: þeir skulu renna og gljáfægja holt skrautker eða handriðsspela (balustre) úr tré, eða smærri smíðisgrip úr beini, horni eða málm, þann er prófnefndinni þykir nægilegur, samkvæmt dráttmynd af hlutnum, er þeir hafa sjálfir gert og gild hefir verið tekin; d) drifsmiðir (gjörtlarar): eftir dráttmynd, sem þeir gjöra sjálfir og gild er tekin, eiga þeir að móta, steypa og fullgera ljóastiku eða vatnskrana, beizlisstengur eða svipuskaf; e) gullsmiðir: eftir dráttmynd, sem þeir gjöra sjálfir og gild er tekin, eiga þeir að smíða brjóstnál eða armband úr gulli, eða sykurskál, súpuausu, kókuskeið eða fiskskeið, belti eða koffur úr silfri; f) hjólsmiðir eða vagnsmiðir: eftir dráttmynd, sem þeir gjöra og gild er tekin, að smíða fremri hjólás eða hjól í stórvagn fjórhjólaðan, lokaðan (karet) eða því um líkan vagn annan; g) lásasmiðir: eftir dráttmynd, er þeir hafa gjört og gild er tekin, að smíða alfóðraða skrá með lykli, eða skrufheldu («skrufstykki»), 32 punda eða þar yfir; h) eirsmiðir: eftir dráttmynd, er þeir gjöra og gild er tekin, að smíða rauðan eða gljáfægðan teketil eða kaffikönnu; i) málurarar: að draga skreytingarmynd og mála hana síðan í olíulit eða límlit, svo og að sýna kunnáttu sína í að marmaramála eða æðamála tré; k) múrarar: eftir dráttmynd, er þeir hafa gjört og gild er tekin, að múra upp $1\frac{1}{2}$ steins múr með 1 steins blindingu, 3 álna langan og 2 álna háan. Blindinguna með hennar 4 hornum á að sléttfága; l) snikkarar: eftir dráttmynd, er þeir hafa áður gjört og gild er tekin, að smíða dragkistu,

skrifborð, skattol, gluggagrind eða spelhurð, borðstofustól 28. des. eða hægindastól með rendum eða bjúgum fótum; m) timburmenn: eftir dráttmynd, er þeir hafa áður gjört og gild er tekin, að smíða beinan stiga, ekki minna en 4 þrepa, eða sníða til og fella saman bálkgrind eða þakbindi eða því um líkt; n) úrarar: eftir dráttmynd af ganginum í stórum stíl, er þeir hafa áður gjört og gild er tekin, að smíða tiltekinn hlut gangfæranna í alment vasaúr eða í 8 daga borður eða stofuúr með slagfærum. **3. gr.** Þeir iðnaðarmenn, er hér verða nefndir, eiga að sýna kunnáttupróf í verklagni að eins og er viðfangsefni þess þannig ákveðið: a) bókbindarar: að binda bók í áttungsbroti eða stærri broti með gyltum sniðum sléttum og skreyting á bindinu eftir því sem sveinsefni kýs sjálfur; b) sútarar: að verka 2 húðir og 10 kálfskinn, gera vaxleður úr helmingnum, en smurningsleður úr öðrum helmingi, og stræja ker af leðri; c) járnsmiðir (stærri): að smíða gang af skeifum, og skeifufjaðrir til hans, eða smíða fjöður í vagn; d) hanzkamarar: að gera almenna hanzka með ávölum saum, eða verka skinn í franska hanzka og sníða þá; e) hattarar: að gera þristrendan flókahatt með silkiflosi eða sívalan hatt með silkiflosi, og sívalan hérahárshatt; f) naglarar: að smíða tveggja þumlunga nagla, 2 þriggja þumlunga og 2 fjöggra þumlunga nagla; g) kaðlarar: að gera sexþættan streng, 25 faðma langan og 4 punda á þyngd, þríþætt snæri, 12 faðma langt, og þrjátíu faðma langa seglgarnslínu, alt úr hvítu garni; h) söðlarar: að gera reiðbeizli með fódruðum hringjum eða sterkt aktýgjabeizli; i) skómakarar: að gjöra eina stýfla eða eina skó með uppstunginni rönd; k) skraddarar: að taka sjálfur mál af manni, draga snið af fatinu á pappír og sauma svo fatið, karlmannsfrakka eða karlmannskjól; l) tóbaksspinnarar: að gera rullu af mjóu hollenzku tóbaki, um 40 pd. á þyngd; m) vefarar: að vefa mislitan baðmullardúk, röndóttan eða tiglóttan, 40 álna langan, eða ámóta dúk úr líni, svo sem léreft, dregil, sængurdúk eða klæði, ámóta

28. des. langt. **4. gr.** Nú óskar sveinsefni að vinna annað verk eða gjöra annau grip, en hér er ákveðið að framan, enda álíti prófnefnd sú, er getur um í 6. gr., að það sé eins mikið vandaverk og veiti jafn mikla trygging fyrir almennt kunnáttu sveinsefnis í sinni grein, og er þá nefndinni heimilt að leyfa það. **5. gr.** Prófnefnd sú, er ræðir um í 6. gr., tiltekur verkefni handa verzlunarnemum og lærlingum annara atvinnurekanda (en verzlunarmanna og iðnaðarmanna), þeim er próf vilja sýna. II. kafli.

Umsjón með prófinu og dómur um það. **6. gr.** Umsjón með prófstarfinu og dómur um það er falinn nefnd á hendur, og eru í henni 3 menn, er lögreglustjóri kveður til, og skulu tveir af þeim, ef unt er, vera samiðarmenn. Í þeim iðngreinum, þar sem dráttmyndir skal gera, skal haga svo vali prófnefndarmanna, að einn þeirra að minsta kosti sé vel til hæfur að dæma um það próf. Sérhver atvinnurekanda innan lögsagnarumdæmisins, sem hefir borgarabréf eða aðra atvinnuheimild, er skyldur til að taka kosningu í nefnd þessa og gegna því starfi. Lögreglustjóri ákveður, hver vera skuli formaður nefndarinnar.

7. gr. Formaður stjórnar störfum nefndarinnar. Þeir sem próf vilja gera, skulu, í kaupstöðum, tilkynna honum það, en annarsstaðar lögreglustjórn, og sker formaður úr því, hvort þeim skuli leyft próf að gera, samkvæmt skilríkjum þeim, er fram eru færð (sbr. 8. gr.), tekur við borgun þeirri, er sveinaefni eiga að greiða. Hann ákveður fundi í nefndinni, og kveður nefndarmenn til þeirra, og sér yfir höfuð fyrir því, að störf nefndarinnar gangi truflunarlaust og reglulega. **8. gr.** Próf skal halda tvisvar á ári, í apríl og október. Nú vill maður fá að gera próf, og skal hann þá tilkynna formanni prófnefndarinnar eða lögreglustjóra (sbr. 7. gr.) það fyrir 15. dag næsta mánaðar áður en prófið er haldið. Jafnframt tilkynningunni verður hann að afhenda vottorð um aldur sinn og nám sitt, undanfarið, og greiða um leið 3 króna gjald. Sé dráttmyndarpróf áskilið, skal því fyrst lokið.

Formaður ávísar sveinaefnum hæfilegt húsnæði til að gera 28. des. þetta próf, og sér um, að þeir eigi allir kost á að gera það áður en mánuðurinn er úti. Því næst tekur hann dráttmyndarprófin öll og leggur þau fyrir nefndina, og sker hún svo úr, hvort leyfa skuli sveinaefnunum að gjöra prófin. Nú eru dráttmyndarpróf einhvers eigi gild metin, og má sá þá ekki koma til prófs fyrri en á næsta missiri. Þau áhöld, sem til dráttmyndanna þarf, svo sem pappír, drátttæki, blýanta o. s. frv., leggja sveinaefni sér til sjálfir. Sveinaefni, hvort heldur þeir, er staðist hafa dráttmyndarprófið, eða þeir, sem ekkert dráttmyndarpróf er af heimt að, skulu vinna hið verklega prófstarf sitt hjá einhverjum iðnaðarmanni í þeirri iðngrein, er próf skal í gera. Formaður gefur þá leiðbeining, sem þörf er á, um það, hversu þessu skuli fyrir komið, og sjái hann sér það fært, getur hann vísað sveinsefni á starfstofu, verkfæri og vinnuefni. Nú hefir formaður enga starfstofu á að vísa, og er sveinsefni þá rétt að útvega sér hana sjálfur og eins verkefni og verkfæri; nú getur hann það ekki, og á nefndin þá að sjá honum fyrir þessu á hans kostnað. Nú hefir sveinsefni útvegað sér sjálfur starfstofu, og sker nefndin þá úr, hvort hún sé til þess fallin. Nú hefir nefndin vísað prófnema, honum að kostnaðarlausu á iðnaðarmann, er hann getur unnið að prófstarfinu hjá, og á sveinsefni þá að loknu prófi ekkert tilkall til grips þess er hann hefir gert; en ef hann hefir sjálfur séð sér fyrir verkstofu o. s. frv. eða borgað fyrir það, þá hefir hann gagnvart nefndinni fullan umráðarétt yfir prófgripnum. Bæði dráttmyndaprófstarfið og verklega prófstarfið skal sveinsefni vinna undir umsjá nefndarinnar, og er henni skylt að sjá um, að sveinaefnin vinni sjálfir prófstörfin án nokkurrar hjálpar frá öðrum. Bæði til dráttmyndaprófstarfsins og verklega prófstarfsins tiltekur nefndin ákveðinn tíma, er verkinu skal lokið vera, og skal svo álíta, að sá sem ekki hefir lokið prófstarfi sínu innan ákveðins tíma, hafi eigi staðist prófið. Þá er sá tími er liðinn, er ætlaður var til

28. des. hins verklega prófs, kveður formaður nefndina til fundar, og skal þar þá sýna nefndinni prófgripina og dráttmyndirnar með, ef þær hafa gjörðar verið. Þá sker nefndin úr, hvort prófstarfið skuli gilt tekið eða ekki. Nú er prófstarf einhvers ekki gilt tekið, og má hinn sami þá eigi aftur til prófs koma fyrri en á næsta missiri. **9. gr.** Bóka skal stuttlega það sem gjörist á fundum nefndarinnar, og í fundarlok rita nefndarmenn nöfn sín í bókina undir það, sem sem bókað er. Þeim, sem prófstarfið er gilt tekið hjá, skal gefa námsbréf, og undirskrifa það nefndin og lærimeistari; skal þess í því getið, í hverju prófið hafi fólgið verið. Nú hefir sveinsefni sýnt óvenjulega mikla snilli í prófi sínu, og skal þess þá getið í námsbréfinu. Nú þykir prófstarf sveinsefnis eigi gott og gilt, og skal þá skýra honum frá ástæðunum til þess. **10. gr.** Nú hefir sveinsefni byrjað prófstarf sitt, en eigi lokið við það, eða starf hans hvort heldur í dráttmynd eða verklagni hefir eigi verið gilt metið, og á hann eigi fyrir þá sök neinn rétt á að fá endurgreitt gjald það, er hann greiddi fyrir að fá að ganga undir prófið. En hætti einhver við áður en próf byrjar, og hafi tilkytt það, þá fær hann endurgreiddar 2 krónur af gjaldi sínu. **11. gr.** Gjald það, er sveinaefni greiða, fellur til hlutaðeigandi bæjarsjóðs eða sveitarsjóðs, gegn því að bæjarsjóður eða sveitar beri kostnaðinn við að útvega herbergi til dráttmyndarprófsins og til að sýna prófgripina, og við umsjónina með prófstarfinu og aðrar ráðstafanir, er af prófinu leiðir, að svo miklu leyti, sem sveinsefni á eigi að bera sjálfur kostnaðinn, sbr. 8. gr. **12. gr.** Reglugjörð þessi gengur í gildi 1. janúar 1904; þó getur prófnefnd fyrsta árið (1904) veitt undanþágu frá kröfum þeim um dráttmyndarpróf, er getur um í 2. gr.

Reglugjörð um útbúning og notkun asetylengasgerðarstöðva 30. des.
og svipaðra stofnana í Reykjavíkurborg. (Stjórnarráð Íslands).

Samkvæmt 30. gr. laga 15. okt. 1875 um brunamál í Reykjavík er hér með eftir tillögum bæjarstjórnar nefnds kaupstaðar sett eftirfarandi reglugjörð um útbúning og notkun asetylengasgerðarstöðva og svipaðra stofnana í Reykjavíkurborg: **1. gr.** Áður en byrjað er að koma á fót asetylengasgerðarstöð eða svipaðri stofnun, skal senda brunamálanefndinni teikning af og lýsing á stofnuninni í tveim eintökum, og fá yfirlýsing brunamálanefndarinnar um, að ekkert sé því til fyrirstöðu, að henni sé komið á fót, annaðhvort á þann hátt, sem teikningin sýnir, eða með þeim breytingum, sem nefndin kann að heimta. — Gasstöðina (gasframleiðara og ílát) skal setja upp undir beru lofti eða í sérstöku þar til gjörðu húsi, svo langt frá öðrum húsum, sem brunamálanefndin heimilar, og má ekki búast við að samþykki fáið til fyrirtækisins, nema stöðin standi svo langt frá öðrum byggingum, sem hér segir: ekki minna en 5 álnir, ef gjört er ráð fyrir í mesta lagi 50 logum, ekki minna en 10 álnir, ef gjört er ráð fyrir í mesta lagi 100 logum, og ekki minna en 20 álnir, ef stöðin er stærri. Hús það, sem gasið er búið til í og geymt í, skal vera með léttri þekju þannig að mikil loftumrás geti átt sér stað. Herbergin skulu vera björt. Á hurð gasgerðarstofunnar skal vera greinileg auglýsing þess efnis, að bannað sé að reykja tóbak, kveykja á eldspýtum og fara með ljós, og að eldhætta sé að kolkalki ef væta kemst að. Gasstöðin (gasframleiðari og ílát) skal vera ramgjör, traust og þétt í samskeytum og með öryggisspeldi. Sé asetylengas notað í íbúðarherbergjum, skal fylgja nákvæmlega þeim skilyrðum, sem heilbrigðisnefndin kann að setja. **2. gr.** Þegar á að taka til að útbúa stöðina að þar til fengnu samþykki, skal gjöra brunamálanefndinni skrifleg skeyti um það, áður en byrjað er. — Brunamálanefndin sér um, að hver hluti gasgerðarstöðvarinnar fyrir sig og

30. des. efni þau, sem eru notuð í hana, séu skoðuð og prófuð, og að prófað sé þrýstingarþol stöðvarinnar, þegar hún er fullbúin. Í stað þeirra efna, sem nefndin kann að álíta að séu ekki nógu góð, skal setja nýtileg efni. Á stöðinni skulu vera blindlok svo sem þörf er á, með opum fyrir pumpurnar og þrýstingarmælana, svo hægt sé að prófa stöðina hvenær sem er með stuttum fyrirvara. **3. gr.** Þegar búið er að setja verkfærin upp, má ekki gjöra neinar breytingar viðvirkjandi þeim eða leggja nýjar pípur, nema brunamálanefndin fái tilkynning um það áður, svo að hægt sé að prófa það sem þarf. Ef stöðin verður stækkuð, skal fá samþykki brunamálanefndarinnar eins og þegar um nýja stofnun er að ræða. **4. gr.** Brunamálanefndin og menn, sem hún sendir, skulu hafa aðgang að stöðinni hvenær sem er, til þess að fullvissa sig um, að alt sé í lagi. Skal tafarlaust bæta úr misbrestum, sem kunna að finnast. Einu sinni á ári, eða oftár ef það er talið nauðsynlegt, skal prófa þrýstingarþol stöðvarinnar. **5. gr.** Með því að sambland af lofti og asetýleni er mjög sprengihætt, verður að gæta svo mikillar varúðar sem unt er við meðferð gassins. Við tilbúning og notkun gassins og yfir höfnuð til þess að gæta gasgerðarstöðvarinnar má ekki nota aðra en áreiðanlega, fullorðna menn, eldri en 18 ára, sem þekkja þetta til fulls. **6. gr.** Öll vinna við gasgerðarstöðina (svo sem fylling, hreinsun og þess háttar) má að eins fara fram við dagsbirtu, og þess verður vandlega að gæta, að enginn eldur eða ljós sé í hýsinu meðan á slíkri vinnu stendur; þó má leyfa að lýsa gasgerðarherbergin með rafmagnsglóðalömpum, en hins vegar er bannað að nota önnur tilbúin ljós í þessum herberjum. Af því að eitrun getur komið fyrir, skulu að minsta kosti 2 karlmenn vera viðstaddir, þegar hreinsun fer fram. — Þegar gasframleiðarinn er hreinsaður, skal láta efni það, sem úr gengur, í sérstakt ílát og þynna það með að minsta kosti 10 sinnum meira vatni, áður en því er fleygt eða það er látið renna í skolprennuna.

7. gr. Öllum verkfærum, pípum o. s. frv. skal haldið 30. des. hreinum og þrifalegum, hönum og lokum í pípunum og öllum þéttiumbúnaði skal haldið þéttum, og þegar misbrestir á þessu kunna að koma í ljós, skal tafarlaust koma því í gott lag. Daglega skal prófa speldin, svo að áreiðanlegt sé, að þau festist ekki. Svo oft sem tækifæri býðst, skal taka þau sundur, hreinsa og smyrja með tólgi og blýantsdufti. **8. gr.** Komi það fyrir, að gas streymi út í herbergið, má enginn fara þangað nema með öndunarumbúðum; eldur og ljós mega ekki koma nærri og má að eins nota öryggislampa. Bæði öndunarumbúðir og öryggislampi með þeirri gerð, sem hefir verið tekin gild, skulu vera við hendina við asetýlengasgerðarstöðina, í herbergi, þar sem asetýlengas er ekki notað. **9. gr.** Ef verkfærin hafa staðið ónotuð í meir en 48 klukkustundir, skal hleypa öllu gasinu úr ílátinu út í bert loft, og má ekki nota asetýlenið fyr en búið er að fylla ílátið aftur. Hins sama skal gæta, þegar byrjað er á ný, eftir að hreinsað hefir verið eða kolkalki verið bætt í eða ný verkfæri verið sett upp. Þegar gasið hefir ekki verið notað lengi, má ekki kveykja á því fyr en búið er að fylla öll verkfæri með nýju gasi á framangreindan hátt. Sá maður, sem á að passa stöðina, skal gæta nákvæmlega að, hvort allir hanar og lokur séu rétt stilt, áður en hann fer frá vinnustaðnum að lokinni vinnu. — Ekki má reykja tóbak né kveykja á eldspýtum í því herbergi, sem asetýlengasið er framleitt í. **10. gr.** Sé asetýlen brúkað með meiri þrýstingu en sem svarar 12" vatnsþrýstingu, skulu ílát þau, sem það er geymt í, vera prófuð með þrýstingu, sem sé að minsta kosti 5 sinnum meiri en sú þrýsting, sem asetýlenið verður fyrir. Milli asetýlenílátsins og pípukerfisins skal vera þrýstingarminkunarspeldi, og á pípukerfinu, sem verður að vera þétt við 5 feta vatnsþrýsting, skal vera þannig útbúið öryggisspeldi, að það opnist við 12" vatnsþrýsting í mesta lagi. Frá öryggisspeldinu skal liggja sérstök útstraumspípa út undir bert loft, þar sem

30. des. ekki getur orðið nein sprengihætta, þótt dálítið asetýlen streymi út. **11. gr.** Eir má ekki brúka í neitt verkfæri, sem asetýlen kemst að. Ekki má setja lampana í samband við pípurnar með gúmmíslöngum eða þess háttar, er hvergi má brúka í stöðinni. **12. gr.** Kolkalk má ekki geyma öðruvísi en í málmílátum með lokum, sem falli svo vel að, að vatnshelt sé, og skal geyma það í rakalausum, björtum herbergjum, sem eru gerð samkvæmt því sem segir í 1. gr. Á hurð geymsluherbergisins skal standa greinileg auglýsing sama innihalds og segir í 1. gr. **13. gr.** Fljótandi asetýlen og flytjanlegar asetýlengasgerðarstöðvar, þar á meðal lampa, þar sem asetýlen framleiðist í lampafætinum, má ekki brúka nema undir beru lofti; þegar kolkalki er bætt í eða verkfærin hreinsuð, skal sömuleiðis gjöra það undir beru lofti og að öðru leyti skal við hafa nauðsynlegar varúðarreglur. — Undantekningar frá þessu ákvæði mega að eins eiga sér stað, þegar á að nota asetýlenið í vísindalegum tilgangi af mönnum, sem álitnið verður að hafi nægilega þekkingu til að dæma um hættu þá, sem stafar af slíkum verkfærum. **14. gr.** Sé fyrirskipunum þeim ekki hlýtt, sem eru gefnar samkvæmt framanskráðu, hefir brunamálanefndin rétt til að láta hætta að nota stöðina, og sætir þá hlutaðeigandi málssókn samkvæmt 28. gr. laga 15. okt. 1875 um brunamál í Reykjavík. **15. gr.** Kostnað þann, sem kann að leiða af prófun stöðvarinnar og eftirliti með henni o. fl., greiðir eigandi hennar eftir reikningi, sem brunamálanefndin samþykkir. **16. gr.** Eitt eintak af ákvæðum þessum skal vera fest upp í gasgerðarhúsinu. **17. gr.** Reglugjörð þessi öðlast þegar gildi.

1904

Reglugjörð um hafnsögu á Ísafirði (gefin út af Stjórnarráði

16. febr. Íslands samkvæmt 2. gr. laga 3. okt. 1903, um hafnsöguskyldu í Ísafjarðarkaupstað).

16. febr. Hafnsögutaxti fyrir Ísafjarðarkaupstað (gefin út af Stjórnarráði Íslands samkv. l. 3. okt. 1903).

Reglugjörð fyrir útbú Landsbankans á Ísafirði (samþykkt af 20. febr. Stjórnarráði Íslands samkv. lögum 18. sept. 1885).

Lög um ábyrgð ráðherra Íslands.

4. marz

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Ráðherrann ber ábyrgð á stjórnarathöfninni, og má því krefja hann ábyrgðar fyrir sérhver störf eða vanrækt starfa, er hann hefir orðið sekur um, ef málið er svo vaxið, að hann hefir annaðhvort af ásetningi eða stórkostlegu hirðuleysi farið í bága við stjórnarskipunarlög landsins eða önnur lög þess, eða að öðru leyti fyrirsjáanlega stofnað heill almennings eða einstaklings í hættu. **2. gr.** Það varðar ráðherrann ábyrgð eftir lögum þessum: a. ef hann útvegar konungsundirskrift undir bráðabirgðarlög, tilskipanir eða aðrar ályktanir, er fara í bága við stjórnarskipunarlög landsins, sérstaklega ef hann útvegar konungsundirskrift undir bráðabirgðarfjárlög, án þess að þinginu hafi verið gefinn kostur á að leiða fjárlögin til lykta. Hið sama er og, ef hann lætur farast fyrir að bera upp fyrir konungi lög, tilskipanir eða aðrar ályktanir, er konungsundirskrift útheimtist til eftir stjórnarskipunarlögunum. b. ef hann framkvæmir sjálfur, fyrirskipar framkvæmd á eða lætur viðgangast, af ásettu ráði eða fyrir stórkostlegt hirðuleysi, að framkvæmt sé nokkuð það, er fer í bága við stjórnarskipunarlög landsins, eða lætur farast fyrir að framkvæma nokkuð það, sem þar er fyrirskipað eða veldur því, að framkvæmd þess farist fyrir. c. ef hann verður þess valdandi, að nokkuð það sé ráðið eða framkvæmt, er skert getur frelsi eða sjálfsforræði landsins. **3. gr.** Og enn varðar það ráðherrann ábyrgð eftir lögum þessum, ef hann veldur því, að brotið sé gegn öðrum lögum landsins en stjórnarskipunarlögum þess: a. með því að leggja fyrir konung til undirskriftar ályktan, tilskipun eða erindi, er fer í bága við lögin, eða með því að láta farast fyrir að útvega konungsundirskrift undir ályktan, tilskipun eða erindi, þar sem konungsundirskrift

4. marz er lögmælt. h. með því að framkvæma eða valda því, að framkvæmt sé nokkuð það, er íer í bága við fyrirmæli laganna, eða með því að láta nokkuð ógjört sem heimtað er í lögum, eða verða þess valdur, að slík framkvæmd farist fyrir. **4. gr.** Loks verður ráðherrann sekur eftir lögum þessum, ef hann framkvæmir nokkuð eða veldur því, að framkvæmt sé nokkuð, er fyrirsjáanlega getur orðið almenningi eða einstaklingi að tjóni, þótt eigi sé framkvæmd þess bönnuð í lögum. Hið sama er og, ef hann lætur farast fyrir að framkvæma nokkuð það, er fyrirsjáanlega gat forðað almenningi eða einstaklingi við tjón, eða veldur því að slík framkvæmd ferst fyrir. **5. gr.** Brot gegn 2. gr. varða embættismissi, eða sektum frá 500—5000 kr., ef málsbætur eru. — Brot gegn 3. gr. varða alt að 5000 kr. sektum eða embættismissi, ef miklar sakir eru. — Brot gegn 4. gr. varða alt að 5000 kr. sektum. — Hafi ráðherrann jafnframt brotið gegn hinum almennu hegningarlögum, bætist hegning sú, er hann hefir unnið til eftir þeim, við hegningu þá, er honum er gjörð í lögum þessum. **6. gr.** Sektir eftir lögum þessum renna í landssjóð. Verði sektin ekki öll greidd í ákveðinn tíma, skal einfalt fangelsi koma í hennar stað, og skal ákveða í dóminum, eftir öllum málavöxtum, hve langt það skuli vera. **7. gr.** Hafi ráðherrann bakað almenningi eða einstaklingi fjártjón með framkvæmd eða vanrækslu, sem hegningarverð er eftir lögum þessum, skal og, þegar þess er krafist, jafnframt hegningunni, dæma hann til að greiða skaðabætur, en um skaðabótaskyldu hans fer eftir almennum reglum. **8. gr.** Málshöfðun eftir lögum þessum getur eigi átt sér stað, ef 5 ár líða frá því, er brot var framið, án þess að alþingi hafi tekið ályktun um málshöfðun. **9. gr.** Ákvarðanir laga þessara ná einnig til landritarans, þegar hann gegnir ráðherra-störfum á eigin ábyrgð, enda dæmi hæstiréttur, þangað til öðru vísi verður ákveðið með lögum, í málum á móti honum, eftir sömu reglum og í málum á móti ráðherranum.

10. gr. Lög þessi öðlast gildi þann dag, er skipaður er 4. marz sérstakur ráðherra fyrir Ísland.

Lög um stofnun lagaskóla á Íslandi (eru prentuð endursam- 4. marz in með breytingum sem lög 16. nóv. 1907)

Lög um eftirlaun.

4. marz

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Hver sá, sem fengið hefir konungsveitingu fyrir embætti og fær laun úr landssjóði, á rétt á að fá eftirlaun eftir lögum þessum, þegar honum er veitt lausn frá embætti fyrir aldurs sakir eða heilsulasleika, eða annara orsaka vegna, sem honum er ósjálfráðar. **2. gr.** Eftirlaunin skulu greiddast úr landssjóði. Upphæð eftirlaunanna skal þannig reikna, að sá er fengið hefir lausn frá embætti, fær í eftirlaun $\frac{1}{5}$ þeirrar embættislaunaupphæðar, er hann hafði, þegar hann fékk lausn frá embættinu, og auk þess 20 kr. fyrir hvert ár, sem hann hefir þjónað embætti með eftirlaunarétti, þó koma eigi til greina fleiri þjónustuár en 35. Sá, sem er fullra 70 ára, á rétt á að fá lausn með eftirlaunum samkvæmt lögum þessum. Sá embættismaður sem slasast þannig, þegar hann er að gegna embætti sínu, að hann verður að fá lausn frá embættinu, fær ávalt hin hæstu eftirlaun, sem honum gætu borið samkvæmt lögum þessum, miðað við embættistekjur hans og 35 ára þjónustu. Ef eitthvert embætti er lagt niður, á sá embættismaður, er því gegnir, heimting á að njóta $\frac{2}{3}$ af embættistekjum sínum í 5 ár í biðlaun, en er þá undireins skyldur til að taka aftur við hæfilegu embætti með sömu tekjum að minsta kosti, sem því embætti fylgdu, sem niður var lagt. Hafi hann ekki fengið embætti að 5 ára fresti, verða honum veitt eftirlaun. Þau ár, sem hann hefir notið biðlauna, skal álíta sem þjónustuár, þegar farið verður síðar að reikna eftirlaun hans; en eftirlaunin skal reikna

4. marz eftir þeim embættistekjum, er hann hafði áður en hann fékk biðlaun. Ef hann tekur á móti embætti, sem minni tekjur fylgja, fær hann af þeim eftirlaunum, sem honum ber eftir hið meira embætti, er hann áður hafði, svo mikið, sem tekjur hins nýja embættis vantar til að jafnast við tekjur hins fyrra embættis, er hann hafði, og ekki meira.

3. gr. Ef embættismaður, sem sökum heilsubrests hefir fengið lausn frá embætti með eftirlaunum, kemst aftur til heilsu, er hann skyldur til að taka á móti embætti, sem landsstjórnin álitur við hans hæfi og skipar hann í, og séu launin eigi lægri en þess embættis, er hann fékk lausn frá. Séu launin minni, fær hann mismuninn greiddan úr landssjóði sem viðbót fyrir sjálfan sig. Neiti embættismaðurinn að ganga að hinu nýja embætti og getur eigi fært fullnægjandi sönnur á slíka vanheilsu, sem tálmi honum frá að gegna því, missir hann rétt til eftirlauna. **4.**

gr. Þær embættistekjur, sem teknar verða til greina, þegar reiknuð eru eftirlaun eða biðlaun samkvæmt 2. gr., eru: 1. viss árleg laun; 2. launaviðbót, sem veitt er mannum sjálfum; 3. aukatekjur og hlunnindi, svo sem leigulaus bústaður, bújörð, eldiviður og ljós, sem með þeim orðum er veitt embættismanninum sem laun eða hluti af launum hans. Aukatekjurnar skulu taldar eins og þær hafa verið að meðaltali 5 síðustu árin, áður en embættismaðurinn fékk lausn frá embætti, eða öll þau ár, sem hann hefir embætti þjónað, hafi árin verið færri en 5. **5. gr.**

Sá, er fyrirgjörir embætti sínu, missir einnig rétt til eftirlauna. **6. gr.** Þegar embættismanni er vikið frá fyrir einhverjar misfellur, sem ekki varða embættismissi, en veikja þó þá virðingu og traust, sem nauðsynlegt er fyrir stöðu hans, skal ákveða eftirlaun hans með sérstökum lögum.

7. gr. Eftirlaun eða biðlaun missast: 1. gjörsamlega eða að tiltölu, þegar hlutaðeigandi fær aftur embætti og laun; 2. þegar hann án konungsleyfis gengur í þjónustu útlendra ríkja; 3. þegar hann tekur sé bústað í öðrum löndum án samþykkis konungs; 4. þegar hann hefir

ekki tekið eftirlaun sín eða biðlaun í 3 ár, og getur síðan 4. marz ekki sannað lögmæt forföll; 5. þegar hann verður dæmdur sekur í þesskonar athæfi, sem mundi hafa svift hann embætti, ef hann hefði þá í því verið, eða ef upp á hann sannast, að hann hafi orðið sekur í slíkri hegðun, áður en hann fékk lausn frá embættinu. Nú hefir embættismaður fengið lausn frá embætti með eftirlaunum, og tekur við nýju embætti, hefir hann þá rétt til að fá eftirlaun þau, sem hann áður hafði, er hann sleppir þessu embætti.

8. gr. Hver kona, sem verður ekkja eftir embættismann, er hafði eftirlaunarétt eða eftirlaun eftir lögum þessum, skal hafa rétt til að fá eftirlaun úr landssjóði með þeim undantekningum, sem til eru teknar í 9. gr. Eftirlaun ekkjunnar reiknast $\frac{1}{10}$ af launum maunsins, eins og þau eru talin eftir 2. og 4. gr. þessara laga, þegar þau eru lögð til grundvallar fyrir því, hvernig reikna skal eftirlaun hans; þó mega þau eftirlaun ekkjunnar, sem þannig reiknast, aldrei fara fram úr 600 kr. Þegar ástæður virðast til, getur konungur, í viðbót við eftirlaunin veitt 20 til 100 kr. árlega fyrir hvert barn ekkjunnar, sem hún hefir fyrir að sjá, þangað til hvert barn er orðið 16 ára; þó skal eftirlaunaviðbót þessi því aðeins haldast, að ástæður þær, sem hún er byggð á, séu framvegis hinar sömu, og skal sanna það á hverju ári fyrir landsstjórninni. **9.**

gr. Þær embættismanns ekkjur hafa engan eftirlaunarétt, sem hafa gipzt eldri manni en 60 ára eða á banasæng hans, eða eftir að hann fékk lausn frá embætti með eftirlaunum, eða ef hjónabandinu var gjörsamlega slitið, áður en maðurinn dó. **10. gr.** Eftirlaun ekkna missast: 1) þegar ekkjau giftist af nýju; 2) þegar hún tekur sér bústað í öðrum löndum án samþykkis konungs; 3) þegar hún hefir ekki hirt eftirlaunin í 3 ár, og getur síðan ekki sannað lögmæt forföll; 4) þegar hún verður dæmd sek í einhverri athöfn, sem að almenningsáliti er ósæmileg. — Þegar ekkja missir eftirlaun, af því að hún hefir gipzt af nýju, á hún rétt á að fá aftur hin sömu eftirlaun, ef hún verður ekkja í annað sinn. **11. gr.** Föðurlausum

4. marz og móðurlausum börnum þeirra embættismanna, sem áttu rétt til eftirlauna, getur konungur veitt hverju um sig 40—200 kr. árlega, að svo miklu leyti, og svo lengi, sem þau þurfa við og eru þeirra verð, þó ekki lengur en þangað til þau eru 16 ára; þörf þeirra og verðleik skal árlega sanna fyrir landsstjórninni. **12. gr.** Þeir, sem eru í embættum, þá er lög þessi öðlast gildi, og hafa rétt til eftirlauna samkvæmt tilskipun 31. maí 1855, halda rétti til eftirlauna samkvæmt þeirri tilskipun, svo og ekkjur þeirra. Hið sama er og um styrk þann, sem konungur hefir veitt börnum embættismanna áður en lög þessi öðlast gildi. Að öðru leyti er sú tilskipun úr lögum numin.

4. marz **Lög um skyldu embættismanna til að safna sér ellistyrk eða kaupa sér geymdan lífeyri.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Hver sá, er fengið hefir konungsveitingu fyrir embætti og fær laun úr landssjóði, svo og læknar í 4. og 5. flokki, skal safna sér ellistyrk eða kaupa sér geymdan lífeyri, svo sem lög þessi ákveða. **2. gr.** Til að safna sér ellistyrk skal embættismaðurinn árlega verja 2% af launum sínum, en ef hann kys heldur að kaupa geymdan lífeyri, er allur missist, ef kaupandi lífeyrisins deyr áður en til hans er tekið, skal hann árlega verja til þess 1 $\frac{1}{3}$ % af launum sínum. **3. gr.** Ellistyrkur sá, er safnast, skal geymast og ávaxtast í einhverjum þeim sjóði, er landstjórnin telur gildan, en sé keypt trygging fyrir lífeyri, þá skal gjöra það í lífsábyrgðarstofnun ríkisins. Eignarskírteini fyrir ellistyrknum eða lífeyristryggingunni geymist hjá landstjórninni. **4. gr.** Upphæð þeirri, sem embættismaður á að gjalda eftir lögum þessum, skal halda eftir af launum hans. **5. gr.** Þegar embættismaður fær lausn frá embætti, getur hann farið að fá alla vexti af ellistyrknum og farið að taka til lífeyrisins. Svo getur hann þá og keypt sér æfilang-

an lífeyri fyrir ellistyrkinn allan eða hluta af honum. Sá 1. marz ellistyrkur, sem maður á, er hann deyr, gengur til dánarbús hans sem önnur eign. **6. gr.** Lög þessi ná ekki til þeirra embættismanna, sem komnir eru í embætti, þegar þau öðlast gildi.

Lög um breyting á lögum nr. 4, 19. febrúar 1886, um utan- 4. marz þjóðkirkjumenn.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Kirkjufélag utan þjóðkirkjunnar, er kosið hafa sér prest eða forstöðumann, geta eftirleiðis leitað til ráðherrans fyrir Ísland til þess að fá staðfesting kosningarinnar. Staðfesting ráðherrans á kosningunni veitir kirkjufélaginu öll hin sömu réttindi, sem í lögum 19. febrúar 1886 eru talin fylgja konunglegri staðfesting. **2. gr.** Nú deyr prestur eða forstöðumaður utanþjóðkirkjusafnaðar, er kosning hans hefir hlotið staðfesting, eða hann fyrir uppsögn eða af öðrum ástæðum hættir starfa sínum, og njóta þá meðlimir utanþjóðkirkjufélagsins undanþágu þeirrar frá gjöldum til kirkna og presta þjóðkirkjunnar, er til er tekin í 16. gr. laga 19. febrúar 1886, og í 3. gr. laga þessara, til þess, er þeir hafa kosið sér annan prest eða forstöðumann og fengið staðfesting á kosning hans, þó eigi um lengri tíma en 6 mánuði. **3. gr.**¹ Allir þeir menn, sem eru í einhverju kirkjufélagi utan þjóðkirkjunnar, því er prest hefir eða forstöðumann, er fengið hefir staðfesting konungs eða ráðherra, skulu vera lausir við fasteignartíund til presta þjóðkirkjunnar, svo og við fasteignartíund og kirkjugjald af húsum til þeirra kirkna, sem eru landssjóðseign, þegar utanþjóðkirkjusöfnuðurinn hefir komið sér upp kirkju, sem að áliti kirkjustjórnarinnar telst sómasamlegt guðshús. **4. gr.** Þeir prestar, sem fengið hafa embættisveitingu, áður en lög þessi öðlast gildi, skulu fá

¹) Sbr. lög 30. júlí 1909, um sóknargjöld, 2. og 7. gr.

4. marz tekjuhalla þann endurgoldinn af landssjóði, er leiðir af á kvæði 3. greinar.

7. marz **Auglýsing um viðauka við lögreglusamþykkt fyrir Akureyrar-kaupstað.** (Stjórnarráð Íslands).

12. marz **Auglýsing um breyting á innsigli Íslands.** (Ráðherrann).

Samkvæmt þegnlegum tillögum ráðherra Íslands hefir Hans Hátign konunginum þóknast í dag allramildilegast að úrskurða, að innsigli Íslands skuli breytt þannig, að í stað fisksins, sem í því er, komi fálki, gerður eftir uppdrætti þeim, er samþykktur er með allrahæstum úrskurði 19. desember f. á. til upptöku í skjaldmerki Íslands, og á grunninn sett ártalið 1903.

16. maí **Samþykkt um breyting á byggingarsamþykkt fyrir Reykjavík 7. sept. 1903 og viðauka við hana.** (Staðf. af Stjórnarráðinu samkv. 5. gr. 1. 13. seft. 1901 og viðaukal. 23. okt. 1903).

9. júní **Skipulagsskrá fyrir Styrktarsjóð gamalla formanna í Norður-Ísafjarðarsýslu og Ísafjarðarkaupstað.**

»Þrem fjórðu hlutum árlegra vaxta sjóðsins má verja til styrktar gömlum fátækum formönnum í Norður-Ísafjarðarsýslu og Ísafjarðarkaupstað, er ekki þiggja af sveit, orðnir eru 50 ára að aldri og hafa að minsta kosti verið 25 ár formenn á opnum bátum í Norður-Ísafjarðarsýslu og Ísafjarðarkaupstað«.

9. júní **Skipulagsskrá fyrir Framfarasjóð Stykkishólms.**

»Árstekjunum af höfuðstól sjóðsins skal verja til framfara Stykkishólmi. Eu til þess teljast allar framkvæmdir, er miða til að efla almenna hagsæld þeirra manna, er eiga heima í Stykkishólmskaupúni. Til framfærslu þurfamanna má aldrei verja nokkru af tekjunum.«

»Tilgangi sjóðsins skal reynt að ná, með því annaðhvort 9. júní að veita heimilisföstum mönnum í kaптúninu verðlaun fyrir framúrskarandi framtakssemi og ráðdeild, eða með því að leggja fram fé til nytsamra fyrirtækja, eða með hvorutveggja mótinu. Engin verðlaun séu minni en 50 kr. og ekkert fjárframlag lægra en 100 kr.

Reglur um hrákailát og gólfæstingu til varnar gegn berkla- 21. júní veiki. (Gefnar út af Stjórnarráðinu samkv. lögum ^{23/10} '03).

1. gr. Í vinnustofum, búðum, gistihúsum, farþega-skipum, saumahúsum og opinberum byggingum, þar sem margt fólk kemur saman, t. d. í kirkjum og skólum, skal gæta þeirrar varúðar, er hér segir: Hafa skal hrákailát svo mörg sem heilbrigðisnefnd¹ þykir þurfa og af þeirri gerð, sem henni þykir hlýða. — Vatn skal vera í hverju hrákailáti eða einhver sötthreinsunarlögur og skal hreinsa það varlega. Heilbrigðisnefnd¹ getur skipað fyrir um, hvernig hreinsuninni skuli háttað. — Aldrei skal hafa á gólfum ofnar eða fléttaðar ábreiður eða loð-skin; skulu gólf vera svo gjörð, að auðvelt sé að þvo þau. — Jafnan skal skvetta vatni á gólf áður en þau eru sópuð, svo að ryk komi ekki upp. Gólf skal þvo úr heitu vatni, að liðnum hverjum þeim degi, er húsin eða her-bergin hafa verið brúkuð. **2. gr.** Heilbrigðisnefndir¹ skulu hafa gát á því, að þessum reglum sé fylgt. **3. gr.** Brot gegn reglum þessum varða sektum frá 2—50 kr.

Tilskipun um hvernig gegna skuli embættisstörfum amt- 23. ág. manna, stiftsyfirvalda og landfógeta á Íslandi, þegar embætti þessi verða lögð niður.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Samkvæmt 6. gr. laga nr. 17, 3. október 1903 um aðra skipun á æðstu umboðsstjórn Íslands viljum Vér skipa svo fyrir um það,

¹) Sbr. Viðauka (við reglur þessar) 22. sept. 1904.

23. ág. hvernig gegna skuli embættisstörfum amtmanna, stiftsyfirvalda og landfógeta á Íslandi, þegar embætti þessi eru lögð niður, er nú segir: I. U m s t ö r f a m t m a n n a. Störfum amtmanna skal skift þannig: 1. Sýslumönnum og bæjarfógetum skal falið: a. Að úrskurða sektahegningu samkvæmt hegningarlögunum 25. júní 1869, 300. gr., samkvæmt tilskipun 24. jan. 1838, 10. gr., samkvæmt lögum 25. júlí 1878 um lausafjárfund 7. gr., sbr. 16. gr., samkvæmt reglugjörð 6. desember 1884 um hafnsögu á Ísafirði, 9. gr., samkvæmt lögum 19. febr. 1886, um friðun á laxi, 8. gr., sbr. 9. gr. og samkvæmt lögum 13. desember 1895 um skrásetning skipa 22.—26. gr.; b. að gjöra ráðstafanir um barnsfaðernis lýsingarmál, sbr. opið bréf 28. maí 1825; c. að leita sátta í hjónaskilnaðarmálum og kveðja hjónin að viðlögðum sektum á fund prests eða veraldlegs valdsmanns, sbr. tilsk. 18. oktbr. 1811 og opið bréf 10. febr. 1818; d. að framkvæma störf þau viðvíkjandi fjármálum hjóna, sem getur um í 15., 22., 28. og 29. gr. laga nr. 3 frá 12. janúar 1900; e. að skipa 1. hreppstjóra, 2. yfirsetukonur og 3. sáttamenn utan Reykjavíkur; f. að ákveða framfærslueyri, sbr. tilsk. 14. oktbr. 1763 og 10. ágúst 1798, skerf barnsföður af kostnaðinum, er af barnsförum leiðir, samkvæmt lögum nr. 4 frá 12. jan. 1900, 2. gr., og meðlag ekkju, er situr í óskiftu búi, með óskilgetnum börnum manns hennar, sbr. 3. gr. nefndra laga; g. að veita tombóluleyfi; h. að auglýsa vogrek, sbr. opið bréf 2. apríl 1853; i. að gera ráðstafanir um nýbýli, sbr. lög nr. 15 frá 6. nóvember 1897, 4. gr.; j. að selja af hendi eftirnefnd leyfisbréf: 1. hjónavígslubréf, 2. leyfisbréf til skilnaðar að borði og sæng, 3. leyfisbréf þau, er getur um í tilsk. 21. desbr. 1831, 1, b og d og 4. leyfisbréf þau, er getur um í konungsúrskurði 12. septbr. 1864 c og d; k. að gefa út leyfisbréf til verzlunar og veitinga áfengra drykkja, sbr. lög nr. 26, 11. nóvbr. 1899, 2., 3. og 7. gr.; l. að veita leyfisbréf fyrir óskrásett skip til að fara hafna á milli á Íslandi samkvæmt 21. gr. laga nr. 31, 13. desbr. 1895 um skrásetning skipa. 2. Störf þau, sem amtmað-

urinn yfir Norður og Austuramtinu hefir haft á hendi 23. ág. samkvæmt opnu bréfi 6. janúar 1857 viðvíkjandi byggingarnefnd á Akureyri, skulu lögð undir bæjarstjórnina á Akureyri. 3. Í stað amtmannsins yfir Suðuramtinu og Vesturamtinu kemur í stjórn holdsveikraspítalans í Laugarnesi, sbr. lög nr. 2, 4. febr. 1898, 5. gr., maður þar til kosinn af stjórnarráðinu. 4.¹ Til þess að hafa á hendi forsetastörf og framkvæmdarstjórn fyrir amtsráðin skipar stjórnarráðið einhvern af sýslumönnum amtsins eða einhvern annan lögfræðing í þeim landsfjórðungi. 5. Sýslumaðurinn í Húnavatnssýslu skal hafa tilsjón með gjafasjóði Bjargar Jónsdóttur. 6. Sýslumanninum í Eyjafjarðarsýslu skal fela stjórn gjafasjóðs Jóns Sigurðssonar handa fátækum í Eyjafjarðarsýslu, og ásamt prófastinum í Eyjafjarðarprófastsdæmi stjórn gjafasjóðs sama manns handa fátækum í Svarfaðardalshreppi. 7. Stjórn styrktarsjóðs Örum & Wulffs skal falin sýslumanninum í Þingeyjarsýslu með verzlunarstjóra Örum & Wulffs á Húsavík. 8.¹ Sýslumanninum í Norður-Múlasýslu skal falin stjórn gjafasjóðs Guttorms prófasts Þorsteinssonar með tilsjón amtsráðsins í Austuramtinu og störf amtmanns að því er snertir gjafasjóð Aðalbjargar Ásbjarnardóttur. 9.¹ Sýslumanninum í Suður-Múlasýslu skal falin stjórn gjafasjóðs Péturs sýslumanns Þorsteinssonar undir tilsjón amtsráðsins í Austuramtinu og komi hann í stað amtmanns að því er snertir stjórn gjafasjóðs Þórunnar Sveinsdóttur. 10.¹ Amtsráð Norðuramtsins skal hafa tilsjón með styrktarsjóði Jóhannesar Kristjánssonar. 11. Öll önnur stöf amtmanna hverfa undir stjórnarráðið. II. Um störf stiftsyfirvalda. 1. Störf stiftsyfirvaldanna að því er snertir skólamál og kenslumál, yfirumsjón með Landsbókasafninu og Forngripasafninu, undirbúning verðlagsskráa samkvæmt lögum nr. 16 frá 6. nóvbr. 1897, og stjórn Thorkillil barnaskólasjóðs, skulu hverfa undir stjórnarráðið. 2. Í stað

¹) Sbr. sveitarstjórnarlög 10. nóv. 1905, 84. gr., og tilsk. 2. marz 1908.

23. ág. amtmannsins yfir Suðuramtinu og Vesturamtinu skal forstjóri landsyfirréttarins taka forsæti í synodaréttinum.
3. Öll önnur störf stiftsyfirvaldanna skulu fengin biskupi í hendur. III. Um störf landfógeta. Störf landfógeta skulu fengin í hendur landsbankanum í Reykjavík gegn 2,500 kr. þóknun árlega. Nánari reglur um framkvæmd starfa þessara af bankans hálfu setur ráðherra Íslands¹. — Tilskipun þessi öðlast gildi, að því er skipun á störfum amtmanna og stiftsyfirvalda snertir, 1. október 1904 og að því er snertir störf landfógetaembættisins, þá er það embætti verður lagt niður.

9. sept. **Auglýsing um bráðabirgðareglugjörð fyrir hinn almenna mentaskóla í Reykjavík. (Stjórnarráðið)².**

Samkvæmt þegulegum tillögum stjórnarráðs Íslands hefir hans hátign konunginum í dag þóknast allra-mildilegast að staðfesta eftirfylgjandi bráðabirgðareglu-gjörð fyrir hinn almenna mentaskóla í Reykjavík. I. Um markmið skólans og fyrirkomulag. **1. gr.** Hinn almenni mentaskóli í Reykjavík skiftist í tvær deildir, og eru 3 ársbekkir í hvorri deild. Kallast neðri deildin gagnfræðadeild, en efri deildin lærdómsdeild. **2. gr.** a. Gagnfræðadeildin veitir nemendum sínum hæfilega afmarkaða almenna mentun. b. Lærdómsdeildin tekur við af gagnfræðadeildinni, veitir nemendunum æðri almenna mentun og gerir þá færa um að stunda vísindanáms við sérmentastofnanir landsins og háskólann í Kaupmannahöfn. — Það sé sameiginlegt markmið bæði gagnfræðadeildarinnar og lærdómsdeildarinnar að efla sálar- og líkamsþroska nemendanna. **3. gr.** Þegar því verður við komið, skal skólinn vera samskóli, jafnt fyrir stúlkur sem pílta. II. Um kenningu. **4. gr.** Í gagnfræðadeildinni skal kenna: Íslenzku, dönsku, ensku,

¹) Reglugjörð 20. desbr. 1904.

²) Sbr. auglýsingu um reglugjörð til bráðabirgða fyrir lærdómsdeild skólans, 13. marz 1908.

kristin fræði, sagnfræði og félagsfræði, landafræði, náttúrufræði, stærðfræði, teiknun, handavinnu, leikfimi og söng. 9. sept.

5. gr.¹ Í lærdómsdeildinni skal kenna: Íslenzku og íslenzka bókmentasögu, dönsku, ensku, þýzku, frönsku, latínu, sagnfræði, félagsfræði, náttúrufraeði, stærðfræði, leikfimi og söng. **6. gr.** Í gagnfræðadeildinni er kensl. unni ætlað að ná því takmarki, sem hér segir um hverja grein: 1. Íslenzka. Nemendur skulu geta lesið íslenzkt mál bundið og óbundið, um efni við hæfi þeirra, skýrt, snjalt og efninu samkvæmt, og hafa kynt sér valda kafla úr íslenzkum bókmentum bæði að fornu og nýju, þó einkum frá síðari tímum, svo að þeir geti gjört grein fyrir efni þeirra. Þeir skulu hafa fengið æfingu í að flytja erindi um efni, sem þeir þekkja vel, og geta skrifað ljóst, skipulega og á vönduðu máli um auðvelt efni, þannig að lestrarmerki séu rétt sett og stafsetning í góðu lagi. Í sambandi við lestrar- og stílæfingar skulu þeir hafa lært íslenzka málfræði, svo að þeir beri skyn á eðli málsins, þekki orðflokkan og beyging þeirra, helztu atriðin um skipun orða og málsgreina, orðmyndun, hljóðbreytingar og önnur merkustu atriðin úr lífi og sögu málsins. 2. Danska. Nemendur skulu geta lesið málið með góðum framburði, geta snúið kafla af áður lesnu máli úr dönsku á íslenzku, sagt frá efni hans og svarað spurningum, sem að því lúta, hvorttveggja á dönsku. Þeir skulu geta lesið hæfilega auðveldan ólesinn kafla og snúið honum á íslenzku, og hafa nokkra leikni í því að rita málið rétt. Aðalatriði danskrar málfræði skulu þeir hafa numið. 3. Enska. Nemendur skulu geta lesið málið með góðum framburði, snúið kafla af áður lesnu máli úr ensku á íslenzku, sagt frá efni hans og svarað spurningum, sem að því lúta, hvorttveggja á ensku. Þeir skulu geta lesið hæfilega auðveldan, ólesinn kafla og snúið honum á íslenzku. Þeir skulu hafa numið aðalatriði enskrar málfræði. 4. Kristin

¹) Sbr. augl. 13. marz 1908, 3. gr.

9. sept. fræði. Biflíusögur skulu álítast aðalgrundvöllur kenslunnar í kristnum fræðum. Í nánú sambandi við biflíusögukensluna skal veita nemendum nokkra fræðslu um biflíuna sjálfa og rit hennar, og þar með tök á að geta haft þeirra not. Svo skal leiðbeina nemendum til að fá glöggan skilning á því, sem er hið verulega í biflíunni og á frumgreinum kristilegrar trúar og siðfræði, og fer sú kensla fram í evangelískum lúterskum anda. — Ef foreldrar eða fjárhaldsmenn fara þess á leit, má veita þeim piltum undanþágu frá þessari kenslu, er hafa aðra trú. 5. Saga og félagsfræði. Nemendur skulu fá ljóst yfirlit yfir aðalatriði mannkynssögunnar, og skal leggja sérstaka áherzlu á sögu síðustu alda, einkum frá 1789. — Ennfremur skulu þeir hafa numið greinilegt yfirlit yfir sögu Íslands, og skal einkum kenna nákvæmlega þá kafla og viðburði í sögu þjóðarinnar, sem mestu skifta, og afstöðu þeirra við sögu Norðurlandabjóða. Jafnframt skulu þeir hafa fengið skýring á aðal hugmyndum stjórnarskipulagsins og félagslífsins, og nokkra þekking á grundvallaratriðum löggjafar landsins og landsstjórnar. 6. Landafræði. Nemendur skulu hafa ljóst yfirlit yfir aðalatriði landafræðinnar, sérstaklega Íslands og þeirra landa, er Ísland hefir mest vðskifti við. Þeir skulu vera leiknir í að rekja algengustu orsakasambönd, er landafræðin fjallar um, og kunna að afla sér fræðslu af uppdráttum landa og myndum. Einnig skulu þeir hafa fengið nokkra leikni í því að gjöra einfalda uppdrætti af heimsálfum og löndum. 7. Náttúrufræði. a. Náttúrusaga. Með því að athuga dýr og jurtir, skulu nemendur hafa lært að athuga skarplega og vel, og kunna að lýsa því sem þeir sjá, skýrt og skipulega, og greina aðalatriði frá aukaatriðum. Skulu þeir á þennan hátt hafa kynzt allra helztu tegundum jurta og dýra, sköpunalagi þeirra og líffæragerð og hversu þetta er sniðið eftir lifnaðarháttum og dvalarstað, og geta dregið einfaldar ályktanir, er þar að lúta. Sömuleiðis skal þeim hafa verið kent að athuga skyldleika jurta og dýra. Þeir skulu og

vita nokkuð um gagn það, er mennirnir hafa af ýmsum. 9. sept. jurtum og dýrum. Þeir skulu hafa lært hið helzta um sköpulag mannsins og starf líffæra hans og kynzt meginatriðum heilsufræðinnar. Þeir skulu hafa numið helztu atriði steinafræðinnar og jarðfræðinnar með sérstöku tilliti til Íslands. b. Eðlisfræði og efnafræði. Nemendur skulu, einkum af einföldum tilraunum, þekkja algengustu fyrirburði í náttúrunni og lög þau, sem þeir hlýða. 8. Stærðfræði. a. Reikningur. Auk frekari æfinga í því, sem heimtað er til inntökuprófs, skulu nemendur hafa lært hlutfallsreikning, félagsreikning, blöndunarreikning og út-reikning einfaldra flatarmála og rúmmála. Loks skulu þeir hafa fengið leikni í því að færa einfaldan reikning skýrt og hreinlega og semja jafnaðarreikninga. b. Talnafræði. Í talnafræði skulu nemendur hafa lært um samlagning, frádrátt, margföldun og deiling með heilum tölum og brotum (einnig tugabrotum); um póstívar og negatívar stærðir; um að hefja upp í veldi með póstívum heilum veldisvísi; um framtölur (prímtölur) (hversu leysa má upp tölur í framtölur þeirra) og hverjar tölur séu deilanlegar með 2, 3, 4, 5, 8, 9 og 11; um stærðir í beinum og öfugum hlutföllum; um fyrsta stigs líkingar með einni óþektri stærð og fleirum. Af rótarútdrætti skal að eins lært um kvaðratrótarútdrátt, og skal það sýnt með dæmum, hversu draga má saman takmörk irrationalrar kvaðratrótar eftir vild. Þá skal og kend hin venjulega aðferð til að reikna út kvaðratrót af heilum tölum og tugabrotum. Ennfremur skulu lærðar setningarnar um kvaðratrótarútdrátt af pródukti af hlutfalli og um margföldun og deilingu kvaðratróta, og loks um lausn kvaðratlíkinga. c. Flatarmálsfræði. Í flatarmálsfræði skal lært um frumeigindir línu og flatar; um það, hvenær beinir línustúfar eru jafnstórir, og hvernig þeir verði mældir; um horn, hvenær þau eru jafnstór eða misstór, og um mælingu þeirra; um samfara línur; um þríhyrninga (aljöfnuður; um það, er hliðar og horn eru sömu

9. sept. stærðar eða misstór, skálínur); um ferhyrninga; um hringinn (samband hans við beina línu og annan hring; um samband horna og boga); um flatarstærð marghyrninga (ummál og flatarstærð hringa skulu nemendur þekkja, en ekki er heimtað að það sé stærðfræðislega rakið); um hlutföll hliða í einslöguðum þríhyrningum, og hversu þau má nota til að reikna lengd línustúfa og í sambandi við það helztu setningar um rétthyrnda þríhyrninga. — Nemendur skulu jafnframt vandir við að leysa einföld uppdráttardæmi með nákvæmum og góðum frágangi. 9. Teiknun. Kenslan skal miða að því að örfa eftirtekt nemendanna, svo að þeir geti dregið upp myndir af auðveldum hlutum, sem þeir hafa fyrir sér.
10. Handavinna. Kenslan skal miða að því að örfa hagaleik nemendanna og glæða hjá þeim áhuga og virðingu fyrir líkamlegri vinnu. 11. Leikfimi. Líkamsæfingarnar skulu sniðnar eftir aldri og líkamsþroska nemenda, og skulu þær miða að því að gera líkama þeirra hraustan, styrkan og fíman. Kenna skal sund og glímur. 12. Söngur. Kenna skal helztu atriði söngfræðinnar og æfa rödd og eyra nemendanna með reglubundnum iðkunum, fyrst einródduðum söng og síðan margródduðum. Að svo miklu leyti sem unt er skal syngja á íslenzku, sérstaklega ættjarðarlög og sálma. 7. gr. Um kensluna í lærdómsdeildinni verður síðar ákveðið.¹
- III. Um próf, prófskírteini og vottorð. 8. gr.² Í 1. og 2. bekk gagnfræðadeildarinnar og í 1. og 2. bekk lærdómsdeildarinnar skulu ársprót haldin í lok júní-mánaðar ár hvert. — Auk kennarans, sem prófar, skal einn af kennurum skólans vera prófdómandi við ársprófið. Skal gefa eina einkunn í hverri grein, bæði skriflegri og munnlegri. Auk þess skal gefa eina sérstaka einkunn fyrir frágang á skriflegum úrlausnum, er gjörðar hafa verið síðasta

¹) Sjá augl. 13. marz 1908, 4. og 5. gr.

²) Sjá um lærdómsdeildina augl. 13. marz 1908, 5. gr.

skólaár og við prófið. — Daglegar einkunnir skal ekki gefa í skólanum, en aftur skal hver kennari þrisvar á ári — fyrir jólaleyfið, í marzmánuði og við lok júnímánaðar — gefa nemendum einkunn fyrir ástundun og kunnáttu í þeim greinum, sem hann kennir. Meðaltal þessara einkunna er árseinkunn í hverri grein. Í greinum þeim, sem nemendur hafa undir árspróf, skal árseinkunnin lögð við prófseinkunnina og er meðaltal þeirra fullnaðareinkunn nemandans í hverri grein. Í þeim greinum, sem árspróf er ekki haldið í, er árseinkunnin fullnaðareinkunn. — Einkunnir og tölugildi þeirra eru sem hér segir: ágætlega = 8, ágætlega ÷ = 7, dával = 6, dával ÷ = 5, vel = 4, vel ÷ = 3, laklega = 1, laklega ÷ = ÷ 1, illa = ÷ 4, afarilla = ÷ 8. **9. gr.** Kensla gagnfræðadeildarinnar og lærdómsdeildarinnar endar með burtfararprófum, og skulu nemendur með þeim sýna, að þeir hafi fengið þann þroska og þá þekkingu og leikni, sem kenslunni er ætlað að veita. **10. gr.** Burtfararpróf gagnfræðadeildarinnar kallast gagnfræðapróf, en burtfararpróf lærdómsdeildarinnar stúdentspróf. — Próf þessi eru að nokkru leyti skrifleg, en að nokkru leyti munnleg. — Aðaleinkunn er ekki gefin. — Við prófin skulu vera prófdómendur, skipaðir af stjórnarráðinu. — Hin skriflegu verkefni velur stjórnarráðið. — Munnlegt árspróf og burtfararpróf skal haldið í heyranda hljóði. **11. gr.** Áður en nokkur gengur undir burtfararpróf (gagnfræðapróf eða stúdentspróf) skal hann greiða 2 kr. til Bræðrasjóðsins. — Þeir nemendur, sem staðist hafa gagnfræðapróf eða stúdentspróf, skulu fá prófskírteini, er sýni einkunnir þeirra í hverri námsgrein um sig við prófið og vottorð um hegðun í skólanum. — Þegar nemendur fara úr skóla án þess að hafa gengið undir burtfararpróf, eða hafa eigi staðist það, skal skólinn, ef þeir, foreldrar þeirra eða vandamenn krefjast þess, gefa þeim vottorð um þroska þeirra, kunnáttu og alla hegðun í skólanum. — Stjórnarráðið gefur út eyðublöð fyrir prófskírteini og vottorð. — Prófskírteini og vottorð veitast ókeypis. **12. gr.** Heim-

9. sept. ilt skal þeim, er fengið hafa hæfilegan undirbúning utan skóla, að ganga undir gagnfræðapróf og stúdentspróf með lærisveinum skólans, ef þeir sýna vottorð frá skilríkum manni eða mönnum um að þeir séu færir til prófs. **13. gr.** Gagnfræðapróf heimilar inngöngu í lærdómsdeildina. Stúdentspróf veitir rétt til að ganga á hinar æðri sérmentastofnanir landsins. **14. gr.** Nánari reglur um, hvernig hagað skuli gagnfræðaprófi og hvað til þess útheimtist að standast það, skulu gefnar af stjórnarráði Íslands.¹ **15. gr.** Um það, hvernig skuli hagað stúdentsprófi og hvað útheimtist til að standast það, verður síðar ákveðið. IV. Um inntöku nemenda og burtför úr skóla. **16. gr.** Skólameistari úrskurðar um inntöku nemenda í skólann. **17. gr.** Nemendur skal að jafnaði aðeins taka inn í skólann við lok júnímánaðar ár hvert. Þó getur stjórnarráðið, þegar sérstakar ástæður eru fyrir hendi, veitt undanþágu frá þessu, ef skólameistari mælir með því. **18. gr.** Þessi eru almenn inntökuskilyrði: 1. Að þeir, sem teknir eru í fyrsta bekk gagnfræðadeildarinnar séu ekki yngri en 12 ára og ekki eldri en 15 ára fullra, og að þeir, sem teknir eru í fyrsta bekk lærdómsdeildarinnar séu ekki yngri en 15 ára og ekki eldri en 18 ára fullra — Þegar sérstaklega stendur á, getur stjórnarráðið rýmkað efra aldurstakmarkið fyrir einstaka pílta, að því er lærdómsdeildina snertir, ef skólameistari mælir með því. 2. Að þeir séu ekki haldnir af neinum næmum sjúkdómi eður öðrum líkamskvilla, sem orðið getur hinum nemendunum skaðvænn. 3. Að siðferði þeirra sé óspilt. 4. Að þeir leggi fram fullnægjandi vottorð frá þeim skóla, er þeir síðast hafa gengið í, ef þeir hafa verið að námi í öðrum skólum, eða frá þeim, sem hafa búið þá undir skóla. **19. gr.** Til þess að verða tekinn í 1. bekk gagnfræðadeildarinnar, verður nemandinn að ganga undir próf, er sýni að

¹⁾ Prófreglugjörð 18. apr. 1907 og reglugj. 14. febr. 1908, um breyting á henni.

hann hafi þá kunnáttu og þroska er hér segir: 1. Íslenzka munnleg. Nemandinn verður að geta lesið skýrt og áheyrilega lesinn kafla í óbundnu máli, og nokkurn veginn áheyrilega ólesinn kafla sögulegs efnis í óbundnu máli, hæfilega auðveldan að efni og orðfæri. Hann skal og geta skýrt frá efni hins lesna, ef hann er spurður, og sýna að hann hafi skilið það. Hann verður að kunna utan bókar nokkur íslensk kvæði helzt sögulegs efnis og geta gjört grein fyrir efni þeirra, svo að það sjáist að hann hafi skilið þau. — Nemandinn þekki helztu almennar málfræðislegar hugmyndir og kunni helztu atriðin í íslenskri beygingarfræði. 2. Íslenzka skrifleg. Með skriflegu prófi verður nemandinn að sýna, að hann geti nokkurn veginn ritvillulítið, og svo að helztu lestrarmerki séu rétt sett, skýrt skriflega frá efni í stuttri og auðskilinni sögu, sem honum er sögð eða lesin fyrir. Skal það vera hreinlega og skipulega af hendi leyst. 3. Reikningur. Prófið er bæði skriflegt og munnlegt, og skal nemandinn með því sýna, að hann kunni 4 aðalgreinir reikningsins með heilum tölum og brotum (almennum brotum og tugabrotum) og hafi leikni í að nota þær til að leysa úr auðveldum dæmum, er fyrir koma í daglegu lífi. Auk þess verður hann að vera leikinn í að reikna í huganum með lágum tölum. 4. skrift. Nemandinn verður að skrifa læsilega og hreinlega snarhönd. 5. Danska. Nemandinn skal hafa lesið til prófsins eigi minna en 150 bls. í 8 blaða broti. Skal hann lesa upp stutta lesna grein og geta lagt hana út á íslenzku. Hann skal og þekkja hin allra helztu atriði danskrar beygingarfræði. Ennfremur verður hann að geta snúið munnlega og skriflega auðveldum setningum daglegs máls úr íslenzku á dönsku. Við prófið skal taka tillit til framburðarins. 6. Saga. Nemandinn verður að hafa numið stutt ágríp af mannkynssögunni og af sögu Íslands. 7. Landafræði. Nemandinn verður að hafa numið ágríp af allri landafræðinni og nokkurn veginn nákvæma lýsing Íslands, og kunna að nota uppdrætti landa og jarðlíkan. 8. Nátt-

9. sept. úrusaga. Nemandinn verður að þekkja allra helztu dýr, sérstaklega húsdýrin, og þau önnur dýr, sem menn varða mestu, ennfremur allra helztu jurtir, sérstaklega gagnjurtir.
- 20. gr.** Við Inntökupróf í lærdómsdeildina eru gjörðar hinar sömu kröfur sem við gagnfræðapróf.¹ **21. gr.** Við inntökupróf mega ekki aðrir vera viðstaddir auk kennaranna, en foreldrar og vaudamenn nemenda þeirra, sem prófaðir eru. **22. gr.** Nemendur, er setið hafa 2 ár í sama bekk, og að þeim loknum reynast óhæfir til að flytjast upp í næsta bekk, skulu þegar fara úr skólanum. **23. gr.** Skólameistari getur um stundarsakir vísað nemendum úr skóla, ef þeir hafa næman sjúkdóm eða líkamskvilla, sem orðið geti hinum nemendunum skaðvænn. V. K. e n s l u t í m i og leyfi. **24. gr.**² Á viku hverri skulu í hverjum bekk gagnfræðadeildarinnar og lærdómsdeildarinnar vera 36 kenslustundir, 6 kenslustundir á dag, hver 50 mínútur. Af þessum 6 daglegu kenslustundum skal verja einni til leikfimi, handavinnu eða söngs. Á milli kenslustundanna skal vera hlé 10 mínútur. Fyrir hvert skólaár semur skólameistari stundatöflu, er hann leggur undir úrskurð stjórnarráðsins. **25. gr.** Skólaárið byrjar 1. október og endar 30. september. **26. gr.** Þessi skulu vera lögboðin leyfi: 1. Jólaleyfi, er nær frá 24. degi desembermánaðar til 2. dags janúarmánaðar, að báðum þeim dögum meðtöldum. Beri 2. janúar upp á föstudag, skal byrja kensluna næsta mánudag á eftir, en beri 2. janúar upp á sunnudag, skal byrja hana næsta þriðjudag á eftir. 2. Síðari hluti hvíta Týsdags og fyrri hluti öskudags. 3. Páskaleyfi, er nær frá miðvikudegi fyrir skírdag og til þriðja í páskum, að báðum þeim dögum meðtöldum. 4. Hvítasunnuleyfi, er nær frá laugardegi fyrir hvítasunnu til næsta þriðjudags á eftir, að báðum þeim dögum meðtöldum. 5. Sumardagurinn fyrsti. 6. Afmælisdagur konungs.

¹) Sjá angl. 13. marz 1908, 13. gr.

²) Sbr. um lærdómsdeildina angl. 13. marz 1908, 16. gr.

7. Sumarleyfi, er nær frá 1. júlí til 30. september. — 9. sept. Auk þess má skólameistari gefa leyfi einn dag í mánuði hverjum, en þó svo, að leyfi þau beri ekki öll upp á sama vikudag. VI. Um reglu og aga.¹ **27. gr.** Regla og agi skólans skal í hvívetna miða að því að styðja kenslu-starfið og glæða reglusemi og siðprýði nemendanna. **28. gr.** Nemendur skulu sýna kennurum sínum og öðrum yfirboðurum kurteisi og hlýðni og hegða sér jafnan hvar sem er, og hver sem í hlut á, sem siðsömum háttprúðum og góðum drengjum sæmir. **29. gr.** Valdi nemandi skemdum á kensluáhöldum eða öðrum munum skólans, skal hann bæta að fullu. Sé það fullvíst að slíkar skemdir hafi orðið af völdum nemenda í einhverjum ákveðnum bekk, og gangist enginn við, skulu nemendur þess bekkjar bæta skaðann í félagi. **30. gr.** Skólameistari og kennarar skulu hafa nákvæmt eftirlit með siðferði nemenda. Brjótir nemandi gegn góðri reglu og velsæmi eða sýni af sér ókurteisi eða óhlýðni þrátt fyrir ítrekaðar áminningar skólameistara eða kennara, hefir skólameistari vald til þess að svifta hann námsstyrk eða öðrum hlunnindum, er hann kann að hafa við skólann, eða vísa honum úr skóla fyrir fult og alt, eða um stundarsakir eftir stærð brotsins og öðrum atvikum, en leita verður hann álits kennarafundar um málið. Nú er nemanda vísað burt og ber skólameistara tafarlaust að tilkynna stjórnarráðinu það. VII. Ákvæði um hvenær reglugjörð þessi gangi í gildi. **31. gr.** Reglugjörð þessi skal ganga í gildi smátt og smátt, fyrst í neðsta bekk gagnfræðadeildarinnar skólaárið 1904—1905, síðan næsta skólaárið í tveim neðstu bekkjunum o. s. frv., þannig að einn bekkur bætist við á hverju skólaári. Verður þá gagnfræðapróf haldið í fyrsta sinn eftir þessari reglugjörð sumarið 1907 og stúdentspróf sumarið 1910. — Jafnóðum og reglugjörðin gengur í gildi kemur

¹) Reglur fyrir nemendur hins alm. mentaskóla í Rvík, 28. des. 1906.

9. sept. hún í stað reglugjörðar fyrir hinn lærða skóla í Reykjavík, er staðfest var 11. júlí 1877, ásamt breytingum á henni frá 1. nóvbr. 1879 og 1. maí 1883.

22. sept. **Viðauki við reglur um hrákailát og gólfæstingu til varnar gegn berklaveiki, frá 21. júní 1904.** (Stjórnarráðið).

Á þeim stóðum, þar sem heilbrigðisnefndir ekki eru til, skulu hreppsnefndir framkvæma þau störf, sem í 1. gr. reglna 21. júní 1904 um hrákailát og gólfæstingu til varnar gegn berklaveiki eru falin heilbrigðisnefndum.

9. nóv. **Skipulagsskrá fyrir íþróttasjóð Seyðisfjarðarkaupstaðar.**
Vöxtum sjóðsins skal á sínum tíma varið til verðlauna fyrir íþróttir.

30. des. **Auglýsing um tilkynningar samkvæmt lögum um vörumerki 13. nóv. 1903.** (Stjórnarráðið).

Tilkynningar þær til skráritara, sem getur um í 3. gr. laga um vörumerki 13. nóv. 1903, skal semja eftir fyrirmynd I hér á eftir og skulu mót (kliché) þau bæði, er fylgja eiga tilkynningunum, vera úr eir eða blýi og annað þeirra að minsta kosti vera með málmfæti. Yfirlýsingar þær, sem samkvæmt 15. gr. nefndra laga eiga að fylgja tilkynningum frá mönnum erlendis, um það að þeir undirgangist varnarþing og tilnefni umboðsmann, skulu samdar eftir fyrirmynd II hér á eftir¹

1905 Heilbrigðissamþykkt fyrir Reykjavík. (Staðfest af stjórnarráðinu samkv. lögum 13. seft 1901, sbr. nú lög 10. nóv. 1905).

I. Almenn ákvæði. 1. gr. Samþykktin hefir fult gildi á kaupstaðarlóðinni, eins og hún er eða verður. —

¹) Um fyrirmyndirnar vísast til Stjórnartíðindanna (1904, A. bls. 62.)

Á bygðum svæðum í lögsagnarumdæmi bæjarins utan 30. jan. kaupstaðarlóðarinnar skal ákvæðum samþyktarinnar beitt að svo miklu leyti, sem við verður komið og heilbrigðisnefnd telur þörf á. **2. gr.** Bæjarfógetinn er formaður heilbrigðisnefndar. Auk hans eiga sæti í nefndinni héraðslæknir og einn maður, er bæjarstjórnin kýs úr sínum flokki til 3 ára. — Bæjarstjórnin skipar heilbrigðisfulltrúa og setur honum erindisbréf; skal launa hann úr bæjarsjóði. Hann skal hafa á hendi framkvæmd heilbrigðismála samkvæmt ákvæðum heilbrigðisnefndar. Skýlt er honum að sækja heilbrigðisnefndarfundi. **3. gr.** Formaður kveður nefndina á fund, þá er honum þykir þurfa, eða hinir tveir nefndarmennirnir óska þess, þó eigi sjaldnar en einu sinni á hverjum ársfjórðungi. Nefndin skal hafa fundarbók og rita í hana allar gjörðir sínar. — Formaður skal annast um, að fyrirskipunum nefndarinnar sé hlýtt. Hann getur neitað að framkvæma ályktanir nefndarinnar, en skal þá tafarlaust skjóta málinu til bæjarstjórnarinnar. **4. gr.** Heilbrigðisnefndin skal hafa gætur á því, að heilbrigðissamþykktin sé haldin og henni hlýtt í öllum greinum. — Nefndinni skal heimilt að rannsaka eða láta rannsaka allt það, er ræðir um í þessari samþykkt, eða mikla þýðing hefir fyrir heilbrigði manna, hvort heldur á almannafæri eða einstakra manna eign. Einu sinni á ári skal nefndin skoða eða láta skoða allar húseignir á því svæði, er samþykktin nær yfir. — Heilbrigðisnefndin skal færa eða láta færa í eina bók allt það, sem aðfinsluvert er samkvæmt þessari samþykkt, og skal hún skriflega skipa þeim, er í hlut eiga, fyrir um, hvað þeir eigi að gera til umbóta. **5. gr.** Ef heilbrigðisnefnd telur nauðsynlega einhverja þrífnaðarumbót eða heilbrigðisráðstöfun, sem hefir í för með sér útgjöld úr bæjarsjóði, þá skal hún leggja mál það fyrir bæjarstjórn og fara fram á að fé sé veitt. Þó getur nefndin látið gera bráðnauðsynlegarþrífnaðarbætur án fengins samþykkis bæjarstjórnar, ef brýna nauðsyn ber til að þær séu gerðar tafarlaust, svo sem þá er hættuleg farsótt allt

30. jan. í einu kemur upp í bænum. Skal þá svo fljótt sem verða má leggja slík útgjöld undir samþykki bæjarstjórnar. **6. gr.** Nú býr eigandi ekki í húsi sínu, og skal hann þá fela einhverjum fullveðja manni, er í húsinu býr, að vera húsráðandi; skal húsráðandi gegna öllum skyldum eftir samþykkt þessari með tilliti til húseignarinnar, sem annars hvíla á eiganda. Eigandi skal tilkynna heilbrigðisnefnd, hver sé húsráðandi. *II. Um alment hreinlæti og þrifnað.* **7. gr.** Heilbrigðisnefndin skal hafa gát á hreinsun torga, gatna og óbygðra lóða. **8. gr.** Á götur, stræti og svæði, er almenningur fer um, má enginn fleygja frá sér hræjum, rusli, skolpi eða öðrum óhreinindum. Eigi má heldur fleygja í tjörnina eða lækinn eða í ræsi neinu af því, sem talið er í þessari grein, nema skolpi. Í ræsi má eigi kasta neinu því, er stíflað getur vatnsrásina. — Sorpi, slori, ösku eða öðrum óhreinindum má eigi kasta í fjörúna, né skilja þar eftir neitt það, er valdið getur óhreinlæti eða óheilnæmi. — Hey, þang, mó, mæld eða annað þess konar, sem slæðist eða hrynur niður við flutning um götu, stræti eða svæði, sem almenningur fer um, skal sá, er flutningnum ræður, skyldur að hreinsa upp samdægurs. Annars eiga kláfar, eða önnur ílát, sem áburður er fluttur í, að vera svo þétt og eigi fyllri en svo, að ekki hrynji úr þeim, meðan á flutningnum stendur. **9. gr.** Á húshliðar, eða gafla, eða girðingar, sem vita að götum, strætum eða torgum, má eigi hengja, negla eða festa á annan hátt neins konar fiskiföng, né annað, sem óþrifnaður er að eða óþefur, og eigi má heldur hafa fiskitrönur við almannafæri. **10. gr.** Á tún, sem liggja að almannafæri, má ekki bera nokkurn þann áburð, sem óþef leggur af. **11. gr.** Skylt er að halda hreinum portum og annari óbygðri lóð í kringum hús, og er það á ábyrgð húseiganda, að þess sé gætt. — Enginn húsráðandi má fleygja sorpi, ösku eða öðrum óhreinindum inn á lóð annars manns. Gjöri hann það, skal hann vera skyldur til að flytja óhreinindin tafarlaust burt aftur á sinn kostnað. — Þarsem svo stendur á, að skolpi verður eigi veitt frá húsi nema yfir lóð annars manns, skal húseigandi

veita því í steinlímdu lokuðu ræsi yfir lóðina, og annast um 30. jan. hreinsun þess ræsis einn saman, að svo miklu leyti sem hann eigi notar það í sameiningu við lóðareigandann. Verði hlutaðeigendur ekki ásáttir um rennulagninguna, sker bæjarstjórnin úr málinu með ráði byggingarnefndar, og samkvæmt því, sem fyrir er mælt í 21. gr. um stjórn bæjarmálefna í Reykjavík 1. ágúst 1902, sbr. opið bréf 29. maí 1839. — Húseigandi skal annast um hreinsun á ræsum, er ganga frá húsinu út í göturæsi, og sjá um að þau stíflist ekki. **12. gr.** Götur bæjarins og ræsi skal hreinsa á bæjarins kostnað svo oft, sem heilbrigðisnefnd þykir þurfa. *III. Um fráráæslu.* **13. gr.** Þar sem eldhússkolpi og þvottaskolpi verður ekki veitt í göturæsi, má þó ekki láta það síga í jörð svo nærri íbúðarhúsum, að hætta sé á því, að jarðvegurinn undan húsunum saurgist; skal veita öllu skolpi burt frá húsunum í opnum eða lokuðum ræsum svo langt, sem ástæður leyfa og heilbrigðisnefnd þykir þurfa. Öll skolpræsi, hvort heldur eru á almannafæri eða einstakra manna eign, skulu vera svo víð og hallajöfn, að hvergi flói út úr þeim, og hvergi komi pollar eða vilpur; skal hreinsa þau svo oft (sbr. 11. gr. og 12. gr.), að ekki leggi ódaun úr þeim. — Ef heilbrigðisnefnd telur nauðsyn á því, að vatnsheldur botn sé gerður í nokkurt ræsi, þá er henni heimilt að heimta slíka aðgerð. **14. gr.¹** Ef ræsi er gert fram með götu á opinberan kostnað, skulu þeir, er hús eiga á lóðum fram með götunni þeim megin, sem ræsið er, skyldir að gera skolpræsi hver frá sínu húsi úti göturæsið, og skulu þau ræsi ekki lakari að gerð en göturæsið. — Sé holræsi lagt í götu, skulu lóðareigendur beggja megin leggja samskonar ræsi með eftirliti veganefndar frá húsum sínum út í göturæsið, er eigi séu lakari en það. *IV. Um vatnsból.* **15. gr.** Þá er bæjarstjórnin vill gera nýtt vatnsból eða

¹) grein þessi er hér prentuð eins og við hana var aukið með augl. stjórnarráðsins 27. febr. 1908.

30. jan. breyta gömlu vatnsbóli, skal hún jafnan leita álits heilbrigðisnefndar. **16. gr.** Öll opinber vatnsból skal verja hvers konar óhreinindum; er bannað að láta í þau fara eða að þeim koma rensli úr skolpræsum, forum, salernum eða peningshúsum, og má ekki láta nærri þeim neins konar saurindi, sorp, slor eða hræ, og ekki þvo nærri þeim hvorki fatnað né fisk, eða neitt það annað, er óhollustu geti valdið. **17. gr.** Brunn má eigi hafa nær haugum, safugryfjum eða salernum en svo, að millibilið sé 15 álnir. — Nú vill einhver gera brunn á eign sinni eða breyta gömlum brunni, og skal hann, ef vatnið er ætlað til neyzlu, tilkynna það heilbrigðisnefndinni, en hún skal leggja dóm á vatnið, þá er greftri eða borun er lokið, hvort það er nýtilegt, og hafa gát á því, að brunnurinn sé gerður á þann hátt, sem hér segir. — Ef brunnur er boraður og járnþípa sett niður, skal gæta þess, að öll samskeytin á þípunni séu vatnspétt. — Ef brunnur er grafinn, þá skal hlaða hann upp að innan úr högnu grjóti eða harðbrendum múrsteini og líma stein við stein með steinlími, og skal hleðslan þannig gjörð svo langt að neðan, sem heilbrigðisnefnd þykir þurfa, en aldrei skemur en nemi 2 álnum. Í stað slíkrar hleðslu má heilbrigðisnefnd leyfa að hafa steinsteypu. Niður með hleðslunni að utan skal láta einhverskonar línkendan leir, og skal það lag vera ein alin á þykkt. Hleðslan skal ná $\frac{1}{4}$ al. eða meir upp úr jörðu, og út frá brunnbarminum skal leggja eða steypa steinkraga, og skal hann vera $1\frac{1}{2}$ alin að breidd að minsta kosti, og halla út frá brunnopinu. Yfir brunnopinu skal vera vatnsheldur hlemmur, og skal taka vatnið úr brunnum með dælu, er gangi gegnum hlemminn. **18. gr.** Heilbrigðisnefnd getur bannað að taka vatn úr brunni um stundarsakir, ef hún álitur vatnið óheilnæmt. Ef lækisrannsókn leiðir í ljós, að vatnið sé skaðvænt, og ekki er unt að bæta úr því, skal bannað að hafa vatn úr þeim brunni til neyzlu; sé því banni ekki hlýtt, skal eigandi skyldur að moka ofan í brunnninn og fylla hann svo, að engu vatni verði úr honum náð. Ákvæði þessarar greinar ná til allra

brunna. *V. Um peningshús og áburðargryfjur. 19. gr.* 30. jan. Búpening má ekki hafa í sama húsi og íbúð handa mönnum. Þar sem þetta á sér stað nú, getur heilbrigðisnefnd þó veitt undanþágu. **20. gr.** Ef einhver vill reisa peningshús eða gera áburðargryfju, þá skal hann gera heilbrigðisnefnd viðvart áður en verkið er hafið, og skal hún gæta þess, að haldin séu fyrirmæli þau, sem hér fara á eftir: Ekkert peningshús má setja nær vatnsbóli en nemi 15 álnum. Fjós má ekki setja nær íbúðarhúsi eða alfaravegi en nemi 10 álnum. Básgólf og flór skal gera úr steinsteypu, og skal flór hallast að steinræsi, er gangi í áburðargryfju eða áburðarvagn. — Áburðargryfjur má ekki gera nær íbúðarhúsi eða alfaravegi en nemi 10 álnum, og ekki nær vatnsbóli en nemi 15 álnum; gryfjur þessar skal gera úr högnu grjóti og steinlími, eða steinsteypu, svo að þær séu vel vatnsheldar, bæði botn og veggir; skulu veggirnir jafnan ná $\frac{1}{4}$ alin eða meira upp úr jörðu, og skal hafa yfir hverri gryfju sterkan hlera, svo að örugt sé um, að menn eða skepnur geti ekki fallið í hana. Það skal leyfilegt að safna áburði í vel þéttan vagn, sem ekið er burt jafn skjótt og hann fyllist. Áburðargryfjur og áburðarvagna skal gera eftir fyrirsögnum og teikningum, sem bæjarstjórnin lætur í té. — Bannað er að safna áburði í haug á húslóðum, en á erfðafestulöndum í nánd við bæinn getur heilbrigðisnefnd leyft það. **21. gr.** Ef peningshús eða safngryfjur, sem eldri eru en þessi samþykkt, valda miklum óþrifnaði, má heilbrigðisnefnd beita fyrirmælum undanfarandi greinar. *VI. Um salerni. 22. gr.* Þá er hús er reist til íbúðar, skal jafnan um leið gera salerni, innan húss eða utan, eitt eða fleiri, eftir stærð hússins og fjölda íbúða. Innanhússsalerni skal hafa í sérstökum klefa, og sé útguggi á hjörum á klefanum, og flátið undir setunni tvískift, eða tvö ílát, annað fyrir saur, en hitt fyrir þvag. Utanhússsalerni skal ekki vera nær vatnsbóli en nemi 15 álnum. Gólf í salerninu skal vera steinsteyppt og hærra en jarðvegurinn í kring. Hafa skal

30. jan. í salerninu saurkagga vel vatnsheldan, og skal hann ná fast upp að setunni; saurkagga skal gera eftir fyrirmynd, er bæjarstjórnin lætur í té. **23. gr.** Í salernum skal seta og gólf jafnan vera vel hrein og saurilátin skal tæma áður en þau fyllast. — Bæjarstjórnin getur látið hreinsa salerni bæjarins gegn endurgjaldi frá húsráðendum. Hreinsun salerna skal fram fara um nætur, frá kl. 12—5 frá 1. apríl til 30. september, en á öðrum tímum árs frá kl. 9 síðdegis til kl. 7 árdegis. Safn úr salernum skal láta þar sem heilbrigðisnefnd leyfir. **24. gr.** Ef ekkert salerni fylgir húsi, sem eldra er en þessi samþykkt, þá skal húseigandi hafa komið upp salerni við húsið áður en ár er liðið frá því, er þessi samþykkt öðlast gildi. — Ef salerni við hús, sem eldri eru en þessi samþykkt, eru illa gerð, svo að mikill óprífnaður sé að, þá getur heilbrigðisnefnd heimtað af húseigendum, að þeir geri ný salerni á þann hátt, er segir í 22. gr., eða bæti salerninu á annan fullnægjandi hátt. *VII. Um sorp og önnur óhreinindi.* **25. gr.** Hverju íbúðarhúsi, sem ekki hefir safngryfju, skal fylgja sorpkista úr málmi, og skal hún gerð eftir fyrirmynd, sem bæjarstjórn lætur í té, og vera til áður en ár er liðið frá því, er samþykkt þessi öðlast gildi. — Í þessar sorpkistur skal láta alt sorp, ösku og rusl úr húsum, og flytja burtu óðar en ílátin fyllast. — Bæjarstjórnin getur látið flytja burtu sorp úr bænum gegn endurgjaldi frá húsráðendum. **26. gr.** Svo framarlega sjómenn eigi fleygja öllu slori í sjóinn, svo að út taki, skulu þeir safna því í ílát og flytja það burtu samdægurs. Þó má eigi kasta slori í sjóinn fram undan miðbænum frá Lækjarósi að klöppunum vestan við Grófina. — Formenn eða skipstjórar bera ábyrgð á því, að þessum ákvæðum sé hlýtt. *VIII. Um iðnað, sem óhollusta fylgir eða óprífnaður.* **27. gr.** Á kaupstaðarlóðinni eða í grend við hana má enginn reka nokkurn þann iðnað, sem óhollusta fylgir eða óprífnaður, t. d. lýsisbræðslu, sútun o. s. frv., nema heilbrigðisnefnd veiti

leyfi til; skal allur slíkur iðnaður vera háður eftirliti 30. jan. heilbrigðisnefndar og fyrirmælum hennar að því er hreinlæti snertir, bæði utan húss og innan. **28. gr.** Verksmiðjur og vinnustofur skulu vera háðar eftirliti heilbrigðisnefndar, ef vinuan er þess eðlis, að hún getur haft skaðleg áhrif á heilsu vinnufólksins. Gildir þetta einukum um þá vinnu, sem ryk fylgir eða önnur óhreinkun á andrúmslofti, klæðaverksmiðjur, saumastofur, vindlaverksmiðjur o. s. frv. — Heilbrigðisnefnd ákveður í hvert skifti, hversu mikið loftrúm skuli ætla hverjum vinnandi manni í þess konar vinnustofum. — Gluggar skulu vera á hjörum, ef ekki er séð fyrir loftrás á annan hagkvæmari hátt. Gólf skal þvo daglega. Veggir og loft skal mála eða kalkbera einu sinni á ári. **IX. Um matvæli.** **29. gr.** Heilbrigðisnefnd skal hafa gát á því, að ekki sé höfð á boðstólum matvara, sem skemd er eða skaðleg fyrir heilsu manna. Nefndinni skal vera frjálst að taka í búðum og á öðrum sölustöðum fyrir gangverð sýnishorn af hverri matvöru, þeirri er hún telur líkur til, að skemd sé eða skaðleg fyrir heilsu manna og láta rannsaka hana. Nú er það bersýnilegt eða kemur í ljós við rannsókn héraðslæknis eða annara manna, er vit hafa á, að einhver matvara er skemd og skaðleg, og ekki nýtileg til manneðis, og skal þá lóga vörunni eða gera hana á einhvern hátt óskaðlega fyrir heilsu manna á kostnað þess, er vöruna hafði á boðstólum. — Heilbrigðisnefnd getur bannað matvælasölu, ef sölustaðurinn virðist með öllu óhæfur vegna óþrífnaðar. Svo getur nefndin og bannað matvælasölu um stundarsakir, ef næmur sjúkdómur er fyrir á sölustaðnum, og hætt við, að salan greiði sjúkdóminum götu. Um slátrunarhús, kjötskoðun og kjötbúðir. **30. gr.** Enginn má slátra skepnum til að selja, nema hann hafi þar til fengið skriflegt leyfi bæjarstjórnar, og skal hún veita slíkt leyfi, ef fullnægt er þeim ákvæðum um tilhögun á slátrunarhúsum, sem hér fara á eftir. **31. gr.** Slátrunarhús má ekki reisa

30. jan. annarsstaðar en þar, sem hægt er að koma afrenslis til sjávar, eða í neðanjarðar göturæsi (klóök). — Gólfíð í húsunum skal vera steiusteypt og skal það hafa halla að skolpopum, en frá skolpopunum skal húseigandi gera ræsi neðanjarðar til sjávar, eða úti neðanjarðar göturæsi, ef til er. — Veggir skulu vera kalkaðir; gluggar skulu vera á tveimur hliðum mótsettum, og þá hægt að opna, svo að blásið geti gegnum húsið. — Hólfa skal húsið í þrent að minsta kosti. Í einu hólfi skal skera skepnurnar, í öðru gera til, í þriðja hleypa úr innýflum; skal vera sérstakt skolpop á gólfi í hverjum klefa. Fast við innýflaklefan skal vera vatnshelt gorílát eða gorgryfja, og skal gera hana á þann hátt, er segir í 20. gr. um áburðargryfjur. — Hafa skal vatnshana í hverjum klefa í húsinu og veita vatni að úr vatnsbóli eða vatnsíláti. **32. gr.** Stíur, réttir eða port, sem slátrunarfé er geymt í, skulu vera flórlagðar. — Ef sérstök ástæða er til, getur heilbrigðisnefnd heimtað, að steinsteypa komi í stað flórs. **33. gr.** Ekki má hafa slátrunarhús nær íbúðarhúsum en nemi 10 álum, og ekki nær vatnsbólum en nemi 15 álum. Stíur, réttir eða port, sem slátrunarfé er geymt í, má ekki hafa nær vatnsbólum en nemi 15 álum. **34. gr.** Heilbrigðisnefnd skal hafa gát á því, að slátrunarhús séu vel þrifuð. — Gólf skal skola hrein á hverjum degi, þá er slátrað er, jafnóðum og þau óhreinkast. Gorgryfju skal tæma jafnóðum og hún fyllist. Réttir skal moka daglega, þá er skepnur eru geymdar í þeim. — Hundum má ekki hleypa inn í slátrunarhús, og ekki kasta sullum úr skepnunum þar, sem hundar geti náð þá, heldur skal láta þá í ílát, og grafa síðan niður eða brenna. — Slátrarar skulu vera hreinlegir til fara og hafa ermar brettar upp fyrir olnboga. — Bæjarstjórn getur tekið slátrunarleyfi af hverjum þeim, er þrásinnis vanrækir þessi þrífnaðarfyrirmæli. **35. gr.** Bæjarstjórnin ræður dýralækni eða annan þar til hæfan mann til þess að hafa á hendi skoðun á nautum, hestum og svínum, sem slátrað er til sölu, og kjöti

af þeim. — Það er skylda hvers þess, er slátrar nautum, 30. jan. hestum eða svínum til að selja, að láta skoðunarmann skoða skepnurnar og skrokkana af þeim, og skal hann greiða gjald fyrir skoðunina eftir taxta, sem bæjarstjórn setur. Bæjarstjórn setur og í samráði við heilbrigðisnefnd reglur um kjötskoðun. — Enginn má hafa til matar kjöt eða slátur af sjálf dauðum skepnum, eða skepnum, sem drepnar hafa verið vegna krankleika, nema skoðunarmaður sé tilkvaddur og dæmi það ósaknæmt. — Lóga skal á kostnað eiganda og án endurgjalds öllu því kjöti og slátri, sem skoðunarmaður dæmir óhæft til manneldis. **36. gr.** Öllum sölubúðum, þar sem nýtt kjöt ófrosið er haft á boðstólum, skal haga eftir fyrirmælum heilbrigðisnefndar. — Í slíkum búðum má ekki hafa aðra vöru en kjöt og matvæli, sem kjöt er haft í, og reykt og niðursoðið fiskmeti, og skulu þær að minsta kosti fullnægja þeim skilyrðum, er hér fara á eftir, enda má eigi taka þær til afnota, fyr en fengið er skriflegt leyfi heilbrigðisnefndar. 1. Gólf skal vera steinlagt eða steinsteypt, og á því skolpop og frá opinu skolpræsi. 2. Búðin skal eigi vera lægri en svo, að 4 álnir séu undir loft. Loft skal gipsa. Veggir skal fððra með gleruðum flögum, ella rjóða á þá vandaðri sementsblöndu. 3. Hafa skal í búðinni vatnshana, og veita vatni að úr vatnsbóli eða vatnsíláti; birtu skal hafa sem mesta og loftrás. 4. Á borðum, sem kjöt er lagt á, skulu vera marmarahellur eða flögusteinsþynnur eða sinkþynnur. 5. Nikkelhúð eða sinkhúð skal vera á öllum snögum, sem kjöt er hengt á. **37. gr.** Öll matvælagærd af kjöti (pýlsur, kæfa o. s. frv.) skal háð eftirliti heilbrigðisnefndar, ef selja á matvælin. Að því er húsnæðið snertir, getur heilbrigðisnefnd heimtað þann umbúnað, sem til er tekinn í 36. gr. 1.—5. **38. gr.** Þeim mönnum, er nú sláttra til sölu eða selja kjöt eða gjöra matvæli af kjöti til sölu, getur heilbrigðisnefnd veitt undanþágu frá ákvæðum 31., 33., 36. og 37. gr., þó ekki

30. jan. lengur en 3 ár frá því er samþykkt þessi öðlast gildi.¹ Um mjólkursölu. **39. gr.**² Öll mjólkursala skal háð eftirliti heilbrigðisnefndar. Enginn má selja mjólk í stærri eða smærri stíl, nema hann hafi áður tilkynt það skriflega heilbrigðisnefndinni. — Í nýmjólk skal fita vera minst 3⁰/₀, en í undaurennu minst 1¹/₂⁰/₀. — Bannað getur heilbrigðisnefnd mjólkursölu, ef óþrifalega er farið með mjólkina, eða hreinlæti í fjósunum og hirðing kúnna er í svo löku standi, að erfitt sé að forðast að mjólkin óhreinkist. — Bannað er að selja mjólk, 1. sem er óeðlileg á lit, beisk eða sölt á bragð, slæm á lykt, slímkend, blóðblandin, strimluð eða yst. 2. sem er úr veikum kúm, svo að ástæða sé til að ætla, að hún sé óholl neytendunum. 3. sem blönduð er vatni, ís eða öðrum efnum, hvort heldur þau efni kunna að vera sett í mjólkina til þess að hún haldi sér betur, eða í öðrum tilgangi. 4. sem er óhrein; — óhrein er mjólkin, þegar ýmislegt grugg sest undir hana á tveim klukkustundum. — Ekki má flytja, geyma eða selja mjólk í flátum úr eir, messing eða sinki, nema tinuð séu, né ryðguðum flátum, né yfir höfuð þeim flátum, er áhrif geta haft á mjólkina. Ílátin skulu vera svo opvíð, að komast megir með hendi ofan í þau, til þess að þvo þau innan. Á mjólkurmálum skal vera handfang, svo eigi þurfi að snerta mjólkina með höndunum, þegar hún er mæld út. Mjólkurílát má aldrei hafa undir annað en mjólk, og úr mjólkurmálum má aldrei drekka. — Herbergjum þeim, sem mjólk er geymd eða seld í, skal haldið vel hreinum. Þau skulu vera loftgóð og björt. Í mjólkurbúðum má ekki án leyfis heilbrigðisnefndar hafa aðra vöru en brauð, kókur, mjólk, grjón, smjör, smjörliki og egg.

¹) Samkvæmt stjórnarráðsaugl. 11. ágúst 1909 getur bæjarstjórn með ráði heilbrigðisnefndar veitt nefnda undanþágu til ársloka 1911.

²) Grein þessi er hér prentuð eins og henni er breytt með stjórnarráðsaugl. 27. febr. 1908.

Eigi má hafa þar íbúð eða sofa að nóttunni. — Heilbrigðisnefnd getur bannað mjólkursölu á eða frá heimili, ef næmur sjúkdómur gengur á heimilinu. Hún getur og bannað að menn, er hafa einhvern þann kvilla, er hætta eða viðbjóður stafar af, fari með sölumjólk. Um brauðgjörðarhús. **40. gr.** Heilbrigðisnefnd skal hafa gát á öllum brauðgjörðarhúsum, og eru bakarar skyldir að hlýða fyrirmælum hennar að því er hreinlæti snertir og þrifnað. Sama er og um brauðsölubúðir. — Framvegis má enginn reisa brauðgjörðarhús eða setja bakaraofn í hús og byrja bakaraiðn, fyr en hann hefir fengið leyfi heilbrigðisnefndar, og skal leyfið bundið þeim skilyrðum, er hér segir: Brauðgjörðarhús skal vera bjart og loftgott. Loft og veggir skulu vera kalkaðir eða sementaðir, og gólf steinlímt, asfalterað eða hellulagt. **41. gr.** Í brauðgjörðarhúsum skal gæta alls þrifnaðar. — Öll tóbaksnautn er bönnuð. — Allar stofur og klefa skal hreinsa að minsta kosti einu sinni á dag. Veggir og loft skal kalkbera eða mála einu sinni á ári. — Enginn má sofa í stofum, sem hafðar eru til brauðgjörðar. — Brauðgjörðarmenn skulu hafa yzt klæða hvítar yfirbafnir, og skulu þær jafnan vera hreinar. Þeir skulu þvo höfuð sitt og hendur áður en þeir taka til verka, en ekki mega þeir þvo sér í vinnustofunni. — Deig má ekki hnoða með fótunum. — Þeir menn mega ekki vinna að brauðgjörð, sem lungnatæringu hafa eða annan næman sjúkdóm, eða opin sár eða útbrot á höndum eða handleggjum. **X. Um íbúðarhús. 42. gr.** Ef íbúðarhús er svo illa gert, eða hrörlegt, eða þröngt, að heilbrigðisnefnd álítur hættulegt fyrir heilsu manna að búa í því, þá getur nefndin bannað íbúðina. — Nefndin skal þá tilkynna húseiganda bannið skriflega og færa rök fyrir því, og skal þá fólk fara úr húsinu á 2 mánaða fresti frá tilkynningardegi, ef húsið er ekki bætt á þeim tíma, svo að nefndinni líki. **43. gr.** Ef kvartað er yfir því við heilbrigðisnefnd, að herbergi í íbúðarhúsi séu svo full af óþverra, að sjúkdómshætta stafi af því, getur heil-

30. jan. bríðisnefnd heimtað af leigjanda eða eiganda, að þau séu ræstuð. **44 gr.** Bannað er að taka steinhús og kjallara til íbúðar áu leyfis heilbrigðisnefndar. — Nefndin getur bannað íbúð í gömlum kjöllum, ef þeir eru mjög rakir eða dimmir eða þröngir. **XI. Um skóla. 45. gr.** Heilbrigðisnefndin skal skoða eða láta skoða öll skólahús og skólastofur, hvort heldur er opinber eign eða einstakramanna, að minsta kosti tvisvar á ári, í byrjun skólaársins og á því miðju. — Hver sá er tekur til kenslu 10 börn eða fleiri, er skyldur að tilkynna heilbrigðisnefnd, hvar hann ætlar að kenna. **46. gr.** Hver kenslustofa handa börnum skal vera svo stór, að 90 rúmfet komi á hvert barn í minsta lagi. Gluggar skulu vera á hjörum. Gólf skal þvo á hverjum degi, en ekki sópa. **47. gr.** Ef skólabarn eða kennari hefir berklaveiki og lækni álfur, að um mikla sóttuæmishættu sé að ræða, þá getur heilbrigðisnefnd bannað, að barnið eða kennarinn komi í skólann, þar til sóttuæmishættan að dómi læknis er um garð gengin. — Holdsveik börn mega ekki ganga í skóla, og holdsveikir menn ekki fást við barnakenslu. **XII. Um næma sjúkdóma. 48. gr.** Ef hættuleg farsótt kemur upp í bænum eða nálægum sveitum, þá er heilbrigðisnefnd heimilt, að setja um stundarsakir strangari fyrirmæli en í samþykkt þessari felast, um hreinlæti utan húss og innan, burtflutning á óhreinindum o. s. frv. **XIII. Um kirkjugarða. 49. gr.** Þá er gera skal nýjan kirkjugarð, eða stækka gamlan kirkjugarð, skal leita álits heilbrigðisnefndar, og getur hún heimtað, að garðstæðið sé þurkað með lokræsum, ef það er svo raklent, að vatn komi upp í grafirnar nokkru sinni. — Vatnsból skulu ekki vera nær kirkjugarði á jafnsléttu eða undan brekku en nemi 100 álum. — Grafa skal svo djúpt, að tveggja álna moldarlag sé ofan á kistu. **XIV. Um sektir o. fl. 50. gr.** Ef menn brjóta þessa samþykkt, eða vanrækja að framkvæma á settum fresti nokkura þá fyrirskipun, er heilbrigðisnefnd setur samkvæmt henni, þá varðar það alt að 200 króna sekt. — Ef heil-

brigðisnefnd kýs heldur að láta vinna verk það, er van- 30. jan.
rækt hefir verið, á kostnað þess, er verkið átti að vinna,
þá er henni það heimilt, og má þá greiða kostnaðinn til
bráðabirgða úr bæjarsjóði, en síðan taka hann lögtaki hjá
þeim, sem sekur er. **51. gr.** Samþykkt þessi öðlast
gildi 1. apríl 1905.

Hafnarreglugjörð fyrir Reykjavíkurborg (Stjórnarráðið). 1. apríl

I. Hafnargjald. 1. Af öllum skipum (að undan-
teknum þeim, er síðar getur um), sem mæld eru til lesta-
tals, hvort sem þau eru hlaðin vörum, með seglfestu eða
eru tóm, skal greiða hafnargjald af öllu farmrúminu í
hvert sinn, er þau leggjast við akkeri fyrir innan eyjar
þær, er að höfninni liggja, eftir að þau hafa komið frá
Danmörku eða útlöndum, eða ef um skip ræðir, er fara
að eins milli hafna á Íslandi, þá er þau hið fyrsta sinn á
árinu leita inn á höfnina, þannig: a. af skipum, sem
eru eign búsettra manna í Reykjavík, 3 aura af smálest
hverri; b. af skipum utanbæjarmanna 5 aura af smálest
hverri. — Þá er skip tekur úr landi eða flytur í land
vörur eða farþega, geldur það enn fremur 10 aura af
hverri smálest, hvort heldur það er innan eða utanbæjar,
innan- eða utanríkis eign. — Hafnargjöldin og önnur gjöld
þau, er ræðir um í reglugjörð þessari, renna í hafnarsjóð
Reykjavíkur. 2. Hafni skip sig oftast en einu sinni á
árinu á Reykjavíkurborg, greiðast gjöldin eigi að fullu
nema hið fyrsta skiftið, en að eins með $\frac{3}{4}$ hin önnur
skiftin. 3. Af þilbátum, sem eigi eru mældir til lesta-
tals, greiðast hafnargjöld, þá er þeir eru hafðir til vöru-
flutninga. Ef þeir eru eign bæjarmanna, greiðast hafnar-
gjöld af 4 smálestum, en af 8, ef utanbæjar eru.

II. Aukagjald. 1. Öll utanbæjarskip, sem dregin
eru á land á Reykjavíkurborg til hreinsunar eða aðgjörð-
ar, gjalda fyrir hvern sólarhring, er þau þannig liggja á
þurru, 2 aura af hverri smálest, sem þau eru mæld til,

1. apríl og telst partur úr sólarhring sem heill væri. 2. Öll skip, sem eftir áðurtöldu eiga að greiða hafnargjald og hafnasig á tímabilinu frá 14. ágúst til 14. apríl, skulu greiða fyrir vitaljós hafnarinnar 2 kr. í hvert sinn, er þau leita hafnar á þessu tímabili. III. Undanþágur frá hafnargjaldi. 1. Öll herskip og skemtiskip, hverrar þjóðar sem eru, eru undanþegin hafnargjaldi. 2. Öll skip danskra þegna, sem eru að fiskiveiðum við strendur Íslands, eru undanþegin hafnargjaldi, ef þau afferma ekki né ferma annað en það, er veiðar þeirra og útbúnað snertir. Svo eru og undanþegin hafnargjaldi skip, er leita hafnar vegna sjóskemda, enda þótt farmur þeirra hafi verið á land borinn, ef þau aftur flytja burt allan farminn og ekki annað. — Fiskiveiðaskip utanríkismanna eru ekki undanþegin hafnargjaldi. IV. Um notkun hafnarinnar. Fiskiskip og önnur skip, er ferma eigi né afferma, skulu eftir nánara ákvæði hafnarnefndar leggjast svo á höfninni, að þau tálmi eigi ferming né afferming verzlunarskipa. V. Seglfesta o. fl. Seglfestu má ekki taka í landi bæjarins annarstaðar en þar, er lögreglustjóri leyfir. Eigi má kasta út seglfestu á höfninni, né heldur flytja á land bæjarins, nema lögreglustjóri leyfi. — Eigi má kasta út aftur akkerum eða öðrum áhöldum eða leyfum af skipum, sem slætt er upp á höfninni, heldur skal flytja slíka muni í land og afhenda lögreglustjóra til löglegrar meðferðar. — Reglugjörð þessi öðlast gildi 1. apríl 1905 og skal endurskoðuð fyrir 1. janúar 1916.

5. júlí

Reglugjörð um breyting á reglugjörð fyrir veðdeild Landsbankans, staðfestri 21. apríl 1903, og um að reglugjörð um sama, staðfest 31. des. 1903, sé úr gildi feld. (Staðfest af Stjórnarráðinu samkv. lögum 12. jan. 1900, sbr. lög 25. sept. 1902).

1. gr. Tryggingarfé veðdeildarinnar er 200,000 kr., sem landssjóður leggur til, og 200,000 kr., sem Landsbankinn leggur til samkvæmt lögum nr. 30, 25. sept.

1902; skal kaupa fyrir tryggingarféð ríkisskuldabréf, er 5. júlí
 séu undir umsjón landsstjórnarinnar, og eru þau ásamt
 veðbréfum þeim, sem veðdeildin fær hjá lánþegum sínum
 og öllum öðrum eignum hennar, til tryggingar því, að
 húu standi í skilum. **2. gr.** Hér með er úr gildi feld
 reglugjörð, dags. 23. nóv. 1903 og staðfest 31. des. 1903,
 um breyting á reglugjörð, er staðfest var 21. apríl 1903
 um breyting á reglugjörð fyrir veðdeild Landsbankans,
 staðfestri 15. júní 1900.

Lög um landsdóm.

20. okt.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
 ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
1. gr. Landsdómur skal stofnaður á Íslandi. Sam-
 komustaður hans er að jafnaði í Reykjavík. **2. gr.** Lands-
 dómur dæmir mál þau, er alþingi lætur höfða gegn ráð-
 herranum út af embættisrekstri hans, eða á móti land-
 ritara út af embættisrekstri hans, er hann gegnir ráð-
 herrastörfum á eigin ábyrgð. **3. gr.** Í landsdómnum eiga
 sæti 6 sjálfkjörnir lögfræðingar: Dómararnir í landsyfir-
 dómnum þrír, séu þeir ekki alþingismenn og enn fremur
 svo margir af hinum elztu lögfræðingum landsins, er í
 öðrum embættum sitja, eiga ekki sæti á alþingi og eru
 ekki í stjórnarráðinu, að talan verði full. **4. gr.** Enn
 eiga sæti í dómnum 24 þar til kjörnir menn, og skal
 kosningu á þeim hagað svo, að hver sýslunefnd og bæjar-
 stjórn á landinu kjósi að tilhlutun stjórnarráðsins svo
 marga innanhéraðs- og innanbæjarmenn, sem hér segir:
 Sýslunefndin í Vesturskaftafellssýslu kýs 2, í Vestmanna-
 eyjasýslu 1, í Rangárvallasýslu 4, í Árnessýslu 6, í Gull-
 þringusýslu 3, í Kjósarsýslu 1, í Borgarfjarðarsýslu 2, í
 Mýrasýslu 2, í Snæfellsness- og Hnappadalssýslu 3, í Dala-
 sýslu 2, í Austurbarðastrandarsýslu 1, í Vesturbarða-
 strandarsýslu 2, í Vesturísafjarðarsýslu 2, í Norðurísa-
 jarðarsýslu 3, í Strandasýslu 2, í Húnavatnssýslu 4, í

20. okt. Skagafjarðarsýslu 4, í Eyjafjarðarsýslu 4, í Suðurþingeyjar sýslu 4, í Norðurþingeyjarsýslu 1, í Norðurmúlasýslu 3, í Suðurmúlasýslu 4, í Austurskaftafellssýslu 1, bæjarstjórnin í Reykjavík 6, á Ísafirði 2, á Akureyri 2, á Seyðisfirði 1. Samtals 72. — Þar sem fleiri skal kjósa er einn, getur hver sýslunefndarmaður eða bæjarfulltrúi krafist hlutfallskosningar, er þá fer fram eftir fyrirmælum þingskapa alþingis um slíka kosning þar. — Af hinum kjörnu 72 mönnum nefnir efri deild alþingis þess, er fyrst kemur saman, eftir að kosning í sýslunefndum og bæjarstjórnnum hefir fram farið, á öðrum fundi sínum tvennar tylftir frá, eftir þeim reglum, sem gilda um nefndarkosningar (einnig hlutfallskosningar). Því næst sendir forseti deildarinnar skýrslu, svo fljótt sem verða má, um það, hverja deildin hafi frá nefnt, til forseta sameinaðs þings, en hann lætur þá á fundi sameinaðs alþingis taka með hlutkesti tvær tylftir af þeim fjórum tylftum, sem eftir eru. Þær tvær tylftir, er þannig eru hlutkesti teknar, eiga setu í landsdómnum. Hinar tvær tylftirnar skulu vera til vara til að ganga í dóminn, ef einhver hinna kjörnu dómenda deyr, missir kjörgengi eða forfallast. — Jafnskjótt og hlutkesti hefir fram farið, tilkynnir forseti sameinaðs þings forseta landsdómsins, hverjir hafi hlotið kosningu sem dómendur og varamenn í landsdómnum, en hann tilkynnir þeim það aftur hverjum fyrir sig, og senda þeir honum þá aldurs-skírteini sitt. **5. gr.** Enginn er kjörgengur í landsdóminn samkvæmt 4. gr. sem a) er yngri en 35 ára eða eldri en 60 ára; b) á sæti á alþingi; c) hefir verið dæmdur fyrir verknað, er svívirðilegur er að almenningsáliti; d) hefir mist fjárráð; e) hefir þegið af sveit og ekki annaðhvort endurgoldið styrkinn eða fengið eftirgjöf á honum; f) er öðrum háður sem hjú; g) er þegn annars ríkis eða í þjónustu þess; h) á heima í öðru landi. — Enginn, sem kjörgengi hefir, getur skorast undan kosningu til landsdómsins. **6. gr.** Forstjóri landsyfirdómsins er forseti landsdómsins, unz forseti er kosinn samkvæmt 14. gr.

7. gr. Nú deyr kjörinn dómandi, einn eða fleiri, áður 20. okt. en dómur er ruddur (11. gr.), missir kjörgengi eða forfallast á annan hátt, þannig að hann getur ekki setið í dómnum, og tekur þá forseti dómsins með hlutkesti jafnmarga menn af varamönnum, og úr gengu, og eiga þeir eftir það sæti í dómnum. Ef dómur er ruddur, og kjörinn dómandi, er eftir hefir setið í dómnum, forfallast eða verður að víkja eftir almennum reglum, tekur forseti með hlutkesti 3 af varamönnum í hans stað, og ryður ákærður einum þeirra, en sóknari öðrum. **8. gr.** Dómendur skipa dóminn, meðan þeir fullnægja kjörgengisskilyrðunum, en varamennirnir skulu kosnir 6. hvert ár, þannig að sýslunefndir og bæjarstjórnir kjósa samkvæmt 3. gr. 72 innan héraðs og innanbæjarmenn, og nefnir efri deild alþingis frá 24 þeirra á þann hátt, er segir í sömu grein. Af þeim fjórum tylftum, er þá verða eftir, tekur forseti dómsins með hlutkesti varamennina 24. - Hvar þess er forseti ætur hlutkesti fram fara, skal hann hafa viðstadda tvo valinkunna menn, og enn fremur skal vera þar við maður, er ráðherrann skipar til þess, og, er mál er höfðað, ákærður eða maður, er hann til þess nefnir. **9. gr.** Dómendum bera sömu fæðispeningar og alþingismönnum og endurgjald fyrir ferðakostnað eftir reikningi, sem dómurinn gjálfur úrskurðar. Allur dómskostnaður greiðist úr landssjóði. **10. gr.** Ákvörðun alþingis um málshöfðun gegn ráðherranum eða landritaranum skal gjörð með þingsályktun í sameinuðu þingi, og skulu kæruatriðin vera nákvæmlega tiltekin í þingsályktuninni, enda sé sókn málsins bundin við þau. Jafnframt kýs þingið mann til að sækja málið af sinni hendi, og annan til vara, ef hinn kynni að forfallast. **11. gr.** Sóknari sendir forseta landsdómsins síðan afarlaust þingsályktunina í frumriti og eftirriti. Forseti endir ákærðum eftirritið með áritaðri áskorun um að yðja dóminn með nægilegum fyrirvara, á ákveðnum stað og stundu, og aðvarar um leið sóknara skriflega um að yðja dóminn af sinni hálfu. Þá skipar forseti ákærðum

20. okt. verjanda, og skal taka til þess mann, sem heima á á Íslandi. Ákærður tilnefnir sjálfur manninn, ef hann vill. Rétt er og að ákærður haldi sjálfur uppi vörn fyrir sig ásamt verjanda. Dómrúðning fer þannig fram, að báðir málspartar, sóknari og ákærður eða verjandi hans, mæta fyrir forseta á tilteknum stað og stundu, og ryður ákærður 2 af hinum lögskipuðu dómendum og 9 af hinum kjörnu, en sóknari 1 af hinum fyrnefndu dómendum en 3 af hinum. — Nú ryður aðili annarhvor eða báðir eigi dóminn, og tekur þá forseti burtu með hlutkesti jafnmarga og ryðja átti. Við dómrúðning skulu viðstaddir sem vottar 4 menn valinkunnir og óvilhallir. — Nú lætur annarhvor málsaðila þess getið við dómrúðning, að hann þurfi að afla upplýsinga um kæruatriðin utan Reykjavíkur, og skal þá forseti kalla dómendur þá, er dæma eiga málið, saman með 3—6 mánaða fyrirvara, eftir því sem ástæður eru til, en óski hvorugur aðila að leita sannana utan Reykjavíkur, kallar forseti dómendur saman með öðrum hæfilegum fyrirvara, þó ekki lengri en 3 mánaða. Stefnu skal hann jafnan gefa út á hendur ákærðum með hinum sama fresti sem dómendum er veittur, en sóknari lætur birta stefnuna svo fljótt, að ákærður fái að minsta kosti eins langan stefnufrest og ákveðinn er til landsyfirdóms í einkamálum. Stefnan skal rituð á frumrit þings ályktunarinnar. **12. gr.** Það er skylda sóknara að leita allra sannana, og verjanda að færa fram alt það, er sýkna má ákærðan, eða mykja málstað hans, enda er ákærðum frjálst að gæta hagsmuna sinna ásamt verjanda. Kona ákærðs, foreldrar hans og tengdaforeldrar og fjarskyldari eða fjartengdari beint upp á við, börn hans og barnabörn og fjarskyldari beint niður á við, systkyni eða jafntengdir menn verða ekki krafðir vitnisburðar um kæruatriðin. Að öðru leyti gilda hinar almennu reglur um vitni og vitnaskyldu. **13. gr.** Þá er leita þarf vitna utan Reykjavíkur, skal vitnaleiðslan fara fram með venjulegum hætti fyrir héraðsdómi, og skal til hennar stefnt með sama hætti og

sama fresti, sem um einkamál væri að ræða milli sóknara 20. okt. og ákærðs. Vitnaleiðsla í Reykjavík fer fram fyrir landsdómnum sjálfum. Forseti á, er þess er krafist af öðrum hvorum málsaðila, að gefa út stefnu til vitna þeirra, er leiða á fyrir landsdómnum. **14. gr.** Nú eru dómendur komnir á dómstað, og skulu þeir þá vinna dómaraeið, sem hafa ekki unnið hann áður, því næst kjósa dómendur sér forseta úr sínum flokki. — Eigi er dómur lögmætur, nema tveir af hinum lögskipuðu og 10 af hinum kjörnu dómendum, hinir sömu, hlýði á alla sókn og vörn í málinu og taki þátt í að dæma dóminn. **15. gr.** Málflutningur fyrir landsdómi fer fram í heyranda hljóði þannig, að sóknari leggur fram fyrir dómstólinn sönnunargögn sín: útskriftir af vitnaleiðslum utan Reykjavíkur og önnur skjöl, færir síðan fram vitni þau, er nærstödd eru, og spyr hann þau sjálfur, en ákærðum og verjanda er heimilt að leggja fyrir þau gagnspurningar. Dómurinn á engan þátt í vitnaleiðslunni, en heimilt er bæði vitninu og aðilum að skjóta því til úrskurðar forseta, hvort spurning sé svo háttáð, að svara þurfi henni, og skal hlíta þeim úrskurði. Þá er sóknari hefir fært fram sönnunargögn sín, flytur hann sókn í málinu munnlega. Síðan færir ákærður eða svara- maður hans á sama hátt fram sín sönnunargögn, þar á meðal nærstödd vitni, er hann spyr sjálfur, en sóknara er heimilt að leggja fyrir vitniákærðagagnspurningar. Gildir um aðstöðu dómsins við þessa vitnaleiðslu hið sama sem við vitnaleiðslu af sóknara hálfu. Er færð hafa verið fram sönnunargögn af hálfu ákærða, flytur verjandi fram vörnina, svo og ákærður sjálfur, ef hann vill, einnig munnlega. Sóknari á þá rétt á að svara, og ákærður og talsmenn hans til að svara aftur. Hvort aðilar taki oftast til máls, ákveður forseti dómsins, en jafnan skal gæta þess, að ákærður og talsmaður hans hafi tækifæri til að taka eins oft til máls og sóknari, og að taka til máls síðast, áður en málið er tekið upp til dóms. **16. gr.** Dómur skal ganga í málinu innan 3 sólarhringa, frá því er sókn og vörn var úti. — Ákærðum

20. okt. verður ekki gjörð refsing, né heldur verða skaðabætur né málskostnaður lagður á hann, nema $\frac{4}{5}$ dómenda þeirra er taka þátt í að dæma dóminn, séu á eitt sáttir. — Í dómnunum skal ákveða sóknara og svaramanni hæfilega þóknun fyrir málflutninginn. Þóknun verjanda má eigi vera minni en sóknarans. Að öðru leyti fer um málskostnaðargreiðslu eftir almennum reglum. — Dómurinn skal bygður á forsendum, en án fullnægingarfrests. — Sóknari annast um birtingu og fullnustu dómsins á venjulegan hátt.

20. okt. **Lög um ritsíma, talsíma o. fl.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: 1. kafla. *Um einkaréttindi landsins.* **1. gr.** Landinu er áskilinn einkaréttur til þess að stofna og starfrækja ritsímasambönd og málþráða, svo og hvers kyns önnur rafmagnssambönd, til skeytasendinga á Íslandi og í landhelgi við Ísland. **2. gr.** Ráðherra Íslands getur veitt einstökum mönnum eða félögum leyfi til að stofna og starfrækja sambönd þau, sem um ræðir í 1. gr. Leyfið skal veitt um ákveðið árabíll, þó eigi lengra en 20 ára í senn, með þeim skilyrðum og kvöðum, sem ástæða þykir til í hvert skifti. Í leyfisskrám skal þó jafnan tekið fram, að ráðherrant. ákveði hámark skeytisgjalda fyrir allt að því 5 ár í bili að minsta kosti, og að leyfishafi sé skyldur til samvinnu bæði við hraðskeytasambönd landsins og einstaka leyfishafa með þeim skilmálum, sem ráðherrann tiltekur, og að tízku skuli fylgt í starfrækslu allri. Ennfremur skal í leyfisskrá tiltekið um umbótaskyldu og aukning á tækjum, og afgjaldsupphæð ákveðin, ef afgjald skal greiða. — Áður leyfi er veitt skal leita álits bæjarstjórna, hreppsnefnda og sýslunefnda á þeim stöðum, þar sem verkvið fyrirtækisins verður. — Þegar leyfistími er á enda, á landið rétt að fá sér afhent öll tæki þess fyrir það verð, er tilkvöð nefnd ákveður. Miða skal matsupphæðina við þá fjárhæð,

er ætla má að slík tæki mundu kosta af nýju, þegar af- 20. okt.
hending fer fram, með hæfilegu tilliti til slits þess, er á
þeim er orðið. — Í matsnefnd skulu vera 3 menn; einn
þeirra tilnefnir ráðherrann, og er sá formaður nefndarinn-
ar. Annan tilnefnir landsyfirdómurinn. Hinn þriðji skal
dómkvaddur af undirréttdómaranum í þeirri dómpinghá,
þar er leyfishafi á varnaþing. **3. gr.** Einkaréttur landsins
samkvæmt 1. gr. nær eigi til: a. hraðskeytatækja sem
sveitarstjórnarvöld nota eingöngu í sveitarþjónustu inn-
sveitis eða innanbæjar, svo sem við slökkviliðsþjónustu, vatns-
veitu eða því um líkt; b. hraðskeytatækja, sem notuð eru
innan takmarka húseignar eða jarðeignar, eða milli húseigna
eða jarðeigna, er lúta sama eiganda eða atvinnurekstri, svo
framarlega sem skeytaleið liggur ekki yfir landhelgissvæðið,
alt með því skilyrði, að tækin séu eingöngu notuð í þarfir eig-
anda sjálfs, og eigi gegn þóknun, beinlínis né óbeinlínis; c.
hraðskeytatækja, sem einstakir menn, eigi fleiri en 10, koma
sér upp og nota sín á milli, eingöngu til eigin þarfa, án endur-
gjalds á nokkurn hátt, svo framarlega sem skeytaleið liggur
ekki yfir landhelgissvæðið, og fjarlægð er ekki yfir 5 mílur
milli endastöðva, alt með því skilyrði, að ekki sé fyrir á
þessu svæði, þegar tækin eru upp sett, hraðskeytatæki,
sem landið á eða leyfishafar, og hlutaðeigendur gætu notað.
4. gr. Nú eiga einstakir menn eða félög hraðskeytasam-
bönd, sem á stofn eru komin og starfrækt hafa verið fyrir
1. júlí 1905, og er þá rétt, að þeim sé haldið áfram eins
og að undanfögnu, ef eigendur óska. Hafi sérstakir samn-
ingar verið gjörðir um þau við landstjórnina, ber að
fylgja þeim skilyrðum, er þar hafa sett verið. — Nú vilja
eigendur framhalda starfrækslu hraðskeytatækja, og skulu
þeir þá innan þriggja mánaða eftir að lög þessi öðlast
gildi, skýra ráðherra Íslands frá því, og ákveður hann þá
staðartakmörk fyrirtækisins, um leið og hann veitir viður-
kenning fyrir tilverurétti þess. Þessi viðurkenning veitir
eigendum engan frekari rétt en þeir áður höfðu, og er
því eigi til fyrirstöðu, að landstjórnin stofnsetji eða veiti

20. okt. öðrum leyfisskrá til þess að stofnsetja hraðskeytasambönd innan starfrækslutakmarka þeirra. — Ef eigendur eldri hraðskeytasambanda óska þess, getur ráðherra veitt þeim leyfisskrá samkvæmt því sem fyrir er mælt í 2. gr. **5. gr.** Nú eru síma- eða önnur hraðskeytafæri sett upp án heimildar samkvæmt 2.—4. gr. og skulu þá þau tæki, sem sett hafa verið upp í heimildarleysi, upptæk og fellur andvirði til landssjóðs; auk þess má dæma eiganda eða eigendur í alt að 400 kr. sekt, er rennur í landssjóð. Mál sem út af þessu rísa skulu rekin sem almenn lögreglumál, en því að eins skal mál höfðað, að ráðherra Íslands mæli svo fyrir. — Í leyfisbréfum, sem gefin verða út samkvæmt 2. og 4. gr. má kveða svo á að framanskráð hegningarákvæði skuli einnig ná til þess, ef einhver, án þess heimilt sé samkvæmt 3. og 4. gr. stofnsetur eða starfrækir hraðskeytasambönd, sem um ræðir í 1. gr., á því svæði, þar sem leyfishafi hefir einkarétt til þess. Andvirði hinna upptæku hraðskeytafæra fellur þá til leyfishafa. Með mál, er út af þessu rísa, skal farið sem almenn lögreglumál, en mál má því aðeins höfða, að ráðherra Íslands veiti samþykki sitt til þess. **6. gr.** Nú vill landstjórnin fá landssjóði til handa hraðskeytasambönd sem einstakir menn eiga, án þess svo sé ástætt, sem segir í 3. hluta 2. gr., og má þá, ef samkomulag næst ekki, taka þau eignarnámi gegn endurgjaldi, sem ákveðið skal af matsnefnd er til skal kvödd samkvæmt 2. gr. Eignarnámið skal ná til allra tækja og útbúnaðar fyrirtækisins, nema eigendur samþykki, að einungis nokkur hluti þeirra sé tekinn. — Þegar meta skal endurgjaldið, skal eigi aðeins taka tillit til verðs þeirra tækja, sem tekin eru, heldur einnig til þess arðs, sem ætla mætti, að fyrirtækið gæfi af sér með hæfilegri starfrækslu og skeytagjöldum, þó svo, að ekki sé gjörður meiri arður en fyrirtækið í raun og veru hefir gefið af sér. **7. gr.** Eigendur hraðskeytasambanda, sem elgi eru landsins eign, eru skyldir til, hvenær sem þess er krafist, að láta landstjórninni í té skýrslur um fyrir-

tækið. Séu þær eigi gefnar innan hæfilegs frests, er stjórn- 20. okt.
arráðið tiltekur, má knýja þær fram með dagsektum, er
renna í landssjóð. **8. gr.** Ráðherrann ákveður gjaldskrár
fyrir notkun hraðskeytasambanda landsins, og breytir þeim
þegar þörf þykir, nema þær séu settar með lögum. Hann setur
og reglur um starfrækslu þeirra, viðhald og eftirlit. Leggja
má sveitarstjórnarvöldum landsins á herðar störf og skyldur,
er að þessu líta. 2. kafl. *Um lagning síma, vernd hraðskeytatækja o. fl.* **9. gr.** Hver landeigandi er skyldur
að leyfa, að ritsímar og talsímar landssjóðs séu lagðir um
land hans, yfir það eða í jörðu og að efni það, er þarf til
lagningar þeirra og viðhalds, svo sem grjót, mól o. s. frv.,
sé tekið þar sem næst er; svo er og hver eigandi húss
eða annars mannvirkis skyldur að leyfa, að símar þessir
séu lagðir yfir þau, á eða undir þeim. Verði því við-
komið, skal þó taka tillit til þess, hvar eigendur eða not-
endur mannvirkja æskja eftir að símarnir séu lagðir, þar
sem þeir snerta eign þeirra, og það þótt þetta hefði nokk-
urn kostnaðarauka við símann í för með sér. — Mönnum,
sem í þjónustu landsins eru að starfa að landssjóðssímum
eða hafa umsjón með þeim, skal heimilt tálmunarlaust að
fara um land manna og hús, svo framarlega sem það er
nauðsynlegt vegna þessara starfa. Um hús sem búið er
í, mega þeir þó ekki fara nema á daginn, og einungis þá
leið sem vísað er, og því að eins að það sé óþægindalaust
fyrir íbúana; að íveruherbergjum hafa þeir eigi aðgang.
10. gr. Þar sem símar landssjóðs eru fyrir, má engar
byggingar gjöra eða jarðrask eða aðrar ráðstafanir, er af
kann að geta hlotist óregla eða skemdir á símunum, nema
það sé tilkynt skriflega eða munnlega forstöðumanni næstu
símastöðvar landsins mánuði áður eða, ef svo stendur á,
að óvæntur atburður hefir gert það óhjákvæmilegt að fram-
kvæma ráðstafanirnar tafarlaust, þá svo fljótt sem auðið
er, í síðasta lagi samtímis og byrjað er á þeim. — Nú
krefst landeigandi, að landssími sé fluttur af lóð hans um
stundarsakir eða fyrir fult og alt, og skal hann þá fá því

20. okt. framgengt, ef sannað er, að flutningurinn sé nauðsynlegur til að koma í framkvæmd slíkum ráðstöfunum, sem á undan getur, eða til þess að lóðin geti orðið eiganda að tilætluðum notum. Verði samningum ekki komið við, skal gjört út um það með lögmætri skoðunargjörð, hvort nauðsyn sé á að flytja landssjóðssíma um stundarsakir eða fyrir fult og alt.

11. gr. Nú vilja einstakir menn, bæjarfélög eða sveitarfélög leggja talsíma, ritsíma eða leiðsluþræði fyrir rafmagn til vinnu, lýsingar o. s. frv. á þeim stöðum, þar sem fyrir eru landssjóðssímar eða önnur hraðskeytafæri hans, er getur um í 1. gr. og skal þá leiðsluþráðum þessum svo fyrir komið, að eigi geti af þeim hlotizt bagi eða óregla á sínum eða hraðskeytafærum landssjóðs. Ef samningum verður eigi við komið um þetta, sker ráðherra úr. — Nú detta leiðsluþræðir þessir niður og valda þannig бага eða óskunda við notkun landssímanna eða annara hraðskeytafæra landsins, og skal þá næsta embættismanni eða sýslunarmanni, sem yfir landssímann er settur, heimilt að gjöra á kostnað eigenda þær ráðstafanir viðvíkjandi leiðsluþráðum þessum, sem með þurfa til þess að koma í veg fyrir бага þann, er af þeim hefir orsakast. **12. gr.** Ef afla þarf lóðar undir ritsíma eða önnur hraðskeytafæri landssjóðs, er getur um í 1. gr., og samningum verður ekki komið við um kaup á henni, skal hún eftir ráðstöfun ráðherra Íslands tekin eignarnámi gegn endurgjaldi eftir mati óvilhallra dómkvaddra manna. — Landssjóður skal og bæta skaða á landi manna, húsum og öðrum mannvirkjum, sem hlýzt af lagningu og viðhaldi ritsíma eða talsíma landssjóðs. Ef samningum verður eigi við komið um skaðabæturnar, skulu þær metnar af óvilhöllum dómkvöddum mönnum. **13. gr.** Brot gegn ákvæðunum í 10. og 11. gr., varða sektum til landssjóðs alt að 200 kr., ef brotið á ekki eftir eðli sínu undir 297. gr. hinna almennu hegningarlaga. Með mál, er út af þessu rísa, skal farið sem almenn lögreglumál, en mál skal því að eins höfða, að ráðherra Íslands mæli svo fyrir. **14. gr.** Í

leyfisbréfum, sem gefin verða út samkvæmt 2. gr., má 20. okt. svo ákveða, að fyrirmæli þau um ritsíma, talsíma og önnur hraðskeytafæri landssjóðs, er standa í 9., 10., 11. gr., 1. stafl. og 12. gr. skulu að öllu eða nokkru leyti og með þeim afbrigðum er þurfa þykir, ná til ritsíma þeirra, talsíma eða annara hraðskeytafæra, sem leyfisbréf hljóðar um.

3. kafl. Um þagnarskyldu starfsmanna o. fl. 15. gr.

Embættismenn og sýslunarmenn við ritsíma, talsíma og önnur hraðskeytafæri landsins, sem um ræðir í 1. gr., eru skyldir, bæði meðan þeir eru í embætti eða sýslan og eftir að þeir hafa látið af þeim, að halda leyndu fyrir öllum út í frá, efni hraðskeyta þeirra, sem koma eða fara, að þau hafi komið eða farið, svo og hver hafi fengið þau eða sent. Á sama hátt eru þeir skyldir að þegja yfir talsímasamtölum og nöfnum þeirra, sem talast hafa við gegnum símann. — Þeim, sem brýtur á móti þessu, skal vikið frá nefndu embætti eða stöðu, og auk þess skal hann, hafi það verið af ásettu ráði, sæta fangelsi og ef miklar sakir eru, betrunarhússvinnu, en sektum eða einföldu fangelsi, hafi hann af óvarkárni brotið á móti nefndri launungar- og þagnarskyldu. — Ef embættismaður eða sýslunarmaður við ritsíma landssjóðs af ásettu ráði ónýtir, skýtur undan eða aflagar hraðskeyti, sem afhent er til flutnings með símunum, eða ef hann vísvitandi liðsinnir öðrum í þess konar athæfi, þá skal hann sæta hegning þeirri, sem ákveðin er í 139. gr., sbr. 34. og 145. gr. hinna almennu hegningarlaga.

16. gr. Í leyfisbréfum, er ráðherra Íslands gefur út samkvæmt 2. og 4. gr., má leggja þá skyldu á starfsmenn við hraðskeytasambönd, sem leyfisbréfið hljóðar um, að þeir gæti hinnar sömu launungar- og þagnarskyldu og heimtuð er samkvæmt næstu grein á undan af starfsmönnum landssjóðssímannanna. — Sá starfsmaður er brýtur á móti þessari launungarskyldu sinni, skal sæta sektum eða einföldu fangelsi; honum skal vikið úr þjónustu stofnunarinnar, ef ráðherra Íslands krefst

20. okt. þess. **17. gr.** Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem skýrt er frá staðfesting þeirra í B-deild Stjórnartíðindanna.

20. okt. **Lög um rithöfundarétt og prentrétt.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Höfundur hver hefir eignarrétt á því, er hann hefir samið. — Hann hefir því, innan þeirra takmarka, sem lög þessi setja, einkarétt á að birta og gefa út rit sín skrifuð, prentuð eða margfölduð á annan þvílíkan hátt, svo og til þess að sýna þau á leiksviði og lesa þau upp. Heimilt er þó að lesa upp rit, sem út hefir verið gefið, hafi rithöfundur eigi á titilblaði þess lagt bann við því, og þrátt fyrir slíkt bann er upplestur leyfilegur, þegar liðin eru 5 ár frá því, að ritið kom út í fyrsta sinn. Höfundur hefir og einkarétt á að gefa út ræður og fyrirlestra, er hann hefir haldið (sbr. þó 2. málsg. 8. greinar og niðurlag 13. greinar). **2. gr.** Tónskáld hafa sama rétt á tónsmíðum sínum sem höfundar á ritum. Heimilt er þó að syngja eða leika á hljóðfæri opinberlega danslög og sönglög, er áður hafa verið birt, svo og einstaka kafla úr öðrum útgefnum lagsmíðum. — Sama rétt hefir og höfundur á stærðfræðisupphráttum, landsupphráttum og öðrum þess konar upphráttum. **3. gr.** Útgefendur blaða, tímarita eða ritsafna hafa einkarétt á að gefa út rit þessi í einni heild sem höfundar væru. — Sé eigi öðruvísi um samið hafa höfundar einstakra ritgerða eða kafla í slíkum ritum að öðru leyti eignarrétt að þeim eftir sem áður. **4. gr.** Engum er heimilt án leyfis þess, er eignarrétt hefir á riti, að geta út þýðing á því fyrr en 10 ár eru liðin frá því er ritið var gefið út í fyrsta sinn. — Nú hefir rit verið gefið út með fullri heimild á ýmsum tungumálum áður en téður 10 ára frestur er liðinn, og er þá eigi heimilt að gefa út þýðing á því á neinu þeirra tungumála, nema sá, er

eignarréttinn hefir, leggi á samþykki sitt. — Nú er rit 20. október gefið út í heftum, og ber þá að telja ofangreint 10 ára tímabil frá útkomu síðasta heftis. Sé um rit að ræða, sem út eru gefin í bindum, er koma út á nokkrum fresti, eða skýrslur, sem vísindafélög gefa út, þá skulu einstök bindi eða skýrslur teljast sérstök rit að því er umgetinn frest snertir. **5. gr.** Þýðing á riti, sem gjörð er með fullri heimild, og þýðing á riti því, er eigi nýtur verndar þessara laga, hefir sama rétt sem frumrit væri. En heimilt er að gefa út nýja, sjálfstæða þýðing á riti, sem annars er heimilt hverjum manni að þýða, þótt hið sama rit hafi áður þýtt verið. **6. gr.** Nú er rit samið af fleirum en einum höfundi án þess að ritsmið hvers einstaks sé sérstök heild og hafi þeir ekki fyrir fram, áður en ritið var samið, veitt beint eða þegjandi samþykki sitt til birtingar, og þarf þá samþykki allra höfundanna til þess að ritið verði birt. — Ákvæði þetta á einnig við, þegar um það er að ræða, að ritið sé birt á annan hátt en áður hefir verið gjört, t. d. sýnt á leiksviði, er það áður aðeins hefir verið gefið út á prenti. — Nú fá margir eignarrétt á riti að arfi og skal hver sá, sem höfundur með arfleiðsluskrá hefir til þess kjörið, skera úr því, hvort birta skuli ritið eða birta það á annan hátt en áður hefir verið gjört. Hafi höfundur eigi gjört slíka ákvörðun, skal það hjóna, sem eftir lifir, ef skilnaður að borði og sæng eða algjör hjónaskilnaður hefir eigi átt sér stað, hafa úrskurðarvald að þessu leyti. Sé hvorugt hjóna á lífi, þarf samþykki allra erfingja. — Nú hefir rit verið löglega út gefið áður, og getur þá hver sameigandi krafist þess, að ritið megi gefa út á ný óbreytt, enda sé eigi öðruvísi um samið áður eða annað ákveðið í arfleiðsluskrá, að því er til erfingja kemur. — Nú hafa fleiri en einn öðlast útgáfurétt með afsali eða lögsókn, og getur þá hver þeirra krafist þess, að ritið megi gefa út. — Nú eru hlutaðeigendur eigi á eitt sáttir um það, hvernig útgáfu skuli hagað, eða með hvaða skilyrðum ritið skuli gefið út, eða

20. okt. eigi verður fengin yfirlýsing sumra þeirra um þessi atriði, og getur þá hver einstakur þeirra krafist þess, að stjórnarráð Íslands tilnefni 3 menn í nefnd, sem skeri úr ágreiningsatriðunum. Ef nefndarmenn verða eigi á eitt sáttir, ræður afl atkvæða. Þeir, sem stjórnarráðið skipar í nefnd þessa, eru, að viðlögðum dagsektum, sem stjórnarráðið ákveður ef til kemur, skyldir til þess að takast starfa þennan á hendur. Borgun til dómsmanna ákveður stjórnarráðið, og greiðist hún af sameigendum, er skulu setja tryggingu fyrir henni fyrirfram, ef stjórnarráðið krefst þess. — Tekjur af útgáfum skiftast meðal sameigenda eftir rétttri tiltölu við eignarrétt hvers eins. — Nú eru margir höfundar að sama riti, og skulu þeir þá hafa jafna hlutdeild í eignarréttinum, nema öðruvísi sé um samið. **7. gr.** Nú eru gefin út sönglög með texta, og gilda þá ákvæði 6. greinar að því er snertir útgáfu sönglaganna og textans í einni heild. — Höfundar laganna og textans eiga rétt á að gefa út hvort fyrir sig sérstaklega. **8. gr.** Lög, tilskipanir, auglýsingar frá stjórnarvöldum, dóma og opinber skjöl yfir höfuð, má hver gefa út sem vill. Sama er um umræður á alþingi og hverskonar opinberum fulltrúasamkomum, snertandi sveitarstjórn eða kirkjuleg mál eða önnur opinber erindi, ennfremur ræður manna á opinberum landsmálafundum, lýðmentasamkomum eða þess konar fundum, og hvers kyns öðrum opinberum samkomum. **9. gr.** Höfundur á rétt á að fá öðrum í hendur, að nokkru eða öllu leyti, rétt að riti sínu. — Nú hefir höfundur veitt öðrum rétt til þess að birta rit á ákveðinn hátt (t. d. á prenti eða á leiksviði), og er þá réttthafa eigi heimilt að birta ritið á annan hátt en ákveðið var, né láta þýða. — Réttthafi má eigi án leyfis höfundar gjöra breytingar á riti og birta það þannig. — Nú selur höfundur (eða sá er í hans stað gengur) útgáfurétt á riti, og nær þá réttur útgefanda til einnar prentunar að eins, nema öðruvísi sé um samið, og má slík prentun eigi fara fram úr 1,000 eintökum, nema ritið eigi að birtast á þann

hátt, er um er rætt í 1. málsgrein 3. greinar. Höfundur 20. okt.
má eigi gefa út nýja prentun af ritinu meðan upplag út-
gefanda er eigi uppselt, enda sé ritið þá jafnan fáanlegt
í bókaverzlunum við verði, er eigi sé hærra en upphaflega
var á það sett. — Nú gefur höfundur eða útgefandi út
ritið að nýju í heimildarleysi, eða útgefandi hefir upplagið
stærra en rétt er, og skal þá beitt ákvæðum 17., 18. og
20. gr. laga þessara. **10. gr.** Nú selur höfundur öðrum
í hendur leikrétt á leikriti, og er þá réttþafa heimilt, sé
eigi öðruvísi um samið, að sýna það hvar sem er og eins
oft og hann vill, en eigi getur hann fengið rétt sinn öðr-
um í hendur. — Ef eigi er öðruvísi um samið, er höf-
undi heimilt að fá einnig öðrum leikrétt á ritinu eða láta
leika það sjálfur. — Nú hefir einhver öðlast einkarétt á
að sýna rit á leiksviði, en lætur eigi leika það opinber-
lega í þrjú ár samfleytt, og er þá höfundi eða erfingjum
hans, en eigi öðrum, er kynnu að hafa náð eignarrétti á
ritinu, heimilt að fá öðrum í hendur leikréttinn eða láta
leika ritið sjálfir. **11. gr.** Nú deyr höfundur og skal þá
farið eftir ákvæðum erfðalaganna að því er snertir eignar-
rétt hans á sömdu máli (sbr. þó 6. gr.). — Nú hefir rit
eigi verið gefið út meðan höfundur var á lífi, og getur
hann þá ákveðið í arfleiðsluskrá, að eigi megi birta það
fyrir en eftir tiltekinn árafjölda — þó eigi meira en 50
ár — eftir dauða hans, og heimilt er honum að ákveða
jafnframt, hver skuli eiga rétt á að gæta þess, að fyrir-
mæli hans um þetta séu haldin. — Nú er rit samið af
fleirum en einum höfundi án þess þó að ritsmið hvers
einstaks sé sérstök heild, og fellur þá réttur eins höf-
undarins til samhöfunda hans, eða þeirra, sem komnir eru
í þeirra stað, ef hann deyr án þess að láta eftir sig erf-
ingja og hefir eigi heldur fengið öðrum í hendur rétt sinn.
Þó skal óskerður réttur sá, er 12. gr. veitir þeim, er skuld
eiga að hinum látna manni. — Hafi enginn að höfundi
látnum eignarrétt að riti hans, þá er hverjum sem vill
heimilt að gefa ritið út eða birta það á annan hátt, ef

20. okt. erfðaskrárákvæði eru því eigi til fyrirstöðu. **12. gr.** Nú hefir rit eigi verið birt almenningi á prenti né á annan hátt, og geta þá þeir, er skuld eiga að höfundu eða erfingjum hans, eigi öðlast með lögsókn rétt til þess að birta ritið né heldur umráð yfir handriti höfundar. — Nú hefir rit verið birt, og geta skuldheimtumenn þá ekki heldur öðlast með lögsókn rétt til að gefa það út að nýju eða birta það án leyfis höfundar eða erfingja hans. En rétt er að skuldheimtumenn leiti fullnustu í fjárarði af eignarrétti rits, sem út hefir verið gefið eða síðar kann að verða út gefið, eða birt á annan hátt, þó því að eins í arði af væntanlegum útgáfum eða birtingum rits, sem eigi hefir áður birt verið, að höfundur þess sé dáinn. — Hafi fjárnám verið gjört í útgáfum rits eftirleidis, má höfundur eigi né erfingjar hans, án samþykkis fjárnámshafa, veita móttöku og eyða andvirði fyrir slíkar útgáfur að viðlagðri hegningu samkvæmt 255. gr. hinna almennu hegningarlaga. — Rétt þann, sem hér er veittur fjárnámshafa, hafa og allir skuldheimtumenn í þrotabúum, svo og í dánarbúum, þar sem erfingjar taka eigi að sér ábyrgð á skuldum. **13. gr.** Það er brot gegn lögu þessum að birta eða gefa út rit, er annar hefir eignarrétt á, þótt úr því sé felt, við það bætt eða á því gjörðar breytingar, hvort heldur að efni, orðfæri eða framsetning (t. d. er sögu er snúið í leikrit), ef úrfellingarnar, viðaukarnir eða breytingarnar eru eigi svo verulegar, að heita megi að nýtt og sjálfstætt rit sé til orðið. Heimilt er þó að segja frá efni útgefinna rita, svo og að skýra stuttlega frá ræðum manna og fyrirlestrum. **14. gr.** Enginn má endurprenta án heimildar fregnskeyti, sem annar hefir fengið og birt á sinn kostnað, né segja frá efni þeirra á prenti, fyrri en 5 dögum eftir að það var birt á prenti. — Hver sá er sóknaraðili réttur um þetta efni, sem sýnt getur frumrit fregnskeytisins til sín stílað frá ritsímaskrifstofu eða frá fregnskeytafélagi, sem hann er áskrifandi hjá. — Sá er stefnt er fyrir ólöglega eftirprentun fregnskeytis, verður

sekur talinn, nema hann sanni, að hann hafi sömu heim- 20. okt.
ild til þess sem sækjandi eða aðra jafngóða (svo sem leyfi
einhvers þess, er fengið hefir skeytið með jafngóðri heim-
ild). — Brot gegn þessu varða sektum 10—1,000 kr.
hvert sinn og auk þess skaðabótum til stefnanda, tvígild-
um við símagjald fyrir skeytið. **15. gr.** Eigi er það
saknæm eftirprentun: a. að taka einstaka kafla úr út-
gefnum ritum annara upp í önnur rit, sem samkvæmt
aðalefni sínu eru fullkomlega sjálfstæð; b. að prenta í les-
bókum og skólabókum einstaka kafla úr ritum, þegar full
tvö ár eru liðin frá því að ritin voru gefin út í fyrsta
sinn; c. að prenta áður útgefin kvæði sem texta, þegar
sönglög eru gefin út, svo og á söngskrá. — Heimildir
skulu jafnan skilmerkilega tilgreindar (sbr. 16. gr.). **16.**
gr. Heimilt er að taka upp í blöð eða tímarit einstakar
greinar úr öðrum blöðum eða tímaritum, nema þess sé
getið við greinarnar, að eftirprentun sé bönnuð. Eigi nær
heimild þessi til sérstakra fylgirita. — Tilgreina skal full-
um stöfum blað það eða tímarit, sem greinarnar eru tekn-
ar úr, og nafn eða merki höfundar eða þýðanda, ef nokk-
urt er. **17. gr.** Nú er rit prentað eða eftirritað innan-
lands eða utan gegn ákvæðum laga þessara, og skulu þá
öll þau eintök, sem til eru hér á landi, og ætluð eru til
þess að hafa þau á boðstólum, gjörð upptæk og ónýtt. —
Nú er að eins nokkur hluti rits ólöglegur samkvæmt lögum
þessum, og skal þá, ef unt er, einungis gjöra þann hluta rits-
ins upptækan og ónýta hann. — Áhöld öll, sem að eins
verða notuð til þess að drýgja brot gegn lögum þess-
um, svo sem mót, plötur og þess háttar, skulu gjörð upp-
tæk og ónýtt, eða farið með þau þannig, að þau eigi
framar verði notuð. — Rétt er að sá eða þeir, sem mis-
boðið er, fái keypt áhöld þau, sem upptæk eru gjörð,
gegn því að greiða verð þeirra eftir dómkvaddra manna
mati. Verðið skal aldrei ákveðið hærra en svari því, sem
sannað verður að tilbúningur munanna hafi kostað, og
getur sá, sem misboðið er, krafizt þess að matið fari fram

20. okt. áður en hann lætur uppi, hvort hann kaupi hina upptæku muni. — Ákvæði greinar þessarar eiga einnig við eftirrit, sem ætluð eru til afnota við óheimila opinbera sýning rita á leiksviði. — Sé brot á lögum þessum svo til komið, að fremjandi hafi eftir beztu vituná haft ástæðu til að ætla, að sér væri verkið heimilt, verður þess eigi krafist, að hin ólöglegu eintök eða áhöld þau, er notuð hafa verið, verði af hendi látin eða ónýtt, ef eigandi þeirra sér um, að þau verði geymd undir umsjón yfirvalda, þangað til eignarréttur að ritinu er úr gildi genginn. **18.**

gr. Sá, sem gegn ákvæðum laga þessara af ásettu ráði eða af gáleysi gefur út rit, eða flytur hingað til lands rit, sem gefið hefir verið út erlendis, án heimildar samkvæmt lögum þessum, í þeim tilgangi að hafa ritið á boð stólum hér á landi, svo og sá, sem vísvitandi útbytir, selur öðrum á leigu eða hefir útsölu á riti, sem gefið hefir verið út hér á landi eða hingað flutt gegn ákvæðum laga þessara, skal sæta 10—1000 kr. sektum, enda hafi hann eigi með atferli sínu unnið til þyngri refsingar. Brot gegn 1. málsg. 16. gr. varða þó aðeins sektum frá 1—20 krónum. — Bæta skal hinn seki þeim, sem misboðið er, fullum bótum alt tjón það, er af broti gegn lögum þessum leiðir; hafi rit áður verið gefið út, skal meta bæturnar eftir bóksöluverði því, er var á hinn síðustu útgáfu og tölu þeirra eintaka, er sannað verður eða líklegt má ætla, að úti hafi verið látin, en verði eigi beinlínis farið eftir þessu, svo og þegar ritið hefir eigi áður verið gefið út, skal svo mjög sem unt er meta bæturnar eftir álíka mælikvarða. — Þá er brot gegn lögum þessum fullkomnað, þegar eitt eintak er fullprentað eða við það lokið á annan hátt.

19. gr. Sá, sem af ásettu ráði eða af gáleysi brýtur lög þessi með því að sýna í heimildarleysi sjónleik eða söngleika á leiksviði, lesa upp ritsmiðar annara eða syngja eða leika á hljóðfæri opinberlega sönglög eða aðra tónsmíð eða þá nota við söng, ljóð eða annan texta heimildarlaust, sæti 5—500 kr. sektum og bæti auk þess að fullu halla

þann, sem rétthafi hefir af beðið. Bæturnar skulu eigi 20. okt. vera minni en gróði sá, sem orðið hefir á sýningunni, upp-lestrinum, söngnum eða hljóðfæraslættinum, og hafi verk það, sem ranglega var notað, eigi verið notað eingöngu, er brot var framið, skal metið hversu mikinn þátt það á í gróðanum. **20. gr.** Nú aðhefst einhver eitthvað það, er um er rætt í 18. og 19. gr., og hefir hann eftir beztu vitund haft ástæðu til að ætla, að sér væri verknaðurinn heimill, og sætir hann þá eigi ábyrgð samkvæmt þessum lagagreinum, en skila skal hann rétthafa gróða sínum eftir því sem hann verður metinn. **21. gr.** Sá, sem af ásettu ráði eða af gáleysi lætur hjá líða að tilgreina heimild eins og boðið er í 15. og 16. gr., sæti 1—20 kr. sektum. Brot þessi hafa hvorki skaðabætur né upptöku í för með sér. **22. gr.** Eignarréttur að sömdu máli helzt alla æfi höfundar og 50 ár eftir hann látinn. — Nú eru fleiri en einn höfundur að riti án þess að ritsmið hvers einstaks sé sérstök neild, og skal þá telja greint 50 ára tímabil frá dauða þess þeirra, er lengst lifir. Hafi rit verið birt, ber þó einungis að taka tillit þá til þeirra höfunda, sem birt hafa nöfn sín á ritinu sjálfu eða, sé um leikrit að ræða, sem leikið hefir verið, en eigi birt á annan hátt, þeirra höfunda sem hafa nafngreint sig þegar ritið var leikið. **23. gr.** Rit, sem koma út nafnlaust eða með dularnafni, svo og rit, er útgefendur hafa öðlast eignarrétt að samkvæmt 3. gr., njóta verndar í 50 ár frá lokum þess árs, er þau komu út í fyrsta sinn. — Nú birtir höfundur sjálfur nafn sitt, áður en téð 50 ára tímabil er liðið, eða einhver, er til þess hefir heimild, nafngreinir hann, annaðhvort á nýrri útgáfu ritsins eða með yfirlýsing, sem birt er á sama hátt og fyrirskipað er um opinberar auglýsingar, og öðlast ritið þá fylstu vernd samkvæmt 22. gr. — Heimild til þess að nafngreina höfund að honum látnum hefir einungis sá, sem höfundur, samkvæmt því, er segir í 6. gr., hefir fengið í hendur úrskurðarvald um það, hvort ritið skuli birt, en sé enginn maður á lífi, er slíkt vald hefir fengið hjá höf-

20. okt. undi, þarf samþykki allra erfingja höfundarins til þess að hann verði nafngreindur. **24. gr.** Nú eru rit þau, sem ræðir um í 1. málsgrein 23. greinar, gefin út í fleiri deildum, en eru þó í slíku sambandi, að þau mynda eina heild, og skal þá hið umrædda 50 ára tímabil teljast frá þeim tíma, þegar síðasta deildin kom út í fyrsta sinn, nema meira en 3 ár hafi eitthvert sinn liðið milli útgáfu einhverra deildanna, en þó telst tímabilið að því er snertir þær deildir, er áður komu út, frá þeim tíma þegar hin síðasta þeirra var út gefin. **25. gr.** Út af brotum gegn lögum þessum getur enginn höfðað málssókn nema sá, sem misboðið er. — Nú kemur út rit nafnlaust eða með dularnafni og skal þá líta svo á, þangað til sönnur eru færðar á annað, að sá maður, sem tilgreindur er á ritinu sem útgefandi þess eða forlagsmaður, hafi umboð til að gæta réttar höfundar. **26. gr.** Málssókn samkvæmt 18., 19., 20. og 21. gr. skal hafin innan 1 árs frá því að rétthafi fekk vitneskju um brotið. Nú er mál eigi höfðað innan tveggja ára eftir að brotið var framið, og verður hinn seki þá eigi dæmdur til hegningar, og sé málssókn eigi hafin áður en 3 ár eru liðin frá því að brot var framið, verður hann eigi heldur dæmdur til að greiða skaðabætur né skila gróða sínum samkvæmt 20. gr. — Meðan höfundarréttur helzt má höfða málssókn til þess, að upptæk séu gerð, ónýtt eða af hendi látin þau eintök af riti, sem ólöglega eru til orðin og ætluð eru til að hafa á boðstólum, svo og áhöld, sem eingöngu verða notuð til þess að framkvæma brot á lögum þessum. **27. gr.** Ákvæði laga þessara taka til allra ritsmíða danskra þegna, og einnig til ritsmíða utanríkismanna, er forlagsmaður þeirra er íslenzkur. Sé forlag félagseign, telst það íslenzkt, ef allir þeir meðlimir firmans, sem ótakmarkaða ábyrgð hafa, eða ef um félag með takmarkaðri ábyrgð eða hlutafélag er að ræða, allir stjórnendur þess, eiga fast heimili á Íslandi. Með konunglegri tilskipun má veita ákvörðunum laga þessara gildi, að öllu

eða nokkru, að því er snertir ritsmíðar þegna annars ríkis, 20. okt. þótt eigi séu þær útgefnar af íslensku forlagi, svo fram-
arlega sem sama vernd kemur á móti fyrir ritsmíðar Ís-
lendinga í því ríki. Þó verður eigi gerður samningur um
gagnkvæmi í þessu efni, nema alþingi samþykki, ef af
samningnum leiðir nokkra fjárvæðing fyrir Ísland. **28. gr.**
Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1906, en eftir ákvæðum
þeirra skal fara einnig að því er snertir ritsmíðar, sem eldri
eru en áður útgefnar. — Nú hefir einhver gefið ut rit
löglega, áður en lög þessi eru birt, og skal hann þá eiga
rétt á að selja þau eintök eða hefti, sem þá voru fullprent-
uð, þó útgáfan hefði eigi verið heimil samkvæmt lögum
þessum. — Lög þessi snerta eigi samningsréttindi manna,
sem löglega eru stofnuð áður þau öðlast gildi. — Með lög-
um þessum eru úr gildi numin öll eldri lagaákvæði um
eignarrétt að ritsmíðum.

Lög um fyrning skulda og annara kröfuréttinda.

20. okt.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
1. gr. Skuld eða önnur krafa, sem ekki hefir verið viður-
kend eða lögsókn heimt innan þeirra tímatakmarka, er
ákveðin eru í lögum þessum, fellur úr gildi fyrir fyrning.
— Nú á kröfuhafi skuld að lúka skuldunaut sínum, og
missir hann þá eigi, þótt fyrningarfrestur líði, rétt til að
telja kröfuna til skuldajafnaðar, enda sé hún af sömu rót
runnin og skuld hans, eða samið hafi verið fyrirfram um
skuldajöfnuð eða slíkt áskilið, áður en fyrningarfrest þraut.
— Haldsréttur og veðréttur ónýtist ekki, þótt skuldin
fyrnist, nema sjálfsvörzluveðréttur í lausafé; hann fellur
úr gildi um leið og krafan fyrnist, nema að því er snertir
lausafé, sem er löglegt fylgifé með veðsettri fasteign, sbr.
5. og 6. gr. í lögum um veð 4. nóvbr. 1887. — Enn-
remur fellur úr gildi sjálfsvörzluveðréttur fyrir vöxtum og
öðrum kröfum, er ræðir um í 2. tölulið 3. greinar, þegar

20. okt. krafan fyrnist. — Þau réttindi fyrnast ekki, er hvíla á fasteign sem ævarandi afgangsskuld, og eigi heldur kröfur til endurgjalds þegnum sveitarstyrk. **2. gr.** Þessar kröfur fyrnast á 20 árum: 1. Krafa á hendur landssjóði banka eða sparisjóði um endurgjald á fé, er lagt hefir verið í sjóðinn til ávöxtunar eða geymslu. — Banki telst hver sá, sem samkvæmt tilkynningu til verzlunarskránna rekur bankaátvinnu. 2. Krafa um lífeyri og aðrar slíkar kröfur, sem eru fólgnar í rétti til þess með vissu millibili að krefjast fjárfamlags, er ekki getur talist afborgun af skuld. **3. gr.** Þessar kröfur fyrnast á 4 árum: 1. Kröfur út af: sölu eða afhendingu á vörum eða lausafé, sem ekki er afhent sem fylgifé með fasteign, þó svo, að haldi skuldnaður áfram föstum viðskiftum við kaupmann, verksmið eða þvílkan atvinnureka, og fái árlega viðskiftareikning, fyrnist ekki sú skuld er hann kann í að vera við nýár hvert, hvort sem hún stafar frá viðskiftum síðasta árs eða ekki, meðan viðskiftum er haldið áfram óslitið, leigu á fasteign eða lausafé, veru, viðgjörning eða aðhlyningu, flutning á mönnum eða munum, vinnu, og hverskonar starfa, sem í té er látinn; þó fyrnist ekki krafa hjús um kaupgjald, meðan það er samfelt áfram í sömu vist. 2. Kröfur um gjaldkræfa vexti, húsaleigu, landskuld, leigur, gjaldkræf laun eða eftirlaun, lífeyri, forlagseyri, meðgjöf eða aðra greiðslu, er greiðast á með vissu millibili og ekki er afborgun af skuld. 3. Kröfur, er lögtaksrétt hafa. 4. Kröfur samkvæmt ábyrgðarskuldbindingum, að undanskilinni ábyrgð á fjárskilum opinberra gjaldheimtu manna eða gjaldkera við opinberar stofnanir eða stofnanir einstakra manna. Ennfremur endurgjaldskrafa sú, er ábyrgðarmaður eða samskuldari hefir á hendur aðalskuldnaut, meðábyrgðarmanni eða samskuldara, út af greiðslu skuldar; endurgjaldskrafan er þó jafnan dómtæk eins leng og innleysta krafan mundi verið hafa. 5. Krafa um endurgjald á því, er maður hefir greitt í rangri ímyndun um skuldbinding, eða í von um endurgjald, er brugðist hefir

þó svo að móttakandi hafi ekki gjört sig sekan í sviksam- 20. okt.
legu atferli. **4. gr.** Á 10 árum fyrnast: 1. Kröfur
samkvæmt skuldabréfi, dómi eða opinberri sátt, er ekki falla
undir akvæði 2. gr. Að því er snertir kröfur þær, er um
ræðir í 2.—4. tölulið 3. greinar, gildir 10 ára fyrning þó
því aðeins, að skuldabréf sé útgefið, dómur genginn eða
sátt gjörð, eftir að krafan féll í gjalddaga, eða var orðin
sjálfstæð skuldakrafa á annan veg, eða rentumiði hafi verið
útgefinn fyrir vöxtum eða annari samskonar kröfu. 2. All-
ar aðrar kröfur, sem ekki er settur annar fyrningarfrestur
fyrir í 2. og 3. gr. **5. gr.** Fyrningarfrestur telst frá
þeim degi, er krafa varð gjaldkræf. Gjaldldagi á verzl-
unarskuldum telst 31. desbr. ár hvert fyrir þá skuld, sem
stofnuð er á árinu, nema samið sé um annan gjalddaga.
Fyrningarfrestur á dómkröfum telst frá dómsuppsögu án
tillits til fjárnámsfrests. — Nú fer gjaldldagi skuldar eða
annarar kröfu eftir undanfarandi uppsögn af hálfu kröfu-
eiganda, og telst þá fyrningarfresturinn frá þeim degi, er
skuldin í fyrsta lagi gat orðið gjaldkræf eftir uppsögn.
Að því er snertir ábyrgð á kröfu, sem fyrnist á 10 eða 20
árum, telst þó 4 ára fyrningartíminn samkvæmt 4. tölulið
3. greinar að eins frá þeim degi, er krafan á hendur
ábyrgðarmanni varð gjaldkræf í raun og veru, jafnvel þótt
ábyrgðarkrafan hefði getað fallið fyrir í gjalddaga fyrir
uppsögn á aðalkröfunni. En jafnframt fyrnist ábyrgðar-
krafan á 10 eða 20 árum frá þeim degi, er hún í fyrsta
lagi hefði getað orðið gjaldkræf vegna uppsagnar á aðal-
kröfunni. — Við útreikning á fyrningarfresti á ábyrgðar-
kröfu skal ekkert tillit taka til þess, þó ekki sé hægt að
krefja ábyrgðarmanninn um greiðslu fyrir en reynst hefir
árangurslaust að ná skuldinni inn hjá aðalskuldunaut, eða
fyrir en eftir undangengna aðvörun. — Að því er snertir
kröfur þær, er ræðir um í 2. tölulið 2. greinar telst frest-
urinn frá þeim degi, er hin fyrsta greiðsla féll í gjalddaga.
Sama gildir um fyrningarfrest á ábyrgð á kröfum þessum.
6. gr. Nú viðurkennir skuldunautur skuld sína við

- 20. okt.** kröfueiganda annaðhvort með berum orðum eða á annan hátt, — t. d. með því að lofa borgun eða greiða vexti — eftir þann tíma, er fyrningarfrest ella hefði átt að telja frá, og hefst þá nýr fyrningarfrestur frá þeim degi, er viðurkenningin átti sér stað, eða frá þeim degi, er skuldin þar á eftir varð gjaldkræf, eða hefði getað orðið gjaldkræf með uppsögn frá kröfueiganda. Hafi skuldabréf verið út gefið, eða dómur gengið eða sætt verið gjörð um kröfuna, þá fyrnist krafan eftir ákvæðum þeim, er sett eru í 4. gr. sbr. 5. gr. **7. gr.** Ef skuldari dregur sviksamlega dul á, eða vanrækir að skýra frá atvikum, er krafan byggist á, eða valda því, að hún verður gjaldkræf, og skuldaranum bar skylda til að segja frá, þá fyrnist skuldin ekki, hvað sem öðru liður, fyrr en 4 ár eru liðin frá þeim degi, er kröfueigandinn fekk vitneskju um þessi atvik, eða eitt ár er liðið frá dánardegi skuldunauts. **8. gr.** Kröfur: 1. sem hjón hafa hvort á annað, 2. sem ómyndugir hafa á hendur fjárhaldsmanni eða yfirfjárráðanda, 3. sem opinberar stofnanir, hlutafélög eða aðrir ópersónulegir kröfueigendur eiga á hendur forstjóra, fyrnast ekki fyrr en fjögur ár eru liðin frá því, að hjónabandinu var slitið, fjárhaldið hætti, eða forstjórinn vék úr stöðu sinni. **9. gr.** Nú deyr skuldari eða kröfueigandi, eða kröfueigandi er sviftur fjárforræði, eða bú hans tekið til gjaldþrotaskifta, og fult ár er ekki eftir af fyrningartímanum, og lengist þá fresturinn um eitt ár frá áminstum atburði að telja. **10. gr.** Nú er innköllun til skuldheimtumanna, til að koma fram með kröfur sínar innan ákveðins tíma, útgefin af skuldara eða af búi hans, áður en fyrningarfresturinn er á enda, og fyrnist þá krafan ekki fyrr en innköllunarfresturinn er liðinn. — Hafi krafan verið tilkynt í tæka tíð, og ekki er að ræða um opinber skifti eða gjaldþrotaskifti, sbr. 13. gr., þá fyrnist krafan alls eigi, fyrr en eitt ár er liðið frá því innköllunarfresturinn var á enda. **11. gr.** Málssókn telst byrjuð áður en fyrningarfrestur er liðinn, ef kæra til sáttanefndar eða stefna er birt innan

nefnds tíma. Þó má stefnufresturinn ekki vera lengri en 20. okt. nauðsyn krefur, ef kæran eða stefnan á að takast fyrir eftir að fyrningarfresturinn er liðinn. Því að eins skal álfta málssókn byrjaða, áður en málinu er stefnt til dóms, að stefnan sé birt svo fljótt sem unt er, eftir að málinu var vísað til dóms og laga frá sáttanefndinni, og stefnufrestur ekki ónauðsynlega langur eins og fyr segir. Þá er opinber stefna er viðhöfð, telst málshöfðun byrjuð þann dag, er stefnan er birt í fyrsta sinni í blaði því, er flytur stjórnarvalda auglýsingar. Þegar gagnkrafa er gjörð til skuldajafnaðar, án þess að gagnsóknarmál sé höfðað, telst sóknin byrjuð, þegar gagnkrafan er gjörð fyrir dóminum. Nú er náli vísað frá dómi eða hafið, eða það fellur niður af öðrum ástæðum, án þess dómur gangi um kröfuna, og hefir þá kröfueigandi rétt til, þótt fyrningarfresturinn sé liðinn, að höfða nýtt mál gegu varnaraðila í hinu fyrra máli, eða þeim, er komið hefir í hans stað, innan 6 mánaða frá því málinu var frávísað, eða það var hafið eða á annan hátt niðurfelt. Hið sama gildir, ef hinu síðara máli, eða síðari málum verður frávísað, eða þau á annan hátt niðurfalla án efnisdóms. — Nú er máli heimvísað til nýrrar meðferðar við lægri dómstól, og hefir þá kröfueigandi heimild til, þótt fyrningarfresturinn sé liðinn, að fá málið tekið fyrir á ný innan 6 mánaða. **12. gr.** Þar sem lög-tak eða fjárnám má gjöra án undanfarins dóms eða sáttar, er krafan sótt í tæka tíð, þegar fjárnamið eða lögtaks-gjörðin eða nauðungaruppboðið, — þar sem ganga má fram hjá fjárnami —, er byrjað áður en fyrningarfrestur er liðinn. Verði fjárnamið ekki framkvæmt vegna framkominna mótmæla, eða það felt úr gildi við æðri dómstól, getur kröfueigandi látið framkvæma fjárnám, lögtak eða nauðungaruppboð á ný samkvæmt ákvæðum 11. greinar, og telst 6 mánaða fresturinn frá því, er hin fyrri sóku endaði.

13. gr. Þá er bú skuldunauts hefir verið tekið til gjald-protaskifta, eða opinberrar skiftameðferðar samkvæmt skifta-lögum 12. apríl 1878, eða búinu er skift af löggiltum

20. okt. skiftaforstjórum, kemur krafa í búið í stað lögsóknar. Sé krafan viðurkend, en henni ekki fullnægt af eignum bú-
ins, fynrist krafa sú, er kröfueigandi kann að hafa á hend-
ur skuldara eða erfingjum hans, samkvæmt þeim ákvæð-
um, sem sett eru í 1. tölulið 4. gr., þannig að 10 ára
fresturinn telst í fyrsta lagi frá skiftalokum. Ef krafan
þar á móti hefir ekki verið viðurkend, þá hefir kröfueig-
andinn rétt til, þótt fyrningarfresturinn sé á enda, að byrja
nýja málssókn, innan 6 mánaða frá skiftalokum að telja,
eða hafi kröfunni verið hrundið með úrskurði skiftaréttar
eða dómi æðri réttar, innan 6 mánaða frá því, að úrskurð-
urinn eða dómurinn var uppkveðinn. **14. gr.** Nú vill
sá, er mál hefir höfðað, gjöra kröfu á hendur öðrum manni,
til greiðslu að öllu leyti eða að nokkru leyti á því, er hann
kynni ekki að fá sér tildæmt eða ná inn hjá þeim, er hann
hefir höfðað málið á móti, og er þá það nægilegt til þess
að halda kröfunni í gildi, að kröfueigandinn hafi áður en
fyrningarfresturinn var á enda, gjört hlutaðeiganda, eftir
reglum þeim, er gilda um birtingu á stefnum, aðvart um
málssóknina, enda skal hann þá sækja rétt sinn að lögum
innan 6 mánaða, eftir að hinni fyrri málssókn var lokið.
— Samsvarandi ákvæði gilda, ef sá, sem stefnt er, vill
koma fram kröfu á hendur öðrum manni um fullnustu
fyrir það, er hann kann að þurfa að greiða. **15. gr.** Ef
ekki er auðið að svo stöddu að sækja við dómstóla á Ís-
landi mál út af kröfu, sem fynrist samkvæmt íslenzkum
lögum, þá getur kröfueigandi, með því að tilkynna lands-
yfirdómnum kröfu sína, áður en fyrningartíminn er liðinn,
haldið rétti sínum óskertum, til að sækja rétt sinn að
lögum, annaðhvort innan árs eftir að skilyrði voru fengin
fyrir því, að innheimta mætti skuldina við íslenzkan dóm-
stól, eða innan 10 ára frá því tilkynningin var gjörð. —
Þessi tilkynning á að vera skrifleg, og skal innfæra hana
í bók. — Stjórnarráðið setur ítarlegri reglur um, hvernig
haga skuli tilkynningum þessum og um gjald fyrir inn-
færsluna; gjaldið rennur til dómsmálaritara. **16. gr.** Þótt

krafan sé fyrnd samkvæmt framannefndum ákvæðum, skal 20. okt. það þó ekki vera því til fyrirstöðu, að sakamaður, sem dæmdur er fyrir glæp, sé jafnframt dæmdur til að greiða skaðabætur til þess, er skaða hefir beðið við glæpin. Séu skaðabæturnar ekki ákveðnar í sakamálsdóminum, getur sá, er misgjört var við, höfðað sjálfstætt mál gegn hinum sakfelda innan 6 mánaða frá dómsuppsögn. **17. gr.** Þegar arðberandi skuld fyrnist, falla jafnframt úr gildi allir áfallnir vextir af skuldinni. — Samsvarandi ákvæði gildir einnig um kröfur, sem eru fólgnar í rétti til að krefjast fjárframlags með vissu millibili, og ekki getur talist afborgun af höfuðstól. **18. gr.** Krafa samkvæmt peningaseðli eða bankaseðli fyrnist ekki. **19. gr.** Samningur um lengri fyrningarfrest, en framan er ákveðinn, er löglegur að því er snertir: 1. Skuldabréf, er ganga eiga kaupum og solum manna á milli, og út eru gefin í mörgum samhljóða eintökum. 2. Vaxtamiða, sem út eru gefnir fyrir vöxtum af ofannefndum skuldabréfum eða fyrir arði af hlutabréfum. 3. Skírteini, sem út eru gefin af lífs-ábyrgðar- eða framfærslustofnunum. 4. Kröfur þær, er ræðir um í 1. tölulið 2. greinar. **20. gr.** Stjórnarráð Íslands hefir heimild til að veita eiganda veðsettrar eignar leyfisbréf til ógildingardóms á veðskuldabréfi, ef umsækjandi fullnægir eftirfarandi skilyrðum: 1. að liðin séu 10 ár, eða, að því er snertir kröfur þær, er ræðir um í 2. gr., tuttugu ár frá þeim degi, er skuldin samkvæmt ákvæðum skuldabréfsins féll í gjalddaga, eða í fyrsta lagi hefði getað orðið gjaldkræf eftir uppsögn, eða að því er snertir kröfur þær, er ræðir um í 2. tölulið 2. greinar, frá gjalddaga hinnar fyrstu greiðslu. 2. að sannað sé, að þrátt fyrir ítarlega eftirgrenslan hafi ekki fundist nokkur maður, er veðbréfið veiti réttindi, og 3. að álita verði eftir framkomnum skýrslum, að ekkert það atvik hafi fyrir komið er haldi kröfunni enn í gildi gagnvart skuldunaut, né heldur gagnvart veðeiganda, þótt persónuleg skuldbinding hefði á honum hvílt. — Ákvæði þessarar greinar hafa engin

20. okt. áhrif á heimild þá, er stjórnarráðið hefir til þess, að veita leyfisbréf til ógildingardóms á veðbréfi, þegar álíta verður að veðrétturinn sé úr gildi genginn. **21. gr.** Ákvæði Jónsbókar í 8. kap. kaupabálks og ákvæðið í 1. málsgrein 9. greinar í lögum um aðför 4. nóvbr. 1887, eru úr gildi feld. Önnur ákvæði, þar sem frestur er settur fyrir málshöfðun eða kröfugjörð, standa óhöggð. **22. gr.** Ákvæði laga þessara gilda einnig um kröfur þær, er þegar eru stofnaðar; þó fellur engin krafa úr gildi samkvæmt lögum þessum fyrr en við árslok 1910.

20. okt. **Lög um stefnufrest frá dómstólum á Íslandi til hæstaréttar í einkamálum fyrir þá, sem eru til heimilis á Íslandi.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Stefnufrestur í einkamálum, er eftir 1. janúar 1906 verður áfrýjað frá dómstólum hér á landi til hæstaréttar, er 6 mánuðir fyrir þá, sem hér eru til heimilis.

20. okt. **Lög um hegning fyrir tilverknað, er stofnar hlutleysisstöðu ríkisins í hættu.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Þegar ófriður er uppi milli annara ríkja, skal sá, er sekur verður í tilverknaði, er stofnar hlutleysisstöðu hins danska ríkis í hættu, eða brýtur bann, er stjórnin hefir sett til verndar hlutleysisstöðunni, sæta fangelsi, eða, ef miklar sakir eru, hegningarvinnu, nema þyngri refsing sé við lögð í almennum lögum. Því aðeins að mjög litlar sakir séu, má hegningin vera minni en 1 mánaðar fangelsi, eða þá sektir. **2. gr.** Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Lög um lögaldursleyfi handa konum.

20. okt.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Frá 1. janúar 1906 má veita konum lögaldursleyfi eftir sömu reglum og með sömu skilyrðum og körlum.

Lög um lögreglusamþyktir utan kaupstaðanna.

20. okt.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Heimild sú, sem með lögum 3. jan. 1890 um lögreglusamþyktir fyrir kaupstaðina er veitt kaupstöðum landsins til að gjöra lögreglusamþyktir, skal ná til allra þeirra verzlunarstaða, er sveitarstjórn hafa út af fyrir sig, enda búi sýslumaður þar. — Viðkomandi hreppsnefnd býr til frumvarp til samþyktarinnar og skulu í henni vera ákvæði um það, hvernig greiða skuli gjöld þau, er hún hefir í för með sér. Frumvarpið skal síðan senda sýslumanni, og gjörir hann við það þær athugasemdir, er honum þykir þurfa, og sendir það síðan stjórnarráðinu, er þvínæst gefur út samþyktina. Nú gjörir sýslumaður eða stjórnarráðið breytingar við frumvarpið, og skal þá leggja þær fyrir hreppsnefndina til álita. Þær breytingar, sem nefndin felst ekki á, má eigi setja í samþyktina. — Að öðru leyti fer um efni samþyktarinnar, staðlegt gildi, viðurlög, birting og breyting, sem segir fyrir um í framannefndum lögum.

Lög um byggingarsamþyktir.

20. okt.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Byggingarsamþykt má gjöra fyrir löggilta verzlunarstaði hér á landi. **2. gr.** Nú er löggiltur verzlunarstaður hreppsfélag fyrir sig, og semur þá hreppsnefndin byggingarsamþykt fyrir verzlunarstaðinn og sendir hana síðan sýslunefnd, er tekur hana til umræðu á næsta sýslufundi.

20. okt. Samþykki sýslunefnd samþyktina óbreytta, sendir oddviti sýslunefndarinnar hana þá þegar til stjórnarráðsins. Gjöri sýslunefnd breytingar á samþykt hreppsnefndar, skal leggja breytingarnar fyrir hreppsnefndina; verði breytingarnar eigi samþyktar af hreppsnefnd, skal senda samþyktina eigi að síður til stjórnarráðsins. Nú vill stjórnarráðið breyta einhverjum ákvæðum samþyktar, og skal þá leggja þær breytingar fyrir hreppsnefnd; samþykki hún eigi breytingarnar, skal stjórnarráðið eigi að síður staðfesta samþykt óbreytta eins og hún er frá hreppsnefnd og sýslunefnd eða frá hreppsnefnd, ef nefndirnar hafa ekki orðið á eitt sáttar um hana, nema einhver ákvæði hennar sé lögum gagnstæð.

3. gr. Nú er löggiltur verzlunarstaður ekki sjálfstætt sveitarfélag, heldur hluti af hreppsfélagi, og skal þá hreppsnefnd semja byggingarsamþykt fyrir verzlunarstaðinn, ef meiri hluti íbúa hans, þeirra er kosningarrétt hafa til hreppsnefndar, æskja þess, að byggingarsamþykt komist á fyrir hann. Ef enginn, eða eigi fleiri en einn af íbúum verzlunarstaðar, á sæti í hreppsnefnd, skal kveðja tvo af íbúunum, sem atkvæðisbærir bæjarbúar kjósa, til þess að taka sæti í hreppsnefnd meðan samþykktin er samin, og hafa þeir jafnan atkvæðisrétt sem aðrir hreppsnefndarmenn. **4. gr.** Þá er hreppsnefnd samkvæmt næstu grein hér á undan hefir samið byggingarsamþykt fyrir verzlunarstað, skal samþykktin lögð fram til sýnis á hentugum stað í verzlunarstaðnum, eftir að það hefir birt verið með 8 daga fyrirvara með uppfestum auglýsingum á staðnum eða við kirkjufund. Þá er samþykktin hefir legið frammi til sýnis í 14 daga, skal oddviti boða bæjarbúa á fund til að ræða samþyktina, og er hann fundarstjóri; á þeim fundi hafa einungis atkvæðisbærir bæjarbúar atkvæðisrétt. Á fundinum skal samþykktin rædd grein fyrir grein. Til þess að gjöra breytingar á einstökum ákvæðum hennar nægir meiri hluti atkvæða þeirra, sem greidd eru á fundinum. Að lokum skal samþykktin í heild sinni borin undir atkvæði, og verði hún þá samþykt af $\frac{3}{4}$ hlutum fundar-

20. okt.
manna skal hún send til sýslunefndar, að öðrum kosti er hún fallin í það sinn. **5. gr.** Ef byggingarsamþykt er löglega samþykt á þann hátt er segir í undanfarandi grein, skal hún tekin til umræðu á næsta sýslufundi; verði hún þar samþykt óbreytt, skal hún send til stjórnarráðsins; en verði henni breytt á sýslufundi, skal oddviti hreppsnefndarinnar bera breytingarnar upp fyrir bæjarbúum á almennum fundi, verði breytingarnar samþyktar með meiri hluta atkvæða, sbr. 4. gr., skal oddviti sýslunefndar senda samþyktina til stjórnarráðsins; verði breytingar sýslunefndar eigi samþyktar, skal sýslunefndaroddviti eigi að síður senda samþyktina ásamt útskrift af fundargjörðunum til stjórnarráðsins. Fallist stjórnarráðið á samþykt óbreytta, eins og hún er frá sýslunefnd og samþykt af bæjarbúum, eða óbreytta eins og hún kom frá hreppsnefnd og bæjarbúum, er hún endileg. Nú vill stjórnarráðið breyta einhverjum ákvæðum samþyktar, og skal þá bera þær breytingar undir almennan fund bæjarbúa á þann hátt, er fyr segir; samþykki fundurinn breytingarnar, staðfestir stjórnarráðið hana, en fáist ekki lögmætt samþykki fundarins, skal stjórnarráðið eigi að síður staðfesta hana óbreytta, nema einhver ákvæði hennar séu lögum gagnstað. — Staðfestar byggingarsamþyktir skal birta í B-deild stjórnartíðindanna. **6. gr.** Í byggingarsamþykt skal ákveða, að í verzlunarstöðum skuli stofnuð byggingarnefnd, og að í henni eigi sæti 5 menn. — Í löggiltum verzlunarstað, sem er hreppsfélag fyrir sig, skal byggingarnefnd skipuð oddvita hreppsnefndarinnar sem formanni og 4 mönnum öðrum, er hreppsnefnd kýs, 2 þeirra úr sínum flokki. En þegar samþykt er sett fyrir verzlunarstað, sem eigi er hreppur fyrir sig, skulu, auk oddvita hreppsnefndarinnar sem formanns, í byggingarnefnd sitja 2 menn, sem hreppsnefnd kýs af bæjarbúum, og 2 aðrir menn, sem atkvæðisbærir bæjarbúar kjósa. Nefndarmenn þeir, sem kosnir eru utan hreppsnefndar, eru skyldir til að taka við

20. okt. kosningu; þó gilda sömu synjunarástæður og sama starfstímatakmörkun fyrir þá og fyrir hreppsnefndarmenn samkvæmt sveitarstjórnarlögunum; um aukakosningar í byggingarnefnd gildir og hið sama sem um aukakosningar í hreppsnefndir. — Í samþykktum skal ennfremur ákveðið:

A. Að byggingarnefnd skuli svo fljótt sem verða má, láta gjöra reglulegan uppdrátt af staðnum með strætum og opnum svæðum, eins og hún hefir áður ákveðið þau.

B. Að nefndin hafi vald til að ákveða, að ef breikka þurfi stræti eða þoka einhverju eldra húsi aftur á við, til betri varnar húsbruna, eða til að fá greiðari veg um verzlunarstaðinn, þá skuli sérhver, sem eigi óbygða lóð, er veit að stræti, skyldur til að láta af hendi svo mikið af lóð þessari, sem þurfa þyki, til þess að strætið verði nógu breitt, og að sá, er húsið á, skuli vera skyldur til, er hann endurbætir húsið, að færa það aftur á við, eins og þarf, hvorttveggja gegn endurgjaldi, er 2 dómkvaddir menn meta eftir stærð og verði alls byggingarsvæðisins, og rýrun þeirri, er það hefir orðið fyrir við það, að af því hefir verið tekið, eða hús flutt aftur á við, og skal greiða kostnað þann, er af þessu rís á sama hátt og gjöldin til hinna eiginlegu hreppsparfa, ef um verzlunarstað er að ræða, sem er hreppur fyrir sig. Ef hins vegar er að ræða um verzlunarstað, sem er eigi hreppur fyrir sig, skal byggingarnefndin jafna kostnaði þessum niður á útsvarsskylda menn og fyrirtæki í verzlunarstaðnum eftir efnum og ástæðum. Um framlagning niðurjöfnunar þessarar fer sem um niðurjöfnun aukaútsvara og má kæra yfir henni á sama hátt, þannig að byggingarnefndin leggur fyrst úrskurð á kærana, og síðan sýslunefnd. Sé hlutaðeigandi lóðareigandi eða húseigandi óánægður með endurgjald það, sem matsmenn hafa ákveðið, getur hann heimtað yfirmat, enda greiði hann sjálfur kostnað við yfirmatið, nema endurgjaldið verði hækkað.

C. Að þegar bygt er nýtt hús, skuli ávalt vera 10 álna millibil milli þess og næsta húss, nema eldtraustur veggur, svo þykkur sem nefndin ákveður,

sé á milli. Þó má byggja á þessu svæði grindur eða aðrar 20. okt. girðingar, er hæglega má brjóta niður. D. Að byggingarnefnd hafi heimild til þess að heimta, þegar nýtt hús skal byggja, að uppdráttur af húsinu skuli lagður fram, og að henni sé heimilt að heimta þær breytingar á húsinu, er henni þykir ástæða til, svo og, að hún geti ákveðið, að hús, sem ætluð eru til atvinnureksturs, sem hefir brunahættu í för með sér, skuli byggð á afviknum stöðum, eða svo tryggilega útbúin, sem henni þykir þörf á vera, eða brunaábyrgðarlög skipa fyrir um. Ennfremur að nefndin skuli hafa stöðugt gætur á, að ný hús séu byggð eins og hún hefir ákveðið, og hafi eftirlit með aðalviðgjörðum á þeim. E. Að enginn megi byggja nýtt hús, eða láta fram fara aðalviðgjörð á þeim, nema hann hafi áður fengið til þess skriflegt leyfi nefndarinnar. F. Að ef nokkur byrji á húsasmíðum, áður en hann hafi fengið skriflegt leyfi nefndarinnar, eða byggi öðruvísi en hún hefir ákveðið, þá skuli hann og yfirmiður hússins sæta sektum frá 10—50 krónum, er renni í sérstakan sjóð bæjarbúa, og að þar að auki megi rífa niður húsið, eða hluta af því, á kostnað eiganda, ef það er eigi byggt eftir þeim reglum, er nefndin hefir ákveðið, og að þeir sem byrja á aðalviðgjörð húss, áður en þeir hafa fengið leyfi nefndarinnar til þess, skuli sæta hinum sömu sektum. G. Að byggingarnefnd hafi vald til að semja sérstaka reglugjörð um byggingu húsa, að því er snertir stærð herbergja, hæð undir loft, útbúnað reykháfa, fjarlægð ofna frá þili og útbúnað kringum þá — til þess að afstýra brunahættu — styrkleika innviða í húsum, ytri »klæðningu« o. s. frv. Þó öðlast sú reglu gjörð fyrst gildi, er stjórnarráðið hefir samþykkt hana.

7. gr. Byggingarnefndin skal halda sérstaka fundarbók, er hún ritar í allar gjörðir sínar, og skal hún undirskrifuð við lok hvers fundar eða hverrar gjörðar af öllum viðstöddum nefndarmönnum; heimilt er þeim, sem eigi er samþykkur ályktuninni, að láta bóka ágreiningsatkvæði sitt. Ennfremur skal nefndin halda lóðabók, dagbók yfir

20. okt. öll innkomin bréf og bréfabók. Bækur þessar skulu kostaðar af hinum sérstaka sjóði bæjarbúa, en ef hann hrekkur eigi til, þá af sveitarsjóði, eins þar sem verzlunarstaður er eigi sérstakt hreppsfélag. **8. gr.** Með mál um brot á samþyktum eftir lögum þessum skal farið sem opinber lögreglumál, og skal oddviti byggingarnefndar kæra þau tafarlaust fyrir lögreglustjóra.

20. okt. **Lög um samþyktir um kynbætur nautgripa.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Sýslunefndum veitist heimild til að gjöra samþyktir um kynbætur nautgripa á þaun hátt, er segir í lögum þessum. **2. gr.** Þegar sýslunefnd álitur hagfelt að gjöra samþykt fyrir alla sýsluna eða nokkurn hluta hennar, skal hún kveðja til almenns fundar í héraði því eða á því svæði, sem ætlast er til að samþyktn ná yfir, og eiga atkvæðisrétt á þeim fundi allir þeir, er þar búa og kosningarrétt hafa til alþingis. — Sýslunefnd kveður á um fundarstað og fundardag með nægum fyrirvara; er sýslumaður fundarstjóri, eða einhver sýslunefndarmanna er nefndin kýs til þess, og skal hann hafa kjörskrá við höndina. — Ef fundarstjóri verður að takast ferð á hendur, til þess að halda fundinn, ber að greiða honum 2 kr. á dag í fæðispeninga, og ferðakostnað að auki eftir reikningi, er sýslunefndin úrskurðar, og greiðist það gjald úr sýslusjóði. **3. gr.** Sýslunefndin semur frumvarp til samþykta þeirra, er hún vill koma á, og ber undir álit og atkvæði funda þeirra, er rætt er um í 2. gr. Samþykki fundarmenn frumvarp sýslunefndar með $\frac{2}{3}$ hlutum atkvæða þeirra, er greidd hafa verið, skal hún senda frumvarpið stjórnarráðinu til staðfestingar. En ef breytingartillögur hafa verið gjörðar við frumvarpið á fundinum og samþyktað með $\frac{2}{3}$ atkvæða, setur sýslunefndin þær inn í frumvarpið, ef henni þykir þær á rökum byggðar, og sendir það síðan stjórnar-

20. okt.

ráðinu til staðfestingar; en álíti sýslunefndin, að breytingartillögurnar eigi ekki að takast til greina, ber hún frumvarp sitt að nýju undir atkvæði héraðsmanna. Verði það þá samþykkt með $\frac{2}{3}$ atkvæða, ber að senda það stjórnarráðinu til staðfestingar. — Það frumvarp eða breytingaratkvæði við frumvarp, sem eigi hefir verið samþykkt með $\frac{2}{3}$ atkvæða, er fallið, og má eigi koma fram í nýju frumvarpi sýslunefndar fyrir en að ári liðnu. **4. gr.** Nú virðist stjórnarráðinu, að fyrirumæli samþyktar gangi of nærri rétti manna eða að þær komi á einhvern hátt í bága við lög eða grundvallarreglur laganna, og synjar það þá um staðfestingu sína, en skýra skal það sýslunefndinni frá ástæðum fyrir neituninni. Að öðrum kosti staðfestir það samþyktina, skipar fyrir um birting hennar og ákveður, hvernær hún skuli öðlast gildi, og er hún upp frá því skuldbindandi fyrir alla þá, sem búa innan takmarka þess svæðis, er samþykktin nær yfir. — Nú vilja menn nema samþykkt úr gildi, eða breyta henni, og fer um það eftir öllum sömu reglum, og fyrir er mælt í lögum þessum um stofnun hennar. **5. gr.** Nú er samþykkt um kynbætur nautgripa löggilt, og má þá ekkert graðneyti eldra en 5 mánaða ganga á því svæði, er samþykkt nær yfir, nema að það sé í öruggu hliðarhafti, eður annari fullgildri gæzlu, svo sem samþykkt mælir nánar um. Sá sem brýtur þetta ákvæði, hvort sem hann er á samþyktarsvæðinu eða utan þess, skal greiða skaðabætur til þess eða þeirra, er skaða liða af yfirgangi nauts. Þar sem kynbótafélag nautgripa hefir verið stofnað, má í samþykkt ákveða, að eigi megi nota önnur naut til undaneldis á félagssvæðinu en þau, er félagið hefir valið til kynbóta. **6. gr.** Í samþykkt skal ávalt ýtarlega ákveða um eftirlit það, er þarf til þess, að hennar sé gætt, og hvernig kostnað við það skal greiða. **7. gr.** Fyrir brot mót löggiltri samþykkt skal ákveða sektir frá 5—50 kr., er renna í sveitarsjóð, þar sem brotið er framið. **8. gr.** Með brot mót samþykktum skal fara sem almenn lögreglumál.

20. okt. Lög um skýrslur um alidýrasjúkdóma.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Landstjórninni ber að annast um, að teknar séu árlega skýrslur um hina helztu alidýrasjúkdóma hér á landi, og skipar hún fyrir um, hver stjórnarvöld skuli vinna að skýrslum þessum.

2. gr. Stjórnarráðið semur reglugjörð um fyrirkomulag skýrslanna og samning þeirra,¹ og annast um, að út séu gefin á kostnað landssjóðs eyðublöð undir þær.

3. gr. Þeir, sem alidýr eiga eða hafa undir hendi, skulu, svo sem þeir framast vita, skýra stjórnarvaldi því, er skýrslanna krefur, frá þeim sjúkdómum, sem komið hafa á skýrsluárinu í alidýr þeirra, og gefa þar að lútandi upplýsingar, alt eftir því sem fyrir er mælt í reglugjörð þeirri, sem um getur í 2. gr.

4. gr. Gefi nokkur vísvitandi rangar skýrslur um nokkur þau atriði, er um er spurt samkvæmt 1. gr. þessara laga, eða neiti nokkur að staðfesta skýrslu sína með vottorði upp á æru og trú, varðar það sektum frá 10—200 kr. — Tregðist nokkur við að láta þær upplýsingar í té, sem lög þessi bjóða og mælt verður fyrir um í reglugjörð, má þröngva honum til þess með dagsektum, 1—5 kr. á dag. — Lögreglustjóri ákveður dagsektir með úrskurði, er birta skal hlutaðeiganda á venjulegan hátt.

5. gr. Með brot gegn lögum þessum skal farið sem almenn lögreglumál.

20. okt. Lög um breyting á opnu bréfi 26. jan. 1866 um byggingarnefnd á Ísafirði.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Ákvæði það í opnu bréfi 26. jan. 1866 um byggingarnefnd á Ísafirði, að ávalt skuli vera 10 álna svæði autt milli nágrannahúsa, skal úr lögum numið. Á stein-

¹) Reglugjörð 1. sept. 1906.

húsum mega þó eigi vera gluggar, dyr, né önnur op á 20. okt.
veggjum, er vita að annars manns lóð, nema því að eins,
að veggurinn sé að minsta kosti 5 ál. frá lóðarmörkum,
og að því er kemur til timburhúsa, þá skal hvert einstakt
hús vera greint frá næsta húsi með eldvarnargafli, ef bilið
milli þeirra er minna en 10 ál., enda þyki byggingar-
nefndinni eigi viðsjárvert af sérstökum ástæðum, að húsin
standi svo nálægt hvort öðru. — Eldvarnargafl er hér tal-
inn veggur úr (tigul)steini, einhlaðinn að minsta kosti og
oplaus, er taki 6 þumlunga að minsta kosti upp yfir þakið
á hærra húsinu, og sé ei minna en 7—8 þumlunga
þykkur. **2. gr.** Það skal hér með bannað, að gjöra hús
eða bæi af torfi. **3. gr.** Heimilt skal byggingarnefnd-
inni, ef $\frac{2}{3}$ hlutar allra nefndarmanna samþykkja það, að
banna þvílíkan ytri frágang á húsum og girðingum, er að
hennar álitu lýtir eða óprýðir útlit bæjarins, og leggja fyrir
þann, er á móti brýtur, að lagfæra það sem ábótavant
þykir. Slíkum ákvæðum nefndarinnar getur sá, er hlut
á að máli, skotið til stjórnarráðsins, og leggur það fulln-
aðarúrskurð á málið. **4. gr.** Nú reisir einhver nýtt hús
eða gjörir verulegar breytingar á eldra húsi, og er hann
þá skyldur til, þegar byggingarnefnd krefst þess, og áður
en byrjað er á húsmíðinni eða breytingunni, að láta nefnd-
inni í té uppdrátt af húsinu, er ljóslega megi sjá af fyrir-
komulag þess.

Lög um heimild til lóðasölu fyrir Ísafjarðarkaupstað.

20. okt.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
1. gr. Þá er beðið er um útmæling á lóð undir hús í
landareign bæjarins, hvort heldur er á verzlunarlóðinni eða
utan hennar, getur bæjarstjórn heimtað endurgjald fyrir
lóðina, og skal bæjarstjórn ákveða verð hverrar lóðar eftir
tillögu byggingarnefndar. **2. gr.** Nú kaupir einhver af
bænum lóð undir hús, og skal þá hús reist á lóðinni áður

20. okt. en 2 ár eru liðin frá því, er kaupin fóru fram, ella fellur lóðin aftur til bæjarins endurgjaldslaust. Þó má bæjarstjórn lengja frest þennan alt að einu ári. Kaupandi skal og fá endurgoldin eftir óvilhallra manna mati þau verk, sem hann hefir unnið til umbóta á lóðinni. **3. gr.** Andvirði seldra lóða leggist í sérstakan sjóð, og setur stjórnarráðið eftir tillögum bæjarstjórnar reglur um stjórn sjóðsins og notkun hans.¹ **4. gr.** Lög þessi öðlast gildi þann dag, sem útkoma þeirra er birt í B-deild stjórnartíðindanna.

20. okt. **Lög um ákvörðun verzlunarlóðarinnar í Vestmannaeyjum.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Svæði það, sem reisa má á verzlunarhús í Vestmannaeyjum, skal takmarkast að norðan af höfninni, að vestan af beinni línu úr vesturhorni Juliushaabsverzlunarlóðar í útnorðurhorn Uppsalaalóðar, að sunnan af beinni línu þaðan í landnorðurshorn Forna-Landagarðs og þaðan í landsuðurshorn Eystri-Landalóðar, og að austan af beinni línu þaðan í merkistein á landnorðurshorni Garðsverzlunarlóðar, við svokallaðan »Skans«.

20. okt. **Lög um váttrygging sveitabæja og annara húsa í sveitum, utan kaптúna.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: I. kafl. *Um brunabótasjóði sveitarfélaga.* **1. gr.** Sveitarfélögum á Íslandi er heimilt að stofna með skyldu-ábyrgð brunabótasjóði fyrir bæi og hús í hreppum utan kaптúna. Lög þessi tiltaka verkssvið þeirra, en fyrirkomulagið skal ákveðið í reglugjörð.² **2. gr.** Brunabótasjóður bætir tvo þriðju hluta alls þess brunaskaða á húsum,

¹) Reglugjörð 21. maí 1906.

²) Reglugjörð 20. okt. 1906, um brunabótasjóði sveitarfélaga.

váttrygðum í sjóðnum, úr hverju efni sem þau eru bygð, 20. okt. nema eigandi, kona hans, eða nánustu erfingjar hafi af ásettu ráði eða stórkostlegu hirðuleysi valdið brunanum, eða bruninn er svo lítill að eigi nemi 20 kr. í 2,000 kr. húseignum og meiri, eða 1⁰/₀ á minni húseignum. Til brunaskaða teljast og skemdir á váttrygðum húsum, sem stafa af björgunartilraunum. **3. gr.** Til húsa telst alt múrfast og naglfast, þar á meðal eldstór, ofnar, föst rúmstæði o. s. fr. **4. gr.** Skylduábyrgð hvílir á öllum íbúðarhúsum, sem liggja utan kauptúna, úr hverju efni sem þau eru bygð, og geymsluhúsum, sem þeim eru áföst, þó svo, að virðingarverð húsa eða húsaþyrpinga, sem í sameiginlegri brunahættu eru, fari eigi fram úr 6,000 kr. Heimilt er og að váttryggja í brunabótasjóðum hreppanna peningshús, hlöður og önnur hús til ábúðarnota. — Ennfremur er heimilt með samþykki meiri hluta atkvæðisbærra húsráðenda, að taka til ábyrgðar í brunabótasjóði hrepps samskonar hús og í hreppnum, þótt þau séu í öðrum hreppi, ef ástæður þar banna, að stofnaður sé brunabótasjóður samkvæmt lögum þessum. — Sá er undanþeginn skylduábyrgð í sjóðnum, er sýnir sveitarstjórn árlega skilríki fyrir því, að hann hafi váttrygt hús sín í áreiðanlegu erlendu brunabótafélagi. **5. gr.** Tekist getur brunabótasjóður á hendur ábyrgð að ²/₃ í húsi eða húsaþyrping í sameiginlegri brunahættu, þó hærra verði nemi en 6,000 kr., ef sveitarstjórn og stjórnarráð samþykkja. **6. gr.** Hvergi má váttryggja annarsstaðar þann þriðja hluta húsa, sem ekki er váttrygður samkvæmt lögum þessum. **7. gr.** Húsráðendur þeir, er atkvæðisrétt eiga í sveitamálum, geta á lögmætum fundi stofnað brunabótasjóð samkvæmt lögum þessum. Meiri hluti atkvæða allra atkvæðisbærra húsráðenda í hreppnum ræður úrslitum, en þá skal hver húsráðandi, sem jafnframt er eigandi að húseign, sem hann sjálfur notar, og er 500 kr. virði eða meira, hafa 2 atkvæði. Fundur er lögmætur, þá er hreppsnefnd boðar hann öllum húsráðendum með skriflegu fundarboði með tveggja vikna

20. okt fyrirvara að minsta kosti, enda sé þar til tekið, um hver mál atkvæðagreiðsla skuli fram fara. — Nú er samþykkt að stofna brunabótasjóð eftir því, sem fyr var sagt, og skal þá sveitarstjórn tilkynna það tafarlaust stjórnarráði Íslands. **8. gr.** Sveitarsjóður ábyrgist allar þær skyldur og skuldbindingar, er hvíla á brunabótasjóði hreppsins, og greiðir brunabætur, ef brunabótasjóðurinn hrekkur ekki til. En brunabótasjóður endurborgar sveitarsjóði svo fljótt, sem því verður við komið. Skal þá auka iðgjöld til brunabótasjóðs, svo sem sveitarstjórn þykir við þurfa, og eigi minna en svo, að skuldin við sveitarsjóð greiðist á næstu 10 árum af auka-iðgjöldum. — Nú hafa tveir eða fleiri hreppar samþykkt að stofna brunabótasjóði, og geta þá sveitarstjórnir þeirra, að fengnu samþykki meiri hluta atkvæða húsráðenda samkvæmt 7. gr. á almennum fundi komið sér saman um að sameina brunabótasjóði þeirra. Hvíla þá skuldbindingar allar óskiftar á hinum sameiginlega brunabótasjóði þessara hreppa. Tekur hver sveitarsjóður þá tiltölulega þátt í gjöldum til brunabótasjóðsins eftir iðgjöldum þeim, sem greidd eru úr hreppnum. Innheimtu á iðgjöldum, reikningsskil o. fl. annast hver sveitarstjórn í sínum hreppi, eins og ákveðið er í síðasta hlut 9. gr. og 10.—12. gr., en sveitarstjórnin í þeim hreppnum, sem hæst iðgjöld greiðir, tekur á móti og ávaxtar iðgjöldin (sbr. 9. gr. 1. málslíð), hafi hlutaðeigandi sveitarstjórnir ekki öðruvísi um samið. **9. gr.** Sveitarstjórnin hefir með höndum alla stjórn og umsjón brunabótasjóðs og setur fé hans á vöxtu á hentugum stað með nægri trygging. Hún hefir á hendi innheimtu á iðgjöldum til sjóðsins, og hafa iðgjöldin sama lögtaksrétt sem sveitarútsvör. Hún hefir á hendi reikninga sjóðsins og skýrslugjörð, og leggur ársreikning hans fyrir sýslunefnd, til endurskoðunar og úrskurðar, um sama leyti og sveitar-sjóðsreikning. **10. gr.** Heimilt er sveitarstjórn, ef lög-mætur sveitarfundur samþykkir árlega, að leggja úr sveitar-sjóði fé til stofnunar og styrktar brunabótasjóði hreppsins

10 fyrstu árin, þó eigi meira en jafna upphæð iðgjöldum 20. okt. váttryggjanda. **11. gr.** Nú stofnar hreppur brunabótasjóð samkvæmt lögum þessum, og skal þá sýslumaður nefna til skoðunarmenn, tvo eða fleiri í hreppi, eftir því sem sveitarstjórn ákveður nánar, til þess að gjöra lýsing og virðing allra húsa, sem váttryggjast eiga í sjóðnum, og annað það, er reglugjörð mælir fyrir. Skulu þeir vinna eið að starfi sínu. Endurvirðing fer fram á hverjum 10 ára fresti. Eigandi eða leigjandi húseignar getur kratizt yfirvirðingar á sinn kostnað, og kveður þá sýslumaður til til þess fyrir rétti 4 menn óvilhalla. Fyrir skoðun þá, er fer fram við stofnun brunabótasjóða, greiða sveitarsjóðir 1 kr. á býli hvorum skoðunarmanni. Fyrir skoðunar-kostnað við endurvirðingar og önnur störf skoðunarmanna skal launa sem reglugjörð ákveður. **12. gr.** Allar virðingargjörðir rita skoðunarmenn í sérstaka bók, er sveitarstjórn varðveitir, og sendir hún stjórnarráði Íslands afrit af öllum virðingargjörðum, jafnskjótt og þær eru bókaðar. Husvirðingabók sé gegndregin og staðfest af yfirvaldi. Í hana rita skoðunarmenn eiðstaf sinn, þá er þeir hefja starf sitt. **13. gr.** Iðgjaldið hvílir á hinni váttrygðu eign, en greiðist af húsráðanda. Sé hann leiguliði, getur hann haldið eftir af eftirgjaldinu eða leigunni iðgjaldinu af þeim húsum, er hann á ekki. **14. gr.** Nú eru hús veðsett, sem váttrygð eru samkvæmt lögum þessum, og nær sá veðréttur einnig til brunabótafjárins. Fyrirgjöri veðsetjandi rétti sínum til brunabóta, hefir veðhafi eigi að síður rétt til brunabótanna að svo miklu leyti sem þarf til lúkningar veðskuldinni, ef annað veð eða aðrar eignir veðsetjanda hafa eigi hrokkið til. **15. gr.** Brunabætur úr brunabótasjóðum hreppanna skulu að fullu ganga til endurbóta eða endurbyggingar húsum, sem brunnið hafa, nema sveitarstjórn samþykki, að öðruvísi sé með farið. Eigi þarf sveitarstjórn að láta brunabót af hendi, nema trygging sé fyrir endurbyggingu jafngóðri og þeirri er brann. **16. gr.** Heimilt er sveitarstjórn, með samþykki lögmæts sveitar-

20. okt. fundar, að gjöra samþykkt um björgunartilraunir við eldsbruna. Hefir samþykkt sú gildi fyrir alla fulltíða menn í hreppnum, ef hún er staðfest af stjórnarráðinu. II. kafla.

Um sameiginlegan brunabótasjóð. 17. gr. Nú hafa 10 hreppar tilkynt stjórnarráði Íslands, að þeir hafi stofnað brunabótasjóð samkvæmt lögum þessum, og skal það jafnskiótt stofna sameiginlegan brunabótasjóð fyrir sveitahíbýli á Íslandi. Er hlutverk hans að veita endurtrygging brunabótasjóðum hreppanna. Til stofnunar þessa sjóðs veitast 10,000 kr. úr landssjóði. **18. gr.** Í hinum sameiginlega brunabótasjóði skal endurtryggja helming þeirra tveggja þriðjunga virðingarverðs allra híbýla og annara húsa, sem váttrygð eru í brunabótasjóðum hreppanna. Helmingur allra fastra iðgjalda frá váttryggjendum gengur til endurtryggingar. Stjórnarráð Íslands mælir fyrir um gjalddaga og greiðslu endurtryggingar-iðgjalda. **19. gr.** Nú brennur hús, sem váttrygt er samkvæmt lögum þessum, eða skemmist af bruna, svo að nemi brunabótum, og er þá skylt að greiða úr hinum sameiginlega brunabótasjóði helming brunabótanna til hlutaðeigandi brunabótasjóðs, en hann greiðir eiganda allar brunabæturnar (sbr. 2. gr.). Ennfremur greiðir hinn sameiginlegi brunabótasjóður, að helmingi við brunabótasjóð hreppsins, kostnað við skoðun þá, er leiðir af bruna. **20. gr.** Stjórnarráð Íslands annast stofnun, stjórn og framkvæmd hins sameiginlega brunabótasjóðs, og ávaxtar fé hans á tryggilegan hátt. Stjórnarráðið getur, þegar því sýnist nauðsyn bera til, falið einum eða fleiri mönnum stjórn hins sameiginlega brunabótasjóðs á hendur, gegn endurgjaldi af sjóðnum, sem það ákveður. **21. gr.** Nú verða brunar svo miklir á húsum, sem endurtrygð eru í sjóði þessum, að hann hrekkur eigi til endurtryggingar, og skal þá landssjóður lána vaxtalaust það er á skortir, og endurborgast það eftir því sem tekjur sjóðsins vinnast til. En fari svo að lán þetta nemi meiri upphæð en 10,000 kr., skal leggja á alla brunabótasjóði hreppanna aukagjald að réttu hlutfalli við hið fasta iðgjald

þeirra ár hvert, svo sem þörf krefur, til þess að sá hluti 20. okt. lánsins, sem umfram er 10,000 kr., greiðist landssjóði að fullu á eigi lengri tíma en 10 árum. **22. gr.** Nú fær stjórnarráðið líkur fyrir, að of há sé brunabótavirðing á húsum í fleiri eða færri af hreppum þeim, er stofnað hafa brunabótasjóði samkvæmt lögum þessum, og er því þá heimilt að skipa fyrir um endurvirðing. Lækki virðing á þeim húsum til jafnaðar við endurvirðing, greiðist kostnaðurinn við hana úr brunabótasjóði hlutaðeigandi hrepps; en standi hún í stað eða hækki, greiðist kostnaðurinn úr hinum sameiginlega brunabótasjóði. III. kafl. *Almenn ákvæði.* **23. gr.** Stjórnarráð Íslands setur reglur um nánara fyrirkomulag á brunabótasjóðum hreppanna og hinum sameiginlega brunabótasjóði. Skal þar, meðal annars, segja fyrir um flokkun hinna váttrygðu húsa eftir brunahættu og ákveða upphæð iðgjalda. Reglugjörð þessa sendir stjórnarráðið síðan öllum sveitarstjórnnum á Íslandi.¹ **24. gr.** Stjórnarráðið setur reglur um, hversu haga skuli eldstæðum og reykþípum í húsum, váttrygðum samkvæmt lögum þessum, svo og um annað það, er nauðsynlegt er til varúðar gegn eldsvoða.² Eru reglur þessar og skilyrði gildandi fyrir alla váttryggjendur. Síðan lætur stjórnarráðið prenta eyðublöð fyrir ábyrgðar-skirteini handa öllum váttryggjendum, og sé þar á prentuð váttryggingarskilyrðin og þau ákvæði laganna, er einkum varða hvern váttryggjanda. Byrjar ábyrgð brunabótasjóðs, þá er váttryggjandi hefir í hendur fengið váttryggingarskirteini eða hin fyrstu greiðsluskirteini fyrir iðgjaldi. Ennfremur lætur stjórnarráðið prenta önnur nauðsynleg eyðublöð fyrir brunabóta-

¹) Sjá fyr tilvitnaða reglugjörð 20. okt. 1906 og reglugjörð 2. apríl 1909, um sameiginlegan brunabótasjóð fyrir sveitahíbýli.

²) Reglugjörð 20. okt. 1906, um hversu haga skuli eldstæðum og reykþípum í húsum, váttrygðum í brunabótasjóðum sveitarfélaga, svo og um annað það sem nauðsynlegt er til varnar eldsvoða.

20. okt. sjóði hreppanna og hinn sameiginlega sjóð. Prentunar-
kostnaður samkvæmt þessari grein greiðist úr hinum sam-
eiginlega brunabótasjóði. **25. gr.** Húsvirðingabækur og
gjörðabækur fyrir brunabótasjóði hreppanna lætur stjórnar-
ráðið tilbúa á kostnað landssjóðs, og fá sjóðirnir þær
ókeypis. Húsvirðingabækur séu lands eign og sendist
Landsskjalasafninu, þá er þær eru fullskrifaðar fyrir nokkru,
og nýjar bækur komnar, eftir því sem stjórnarráðið nánar
ákveður. Vanskil á bókunum varða sektum alt að 50 kr.,
er renna í landssjóð. **26. gr.** Brot váttryggjanda og
vanræksla á lögum þessum, og reglum þeim og skilyrðum,
sem sett eru samkvæmt þeim, varða réttarmissi til bruna-
bóta eftir málavöxtum, svo sem reglugjörð tiltekur nánar.
Svo má og reglugjörð ákveða sektir fyrir brot á ákvæðum
hennar, 5—100 krónur, er renni í sjóð þann, er brotið
er við. **27. gr.** Með mál út af brotum mót lögum
þessum skal fara sem almenn lögreglumál.

20. okt. **Lög um heimild fyrir veðdeild landsbankans til að gefa út
nýjan flokk (seríu) bankavaxtabréfa.¹**

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
1. gr. Veðdeild landsbankans skal vera heimilt að gefa
út bankavaxtabréf alt að 3 miljónum króna til viðbótar
bankavaxtabréfaupphæð þeirri, sem hún má gefa út sam-
kvæmt lögum 12. janúar 1900 um stofnun veðdeildar í
landsbankanum í Reykjavík og viðaukalögum við þau 25.
september 1902. **2. gr.** Um bankavaxtabréf þau, sem
gefin verða út samkvæmt þessum lögum og kölluð verða
2. flokkur (sería) vaxtabréfanna, gilda allar hinar sömu
reglur og settar eru með áminstum lögum 12. jan. 1900,
sbr. tilvitnuð lög 25. sept. 1902, að svo miklu leyti eigi
eru settar aðrar reglur með eftirfarandi greinum þessara

¹) Sbr. Reglugjörð 1. apríl 1906.

laga. **3. gr.** Landsbankinn leggur til tryggingarfé fyrir 20. okt. 2. flokki bankavaxtabréfanna, og skal það aldrei nema minni upphæð en $\frac{1}{6}$ af verðhæð útgefinna bankavaxtabréfa þeirra, er óinnleyst eru á hverjum tíma. Tryggingarféð skal vera að helmingi í ríkisskuldabréfum og að helmingi í bankavaxtabréfum veðdeildarinnar, útgefnum samkvæmt lögum frá 12. janúar 1900 og 25. sept. 1902, og skal upphæð tryggingarfjárins miðast við gangverð nefndra verðbréfa. — Landstjórnin varðveitir tryggingarféð, en vextir af því renna í landsbankann. **4. gr.** Ráðherra Íslands og stjórn landsbankans undirskrifa bankavaxtabréfin. **5. gr.** Veðdeildinni skal heimilt að veita bæjarfélögum, sýslufélögum og sveitarfélögum lán, er samþykkt séu af stjórnarráði Íslands, gegn veði í eignum og tekjum bæjar-, sýslu- og sveitarfélagsins. **6. gr.** Þegar veðdeildin tekur jarðir að veði, má virða jarðarhúsin með eigninni, og gjörist þess eigi þörf að þau séu váttrygð ef verð þeirra nemur ekki $\frac{1}{4}$ af virðingarverði jarðarinnar. Öll önnur hús skal virða sérstaklega og váttryggja, ef verð þeirra á að koma til greina við lánveitingar gegn veði í eigninni, sbr. 7. gr. í nefndum lögum 12. janúar 1900. **7. gr.** Þegar bankastjórnin eftir kröfum lánþega og samkvæmt 9. gr. nefndra laga 12. janúar 1900 á að annast um að koma bankavaxtabréfum í gjaldgenga peninga endurgjaldslaust, er henni heimilt að selja þau svo sem þau ganga bezt eða taka þau eftir gangverði. **8. gr.** Þá er bankastjórn heimilt að telja veðdeildarlán eða eftirstöðvar þess komnar í gjalddaga án uppsagnar, ef skuldunautur vanrækir að halda húseignum viðunanlega váttrygðum, sem áskilið er að váttrygðar séu, sbr. 10. gr. og 7. gr. nefndra laga 12. janúar 1900. **9. gr.** Samkvæmt 11. gr. nýnefndra laga skulu skuldunautar veðdeildarinnar greiða vexti, afborganir og tillög til að borga kostnað við deildina og til varasjóðs í einu lagi með jafnri upphæð á hverjum gjalddaga. Tillagið til að borga kostnað við deildina og gjaldið til varasjóðs skal vera $\frac{1}{2}$ af hundraði á ári af

20. okt. upphæð lánsins, eins og hún er fyrir hvern gjalddaga, og afborgunargjaldið má eigi vera minna en svo, að láninu sé lokið á 50 árum, sé veðið jarðeign, á 35 árum, sé veðið steinhús eða steinsteypuhús, á 25 árum, sé veðið timburhús, og á 15 árum, sé veðið torfhús. Sé lánið bæjar-, sýslu eða sveitarlán, skal því lokið á eigi lengri tíma en 40 árum. **10. gr.** Nú glatast bankavaxtabréf, sem nafnskráð er í bókum veðdeildarinnar, og getur þá bankastjórnin innkallað handhafa bréfsins með 12 mánaða fyrirvara, með auglýsingu, er birt sé þrisvar sinnum samfleytt í því blaði á Íslandi, er flytur opinberar auglýsingar, og í Ríkistíðindunum í Kaupmannahöfn. Ef enginn gefur sig fram með bréfið í tæka tíð, getur bankastjórnin útgefið handa hinum skráða eiganda þess nýtt bankavaxtabréf með sömu upphæð sem það, er glataðist, án þess nokkur annar, er bankavaxtabréfið kann að hafa verið afsalað, geti þar fyrir búið kröfu á hendur bankanum. — Um ógilding annara bankavaxtabréfa fer eftir almennum lögum. **11. gr.** Sérstakan reikning skal halda fyrir 2. flokk bankavaxtabréfanna, og skal þeim til tryggingar vera sérstakur varasjóður, er í hann renna tekjur veðdeildarinnar eftir þessum lögum. Fyrir bókfærslu, reikningshald og til annars kostnaðar, er af þessu leiðir, má greiða alt að því 2,500 kr. **12. gr.** Ákvæði þessara laga snerta að engu leyti bankavaxtabréf þau, sem gefin eru út samkvæmt framannnefndum lögum 12. jan. 1900 og 25. sept. 1902. **13. gr.** Þegar farið er að gefa út hinn nýja flokk bankavaxtabréfa, skal borgun sú er gæzlustjórar landsbankans fá árlega, hækkuð upp í 1,000 kr. til hvors þeirra. **14. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. apríl 1906.

20. okt. Lög um viðauka við opið bréf 31. maí 1855 um skyldu embættismanna til að sjá ekkjum sínum borgið með fjárstyrk eftir sinn dag.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Embættismenn, sem skyldir eru til þess, að sjá ekkjum 20. okt. sínum borgið með fjárstyrk eftir sinn dag, geta auk þess, sem fram er tekið í opnu bréfi 31. maí 1855, fullnægt skyldu sinni í þessu tilliti með því, að kaupa sér lífsábyrgð í lífsábyrgðarstofnun ríkisins, sem sé 15 sinnum hærri að minsta kosti en líffé það, sem embættismaðurinn er skyldur til að tryggja ekkju sinni; þetta er þó því skilyrði bundið, að embættismaðurinn uppfylli hin almennu skilyrði fyrir því að fá líf sitt trygt hjá stofnuninni, og að hann skuldbindi sig til þess, að hlíta ákvæðum þeim, er stjórnarráðið setur til tryggingar því, að lífsábyrgðarupphæðin komi ekkju hans að notum, og um greiðslu á iðgjöldum lífsábyrgðarinnar.

Lög um stofnun byggingarsjóðs og bygging opinberra bygginga. 20. okt.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Af andvirði embættisjarðanna Arnarhóls, að meðtöldu verði hinnar svonefndu Klapparlóðar, sem seld er samkvæmt lögum nr. 38, 6. nóv. 1902, og Örfiriseyjar skal stofna sjóð, er nefnist Byggingarsjóður Íslands. Sjóði þessum skal varið til opinberra bygginga eftir því, sem nánar er tiltekið í lögum þessum, og síðar verður ákveðið með lögum.

2. gr. Ráðherra Íslands veitist heimild til að selja Örfirisey fyrir að minsta kosti 6,000 krónur. Ennfremur veitist honum heimild til að selja Arnarhólslóðina alla, að undanskildum bletti þeim, sem nú fylgir stjórnarráðshúsinu, og spildu milli Hverfisgötu og væntanlegs framhalds af Lindargötu, sem ætluð er fyrir opinberar byggingar. Arnarhólslóðina má selja þeim, er kaups beiðast, í stærri eða minni pörtum, til byggingarlóða og annara afnota, fyrir eigi minna en 5 kr. fyrir ferhyrningsalín, en þó eigi lægra en tveir dómkvaddir menn meta í hvert skifti, er kaupa er beiðzt.

3. gr. Til byggingarsjóðs greiðir landsbanki Íslands 7,500 krónur á ári, um leið og

20 okt. hann greiðir landssjóði hundraðsgjald það af seðlaskuld sinni, sem ákveðið er í lögum um stofnun landsbankans 18. sept. 1885 og lögum frá 12. jan. 1900 um breyting á þeim lögum. **4. gr.** Byggingarsjóðurinn stendur beint undir landstjórninni. Gjaldkeri landssjóðs er gjaldkeri sjóðsins. Reikningar sjóðsins skulu árlega fylgja landsreikningnum og endurskoðast af yfirskoðunarmönnum alþingis. **5. gr.** Veita má byggingarsjóði lán úr viðlagasjóði til að standast kostnað við byggingar, sem lagaheimild er fyrir að byggingarsjóður leggi fram fé til. Lánið skal ávaxtað með $2\frac{1}{2}$ af hundraði á ári, og endurborgist jafnóðum og sjóðnum greiðist andvirði fasteigna þeirra, sem um ræðir í 2. gr. **6. gr.** Stjórnarráðinu veitist heimild til: 1. Að láta reisa bókasafnsbygging úr steini eða steinsteypu. Hún skal vera þannig bygð, að auka megir við hana síðar eftir þörfum; en í bráð skal hún rúma landsbókasafnið og landsskjalasafnið eins og þau nú eru ásamt viðauka þeim, er ætla má, að þau fái næstu 50—60 ár. Skal haga svo til, að fyrst um sinn geti orðið geymd þar einnig hin önnur söfn landsins, eftir því sem rúm leyfir. Til byggingar þessarar má verja alt að 160 þúsund krónum. 2. Að breyta húsrými því, er losnar við brottfærslu safnanna úr þinghúsinu til afnota fyrir alþingi, til útbúnaðar risnuherbergja, og að leggja miðstöðvarhitun í húsið; má verja til þess alt að 50,000 kr. — Stjórnarráðið samþykkir uppdrætti, er fylgja skal við byggingar þessar og gjörir alla samninga, er að byggingunni lúta. Samningar skulu lagðir fyrir næsta alþingi til athugunar.

20. okt. **Lög um forkaupsrétt leiguliða o. fl.**

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Þegar jarðeign, sem er í bygging, gengur kaupum og sölum, skal hún fyrst boðin til kaups leiguliða. Vilji hann framhalda ábúðinni og borga jafnmikið verð fyrir

jörðina eins og aðrir, þá skal hann öðrum fremur hafa 20. okt.
rétt til að ná kaupum á henni fyrir það verð, enda séu
honum eigi gjörð erfiðari borgunarkjör, eða aðrir skilmálar
en í raun og veru standa til boða frá öðrum. — Nú hefir
ábúandi sagt jörð lausri, eða honum verið löglega bygt út
frá næstu fardögum, og heldur hann þá forkaupsrétti það
sem eftir er af ábúðartíð hans, meðan jörð er óbygð; en
frá þeim tíma á sá forkaupsréttinn, sem ætlar að taka
jörðina til ábúðar næsta fardagaár, og hefir fengið bygging
fyrir henni. — Nú eru ábúendur á jarðeign þeirri, er selja
skal, fleiri en einn, og skal þá bjóða hana alla sérhverjum
þeirra til kaups; vilji fleiri en einn þeirra kaupa, þá skal
sá ganga fyrir, sem áður kann að eiga eitthvað í jörðunni,
en annars ræður eigandi, hverjum þeirra hann selur. **2.**
gr. Nú eru afréttarlönd eða óbygð lönd, er nota má til
afrétta, seld út af fyrir sig, og á þá sveitarfélag það, eða
sveitarfélög þau, sem land það liggur undir, forkaups-
réttinn. **3. gr.** Nú eru ítök, skógar, fossar eða önnur
jarðgögn, sem skilin eru eða skilin verða frá jörðu, önnur
en laxveiði og silungsveiði, seld eða leigð út af fyrir sig,
og á þá sá forgangsrétt til kaups eða leigu, er land á
undir. **4. gr.** Nú afsalar sá sér forkaupsrétti, er hann
hefir samkvæmt 1. eða 3. gr., og öðlast þá sveitarfélag
það, er jörð eða jarðargögn liggja í, forkaupsréttinn.
5. gr. Sá, er neyta vill forkaupsréttar samkvæmt lögum
þessum, skal segja til þess innan hálfis mánaðar frá því
er honum voru boðin kaupin, ella má öðrum selja; sama
er og um leigurétt samkvæmt 3. gr. — Rétt er að bjóða
sveitarfélagi kaup, að frágengnum þeim, er forkaupsréttinn
á, þótt hann sé enn eigi búinn að afsala sér forkaups-
réttinum. — Yfirlýsing þess, er forgangsrétt á samkvæmt
1., 2. og 3. grein, um að hann afsali sér forgangsréttinum,
gildir eigi lengur en 6 mánuði. **6. gr.** Sé eigi gætt
fyrirmælanna í 1.—4. gr., getur sá, er forgangsréttur hans
er fyrir borð borinn, krafizt þess, að gjörningur sá, sem í
bága fer við ákvarðanir þessar, sé ógildur metinn gagnvart

20. okt. honum, og á hann rétt á að ganga inn í kaupin eða leiguna, enda sé lögsókn til þess hafin innan 6 mánaða frá frá því, er hann fekk vitneskju um misfelluna, og málinu framhaldið með hæfilegum hraða. Auk þess ber seljanda að bæta rétthafa tjón það, er hann kann að hafa beðið af broti gegn ákvæðum laga þessara. **7. gr.** Með lögum þessum er úr lögum numið konungsbréf 22. des. 1797 um forkaupsrétt leiguliða og tilsk. 18. júní 1723, að því er Ísland snertir.

20. okt. **Lög um sölu þjóðjarða.**

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallið á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Ráðherra Íslands veitist heimild til að selja ábúendum, er á þjóðjörð sitja, ábyli sín, með þeim takmörkunum og á þann hátt, sem lög þessi mæla fyrir. **2. gr.** Heimild þessi nær eigi til þeirra þjóðjarða, sem að álitu sýslunefndar þar, er jörð liggur, eru hentugar til embættisseturs, fyrir skóla, sjúkrahæli eða til annara almennings nota. — Nú er kauptún, þorp eða verksmiðjuíðnaður fyrir á þjóðjörð, eða sýslunefnd telur líklegt, að slíkt komi þar upp innan skamms, eða sýslunefnd hyggur jörðina sérstaklega falla til sundurskiftingar á milli margra grasbýla, og má þá eigi selja jörðina án sérstakrar lagaheimildar í hvert skifti. **3. gr.** Þegar þjóðjörð er seld samkvæmt lögum þessum, skal ávalt undanskilja náma, sem vera kunna í jörðu eða finnast þar síðar, svo og rétt til að nota þá, en ábúanda bera fullar bætur eftir óvilhallra manna mati fyrir átroðning og jarðarusla, er af því leiðir, að þeir eru notaðir. **4. gr.** Nú er fleirbýli á þjóðjörð, og má þá selja einum þeirra, er á jörðinni búa, alla jörðina, ef hinir aðrir leiguliðar á henni samþykkja. **5. gr.** Nú er þjóðjörð í eyði, og má þá selja jörðina þeim, sem tekur jörðina til eigin nytja, þótt eigi taki hann þar aðsetur. **6. gr.** Sá, er leita vill kaups á þjóðjörð, semur

um það beiðni, stýlaða til stjórnarráðsins, og sendir hana 20. okt. til oddvita sýslunefndarinnar. — Ef beiðandi fullnægir skilyrðunum fyrir því að geta fengið jörðina keypta eftir lögum þessum, leggur sýslumaður beiðni hans fyrir sýslunefnd á næsta fundi hennar, og skal hún láta uppi, hvort hún telji jörðina til þeirra þjóðjarða, sem getur um í 2. gr. Ennfremur skal sýslunefnd segja álit sitt um, hvort undan sölunni ætti að skilja skóglendi, fossa eða önnur jarðargögn, önnur en náma. **7. gr.** Nú telur sýslunefnd, að jörðin falli ekki undir ákvæðin í 2. gr., og skal þá sýslumaður dómkveðja tvo óvilhalla menn til þess að gjöra lýsing á jörðinni ásamt öllu því, er henni fylgir og fylgja ber, og meta til peningaverðs. Verðið skal að öllum jafnaði miða við það, að verðhæðin með 4⁰/₀ í vöxtu á ári veiti sömu vaxtaupphæð og jarðargjöld og jarðabótakvöð nema í peningum til jafnaðar um 10 síðastliðin ár, ef leigumáli að dómi matsmanna hefir verið hæfilegur og honum hefir á því tímabili ekki verið breytt við ábúandaskifti, ella miða matsmenn við afgjald það, sem þeir telja hæfilegt eftir leigumála jarða í því bygðarlagi. — Jarðabótakvöð þá sem hér er nefnd, skulu matsmenn reikna til dagsverka, eins og tíðkast hefir við styrkveiting úr landssjóði til búnaðarfélaga, og telst hvert dagsverk jafngilda 1 kr. 25 aurum í öðru eftirgjaldi. — Nú hefir sýslunefnd látið í ljósi það álit samkvæmt 6. gr., að undan sölu þjóðjarða ætti að skilja skóglendi, fossa eða annað, og skal þá meta jörðina bæði að gæðum þessum meðtöldum og án þeirra. **8. gr.** Nú hefur ábúandi á næstu 10 árum áður en mat fer fram og án nokkurs styrks úr umboðssjóði gjört jarðabætur eða jarðarhúsabætur á þjóðjörð umfram það, er byggingarbréf áskildi, og skulu þá matsmenn þeir, er um getur í 7. gr., meta jörðina eins og engar slíkar jarðabætur eða húsabætur hefðu verið gjörðar, þegar ábúandi sá, er þær gjörði, ekkja hans eða niðjar eru kaupendur. **9. gr.** Jafnframt því er sýslumaður kveður matsmenn samkvæmt 7. gr., skal hann útvega frá umboðsmanni eða umráðamanni þjóðjarðar-

20. okt. innar skýrslur þær viðvíkjandi jörðinni, sem matsmenn þurfa samkvæmt ákvæðum 7. og 8. gr., við mat sitt og lýsing á jörðinni. Umboðsmanni eða umráðamanni er skylt að láta þessar skýrslur í té innan hæfilegs tíma, er sýslumaður tiltekur. **10. gr.** Lýsingar- og matsgjörð sína á jörðu senda matsmenn ásamt öllum tilheyrandi skjölum til sýslumanns, er síðan skal láta matsmennina staðfesta gjörðina fyrir rétti að tilkvöddum kaupsbeiðanda og umboðsmanni eða umráðamanni jarðarinnar. Beiðnina um kaupin, lýsingar- og matsgjörðina ásamt öllum öðrum skjölum málsins sendir sýslumaður að því búnu hlutaðeigandi umboðsmanni, en hann afgreiðir málið til stjórnarráðsins, ásamt álitinu sínu um það, svo fljótt sem því verður við komið. **11. gr.** Nú vill eigandi jarðar, sem þjóðjörð á ítak í, leita kaups á ítakinu, og má þá selja honum það, ef samkomulag næst við ábúanda þjóðjarðarinnar og önnur atvik eru því eigi til fyrirstöðu. Fer þá um beiðni, mat og afgreiðslu málsins á sama hátt og um þjóðjarðir samkvæmt 6.—10. gr. **12. gr.** Þegar málið er komið til stjórnarráðsins, getur það, ef því þykir sérstaklegar ástæður til bera, kvatt sér til ráðaneytis kunnuga menn, er lýsi jörðum þeim og ítökum, sem til kaups er falað, meti til verðs og segi álit sitt um, hvort rétt sé að selja. **13. gr.** Nú kaupir ábúandi jörð samkvæmt lögum þessum, og skal hann þá greiða að minsta kosti tíunda hluta kaupverðsins um leið og kaupin eru gerð. Um eftirstöðvarnar fer þannig, að ábúandinn gefur út skuldabréf fyrir þeim með fyrsta veðrétti í jörðinni, og greiðir þær síðan ásamt 4% í ársvöxtu, með jöfnum ársgreiðslum á eigi lengri tíma en 28 árum. — Nú gengur jörð, sem seld hefir verið ábúanda samkvæmt lögum þessum, úr sjálfsábúð, áður en kaupverðið er að fullu greitt, og falla þá eftirstöðvar jarðarverðsins jafnskjótt í gjalddaga. **14. gr.** Nú er þjóðjörð eða ítak selt eftir lögum þessum, og ákveður ráðherra þá endanlegt söluverð, sem þó aldrei má minna vera en verð það, sem metið hefir verið samkvæmt 7.—12. gr.,

og gefur út afsalsbréf fyrir hinu selda. Öll skjöl er snerta 20. okt. söluna, skulu lögð fyrir næsta alþingi til athugunar.

15. gr. Kostnað við matsgjörð þá, sem ræðir um í 7. gr., greiðir sá, er kaups beiðist á þjóðjörð eða ítaki, og getur sýslumaður krafist, að hann setji trygging fyrir skilvísri greiðslu kostnaðarins, um leið og hann afhendir sýslumanni beiðni sína samkvæmt 6. gr. — Borgun til þeirra manna, sem ráðherra kann að kveðja sér til ráðaneytis samkvæmt 12. gr., greiðist úr umboðssjóði, hvort sem úr sölu verður eða eigi. **16. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1906.

Lög um málaflutningsmenn við landsyfirdóminn í Reykjavík. 20. okt.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Hverjum þeim, sem leyst hefir af hendi fullkomið lögfræðispróf, er aðgang veitir að embættum þeim hér á landi, sem lögfræðingar skipa, sbr. 4. gr. laga nr. 3 frá 4. marz 1904, og að öðru leyti fullnægir þeim skilyrðum, sem útheimtast til þess að geta fengið embætti á Íslandi, getur ráðherra Íslands veitt alment leyfi til málfærslustarfa við landsyfirdóminn. Hver sá, er slíkt leyfi fær, skal áður en leyfisbréfið er afhent honum, undirskrifa eiðstaf um, að hann skuli flytja mál þau, sem honum verður trúað fyrir, með alúð og trúmensku og í hvívetna rækja störf sín ráðvendsislega og með samvizekusemi. Málaflutningsmaður fyrirgjörir þessum rétti sínum, ef hann verður sekur í broti, er að almenningsáliti er svívirðilegt, eða missir fjárráð sín.

2. gr. Hinir settu málaflutningsmenn við yfirdóminn, er þóknun fá úr landssjóði, eru skyldir að flytja sakamál og gjafsóknarmál eftir því, sem þeir fá skipun til og eftir sömu reglum og fylgt hefir verið hingað til. — Nú óskar sakborningur eða gjafsóknarhafi, að einhverjum öðrum mál-

20. okt. færslumanni er leyfi hefir fengið samkvæmt 1. gr., sé falið mál hans fyrir yfirdómi, og er þá rétt að sá sé til þess skipaður, ef hann vill takast það á hendur. **3. gr.** Málaflutningsmenn, er skipaðir eru til að flytja gjafsóknarmál, skulu eiga heimting á málaflutningskaupi eins fyrir það, þótt þeir vinni eigi málið, ef flutningur málsins hefir af þeirra hálfu verið óaðfínanlega af hendi leystur. **4. gr.** Einkaréttur sá, sem hinum settu málaflutningsmönnum við landsyfirdóminn er veittur með konungsúrskurði 19. marz 1858, skal afnuminn. **5. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1906.

20. okt. Lög um stofnun geðveikrahælis.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Til þess að koma upp geðveikrahæli í nánd við Reykjavík yfir 50 geðveika menn og útbúa það, má verja úr landssjóði allt að 90,000 krónum. **2. gr.** Árleg útgjöld til geðveikrahælisins skal veita í fjárlögum. — Upp í þennan kostnað skulu réttir aðstandendur greiða í landssjóð meðgjöf með hverjum geðveikum manni, 50 auro á dag, ef hann er þurfamaður, ella 1 kr. á dag. **3. gr.** Í yfirstjórn geðveikrahælisins eru landlæknir og einhver annar maður, sem stjórnarráðið skipar til þess. **4. gr.** Stjórnarráðið semur eftir tillögum frá yfirstjórn geðveikrahælisins reglur um afnot þess og erindisbréf fyrir starfsmenn þess¹.

¹) Reglugjörð, 14. febr. 1908, um afnot geðveikrahælisins á Kleppi, heimilisboðorð handa hælínu, útg. s. d., og 3 erindisbréf, útg. s. d., handa lækni og forstöðumanni hælisins, handa yfirhjúkrunarkonunni þar, og handa ráðskonunni.

Lög um breyting á og viðauka við lög um stofnun Rækt- 20. okt.
unarsjóðs Íslands 2. marz 1900.¹

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Tilgangur Ræktunarsjóðsins er að efla ræktun landsins. Stofnféð má aldrei skerða, en því skal varið til lánveitinga til jarðabóta og hvers kyns atvinnubóta við jarðyrkju. — Ennfremur má lána úr sjóðnum gegn öðrum veðrétti til ábylskaupa, hvort heldur eru jarðir, eða grasbýli og þurrabúðir utan verzlunarstaða í kaupstöðum og kaптúnun. — Ræktunarsjóðurinn greiðir árlega til landsjóðs 3 af hundraði af andvirði þeirra þjóðjarða, sem seldar verða eftir 1. janúar 1906, jafnóðum og vextir og afborganir renna í hann. Af vöxtum sjóðsins að öðru leyti má verja alt að $\frac{2}{3}$ hlutum til að styrkja menn til lífsábyrgðakaupa til viðbótartryggingar lánveitingum til ábylskaupa og til verðlauna fyrir atorku, hagsýni og eftirbreytnisverðar nýjungar í landbúnaði. Að öðru leyti skal leggja vextina við höfuðstólinn. **2. gr.** Reikningar Ræktunarsjóðsins skulu árlega fylgja landsreikningnum og endurskoðast af yfirskoðunarmönnum alþingis. **3. gr.** Þriðja grein laga 2. marz 1900 um stofnun Ræktunarsjóðs Íslands skal úr lögum numin. **4. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1906.

Lög um löggilding verzlunarstaða.

20. okt.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Að Gerðum í Garði í Gullbringusýslu skal vera

¹) Endurskoðuð skipulagsskrá fyrir Ræktunarsjóð Íslands, staðfest af konungi 31. júlí 1906 og reglugjörð fyrir Ræktunarsjóð Íslands, útgefin af ráðherra s. d.

20. okt. löggiltur verzlunarstaður. **2. gr.** Við Maríuhöfn í Kjósarsýslu skal vera löggiltur verzlunarstaður. **3. gr.** Að Syðra-Skógarnesi í Miklaholtshreppi í Hnappadalssýslu skal vera löggiltur verzlunarstaður. **4. gr.** Að Látrum í Aðalvík í Norður-Ísafjarðarsýslu skal vera löggiltur verzlunarstaður. **5. gr.** Við Lambhúsvík á Vatnsnesi í Húnavatnssýslu skal vera löggiltur verzlunarstaður. **6. gr.** Ólafsfjarðarhorn í Þóróddsstaðahreppi innan Eyjafjarðarsýslu skal vera löggiltur verzlunarstaður. **7. gr.** Við Holtsós undir Eyjafjöllum skal vera löggiltur verzlunarstaður.

20. okt. **Lög um að nema úr gildi lög 12. nóvember 1875 um þorskanetalagnir í Faxaflóa.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Lög 12. nóvember 1875 um þorskanetalagnir í Faxaflóa eru úr gildi numin.

20. okt. **Lög um stækkun verzlunarlóðarinnar í Bolungarvík.**

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Svæði það, sem reisa má á verzlunarhús í Bolungarvíkurverzlunarstað í Norður-Ísafjarðarsýslu, skal stækkað svo, að það nái einnig yfir landsvæðið frá Hólsá að Grundarhólsmerkjum á sandinum, 150 faðma á land upp frá hæsta sjávarmáli.

20. okt. **Lög um löggilding verzlunarstaðar að Skildinganesi við Skerjafjörð.**

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Að Skildinganesi við Skerjafjörð skal vera löggiltur verzlunarstaður.

**Lög um stækkun verzlunarlóðarinnar á Búðareyri við Reyð- 20. okt.
arfjörð.**

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

Land það, er reisa má á verzlunarhús við Búðareyri,
skal stækkað um svæðið frá Stekkjargilslæg í Bakkagerðis-
landi út að Hesthúslæk, 70 faðma á land upp frá stórstraums-
flóðmáli.

**Lög um breyting á þeim tíma, er hið reglulega Alþingi kem- 20. okt.
ur saman.**

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Hið reglulega Alþingi skal koma saman 15. febrúar
annaðhvort ár, eða næstan virkan dag eftir, hafi konung-
ur eigi tiltekið annan samkomudag sama ár. **2. gr.** Al-
þingi kemur fyrst saman samkvæmt lögum þessum 15.
febrúar 1909.

Lög um að stofna slökkvilið á Akureyri.

20. okt.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Á Akureyri skal stofna slökkvilið. **2. gr.** Allir
bæjarbúar, sem til þess verða álitnir hæfir, eru skyldir til
að mæta 4 sinnum á ári, til þess að æfa sig í að fara með
slökkvivélar og önnur slökkvitól, eftir boði bæjarfógeta eða
þess yfirboðara, er bæjarstjórnin setur yfir slökkviliðið.
Þegar eldsvoði kemur upp, eru allir verkfærir karlmenn í
bænum skyldir að koma til brunans. Þeir eru skyldir til að
hlýða fyrirskipunum yfirmannsins yfir slökkviliðinu, eða
aðstoðarmanna hans, er að því lúta að bjarga úr eldinum,
slökkva hann eða takmarka, eða varna útbreiðslu hans. —
Bæjarstjórnin semur reglugjörð fyrir slökkviliðið, en stjórn-

20. okt. arráðið staðfestir¹, og má ákveða sektir alt að 50 kr. fyrir brot gegn ákvæðum reglugjörðarinnar. Sektirnar renna í bæjarsjóð Akureyrar. **3. gr.** Með mál út af brotum gegn reglugjörð þeirri, er um er getið í 2. gr., skal farið sem með opinber lögreglumál.

10. nóv. Sveitastjórnarlög.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: 1. kafli. *Umdæmi.* **1. gr.** Sýslur á landinu skulu vera sömu og nú eru, sömuleiðis sýslnamörk. Sama er um hreppa í hverri sýslu og hreppamörk. **2. gr.** Sýslum má eigi fækka né fjölga, né heldur breyta takmörkum þeirra, nema með sérstökum lögum. **3. gr.** Stjórnarráðið hefir heimild til að skifta hreppi, sameina hreppa og breyta hreppamörkum. Eigi má neina slíka breyting gjöra, nema eftir beiðni hreppsnefnda þeirra, er hlut eiga að máli, og meðmælum sýslunefndar, nema þegar svo stendur á sem í 4. gr. **4. gr.** Nú hefir kaupþún eða þorp 300 íbúa eða fleiri, og hefir það þá rétt til að fá sérstaka sveitarstjórn og verða hreppur fyrir sig með þeim ummerkjum, er stjórnarráðið ákveður eftir tillögum hreppsnefndar og sýslunefndar. Stjórnarráðið kveður á sama hátt á um fjárskifti og skulda með hinu nýja hreppsfélagi og hinum hluta þess hrepps, er það áður var í, og skal við skiftingu þessa farið eftir því, hvernig byrði viðkomandi hrepps hefir verið skift 5 árin næstu á undan, nema samkomulag fáið. 2. kafli. *Stjórn.* **5. gr.** Stjórn sveitarmálefna í hreppi hverjum skal á hendi hafa hreppsnefnd og í sýslu hverri sýslunefnd. A. Hreppsnefndir. a. Skipun hreppsnefnda. **6. gr.** Tala hreppsnefndarmanna í hverjum hreppi skal vera sóm og verið hefir. En tölu þeirri má sýslunefnd breyta, ef

¹⁾ Reglugjörð 30. nóv. 1908, fyrir eldvarna- og slökkvilið á Akureyri.

hreppsnefnd fer þess á leit. Þó skal tala nefndarmanna 10. nív. jafnan standa á stöku. **7. gr.** Nú er hreppi skift í 2 hreppa, og ákveður þá stjórnarráðið eftir tillögum sýslunefndar, hve margir menn skuli vera í hreppsnefnd hvors hinna nýju hreppa. **8. gr.¹** Kosningarrétt og kjörgengi til hreppsnefndar á hver karlmaður í hreppnum, sem er í löglegri stöðu og ekki öðrum háður sem hjú, svo og ekkjur og aðrar ógiftar konur, er standa fyrir búi eða á annan hátt eiga með sig sjálfar í löglegri stöðu. Enginn hefir þó þennan rétt, nema hann hafi óflekkað mannorð, sé fullra 25 ára að aldri, hafi fult ár á undan kosningunni átt lögheimili í hreppnum og goldið til hans þarfa, sé fjár síns ráðandi og standi eigi í skuld fyrir þeginn sveitarstyrk. **9. gr.** Foreldrar og börn þeirra mega ekki sitja saman í senn í hreppsnefnd, eigi heldur móðurforeldrar eða föðurforeldrar og barnabörn þeirra. **10. gr.** Kjörtímabil hreppsnefndarmanns er 6 ár, þó með þeim nánari takmörkunum, er segir í 11.—13. gr. **11. gr.** Í júnímánuði, hinum næsta eftir að lög þessi fá gildi, skal kjósa hreppsnefnd í öllum hreppum á landinu, fulla tölu hreppsnefndarmanna í hverjum hreppi eftir 6. gr. Gömlu hreppsnefndirnar fara jafnframt frá, en endurkjósa má þá menn, er í þeim sátu, sbr. 14. gr. Úr hreppsnefnd þeirri, er þá verður kosin í hreppi hverjum, gengur eftir hlutkesti meiri hluti hennar (2 af 3, 3 af 5) eftir 3 ár, í júnímánuði; en minni hlutinn (1 af 3, 2 af 5) eftir 6 ár, í júnímánuði. Í stað þeirra nefndarmanna, er úr nefndinni ganga í hvort skifti, skal þegar kjósa jafnmarga menn í hana til 6 ára. Á þennan hátt fer svo jafnan síðan meiri og minni hluti hverrar hreppsnefndar frá á víxl með 3 ára millibili. — Heimilt er hreppsnefnd að leyfa, að kosningar í hreppsnefnd fari fram að haustinu í þeim hreppum, þar

¹⁾ Úr lögum numin með l. 30. júlí 1909, um breyting á lögum, er snerta kosningarrétt og kjörgengi í málefnum kaupstaða og hreppsfélaga, 3. gr.

10. nów. sem svo sérstaklega hagar til, að það sé nauðsynlegt kjósenda vegna. **12. gr.** Ef hreppi er skift í tvo hreppa, þá skal þegar kjósa í hvorum þeirra nýja hreppsnefnd, og má sú kosning fram fara á öðrum tíma en í júnímánuði. En meiri eða minni hluti þeirra nefnda skal úrganga í fyrsta skifti samtímis því, sem meiri eða minni hluti annara hreppsnefnda gengur úr samkvæmt 11. gr. En síðan fer um úrgöngu hreppsnefndarmanna í hinum nýju hreppum og kosning í þeirra stað svo sem segir í 11. gr. **13. gr.** Ef hreppsnefndarmaður deyr eða fer af öðrum ástæðum úr nefndinni, áður en kjörtími hans er liðinn, skal kjósa þegar mann í nefndina í stað hans til þess tíma að eins er eftir var af kjörtíma hans. Slík aukakosning getur farið fram, hve nær sem nauðsyn krefur. **14. gr.** Mann, sem gengur úr hreppsnefnd má endurkjósa svo oft sem vill. Þó er enginn, sem hefir verið 6 ár eða lengur í hreppsnefnd, skyldur til að taka móti kosningu af nýju í sömu nefnd, fyr en liðinn er jafnlangur tími og hann hefir verið í henni samfleytt síðast. — Sextugur maður er eigi skyldur til að taka móti kosningu í hreppsnefnd; eigi heldur kona, þótt yngri sé. — Nú er kosinn í hreppsnefnd maður, sem reyndar er eigi orðinn sextugur, en verður það þó innan 6 ára frá kjördegi, og er honum þá heimilt að segja sig úr nefndinni, er hann er orðinn fullra 60 ára. **15. gr.** Í hreppi hverjum stendur kjörstjórn fyrir hreppsnefndarkosningu. Í kjörstjórninni er oddviti hreppsnefndarinnar og með honum tveir aðrir nefndarmenn, er hreppsnefndin kýs, þar sem nefndarmenn eru fleiri en 3. En þar sem þeir eru að eins 3, eru þeir allir í kjörstjórninni. Oddviti er formaður kjörstjórnar. — Nú er nýr hreppur myndaður, og tilnefnir þá sýslumaður formann fyrstu kjörstjórnar þar og 2 menn með honum. Síðan fer um kjörstjórn þar eftir því sem áður segir í grein þessari. **16. gr.** Kjörstjórnin býr til fyrir 15. apríl ár hvert kjörskrá yfir þá menn í hreppnum, er kosningarrétt hafa, og skulu nöfn þeirra rituð eftir stafrófsröð ásamt heimili, stétt og aldri í

sérstökum dálkum. Skráin á að liggja hreppsþúum til 10. nóv. sýnis í 3 vikur á hentugum stað, og skal auglýsa áður með 14 daga fyrirvara, hvar og hve nær hún verði lögð fram. Aðfinningar við hana verða að koma til kjörstjórnar fyrir kjörfundinn og leggur hún úrskurð á þær áður en til kosninga er gengið. **17. gr.** Dag og stund, þá er kosning skuli fram fara, á kjörstjórnin að auglýsa með þingboði um hreppinn svo snemma, að það verði kunnugt á hverju heimili í honum að minsta kosti 3 nóttum fyrir kjörfund. **18. gr.** Kosningar fara fram eftir kjörskránni í heyrenda hljóði. Hver sem vill neyta kosningarréttar síns, verður sjálfur að koma á kjörfund og skýra munnlega frá, hvern hann kjósi eða hverja. Kjörstjórnin ritar atkvæðin jafnóðum í kjörbók. Þá er allir kjósendur, sem við eru staddir, hafa átt kost á að greiða atkvæði sín og atkvæði öll eru bókuð skal atkvæðagreiðslu lokið, þó ekki fyrr en að minsta kosti klukkustund er liðin frá því, er hún hófst. Formaður les þá greinilega upp öll atkvæði, sem greidd eru, en hinir í kjörstjórninni rita þau upp og telja saman. Þeir, sem flest atkvæði hafa fengið, eru rétt kjörnir hreppsnefndarmenn. Ef fleiri hafa jafnmörg atkvæði, ræður hlutkesti. **19. gr.** Skorist einhver sá, er kosning hefir hlotið, undan því að taka móti henni, sker kjörstjórnin úr, hvort undanfærsla hans verði tekin til greina. Ef hún er tekin gild, er kosinn annar maður í stað hans. Að öðrum kosti má sá, er kosinn er, bera undanfærslu sína undir sýslunefndina, sem getur felt úrskurð kjörstjórnar úr gildi og þá látið kjósa hreppsnefndarmann í stað hins. **20. gr.** Kjörstjórn skal jafnan skýra sýslumanni frá, hvernig kosning hafi farið. **21. gr.** Ef einhver vill kæra yfir kosningargjörð eða úrskurði kjörstjórnar, skal hann senda formanni kjörstjórnarinnar kæru sína skriflega innan 8 daga frá því er úrskurðurinn var uppkveðinn, eða kosningargjörð lokið. Komi kæran síðar fram, skal eigi sinna henni. Þyki kjörstjórninni kæra, sem komið hefir í tæka tíð, vera á rökum bygð, getur

10. nív. hún breytt úrskurði sínum, og, ef ástæða er til, efnt þegar til nýrra kosninga. Að öðrum kosti sendir kjörstjórnin sýslunefndinni þegar kærana með álitinu sínu og leggur sýslunefndin úrskurð á málið. **22. gr.** Ef hreppsnefndarmaður missir kosningarrétt og kjörgengi, vísar hann úr nefndinni. Missi hann réttindi þessi að eins um hríð, má víkja honum um stundarsakir frá nefndarstörfum. Hinir hreppsnefndarmennirnir skera úr ágreiningi, er rís af slíkum atvikum, og einnig af því, er hreppsnefndarmaður brýtur svo mjög móti skyldum sínum, að nauðsynlegt þykir að víkja honum úr nefndinni. Heimilt er honum að skjóta úrskurði nefndarinnar til sýslunefndar. **23. gr.** Nú vill hreppsnefndarmaður fá lausn úr nefndinni áður en liðinn er tími sá, er hann var kosinn fyrir, og má þá hreppsnefndin veita honum hana. Ef hreppsnefndin synjar honum, getur hann snúið sér til sýslunefndarinnar, og má hún veita honum lausn, ef ástæða er til. **24. gr.** Þegar hreppsnefnd er kosin, hvort heldur öll, eða meiri eða minni hluti (deild) hennar, skal elzti nefndarmaðurinn kveðja alla nefndarmennina á fund, til að kjósa oddvita. Kjörtími oddvita er jafnan til næstu almennra hreppsnefndarkosninga (deilda kosninga). Ef oddviti deyr, eða gengur úr nefndinni áður en kjörtími hans er á enda, skal kjósa oddvita í stað hans fyrir það, sem eftir er af oddvitakjörtímanum. — Elzti nefndarmaður stjórnar jafnan oddvitakosningu. — Hver nefndarmaður er skyldur til að taka á móti kosningu til að verða oddviti, eða til að framkvæma önnur sérstök störf, er nefndin felur honum á hendur. Þó getur sá, sem verið hefir oddviti í 3 ár eða lengur, eða haft önnur sérstök störf á hendi fyrir nefndina, skorast undan kosningu til þess starfs um jafnlangan tíma og hann hefir verið oddviti þeirrar nefndar, eða haft starfið á hendi. — Hreppsnefnd hver skal kjósa varaoddvita, til að gegna störfum oddvita í forföllum hans. Kjörtími varaoddvita er sami og kjörtími oddvita. Enginn nefndarmaður getur skorast undan þeirri kosningu. Odd-

viti stjórnar kosningu varaoddvita. — Sá er rétt kosinn 10. nóv. oddviti eða varaoddviti, er fengið hefir meira en helming þeirra atkvæða, er viðstaddir hreppsnefndarmenn hafa greitt. Verði þeim atkvæðafjölda eigi náð, skal kjósa af nýju. Fáir þá eigi heldur neinn yfir helming atkvæða, skal fara fram bundin kosning milli þeirra tveggja, er við kosninguna á undan fengu flest atkvæði. Ef atkvæði eru jöfn við síðari óbundnu kosninguna, ræður hlutkesti, um hverja tvo skuli velja, er bundna kosningin fer fram. Sömuleiðis ræður hlutkesti, ef atkvæði eru jöfn við hana. — Hinn nýkosni oddviti tilkynnir þegar sýslumanni kosning oddvita og varaoddvita. **25. gr.** Oddviti kveður nefndarmenn til fundar, stjórnar umræðum og sér um að fundargjörðir og allar ályktanir nefndarinnar séu rétt og nákvæmlega bókaðar og ályktanir hennar framkvæmdar. Hann sér um að öll störf, sem nefndin á að annast um, séu tilhlýðilega unnin. Hann er féhirðir hennar og reikningshaldari, semur allar skýrslur hennar og reikninga, annast bókun alla og bréfaviðskifti. Hann geymir bækur nefndarinnar, innstæðufé hreppsins, verðbréf og öll önnur skjöl, og hvað annað, sem hreppnum tilheyrir, og hreppsnefndin á að hafa ábyrgð á. — Hreppsnefndin getur þó falið hverjum nefndarmanni, sem hún vill, á hendur einhver ákveðin störf (sbr. 24. gr.), t. d. að sjá um gjaldheimtu, fjallskil, annast bréfastjórn um einstök mál, eða einhverjar greinir mála og annað, er að þeim lýtur o. s. frv. Að öðru leyti annast oddviti um allt slíkt. — Í forföllum oddvita á varaoddviti að annast hlutverk hans að öllu leyti (24. gr.). **26. gr.** Hreppsnefndin skal halda að minsta kosti 2 nefndarfundir ár hvert, í aprílmánuði, maímánuði eða júnímánuði og októbermánuði, og auk þess svo oft sem oddvita þykir þörf á, eða þegar að minsta kosti helmingur nefndarmanna krefst þess. — Fundarstað ákveður nefndin, ef hún vill. Að öðrum kosti ræður oddviti honum, og hann ákveður fundardag og stund. **27. gr.** Hreppsnefnd getur enga ályktun gjört, nema meira en helmingur hennar

10. nóv. sé viðstaddur. Á nefndarfundum ræður afl atkvæða. Ef atkvæði eru jöfn, ræður atkvæði oddvita. Sé um einhverja kosning að ræða, og 2 nefndarmenn eða fleiri fá jafnmörg atkvæði, ræður hlutkesti. Þó fer um kosning oddvita og varaoddvita eftir 24. gr. — Hver nefndarmaður, sem er eigi samdóma hinum, getur heimtað, að ágreiningsálit hans verði ritað með fám orðum í gjörðabókina. Allir nefndarmenn, sem eru viðstaddir, rita nöfn sín undir hana.
- b. Verksvið hreppsnefnda og laun. **28. gr.** Hreppsnefnd stjórnar fátækramálum í hreppi sínum samkvæmt fátækralögum undir yfirstjórn sýslunefndar. — Fela má hreppsnefnd einum manni eða tveimur úr sínum flokki að hafa sérstaka umsjón með framfærslu þurfalunga hreppsins og annast störf, er að því lúta (24. og 25. gr.). **29. gr.** Hreppsnefnd hefir umsjón yfir þinghúsi hreppsins og öllum fasteignum, sem hann á eða hefir not af (t. d. Kristfjárrjörðum), og á hún að sjá um, að þetta sé haft í góðu lagi. Hún annast um að landamerki afréttar hreppsins og jarða hans séu ákveðin og jafnan glögg. **30. gr.** Hreppsnefnd á að sjá um notkun afrétta hreppsins og um fjallskil og réttir, smalanir afrétta og heimalanda á haustum til fjárskila, og á vorum til rúningar og fráferna og gjöra ráðstafanir til að eyða refum, alt eftir því sem reglugjörðir um fjallskil, refaveiðar o. s. frv. nánara ákveða. **31. gr.** Hreppsnefnd á að hvetja hreppsþúa til að hafa nægilegt fóður og húsrúm handa fénaði sínum, þeim er þeir setja á vetur, og brýna jafnframt fyrir mönnum þá ábyrgð, er þeir geti bakað sér með því að láta fénað sinn verða horaðan eða horfalla. Hún ákveður ár hvert, hvenær almenn skoðun á búfénaði og fóðurbirgðum skuli fram fara. **32. gr.** Hreppsnefnd er skylt að leitast við að koma í veg fyrir flakk og húsgang, og hún á eftir mætti að stuðla að því, að góð regla haldist í sveitinni. **33. gr.** Hreppsnefnd hefir heimild til án milligöngu sýslumanns að halda undirboðsþing á vegastörfum og viðhaldi á þinghúsi og ennfremur á því að fá til verk og varning í þarfir sveit-

ariunnar. **34. gr.** Eigi skal neinu máli, er varðar ein- 10. nóv.
hverja sérstaka sveit, til lykta ráðið, fyrr en álits hrepps-
nefndar þar hefir verið leitað um það. Hreppsnefnd má
einnig að fyrra bragði senda stjórnarráðinu tillögur um
hvað eina, er verða má sveitinni til gagus, eða miðar til
að afstýra tjóni eða hallæri. **35. gr.** Reikningsár hrepps
er fardagaárið. **36. gr.** Hreppsnefnd skal á ári hverju
í októbermánuði gjöra áætlun um allar tekjur og útgjöld
hreppsins yfirstandandi fardagaár, og að því leyti sem
fátækrafundin og aðrar tekjur hreppsins hrökkva eigi
fyrir útgjöldunum, jafna niður eftir efnum og ástæðum
sem aukaútsvari því sem vantar, á alla þá, er eiga
lögheimili í hreppnum, eða hafa fast aðsetur í honum.
Þeir skulu greiða þar fult gjald eftir öllum efnahag sínum,
nema þeir á gjaldárinu hafi líka haft fast aðsetur annars-
staðar; sé svo, má ekki leggja hærra gjald á þá, en sam-
svari þeim tíma, er þeir hafa haft fast aðsetur í hrepp-
num. Fast aðsetur í hreppnum skemri tíma en 4 mánuði
kemur ekki til greina. Sömuleiðis má leggja útsvar á
fastar verðlanir og aðrar arðsamar stofnanir og fyrirtæki í
hreppnum, er séu rekin að minsta kosti 4 mánuði af gjald-
árinu, þótt eigendur þeirra hafi eigi haft þar fast aðsetur.
— Á hvalveiði og síldarveiði með nót svo og á laxveiði-
afnot utanhreppsmanna má leggja aukaútsvar, þótt fyrir-
tæki þessi eða atvinna sé rekin styttri tíma en 4 mánuði
af gjaldárinu. Sömuleiðis má leggja aukaútsvar á ábúð á
jörð eða jarðarhluta og leiguliðaafnot af jörðu, þótt engin
ábúð fylgi, og þótt rekin séu skemur en 4 mánuði gjald-
ársins og þótt leiguliði eða notandi eigi heimili annars-
staðar. — Einnig má leggja aukaútsvar á kaupfélög og
pöntunarfélög, ef þau hafa leyst borgarabréf, hafa sölubúð
og vörur til sölu, svo sem hæfa þykir eftir árlegri veltu
og arði í söludeild félagsins. Á þessa stofna skal leggja
gjald, er samsvari útsvarinu eftir efnum og ástæðum svo
sem hæfa þykir eftir árlegri veltu og arði, án þess að tillit
sé haft til annara tekna eða eigna þess, er í hlut á. **37.**

10. nóv. **gr.** Nú stundar aðkomumaður bátfiski á firði eða flóa, á útveg annara en þarsveitarmanna, og dvelur hann í veiðistöð sama hrepps eða sömu hreppa samtals 4 vikur eða lengur sömu missiri, og er þá sveitarstjórn heimilt að jafna á hann hæfilegu útsvari í samanburði við inn-sveitarmenn. Útsvarinu skal formaður lokið hafa fyrir skip sitt áður en hann fer á brott. Þó skal eigi leggja aukaútsvar á útvegsmenn úr öðrum sveitarfélögum við þann fjörð eða flóa, sem útræðið er við, ef útsvar er á þá lagt í sveitarfélagi sjálfra þeirra. — Sá, sem útsvar er á lagt eftir þessari grein, getur kært það skriflega fyrir hreppsnefnd, er tekur kærana til meðferðar og úrskurðar hana, sé hún komin til nefndarinnar innan frests sem hún telur hæfilegan eftir því sem á stendur í hvert skifti. Nú er gjaldþegn ekki ánægður með úrskurð hreppsnefndar, og má hann þá skjóta kærumáli sínu undir úrskurð sýslunefndar, og skal sýslunefndin leggja á það fullnaðarúrskurð, ef hún telur áfrýjun á úrskurði hreppsnefndar fram koma á hæfilegum fresti; að öðrum kosti skal kærinni ekki sint.

38. gr. Aukaútsvörum, öðrum en þeim, er talað er um í 37. og 41. gr. jafnar hreppsnefnd niður í októbermánuði ár hvert fyrir reikningsár það, er þá stendur yfir. Hún gjörir nákvæma skrá yfir niðurjöfnunina. Niðurjöfnunarskráin skal liggja hreppsbúum til sýnis 4 vikur frá því er niðurjöfnun er lokið á þingstað hreppsins eða öðrum hentugum stað. Framlagning hennar skal áður auglýst um hreppinn. **39. gr.** Heimilt er hverjum þeim, er aukaútsvari er jafnað á samkvæmt 38. gr., að bera upp aðfinningar um það, hvernig útsvörunum er jafnað á aðra eða sjálfan hann, eða að einhverjum hafi ranglega verið slept. Sá, er koma vill fram með slíkar aðfinningar, skal gjöra það bréflega við oddvita áður en liðinn er tími sá, er niðurjöfnunarskráin á að liggja til sýnis. Komi kærana seinna en svo til oddvita, skal hreppsnefnd eigi skyld að taka hana til greina. Nú kemur útsvarskæra til oddvita í tæka tíð, og skal hann þá, að kærufrestinum liðnum,

svo fljótt sem auðið er kveðja hreppsnefndina á fund og 10. nóv. boða á fundinn bæði kæranda, og þann eða þá gjaldendur, er kært er yfir, og gefa þeim kost á að láta uppi álit sitt og skýringar um málið. Án þess að þeir eigi kost á þessu má hreppsnefnd eigi úrskurða um neina útsvarskæru. En láta mega þeir skriflega uppi álit sitt og þurfa ekki að mæta á fundinum, nema þeir vilji. Hreppsnefndin leggur svo úrskurð sinn á kærana þá þegar á fundinum, nema henni þyki nauðsynlegt að fresta því, til að fá upplýsingar málinu til skýringar, en þá svo fljótt sem verða má. Eftirrit af úrskurði sínum sendir hún kæranda. **40. gr.** Úrskurði hreppsnefndar um útsvarskærana getur kærandi eða sá, er útsvar er hækkað á eftir kæru annars, skotið til sýslunefndar, og skal hann þá gjöra það skriflega innan 8 vikna frá því, er úrskurðurinn var upp kveðinn. Komi málskot hans seinna en svo til oddvita sýslunefndarinnar, skal það ekki tekið til greina. — Þá er oddvita sýslunefndarinnar hefir verið send útsvarskæra, skal hann leggja hana fyrir næsta sýslunefndarfund og kveður nefndin upp úrskurð sinn um hana á þeim sama fundi, nema nauðsynlegt þyki að fresta því til þess að útvega nákvæmari skýrslur um málið, en þá svo fljótt sem auðið er. **41. gr.** Nú atvikast svo, að maður verður eitthvert ár útsvarsskyldur í hreppi samkvæmt 36. gr., en eigi fyrr en eftir hina almennu útsvaraniðurfjöfnun, og er þá hreppsnefnd heimilt að leggja útsvar á þann mann, þótt seinna sé á árinu, en tilkynna skal nefndin honum það innan 8 daga frá því, er útsvar var á hann lagt. — Heimilt er hverjum þeim, er lagt er á útsvar eftir þessari grein, að kæra útsvar sitt, og skal þá útsvarskæran komin til oddvita hreppsnefndar innan 3 vikna frá því er útsvarinu var jafnað niður. Að öðru leyti fer um úrskurðun útsvarskæru þessarar og áfrýjun svo sem segir fyrir um í 39. og 40. gr. **42. gr.** Eindagi á aukaútsvörum, sem jafnað er niður eftir 38. gr., er 31. desember næst á eftir niðurfjöfnuninni. Eindagi á útsvörum, sem jafnað er á eftir

10. nóv. 41. gr., er sá, er hreppsnefnd ákveður. Um eindaga á þeim útsvörum, er lögð eru á eftir 37. gr., fer eftir því, sem fyrir er mælt í þeirri grein. — Enginn sá, er sveitarútsvar er lagt á, getur komist hjá að greiða það á eindaga, þótt hann hafi kært yfir útsvarsupphæðinni og lagt það mál undir úrskurð sýslunefndarinnar. Ef sýslunefndin lækkar útsvarið, skal endurgjalda gjaldþegni af sveitarsjóði það, er hann hafði greitt fram yfir upphæð þá, er sýslunefndin gjörði honum að greiða. **43. gr.** Sveitarútsvör má taka lögtaki. **44. gr.** Hreppsnefnd getur heimtað, að gjaldandi hver greiði aukaútsvar sitt í peningum. **45. gr.** Tekjur sveitarsjóðs eru: 1. Tíundir af fasteign og lausafé. 2. Aukaútsvör. 3. Afgjöld af fasteignum hrepps og upprekstrargjald. 4. Vextir af innstæðufé og leigufé. 5. Hundaskattur. 6. Endurgjald á veittum sveitarstyrk frá þurfalangi sjálfum eða ættingjum hans. 7. Frá öðrum hreppum: a. endurgjald á veittum þurfamannastyrk; b. endurgjald fyrir önnur viðskifti. 8. Fimtungur af alls konar fiski, sem veiddur er á opnum bátum á helgum dögum. 9. Óskilafjárverð. 10. Sektir eftir sættum eða dómum. 11. Gjald af síldarveiði og upsa með nót. 12. Gjafir eða aðrar óvæntar tekjur **46. gr.** Hreppsnefndin skal halda saman stjórnartíðindum þeim, er henni eru send, ganga eftir, ef í þau vantar, láta binda þau inn og geyma þau vel. Kostnaður við það greiðist úr sveitarsjóði. **47. gr.** Útgjöld til skriffæra, bréfasendinga og sendiferða í þarfir hreppsins skal endurgjalda oddvita eftir reikningi. — Alt það, sem oddviti á að fá úr hreppssjóði, skulu hinir hreppsnefndarmennirnir ávísa honum skriflega. **48. gr.** Oddviti skal hafa að launum um árið 2 kr. fyrir hvern fullan tug hreppsúa. Þó mega laun hans eigi nema meiru en 140 kr. og ekki minna en 40 kr. Þóknun þessi greiðist úr sveitarsjóði. **49. gr.** Hreppsnefnd hver heldur þessar bækur: 1. Sveitarbók. Í hana skal rita: a. skýrslu um það, er gjörist á nefndarfundum, mál þau, er nefndin tekur fyrir, og

ályktanir um þau. b. ársreikninga hreppsins með athugasemdum endurskoðenda, svörum reikningshaldara og úrskurðum sýslunefndar; ennfremur aðra reikninga hreppsins, svo og niðurfjöfnunarskrár, og um ráðstöfun ómaga og meðlag með þeim, þurfamannastyrk og annað, er að þessu lýtur, og allar skýrslur. 2. Bréfabók, sem rita skal í orðrétt þau bréf, er nefndin (oddvitinn) ritar öðrum. 3. Kassabók, sem rita skal í allar peningaupphæðir, sem sveitarsjóður fær eða geldur út. 4. Dagbók yfir innkomin bréf eftir fyrirmynd, er sýslunefnd býr til. 5. Kjörbók, til að rita í atkvæði til hreppsnefndarkosningar. — Bækur þessar skulu vera löggiltar af sýslumanni, og rannsakar hann þær árlega. Andvirði þeirra greiðist úr sveitarsjóði. **50. gr.** Fyrir 15. októbermánaðar ár hvert skal reikningshaldari gjöra reikning yfir tekjur og útgjöld hreppsins næstliðið fardagaár, og skal hann gjörður eftir fyrirmynd, er stjórnarráðið býr til. — Öll hreppsnefndin skal rannsaka reikninginn. En auk þess kys hún í hvert skifti einhvern innsveitarmann annaðhvort úr hreppsnefndinni eða utan hennar, til að yfirskoða hann. Undan þeirri kosningu getur enginn skorast, sá er hefir kosningarrétt og kjörgengi til hreppsnefndar. — Oddviti skal senda yfirskoðara reikninginn með fylgiskjölum fyrir lok októbermánaðar, og skal yfirskoðun hans lokið fyrir 10. nóvembermánaðar. Síðan skal reikningurinn með fylgiskjölum, athugasemdum hreppsnefndar og yfirskoðara og svörum reikningshaldara liggja hreppsþúum til sýnis á þingstað hreppsins eða öðrum hentugum stað frá 14. nóvembermánaðar, að þeim degi meðtöldum, mánuðinn út. Framlagningin skal auglýst áður um hreppinn. Fyrir 7. desembermánaðar næst á eftir sendir oddviti sýslunefndinni reikninginn með fylgiskjölum, athugasemdum hreppsnefndar og yfirskoðara, og svörum reikningshaldara. Sýslunefndin rannsakar svo reikninginn og úrskurðar eins og segir í 69. gr. — Öll hreppsnefndin hefir ábyrgð á því, að reikningurinn sé réttur. Hún ábyrgist einnig innstæðufé,

10. nív. skuldabréf og aðrar eigur hreppsins. **51. gr.** An samþykkis nefndarinnar má eigi borga nein útgjöld af sveitar-sjóði, nema þau, sem ákveðin eru í lögum, eða sýslu-nefndin hefir samþykkt. **52. gr.** Að því er snertir ung-mennafræðslu, heilbrigðismál, vegi, alþýðustyrktarsjóð, skattamál, verðlagsskrár, húsmenskuleyfi, þurrabúðarleyfi, áfengissöluleyfi, nýbýlisleyfi, alþingiskosningar, fjárkláða-útrýming og annað, er hreppinn varðar, og eigi er sér-staklega talið í lögum þessum, hefir hreppsnefnd það hlutverk, er. lög á kveða. **53. gr.** Samþykki sýslu-nefndarinnar útheimtist til þess að ályktun hreppsnefndar-innar sé gild í þessum greinum: 1. til þess að hækka á ári því, sem yfir stendur, upphæðir þær, sem eru á niður-jöfnunarskránni. 2. til þess að sveitin takist á hendur nokkra skuldbinding til langframa, er eigi hvílir beinlínis á henni samkvæmt lögum. 3. til þess að nokkuð verði borgað úr sveitarsjóðnum fyrir aðstoð við sveitarstjórnar-störf, sem einhverjum ber að leysa af hendi, af því að hann er kjörinn til þess, að launum oddvita undanteknum (48. gr.). 4. til þess að á nokkru ári verði að samtö'du lögð á hreppsþúa meiri útgjöld en svo, að nemi þriðjungi fram yfir útgjaldaupphæð sama hrepps að meðaltölu um næstu þrjú ár á undan. Upphæð sú, sem eitthvert ár kann að verða lögð á með samþykki sýslunefndarinnar, má eigi teljast með, þegar síðar meir á að finna áður-greinda meðaltalsupphæð. 5. til þess að selja megi eða veðsetja fasteignir sveitarinnar eða til að kaupa nýjar fasteignir handa henni. 6. til þess að eyða innstæðufé sveitarinnar. 7. til þess að taka lán handa sveitinni, sem nemi meira eða sé fyrir lengri tíma, en að það verði borgað aftur fyrir lok næsta reikningsárs, eða endurnýja slíkt lán, eða lengja þann tíma, er á að borga það aftur. — Nú synjar sýslunefnd um samþykki sitt til einhverrar þeirrar ráðstöfunar, sem getur um í þessari grein, og er þá hreppsnefnd rétt að bera málið á lögsmætum sveitarfundis undir atkvæði allra gjaldenda í hreppnum, þeirra er

kosningarrétt hafa til hreppsnefndar, og fallist þá $\frac{3}{4}$ gjald- 10. nóv.
 enda á ráðstöfunina, skal hún gild án samþykkis sýslu-
 nefndar. Það er lögmætur sveitarfundur, er hreppsnefnd
 kveður til með skriflegu fundarboði og að minsta kosti 8
 daga fyrirvara, enda sé þar tiltekið hver aðalmál komi til
 umræðu og atkvæða á fundinum. **54. gr.** Ef sýslu-
 maður kemst að því, að einhver ályktun hreppsnefndar-
 innar fer fram yfir það, sem hún hefir vald til, eða er að
 öðru leyti lögum gagnstæð, eða miðar til að gjöra ein-
 hverja ráðstöfun, sem sveitin getur haft tjón af, eða skorast
 undan að gegna þeirri skyldu, er á sveitinni hvíllir, getur
 hann með bréfi til oddvita hreppsnefndarinnar ónýtt álykt-
 unina fyrst um sinn, ef eigi er enn búið að framkvæma
 hana. Síðan leggur hann málið fyrir næsta sýslunefnd-
 arfund, sem kveður upp fullnaðarúrskurð um það.
 B. Sýslunefndir. a. Skipun sýslunefnda.
55. gr. Í sýslunefnd hverri skal vera einn kjörinn maður
 úr hverjum hreppi sýslufélagsins auk sýslumanns, sem er
 oddviti nefndarinnar. — Í Vestmannaeyjasýslu er sýslu-
 maðurinn, sóknarpresturinn og þrír kjörnir menn í nefnd-
 inni. **56. gr.** Hver hreppur er kjördæmi út af fyrir
 sig og kýs einn mann í sýslunefnd, nema Vestmannaeyja-
 hreppur, er kýs þrjá. Kosningin fer fram á manntalsþingi
 með óbundinni atkvæðagreiðslu, er kjörstjórnin skipar fyrir
 um. Í kjörstjórninni er sýslumaður, sem er formaður, og
 2 menn aðrir, er sýslunefnd kýs. **57. gr.** Um kos-
 ningarrétt og kjörgengi til sýslunefndar og um það, hvernig
 haga skuli kosningunni, gildir að öðru leyti hið sama, sem
 fyrir er mælt í þessu efni að framan um hreppsnefndirnar.
 Sömuleiðis skal farið eftir hreppsnefndarkjörskránum, þegar
 kjósa á í sýslunefndirnar (sbr. 8., 16. og 18.—19. gr.).
58. gr. Sýslunefndin sker úr mótmælum gegn lögmæti
 kosningar. En til þess að þeim verði gaumur gefinn,
 skal bera þau upp bréflega fyrir oddvita nefndarinnar
 innan 14 daga frá því er kosningargjörðinni er lokið.
 Sýslunefndin sker einnig úr málum, er rísa af því, að

10. nív. einhver beiðist þess að mega ganga úr nefndinni, og eins þá er spurning er um að víkja einhverjum úr henni. — Um úrgöngu eða brottvísun sýslunefndarmanna úr sýslunefnd fari að sínu leyti eins og um úrgöngu eða brottvísun hreppsnefndarmanna úr hreppsnefnd (sjá 22. gr.). Heimilt er þeim, er vikið er úr sýslunefnd, að skjóta úrskurði sýslunefndar um það til stjórnarráðsins. **59. gr.** Í hreppi hverjum skal kjósa varasýslunefndarmann og gilda sömu reglur við kosning hans, sem við kosning sýslunefndarmanns. — Nú er sýslunefndarmaður forfallaður frá að mæta á sýslufundi, og skal hann þá tilkynna varasýslunefndarmanni forföll sín svo tímanlega, að hann geti sótt sýslufund. — Varasýslunefndarmaður hefir sömu réttindi og skyldur sem sýslunefndarmaður. **60. gr.** Sýslunefndarmenn skal kjósa fyrir 6 ár, þó með þeim nánari takmörkunum, er segir í 61.—62. og 64. gr. **61. gr.** Á manntalsþingum hinum næstu eftir að lög þessi fá gildi skal í öllum hreppum á landinu kjósa sýslunefndarmann (í Vestmannaeyjahreppi þrjá) og varasýslunefndarmann. Gömlu sýslunefndarmennirnir og varasýslunefndarmennirnir fara jafnframt frá, en þá má endurkjósa. Af sýslunefndarmönnum og varasýslunefndarmönnum þeim, er þá verða kosnir í hverja sýslunefnd, gengur eftir hlutkesti milli hreppa meiri hlutinn, ef tala hreppa í sýslu stendur á stöku (3 af 5, 4 af 7, 5 af 9 o. s. frv.), en ella helmingur úr sýslunefndinni sama ár sem meiri hluti hreppsnefnda á eftir 11. gr. að ganga úr hreppsnefndum, og minni hluti sýslunefndarmanna og varasýslunefndarmanna í hverri sýslu eða annar helmingur gengur svo úr 3 árum seinna. Í stað þeirra sýslunefndarmanna og varasýslunefndarmanna, er úr nefndinni ganga í hvort skifti, skal á manntalsþingum sama ár kjósa jafnmarga menn til 6 ára. Á þennan hátt fer svo jafnan síðan meiri og minni hluti eða helmingur hverrar kosinnar sýslunefndar frá á víxl með 3 ára millibili. **62. gr.** Ef sýslunefndarmaður deyr eða fer af öðrum ástæðum úr nefndinni, áður en kjörtími hans er

liðinn, skal á næsta manntalsþingi kjósa mann í nefndina 10. nóv. í stað hans, að eins til þess tíma, er eftir var af kjörtíma hans. Sama er um varasýslunefndarmann. **63. gr.** Um endurkosning og um rétt manns til að skorast undan að taka við kosningu í sýslunefnd skal fara eftir fyrirmælum 14. gr., og á það jafnt við um varasýslunefndarmann sem sýslunefndarmann. **64. gr.** Nú er hreppi skift í tvo hreppa, og gengur þá sýslunefndarmaður hans þegar úr nefndinni og sömuleiðis varasýslunefndarmaður. Á næstu manntalsþingum eftir skal í hvorum þessara hreppa kjósa sýslunefndarmann og varasýslunefndarmann, og ganga þeir úr nefndinni eftir nánari ákvörðun sýslunefndarinnar þannig, að fylgt sé reglunum í 61. gr. **65. gr.** Sýslunefndin skal eiga að minsta kosti einn fund á ári eftir því sem oddviti ákveður nákvæmar. Auk þess má hann kveðja til aukafundar, þegar honum þykir þess þörf, og hann er skyldur til þess, ef helmingur nefndarmanna heimtar það. Nefndin ræður fundarstað, þegar hún vill, ella oddviti. **66. gr.** Sýslunefnd getur enga ályktun gjört, nema meir en helmingur allra nefndarmanna (að oddvita meðtöldum) sé viðstaddur. Á nefndarfundum ræður afl atkvæða. Ef atkvæði eru jöfn, ræður atkvæði oddvita. — Hver nefndarmaður, sem er eigi samdóma hinum, á heimting á, að ágreiningsálit hans verði ritað með fám orðum í gjörðabókina, og skulu allir nefndarmenn, sem við voru staddir, rita nöfn sín undir hana, þegar fundi er slitið. **67. gr.** Oddviti stjórnar umræðum og sér um, að fundargjörðir og allar ályktanir nefndarinnar séu rétt og nákvæmlega bókaðar og ályktanir hennar framkvæmdar. Hann sér um, að öll störf, sem nefndin á að annast um, séu tilhlýðilega unnin. Hann er féhirðir hennar og reikningshaldari, semur allar skýrslur hennar og reikninga, annast bókun alla og bréfaviðskifti. Hann geymir bækur nefndarinnar og annað, er henni við kemur. Hann geymir innstæðufé sýslunnar, skuldabréf og aðrar eignir sýslufélagsins. — Sýslunefndin getur falið hverjum nefndar-

10. nív. manni, er hún vill, ákveðin störf, er hún á að annast, eða kosið nokkra af nefndarmönnum í undirnefnd, til að leysa þau af hendi, eða að starfa að einhverju málefni til undirbúnings milli funda. Fyrir þess konar störf má hún veita hæfilega þóknun úr sýslusjóði. — Öll sýslunefndin hefir ábyrgð á þeim störfum. b. Verksvið sýslunefnda og laun. **68. gr.** Sýslunefnd hefir yfirstjórn sveitarmálefna í öllum hreppum sýslunnar, og leggur fullnaðarúrskurð á mál þau, er samkvæmt 19., 21.—23., 30., 40.—41., 50. og 53. gr. laga þessara liggja undir hana, svo og á þær ályktanir hreppsnefnda, er skotið er undir úrskurð hennar samkvæmt löggiltum reglugjörðum sýslunefndar. Hún hefir yfir höfuð umsjón með því að hreppsnefndirnar hegði sér í sveitarstjórnarathöfnum sínum eftir lögum og löglegum fyrirskipunum. — Ef sýslunefnd virðist, að hreppsnefnd hafi látið greiða ólögsmæt gjöld eða neitað að borga það, sem hún á að greiða, eða leitt hjá sér að framkvæma einhverja aðra ráðstöfun, sem hún er skyld til, eða að hún hafi á annan hátt farið fram yfir það, sem hún hefir vald til, skal sýslunefndin sjá um, að þessu sé kipt í lag, og, ef nauðsyn ber til, getur hún falið oddvita sínum að beita þvingunarsektum, til þess að boðum hennar verði framfylgt, og auk þess komið fram ábyrgð á hendur einstökum hreppsnefndarmönnum við dómstólana. **69. gr.** Sýslunefnd kys á ári hverju mann eða menn úr sínum flokki til að yfirskoða ársreikninga allra hreppa í sýslunni. Endurskoðari skal, ef honum þykir ástæða til senda fyrir lok desembermánaðar hreppsnefndaroddvita athugasemdir sínar og ber oddvita að svara þeim fyrir miðjan janúar næst á eftir. Síðan skal úrskurða reikningana á aðalfundi nefndarinnar; semur sýslumaður síðan eftir þeim yfirlit yfir efnahag hreppanna, og sendir stjórnarráðinu. — Yfirskoðara þessara reikninga má veita þóknun úr sýslusjóði, eftir því sem nefndin ákveður. **70. gr.** Sýslunefnd stjórnar öllum sveitarmálum, er varða sýsluna í heild sinni. Eftir tillögum hreppsnefnda gjörir

hún, þegar svo ber undir, ráðstöfun til að afstýra hallæri 10. nóv. í sýslunni, enda skýri hún stjórnarráðinu ýtarlega frá gjörðum sínum í því efni. Hún ræður, hvar lögferjur skuli vera og annast um, að þær séu jafnan í góðu lagi, og að lögferjumenn gæti skyldu sinnar. Þá er skipa skal hreppstjóra, stingur hún upp á 3 mönnum til þess, og af þeim skipar sýslumaður einn. Einnig gjörir hún tillögu um, hvort hreppstjóri skuli vera einn í hreppi eða tveir. Hún annast um að prentaðar séu eigi sjaldnar en 10. hvert ár nákvæmar skrár yfir fjármörk og, ef ástæður eru til, einnig yfir hestamörk, í allri sýslunni. **71. gr.** Sýslunefnd semur reglugjörð um notkun afrétta, fjallskil, fjárheimtur og smalanir heimalanda á haustum til fjárskila, og sömuleiðis á vorum til rúningar og fráfærna, og ráðstafanir til að eyða refum, svo og aðrar reglugjörðir þær, er hún hefir heimild til að semja samkvæmt lögum. Þá er nefndin hefir á fundi með meiri hluta atkvæða samþykkt einhverja slíka reglugjörð, skal senda hana stjórnarráðinu, sem getur veitt henni lagagildi. **72. gr.** Eigi skal neinu máli, er varðar einhverja sýslu sérstaklega, til lykta ráðið fyrr en álits sýslunefndar þar hefir verið leitað um það. Sýslunefnd má og að fyrra bragði senda stjórnarráðinu tillögur um hvað eina, er verða má sýslunni til gagns, eða til að afstýra hallæri. **73. gr.** Reikningsár sýslusjóðs er almanaksárið. **74. gr.** Sýslunefndin skal á aðalfundi semja áætlun fyrir næstkomandi reikningsár yfir tekjur og útgjöld sýslunnar. Að því leyti sem eigi er heimild fyrir greiðslu einstakra gjalda með niðurjöfnun á annan hátt, skal jafna því, sem með þarf, niður á hreppsfélög sýslunnar eftir samanlagðri tölu lausafjár- og fasteignarhundraða, að tveim þriðjungum, og eftir tölu verkfærra karlmanna, að einum þriðjungi í hverjum hreppi fyrir sig. — Gjaldi því, er þannig kemur á hvert hreppsfélag, skal hreppsnefndin jafna niður á hreppsþúa, samkvæmt fyrirmælunum í 36. gr., og skal hreppsnefndaroddvitinn greiða sýslumanni það á næsta manntalsþingi.

10. nóv. **75. gr.** Oddvita sýslunefndarinnar skal endurgjalda eftir reikningi hans það sem hann hefir borgað fyrir ritföng, sendiferðir o. fl., og skal öll nefndin ávísá honum féð.
- 76. gr.** Hver sýslunefndarmaður fær í fæðispeninga og ferðakostnað úr sýslusjóði 4 krónur hvern dag frá því er hann fer að heiman á sýslufund til þess er hann kemur heim aftur.
- 77. gr.** Ekkert gjald má greiða úr sýslusjóði, nema heimild sé fyrir því í lögum, eða það sé ákveðið af sýslunefndinni.
- 78. gr.** Sýslunefndin kys árlega á aðalfundi mann úr sínum flokki til þess að yfirskoða næsta reikning sýslusjóðsins.
- 79. gr.** Í janúarmánuði ár hvert skal oddviti sýslunefndarinnar gjöra reikning yfir tekjur og gjöld sýslusjóðsins næstliðið ár og senda yfirskoðara hann fyrir lok sama mánaðar. Yfirskoðari skal fyrir lok næsta febrúarmánaðar senda oddvita aftur reikninginn með athugasemdum sínum. Á næsta aðalfundi þar á eftir rannsakar sýslunefndin reikninginn í sambandi við athugasemdirnar og svör reikningshaldara upp á þær, og úrskurðar síðan reikninginn. — Reikninginn á að semja eftir áætlun þeirri, sem nefnd er í 74. gr., og skal honum fylgja skrá yfir eignir sýslunnar og yfirlitsreikningur yfir eigur og skuldir hennar. Þetta ásamt reikningnum sjálfum sendir oddviti stjórnarráðinu til yfirlits með næsta pósti, eftir að reikningurinn var úrskurðaður. — Fyrir lok júnímánaðar skal senda hverri hreppsnefnd í sýslunni ágrip af sýslufundargjörðinni ásamt reikningnum, prentað eða á annan hátt margfaldað, svo mörg eintök, er hæfa þykir. Nú eru eigi tök til þessa að áleti sýslunefndar, og skal þá fyrir sama tíma senda í hvern hrepp til oddvita eitt skrifað eftirrit af sýslufundargjörðinni ásamt reikningnum, og skal oddviti sjá um að hreppsþúar fái að lesa það. Fyrir eftirrit þessi fær sýslumaður 50 aura fyrir hverja örk, og skal það og allur kostnaður við prentun og útsending goldið úr sýslusjóði. — Öll sýslunefndin hefir ábyrgð á að reikningurinn sé réttur. Hún ábyrgist einnig innstæðufé, skuldabréf og aðrar eigur sýslufélagsins.

80. gr. Að því er snertir mentamál, heilbrigðismál, ljós- 10. nóv.
mæður, vegi, alþýðustyrktarsjóði, skattamál, alþingiskosn-
ingar, verzlunarleyfi og áfengissöluleyfi, nýbýli, laxveiði og
ýmsar aðrar greinir atvinnumála o. fl. hefir sýslunefnd
hlutverk eftir því sem lög ákveða. **81. gr.** Þyki odd-
vita einhver ályktun nefndarinnar fara fram yfir það, sem
hún hefir vald til, eða sé að öðru leyti lögum gagnstæð,
eða hún miði til að gera einhverja ráðstöfun, sem sýslu-
félagið geti haft tjón af, eða skorast undan að gegna skyldu,
sem hvílir á því, skal honum heimilt að fella ályktunina úr
gildi, og ber honum þá að senda stjórnarráðinu tafarlaust
skýrslu um það. Jafnframt skal hann senda sýslunefnd
inni eftirrit af skýrslunni. Stjórnarráðið sker úr ágrein-
ingnum. **82. gr.** Með næsta pósti eftir sýslunefndar-
fund skal oddviti senda stjórnarráðinu endurrit af gjörða-
bókinni til athugunar. 3. kafli. *Um það hver lög séu*
numin úr gildi með lögum þessum, og hvenær lög þessi
komu í gildi m. m. **83. gr.** Með lögum þessum eru
þessi lög og lagaákvæði úr gildi numin: Tilskipun
4. maí 1872 um sveitarstjórn á Íslandi. Lög 9. janúar
1880 um breyting á tilskipun um sveitarstjórn á Íslandi
4. maí 1872. Lög 16. des. 1885 um breyting á 46. gr. í
tilskipun um sveitarstjórn á Íslandi 4. maí 1872. Lög 9.
ágúst 1889 um viðauka við lög 9. jan. 1880 um breyting
á tilskipun um sveitarstjórn á Íslandi 4. maí 1872. Lög
11. júlí 1890 um breytingar nokkrar á tilskipun 4. maí
1872 um sveitarstjórn á Íslandi o. fl. Lög 11. desbr. 1891
um þóknun handa hreppsnefndarmönnum. Lög 15. febr.
1895 um breyting á 1. gr. laga 9. jan. 1880 um breyting
á tilskipun um sveitarstjórn á Íslandi 4. maí 1872. Lög
6. marz 1896 um viðauka við lög 9. jan. 1880 um breyt-
ing á tilskipun um sveitarstjórn á Íslandi 4. maí 1872.
Lög 6. nóv. 1897 um breyting á 6. gr. tilsk. 4. maí 1872
um sveitarstjórn á Íslandi og viðauka við lög nr. 1., 9.
jan. 1880. Lög 4. júní 1898 um breyting á gjaldheimt-
um til amtsjóða og sýslusjóða, 3. og 4. gr. Lög 9. sept.

10. nív. 1899 um breyting á 48. gr. í tilsk. 4. maí 1872 um sveitarstjórn á Íslandi. Lög 13. nív. 1903 um viðauka við lög 9. jan. 1880 um breyting á tilsk. 4. maí 1872 um sveitarstjórn á Íslandi og breyting á lögum 9. ágúst 1889 um viðauka við nefnd lög. — Þau ákvæði í lögum 12. maí 1882 um kosningarrétt kvenna og í lögum 6. nóvbr. 1902 um kjörgengi kvenna, er suerta kosningarrétt og kjörgengi kvenna til hreppsnefnda og sýslunefnda, skulu úr gildi numin, svo og öll önnur lagaákvæði er koma í bága við lög þessi. **84. gr.** Að því leyti sem störf þau, er amtsráðin hafa haft á hendi, eru eigi með þessum lögum lögð undir stjórnarráðið eða sýslunefndirnar (sbr. 70. og 71. gr.), eða þau falla í burtu af sjálfu sér, skal þeim ráðstafað með konunglegri tilskipun.¹ **85. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1907. Þó leggjast amtsráðin ekki niður fyrr en 31. desember sama ár.

10. nív. Fátækralög.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: I. kaflí. *Um framfærsluskyldu.* **1. gr.** Sveitarstyrk skal veita hverjum þeim manni, er sökum fátæktar, vanheilsu, atvinnuskorts eða af öðrum orsökum getur eigi aflað sér þess, er sjálfur hann og skyldulið hans má eigi án vera til lífsframfærslu, og telst þar til læknishjálp og aðhjúkrun í veikindum, enda verði eigi bætt úr þörf hans á annan hátt. — Sveitarstyrkur skal vera svo mikill, sem nauðsyn krefur, að dómi sveitarstjórnar og honum haga svo, sem hún telur rétt vera, þó með þeim takmörkunum, er síðar segir. Sveitarstyrk skal endurgjalda eftir því, sem ákveðið er í lögum þessum, af þurfaling sjálfum eða framfærslumanni (2.—30. gr.). — Sá er sveitarstyrk þiggur, er háður valdi sveitarstjórnar svo sem lög þessi mæla fyrir

¹) Tilskipun 2. marz 1908.

um. **2. gr.** Skylt er hjónum að framfæra hvort annað, 10. nóv. meðan hjónabandi þeirra er eigi slitið að lögum. **3. gr.** Skylt er foreldrum í félagi og hvoru fyrir sig að framfæra og uppala börn sín skilgetin, þangað til þau eru 16. ára. Söm er skylda móður við börn sín óskilgetin. **4. gr.** Nú gengur maður að eiga konu þá, er átt hefir áður með öðrum manni barn eða börn, skilgetin eða óskilgetin, og er honum þá skylt að framfæra og ala upp til fullnaðs 16 ára aldurs það eða þau börn hennar, enda fylgi þau henni (39. og 40. gr.), og helzt sú skylda hans, þótt konan deyri, en hverfur, ef hjónabandinu er slitið að lögum af öðrum orsökum. Framfærsluskylda föður slíkra barna er eins fyrir það söm og áður en konan giftist þessum manni sínum. — Sömu skyldu að sínu leyti hefir og kona við skilgetin börn eiginmanns síns, þau er hann hefir átt, áður en hún giftist honum, með annari konu. Framfærsluskylda móður þeirra barna er einnig hin sama og áður en maðurinn kvæntist aftur. **5. gr.** Skylt er kjörforeldri að ala upp og framfæra kjörbarn sitt sem eigið barn, og verður eigi krafist framfæris og uppeldis af sönnum foreldrum barnsins, nema kjörforeldrin þrjóti. **6. gr.** Ef kona eignast barn óskilgetið, og maður sá, er hún kennir barnið, gengst eigi við faðerninu, á hún rétt á því, að sýslumaður eða bæjarfógeti, þar er hún er heimilisföst eða stódd, veiti henni aðstoð sína til þess að barnsfaðernismál verði höfðað gegn manni þeim, er hún kennir barnið, á varnarþingi hans. Fara skal með mál það sem einkalög-reglumál. Í barnsfaðernismáli skal við undirrétt hvorki greiða réttargjöld né gjald til réttarvotta eða stefnuvotta, en um önnur gjöld fer sem málið væri gjafsóknarmál af hálfu barnsmóður. Sé málinu áfrýjað, fer um slík gjöld við æðri rétti eftir almennum reglum. — Nú hefir maður gengist við faðerni óskilgetins barns, eða það er löglega ákveðið, að hann skuli álítast faðir þess, og er honum þá jafnt móður þess skylt að framfæra og ala upp barnið samkvæmt því, er segir hér á eftir. **7. gr.** Þröngva má

10. nív. barnsföður með úrskurði sýslumanns eða bæjarfógeta, þar er hann á heima, til að gefa með óskilgetnu barni sínu helming meðgjafar eða meira, þó aldrei meira en meðgjöf þá, er í raun og veru er greidd með barninu. — Í yfirvaldsúrskurði þeim, er gjörir barnsföður að skyldu að greiða meðlag með óskilgetnu barni sínu, eða meðlagsskyldan er staðfest með honum, skulu vera upplýsingar þær, er fyrir hendi eru, um aldur barnsföðursins, fæðingarstað og framfærslusveit. **8. gr.** Nú deyr karlmaður og lætur eftir sig barn óskilgetið yngra en 16 ára, og skal þá greiða af fjármunum dánarbúsins sem skuld, er komin sé í gjalddaga, barnsfúlgu þá, er hinn dáni skyldi greiða, hvort sem hún er ákveðin með meðlagsúrskurði eða samningi, svo framarlega sem beiðni kemur um það til skiptaráðanda áður en liðinn er skuldlýsingarfrestur (proclama) eða 12 mánuðir frá láti hans, hafi skuldlýsingarfrestur eigi verið boðaður. Sé barnsfúlga sú, er hinn dáni gjalda skyldi, hvorki ákveðin með samningi né yfirvaldsúrskurði, skal greiða svo mikið, sem meðal meðgjöf (9. gr.) með barninu nemur frá dánardægri hans þangað til það er 16 ára. Ef ekkja barnsföður er á lífi, þá skal eigi fé út leggja með öðrum óskilgetnum börnum hans en þeim, er fædd voru fyrir hið síðasta hjónaband, og skal þess gætt, er ekkja eða skilgetin börn barnsföður eru á lífi, að meðgjöf sú, er greidd er óskilgetnu barni til framfærslu, nemi eigi meira fé en því, er barnið skyldi í arf taka, ef skilgetið væri. — Nú situr ekkja barnsföður í óskiftu búí, og heldur hún þá áfram að greiða meðgjöf þá, er á barnsföður hvíldi, að svo miklu leyti sem hlutaðeigandi sýslumanni eða bæjarfógeta þykir hæfa eftir efnum hennar og með hliðsjón til fyrtéðra fyrir-mæla. — Um barnsfúlgu, er greidd er af hendi í einu eftir lát föðursins, skal fara sem um fé ómyndugra, og skal tiltaka, á hverjum tíma og hverjum greiða skal meðlögin. — Falli barnsfúlga niður að nokkru eða öllu fyrir þá sök, að barnið deyr áður en það er orðið 16 ára, þá skal fé það, er óeytt er, koma til skifta meðal

erfingja barnsföður. Sparist fúlgan eða verði afgangur af 10. nóv. henni af öðrum ástæðum, skal afgangurinn falla til barnsins. **9. gr.** Sé barnsfúlga, sem föður óskilgetins barns er skylt að borga samkvæmt úrskurði sýslumanns eða bæjarfógeta eða sættargjörð, staðfestri af nefndu yfirvaldi, eigi greidd á réttum gjalddaga, og eigi móðir þess rétt til framfærslu hér á landi, þá er henni heimilt að krefjast þess, að fúlgan verði greidd sér af sveitarfé í dvalarsveit sinni, þó eigi nema fyrir hið síðasta ár, og eigi meira en meðalmeðgjöf í þeirri sveit, er barnið dvelur í; en upphæð meðalmeðgjafar ákveða sýslunefndir og bæjarstjórnir fyrir hvert sveitarfélag fyrir 5 ár í senn, og skal taka tillit til aldurs barnanna. Beiðni barnsmóður hér um skal fylgja meðlagsúrskurður sýslumanns eða bæjarfógeta löglega birtur (af stefnuvottum), eða sættargjörð, staðfest af sama yfirvaldi, löglega birt, og lífsvottorð barnsins, og skal beiðandi jafnframt láta þær upplýsingar í té um framfærslusveit barnsföður, sem hún er fær um. — Meðlagið skal talið sveitarstyrkur til handa barnsföður frá dvalarsveit móðurinnar, og fer um endurgjald á honum sem á öðrum sveitarstyrk. Sannist það, að barnsfaðir hafi verið farinn af landi alfarið eða dáið, þegar meðlagið var fallið í gjalddaga, þá er framfærslubreppur hans laus við að endurborga það, og skal styrkurinn talinn sveitarstyrkur, veittur barnsmóðurinni, nema hann sé þegar í stað endurgoldinn. — Nú hefir meðlagið eigi verið innheimt fyrir þá sök, að ekki hefir hafst upp á barnsföður, eða hann hefir komist undan lagaaðförum, og er þá þeirri sveit, er ekki hefir fengið styrk sinn endurgoldinn, heimilt, er hann síðar kemur fram, að ganga að honum að lögum, ef ekki er um seinan, að því er meðlagið snertir, og ennfremur láta hann vinna af sér styrkinn á þann hátt, sem segir í 58. gr. þessara laga. **10. gr.** Sama rétt sem móðir að óskilgetnu barni hefir samkvæmt framansögðu, hafa og þeir menn, er annast eiga framfærslu og uppeldi barnsins eftir móðurina látna, burtfarna eða af líkum orsökum, og enn-

10. nív. fremur framfærslusveit barnsins, þá er hún hefir orðið að takast framfærslu þess á hendur. **11. gr.** Þá er móðir óskilgetins barns deyr, eða er alfarin af landi burt, eða hún álízt óhæf, að dómi hlutaðeigandi prests og sýslumanns eða bæjarfógeta, til að ala barnið upp, á faðir þess því að eins rétt á að fá það til sín, til framfærslu og uppeldis, að hann ættleiði það, eða hann fái til þess leyfi sýslumanns eða bæjarfógeta á þeim stað, þar er barnið er.
- 12. gr.** Þegar faðir óskilgetins barns hefir að lögum verið skyldaður til að greiða meðlag með því, en menn vita eigi, hvar hann er niður kominn, hefir móðir barnsins rétt til þess, ef þörf gjörist, að krefjast fulltingis lögreglustjórnar til þess að leita uppi verustað hans. Sama rétt hefir bæði sá maður, er á að annast framfærslu óskilgetins barns, hvort heldur eftir móður þess látna eða burtfarna eða af öðrum orsökum, og eins framfærslusveitin, hafi hún orðið að takast framfærslu þess á hendur. **13. gr.** Heimilt er móður óskilgetins barns að krefjast þess að föður þess verði gert að skyldu að greiða að minsta kosti helming þess kostnaðar, er af barnsförunum leiddi fyrir hana. Upphæð þessarar fjárreiðslu getur barnsmóðirin heimt eftir reglum þeim, er segir í 9. gr. **14. gr.** Börn skulu, svo sem þau eru fær um, ala önn fyrir foreldrum sínum, og mega eigi foreldrar verða sveitarþurfar, meðan þau eiga þau börn á lífi, sem eru þess umkomin að annast þau; þó skulu óskilgetin börn ekki skyld að framfæra föður sinn, nema ættleidd séu og hafi alist upp á vegum hans. Á sama hátt skulu foreldrar ala önn fyrir börnum sínum 16 ára og eldri. **15. gr.** Framfærslumaður á rétt á að taka framfærsluþurfa frændur sína, þá er honum er skylt fram að færa, heim til sín og ala þar önn fyrir þeim, ef hann fer vel með þá, nema sveitarnefndinni í dvalarsveit þeirra þyki það eigi ráðlegt, af því að sérstaklega stendur á. Móðir óskilgetins barns hefir jafnan rétt og foreldri skilgetins barns til að hafa barn sitt hjá sér, eða ráða verustað þess, sbr. þó 11. gr.

hér að framan. — Vilji framfærslumaður eigi una ákvæði 10. nóv. sveitarnefndar, er honum rétt að fá um það úrskurð sýslumanns eða bæjarfógeta. — Ef framfærsluþurfi er giftur og framfærslumaður eigi skyldur að framfæra hitt hjóna, þá skal framfærslumanni skylt að greiða meðlagið af hendi, nema hann kjósi heldur að taka bæði hjónin á heimili sitt. Nú á þurfamaður tvo eða fleiri jafnnána framfærslumenn, er eigi kemur saman um, hver þeirra skuli taka hann heim til sín, og hver gjalda meðlag, og skal þá sýslumaður eða bæjarfógeti, þar er þurfalingur á lögheimili eða er staddur, skera úr.

16. gr. Nú sýkist hjú manns eða slasast af ótilhlýðilegri breytni þess sjálfs, og kostar það sjálft lækning sína og geldur húsbónda fyrir fæði og hjúkrun, meðan það er sjúkt og er á hans vegum. **17. gr.** Ef hjú sýkist eða slasast, og er um að kenna ótilhlýðilegri breytni húsbónda þess, hvort heldur af því að hann hefir skipað hjúinu þau verk, er hann mátti sjá, að því voru um megn, eður og óvanalegan starfa þann, er einhverjum sérstökum háska er bundinn, eður af hverri annari orsök, er húsbónda verður gefin sök á, þá skal hann kosta lækning hjúsins.

18. gr. Nú sýkist hjú eða slasast, og er hvorki um að kenna ótilhlýðilegri breytni þess sjálfs né húsbónda þess, og greiðir það þá sjálft kostnað þann, er leiðir af lækning þess og sérstakri hjúkrun, en húsbónda þess er skylt að fæða það ókeypis — einnig þótt fæðið verði að vera sérstaklegt sjúkrafæði — í alt að 3 mánuði þrítugnætta, þó ekki lengur en út vistráðningartímann. — Ef hjú sýkist eða slasast í fjarlægð frá heimili sínu, án þess sjálfu því eða húsbónda þess verði um kent, og verður að liggja sjúkt utan heimilis síns, þá skal húsbóndi þess greiða legukostnað fyrir það í alt að 3 mánuði þrítugnætta, þó ekki lengur en út vistráðningartímann og ekki yfir 50 aura um hvern sólarhring. — Sama er og þegar hjúi er komið burt af heimili sínu til lækninga eftir læknisráði, hvort heldur á sjúkrahús eða annað, enda sé hvorki því

10. nów. né húsbónda þess um leguna að kenna. **19. gr.** Samningur milli húsbónda og hjús um það, að vistinni skuli lokið, þegar er hjúið verði sjúkt, skal ógildur, og fari sjúkt hjú úr vist, annaðhvort af því að vistráðin hafa verið bundin slíkum skilmála, eður og af því að svo hefir verið um samið eftir að það varð sjúkt, þá losast húsbóndinn eigi fyrir það við skyldu sína til framfærslu á hjúinu eftir lögum þessum, hvorki gagnvart hjúinu sjálfu, né framfærslumanni þess eða sveit. **20. gr.** Leggist hjú sjúkt, má eigi flytja það burt, enda þótt vistartíminn sé á enda, nema læknir eða sóknarprestur eða tveir aðrir skilríkir menn lýsi yfir því álit, að hjúinu sé ekkert mein þar af búið, né öðrum, ef sýkin er sótt næm. Nú flytur húsbóndi samt hjúið burtu, og skal hann þá standast allan kostnað af hjúkrun og lækningu sjúklingsins. **21. gr.** Þegar hjú, sem sýkist eða slasast í vistinni, á eftir ákvæðum þessara laga að greiða sjálft lækningarkostnað og hjúkrunar, en hefir eigi efni á því, skal þann kostnað endurgjalda húsbóndanum, ef hann krefst þess, af dvalarsveitinni. — Deyi hjú í vist, skal húsbóndi annast greftrun þess, ef erfingjar gjöra það eigi, gegn endurgjaldi af sveitarsjóði, ef með þarf. **22. gr.** Hver sá húsráðandi eða landeigandi, sem tekur mann í húsmensku á heimili sitt eða land, þann er eigi hefir húsmenskuleyfi, skal framfæra hann og skyldulið hans, ef hann verður sveitarþurfi, til næstu fardaga, án endurgjalds frá framfærslusveit hans. **23. gr.** Ef lögskráður skipverji sýkist eða slasast við vinnu sína í þarfir skipsins, þannig að hann kemst eigi með skipinu, og er sjálfum eigi um að kenna, þá á hann að fá lækning og hjúkrun á kostnað útgjörðarmanns, þó ekki lengur en um 4 vikur. — Nú sýkist skipverji eða slasast, meðan skip er á ferð, og er honum eigi um að kenna, og skal honum þá hjúkrað á skipi, eða hann sendur í land til lækningar og hjúkrunar, ef það er gjörandi og þörf á því. Ef hann er eigi orðinn svo ferðafær, er skipið fer þaðan, sem hann var fluttur í land, að

hann verði hafður með, þá skal skipstjóri annast um að 10. nóv. haldið verði áfram að veita honum aðhjúkrun í landi og að hann verði, þegar þar að kemur, sendur heim, hvort-
tveggja á kostnað útgjörðarmanns. **24. gr.** Ef einhver skip-
verja deyr á ferð, þá annast skipstjóri útför hans, en útfarar-
kostnaðinn má borga af kaupi hans meðan hrekkur.

25. gr. Nú sýkist skipverji og er sjálfur valdur að, og
er skipstjóri engu að síður skyldur til að útvega honum
lækning og aðhjúkrun, hvort heldur á skipinu eða í landi
erlendis; og sé það erlendis, skal skipstjóri fé út leggja
fyrir fram í þessu skyni, svo sem þörf er á; en kostnað
af þessu má borga af kaupi hans, meðan það hrekkur.

26. gr. Ef skipverji er sjúkur, án þess sjálfum honum
verði um kent, þá er skipið kemur heim, þá á hann að
fá lækning og aðhjúkrun í alt að 4 vikur á kostnað út-
gjörðarmanns. **27. gr.** Ef iðnaðarnemi, er býr hjá
lærimeistara sínum, sýkist, þá er lærimeistari hans skyldur
að sjá honum fyrir aðhjúkrun og lækningu á sinn kostn-
að, þangað til námstímanum er lokið eftir samningnum,
eða samningnum er slitið af öðrum löglegum ástæðum,
þó eigi lengur en 6 mánuði. Sé sjúklingurinn talinn
ólæknaði, eða nemandi hefir beðið það tjón á heilsu sinni,
er talsvert kveður að, og ætla má að verði langvint, skal
lærimeistarann þar að auki vera heimilt að segja lausum
námssamningnum 3 mánuðum eftir að nemandinn varð
fyrir því, og er hann upp frá því undanþeginn þeirri
skyldu að annast hjúkrun og lækning nemanda. — Nú
hefir svo verið um samið, að náminu skuli hætta, ef nemandi
sýkist, eða svo verður um samið síðar, er nemandi verður
sjúkur, að náminu skuli lokið, og losast lærimeistari ekki
fyrir það frá hinum áðurgreindu skyldum sínum gagnvart
fátækra sjóði, er leggja verður með nemanda. — Að öðru
leyti skulu ákvæðin í 16., 17. og 20. gr. laga þessara ná
til nemenda, er eiga heima hjá lærimeistarannum, og skulu
þar að auki ákvæðin í 17. gr. og ofangreind fyrirmæli um
rétt lærimeistarans til þess að segja samningnum slitið,

10. nív. ef nemandi verður sjúkur, eiga við eins fyrir það, þótt hann sé eigi til heimilis hjá lærimeistarinum. **28. gr.** Nú fullnægir framfærslumaður eigi framfærsluskyldu sinni, eða hann fer illa með þurfamann sinn eða ómaga, og er þá sveitinni skylt að annast framfærslu þurfamannsins eða ómagans gegn endurgjaldi frá framfærslumanni, svo fremi að sveitarstjórnin í dvalarsveit hans álitur, að hann sé fær um að greiða meðlagið. Álit þetta má leggja undir úrskurð sýslumanns eða bæjarfógeta, en úrskurði þeim má skjóta til stjórnarráðsins. — Ákvæði þessarar greinar á ekki við um framfærslu hjóna í milli, barna yngri en 16 ára, né heldur um framfærslu þá, er getur um í 16.—21. gr. og 23.—27. gr. **29. gr.** Með þeim takmörkunum, sem leiða af ákvæðum næstu greinar á undan, ákveður sýslumaður í þeirri sýslu, eða bæjarfógeti í þeim kaupstað, þar er framfærslumaður á heima, eða dvelur, ef hann hefir hvergi fast aðsetur, meðlag barna með foreldrum, foreldra með börnum, stjúpbörnum (4. gr.) eða kjörbörnum (5. gr.), hjóna hvors með öðru, og upphæð barnsfararkostnaðar (13. gr.). **30. gr.** Nú er meðlagsúrskurður (29. gr.) löglega birtur, og meðlag eða barnsfararkostnaður eigi greitt í tæka tíð, og er þá rétt að taka fúlguna lögtaki samkvæmt lögum 16. desember 1885 um lögtak og fjárnám án undanfarins dóms eða sáttar. — Ef ekki næst á þann hátt fúlga sú, er framfærslumaður á að greiða með skilgetnu barni sínu yngra en 16 ára, er ekki fylgir honum (39. gr.), eða stjúpbarni sínu á sama aldri (4. gr.), þá skal um greiðslu fúlgunnar fara, sem segir í lögum þessum um greiðslu meðlags af hálfu barnsföður með óskilgetnu barni sínu, að því er við verður komið, ef aðrir lögskyldir framfærslumenn barnómagans eru þess eigi megnugir að framfæra hann án sveitarstyrks eða ómaginn eigi á annan hátt kemst af án sveitarstyrks. II. kafl. *Um framfærsluveit.* **31. gr.** Hver hreppur, kaupstaður eða kaптún, er hefir sveitarstjórn sérstaka, er framfærsluveit fyrir sig. Nú er skift sveit eða sveitarmörkum breytt, og heldur þá sveitfestisdvölin áfram í þeirri sveit,

er maður verður í við skiftinguna eða merkjabreytinguna, 10. nóv. þannig að maður verður sveitfastur í þeirri sveit á þann hátt, að lögð er við dvöl hans þar eftir skiftinguna dvöl hans í hinu forna sveitarfélagi hans. **32. gr.** Með þeirri undantekningu, sem getur um í 36. gr. laga þessara, vinnur hver sá, er hefir rétt innborinna manna, sér framfærslurétt í þeirri sveit (31. gr.), þar er hann hefir eftir 16 ára aldur dvalið 10 ár samfleytt búandi, vistfastur, eða haft löglegt heimilisfang, enda hafi hann eigi þegið sveitarstyrk á þeim árum. **33. gr.** Nú hefir maður unnið sér sveit víðar en í einu sveitarfélagi, og á hann þá rétt til framfærslu í þeirri sveit einni, þar er hann hefir síðast unnið sér sveit. Þeirri framfærslusveit, er maður á, sem orðinn er 65 ára gamall, heldur hann síðan. **34. gr.** Sveitfestisdvöl telst frá þeim degi, að honum meðtöldum, er innflytjandi tekur sér fast aðsetur í sveitinni, til þess dags, að þeim degi meðtöldum, er hann vikur þaðan burtu. Nú er hjú ráðið skildaga á milli og kemur í vist hálfum mánuði eftir hjúaskildaga, eða fer úr vist hálfum mánuði fyrir hjúaskildaga, og skal þó telja árið fult. Sama er og þótt hjúið fari meira en hálfum mánuði fyrir skildaga úr vistinni, ef það er af því, að hjúaskildagi er fyrr í þeirri sveit, er hjúið fer í, en í hinn, er það fer úr, enda fari það vist úr vist; svo er og, að telja skal árið fult, ef maður kemur um fardaga og fer aftur á hjúaskildaga. Eigi slitnar sveitfestisdvöl fyrir það, þótt maður sé í vist að hálfu í annari sveit, ef hann er þar eigi meira en eitt sveitfestisárið að hálfu. — Ef vinnuhjú flytúr að vísu ekki í vistina heim til húsbónda síns á vinnuhjúaskildaga, en fer þó þá þegar að vinna honum, t. a. m. í veri, á fiskiskútu o. s. frv., enda flytji í rauninni heim áður en vistarárið er hálfnað, þá telst það svo, sem það hafi byrjað dvöl sína á vinnuhjúaskildaga í sveit þeirri, er húsbóndi þess á heima í. — Lausamaður vinnur sér eigi sveit, þar sem hann hefir ársheimili samkvæmt 3. gr. í lögum 2. febr. 1894 um breyting á 2., 4. og 15. gr. í tilskipun um

10. nóv. lausamenn og húsmenn á Íslandi 26. maí 1863 og viðauka við hana, nema hann dvelji þar að minsta kosti fjórðung af árinu. — Nú á maður fleiri heimili en eitt, og vinnur hann þá sveit, þar er aðalaðsetur hans er. **35. gr.** Eigi vinnur maður framfærslurétt með dvöl sinni á skóla, sjúkrahúsi, holdsveikrahæli eða þess konar stofnun, eða fangahúsi. Slík dvöl slitur eigi heldur sveitfestisdvöl í þeirri sveit, þar er maður hefir verið næst áður, þannig að eigi maður á meðan sjálfstætt heimili í þeirri sveit, þá telst það aðalaðsetur hans, en hafi hann ekki haldið þar neinu heimili, þá vinnur hann að vísu hvergi sveit, meðan hann dvelur í skóla, sjúkrahúsi, holdsveikrahæli eða þess konar stofnun eða fangahúsi, en heldur að eins áfram sveitfestisdvölinni, ef hann hverfur aftur til hinnar sömu sveitar eftir dvöl sína á nefndum stofnunum. — Eigi vinnur maður sér heldur framfærslurétt með ólöglegri dvöl í húsmensku. **36. gr.** Þeir menn, er fæddir eru í Danmörku eða í Færeyjum og eiga ekki framfærslusveit hér samkvæmt 41. gr. (sbr. 39. og 40. gr.) þessara laga, vinna sér framfærslurétt hér á landi með 10 ára óslitiinni dvöl í sömu sveit eftir 16 ára aldur, og að öðru leyti eftir framansögðum ákvæðum (31.—35. gr.). **37. gr.** Utanríkismenn vinna sveit hér á landi, þá er þeir fá rétt innborinna manna, og eiga þá framfærslurétt í þeirri sveit, þar sem þeir eiga lögheimili er þeir fá rétt innborinna manna, þangað til þeir vinna sér sveit með 10 ára dvöl annarsstaðar. **38. gr.** Kona gift er jafnan sveitföst þar, er maður hennar á sveit, og heldur ekkja manns sveitfesti þeirri, er maður hennar átti á deyjanda degi, þangað til hún vinnur sér sjálf sveit. Svo heldur og kona, er skilin er að lögum við mann sinn, sveit þeirri, er hann átti, er þau skildu, þangað til hún vinnur sér sjálf sveit. **39. gr.** Börn skilgetin og yngri en 16 ára fylgja framfærslusveit foreldranna þannig: Ef foreldrar eru báðir á lífi og hjónabandi þeirra eigi slitið að lögum, fylgja börnin sveit föður síns. Ef að eins annað foreldra er á lífi, þá fylgja

börnin framfærslusveit þess. Nú eru báðir foreldrar dánir, 10. nóv. og fylgja þá börnin framfærslusveit þess þeirra, er síðar andaðist. Ef báðir foreldrarnir eru á lífi, en hjónabandi þeirra slitið að lögum, þá fylgir barn framfærslusveit þess foreldris, er það er hjá, eða síðast var hjá, eða það er á vegum þess. **40. gr.** Óskilgetin börn, yngri en 16 ára, fylgja framfærslusveit móður sinnar. **41. gr.** Maður 16 ára að aldri á framfærslurétt í fæðingarsveit sinni, þangað til hann vinnur sér sveit. **42. gr.** Fæðingarsveit manns er sú sveit, þar er móðir hans átti lögheimili, er hann fæddist, eða átti síðast, áður en barnið fæddist. Nú verður þetta eigi vitað, og er þá sú sveit fæðingarsveit manns, þar er móðir hans var stödd, er hún ól hann. **43. gr.** Maður, sem eftir framansögðu hefir öðlzt framfærslurétt á Íslandi, missir hann: 1. þá er hann verður borgari í öðru ríki, að svo miklu leyti og á meðan hann að lögum getur eigi notið þeirra réttinda, er bundin eru við rétt innborinna manna. En fái hann aftur þessi réttindi, þá á hann framfærslu í þeirri sveit, er hann átti áður en hann varð borgari annars ríkis, þangað til hann vinnur sér sveit af nýju eftir framantöldum ákvæðum. 2. Þá er hann vinnur sér sveit í Danmörku eða Færeyjum, þangað til hann vinnur sér sveit aftur á Íslandi eftir hinum almennum reglum. **44. gr.** Nú verður maður, sem eigi á framfærslurétt hér á landi samkvæmt framanskráðum ákvæðum, þurfandi fátækrastyrks hér, og honum verður eigi vísað til framfærslu í útlöndum, og skal honum þá styrk veita í þeirri sveit, þar er hann á lögheimili, eða, ef hann ekkert lögheimili á hér á landi, þá í þeirri sveit, þar er hann dvelur, er hann verður styrks þurfandi. — Nú er þess krafist frá útlöndum, að tekið verði hér við framfærslu manns, sem ekki á sveit hér á landi eftir ákvæðum þessara laga, eða sveitfesti hans verður eigi fundin, og stjórnarráðið álítur að ekki verði hjá því komist að veita manni þeim viðtöku, og er þá rétt, að stjórnarráðið vísi honum, með fjölskyldu ef nokkur er, til framfærslu

10. n.ó.v. á þá sveit, er það til þess kýs, en styrkur sá, er sveitin veitir honum, skal henni endurgoldinn af landssjóði.
- III. kafli. *Um það, hvernig haga skuli styrkveitingu.*
- 45. gr.** Sveitarstyrk skal veita á þann hátt, að gætt sé svo sem verða má hvorstveggja í einu, hagsmuna fátækrafélagsins, og þarfa og velferðar þurfalingsins. **46. gr.** Ekki má halda undirboð á framfærslu þurfalings.
- 47. gr.** Þurfamönnum skal veita styrk á þann hátt, að styrkurinn sé lagður þeim á heimili þeirra, eða þeim komið fyrir á góðum heimilum, þar sem vel fer um þá, þeir látnir fara á sjúkrahús, ef lækni álitur þess þörf, eða þeim loks komið fyrir á framfærslu- eða vinnustofnun, sem er undir umsjón lögreglustjóra og stjórnarráðið hefir sett reglur fyrir. **48. gr.** Nú geta foreldrar ekki staðið straum af börnum sínum yngri en 16 ára, og má þá fátækra- stjórnin taka þau frá foreldrum þeirra og koma fyrir á góðum heimilum hjá siðsömum og ráðdeildarsömum hús- bændum. — Engu síður skal kosta kapps um að velja slík heimili handa munaðarlausum sveitarbörnum. **49. gr.** Ef foreldrar, sem eigi þiggja af sveit, veita eigi börnum sínum, er hjá þeim eru, sómasamlegt uppeldi, eða fara illa með þau, þá skal fátækra- stjórnin koma börn- unum burtu þaðan á góð heimili, þar sem þau fá góðan aðbúnað og hæfilega fræðslu og venjast algengri vinnu, og skal meðgjöf með þeim þangað talin sveitarstyrkur, veittur foreldrum barnanna, nema hún sé þegar í stað endurgoldin. **50. gr.** Sóknarprestarnir skulu líta eftir því, að fyrirmælum í 48. og 49. gr. sé fylgt, og yfir höfuð, að vel sé farið með börn þau, er ræðir um, svo og alla aðra niðursetninga í sóknum þeirra, sem og þurfamannabörn, er upp eru alin hjá foreldrum sínum. Ef presti þykir einhverstaðar vera misbrestur á þessu, og hann getur eigi með umvöndun komið lögun á það, ber honum að kæra mál það fyrir lögreglustjóra, er halda á fátækra- stjórninni til að gæta skyldu sinnar. — Innansveitarmenn, er gjalda til sveitar, hafa einnig rétt til að kæra yfir

vanrækslu í þessu efni, og er lögreglustjóra skylt að rann- 10. nóv.
saka kærur þær. — Rannsókn um slíkar kærur skal fram-
fara á manntalsþingi, þegar því verður við komið, og
kostnaðarlaust, nema brýna nauðsyn beri til að hraða
rannsókninni, vegna þess að um glæpsamlegt athæfi sé að
ræða. **51. gr.** Fátækra-**stjórn** skal gjöra sér far um að
stuðla að því, að börn, sem upp eru alin á sveit, fái
sæmilega atvinnu, þá er þau eru af ómagaaldri. **52. gr.**
Vinnandi mönnum ósjúkum, er leita fátækra-**styrks** vegna
þess að að þeim þrengir um stund, má hreppsnefnd eða
bæjarstjórn vísa á atvinnu, ef fæst, eða til opinberrar
vinnustofnunar, ef til er. IV. kafl. *Vald sveitarstjórnar*
yfir þurfamönnum. **53. gr.** Sá, sem þegið hefir sveit-
arstyrk, er skyldur að endurborga hann sveitinni sem aðra
skuld. — Sveitarstyrkur, sem veittur er til framfærslu og
uppeldis barni innan 16 ára, telst til skuldar foreldrum
barnsins í félagi, ef þau eru gift og bæði á lífi, en annars
því foreldri barnsins, er barnið fylgir að sveitfesti (39. og
40. gr.), ef það foreldri barnsins er á lífi; en sé barnið
munaðarlaust, fellur endurgjaldskrafan niður. — Ekki á
sveitarstjórn rétt á að krefjast endurgjalds á styrk veitt-
um af sveitarfé til að greiða: a. Kenslu kaup fyrir barn
í barnaskóla eða hjá farkennara, eða gjald fyrir nauðsyn-
legar bækur og önnur kensluáhöld handa barninu, og
b. Greiftrunarkostnað þurfamanna að því leyti er eftir-
láttnar reitur þeirra eigi hrökkva til. — Styrkur veittur
framfærslumanni í þessu skyni skal eigi talinn honum
veittur sem eiginlegur sveitarstyrkur, og eigi koma honum
að neinu leyti til boga. — Heimilt er sveitarstjórn að
gefa upp þeginn sveitarstyrk, ef 5 ár eru liðin frá því,
er þurfamaðurinn þáði af sveit. Ef þurfamaðurinn hefir
þegið af sveit á síðustu 5 árum, þarf samþykki sýslu-
nefndar til að gefa upp styrkinn. **54. gr.** Nú hafa
hjón komist í sveitarskuld í félagi, eða annað þeirra, meðan
þau voru í hjónabandi, og skal þeim þá skylt að endur-
borga hana báðum fyrir annað og öðru fyrir bæði; þó

10. nív. skal, ef annað þeirra deyr, og ekki er fé til að greiða skuldina, eigi hvíla á því eftirlifandi meira en helmingur sveitarskuldar þeirrar, sem þau voru þá í. **55. gr.** Þegar þeginn sveitarstyrkur er færður inn í sveitarbókina og meiri hluti hreppsnefndar eða að minsta kosti oddviti hefir skrifað undir innfærsluna, að hún sé rétt tilfærð, er bókin sönnun fyrir skuldinni. Sveitarstjórn getur beiðst lögtaks á skuldum eftir fyrimælum laga 16. des. 1885 um lögtak og fjárnám án dóms eða sáttar. — Lögtaksbeiðnin er gild, þótt síðar komi fram en fyrir er mælt í 2. gr. hinna nefndu laga. **56. gr.** Sveitarstjórnin getur látið fógeta eða hreppstjóra skrifa upp alla fjármuni þess, er skuldar sveitinni fyrir þeginn sveitarstyrk. Ef þinglýst er tilhlýðilega eftirriti af uppskiftargjörðinni ásamt útdrætti úr sveitarbók, að því er styrkinn snertir, legst veðband á uppskrifuðu munina skuldinni til tryggingar. — Heimilt er sveitarstjórn að fara með fjárkröfur sveitarþurfa á hendur öðrum mönnum, án þess samþykki hans komi til. — Verkfæri eða búsmunir, sem sveitarstjórn fær þurfamanni í hendur, eru eftir sem áður eign sveitarinnar. **57. gr.** Sannist það fyrir stjórnarráðinu, að sá, er þiggur eða þegið hefir sveitarstyrk, sem enn er eigi endurgoldinn eða eftirgefinn, fari ráðlauslega með efni þau, er hann hefir undir höndum, skal stjórnarráðið eftir beiðni sveitarstjórnar og tillögum sýslumanns eða bæjarfógeta svifta hann fjárráðum með úrskurði og setja honum fjárráðamann. Fjárráðamaður skal þegar í stað sjá um, að úrskurður þessi verði birtur á varnarþingi þess, sem fjárráðum er sviftur. — Sannist það með vottorði frá sveitarstjórninni, að sveitarstyrkurinn sé endurgoldinn, skal stjórnarráðið nema úrskurðinn úr gildi, ef sá beiðist, er fjárráðum er sviftur. — Fyrir þinglýsingar þær og aflýsingar, er koma fyrir samkvæmt þessari grein og næstu grein á undan, skal ekkert gjald greiða. **58. gr.** Sá, sem þiggur af sveit, og er þó vinnufær, er skyldur að fara í hverja þá viðunanlega vist, og vinna hverja venjulega vinnu, sem sveitarstjórnin ákveður og honum

er ekki um megn, meðan hann er ekki fær um án sveitar- 10. nów.
 styrks að framfleyta sér og þeim, er hann á fram að færa
 að lögum. Ákvæði sveitarstjórnar er hann skyldur til að
 hlýða fyrst um sinn, enda þótt hann vilji ekki kannast
 við, að vist sú eða vinna sé viðunanleg, er honum var
 boðin, en málið getur hann jafnframt kært fyrir sýslumanni
 eða bæjarfógeta, er sker úr því, eftir að hafa fengið um-
 sögn sveitarstjórnarinnar og leitað álits tveggja óvilhallra
 manna. — Á sama hátt getur sveitarstjórn látið föður óskil-
 getins barns vinna af sér barnsfúlgu þá, er sveitin hefir
 orðið að borga samkvæmt 9. gr., hafi hann ekki fyrir
 konu og börnum að sjá. **59. gr.** Nú óhlýðnast þurfa
 maður skipun sveitarstjórnar, þeirri er getur um í næstu
 grein hér á undan, og má þá kæra hann um það fyrir
 sýslumanni eða bæjarfógeta, er heldur honum til hlýðni,
 ef þörf gjörist, með sektum eða fangelsi, eftir málavöxtum.
 — Hýsi maður að nauðsynjalaus þurfamaður, sem honum
 er kunnugt um að óhlýðnast skipun hreppsnefndar, eða
 þiggi verk af honum, skal hann sekur um alt að 100 kr.,
 er renna í sveitarsjóð þar er brotið er framið. — Með
 mál útaf brotum gegn þessari grein skal fara sem almenn
 lögreglumál. **60. gr.** Nú vill maður flytja af landi
 burt, en hefir vandamenn, sem ekki eru sjálfbjarga og
 honum ber fram að færa að lögum, og skal hann þá, áður
 en hann byrjar ferð sína, ef sveitarstjórnin í framfærslu-
 hreppi þeirra heimtar, skyldur að setja viðunanlega trygg-
 ing fyrir því, að vandamenn hans, er eftir verða, verði eigi
 sveitarfélaginu til þyngsla að minsta kosti um næstu 3
 ár, nema veikindi eða önnur ófyrirsjáanleg óhöpp valdi,
 enda banni sýslumaður eða bæjarfógeti utanförina, nema
 þessum skilyrðum sé fullnægt. **61. gr.** Nú sýnir
 þurfaþingur mikla óhlýðni eða þrjósku við sveitar-
 stjórn, eða hann sökum leti, drykkjuskapar, illinda
 eða óknytta eykur sveit sinni sýnileg þyngsli, og má
 þá sveitarstjórnin láta setja hann í fangelsi uppá venju-
 legt fangaviðurværi í alt að 3 mánuði, þó því aðeins að

10. nív. lögreglustjóri veiti samþykki sitt til þess í hvert sinn, eða setja hann í nauðungarvinnu, með samþykki lögreglustjóra og eftir reglum, er stjórnarráðið þar um setur. — Kostnaður við fangelsisvist eftir grein þessari greiðist af sveitar-sjóði. **62. gr.** Enginn maður, karl eða kona, má kvongast eða giftast meðan hann stendur í skuld fyrir þeginn sveitarstýrk, nema sveitarstjórnin, þar sem brúðguminn er sveitlægur, gefi samþykki sitt til þess. V. kafli. *Viðskifti sveitarstjórna.* **63. gr.** Nú þarfnast maður sveitarstyrks og skal hann veittur honum af dvalarsveit, jafnt fyrir það þótt hann sé eigi sveitlægur þar í hreppi, gegn endurgjaldi, og á hún jafnan aðgang að framfærslusveit hans fyrir veittan sveitarstýrk, þótt þurfamaður eigi lögskildan framfærslumann, jafnvel innsveitis. Þó á dvalarsveitin aldrei heimting á endurgjaldi af hálfu framfærslusveitarinnar á meira en tveim þriðju hlutum af styrk þeim, er hin fyrnefnda hefir veitt þurfalingnum, nema svo standi á sem segir í 68 gr., en skylt er framfærslusveit, ef þurfalingurinn er eða verður þess megnugur, að endurgjalda sveitarstýrk þann, er honum hefir veittur verið af framfærslusveitinni, að annast um, að sá hluti styrksins, er dvalarsveitin eigi fékk endurborgaðan, verði að rétttri til- tölu endurgreiddur — Ekki á dvalarsveitin rétt á að fá að neinu leyti endurgoldinn af framfærslusveit styrk þann, er um ræðir í 3. málsgrein 53. greinar. **64. gr.** Áður en utansveitarþurfaling sé veittur sveitarstýrkur, skal, — nema styrkspörfin sé svo brýn, að til þess fáið ekki svigrúm, en þó svo fljótt sem unt er —, sveitarstjórnin í dvalarsveitinni láta sýslumann eða hreppstjóra yfirheyra þurfalinginn með vottum, til þess að fá skýrslu um þessi atriði: 1. Nafn, fæðingarstað, aldur þurfamannsins, og framfærslusveit hans, þá er hann var 16 ára gamall; sé hann giftur, skal skýra frá því, hvar og hvenær hann hafi gift. 2. Æfiferil hans eftir 16 ára aldur. 3. Hvort og hvenær hann hafi þegið sveitarstýrk, og hvort styrkurinn sé endurgoldinn. 4. Heimilisástandur hans og hag yfirleitt

og hversvegna hann sé þurfandi orðinn. — Sé skýrslan 10. nóv. gefin fyrir lögreglustjóra, skal hún tekin í rétti. Taki hreppstjóri skýrsluna, skal hún rituð á eyðublað, er stjórnarráðið semur, gefin undir eiðstilboð, undirrituð af hreppstjóra, tveim vitundarvottum og þurfamanninum sjálfum. Nú verða hjón þurfandi fyrir sig og börn sín, og gefur þá maðurinn hina umræddu skýrslu, ef hann er viðstaddur eða til hans næst án of mikillar tafar. Að öðrum kosti gefur konan skýrsluna eftir beztu vitund, og sé skýrslu hennar í einhverju ábótavant, þá skal úr bæta svo fljótt sem hægt er og á þann hátt, er hentugast er. — Ef utan-sveitarbarn yngra en 16 ára þarfnast styrks, og hvorugt foreldra er innansveitar, þá skal leita skýrslna um barnið hjá þeim mönnum nærstöddum, sem helzt mega af vita.

65. gr. Nú er skýrsla sú, er um getur í næstu grein á undan, eigi tekin á löglegan hátt, áður en styrkurinn er veittur, eða svo fljótt og svo fullkominn, sem unt er, og missir þá hlutaðeigandi sveitarfélag réttinn til endurgjalds á styrknum.

66. gr. Nú er sveitarstyrkur veittur þurfa-manni samkvæmt 63. gr., og skal þá fátækra stjórnin, áður en hálfur mánuður er liðinn frá styrkveitingunni, senda sýslumanni sínum eða bæjarfógeta áskorun um að útvega svo fljótt sem við verður komið viðurkenning fyrir sveit-festi þurfamanns, eða sönnun fyrir, hvar hann sé sveitlæ-gur, svo framarlega sem þetta er eigi þegar fullvíst. Þá skal sveitarstjórnin og krefjast þess, að styrkurinn sé end-urgoldinn af framfærslusveitinni. Jafnframt skal send skýrsla sú, er um er rætt í 64. gr. Vanræki sveitarstjórn-in að gjöra það, sem fyrir er mælt í grein þessari, missir sveitarsjóður rétt til endurgjalds á hinum veitta sveitar-styrk.

67. gr. Hvar þess er dvalarsveit missir fyrir vanrækslu sveitarstjórnar, lögreglustjóra eða hreppstjóra rétt til endurgjalds á styrk veittum utansveitarmanni, skulu þeir, er sekir eru, bæta sveitinni skaðann.

68. gr. Þegar gjörð er fyrirspurn til sveitarstjórnar um það, hvort hún kannist við framfærslurétt þurfalings í sveit sinni, eða

10. nív. sent erindi um önnur atriði viðvíkjandi sveitfesti þurfa-
lings eða styrk honum veittan, skal hún, áður en 4 vikur
eru liðnar frá því, er málaleitunin barst henni til handa,
senda hlutaðeigandi sýslumanni eða bæjarfógeta svar sitt
upp á hana; að öðrum kosti skal það varða hana sektum,
eftir atvikum dagsektum, sem renna í sýslusjóð, eftir
ákvæði sýslumanns, eða í landsjóð eftir ákvæði stjórnar-
ráðsins, ef bæjarstjórn er sek. — Nú verður dráttur á
endurborgun sveitarstyrks til dvalarsveitar af hálfu fram-
færslusveitar meir en 6 mánuði frá því hún fékk tilkynn-
ing um sveitarstyrkinn, og skal þá síðarnefnd sveit greiða
vexti af styrksupphæðinni, 5 af hundraði um árið frá þeim
tíma. — Nú verður eftir úrskurði yfirvalds óþarfur dráttur
af hálfu framfærslusveitar á að viðurkenna sveitfesti
þurfalings, og skal hún þá endurgreiða dvalarsveit hans
allan þann styrk, er dvalarsveitin hefir veitt honum frá
þeim tíma, sem framfærslusveit fékk tilkynning um þurfa-
ling. **69. gr.** Nú hefir maður, sem framfærslurétt á
annarstaðar, þegið 100 kr. styrk eða meir í dvalarsveit
sinni, og bersýnilegt er, að hann sé kominn á stöðugt
sveitarframfæri, og hefir þá dvalarsveit hans og framfærslu-
sveit hvor um sig rétt til að krefjast þess, að hann sé
fluttur fátækraflutningi á framfærslusveit sína. **70. gr.**
Þurfalingur má eigi flytja fátækraflutningi úr einum hreppi
í annan, nema áður sé ákveðið, hvar hann eigi framfærslu-
rétt, annaðhvort með yfirlýsingu sveitarstjórnar þeirrar, er
í hlut á, eða með úrskurði yfirvalds. **71. gr.** Nú á
þurfalingur að flytjast á framfærslusveit sína, og skal þá
sýslumaður eða bæjarfógeti fá honum vegabréf, er sýni,
frá hverri sveit og til hversrar sveitar hann skuli fluttur,
svo og hve margt fólk er í flutningnum, ef um fleiri er
að ræða. Skal tilgreina nöfn þeirra og aldur. **72. gr.**
Dvalarsveit og framfærslusveit þurfalings annast flutning
hans; koma þær sér saman um, hvor þeirra skuli fram-
kvæma hann, en náist ekki samkomulag um það, getur
dvalarsveit ein annast flutninginn. Ef framfærslusveitin

heimtar, að fátækraflutningur skuli fram fara, án þess að 10. nóv. tiltaka, hvernig honum skuli hagað, skal líta svo á, að hún ætlist til, að sveitarnefndin í dvalarsveitinni annist flutninginn, enda skal hin síðarnefnda þá skyld þar til. — Flutningurinn byrjar hjá hreppstjóra eða bæjarfógeta í dvalarsveitinni, og endar hjá hreppstjóra eða bæjarfógeta í framfærslusveitinni. **73. gr.** Þurfamann skal flytja svo beina leið, sem verður, hvort sem flutningurinn fer fram landveg eða sjóveg; svo skal haga flutningi þurfalings, að lífi hans og heilsu sé eigi í hættu stofnað. **74. gr.** Af kostnaði við flutning þurfamanns ber dvalarsveit einu þriðjung en framfærslusveit tvo þriðjunga; skal allur kostnaðurinn greiddur til bráðabirgða úr sjóði þess sveitarfélags, er flutninginn annast. — Flutningskostnaðinn skal eigi telja sveitarstyrk veittan þurfaling. **75. gr.** Nú vanrækir sveitarstjórnin í dvalarsveitinni að flytja þurfamann fátækraflutningi, er henni bar að annast, og skal þá framfærslusveitin með öllu laus við að endurgjalda styrk þann, er þurfamaðurinn þiggur í dvalarsveitinni frá þeim tíma, er flutningurinn hefði átt fram að fara, þangað til hann verður framkvæmdur. **76. gr.** Nú verður ágreiningur sveitarfélaga á milli um skyldur þær, er á þeim hvíla samkvæmt lögum þessum, og skal þá sýslumaður eða bæjarfógeti skera úr ágreiningi þeim. Séu sveitarfélög þau, er deila, hvort í sinni sýslu eða lögsagnarumdæmi, skal úrskurð á leggja sýslumaður eða bæjarfógeti þar er það sveitarfélag er, sem kafið er. Úrskurði sýslumanns eða bæjarfógeta má hvor málsparta skjóta til stjórnarráðsins á 6 vikna fresti, talið frá þeim degi, er málsaðila varð kunnugt um úrskurð sýslumanns eða bæjarfógeta, til þess dags, er áfrýjunarskjalið er afhent á pósthönd til sendingar með pósti, eða komið til skrifstofu stjórnarráðsins, ef ekki er sent með pósti. — Úr deilum út af sveitarframfæri milli sveitar hér á landi og sveitarfélags í Danmörku skal skorið með samkomulagi milli ráðherra Íslands og innanríkisráðherrans, og úr deilu milli íslenzkrar

10. nív. sveitar og færeyskrar með samkomulagi milli Íslandsráðherra og dómsmálaráðherrans. VI. kafli. *Sérstakur styrkur úr landssjóði.* **77. gr.** Ef þurfalingur fer eftir læknisráði á sjúkrahús — annað en holdsveikraspítala — þá kostar framfærslusveit hans dvöl hans þar, lyf og læknishjálp, alt að 200 kr. á ári. Það, sem fram yfir er 200 kr., greiðist úr landssjóði, þó aldrei nema fyrir tvo þurfalinga í einu úr sama sveitarfélagi eða bæjarfélagi.
- 78. gr.** Nú er manni, sem á framfærslurétt hér á landi, veittur sveitarstyrkur erlendis, og er þá framfærslusveit hans skylt að endurgjalda þann styrk alt að 200 kr. um árið. Það sem fram yfir er 200 kr., greiðist úr landssjóði. Sömuleiðis greiðist úr landssjóði allur kostnaður við flutning þess þurtamanns og skylduliðs hans frá útlöndum alla leið til framfærsluhreppsins, ef til slíks flutnings kemur og kostnaðurinn við hann fæst eigi á annan hátt endurgoldinn. — Landssjóðsstyrkur samkvæmt þessari grein og næstu grein á undan er ekki afturkræfur. VII. kafli.
- Um það hver lagaákvæði séu numin úr gildi með lögum þessum og hvenær lögin öðlast gildi o. fl.* **79. gr.** Með lögum þessum eru úr gildi numin þessi lagaákvæði: Tilsk. 14. oktbr. 1763 um greiðslu meðlags með óskilgetnum börnum. Tilsk. 10. desbr. 1790 um meðlag með óskilgetnum börnum. Tilsk. 30. maí 1794 um uppfóstur óskilgetinna barna. Tilsk. 10. ágúst 1798 um þvingun við menn, sem skildir eru við konur sínar að borði og sæng. Kansellífbref 5. desember 1820 um greiðslu framfærslueyris með óskilgetnum börnum af launum vinnuhjúa. Opið bréf 28. maí 1825 um meðferð mála um meðlag með óskilgetnum börnum. Reglugjörð 8. janúar 1834 fyrir fátækramálefna lögun og stjórn á Íslandi. Opið bréf 6. desember 1839 um breyting á löggjöfinni um meðlag með óskilgetnum börnum. Opið bréf 6. júlí 1848 um breyting á þeim tíma, sem á Íslandi þarf til að eignast sveit eftir 6. gr. í reglugjöfðinni 8. janúar 1834. Opið bréf 17. apríl 1868 um það hvernig borga eigi kostnað þann, er rís af flutningi á

purfamönnum. 4. gr. í tilsk. 25. júní 1869 um afplánun 10. nóv.
fésektu í öðrum málum en sakamálum. Lög 4. nóvember
1887 um sveitarstyrk og fúlg. Lög 7. febrúar 1890 um
breyting á lögum um sveitarstyrk og fúlg. Lög 12. janúar
1900 um meðlag með óskilgetnum börnum o. fl. Lög 23.
oktbr. 1903 um viðauka við lög um meðgjöf með óskil-
getnum börnum o. fl. frá 12. janúar 1900. Loks eru úr
gildi feld öll önnur ákvæði gildandi laga, þau er koma í
bága við lög þessi. **80. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1.
janúar 1907.

Lög um þingsköp handa alþingi.

10. nóv.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
I. Þingskipun. **1. gr.** Þegar Alþingi kemur sam-
an við þingsetning, skal elzti þingmaðurinn stjórna um-
ræðunum þangað til forseti sameinaðs þings er kosinn, og
standa fyrir kosningu hans. — Til þess að prófa kjörbréf
og kosning nýkosinna þingmanna, hvort fleiri eru eða færri,
og það þótt eigi sé nema einn, ganga þingmenn eftir hlut-
kesti í 3 jafnar deildir, meðan til vinst. Fyrsta deild fær
annari deild, önnur deild þriðju deild og þriðja deild fyrstu
deild kjörbréf þess eða þeirra þingmanna, sem eru í
hverri þeirra fyrir sig. Hver deild rannsakar kjörbréf þau,
er hún tekur við og kosning þeirra þingmanna, er þau
eiga, kýs sér framsögumann og gerir tillögu til þingsins
um, hvort kosning skuli talin gild. Tillögurnar má bera
upp munnlega án nokkurs fyrirvara, og ræður afl atkvæða
um gildi hvernar kosningar, og eins um það, hvort fresta
skuli að taka kosning gilda (29. gr. stjórnarskr.). **2. gr.**
Því næst vinna nýir þingmenn eið að stjórnarskránni (30.
gr. stjórnarskr.). Þá skal kjósa forseta sameinaðs þings
og gengst hann fyrir kosningu varaforseta og 2 skrifara.
— Rétt kjörinn forseti er sá, er hefir meira en helming
atkvæða. Verði þeim atkvæðafjölda eigi náð við fyrstu

10. nív. kosning, skal kosið af nýju óbundnum kosningum. Fáí þá eigi heldur neinn nógu mörg atkvæði, skal kjósa um þá tvo þingmenn, er flest fengu atkvæði við síðari óbundu kosninguna; en hafi við þá kosning fleiri fengið jafnmörg atkvæði, ræður hlutkesti, um hverja tvo skuli kjósa. Ef þeir fá báðir jafnmörg atkvæði við bundnu kosninguna, ræður hlutkesti, hvor þeirra verði forseti. — Sömu reglu skal fylgt við kosning varaforseta. En við kosning skrifara ræður atkvæðafjöldi. Hlutbundinni kosningu má beita við kosning skrifara, ef 9 þingmenn krefjast þess (46. gr.).
- 3. gr.** Þá skal kjósa nefnd, til þess að prófa kjörbréf, er síðar koma fram en svo, að þau verði prófuð eftir 1. gr., svo og til þess að rannsaka kosningar, er þingið hefir frestað að taka gildar, og kærur yfir kosningum, er þegar eru teknar gildar. Í þessa nefnd kýs þingið 5 menn eftir reglum um nefndarkosningar (16. og 46. gr.). — Ef nefnd þessi lætur uppi skriflega tillögu, eða ef hún leggur til, að kosning skuli teljast ógild, skulu tillögur hennar ræddar eftir reglum um 2. umr. lagafrumvarpa (21. gr.). Ella fer um tillögur hennar eftir því, sem ákveðið er um tillögur kjörbréfadeildanna í 1. gr.
- 4. gr.** Þingið getur við rannsókn þá, er ræðir um í 1. gr., úrskurðað kosning ógilda, þótt eigi hafi hún kærð verið, og einnig frestað að taka kosning gilda, til þess að fá skýrslur. Svo er og um kosning þingmanns, er eigi er kominn, eða kjörbréf hans, þá er þing er sett. — Að öðru leyti tekur þingið eigi upp hjá sjálfu sér að rannsaka kosningar, en gjörir það því að eins, að kært sé yfir þeim. — Kæra yfir kosningu þingmanns skal því að eins tekin til greina, að hún sé frá kjósendum í kjördæmi þingmannsins og sé komin til þingsins áður en 4 vikur eru liðnar frá fyrstu þingsetningu eftir kosninguna. — Við prófun kjörbréfa og atkvæðagreiðslu um hana samkvæmt 1. gr. hefir sérhver þingmaður fullan þingmannsrétt, nema hann missi hann af öðrum ástæðum (sbr. 33. gr. stjórnarskr.). En fresti þingið að taka kosningu þingmanns gilda, þá tekur hann engan þátt í

störfum þingsins, unz það mál er útkljáð og kosning hans 10. nóv. viðurkend gild. **5. gr.** Eftir kosningar þær, sem talað er um í 2. og 3. gr., skal kjósa óbundnum kosningum 8 þjóðkjörna alþingismenn til efri deildar (5. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903). Þeir eru rétt kjörnir til efri deildar, er flest fá atkvæði. Ef tveir þingmenn eða fleiri fá jafnmörg atkvæði, skal kjósa um þá bundnum kosningum, en hafi þeir að nýju við þá kosning jafnmörg atkvæði, ræður hlutkesti. **6. gr.** Síðan setjast þingdeildirnar, efri og neðri. Í hvorri deild gengst elzti þingmaðurinn fyrir kosningu forseta deildarinnar, en forseti síðan fyrir kosningu tveggja varaforseta, fyrsta og annars, og 2 skrifara. Um þessar kosningar fer eftir ákvæðum 2. gr. um samskonar kosning í sameinuðu þingi. **7. gr.** Kosning forseta, varaforseta og skrifara, bæði í sameinuðu þingi og báðum deildum, er fyrir allan þingtímann það ár. Svo er og um nefndarkosning þá, er talað er um í 3. gr. En kosning til efri deildar er fyrir alt kjörtímabilið (16. gr. stjórnarskr.). **8. gr.** Ef sæti þjóðkjörins þingmanns í efri deild losnar á kjörtímabilinu, skal fara eftir 16. gr. stjórnarskr. **9. gr.** Aldursforseti bæði í sameinuðu þingi (1. gr.) og í þingdeildunum (6. gr.), hefir meðan hann skipar forsetasæti allan sama rétt og skyldur sem forseti, en tekur þátt í kosningum og atkvæðagreiðslu. **10. gr.** Forsetar stjórna umræðum og sjá um, að alt fari fram með góðri reglu. Forseti hvorrar deildar tekur við öllum erindum til deildarinnar og annast um afgreiðslu þeirra mála, er frá deildinni eiga að fara. Hann skýrir á fundi frá hverju því, er sent er deildinni, eða útbýtt er í henni. Nú vill forseti, hvort heldur deildar eða sameinaðs þings, taka þátt í umræðum frekar en forsetastaða hans krefur, og víki þá á þingmannabekk, en varaforseti tekur forsetasæti á meðan. En eigi má forseti taka þátt í neinni atkvæðagreiðslu né kosningu, og verður hann aftur að hafa gengið til forsetasætis áður en það fer fram. Eigi má varaforseti heldur taka þátt í atkvæðagreiðslu né

10. nív. kosningum, þegar hann gegnir forsetastörfum í fjarveru forseta. — Forsetar beggja deildanna standa í sameiningu fyrir reikningum Alþingis, en þó getur forseti hvorrar deildar ávísað þingmönnum í henni fé því, er þeir eiga að fá í daglaun og endurgjald fyrir ferðakostnað. Þeir ráða ritara og aðra þá menn, sem þörf er á, til þingstarfa og ákveða laun þeirra. Sömuleiðis standa þeir fyrir útgáfu Alþingistíðindauna, ráða útsölumann þeirra og annast geymslu á þeim og um skjalasafn Alþingis og bókasafn, hafa umsjón með Alþingishúsinu, munum þess og þinghúsgarðinum jafnt milli þinga sem um sjálfan þingtímann, og sjá um, að alt sé í lagi í þinghúsinu, þegar þing kemur saman (við þingsetning). **11. gr.** Í forföllum forseta gengur varaforseti að öllu leyti í hans stað. **12. gr.** Nú er hvorki forseti né varaforseti deildar búsettur í Reykjavík eða þar í nánd, og skal þá í þinglok kjósa þingmann, sem á heima í Reykjavík eða í nánd við hana, til þess að annast störf forseta milli þinga. Kosning sú fer fram á sama hátt og áður er ákveðið um forsetakosning. **13. gr.** Skrifararnir halda gjörðabók undir umsjón forsetans, og geta í henni mála þeirra, er rædd eru á fundum og úrslita þeirra. — Í byrjun fundar skal gjörðabók frá síðasta fundi lesin upp, samþykkt og undirskrifuð af forseta og öðrum skrifaranum. Upplestrinum má sleppa, ef enginn þingmanna þeirra, er hlut eiga að máli, æskir hans. Þingmenn skulu eiga kost á að kynna sér gjörðabókina á skrifstofunni, að minsta kosti tveim tímum áður en næsti fundur byrjar. — Skrifararnir telja saman atkvæði við atkvæðagreiðslur og kosningar. Við nafnakall greiða þeir fyrstir atkvæði og skrá síðan hin atkvæðin. Sömuleiðis sjá þeir með forseta um að ályktanir séu skrásettar, og ritar forsetinn og annar skrifarinn undir þær. Störfum skifta skrifarar milli sín eftir samkomulagi við forseta. **14. gr.** Ákvæði 11. gr. og 13. gr. eiga jafnt við um forseta, varaforseta og skrifara í sameinuðu þingi sem í deildunum. II. Nefndir. **15. gr.** Hvor þing-

deild getur skipað bæði fastar nefndir, til þess að fjalla 10. nív. um einhverja ákveðna tegund mála, og lausar nefndir, til þess að íhuga frumvörp eða aðrar tillögur, er koma fyrir deildina frá stjórninni eða þingmönnum. Til nefnda þeirra má síðar vísa skyldum málum. Nefndin getur sjálf bætt við sig tveimur þingmönnum, er hún kýs, ef deildin samþykkir. Nefnd má á hverju stigi máls skipa, eða vísa því til nefndar, er fyrr var skipuð. Sé það gjört áður en umræðu er lokið, þá skal henni frestað. Tala nefndarmanna skal standa á stöku. **16. gr.** Rétt kosinn í nefnd við óhlutbundna kosning, — þ. e. við aðra kosning en hlutfallskosning — er sá, er hlotið hefir þriðjung greiddra atkvæða, og telst auður seðill greitt atkvæði. Fáist nefnd eigi fullskipuð við ítrekaða kosning á þann hátt, skal kjósa bundnum kosningum um þá, er flest höfðu atkvæði, þannig að vanti einn mann í nefndina, er kosið um 2; vanti 2, er kosið um 3 þá, er flest höfðu atkvæði, o. s. frv. Ræður að öðru leyti hlutkesti (sbr. 46. gr.). **17. gr.** Sá, er flest fær atkvæði í nefnd við óhlutbundna kosning, kveður nefndina saman í fyrsta sinn, og lætur kjósa formann og skrifara. Fáir fleiri jafnmörg atkvæði í nefndina, ræður stafrófsröð. Við hlutfallskosning kveður sá nefndina saman í fyrsta sinn, er fyrst var kosinn. — Nefndin kýs sér framsögumann. Hún lætur uppi álit og skal prenta það og útbýta því meðal þingmanna. Eigi má taka málið að nýju til umræðu fyrr en að minsta kosti 2 nóttum síðar en nefndarálitinu var útbýtt.

III. Umræður o. fl. **18. gr.** *Lagafrumvörp* skulu vera samin með lagasniði, og skal prenta þau og útbýta þeim meðal þingmanna á fundi. Eigi má taka frumvarp til umræðu fyrr en liðnar eru að minsta kosti 2 nætur frá því, er því var útbýtt. Þau lagafrumvörp, er borin eru upp af þingmanna hálfu og útbýtt er fjórum vikum eftir þingsetning, verða því að eins tekin til meðferðar í deildinni, að meiri hluti þingmanna í þeirri deild, sem frumvarpið er borið upp í, samþykki það. Þessa samþykkis

10. nóv. skal leitað, þá er málið kemur til fyrstu umræðu, og má flutningsmaður einn áður taka til máls og skýra frá þýðingu frumvarpsins. Neiti deildin um samþykkið, er frumvarpið fallið. — Eigi þarf þó að leita þessa samþykkis, þegar um er að ræða frumvarp til laga um breyting á stjórnarskránni, eða um breyting á þingsköpum Alþingis.
- 19. gr.** Eigi er lagafrumvarp samþykkt til fullnaðar í deild fyrr en búíð er að ræða það þrisvar sinnum (27. gr. stjórnarskr.).
- 20. gr.** Við fyrstu umræðu skal ræða frumvarpið í heild sinni. Þá er þeirri umræðu er lokið, er leitað atkvæða um, hvort það eigi að ganga til annarar umræðu.
- 21. gr.** Önnur umræða fer eigi fram fyrr en tveim nóttum eftir fyrstu umræðu, og skal þá ræða greinar frumvarpsins, hverja fyrir sig, og breytingartillögur við þær. Ræða má frumvarpið í köflum eftir nánari ákvæðum forseta. Þegar búíð er að ræða hvern kafla, skulu atkvæði greidd um hverja grein í honum með breytingartillögum, er við eiga. Að síðustu skal greiða atkvæði um það, hvort frumvarpið þannig lagað eigi að ganga til þriðju umræðu.
- 22. gr.** Þriðja umræða má eigi fram fara fyrr en tveim nóttum eftir aðra umræðu. Þá skal ræða breytingartillögur og greinar, er þær eiga við, svo og frumvarpið alt í heild. Þá er umræðum er lokið, skal leita atkvæða um breytingartillögurnar, og síðan um frumvarpið í heild sinni, eins og það þá er orðið.
- 23. gr.** Þá er frumvarp hefir þannig verið samþykkt við þrjár umræður í deild, sendir forseti hennar það forseta hinnar deildarinnar með tilmælum um, að hann leggi það fyrir þá deild (9. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903), og sæti það síðan sömu meðferð þar, sem í deild þeirri, er það kom frá. — Ef frumvarpið er samþykkt óbreytt í þessari deild, sendir forseti hennar ráðherra það.
- 24. gr.** Ef deildin breytir aftur á móti frumvarpinu í smáu eða stóru, sendir forseti hennar það til baka forseta hinnar deildarinnar (18. gr. stjórnarskr.). Hafi nefnd fjallað um það þar, sendir forseti henni það

þegar. Hún lætur uppi álit sitt um það, og skal það 10. nóv. prentað og því útbýtt. Þá er liðnar eru að minsta kosti tvær nætur frá því, er frumvarpinu, eina og það kom frá hinni deildinni, var útbýtt, eða, ef um nefndarálit um það er að ræða, þá frá því er því var útbýtt, skal frumvarpið tekið til umræðu í deildinni á sama hátt og áður við þriðju umræðu (22. gr.). — Ef deildin samþykkir frumvarpið óbreytt, eins og það kom frá hinni deildinni, sendir forseti ráðherra það. En sé því breytt, sendir forseti það, eins og það þá er orðið, hinni deildinni (9. gr. stjórnarskipunarlag 3. okt. 1903), og skal þar enn fara með það eftir ákvæðum 22. gr. Fallist deildin á frumvarpið óbreytt, sendir forseti ráðherra það. Nú breytir deildin því, og sendir þá forseti það forseta sameinaðs þings og mælist til, að það verði lagt fyrir sameinað þing. **25. gr.** Frumvarpinu í þeirri mynd, sem það hafði síðast fengið, er nú útbýtt meðal allra þingmanna og skal lagt fyrir sameinað Alþingi til einnar umræðu, minst 2 nóttum síðar. Við umræðurnar skal fara eftir því, sem fyrir er mælt í 22. gr., og er þeim lýkur, skal greiða atkvæði um breytingartillögurnar og síðan um frumvarpið í heild sinni. — Þá er Alþingi, sem nú segir, skipar eina málstofu, þarf, til þess að gjörð verði fullnaðarályktun um mál, meira en helmingur þingmanna úr hvorri deild að vera á fundi og eiga þátt í atkvæðagreiðslu. Ræður þá afl atkvæða um einstök málsatriði. En til þess að lagafrumvarp, að undanskildum frumvörpum til fjárlaga og fjárukalaga, verði samþykkt í heild sinni, verða aftur á móti að minsta kosti tveir þriðjungar atkvæða, sem greidd eru, að vera með frumvarpinu (9. gr. stjórnarskipunarlag 3. okt. 1903). — Ef frumvarpið er samþykkt, sendir forseti sameinaðs þings það ráðherra. Ella fellur það niður. **26. gr.** Lagafrumvarp, er felur í sér tillögu um breyting á *stjórnarskránni* eða viðauka við hana, skal í fyrirsögunni nefnt frumvarp til stjórnarskipunarlag. Hafi það eigi þá fyrirsögu vísar forseti því frá. — Breytingartillögu,

10. nów. sem felur í sér tillögu um breyting á stjórnarskránni, eða viðauka við hana, má að eins gjöra við frumvarp til stjórnarskipunarlags. Sé hún gjörð við annað frumvarp, vísar forseti henni frá. **27. gr.** Lagafrumvarp, er önnur hvor deildin hefir felt, má eigi bera upp aftur á sama þingi. **28. gr.** *Álit yfirskoðunarmanna* (26. gr. stjórnarskr.) skal fyrst lagt fyrir neðri deild, og kýs hún þriggja manna nefnd til þess að íhuga það. — Tillögur nefndar þeirrar skal ræða tvisvar sinnum eftir reglunum um aðra og þriðju umræðu um lagafrumvörp. Sama er, ef efri deild skipar nefnd, til þess að íhuga álit yfirskoðunarmanna. Ella ræður hún málinu til lykta með einni umræðu. **29. gr.** *Þingsályktunartillögur*, þ. e. sérstakar tillögur aðrar en lagafrumvörp, skulu vera í ályktunarformi. Slíka tillögu má ræða einu sinni eða tvisvar. Nú er tillaga til þingsályktunar borin upp í deild eða sameinuðu þingi, og skal þá prenta hana og útbýta. Á fundi að minsta kosti 1 nótt síðar ályktar deildin eða þingið eftir uppástungu forseta, hvort hún skuli rædd í einni eða tveimur umræðum. Umræða má eigi fram fara fyrr en í fyrsta lagi daginn eftir. — Ef ein umræða er ákveðin, skal henni og atkvæðagreiðslu hagað eftir fyrirmælunum um 2. umræðu lagafrumvarpa (21. gr.), og sama er um fyrri umræðu, ef tvær eru. En síðari umræðan fer fram eins og þriðja umræða um lagafrumvörp (22. gr.). — Þingsályktunartillögu, er samþykkt hefir verið í annari þingdeildinni, má senda hinni deildinni, og láta hana þar sæta sömu meðferð, sem nú er sagt hér á undan í grein þessari. Sé henni breytt þar, skal hún lögð fyrir sameinað þing og útkljáð þar með einni umræðu. **30. gr.** *Breytingartillögur* við lagafrumvörp og þingsályktunartillögur skulu vera prentaðar og þeim útbýtt daginn áður en þær koma til umræðu. Ráðherra eða umboðsmaður hans og hver þingdeildarmaður, eða í sameinuðu þingi hver þingmaður, má koma fram með breytingartillögu við hverja umræðu sem er.

— Breytingartillögu við breytingartillögu má þingmaður 10. nóv. bera upp við byrjun þess fundar, er hún skal tekin til umræðu. Þó skal þá vera búið að útbýta henni. Nefnd getur einnig borið upp breytingartillögu með jafnstuttum fresti, en aðrir því að eins, að deildin samþykki það. — Breytingartillögu um atriði, sem búið er að fella í deild, má eigi bera upp aftur í sömu deild á sama þingi, en heimilt er að bera hana upp í hinni deildinni og sameinuðu þingi, ef tækifæri er til þess eftir þingsköpum. Þegar lagafrumvörp koma í sameinað þing, má þó eigi gjöra breytingartillögur um önnur atriði en þau, er sú deildin, er síðast hafði frumvarpið til meðferðar, breytti við þá umræðu. Forseti úrskurðar, hvort það er sama atriði, sem liggur fyrir, og atriði, er áður hefir verið felt í sömu þingdeild, og er þingmönnum skylt að hlíta þeim úrskurði.

31. gr. Nú vill alþingismaður beiðast skýrslu ráðherra um alþjóðlegt málefni (37. gr. stjórnarskr.), og gjörir hann það með *fyrirspurn*, er afhent sé forseta, og skal prenta hana og útbýta, og forseti skýra frá henni á fundi. Á öðrum fundi leyfir deildin fyrirspurnina eða synjar leyfis. — Leyfi deildin fyrirspurnina, sendir forseti ráðherra hana, og er hún svo borin upp og rædd á fundi síðar. Við þessa umræðu má eigi gjöra neina ályktun.

32. gr. Ávarp má hvor þingdeildin fyrir sig senda konungi, og skal fara með það sem þingsályktunartillögu, að því fráskiðdu, að ávarp verður eigi sent frá einni deild til annarar.

33. gr. Frumvörp, hvort heldur eru frá stjórninni eða þingmönnum, svo og tillögur til þingsályktunar og breytingartillögur, má kalla aftur á hverju stigi umræðu sem vill. En heimilt er hverjum þingmanni að taka það jafnskjótt upp aftur á sama fundi. Fyrirspurn má og afturkalla.

34. gr. Heimilt er þingmanni að krefjast þess, að lagafrumvarpi, þingsályktunartillögu og breytingartillögu eða fyrirspurn sé vísað frá. Kröfu um það skal hann koma fram með áður en nokkur annar en flutningsmaður, eða, ef þeir eru tveir eða fleiri, einn þeirra

10. nív. hefir talað. Þingdeildin sker þá umræðulaust úr því, hvort frá skuli vísa. — Meðan á umræðum stendur, má gjöra tillögu, er byggð sé á ástæðum, um að taka skuli fyrir næsta mál á dagskránni, og skal þá afhenda forseta tillögunu um það skrifaða. **35. gr.** Þingmaður, sem hefir óskað að taka til máls og fengið leyfi til þess, skal standa upp frá sæti sínu og mæla þaðan, og skal hann ávalt víkja ræðu sinni til forseta. Eigi má haun ávarpa annan þingmann, og kenna skal þingmann við kjörðæmi sitt eða kosning. **36. gr.** Ráðherra eða umboðsmaður hans, framsögumaður meiri og minni hluta nefndar, svo og flutningsmaður máls, en eigi nema einn, þótt fleiri flytji, mega við hverja umræðu um mál tala oftari en tvisvar. Ef tveir eða fleiri eru flutningsmenn, skal sá, er fyrstur stendur á skjalinu, teljast framsögumaður, nema annar sé tilnefndur. Aðrir mega eigi tala oftari en tvisvar. Þó er jafnan heimilt að gjöra stutta athugasemd um atkvæðagreiðslu, um gæzlu þingskapa og til þess að bera af sér sakir. **37. gr.** Forseti gefur þingmönnum venjulega færi á að taka til máls í þeirri röð, er þeir beiðast þess. Þó getur hann vikið frá þeirri reglu, það er til ráðherra eða umboðsmanns hans og framsögumanns kemur, svo og til þess að ræður með og móti málefni skiftist á, eða til þess að þingmaður geti gjört stutta leiðrétting, eða athugasemd, er snertir sjálfan hann. **38. gr.** Eigi má, nema með leyfi forseta, lesa upp skrifað eða prentað mál. **39. gr.** Skyld er þingmanni að lúta valdi forseta í því, er að því lýtur, að gætt sé góðrar reglu. Skyldi almenn óregla koma upp, er það skylda forseta að gera hlé á fundinum um stundarsakir, eða, ef nauðsyn er til, slíta fundinum alveg. **40. gr.** Ef umræður dragast úr hófi fram, getur forseti stungið upp á, að þeim sé hætt, og sker þingdeildin úr því umræðulaust. Sömu leiðis geta 3 þingmenn í efri deild, 6 í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krafizt þess, að greidd séu atkvæði um, hvort umræðum skuli lokið. Nöfn þeirra þingmanna skulu lesin

upp og rituð í gjörðabókina. Eftir ákvæðum þessarar grein- 10. nóv.
ar og 36. greinar, að því er sameinað þing snertir, skal
einnig fara á þingsetningarfundum. **41. gr.** Forseti
deildar ákveður fyrir lok hvers fundar dagskrá fyrir næsta
fund hennar. Þó má ákveða hana eftir ályktun deildar-
innar, ef 3 þingmenn í efri deild og 6 í neðri deild krefj-
ast þess skriflega og gjöra tillögu um ákveðna dagskrá.
— Ef þá er farið fram á, að mál sé látið ganga út af
dagskránni, skal afhenda forseta kröfuna um það samdæg-
urs og dagskráin er ákveðin. En sé farið fram á, að mál
sé tekið á dagskrá, skal tilkynna deildinni það í lok þess
fundar, er krafan um það kom fram á. Um þessa tillögu
skal í byrjun næsta fundar greiða atkvæði umræðulaust.
Sé hún feld, er með því samþykkt dagskrá forseta. — Þeg-
ar dagskrá er eigi ákveðin eftir ályktun deildarinnar, get-
ur forseti breytt röðinni á þeim málum, sem eru á dag-
skrá, og einnig tekið mál út af dagskrá. Mál, sem eigi
er á dagskrá, verður því aðeins tekið fyrir, að til þess fá-
ist samþykki $\frac{3}{4}$ þeirra, sem á fundi eru, og leyfi ráðherra,
sbr. 53. gr. **42. gr.** Hvorug þingdeildin má gjöra
ályktun um neitt mál, nema meira en helmingur þing-
manna sé á fundi og greiði atkvæði (11. gr. stjórnarskip-
unarlagi 3. okt. 1903). — Skyld er þingmanni, hvort held-
ur í deild eða sameinuðu þingi, að vera viðstaddur, er at-
kvæði eru greidd, nema hann hafi lögmæt forföll eða farar-
leyfi (50. gr.). — Nú er haft nafnakall við atkvæðagreiðslu
og þingmaður greiðir eigi atkvæði, og skal hann þá leiða
rök að því. Forseti sker úr, hvort þau rök skulu gild
talin, en þingmaður getur skotið þeim úrskurði undir at-
kvæði deildarinnar eða þingsins. Ef þau eru ályktuð ógild,
telst atkvæði þingmannsins með meiri hlutanum. Svo
er og, ef hann færir undan að rökstyðja undanfærslu sína.
Heimilt er þingmanni að láta bóka ástæður sínar.
43. gr. Forseti ræður því, hvernig atkvæðagreiðslu er
skift og í hverri röð og innra sambandi hún fer fram. Þó
getur þingdeild eða sameinað þing, ef 3 í efri deild, 6 í

10. nív. neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krefjast þess, breytt ákvörðun forseta. Forseti og einn af flutningsmönnum mega hvor um sig taka einu sinni til máls áður en til atkvæða er gengið um það. Krefjast má þingmaður þess að atkvæðagreiðslu um breytingartillögu sé skift, ef hann gerir það áður en umræður hefjast. Nú er stungið upp á að skifta atkvæðagreiðslu um lagagrein, og telst það breytingartillaga (sbr. 30. gr.). **44. gr.** Þá er forseti hefir ástæðu til að ætla, að allir séu á einu máli, má hann lýsa því yfir, að gjört sé út um atriði án atkvæðagreiðslu, ef enginn krefst þess að hún fari fram. Um lagafrumvörp og þingsályktunartillögur verður hann þó jafnan að hafa atkvæðagreiðslu við allar umræður (sbr. 20.—25. og 29. gr.). — Atkvæðagreiðslan fer fram á þann hátt, að hver þingmaður stendur upp úr sæti sínu, hvort sem hann greiðir atkvæði með eða móti máli. Skrifararnir telja atkvæðin, en forseti skýrir frá úrslitum atkvæðagreiðslunnar eftir að atkvæða hefir verið leitað með og móti. Hafi atkvæðagreiðslan fallið þannig, að málið sé hvorki samþykkt né felt, lætur forseti nafnakall fara fram. Sömuleiðis er forseta heimilt að láta atkvæðagreiðslu fara fram með nafnakalli annaðhvort þegar í stað, eða ef atkvæðagreiðsla hefir áður fram farið, en verið óglögg. Sömuleiðis geta 3 þingmenn í efri deild, 6 í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krafist nafnakalls við atkvæðagreiðslu um tiltekið atriði. Skrifleg krafa um það skal afhent forseta áður en atkvæðagreiðsla byrjar. Nöfn þeirra þingmanna skulu lesin upp og bókuð. **45. gr.** Afl atkvæða ræður um úrslit mála og málsatriða, nema öðruvísi sé ákveðið í stjórnarskránni eða þingsköpunum (sbr. 25. gr.). **46. gr.** Um kosningar fer eftir því, sem fyrir er mælt í 2. og 16 gr., að því viðbættu, að þegar kjósa á um 2 menn eða fleiri í þingdeild eða sameinuðu þingi, hvort heldur er til starfa innan þings eða utan, skal beita hlutfallskosningu með aðferð þeirri, er kend er við de Hondt (listakosning), ef 3 þingmenn í efri deild, 6 í neðri og 9 í sameinuðu þingi

æskja þess. — Aðferðin er þessi: Þeir þingmenn, er komið 10. nóv. hafa sér saman um að kjósa allir sömu menn í sömu röð, afhenda forseta þegar til kosningar kemur lista yfir þá í þeirri röð. Þegar hann hefir tekið við listunum, merkir hann hvern þeirra bókstaf, A, B, C, o. s. frv., eftir því, sem sjálfur hann ákveður, eða ákveðið hefir verið með samkomulagi eitt skifti fyrir öll þann þingtíma. Síðan les forseti upphátt stafnafn hvers lista og nöfn þau, er á honum standa. Þá kjósa þingmenn þannig, að hver ritar á kjörmiða aðeins stafnafn (A, B o. s. frv.) þess lista, er hann vill kjósa eftir. Kjörmiðarnir eru afhentir forseta, og nefnir hann upphátt bókstaf hvers miða, en skrifararnir rita jafn-öldum og telja saman, hve mörg atkvæði hafa fallið á hvern lista, hve mörg á A, hve mörg á B o. s. frv. Tölu þeirri, sem hver listi þannig fær, er svo skift fyrst með 1, síðan með 2, síðan með 3 o. s. frv., eftir því, sem með þarf. Hlutatölur hvers lista eru ritaðar í röð hver niður undan annari og yfir dálkinum er ritaður bókstafur þess lista. — Kosningin fer eftir hlutatölunum þannig, að sá listi fær 1. mann, er hæsta á hlutatöluna, sá listi næsta mann, er á næst hæsta hluttölu o. s. frv. þar til fullskipað er. Ef jafnháar hlutatölur koma á tvo eða fleiri lista, skal varpa hlutkesti um, hvor listinn skuli koma að manni. — Af hverjum lista skulu menn hljóta kosning í þeirri röð, sem þeir standa á listanum. — Kjörmiði við óhlutbundar kosningar er ógildur, ef á honum standa fleiri eða færri nöfn en samsvarar tölu nefndarmanna, eða nafn er ógreinilegt eða á eigi við. **47. gr.** Fundir bæði þingdeilda og sameinaðs þings skulu haldnir í heyranda hljóði. Þó getur forseti eða 3 þingmenn í efri deild, 6 í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krafist þess, að öllum utanþingsmönnum sé vísað á braut, og sker þá þingið úr því, hvort svo skuli gjört og umræður fara fram í heyranda hljóði eða fyrir luktum dyrum (40. gr. stjórnarskr.). **48. gr.** Forseti skipar fyrir um, hvernig mönnum skuli gefinn kostur á að vera við fundi þá, er haldnir eru í heyranda hljóði.

10. nóv. Áheyrendur eru skyldir til að vera kyrrir og hljóðir. Brjótí nokkur móti því, getur forseti látið vísa honum á braut, og ef þörf er á, öllum áheyrendum. **49. gr.** Um-ræður þingdeildanna og sameinaðs Alþingis ásamt þing-skjölum og atkvæðagreiðslum um þau skulu prentaðar í Alþingistíðindunum. **50. gr.** Nú hefir þingmaður for-föll, svo að hann getur eigi mætt á fundi, og skal hann þá skýra forseta þeim, er í hlut á, frá því í tæka tíð. Burtfararleyfi af þingi getur forseti veitt um 2 daga, ef nauðsyn krefur. Ef um lengri tíma er að ræða, þarf til þess samþykki hlutaðeigandi þingdeilda. **51. gr.** Hvorug þingdeildin má taka við neinu málefni, nema ein-hver þingdeildarmanna taki það að sér til flutnings (38. gr. stjórnarskr.). **52. gr.** Þyki þingdeild eigi ástæða til að gjöra ályktun um eitthvert málefni, getur hún vísað því til ráðherrans (12. gr. stjórnarskipunarlag 3. okt. 1903). **53. gr.** Eftir uppástungu forseta eða skriflegri uppástungu frá 3 þingmönnum í efri deild, 6 þingmönnum í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi má bregða út af þingsköpum þessum, ef ráðherra eða umboðsmaður hans leyfir, og $\frac{3}{4}$ þeirra þingmanna, er um það greiða atkvæði, samþykkja. Þó mega afbrigðin þau ein vera, er eigi koma í bága við stjórnarskrána. **54. gr.** Með lögum þessum eru úr gildi numin lög um þingsköp handa Alþingi Ís-lendinga 7. apríl 1876 og lög um viðauka og breyting á þingsköpum Alþingis 22. maí 1890.

10. nóv. Lög um hefð.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-ist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Hefð má vinna á hverjum hlut, jafnt fasteign sem lausafé, er getur verið eign einstakra manna, án til-lits til þess, hvort hann var áður einstaks manns eign eða opinber eign. **2. gr.** Skilyrði fyrir hefð er 20 ára óslitið eignarhald á fasteign, en 10 ára óslitið eignarhald á lausa-

fé. — Nú hefir maður umráðum náð með glæp eða óráð- 10. nóv.
vandlegu atferli, og má hann þá ekki hefð vinna. Sama
er og ef hefðandi fær vitneskju um, áður en hefðin er
fullnuð, að eignarhaldið sé þannig til komið. — Nú hefir
hefðandi fengið hlutinn að veði, til geymslu, til láns eða á
leigu, og geta þá slík umráð ekki heimilað hefð. **3. gr.**
Til hefðartíma má telja óslitið eignarhald tveggja manna
eða fleiri, ef eignarhaldið hefir löglega gengið frá manni
til manns. Eignarhald hvers einstaks hefðanda verður að
fullnægja skilyrðum þeim, er sett eru í 2. gr. **4. gr.**
Nú missir hefðandi umráð yfir hlutnum og slitnar þá hefð.
arhaldið, nema svo sé, að hann hafi umráðin óviljandi mist,
og náð þeim aftur innan 6 mánaða eða nái þeim með
lögsókn, er hafin sé innan þess frests og rekin með hæfi-
legum hraða. — Nú er réttur hefðanda til eignahaldsins
vefengdur með löglega birtri kærui til sáttanefndar eða
dómstefnu, áður en hefðartíminn er fullnaður, og málið því
næst rekið með hæfilegum hraða, eða vefengingarkröfu er
lýst í búi hefðanda, og skal þá álíta hefðarhaldið slitið þann
dag, er sáttarkæra eða dómstefna er dagsett, ef dómur
gengur sækjanda í vil, en dagsetningardag vefengingarkröfu,
verði hún gild metin af skiftarétti. **5. gr.** Nú hefir
maður arðberandi hlut í eignarhaldi, er til hefðar mátti
leiða samkvæmt 2. gr., og hluturinn verður af honum
dæmdur, þá ber honum aðeins að standa skil á þeim arði,
er hann hefir haft af hlutnum, frá þeim degi, er honum
var birt sáttakæra eða dómstefna, eða sagt var til kröfu í
búi hans. **6. gr.** Fullnuð hefð skapar eignarrétt yfir
hlut þeim, er í eignarhaldi var, og þarf hefðandi ekki að
styðjast við aðra eignarheimild. — Afnotaréttur, sem stofn-
aður er áður en hefðarhaldið byrjaði, fellur úr gildi um
leið og hefðin er fullnuð, ef umráð hefðanda yfir eigninni
hafa útilokað afnotin. Nú stofnar annar en hefðandi af-
notarétt með samningi yfir eign þeirri, er hefðandi hefir í
eignarhaldi, og fellur þá afnotaréttur sá úr gildi um leið
og eignarhefð er fullnuð, þótt ekki sé liðinn hefðartími

10. nív. fullur frá stofnun hans, ef eignarhald hefðanda hefir úti-lokað afnotin. — Afgjaldsskyldur, er á jörð hvíla, og sjálfsvörzluveðsréttur falla ekki úr gildi við það, að eign sú, er réttindi þessi hvíla á, verður hefðuð. **7. gr.** Notkun með samsvarandi skilyrðum og þeim, er gilda um eignarhefð, skapar afnotarétt. **8. gr.** Hefð á ósýnilegum ítök-um, svo sem slægjum, beit, reka o. s. frv., getur að eins unnið með 40 ára notkun og öðrum skilyrðum sömu sem eignarhefð. **9. gr.** Nú hefir maður haft jörð, er metin er til dýrleika, eða útmælda lóð í kaupstöðum eða kaup-túnnum í eignarhaldi í hefðartíma fullan, án þess að hafa þinglesna eignarheimild, þá getur hann fengið eignardóm fyrir fasteigninni, ef hann uppfyllir eftirfarandi skilyrði, 1) að hann með stefnu, sem birt er á þann hátt, er fyrir er mælt í 10. gr., innkalli með 6 mánaða fyrirvara hvern þann, er tilkall kann að gjöra til eignarinnar. 2) að enginn mæti samkvæmt stefnunni, er sanni rétt siun til eignarinnar eða önnur atvik, er útiloki eignarrétt eða hefð stefnanda. — Stefndandi er enn fremur skyldur til að mæta persónulega við fyrstu fyrirtekt málsins fyrir réttinum og leggja fram sannanir fyrir því, að stefnan hafi verið birt á lögskipaðan hátt, svo og sannanir fyrir því að hann hafi haft eignina í hefðarhaldi hefðartíma fullan, og yfirhöfuð gefa allar þær skýrslur og skýringar um eignarhaldið, er dómariinn finnur ástæðu til að heimta. Enn fremur ber honum að sanna eða gjöra sennilegt, að hann hefði ekki getað á annan hátt án mikilla erfiðleika, tímaspillis og kostnaðar fengið löglega eignarheimild fyrir eigninni. — Eignardóminum má svo þinglýsa sem eignarheimild fyrir jörðinni. — Eignardómsmál samkvæmt þessari grein skulu rekin fyrir aukarétti, er halda skal á skrifstofu lögsagnar-umdæmis þess, er fasteignin liggur í. **10. gr.** Stefna sú, er getur um í 9. gr., skal birt þrisvar sinnum í blaði því á Íslandi, er flytur stjórnarvalda-auglýsingar, og skal enn fremur samtímis fest upp á þingstaðnum í dómþinghá þeirri, er fasteignin liggur í. **11. gr.** Ákvæði Jónsbókar

í 26. kap. landsleignubálks og ákvæði 16. gr. í erindisbréfi 10. nóv. biskupanna 1. júlí 1746 um hefð eru úr lögum numin. **12. gr.** Til að fylla hefðartíma má telja með eignarhald það, sem hefðandi hefir haft áður en lög þessi ganga í gildi, þó svo að engin hefð eftir lögum þessum sé talin fullnuð fyrr en í árslok árið 1910.

Lög um innköllun seðla landssjóðs og útgáfu nýrra seðla. 10. nóv.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Kostnað við gjörð og endurnýjun seðla þeirra, sem landstjórninni er heimilt að gefa út fyrir landssjóð samkvæmt lögum 18. sept. 1885 og lögum 12. jan. 1900, skal eftirleiðis greiða af tekjum bankans. Stjórnarráðinu skal heimilt að innkalla þá seðla, sem út hafa verið gefnir samkvæmt nefndum lögum og konungsúrskurði 20. maí 1886, með árs fyrirvara, þannig, að þeir verði ógildir, þegar sá innköllunarfrestur er liðinn. Auglýsing um innköllunina skal birt í Stjórnartíðindunum og í blaði því á Íslandi, er flytur opinberar auglýsingar, svo og í ríkistíðindunum í Kaupmannahöfn, og auk þess lesin upp á kirkjufundum í sveitum á þann hátt, sem fyrir er mælt í tilskipun 8. okt. 1824, 2. gr. **2. gr.** Jafnóðum og þeir landssjóðsseðlar, sem nú eru í gildi, koma inn til landsbankans, eftir að út er komin auglýsing um, að nýjar seðlategundir hafi verið út gefnar, skal landsbankinn skila þeim til landstjórnarinnar, og fær í staðinn jafna upphæð í nýjum seðlum, og heldur bæði stjórnarráðið og landsbankinn skrár, er sýni seðlaskiftin. Þegar liðið er 1 ár frá því er innköllunarfrestur var á enda, skal líta svo á, sem þeir af hinum gömlu seðlum, sem ekki eru til innlausnar komnir, séu glataðir, og afhendir landstjórnin þá landsbankanum í nýjum seðlum upphæð þá, sem vantar á, að 750.000 kr. hafi verið innleystar í gömlum seðlum. Upphæð þessa skal færa til ágóða í reikningum bankans.

10. nóv.

Lög um bændaskóla.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallist á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Tveir skulu vera skólar á landi hér, er veiti bændaefnum nauðsynlega sérþekking til undirbúnings stöðu þeirra, og skal annar skólinn vera á Norðurlandi á Hólum í Hjaltadal, en hinn á Suðurlandi á Hvanneyri í Borgarfirði. Á skólajörðunum skulu vera hæfilega stór bú, er má reka á kostnað landssjóðs, et öðru verður ekki við komið.

2. gr. Við hvorn skólann skulu vera tveir kennarar, og er annar þeirra skólastjóri; hefir hann á hendi aðalumsjón með nemendum skólans, húsum hans og áhöldum. Hann hefir að launum 1,500 kr. á ári og auk þess 300 kr., ef hann stjórnar skólabúinu og heldur reikninga þess. Hinn kennarinn hefir að launum 1,200 kr. á ári. Báðir hafa kennararnir leigulausan bústað á skólanum.

3. gr. Skólarnir heita bændaskólar og eru vetrarskólar. Bóklega kenslan skal aðallega fara fram með fyrirlestrum í þeim fræðigreinum landbúnaðarins, sem reglugjörð nefnir til og segir nánar fyrir um. Reglugjörð kveður og á um það, hverri verklegri kenslu verði komið við á skólabúunum. Útvega skal til skólanna og nota við kensluna sem fullkomnust kensluáhöld. — Auk búnaðarfræðslunnar skal sérstök alúð lögð við að kenra nemendunum að tala og rita móðurmálið vel og skipulega; saga landsins skal sögð og þá einkum búnaðar- og verzlunarsaga, og nemendum kent að færa sér í nyt skýrslur um atvinnuvegi vora og þjóðarhag. Kenna skal og reikning, dráttlist, söng og leikfimi og glímur.

4. gr. Nemendum er ætlað að vera 2 vetur á skólanum, en auk þess skulu bændur og bændaefni eiga kost á að dvelja á skólanum viku til hálfsmánaðar tíma, að því er húsrúm og aðrar kringumstæður leyfa, við áður ákveðin og auglýst kensluskeið, til að hlýða á fyrirlestra hjá kennurunum og taka þátt í umræðufundum um landbúnað.

5. gr. Hvor skólinn um sig á að geta tekið á móti alt

að 40 nemendum, og skal skólastjórnin sjá um það, að nem- 10. nóv.
endur eigi þar kost á ódýrri þjónustu, og geti komið á
sameiginlegu matarhaldi. **6. gr.** Landstjórnin hefir á
hendi yfirumsjón skólanna og gefur út reglugjörðir fyrir
þá¹, er meðal annars kveða á um inntökuskilyrði, fyrir-
komulag kenslunnar og vitnisburðarbréf. **7. gr.** Kostn-
aðurinn við að gjöra skólana úr garði samkvæmt lögum
þessum greiðist úr landssjóði. Svo greiðir hann og laun
kennaranna og árleg útgjöld skólanna. **8. gr.** Lög þessi
koma þá fyrst til framkvæmdar, er amtsráðin norðanlands
og sunnan hafa hvort um sig afhent landstjórninni sem mót-
takanda fyrir landsins hönd búnaðarskólana, sem eru á
Hólum og Hvanneyri, til fullrar eignar og umráða, með
öllum skyldum, eignum þeirra og réttindum. **9. gr.**
Tilskipun um stofnun búnaðarskóla á Íslandi 12. febrúar
1872 skal numin úr gildi.

Lög um styrk úr landssjóði til samvinnusmjörbúa.

10. nóv.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
ið á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
1. gr. Árin 1906 og 1907² veitist íslenskum samvinnu-
smjörbúum 18,000 kr. styrkur úr landssjóði hvort árið.
2. gr. Stjórnarráðið úthlutar styrknum til smjörbúanna
í marzmánuði 1907 og 1908 og skal við úthlutunina farið
eftir því, hve mikið smjör hvert bú hefir selt erlendis á
liðnu ári, og eftir því verði, sem smjórið hefir selzt fyrir.
Smjör, sem selzt lakar en á 70 aura hvert danskt pund,
skal ekki talið með, þegar styrknum er jafnað niður.
Styrknum skal úthlutað eftir pundatölu þess smjörs, er
selst á 70 aura og hærra verð. Í fyrsta flokki skal talið
smjör, er selst á 80 aura hvert danskt pund og í öðrum
flokki smjör, er selst á 70—80 aura. Fyrir smjör í 1. flokki

¹) Reglugjörðir (tvær) útgefnar af stjórnarráðinu 6. ág. 1908.

²) Styrkurinn hefir síðan verið ákveðinn í fjárlögunum
með skýrskotun til þessara laga.

10. nív. skal styrkurinn vera 50% hærrí en fyrir smjör í 2. flokki.
- 3. gr.** Samvinnusmjörbú, er vilja hljóta styrk, skulu senda umsókn sína fyrir liðið ár til stjórnnarráðsins, eigi síðar en fyrir lok febrúar 1907 og 1908; umsókn, er síðar kemur til stjórnnarráðsins, verður eigi tekin til greina. Umsókninni skal fylgja farmskrá frá skipstjóra þeim, er smjórið flutti, eða vottorð frá afgreiðslumanni skips þess, er smjórið var sent með, er sýni þyngd þess með umbúðum og tölu íláta. Svo skal og fylgja sölureikningur smjörnsins, undirritaður af þeim, er með söluna fór, og sé þar tilgreint söluverð hvernar einstakrar smjörsendingar, eða hluta af henni, sé hún eigi seld í einu lagi.
- 4. gr.** Stjórnnarráðið sker úr um gildi skírteina þeirra, er að skilyrði eru sett samkvæmt 3. gr.
- 5. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1906, og eru þá jafnframt úr gildi núnin lög um verðlaun fyrir útflutt smjör 3. okt. 1903.

10. nív. Lög um atvinnu við siglingar.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallið á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Með takmörkunum þeim, sem settar eru í lögum þessum, skal öllum vera heimilt að leita sér atvinnu við siglingar á íslenskum skipum.

2. gr. Réttur til að vera skipstjóri á íslensku skipi í innanlands-siglingum skal bundinn því skilyrði, ef skipið er meira en 12 smálestir, en ekki yfir 30 smálestir, að hlutaðeigandi sanni með prófvottorði þriggja valinkunnra skipstjóra, sem bæjarfógeti tilnefni, að hann a) kunni að marka stað skipsins á sjávarupprætti og hafi þekkingu á sjáfaruppráttum og notkun þeirra yfir höfuð; b) kunni að nota áttavita; c) kunni að nota skipshraðamæli; d) þekki alþjóðlegar reglur til að forðast ásiglingar; e) hafi stundað siglinga-atvinnu minnst 24 mánuði á skipum ekki minni en 12 smálestir. — Stjórnnarráðið semur reglur um prófið,¹ sem aðeins fer fram

¹) Reglur 31. marz 1906, um skipstjórpróf á smáskipum.

í kaupstað, og fyrirmynd fyrir prófvottorðum. — Réttur 10. nóv. til að vera skipstjóri á íslenzku skipi í innanlands-siglingum skal bundinn því skilyrði, ef skipið er meira en 30 smálestir, að hlutaðeigandi hafi fengið skírteini sem skipstjóri í innanlands-siglingum. **3. gr.** Réttur til að vera skipstjóri í utanlands-siglingum á íslenzku skipi, skal bundinn því skilyrði, að maður hafi fengið skírteini sem skipstjóri í utanlands-siglingum. Sé um gufuskip að ræða, er rétturinn enn fremur bundinn því skilyrði, að hlutaðeigandi hafi fengið skírteini það, sem getur um í 14. gr. **4. gr.** Réttur til að vera stýrimaður í innanlands-siglingum á íslenzku skipi, sem er meira en 70 smálestir, skal bundinn því skilyrði, að maður hafi fengið skírteini sem stýrimaður í innanlands-siglingum. **5. gr.** Réttur til að vera stýrimaður í utanlands-siglingum á íslenzku skipi, sem er minna en 100 smálestir, skal bundinn því skilyrði, að maður hafi fengið skírteini sem stýrimaður í innanlands-siglingum og hafi auk þess verið stýrimaður innanlands í 12 mánuði. **6. gr.** Réttur til að vera stýrimaður í utanlands-siglingum á íslenzku skipi, sem er meira en 100 smálestir, skal bundinn því skilyrði, að hlutaðeigandi hafi fengið skírteini sem stýrimaður í utanlands-siglingum. — Ef um gufuskip er að ræða, er rétturinn ennfremur bundinn því skilyrði, að hlutaðeigandi hafi fengið viðauka-skírteini það, er getur um í 14. gr. — Viðauka-skírteini það, sem ræðir um í grein þessari og 4. gr., er þó óþarft, ef maður hefir staðizt hið almenna danska stýrimannspróf eða annað próf, er jafngildir því eftir dönskum lögum. **7. gr.** Ekkert íslenzkt skip má afgreiða frá nokkurri höfn hér á landi til ferða milli Íslands og annara landa, nema því að eins, að á því sé til starfa að minsta kosti einn stýrimaður auk skipstjóra, og sé um gufuskip að ræða, sem er meira en 300 smálestir, þá 2 stýrimenn. — Ekkert íslenzkt skip, sem meira er en 70 smálestir, má afgreiða eða láta fara í innanlands-siglingar, nema því að eins, að á því sé til starfa einn stýri-

10. nðv. maður auk skipstjóra. — Þá má eigi heldur afgreiða nokkurt íslenzkt gufuskip, eða það fara á neinar siglingar frá neinum stað á Íslandi, nema því að eins, að skilyrðum þeim sé fullnægt sem sett eru í reglugjörð þeirri um gæzlu á gufuvél skipsins, er því hefir verið fengin samkvæmt 15. gr., og sem til tekur um tölu og kunnáttu þeirra manna, er til gæzlu skulu settir við vélina. **8. gr.** Til að öðlast skírteini sem skipstjóri í innanlands siglingum útheimtist: a) að hlutaðeigandi hafi staðizt hið minna stýrimannspróf við stýrimannaskólann í Reykjavík; b) að hann hafi verið stýrimaður í 12 mánuði; c) að hann hafi rétt innborinna manna eða sé heimilisfastur í Danaveldi; d) að hann sé fullveðja; e) að hann hafi ekki orðið sekur að lagadómi um nokkurt það verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti; f) að hann sanni, að sjón hans sé svo fullkomin sem nauðsynlegt er fyrir skipstjóra. **9. gr.** Til þess að öðlast skírteini sem skipstjóri í utanlands-siglingum útheimtist, auk skilyrða þeirra, sem talin eru í 8. gr. liðunum c—f: a) að hlutaðeigandi hafi staðizt hið meira stýrimannspróf við stýrimannaskólann í Reykjavík eða hið almenna danska stýrimannspróf eða annað það próf, sem hefir sama gildi eftir dönskum lögum; b) að hann hafi verið stýrimaður í 12 mánuði, og á þeim tíma farið tvisvar milli landa, eða hann hafi siglt sem skipstjóri tvisvar milli landa. **10. gr.** Til þess að öðlast skírteini sem stýrimaður í innanlands siglingum útheimtist: a) að hlutaðeigandi hafi staðist hið minna stýrimannspróf við stýrimannaskólann í Reykjavík; b) að hann hafi verið fullgildur háseti á þilskipi í 12 mánuði; c) að hann hafi eigi verið dæmdur í hegningarviðunu fyrir nokkurt það verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti; d) að hann sanni, að sjón hans sé svo fullkomin sem nauðsynlegt er fyrir stýrimenn. **11. gr.** Til þess að öðlast skírteini sem stýrimaður í utanlands-siglingum útheimtist, auk skilyrða þeirra, sem talin eru í 10. gr. liðunum c og d: a) að hlutaðeigandi hafi staðizt hið meira stýrimannspróf við stýri-

mannaskólann í Reykjavík, eða hið almenna danska stýri- 10. nów. mannspróf, eða annað próf, er hefir sama gildi eftir dönskum lögum; b) að hann hafi verið í förum sem fullgildur háseti í utanlands siglingum í 12 mánuði, eða farið tvær ferðir landa á milli sem stýrimaður. **12. gr.** Þeir, sem fullnægja skilyrðum þeim, sem sett eru hér að framan, eiga heimtingu á að fá skírteini þau, sem talin eru í 8.—10. gr. Skírteini þessi skal rita eftir fyrirmynd, er ráðherra Íslands lætur til búa, og skulu þau gefin út af lögreglustjóra á þeim stað, þar sem hlutaðeigandi er búsettur, eða sé hann hvergi búsettur í landinu, þá á þeim stað, þar sem hann eða umboðsmaður hans er staddur, þegar beiðnin kemur fram. — Fyrir skipstjóra-skírteini skal greiða 4 kr., er renna í landssjóð. Fyrir stýrimanns-skírteini skal greiða 2 kr. — Nú vill einhver ekki hlíta úrskurði lögreglustjóra, að því er snertir útgáfu skírteinis, og skal hann þá senda kæru sína stjórnarráði Íslands, sem þá gerir út um málið; en við það skerðist eigi réttur hans til þess að leita dómsákvæðis í þessu máli. **13. gr.** Þegar sérstaklega stendur á, getur stjórnarráðið veitt undanþágu frá prófkröfum þeim og skilyrðum að því er sjómensku snertir, sem nefnd eru í 7.—11. gr. — Sömuleiðis getur stjórnarráðið um næstu 10 ár veitt þeim manni, er fengið hefir skírteini sem skipstjóri í innanlands-siglingum rétt til að vera skipstjóri í utanlands-siglingum á íslenzku seglskipi, sem er minna en 100 smálestir, hafi hann verið skipstjóri í innanlands-siglingum í 18 mánuði. **14. gr.** Sá, er öðlast hefir skírteini sem skipstjóri eða stýrimaður í utanlands-siglingum, og sem því næst færir sönnur á það annaðhvort með vottorði um, að hann hafi staðizt próf í gufuvélafræði í Danmörku, eða á annan hátt, að hann hafi þá þekkingu á gufuvélum, sem nauðsynleg er til þess að vera skipstjóri eða stýrimaður á gufuskipi, á kost á að fá viðauka skírteini þessu til sönnunar hjá stjórnarráði Íslands. **15. gr.** Á hverju íslenzku gufuskipi, skal vera reglugjörð um gæzlu á gufuvélinni, er ráðherra Íslands gefur út; skal í henni gera ákvæði um það eftir skýrslum þeim, sem fram eru komnar

10. nóv. um hestafl vélarinnar, hverjum skilyrðum vélaliðið skuli fullnægja að því, er snertir tölu og kunnáttu gæzlumanna — Nú verður sú breyting gjörð síðar á vél skipsins eða kötlum þess, að hestaaflið eykst að mun, og skal útgerðarmaður þess þá skyldur til að útvega nýja reglugjörð.
- 16. gr.** Nú verður maður að lagadómi sekur um eitt hvert það verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti, og hefir hann þá fyrirgjört skírteini sínu sem skipstjóri. — Nú verður maður dæmdur í hegningarvinnu fyrir eitthvert það verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti, og hefir hann þá fyrirgjört skírteini sínu sem stýrimaður.
- 17. gr.** Brot gegn lögum þessum varða sektum, alt að 200 krónum; sé brotið ítrekað, geta sektirnar stigið alt að 400 krónum. Sektirnar renna í landssjóð. — Brot þessi sæta opinberri rannsókn og skal fara með málin sem almenn lögreglumál.
- 18. gr.** Skilyrði fyrir því að mega vera skipstjóri eða stýrimaður á skipi í innanlands-siglingum, ná þó eigi til þeirra, er stundað hafa atvinnu þessa áður en lög þessi öðlast gildi.
- 19. gr.** Lög nr. 29, 26. okt. 1893 um atvinnu við siglingar eru úr gildi nún.
- 20. gr.** Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1906.

10. nóv. **Lög um heimild fyrir Íslands banka til að gefa út bankavaxtabréf, sem hljóða upp á handhafa.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallið á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Með þeim skilyrðum, sem sett eru í eftirfarandi greinum laga þessara, skal Íslands banka heimilt að gefa út bankavaxtabréf, sem hljóða upp á handhafa, en þó má nafnskrá í bókum bankans.

2. gr. Samanlögð upphæð allra bankavaxtabréfa þeirra, er bankinn gefur út, má ekki nema meira en tvöfaldri upphæð alls hlutfjár bankans og varasjóðs hans samanlagðri. — Upphæð hvers bankavaxtabréfs má ekki vera minni en 100 kr. og skulu þau innleysast eftir hlutkesti á eigi lengri tíma en 45 árum;

skal það fram tekið í bréfunum sjálfum, hver ákvæði gilda 10. nóv. um innlausn þeirra. **3. gr.** Bankavaxtabréf þau, er gefin verða út samkvæmt lögum þessum, skulu vera í 2 flokkum (serium). Annan flokkinn skal kalla 1. flokk, og skal hann bera $4\frac{1}{2}\%$ vexti; hinn flokkinn skal kalla 2. flokk, og skal hann bera 4% vexti. **4. gr.** Til tryggingar bankavaxtabréfum þeim, sem í veltu eru, skal bankinn hafa í vörzlum sínum að minsta kosti jafnmikla upphæð í veðskuldabréfum eða í vaxtabréfum kaupstaða eða sýslufélaga, er út hafa verið gefin með samþykki stjórnarráðs Íslands. Á bréf þessi skal rita yfirlýsingu um, að þau séu sett til tryggingar þeim bankavaxtabréfum, er bankinn hefir sett í veltu. Veðskuldabréfin skulu útgefin fyrir lánum gegn 1. veðrétti í fasteign, og má ekki lána meira út á veðið en sem svarar helmingi af virðingarverði þess. Skuldabréf kaupstaða og sýslufélaga, er notuð verða í þessu skyni, skulu endurborgast að fullu á eigi lengri tíma en 40 árum frá því þau voru gefin út, en að því er fasteignarveðsskuldabréfin snertir, má afborgunargjaldið eigi vera minna en svo, að láninu sé lokið á 40 árum, sé veðið jarðeign, á 35 árum, sé veðið steinhús eða steinsteypuhús, á 25 árum, sé veðið timburhús. Af öllum skuldabréfum þeim, sem sett eru til tryggingar bankavaxtabréfunum, skal greiða að minsta kosti $4\frac{1}{2}\%$. — Auk tryggingar þeirrar, sem nefnd er hér á undan, skal bankinn setja sérstakt tryggingarfé fyrir bankavaxtabréfum sínum, er nemi $\frac{1}{6}$ af samanlagðri upphæð allra þeirra bréfa, sem í veltu eru á hverjum tíma. Tryggingarfé þetta skal vera í dönskum $3\frac{1}{2}\%$ ríkisskuldabréfum eða í bankavaxtabréfum veðdeildar Landsbankans og miðast upphæðin við gangverð bréfanna. Stjórnarráðið geymir veðbréfin. — Hlutfé bankans er einnig til tryggingar bankavaxtabréfunum. **5. gr.** Nú glatast bankavaxtabréf, sem nafnskráð er í bókum bankans, og getur þá bankastjórnin innkallað handhafa bréfsins með 12 mánaða fyrirvara, með auglýsingu, er birt sé þrisvar sinnum samfleytt í blaði því á Íslandi, er flytur almennar

10. nóv. auglýsingar, og í Ríkistíðindunum í Kaupmannahöfn. Ef enginn gefur sig fram með bréfið í tæka tíð, getur bankastjórnin útgefið handa hinum skráða eiganda þess nýtt bankavaxtabréf með sömu upphæð, sem það, er glataðist, án þess nokkur annar, er bankavaxtabréfið kann að hafa verið afsalað, geti þar fyrir búið kröfu á hendur bankanum. — Um ógilding annara bankavaxtabréfa fer eftir almennum lögum. **6. gr.** Sérstakan reikning skal halda fyrir bankavaxtabréf þessi. Endurskoðendur þeir, er skipaðir eru samkvæmt bankalögunum, hafa eftirlit með, að ákvæðum, sem um bankavaxtabréf þessi gilda, sé fylgt. Heimilt er bankaráðinu að fela einum af fulltrúunum að hafa samskouar eftirlit á hendi. Nánari ákvæði um útgáfu bankavaxtabréfanna, bókfærslu og reikningshald skulu sett í sérstakri reglugjörð, er skal staðfest af stjórnarráði Íslands.¹

10. nóv. **Lög um stofnun Fiskiveiðasjóðs Íslands.²**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallið á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Stofnfé Fiskiveiðasjóðs Íslands er 100,000 kr., er landssjóður leggur fram í skuldabréfum fyrir lánum til þilskipakaupa og í peningum. — Við stofnféð bætist fyrst um sinn $\frac{1}{3}$ sektafjár, er í landssjóð rennur fyrir ólöglegar veiðar í landhelgi, að meðtöldu $\frac{1}{3}$ netto-andvirðis þess, er landssjóði greiðist fyrir upptækan afla og veiðarfæri botnvörpunga eftir að lög þessi öðlast gildi. **2. gr.** Til sjóðsins leggur landssjóður 6,000 kr. tillag á ári hverju, er telst með árstekjum hans. **3. gr.** Tilgangur Fiskiveiðasjóðsins er að efla fiskiveiðar og sjávarútveg landsmanna. — Stofnféð má aldrei skerða. Skal því og árs-

¹) Reglugjörð 7. júlí 1906.

²) Sbr. lög 16. nóv. 1907 um lánsdeild við Fiskiveiðasjóð Íslands.

tekjum sjóðsins varið til lánveitinga til skipakaupa og 10. nív. veiðarfæra og hverskonar atvinnubóta við fiskiveiðar. Tekjunum má og verja til að styrkja efnilega unga menn til að kynna sér veiðiaðferðir, fiskverkun og annað, er lýtur að sjávarútvegi, meðal erlendra þjóða. Svo og til þess að styrkja tímarit um fiskiveiðar og annað, er að sjávarútvegi lýtur. Enn fremur má verja nokkru af tekjunum til verðlauna fyrir framúrskarandi atorku og eftirbreytnisverðar nýjungar í fiskiveiðum og meðferð fiskjar. **4. gr.** Landstjórnin hefir á hendi stjórn sjóðsins og semur skipulagsskrá fyrir hann og reglugjörð um lánveitingar og útlutun verðlauna.¹ — Skipulagsskráin skal staðfest af konungi. — Verði stofnað alment fiskiveiða- eða útgerðarfélag fyrir land alt, í nokkurri líking við Búnaðarfélag Íslands, skal leita álits slíks félags um lánveitingar, styrkveitingar og verðlaunaveitingar þær, er um ræðir í 3. gr.

Lög um viðauka við lög 14. des. 1877, um ýmisleg atriði, 10. nív. er snerta fiskiveiðar á opnum skipum².

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Í samþykktum, er gerðar eru samkvæmt lögum 14. des. 1877, um ýmisleg atriði, er snerta fiskiveiðar á opnum skipum, er heimilt að ákveða, að greiða skuli alt að einnar krónu gjald af hverjum hlut frá sjó, yfir vertíð hverja, til að bæta lendingar á svæði því, er samþykktin nær yfir. **2. gr.** Gjald það, er ræðir um í 1. gr., greiðist af óskiftum afla, og skal formaðurinn annast um greiðslu þess. — Að öðru leyti skulu í samþykktinni settar reglur um innheimtu gjaldsins, og má taka það lögtaki á þann hátt, sem segir í lögum 16. des. 1885. **3. gr.** Fé það, sem heimt er inn samkvæmt samþykktum þeim, er getur

¹) Skipulagsskrá fyrir Fiskiveiðasjóð Íslands 31. júlí 1906 og reglugjörð fyrir sama sjóð s. d.

²) Sbr. lög 9. júlí 1909, um viðauka við lög þessi.

10. nív. um í lögum þessum, skal vera í ábyrgð sýslunefndar, er sér um ávöxtun þess á sem tryggastan og haganlegastan hátt, og veitir sýslunefndin fé úr sjóðnum, er þörf þykir, til að bæta lendingar á samþyktarsvæðinu.

10. nív. Lög um breyting á opnu bréfi 6. janúar 1857 um að stofna byggingarnefnd á Akureyri.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
 izt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
1. gr. Ákvæði það í opnu bréfi 6. janúar 1857 5. B.,
 um að stofna byggingarnefnd á Akureyri, að ávalt skuli
 vera 10 álna autt svæði milli nágrannahúsa, skal úr lögum
 numið. Á steinhúsum mega þó eigi vera gluggar, dyr,
 né önnur op á veggjum þeim, er vita að annars manns
 lóð, nema því að eins, að veggurinn sé að minsta kosti 5
 ál. frá lóðarmörkum, og að því, er kemur til timburhúsa,
 þá skal hvert einstakt hús vera greint frá næsta húsi með
 eldvarnargafli, ef bilið milli þeirra er minna en 10 ál.,
 enda þyki byggingarnefndinni eigi viðsjárvert af sérstökum
 ástæðum, að húsin standi svo nálægt hvort öðru. — Eld-
 varnargafli er hér talinn veggur úr (tígul-)steini, einhlaðinn
 að minsta kosti og oplauss, er taki 6 þumlunga að minsta
 kosti upp yfir þakið á hærri húsinu, og sé eigi minna en
 7—8 þumlunga þykkur. **2. gr.** Eftirleiðis má eigi byggja
 íbúðarhús né bæjarhús úr torfi í landi kaupstaðarins. Undan-
 þágu frá ákvæði þessu getur bæjarstjórn veitt með $\frac{2}{3}$
 atkvæða, ef tillaga um það kemur fram frá byggingarnefnd.
3. gr. Heimilt skal byggingarnefndinni, ef $\frac{2}{3}$ hlutar
 allra nefndarmanna samþykkja það, að banna þvílíkan
 ytri frágang á húsum og girðingum, er að hennar álit
 lýtir eða óprýðir útlit bæjarins, og leggja fyrir þann, er á
 móti brýtur, að lagfæra það, sem ábótavant þykir. Slík-
 um ákvæðum nefndarinnar getur sá, er hlut á að máli,
 skotið til stjórnarráðsins, og leggur það fullnaðarúrskurð á
 málið. **4. gr.** Nú reisir einhver nýtt hús eða gjörir

verulegar breytingar á eldra húsi, og er hann þá skyldur 10. nóv. til, þegar byggingarnefnd krefst þess, og áður en byrjað er á hússmiðinni eða breytingunni, að láta nefndinni í té uppdrátt af húsinu, er ljóslega megi sjá af fyrirkomulag þess. **5. gr.** Nú þykir bæjarstjórn æskilegt, að sett verði fyllri ákvæði um byggingarmál kaupstaðarins en þá eru í lögum, og má þá setja þau með byggingarsamþykkt, er bæjarstjórn semur eftir tillögum byggingarnefndar og stjórnarráðið staðfestir. — Í byggingarsamþykkt má ákveða sektir fyrir brot, svo og setja reglur um greiðslu þess kostnaðar, er af ákvæðum byggingarsamþyktarinnar leiðir.

Lög um bann gegn innflutningi á útlendu kvikfé.

10. nóv.

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
izt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru :
1. gr. Það er öllum bannað að flytja hingað til lands
frá útlöndum sauðfénað, nautgripi, hesta, svín og geitur¹.
Þó má stjórnarráðið með ráði dýralæknis veita undanþágu
frá banni þessu, enda setji þá tryggilegar reglur um í
hvert sinni. Undanþáguleyfið og reglurnar skal prenta í
B-deild stjórnartíðindanna. **2. gr.** Brot gegn lögum
þessum varðar sektum, ekki lægri en 100 kr., fyrir skip-
stjóra þann, er fénaðinn flutti inn, og jafnháum fyrir þann,
er fénaðinn á, og skal fénaðurinn gjörður upptækur og
drepinn að tilhlutun lögreglustjórnarinnar. — Brot gegn
reglum þeim, sem stjórnarráðið setur samkvæmt 1. gr.,
varða eiganda sektum, ekki lægri en 100 kr., enda bæti
hann að auki allan skaða, er af þeim fénaði hlýzt, er hann
flutti inn án leyfis, eða hirti eigi samkvæmt reglum stjórn-
arráðsins. **3. gr.** Lög um bann gegn innflutningi á
útlendu kvikfé frá 17. marz 1882 eru úr gildi numin.

¹) Sbr. lög nr. 25, 9. júlí 1909.

10. nív. Lög um skyldu eigenda til að láta af hendi við bæjarstjórn Akureyrar eignarrétt og önnur réttindi yfir Glerá og landi meðfram henni.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
 izt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
1. gr. Sérhver sá, er hefir eignarrétt eða önnur réttindi
 yfir Glerá eða landinu meðfram henni, skal vera skyldug-
 ur til þess að láta af hendi við bæjarstjórn Akureyrar-
 kaupstaðar gegn fullu endurgjaldi svó mikið af réttindum
 þessum eða eign, sem nauðsynlegt er til þess, að fram-
 kvæma megi veiting árinna inn að eða inn í kaupstaðinn,
 samkvæmt því, er ákveðið verður af bæjarstjórninni. —
 Endurgjaldið greiðist úr bæjarsjóði Akureyrarkaupstaðar.
2. gr. Nú geta málsaðilar eigi orðið á eitt sáttir um
 það, hverjar eignir eða réttindi taka þurfi eignarnámi eða
 og um upphæð endurgjaldsins, og skal þá leggja ágrein-
 inginn undir úrskurð 5 manna; af þeim nefna málsaðilar
 til sína 2 menn hvor, en stjórnarráð Íslands tilnefnir odda-
 manninn. — Nú vill málsaðili eigi nefna til menn og skulu
 þá dómkvaddir menn í þeirra stað. — Engan má nefna
 til né dómkveðja, er sæti á í bæjarstjórn Akureyrarkaup-
 staðar.

10. nív. Lög um breytingu á 6. gr. í lögum um stofnun stýrimanna-
 skóla á Íslandi 22. maí 1890.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
 izt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:
 Sá, sem hefir verið háseti á þiljaskipi í 4 mánuði að
 minsta kosti, hefir rétt til að ganga undir bæði hið minna
 og hið meira stýrimannspróf, þegar hann að öðru leyti
 fullnægir skilyrðunum fyrir því að mega ganga undir próf
 þessi.

10. nív. Lög um varnarþing í skuldamálum.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall-
 izt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Ef skuld er stofnuð við fasta verzlun eða aðra heimilisfasta atvinnustofnun hér á landi, á skuldheimtumaður rétt á, ef hann vill, að sækja mál til greiðslu skuldarinnar á hendur skuldunaut í þinghá þeirri, er skuldin er stofnuð í, eins og væri þar varnarþing hans, enda sé skuldin eigi stofnuð fyrr en lög þessi öðlast gildi. Eigi raskar þetta þó ákvæðum þeim, er nú gilda um varnarþing, er bundið er við fasteign. — Lög þessi ná til þeirra einna skuldaskifta, er skuldheimtumaður er kaupmaður, eða hefir á annan hátt atvinnu sína af viðskiftum, svo sem lyfsalar, bóksalar, veitingamenn, iðnaðarmenn, kostnaðarmenn blaða og rita og aðrir, sem líkt stendur á með. — Því aðeins gilda fyrirmæli þessarar greinar, að fyrirtökudagur málsins falli á missirinu milli 1. maí og 1. nóvember. **2. gr.** Mál þau, er um er rætt í þessum lögum, skulu rekin fyrir gestarétti, en birta skal stefnuna á lögheimili skuldunauts með þriggja vikna fresti, ef það er innan sama lögsagnarumdæmis sem fyrirtökustaðurinn, með sex vikna fresti, ef það er utan lögsagnarumdæmis, en þó í sama landsfjórðungi, en með níu vikna fresti, ef það er í öðrum landsfjórðungi. — Með »landsfjórðungi« er hér átt við svæði það, er amtsráðin nú taka yfir.

Lög um beitutekju.

10. nóv.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fallið á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. Sérhver sá, er heimild hefir til fiskveiða í landhelgi, má á land setja skelfisksbeituverkfæri sín og farvið af skipi sínu, þar sem ekki er friðlýst æðarvarp, selalátur eða árós, sem laxveiði er í. Fyrir þetta skal hann greiða 1 krónu fyrir hvern sólarhring í hvert skifti, sem hann tekur beitu. Fyrir skemri tíma greiðist sama gjald. **2. gr.** Eigi má beitu taka í netlögum, nema ábúandi jarðar leyfi. Netlög eru 60 faðmar í sjó út frá stórstraums fjörmáli. Gera skal formaður ábúanda viðvart í hvert skifti,

10. nóv. er hann ætlar að taka beitu fyrir landi hans samkvæmt 1. gr. **3. gr.** Nú verður jörð fyrir usla af beitutekjumönn-um, og skal formaður gjalda fyrir það skaðabætur eftir óvilhallra manna mati. **4. gr.** Formaður greiðir gjald það, er nefnt er í 1. gr., áður en hann fer af beitu fjöru, nema öðru vísi sé um samið. Séu ábúendur fleiri en einn, má greiða gjaldið einum þeirra, enda hafi enginn umboðs- maður gefið sig fram af hinna hálfu.

10. nóv. **Lög um ákvörðun verzlunarlóða.**

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall- izt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Stjórnarráði Íslands veitist heimild til að ákveða eftir tillögum hlutaðeigandi sýslunefnda takmörk verzlunar- lóðar í löggiltum verzlunarstöðum, svo og til að breyta takmörkum verzlunarlóðar þar, nema ákvæðin hafi verið með lögum. **2. gr.** Af verzlunarlóðunum skal gjöra upp- drátt og senda stjórnarráðinu eitt eintak af honum, en annað skal liggja við skjöl hreppsins; ber hreppsnefnd að láta setja og halda við glöggum merkjum á takmörkum verzlunarlóðarinnar. Kostnaður við þetta hvorttveggja greiðist úr sveitarsjóði. Ákvæðin um takmörk verzlunar- lóðar skulu birt í B-deild stjórnartíðindanna.

10. nóv. **Lög um heimild fyrir stjórnarráð Íslands til að setja reglu- gjörðir um notkun hafna við kaupþún í landinu o. fl.**

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Alþingi hefir fall- izt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru: **1. gr.** Stjórnarráði Íslands veitist heimild til að stað- festa reglugjörðir um notkun hafna við löggilt kaupþún á Íslandi, um notkun á hafnarbryggjum og öðrum mann- virkjum við hafnir, svo og um seglfestu. Reglugjörð sem- ur sýslumaður eftir tillögum hlutaðeigandi sveitarstjórnar. **2. gr.** Ákveða má í reglugjörðum þeim, er um er rætt

í 1. gr., sektir fyrir brot alt að 400 kr., svo og gjöld fyrir notkun hafna, hafna-mannvirkja og fyrir seglfestu. **3. gr.** Með mál um brot gegn reglugjörðum þeim, er nefndar eru í 1. gr., skal farið sem almenn lögreglumál. Sektir renna í hafnarsjóð kaптúnsins þar sem brotið er framið.

Lög um heilbrigðissamþyktir fyrir bæjar- og sveitarfélög. 10. nóv.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Að Vér samkvæmt 2. gr. í lögum 10. nóvember 1905 um breyting á lögum um heilbrigðissamþyktir fyrir bæjar- og sveitarfélög 23. október 1903 höfum látið semja texta síðarnefndra laga með þeim breytingum, sem nefnd lög 10. nóvember 1905 innihalda, og gefum hann hér með út sem lög um heilbrigðissamþyktir fyrir bæjar- og sveitarfélög. **1. gr.** Fyrir kaupstaði, verzlunarstaði, sem eru hreppar út af fyrir sig, og önnur hreppsfélög má gjöra heilbrigðissamþyktir. — Fyrir kaupstaðina semur bæjarstjórn, og fyrir verzlunarstaði, sem eru hreppsfélög út af fyrir sig, hreppsnefnd með ráði héraðslæknis frumvarp til samþyktar, og sendir það stjórnarráðinu, er ber það undir landlækni og staðfestir það síðan eða synjar því staðfestingar. — Að því er önnur sveitarfélög snertir gjörir hreppsnefnd tillögu um samþyktina, hvort sem hún á að gilda fyrir allan hreppinn eða nokkurn hluta hans, og beinir henni til sýslunefndar; semur sýslunefnd síðan frumvarp til samþyktar með ráði héraðslæknis. Frumvarpið skal sent stjórnarráðinu, er ber það undir landlækni, og staðfestir það síðan eða synjar því staðfestingar. — Nú er frumvarpi synjað staðfestingar, og leggur þá stjórnarráðið málið af nýju fyrir þá sveitarstjórn, er frumvarpið samdi, með leiðbeiningum, hverjar breytingar þurfi að gjöra til þess að frumvarpið geti öðlast staðfesting. **2. gr.** Í heilbrigðisnefnd sitja í kaupstöðum bæjarfógeti, sem er formaður, héraðslæknir og einn bæjarfulltrúi, er bæjarstjórnin kys til þess, og í hreppum, þar sem heil-

10. nív. brigðissamþykt er komin á, hreppstjóri eða sýslumaður, ef hann býr í hreppnum, sem formaður, einn maður kosinn af hreppsnefnd og annar, er sýslunefnd tilnefnir af íbúum hreppsins; skulu þessar nefndir sjá um, að heilbrigðissamþyktum sé fylgt. — Þar sem héraðslæknir situr ekki í heilbrigðisnefnd, skal honum heimilt, ef hann æskir þess, að taka þátt í umræðum nefndarinnar án þess þó að hafa atkvæðisrétt, og skal, ef þess er æskt í tækan tíma, senda honum skeyti um stund, stað og dagskrá hvers nefndarfundar. **3. gr.** Staðfestar heilbrigðissamþyktir skal prenta á kostnað hlutaðeigandi bæjar eða sveitarsjóðs og birta í B deild stjórnartíðindanna. **4. gr.** Fyrir brot gegn staðfestri heilbrigðissamþykt eða vanrækslu á að hlýða í tækan tíma fyrirskipun heilbrigðisnefndar samkvæmt samþyktnni, má í henni ákveða sektir, alt að 200 kr., er renni í hlutaðeigandi bæjar eða sveitarsjóð. — Ef nokkur vanrækir að vinna verk, er heilbrigðisnefnd hefir fyrir skipað samkvæmt heilbrigðissamþykt, er nefndinni og heimilt að láta vinna það, sem þarf, á kostnað hins vinnuskylda, og greiða kostnaðinn til bráðabirgða úr bæjar- eða sveitarsjóði og innheimta síðan hjá hlutaðeiganda, ef þörf gjörist, með lögtaki. **5. gr.** Með mál, er rísa út af brotum gegn samþyktnum þessum, skal farið sem með almenn lögreglumál. **6. gr.** Lög 13. sept. 1901 um heilbrigðissamþyktir í kaupstöðum, kaupsínum og sjóþorpum á Íslandi og síðari málsliður 16. gr. í tilsk. um bæjarstjórn í kaupstaðnum Reykjavík 20. apríl 1872 eru úr gildi feld.

Lög um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi.

10. nív.

Vér Chr. IX o. s. frv. G. k.: Að vér samkvæmt 4. gr. í lögum 10. nóvember 1905 um breytingar á lögum 7. júní 1902 um heimild til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi höfum látið semja texta síðarnefndra laga, sbr. lög um breyting á þeim 25. sept. 1902, með þeim breyting-

um, sem nefnd lög 10. nóvember 1905 innihalda, og gef- 10. nóv.
 um hann hér með út sem lög um heimild til að stofna
 hlutafélagsbanka á Íslandi. — Ráðaneytinu fyrir Ísland
 heimilast að veita hlutafélagi, sem þeir hæstaréttarmála-
 færslumaður Ludvig Arntzen, R. af D., og stórkaupmaður
 Alexander Warburg, báðir í Kaupmannahöfn, standa fyrir,
 leyfi til að stofna hlutafélagsbanka á Íslandi, er nefnist
 »Íslands banki«, og hafi einkarétt um 30 ára tímabil til
 að gefa út seðla, er greiðist handhafa með mótuðu gulli,
 þegar krafist er. Skal það vera tilgangur Íslands banka,
 að efla og greiða fyrir framförum Íslands í verzlun, búnaði,
 fiskiveiðum og iðnaði, og yfir höfuð bæta úr peningahög-
 um landsins svo sem lög 18. sept. 1885 hafa að augna-
 miði. — Nánari skilyrði fyrir einkarétti þessum eru þau,
 sem hér segir: **1. gr.** Íslendingar, hvort sem eru ein-
 stakir menn, sjóðir eða stofnanir, skulu látnir sitja fyrir í
 6 mánuði frá því að lög þessi öðlast gildi, að skrifa sig
 fyrir hlutum í bankanum, annaðhvort með því að borga
 hlutaupphæðina í peningum með ákvæðisverði, eða með því
 að gefa út skuldabréf fyrir hinni sömu upphæð með 1.
 veðrétt í fasteignum á Íslandi, er þó ekki nemi meiru en
 20⁰/₀ af virðingarverði fasteignanna. Af skuldabréfum þess-
 um greiðast 4⁰/₀ í ársvexti, og skal greiðsla á þeim vöxt-
 um trygð bankanum af landsjóði. Skuldabréfin mega að-
 eins nema heilum hundruðum. Útgefendur þeirra og
 seinni eigendur fasteigna þeirra, sem ræða er um, mega,
 eftir vild, hvenær sem þeir vilja borga lánið með pening-
 um með sex mánaða uppsögn í 11. júní og 11. desember
 gjalddaga. Landssjóður hefir heimild til að gjörast hlut-
 hafi í bankanum fyrir alt að ²/₅ hlutafjárins. **2. gr.**
 Hlutfé bankans skal eigi nema minna en 2 miljónum
 króna, og eigi vera meira en 3 miljónir króna¹. Stofnend-
 ur bankans skulu skyldir að útvega með ákvæðisverði þá
 hlutaupphæð, er Íslendingar hafa ekki skrifað sig fyrir

¹) Sbr. lög nr. 81, 22. nóv. 1907.

10. nív. samkvæmt 1. grein. **3. gr.** Bankanum skal heimilt að gefa út bankaskuldabréf, er nemi jafnmikilli upphæð og veðskuldabréf þau, er hann fær gegn hlutabréfum samkvæmt 1. gr., og skulu þá veðskuldabréfin vera trygging bankaskuldabréfanna. Nú eru veðskuldabréf þau, sem 1. gr. ræðir um, innleyst, og skal þá jafnmikil upphæð af þessum bankaskuldabréfum einnig leyst inn, að undangengnu hlutkesti, með peningum eftir ákvæðisverði. **4. gr.** Íslands banka skal heimilt, eftir því sem viðskiftaþörfin krefur, að gefa út seðla, er nemi alt að $2\frac{1}{2}$ miljón króna, og greiðist handhafa með gullmynt, þegar krafist er, gegn því, að bankinn 1) hafi í vörzlum sínum málmförða, er ekki nemi minna verði en $\frac{3}{8}$ af seðlaupphæð þeirri, sem úti er í hvert skipti; 2) hafi vissa og auðselda eign til tryggingar þeim hluta seðlafúlgunnar, sem ekki er trygður með málmförðanum, svo og öðrum kröfum, er á bankanum hvíla, er nemi jafnmiklu verði. **5. gr.** Til málmförða má teljast: a) lögleg gjaldgeng mynt eftir því verði, sem myntin til segir; b) ómyntað gull og erlend gullmynt, sem nemi 2,480 kr. fyrir hvert kílógram af skíru gulli; c) innstæða, sem greidd verður þegar heimt að er hjá Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn, Noregs banka, Englands banka eða Skotlands, svo og hjá öðrum bankastofnunum, sem að minsta kosti $\frac{5}{7}$ hlutar fulltrúaráðs bankans álíta fulltryggar og taldar eru til fyrsta flokks; d) seðlar gefnir út af: Þjóðbankanum í Kaupmannahöfn, Noregs banka, Ríkisbanka Svía, Englands banka, Skotlands banka, Frakklands banka og hinum þýzka ríkisbanka. — Þeir hlutar málmförðans, sem taldir eru undir tölulið c. og d., mega ekki fara fram úr $\frac{1}{4}$ alls málmförðans. **6. gr.** Af málmförða bankans skal ávalt vera fyrir hendi í bankanum og útibúum hans hér á landi svo mikið, að það svari að minsta kosti $\frac{3}{10}$ hlutum seðlafúlgu þeirrar, sem úti er í hvert skifti, enda sé það gjaldgeng mynt og $\frac{5}{6}$ hlutar þess gullmynt. Þó má til þessa hluta málmförðans telja gull það, sem sannað er um, að sé á leiðinni hingað

frá útlöndum, en þó eigi meira en 200,000 kr. í einu. 10. nív. Óslegið gull, sem Íslands banki kynni að hafa afhent hinri konunglegu peningasmíðju í Kaupmannahöfn til myntunar, má og telja til myntaforða bankans. **7. gr.** Til þeirrar eignar, sem tryggja skal seðlaupphæð þá, er málmforðinn nægir ekki til, svo og aðrar kröfur, er hvíla á bankanum, teljast einkum: Skuldabréf gefin út fyrir lánun gegn handveði. Víxlar, hvort heldur þeir skulu greiðast innan lands eða erlendis. Kröfur á hendur útlöndum viðskiftamönnum, er gjaldast skulu þegar er heimtað er. Opinber verðbréf eftir gangverði og bankaskuldabréf þau, sem fyrir hendi eru samkvæmt 3. grein. **8. gr.** Íslands banki skal, á meðan lög þessi eru í gildi, vera eina stofnunin á Íslandi, er rétt hafi til að gefa út gjaldmiðil, er komið geti í stað mótaðra peninga, og er það ákveðið til tryggingar Íslands banka og handhöfum seðla hans, að ekki skuli, svo lengi sem lög þessi eru í gildi, gefa út eða leyfa að gefa út nokkurn slíkan gjaldmiðil. Seðlar þeir, sem útgefnir eru af stjórninni fyrir hönd landssjóðs, skulu þó vera í fullu gildi, en ekki má auka þá fram yfir það, sem nú er; þeir og seðlar Íslands banka skulu vera hinir einu seðlar, er gilt geti manna á milli og sem tekið skuli við í opinbera sjóði sem reiðu gull væri. **9. gr.** Vegna réttar þess, er bankinn nýtur til seðlaútgáfu, skal hann háður eftirliti landstjórnarinnar samkvæmt nánari ákvörðunum í reglugjörð bankans, sem staðfest skal af ráðaneytinu fyrir Ísland.¹ Ráðaneytið samþykkir lögun seðlanna og krónutölu hvers þeirra. **10. gr.** Hver sem býr til eftirmynd seðla, sem út gefnir eru af Íslands banka eða falsar þá, skal sæta sömu hegning sem hin almennu hegningarlög 25. júní 1869, 266. gr., ákveða fyrir að búa til eftirmynd af eða falsa danska mynt eða seðla Þjóðbankans. Glæpurinn er drýgður undir eins og búið er að búa til eða falsa seðilinn, þótt ekki sé búið að láta hann úti. **11. gr.** Ís-

¹) Auglýsing 25. nív. 1903, 5. júlí 1906 og 30. jan. 1909.

10. nów. lands banki skal skyldur að greiða landssjóði gjald á ári hverju, er sé 10% af árlegum arði bankans, þegar húið er að úthluta hluthöfum 4% af hlutafé þeirra. **12. gr.** Aldrei má íþyngja Íslands banka með nokkru gjaldi eða skatti, öðrum en þeim, sem nefndur er í 11. gr., meðan hann hefir heimild til seðloutgáfu samkvæmt lögum þess um. **13. gr.** Mynt sú, sem gjaldgeng er í Danmörku á hverjum tíma sem er, skal vera sú, sem bankinn notar til viðskifta og í bókfærslu sinni. **14. gr.** Jafnvel þótt stimpilgjald verði leitt í lög á Íslandi, ma ekkert slíkt gjald leggja á seðla bankans, bækur hans, ávísanir né skuldbindingar, sem út gefast af honum og í nafni hans, heldur ekki á skuldbindingar, er veita bankanum handveðsrétt, hlutabréf bankans eða yfirfærslur á þau, né á yfirfærslur á bankaskuldabréf þau, sem nefnd eru í 3. grein. **15. gr.** Bankinn skal sem handveðshafi hafa rétt til þess, ef ekki er öðruvísi um samið, að selja veðið við opinbert uppboð, þá er hann hefir gjört þeim, er veðið hefir sett, aðvart um það með vottum með 30 daga fyrirvara, eða þá, ef veðsetjandi þekkist ekki eða ef ókunnugt er um heimili hans, eftir að hafa innkallað hlutaðeiganda með 60 daga fyrirvara til þess að leysa út veðið, með opinberri auglýsingu í blöðum þeim, sem ætluð eru til að flytja aðrar lögbirtingar. **16. gr.** Bankinn skal hafa heimili sitt, aðalskrifstofu og varnarþing í Reykjavík og útibú í hinum stærri kaupþúnum Íslands, einkum á Seyðisfirði, Ísafirði og Akureyri. **17. gr.** Í fulltrúaráði bankans skulu sitja 7 menn og kys alþingi 3 þeirra, en hluthafar aðra 3. Ráðgjafi Íslands er sjálfkjörinn formaður fulltrúaráðsins, en landshöfðingi varamaður, og gengur hann að öllu leyti í ráðgjafans stað, þegar hann er eigi sjálfur við staddur. Fulltrúaráðið heldur fundi sína í Reykjavík. — Aðalfundur bankans skulu haldnir í Reykjavík. Þó getur bankaráðið ákveðið, að halda skuli aðalfund annarstaðar innanlands, þegar því þykir nauðsyn til bera. — Á aðalfundum ræður afl atkvæða, þannig, að hver fundarmaður

hefir atkvæði í hlutfalli við þá hlutabréfaupphæð, sem 10. nóv. hann á aða sýnir umboð fyrir. — Nú þykir ráðgjafanum fyrir Ísland einhver ályktun aðalfundar koma í bága við tilgang bankans eftir inngangsorðum þessara laga, og gethann þá felt þá ákvörðun úr gildi. — Alþingi kýs á hverju þingi 2 menn til tveggja ára, er mæta skulu á aðalfundi fyrir landsjóðs hönd, og hafa þeir hvor um sig á fundinum jafnt afl atkvæða. **18. gr.** Svo framarlega sem skyldum þeim, sem að framan eru greindar, ekki verður fullnægt af nefndum stofnendum innan 12 mánaða frá því, er lög þessi öðlast gildi, er ráðaneytinu fyrir Ísland heimilt að fela stofnun bankans öðru félagi, sem kynni að vera fært um að fullnægja hinum ákveðnu skilyrðum.

Anglýsing um reglugjörð fyrir gagnfræðaskólann á Akureyri 11. nóv.
(gefin út af Stjórnarráði Íslands samkvæmt l. nr. 38, 10. nóv. 1903, sbr. nú l. nr. 20, 9. júlí 1909)¹.

1906

Hafnarreglugjörð fyrir Seyðisfjarðarkaupstað.

26. marz

Stjórnarráð Íslands hefir 26. marz 1906 gefið út sveltta hafnarreglugjörð fyrir Seyðisfjarðarkaupstað. I. Hafnargjald. Af öllum skipum (að undanteknum þeim, er síðar getur um), sem mæld eru til lestatais, hvort sem þau eru vörum fermd, með seglfestu eða tóm, skal greiða í hafnargjald 5 aura af hverri smálest alls farmrúmsins, er þau í fyrsta sinn á árinu leggjast á höfnina, eftir að þau hafa komið frá Danmörku eða útlöndum. Þrjú næstu skiftin, er þau á sama ári leggjast á höfnina, greiða þau hálft hafnargjald í hvert skiftið, en komi þau oftar á sama ári, skulu þau ekkert gjald greiða. Skip, er fara aðeins milli hafna á Íslandi, greiða einnig 5 aura í hafnargjald af hverri smálest, en aðeins þá er þau í fyrsta sinni á árinu

¹) Sbr. Reglur um tilhögun heimavista í skólanum, 4. júlí 1906, og Prófreglugjörð 14. febr. 1908.

26. marz varpa akkerum á höfninni. Gjald þetta rennur í hafnar-sjóð Seyðisfjarðar. — Þá er skip fermir eða affermir á höfninni, skal ennfremur gjalda 5 auro af hverri smálest skipsins. — Framangreind gjöld skal þá greiða, er skipið legst fyrir innan beina stefnu frá Grýtá í Grjótgarða. — Gjald skal og greiða af skipum, er leita hafnar fyrir ís-reks sakir, storma eða því um líks. II. Um undanþágur frá hafnargjaldi. Undanþegin eru hafnargjaldi: 1. Öll herskip og skemtiskip, hvernar þjóðar sem eru. 2. Öll skip danskra þegna, sem að fiskiveiðum eru undir ströndum Íslands, ef þau afferma ekki né ferma annað en það, er afla þeirra og útgjörð snertir. 3. Skip. er leita hafnar vegna sjóskemda, enda þótt farmur þeirra hafi úr þeim verið fluttur, ef þau aftur flytja burt farminn og eigi annað. 4. Skip, er leita hafnar í þeim erindum að leggja, líta eftir eða gjöra að sæsímum milli Íslands og útlanda eða innanlands. III. Um notkun hafnarinnar. Skip mega ekki varpa akkerum á höfninni, þar sem sæsímanum er hættu búin af þeim, og verða í þeim efnum að hlíta ákvörðunum hafnarnefndarinnar. IV. Seglfesta. Seglfestu má eigi taka í landi bæjarins, annarstaðar en þar, er lögreglustjóri leyfir. — Eigi má kasta út seglfestu á höfninni, né flytja á land bæjarins, nema lögreglustjóri leyfi. — Hafnarreglugjörð þessi öðlast gildi 1. maí 1906, og skal endurskoða hana fyrir 1. janúar 1916.

31. marz Reglur um skipstjórapróf á smáskipum (útgefnar af Stjórnarráðinu samkv. 2. gr. í l. 10. nóv. 1905, um atvinnu við siglingar).

1. apríl Reglugjörð fyrir veðdeild landsbankans í Reykjavík um útgáfu á nýjum flokki (seríu) bankavaxtabréfa samkvæmt lögum nr. 27, 20. október 1905. (Stjórnarráðið).

Samþykkt um breyting á lögreglusamþykkt fyrir Reykjavíkur- 5. maí
kaupstað 15. nóv. 1890. (Staðfest' af stjórnarráðinu samkvæmt
 l. ³/₁ 1890).

Aftanvið III. kafla (eftir 31. gr.) komi svohljóðandi ákvæði: Hænsn (gæsir og endur) má eigi hafa í kaupstaðnum frá 14. maí til 1. ágúst, nema þau séu í afgirtum svæðum eða í öruggri vörzlu. Þó má lögreglustjóri veita leyfi til að hænsn gangi laus í útjöðrum kaupstaðarins, þar sem garðar annara manna eru ekki nærri. — Í staðinn fyrir 45. gr., er fellur burtu, komi svohljóðandi ákvæði: Veitingahús öll, þar sem áfengir drykkir eru seldir, skulu vera lokað frá kl. 11 á kvöldin til kl. 6 á morgnana mánuðina júní, júlí og ágúst, en frá kl. 10 á kvöldin til kl. 6 á morgnana alla aðra mánuði ársins. Allir gestir, sem eigi hafa þar náttstað, skulu fara út jafnskjótt sem lokað er. Þó má selja ferðamönnum greiða á hvaða tíma sem er; og heimilt skal félögum, sem lögreglustjórinn þekkir, að halda samkvæmi, dansleiki eða aðrar skemtanir á veitingahúsum fram yfir lokunartímann, ef eigi taka aðrir þátt í því, en félagsmenn eða gestir þeirra. Ennfremur mega brúðkaup og önnur boð standa fram yfir hinn tiltekna tíma. — Um brot gegn ákvæðum þessum fer sem ákveðið er í lögreglusamþykktinni. — Ákvæði þessi öðlast gildi einni viku eftir að auglýsing um staðfesting þeirra hefir verið birt í Stjórnartíðindunum.

Heilbrigðissamþykkt fyrir Ísafjarðarkaup (staðfest af stjórn- 5. maí
 arráðinu samkvæmt l. 10. nóv. 1905).

Reglugjörð fyrir lóðasjóð Ísafjarðarkaupstaðar (sett af stjórn- 21. maí
 arráðinu samkvæmt 3. gr. laga 20. okt. 1905).

1. gr. Stofnfé sjóðsins er andvirði seldra lóða á Ísa-
 firði og skal það ávaxtað sem ómyndugra fé. **2. gr.** Einn
 fjórða af andvirði lóðanna ásamt vöxtum skal geyma sér,
 og skal því fé ekki ráðstafað fyr en 1925. — Hinum hluta

21. maí sjóðsins má verja: a) til að kaupa lóðir undir götur og byggingar bæjarins; b) til að verja land bæjarins ágangi; c) til að prýða bæinn; d) til að rækta skóg í landi bæjarins. **3. gr.** Bæjarstjórnin á Ísafirði hefir á hendi aðalumsjón sjóðsins og hefir ábyrgð á eignum hans eins og öðrum eignum kaupstaðarins, sér um að reglugjörð þessari sé hlýtt, kýs stjórn hans, úrskurðar reikninga, ákveður hvernig fé hans skuli varið og hvernig það skuli ávaxtað. **4. gr.** Í stjórn sjóðsins kýs bæjarstjórn 3 menn til 3 ára. Skulu þeir semja reikning hans, gjöra tillögur um hvernig fé hans skuli ávaxtað og til hvers því skuli varið. — Gjaldkeri bæjarins innheimtir tekjur sjóðsins og greiðir útgjöld hans samkvæmt ávísun sjóðsstjórnarinnar. **5. gr.** Reikningsár sjóðsins er reikningsár kaupstaðarins. Reikningurinn skal fylgja ársreikningi kaupstaðarins og endurskoðast af yfirskoðunarmanni kaupstaðarins. **6. gr.** Ákvæði um stundarsakir: Kosning fyrstu stjórnar sjóðsins gildir þangað til almennar nefndarkosningar í bæjarstjórn fara fram.

4. júlí **Reglur um tilhögun heimavista í gagnfræðaskólanum á Akureyri** (samþykktar af stjórnarráðinu samkvæmt regugjörð 11. nóv. 1905).

5. júlí **Breyting á reglugjörð fyrir Íslandsbanka frá 25. nóvbr. 1903** (staðfest af stjórnarráðinu samkvæmt l. 10. nóv. 1905 og 35. gr. í reglugj. 25. nóv. 1903).

1, Við 8. gr. Í stað orðanna í 4. línu greinarinnar: »er ekki nemi minna verði en helmingi« komi: »er ekki nemi minna verði en $\frac{3}{8}$ «. 2, Við 9. gr. Töluliður c. út að orðunum »gegn því« orðist þannig: »Innstæða, sem greidd verður þegar heimtað er hjá þjóðbankanum í Kaupmannahöfn, Noregsbanka, Englandsbanka eða Skotlands, svo og hjá öðrum bankastofnunum, sem að minsta kosti $\frac{5}{7}$ fulltrúaráðs bankans álíta fulltrygga og taldar eru til

fyrsta flokks«. 3, Við 10. gr. Tveir fyrstu málslíðir greinarinnar falli burt, og fyrri hluti greinarinnar orðist þannig: »Af málmforða bankans skal ávalt vera fyrir hendi í bankanum og útibúum hans hér á landi svo mikið, að það svari að minsta kosti til $\frac{3}{10}$ hluta seðlafúlgu þeirrar, sem úti er í hvert skifti, enda sé það gjaldgeng mynt og $\frac{5}{6}$ hlutar þess gullmynt«. 4, Við 33. gr. Í staðinn fyrir »1. maí« í 2. línu komi »1. apríl«.

5. júlí

Reglugjörð fyrir Íslandsbanka um útgáfu bankavaxtabréfa samkvæmt lögum 10. nóv. 1905 (staðfest af stjórnarráðinu samkvæmt l. 10. nóv. 1905).

7. júlí

Auglýsing um leyfi fyrir hlutafélagið »Hið stóra norræna ritsímafélag« til að stofna og starfrækja neðansjávarritsima milli Hjaltlands, Færeyja og Íslands. (Stjórnarráðið).

28. júlí

Eftir þegnlegum tillögum samgöngumálaráðherrans og ráðherra Íslands hefir hlutafélaginu »Hið stóra norræna ritsímafélag« 24. maí f. á. verið veitt svolátandi allrahæst leyfi til að stofna og starfrækja neðansjávarritsima milli Hjaltlands, Færeyja og Íslands:

Vér Chr. IX. o. s. frv. G. k.: Eftir beiðni hlutafélagsins »Hið stóra norræna ritsímafélag« veitum Vér téðu félagi hér með leyfi til þess að stofna og starfrækja neðansjávarritsima milli Hjaltlands, Færeyja og Íslands, með þeim kjörum, er nú skal greina: **1. gr.** Sæsiminn skal lagður frá Hjaltlandi til Þórshafnar, og þaðan til Seyðisfjarðar (eða Reyðarfjarðar). Ef ekki koma fyrir tálmanir, sem samgöngumálaráðherrann, og að því er snertir landtöku símans á Íslandi, ráðherra Íslands, telja óviðráðanlegar eða að minsta kosti afsakandi, skal sæsiminn vera opnaður til almenningsnota l. d. októbermán. 1906. — Sæsimalagningin skal sæta því eftirliti, sem samgöngumálaráðherrann ákveður. **2. gr.** Leyfisskrá þessi gildir í 20 ár frá þeim degi að telja, er sæsiminn og landsími sá til Reykjavíkur, sem um ræðir í 4. gr., er

28. júlí tekinn til starfa. — Í 20 ár frá þeim degi að telja, er sæsíminn til Seyðisfjarðar (eða Reyðarfjarðar) tekur til starfa, eftir að verkið er samþykkt af samgöngumálaráðherranum og af ráðherra Íslands, að því er snertir landtöku símans og endastöð á Íslandi, skal greiða félaginu tillag 54,000 kr. árlega úr ríkissjóði Danmerkur og 35,000 kr. á ári úr landssjóði Íslands (sbr. þó 6. gr. i. f.). — Svo framarlega sem sæsímasambandinu milli Hjaltlands og Færeyja er slitið í meira en 4 mánuði, falla bæði hin nefndu tillög burtu fyrir þann tíma, sem sambandsslitin standa yfir 4 mánuði. Ef sæsímasambandinu milli Færeyja og Íslands er slitið í meira en 4 mánuði, fellur niður tillagið frá Íslandi og helmingurinn af tillaginu úr ríkissjóði fyrir þann tíma, er sambandsslitin standa framyfir 4 mánuði. — Þegar leyfistíminn er á enda, getur leyfið fengist endurnýjað. Ef félagið vill ekki fá leyfið endurnýjað án tillags, eða brjóti það leyfið af sér (sbr. 12. gr.), skulu Danmörk og Ísland eiga rétt á, að sæsíminn sé afhentur þeim endurgjaldslaust til sameignar eftir hlutföllum $\frac{2}{3}$ og $\frac{1}{3}$. Ef Ísland vill ekki taka þátt í að taka sæsímann að sér, á Danmörk rétt á að gjöra þetta ein. **3. gr.** Meðan leyfið stendur fær félagið allar tekjur af sæsímanum. — Hámark gjalda fyrir notkun sæsímans skal ákveðið af samgöngumálaráðherranum fyrir alt að því 5 ár í bili, fyrsta sinn eftir samkomulagi við ráðherra Íslands. — Hækkun á starfsgjöldunum verður ekki gjörð nema í samráði við ráðherra Íslands. Gjöldin fyrir notkun landsímans til innanlandsþarfa skulu ákveðin af stjórnvöldum Íslands. **4. gr.** Meðan leyfið stendur ber félagið allan kostnað, sem stafar af viðhaldi sæsímans og starfrækslu hans eftir tímans kröfum. Í Þórshöfn og á Seyðisfirði (eða Reyðarfirði) reisir félagið á sinn kostnað ritsímastöðvar, er annast afgreiðslu allra símrita gegnum sæsímann, og borgar starfsmönnum. En afgreiðsla símrita gegnum landsímann, og móttaka og útsending hraðskeyta er félaginu óviðkomandi.

28. júlí

Samvinna milli félagsins og póststjórnar og símastjórnar á landtökustaðnum, ákveðst með samkomulagi við hlutað-eigandi stjórnarvöld. — Frá landtökustað sæsímans á Ís-landi verður lagður landsími til Reykjavíkur, og skal hann tilbúinn til starfa 1. okt. 1906, nema óviðráðanlegar eða afsakanlegar tálmanir banni. Til símastofnunar þessarar leggur félagið fram í eitt skifti fyrir öll 300,000 kr. til landssjóðs Íslands. Stjórn Íslands sér um lagning land-símans á kostnað landssjóðs, sem verður eigandi símans. Allur kostnaður við viðhald og starfrækslu landsímans greiðist af landssjóði, sem og fær allar tekjur af landsíman-um. — Ef sæsíminn bilar, svo að símritunin teppist eða verður örðug, skal félagið svo fljótt, sem unt er, gjöra allar þær ráðstafanir, sem með þarf, til þess að gjört verði við það sem aflaga fór. — Slitni landsíminn eða raskist samband milli landtökustaðar sæsímans og Reykjavíkur, lætur stjórn Íslands gjöra við það svo fljótt sem unt er. Aðrei á félagið þó undir neinum kringumstæðum kröfur til skaðabóta fyrir tekjurírnun, stafandi af ólagi á land-símanum. **5. gr.** Félagið er, með tilliti til síma þess, er leyfi þetta hljóðar um, háð ákvæðunum í ritsímasam-ningi þeim, er gjör var í St. Pétursborg 10.—22. júlí 1875 og þeim alþjóðareglum, sem settar eru eða verða eftir samningi þessum. **6. gr.** Meðan leyfi þetta stendur, skal ekki mega veita neinum öðrum en félaginu rétt til símalagningar eða annara til almenningsnota ætlaðra raf-magnssambanda milli Íslands og Færeyja, eða milli Íslands eða Færeyja og annara hluta Norðurálfu. Aftur á móti skal leyfisskrá þessi ekki vera því til fyrirstöðu, að reistar séu á Íslandi og í Færeyjum stöðvar fyrir þráðlausa firð-ritun, til hraðskeytasambands við skip á sjó úti. Heimilt er og stjórn Íslands, áður leyfi þetta er á enda, að stofna þráðlaust firðritunarsamband milli Færeyja og einhvers staðar í nánd við Reykjavík, ef stjórninni þykir það æski-legt, með því skilyrði, að félagið fái sömu borgun fyrir hraðskeyti send með loftritunartækjunum, eins og fyrir

28. júlí sæsímaskeyti frá eða til eða gegnum Ísland. Meðan slíkt þráðlaust samband er reglulega notað, færist tillag það frá landssjóði, sem nefnt er í 2. gr., niður um 13,000 kr. á ári. **7. gr.** Svo framarlega sem aðrir en félagið, meðan leyfi þetta stendur, sækja um leyfi til að koma á firðritunarsambandi milli Íslands og einhvers lands utan Norðurálfu, þá skal félaginu gefinn kostur á að láta uppi álit sitt, og að öllu jöfnu hafa forgangsrétt til þess að fá leyfið. — Sé ritsími lagður milli Íslands og einhvers lands utan Norðurálfu, skal færa niður tillög þau, sem nefnd eru í 2. gr., með tilliti til hagsmuna þeirra, sem félagið fær við það. **8. gr.** Þeir starfsmenn, sem settir verða til þess að rækja sæsímastöðvarnar í Þórshöfn og á Seyðisfirði (Reyðarfirði), skulu hafa rétt innborinna manna í Danmörku. Þeir skulu vinna eið þann, sem stílaður er dönskum ritsímamönnum um að gæta þagnarskyldunnar, og skulu hlíta hegningarákvæðunum í lögum 11. maí 1897, 18. gr. **9. gr.** Danmerkurstjórn áskilur sér rétt til þess að stansa alveg sambandið gegnum þráðinn af ástæðum, sem að almenningsöryggi lúta, án þess félagið geti átt heimting á neinum skaðabótum fyrir það. **10. gr.** Við lok hvers reikningsárs ber félaginu að senda samgöngumálastjórninni og stjórnarráði Íslands reikning yfir tekjur og gjöld sæsímans um hið liðna reikningsár. **11. gr.** Félagið getur því að eins selt öðrum rétt sinn eftir leyfi þessu, að samgöngumálaráðherrann og ráðherra Íslands samþykki. Samþykkis samgöngumálaráðherrans þarf og til þess að félagið geti breytt um þjóðerni eða flutt heimili sitt frá Kaupmannahöfn. **12. gr.** Að því er snertir skýringar á þessum samningi ber félaginu að hlíta úrskurði samgöngumálaráðherrans. — Haldi félagið eigi þær skuldbindingar, sem því eru á herðar lagðar í leyfisskrá þessari, má svifta það leyfinu.

Endurskoðuð skipulagsskrá fyrir Ræktunarsjóð Íslands (sam- 31. júlí
in af ráðherra og staðfest af konungi).

1. gr. Ræktunarsjóður Íslands er stofnaður með lögum 2. marz 1900, og er þeim síðar breytt að nokkru með viðaukalögum 20. október 1905. Hann er stofnaður til þess að efla ræktun landsins bæði með lánum til jarða bóta og annara framkvæmda, er að jarðrækt lúta, og með lánum til ábýliskaupa; sem og með styrk til lífs ábyrgðarkaupa til viðbótartryggingar fyrir lánum til ábýliskaupa og með verðlaunum fyrir atorku, hagsýni og eftirbreytnisverðar nýungar í landbúnaði. **2. gr.** Höfuðstóll sjóðsins er andvirði þjóðjarða þeirra, sem seldar hafa verið frá árslokum 1883. Í sjóðinn rennur einnig andvirði þjóðjarða þeirra, er hér eftir verða seldar, svo og það af ársvöxtum hans, sem eigi er varið á annan hátt, samanber 3. gr. **3. gr.** Af ársvöxtunum skal greiða til landssjóðs 3 af hundraði árlega af andvirði þeirra þjóðjarða, sem seldar eru eftir 1. janúar 1906, jafnóðum og vextir og af borganir renna í Ræktunarsjóðinn. Af því, sem þá er eftir af ársvöxtum sjóðsins, má verja allt að $\frac{2}{3}$ hlutum til að styrkja menn til lífsábyrgðarkaupa til viðbótartryggingar fyrir láni til ábýliskaupa og til verðlauna. Að öðru leyti skal leggja vextina við höfuðstólinn. **4. gr.** Til jarðabóta þeirra, er lán má veita til eða verðlaun má veita fyrir úr sjóðnum, teljast: Túnasléttun, þurkun með opnum skurðum eða lokræsum, áveituskurðir, flóðgarðar og stíflugarðar, girðingar, áburðarhús og safnþrór, sáðreitir, fjárbæli, engjarækt, gróðurreitir, afmarkaðar beitarspildur, vegir til heimilisparfa, undirbúningur á jörð til matjurtareita, trjáplöntun, sandgræðsla, varnir gegn landbroti eða uppblæstri og sérhvað annað, er miðar að því að rækta óræktað land eða auka afurðir landsins, hvort heldur er til manneldis eða skepnufóðurs. **6. gr.** Höfuðstólinn má aldrei skerða. Ef eigi þarf í svipinn að halda á einhverju af því fé, sem til taks er í sjóðnum, til útlána, skal til bráðabirgða koma því á vöxtu

31. júlí í áreiðanlegum banka eða sparisjóði. **6. gr.** Stjórnarráðið hefir stjórn sjóðsins á hendi og veitir öll lán, styrki og verðlaun, en um þær veitingar skal þó áður leita álits stjórnar Búnaðarfélags Íslands. **7. gr.** Reikning sjóðsins og skýrslur um styrkveitingar og verðlaunaveitingar skal birta á ári hverju í B deild stjórnartíðindanna. --- Reikningar sjóðsins skulu árlega fylgja landsreikningunum og endurskoðast af yfirskoðunarmönnum alþingis. **8. gr.** Skipulagsskrá fyrir Ræktunarsjóðinn, útgefin 8. júlí 1901, er hér með úr gildi feld.

31. júlí Reglugjörð fyrir Ræktunarsjóð Íslands. (Stjórnarráðið).

1. gr. Lán má veita úr Ræktunarsjóði: I. Til jarðabóta: a) gegn fasteignarveði með tryggingu innan $\frac{3}{5}$ af virðingarverði veðsins og mega aðeins lán úr opinberum sjóðum eiga fyrsta forgangsrétt; b) gegn ábyrgð sveitarstjórna, bæjarstjórna eða sýslunefnda; c) gegn tryggingu í tekjum prestakalla. II. Til ábýliskaupa: Þau lán veitast aðeins gegn 2. veðrétti næst á eftir lánunum úr opinberum sjóðum. Lána má umfram $\frac{3}{5}$ virðingarverðs gegn viðbótartryggingu í lífsábyrgðarskírteini lántakanda, það sem nemur veðhæfi lífsábyrgðarinnar. **2. gr.** Vextir af lánunum úr Ræktunarsjóðnum eru $4\frac{0}{10}$ um árið. Minna lán en 200 kr. veitist eigi. **3. gr.** Láni hverju, sem einstakir menn taka til jarðabóta, skal að öllu leyti varið til jarðabóta þeirra, er hann hefir greint í lánbeiðni sinni og að auki upphæð, er nemur $\frac{1}{3}$ af lánsupphæðinni. Ef eigi er sannað fyrir stjórnarráðinu, áður en 3 ár eru liðin frá því lánið var borgað út, að allri upphæðinni hafi verið varið svo sem til var ætlast, er lánið við lok þessa tímabils fallið í gjalddaga, ásamt með $1\frac{1}{2}\frac{0}{10}$ um árið frá útborgunardegi lánsins, auk $4\frac{0}{10}$ ársvaxta þeirra, er greiða ber samkvæmt 2. gr. Lán það, sem varið er til jarðabóta eins og til var ætlast, er afborgunarlaust 4 fyrstu árin, en úr því skal afborga $\frac{1}{16}$ hlut þess á ári. **4. gr.** Sá sem

31. júlí
óskar að fá lán úr Ræktunarsjóðnum til jarðabóta, skal
auk venjulegra lántökuskilríkja senda með beiðni sinni um
lánið vottorð frá sveitar- eða bæjarstjórninni um hvað hann
áður kann að hafa unnið að jarðabótum, svo og nákvæma
skýrslu um hvernig jarðabót þeirri er varið, er hann ætlar
að framkvæma með lánum, og hvað hún muni kosta. Sé
hann leiguliði, skal hann og gefa skýrslu um, hvern styrk
landsdrottinn vilji leggja til jarðabótarinnar beinlínis eða
óbeinlínis. **5. gr.** Sá sem óskar að fá lán úr Ræktun
sjóðnum, gegn 2. veðrétti til ábýliskaupa, hvort sem það
eru jarðir eða grasbýli og þurrabúðir, utan verzlunarlóðar
í kaupstöðum og kauptúnum, skal auk venjulegra lántöku-
skilríkja senda með beiðni sinni um lánið vottorð frá
sveitar eða bæjarstjórninni um, að hann sé maður, er lík-
legur sé til að láta sér verða gagn að kaupnum. Lán
það sem veitt er til ábýliskaupa úr Ræktunarsjóðnum
skal afborgast með $\frac{1}{20}$ á ári. Nú gengur jarðeign, sem
slíkt lán hefir verið veitt til að kaupa, úr sjálfsábúð, áður
en lánið er greitt að fullu, og falla þá eftirstöðvar þess
jafnskjótt í gjalddaga. **6. gr.** Til þess að lán geti orðið
veitt úr Ræktunarsjóðnum gegn tryggingu í tekjum presta-
kalls útheimtist, að lánbeiðninni um það fylgi glögg skýrsla
um hina fyrirhuguðu jarðabót og nákvæm áætlun um kostnað-
inn við hana, ásamt vottorði frá úttektarmönnum sveitarinn-
ar um, að þeir álíti fyrirtækið arðvænlegt og hinn áætlaða
kostnað hæfilegan. — Lánið getur orðið veitt alt að hinni
áætluðu upphæð, og getur helmingur þess fengist útborg-
aður að afliðnum fardögum það ár, sem jarðabótin á að
vinnast að fullu. Þegar verkinu svo er lokið, sem verður
að vera gjört sama ár sem fyrri helmingur lánsins er tek-
inn, skal gefa glöggan reikning yfir kostnaðinn, sem orðið
hefir við það, og hafi úttektarmenn vottað á reikninginn,
að þeir álíti hann sanngjarnan og að verkið sé vel af hendi
leyst, verður síðari hluti lánsins útborgaður, enda fari það
ekki fram úr kostnaðinum. — Lánið endurborgist með
 $\frac{1}{10}$ á ári fyrstu fimm fardagaárin, eftir að það er tekið,

31. júlí en úr því með $\frac{1}{20}$ á ári, þannig, að það sé að fullu endurborgað eftir 15 ár. — Jarðabótinni skal jafnan vel haldið við og henni skilað við prestaskifti í góðu standi eða með fullu alagi. **7. gr.** Þeir sem sækja um styrk til lífsábyrgðarkaupa til viðbótartryggingar lánnum til ábyliskaupa, skulu skýra frá hvernig þeim jarðakaupum er varið, sem um er að ræða, og senda samskonar vottorð frá sveitar eða bæjarstjórn, sem um er rætt í 5. gr. Ennfremur skal umsækjandi skýra frá, hve há sú æfilanga lífsábyrgð er, sem hann vill kaupa og upphæð iðgjalda, sem og hvort hann ætlar að ljúka þeim á einu eða á tveim eða þremur árum. Styrkurinn veitist eigi með minni upphæð en 50 kr. í senn, og eigi með hærri upphæð en helming iðgjaldanna, alt að 300 kr. alls; hann er og bundinn við að lífsábyrgðin sé keypt í lífsábyrgðarstofnun ríkisins. **8. gr.** Þeir sem öðlast vilja verðlaun af vöxtum Ræktunarsjóðsins fyrir atorku, hagsýni og eftirbreytnisverðar nýngar í landbúnaði, skulu senda hlutaðeigandi sýslunefnd eða bæjarstjórn bónarbréf um þetta áleiðis til stjórnarráðsins, og skal bónarbréfinu fylgja vottorð tveggja áreiðanlegra manna, um að rétt sé sagt frá í bónarbréfinu og lætur sýslunefndin eða bæjarstjórnin álit sitt fylgja því. **9. gr.** Verðlaun veitast eigi fyrir aðrar framkvæmdir en þær, sem gerðar hafa verið á næstu undanförunu 5 árum. Minni verðlaun en 50 kr. veitast eigi og eigi meiri en 200 kr. **10. gr.** Allar beiðslur um lán úr Ræktunarsjóðnum skulu vera komnar til stjórnarráðsins fyrir lok febrúarmánaðar, en beiðslur um verðlaun fyrir lok júní-mánaðar. **11. gr.** Reglugjörð fyrir Ræktunarsjóð Íslands frá 8. júlí 1901 og viðauki við reglugjörð þessa frá 15. desbr. 1902, skal hérmeð úr gildi fallið.

31. júlí **Skipulagsskrá fyrir Fiskiveiðasjóð Íslands** (samin af ráðherra og staðfest af konungi).

1. gr. Fiskiveiðasjóður Íslands er stofnaður með lögum nr. 52, 10. nóv. 1905 til þess að efla fiskiveiðar

og sjávarútveg landsmanna með hentugum lánum, styrk- 31. júlí
veitingum og verðlaunum. **2. gr.** Stofnfé sjóðsins er
100,000 kr., sem landssjóður leggur fram í skuldabréfum
fyrir lánum til þilskipakaupa eins og lánin stóðu við árs-
lok 1905. Á skuldabréf þessi skal rita framsal til sjóðs-
ins. Við sjóðinn bætist árlega fyrst um sinn $1\frac{1}{3}$ hluti
þess sektafjár, sem í landssjóð rennur fyrir ólöglegar veiðar
í landhelgi eftir 22. dag febrúarmánaðar 1906, að með-
töldum $1\frac{1}{3}$ þess nettóandvirðis, sem landssjóði greiðist fyrir
upptækan afla og veiðarfæri botnvörpunga, og greiðist fé
þetta í sjóðinn jafnóðum og það gelzt landssjóði. Enn
fremur leggjast við höfuðstólinn gjafir allar og ánafnanir,
er sjóðnum kynni að hlotnast, svo og sá hluti af árstekj-
unum, sem eigi er varið á annan hátt samkvæmt 5. gr.
3. gr. Höfuðstólnum, eins og hann er talinn í 2. gr.,
skal varið til lánveitinga með vægum kjörum: a. til þess
að kaupa og byggja fiskiskip. Með fiskiskipum, er lán
má veita til, teljast auk þilskipa, hvort sem eru seglskip
eða vélum knúð, opnir fiskibátar, sem fram eru knúðir af
vélaafli, þó eigi minni en 3 smálestir. Að jafnaði skal
ekki veita lán til að kaupa skip nema frá útlöndum, og
skulu þau vera fyrsta flokks. Ef sérstaklega stendur á,
má þó lána til kaupa á innlendu skipi, ef skipið er eins
gott og fyrsta flokks skip útlend, og hætt er við, að það
mundi ekki ganga til fiskiveiða ella. b. til þess að kaupa
ný veiðarfæri, sérstaklega þessháttar veiðarfæri, sem dýr-
ari eru og fengsælli talin, en þau er alment tíðkast hér
á landi. c. til hverskyns annara atvinnubóta við fiski-
veiðar og fiskiverkun, og telst þar til beitufang og beitu-
geymsla, byggingar og áhöld til að þurka og verka fisk,
lendingabætur og byggingar og áhöld til að draga upp,
varðveita og gjöra við skip. **4. gr.** Árstekjur sjóðsins
eru allir vextir og arður af höfuðstólnum, eins og hann á
hverjum tíma er eftir 2. gr., og 6,000 kr. árlegt tillag
úr landssjóði, er greiðist sjóðnum í ársbyrjun. **5. gr.**
Af árstekjum sjóðsins má árlega verja alt að 3,000 krón-

31. júlí um til styrkveitinga og alt að 500 krónum til verðlauna. — Styrk má veita: a. efnilegum ungum mönnum til að kynna sér veiðiaðferðir, fiskiverkun og annað er lýtur að sjáfarútvegi, meðal erlendra þjóða. b. til útgáfu tímarita um fiskiveiðar og sérhvað er að útgjör og útvegi lýtur. — Verðlaun má veita fyrir framúrskarandi atorku og eftirbreytnisverðar nýjuungar í fiskiveiðum og meðferð fiskjar.
- 6. gr.** Innstæðuna má aldrei skerða. Ef eigi þarf í svip inn að halda á einhverju af því fé, sem er í sjóði, til útlána samkvæmt 3. gr., skal því sem fyrst komið á vöxtu í áreiðanlegum banka eða sparisjóði.
- 7. gr.** Stjórnarráðið hefir á hendi stjórn sjóðsins og veitir lán öll, styrki og verðlaun. Verði stofnað alment fiskiveiða- eða útgjörðarfélag fyrir land alt, í nokkurri líking við Búnaðarfélag Íslands, er hafi aðalstjórn sína í Reykjavík, skal leita álits félagsstjórnarinnar bæði um lánveitingar og veiting styrks og verðlauna úr sjóðnum.
- 8. gr.** Reikning sjóðsins og skýrslu um styrk og verðlaunaveitingar skal birta á ári hverju í B deild stjórnartíðindanna. Reikningurinn skal árlega fylgja landsreikningnum og endurskoðast af yfirskoðunarmönnum alþingis.

31. júlí Reglugjörð fyrir Fiskiveiðasjóð Íslands. (Stjórnarráðið).

1. gr. Lán úr Fiskiveiðasjóði Íslands má veita öllum þeim, sem sjávarútveg stunda sem atvinnuveg, svo og hlutafélögum, sem fiskimenn eiga meira en helming hlutfjárins í. Lán má veita gegn fasteignarveði alt að $\frac{3}{5}$ virðingarverðs, enda eigi ekki aðrir forgangsrétt fyrir lán-um þessum en opinberir sjóðir, Gegn tryggingu í gufuskipum og öðrum þilskipum yfir 16 smálesta má lána alt að helmingi váttrygðs verðs með 1. forgangsrétti, og gegn tryggingu í mótorbát, 8—16 smálesta að stærð, má lána alt að þriðjungi váttrygðs verðs, enda séu skip þau og mótorbátar, er að veði eru sett, váttrygð í ábyrgðarfélagi, sem stjórnarráðið tekur gilt.

2. gr. Vextir af lánnum

Þessum skulu vera 3 af hundraði á ári. Lánin mega vera 31. júlí. afborgunarlaus 1 til 3 ár eftir atvikum, en endurborgist síðan með jöfnum greiðslum á 7 til 5 ára fresti. **3. gr.** Upphæð þeirra lánveitinga, sem heimilar eru samkvæmt 3. gr. skipulagsskrárinnar, má eigi vera hærri til hvers lánþega en nú skal greina: a. Skipakaupslán mega ekki hærri vera en 15,000 kr. til hvers gufuskips yfir 30 smá lesta, og eigi hærri en 10,000 kr. til gufuskips, ef minna er; eigi hærri en 5,000 kr. til hvers seglskips yfir 16 smá lesta að stærð, hvort sem hreyfivél er í því eða ekki, og eigi hærri en 2,000 kr. til þilskipa, 16 smálesta eða minni, né til vélabáta. b. Veiðarfæralán hvert má eigi hærra vera en 2,000 kr. c. Atvinnubótalán má eigi veita hærra en 5,000 kr. **4. gr.** Láni hverju skal lántakandi skyldur að verja til þess, sem lánið er veitt til og tilgreint er í lánbeiðninni. Sé láninu að einhverju leyti eigi varið þannig, er það þegar fallið í gjalddaga. Nú er skipi eða mótorbát, sem að veði er sett sjóðnum, eigi haldið út til fiskiveiða einhverja vertíð, og er lánið þá án uppsagnar fallið í gjalddaga, nema öðruvísi semjast við stjórnarráðið, enda hafi stjórnarráðið eigi veitt leyfi til þess að skipið væri uppsett eða til annars notað þá vertíð. **5. gr.** Þeir sem lán vilja fá úr Fiskiveiðasjóðnum, skulu senda beiðni um það til stjórnarráðsins með venjulegum lántökuskilríkjum að því er snertir hin framboðnu veð. Umsóknnum um skipakaupalán skal auk virðingargjörðarinnar fylgja sölusamningurinn og skjöl skipsins eftir því sem unt er, ella önnur skilríki um rétt nafn skipsins, heimkynni, aldur, stærð, byggingarefni og eignarheimild seljanda. Í umsóknnum um veiðarfæralán skal ná kvæmlega lýsa því, hverskonar veiðarfæri umsækjandi ætlar að kaupa og hve mikil. Í umsóknnum um lán til atvinnubóta við fiskiveiðar eða fiskverkun skal vera nákvæm lýsing á fyrirtæki því, sem um er að ræða, og tilgangi þess, svo og áætlun um kostnað. Öllum lánbeiðslum skal fylgja vottorð yfirvalds um að umsækjandi stundi sjávarútveg sem atvinnu, eða, ef um hlutafélag er að ræða, að

31. júlí fiskimenn eigi meira en helming hlutafjárins, og enn fremur vottorð yfirvalds eða hlutaðeigandi sveitarstjórnar, að umsækjandi sé líklegur til þess, að lánið komi að tilætluðum notum í hans höndum. **6. gr.** Þeir sem vilja öðlast styrk úr Fiskiveiðasjóði til einhvers þess, sem um ræðir í 5. gr. skipulagsskrárinnar, skulu senda umsóknir sínar til stjórnarráðsins fyrir lok októbermánaðar ár hvert, og veitist þá styrkurinn um áramótin af komandi árs tekjum. Í umsóknum um utanfararstyrk skal tilgreina, hvað beiðandi ætlar sérstaklega að kynna sér, og hvert gagn hann hyggi, að af því megi verða hér á landi. Umsóknunum skulu fylgja meðmæli að minsta kosti tveggja valinkunnra útgjörðarmanna eða skipstjóra, er votti, að umsækjandi sé reglusamur og efni-
legur maður, ötull og líklegur til þess að færa sér styrkinn vel í nyt. Utanfararstyrk má eigi veita lægri en 100 kr., né hærri en 600 kr. hverjum. Þeir er fá slíkan styrk eru skyldir að senda stjórnarráðinu opinbera skýrslu um árangarinn af ferðinni, og hvað þeir hafa kynt sér sérstaklega, er að gagni mætti koma. **7. gr.** Þeir sem vilja öðlast verðlaun úr sjóðnum fyrir framúrskarandi atorku og eftirbreytnisverðar nýjungar í fiskiveiðum og meðferð fiskjar, skulu fyrir októbermánaðarlok senda stjórnarráðinu umsókn um, að þeir megi koma til greina. Umsókninni skal fylgja skýrsla tveggja valinkunnra manna, sem reynzlu og þekking hafa í því, er að fiskiveiðum lýtur, með árituðu vottorði sýslumanns eða bæjarfógeta um að svo sé. Í skýrslunni skulu þeir skýra nákvæmlega og eftir beztu vitund frá þeim framkvæmdum umsækjanda og nýjungum, sem taldar eru verðlaunaverðar, og nytsemd þeirri, er af þeim hefir hlotnast. Eigi verða þær framkvæmdir teknar til greina, sem hafa minna en 5 ára reynzlu við að styðjast. Lægri verðlaun en 50 kr. skulu eigi veitt.

1. sept.

Reglugjörð um fyrirkomulag og samning skýrslna um alidýrasjúkdóma. (Stjórnarráðið).

Samkvæmt fyrirmælum 2. greinar laga nr. 21 frá 20. október 1905 er eftirrituð reglugjörð sett. **1. gr.**

Hreppstjórar skulu semja árlega skýrslu eftir fyrirmynd 1. sept. þeirri, sem prentuð er hér á eftir¹⁾, yfir sjúkdóma, sem komið hafa í alidýr í hreppnum á skýrsluárinu. Samskonar skýrslu skulu bæjarfógetar semja fyrir kaupstaðina. — Skýrsluárið telst frá 1. júní til 31. maí. Til skýrslunnanna skal safnað á vorhreppskilum. — Skýrslur hreppstjóra skulu vera komnar til sýslumanna fyrir lok júnímánaðar; semja sýslumenn síðan yfirlit yfir alidýrasjúkdóma í hverri sýslu og senda stjórnarráðinu innan loka ágústmánaðar, ásamt skýrslum hreppstjóra sem fylgiskjölum. Innan sama tíma senda bæjarfógetar skýrslur sínar stjórnarráðinu. **2. gr.** Þeir, sem alidýr eiga eða hafa undir höndum, skulu svo sem þeir framast vita, skýra á vorhreppaskilum ár hvert hreppstjóra sínum, í kaupstöðum bæjarfógeta, frá þeim sjúkdómum, sem komið hafa á skýrsluárinu í alidýr þeirra, og gefa þar að lútandi upplýsingar, alt eftir því sem fyrir er mælt í reglugjörð þessari. **3. gr.** Alidýr þau, sem skýrslur skal gefa um, eru hestar, nautpeningur, sauðfé, geitfé, svín og hundar, og skal hver húsráðandi gefa hreppstjóra eða bæjarfógeta skýrslu um öll nefnd alidýr, sem á heimili hans eru, hvort sem hann á þau sjálfur eða aðrir. Skal hann tilfæra sjúkdóma eftir 3 tímabilum sem sé: júní til septbr., oktbr. til desember og janúar til maí, og taka fram um hvern sjúkdóm, hve margt hafi veikt og hve margt drepist; þar til telst einnig það, sem skorið er af dauðvona. Að öðru leyti skulu upplýsingar gefnar eftir því sem með þarf samkvæmt skýrslu fyrirmynd þeirri, sem prentuð er hér á eftir¹⁾. — Skýrslur gripaeigenda til hreppstjóra eða bæjarfógeta skulu vera skriflegar. Skýrslur skal gefa um sjúkdóma þá, sem taldir eru upp í skýrslufyrirmynd þeirri, sem prentuð er hér á eftir¹⁾, og auk þeirra skal skrásetja í auðu dálkana þá sjúkdóma, sem ekki verða heimfærðir undir neinn hinna dálkana en varhugaverðar þykja, annaðhvort af því að

¹⁾ Skýrslufyrirmyndina þykir ekki þurfa að prenta hér.

1. sept. Þeir virðast næmir, eru víðförulir eða liggja í landi eða valda verulegu tjóni og óþægindum. Skal setja þeim það nafn, sem algengast er á staðnum og lýsa í athugasemdum eins nákvæmt og hægt er. **4. gr.** Gefi nokkur vísitandi rangar skýrslur um nokkur þau atriði, er um er spurt samkvæmt reglugjörð þessari, eða neiti nokkur að staðfesta skýrslu sína með vottorði upp á æru og trú, varðar það sektum frá 10 til 200 kr. — Tregðist nokkur við að láta þær upplýsingar í té, sem heimtaðar eru samkvæmt reglugjörð þessari, má þröngva honum til þess með dagsektum, 1 til 5 kr. á dag. Lögreglustjóri ákvæður dagsektir með úrskurði, er birta skal hlutaðeiganda á venjulegan hátt. **5. gr.** Stjórnarvöld þau, sem falið er að safna skýrslum þeim, er hér um ræðir, skulu gjöra sér alt far um, að skýrslurnar verði svo fullkomnar, sem auðið er, enda ber þeim að beita vægðarlaust sektum þeim, sem 4. gr. tiltekur. Að öðrum kosti mega hin nefndu stjórnarvöld húast við að sæta sjálf ábyrgð fyrir bresti þá, sem í þessu efni kynnu á að verða.

3. sept. **Reglugjörð fyrir búnaðarskólann á Eiðum** (staðfest af amtsráði Austuramtsins).

20. okt. **Reglugjörð um hversu haga skuli eldstæðum og reykpípum í húsum, váttrygðum í brunabótasjóðum sveitarfélaga, svo og um annað það, sem nauðsynlegt er til varnar eldsvoða.** (Stjórnarráðið samkvæmt l. ²⁰/₁₀ 1905, um váttrygging sveitabæja o. s. frv.).

20. okt. **Reglugjörð um brunabótasjóði sveitafélaga.** (Stjórnarráðið samkvæmt l. ²⁰/₁₀ 1905).

11. des. **Tilskipun um breyting á 9. gr. í tilskipun 20. janúar 1899 um alþjóðlegar sjóferðareglur, er fylgt skal á íslenskum skipum** (útg. samkv. l. 9. des. 1889).

29. des. **Reglugjörð um starfrækslu landsímasambanda á Íslandi.** (Stjórnarráðið).

